

العلماء النجديون

الدُّرَرُ السَّيِّئَةُ
فِي الْأَجْوِبَةِ النَّجْدِيَّةِ

ED-DÜRERÜ'S-SENİYYE
Fİ'L-ECVİBETİ'N-NECDİYYE

MUHAMMED BİN ABDULVEHHAB
VE
NECD ULEMASI

VARAKAT
yayinlari

1

**Ed-Dürerü's-Seniyye
fi'l-Ecvibeti'n-Necdiyye**

NECD ULEMASI

CİLT 1
Kitâbu'l Akâid

VARAKÂT — 2023

İÇİNDEKİLER

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın akidesi	11
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın, Abdullah b. Muhammed b. Abdullatif'e mektubu	19
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın ve İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suûd'un Mekke Vâlisi'ne mektubu	37
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Mekke-i Mükەرreme'nin âlimlerine mektubu	41
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Medîne halkından bir âlime verdiği cevap	45
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın bir mektubu	53
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın bir mektubu	63
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın İbnu's Suveydî'ye mektubu	69
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Mağrib ehline mektubu	75
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Şeyh Fâdıl'a mektubu	83
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın bir mektubu	87
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Yemen Vâlisi El-Bekbelî'ye mektubu	91
Yemen Vâlisi'nin cevabı	97
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın İsmâîl El-Cirâî'ye cevabı	99
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a ne uğrunda savaştığı ve kişiyi hangi sebepten dolayı tekfir ettiği sorulduğu zaman verdiği cevap	103
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Muhammed b. Abbâd'a mektubu	109
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a bazı beyitlerin manası sorulduğu zaman verdiği cevap	114
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın bir mektubu	119
Beş Mesele	124
El-Usûlu's Selâse (Üç Asıl)	128
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın bir risalesi	140

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a Allah (subhânehû ve teâlâ)'nın Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem)'i kendisiyle gönderdiği dinin ne olduğu sorulunca verdiği cevap.....	147
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın dinin asılları konusunda kaleme aldığı veciz bir risale.....	151
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın başka bir risalesi.....	157
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın başka bir risalesi.....	164
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın tağutun manası hakkında kaleme aldığı bir risalesi	167
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın başka bir risalesi.....	171
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın başka bir risalesi.....	172
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın başka bir risalesi.....	174
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın başka bir risalesi.....	175
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın zikrettiği bazı meseleler	176
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın insanlara bir şeyler öğreten kimseye nasihatleri	178
Altı Asıl.....	180
Altı Asıl'a benzeyen diğer hususlar.....	183
Bazı meseleler	187
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın bazı ihtilaflar hakkındaki sözleri	190
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın va'd ve vaîd hadisleri, La ilahe illallah cennetin anahtarıdır sözü, Enes b. Mâlik'in rivayet ettiği "Kim bizim namazımızı kılsa" hadisi hakkında sorulan sorulara verdiği cevaplar	194
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın Muaz hadisi hakkında sorulan soruya verdiği cevap	196
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın iman hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap	197
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın iman ve İslam hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap.....	198
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın iman ve küfür hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap.....	199
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın nifak hakkındaki sözleri	200

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğulları ve Hamd b. Nâsır'a muvahhid kimsenin cehennemde kalıp kalmayacağına dair kendilerine sorulan soruya verdikleri cevap	204
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğulları ve Hamd b. Nâsır'ın büyük şirk ve küçük şirk hakkındaki soruya verdikleri cevap	207
Dinin mertebeleri hakkında bir fasıl	212
İnsanların imanlarının farklı derecelerde olması	217
Ehli Beyt'in faziletleri konusunda varid olan hadisler hakkında	218
Âli Beyt ismi kimler hakkında kullanılır?	221
Sahabe arasında vuku bulan savaşlar hakkında	223
Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğulları ve Hamd b. Nâsır'ın Sahabe hakkındaki görüşleri	225
Kader hakkında	226
Şeyh Muhammed'in oğulları Hüseyin ve Abdullah'ın ibadet hakkındaki sorulan bir soruya verdikleri cevap	230
Abdullah b. Muhammed'in muvahhidlerin Mekke'ye girmesinden sonra söylediği sözler	233
Abdullah b. Muhammed'in akidesi hakkında sorulan soruya verdiği cevap	251
Abdullah b. Muhammed'in Ehli Beyt hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap	256
Abdullah b. Muhammed'in Zeydîlik hakkında sorulan soruya verdiği cevap	261
Abdullah b. Muhammed'in ölümün boğazlanması hakkında sorulan soruya verdiği cevap	262
Abdullah b. Muhammed'in peygamberlerin günahlardan korunmuşluğu hakkında sorulan soruya verdiği cevap	264
Abdullah b. Muhammed'in Cibrîl hadisi hakkında sorulan soruya verdiği cevap	267
Hamd b. Nâsır'ın dervişlerin fiili hakkında sorulan soruya verdiği cevap	268
İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suud'un bir mektubu	271
İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suud'un bir mektubu	279
İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suud'un bir mektubu	285
İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suud'un bir mektubu	291

İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suud'un bir mektubu	297
Suud b. Abdulaziz'in Necran ahalisine mektubu.....	305
Suud b. Abdulaziz'in Süleyman Paşa'ya mektubu	309
Abdurrahman b. Hasen'in bir mektubu	337
Abdurrahman b. Hasen'in Ahsâ ahalisine ve oradaki bazı kişilere yazdığı mektup.....	343
Abdurrahman b. Hasen'in bir başka mektubu	349
Abdurrahman b. Hasen'in iman ve İslam hakkındaki sözleri	352
Abdurrahman b. Hasen'in bir mektubu	361
Abdurrahman b. Hasen'in Allah'ın kelamı hakkındaki sözleri	363
Abdurrahman b. Hasen'in bir risalesi	367
Şeyh Hasen b. Hüseyin'in Ehli Sünnet'in akidesi konusunda Hallâl'dan yaptığı nakil.....	370
Ebâ Butayn'ın bidat fırkaları hakkında sorulan soruya verdiği cevap	381
Ebâ Butayn'ın, Nebi'nin (sas) kabrinde hayatta olup olmadığına dair sorulan soruya verdiği cevap.....	389
Ebâ Butayn'ın fetret ehli hakkında sorulan soruya verdiği cevap	392
Ebâ Butayn'ın İbni Teymiyye'nin sözü hakkında sorulan soruya verdiği cevap.....	395
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın, Muhammed b. Abdulvehhab'ın akidesi hakkında sorulan soruya verdiği cevap.....	399
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bazı iddialara verdiği cevaplar	455
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bir mektubu	469
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bir mektubu	483
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın Necran ahalisine yazdığı mektup	501
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bidat fırkaları hakkındaki sözleri	504
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bir mektubu	507
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bir mektubu	511
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın kendisine bazı lafızların manası sorulduğunda verdiği cevap	514
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın filozoflar hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap	516

Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın İbrâhîm Hayyar'a mektubu	519
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın Ubâde hadisi şerhi	525
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın bir mektubu	529
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın "Arş'ının izzet mahalli hürmetine Senden istiyorum" sözü hakkında sorulan soruya verdiği cevap	533
Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın, Nebi'nin (sas) bir duası hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap	534
İshak b. Abdurrahman'ın bir risalesi	537
İshak b. Abdurrahman'ın bir mektubu	557
İshak b. Abdurrahman'ın, Nebi'nin (sas) kabrindeki hayatı konusunda sorulan soruya verdiği cevap	565
İshak b. Abdurrahman'ın kül hadisi hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap	571
Hamd b. Atik'in imanda istisna hakkında sorulan bir soruya verdiği cevap	572
Şeyh Sa'd'ın, Nebi'nin (sas) "Kahtan'dan bir adam çıkıp insanları asasıyla sürmedikçe kıyamet kopmaz." buyruğu hakkındaki sözleri	579
Muhammed b. Abdullatif'in bir mektubu	585
Muhammed b. Abdullatif'in başka bir mektubu	599
Şeyh Süleyman b. Sehman'ın şiiri	601
İmam Abdulaziz b. Abdurrahman El-Faysal'ın sözleri	623

Şeyhu'l İslam, rabbani âlim, İslam davetinin ve Haniflik dininin müceddidi,
âlimlerin biriciğı, zahidlerin en veralıı Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab,
-Allah onun ecrini ve mükâfatını bol bol versin ve onu hesapsız bir şekilde
cennete yerleştirsın- El-Kasım halkı akidesi hakkında kendisine soru sorduğı
zaman şöyle dedi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Allah'ı, yanımda bulunan melekleri ve sizi şahit tutarak söylüyorum: Ben Fırka-i Naciye'nin (kurtulmuş fırkanın), Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ın itikat ettiği gibi itikat ediyorum. Allah'a, meleklerine, kitaplarına, rasullerine, ölümden sonra dirilmeye ve hayrıyla ve şerriyle kadere iman ediyorum. Allah'a imanın bir gereği olarak O'nun Rasûlü'nün diliyle kitabında kendisini vasıflandırdığı sıfatlara tahrife ve ta'tile sapmadan iman ediyorum. Allah'ın bir benzerinin olmadığına, O'nun işiten ve gören olduğuna inanıyorum. O'nun kendisini vasıflandırdığı hiçbir sıfatı inkâr etmiyorum. Kelimeleri yerlerinden kaydırmıyorum. Allah'ın isimleri ve ayetleri hakkında ilhad'a sapmıyorum. O'nun isim ve sıfatlarının nasıl olduğu konusunda yorum yapmıyorum, O'nun sıfatlarını yarattıklarının sıfatlarına benzetmiyorum. Zira Allah Teala'nın bir adaşı, dengi, benzeri yoktur ve O yarattıklarıyla kıyas edilemez.

Allah kendisini ve başkalarını en iyi bilendir. Sözü en doğru ve en güzel olandır. Evet, O; hak ehline muhalefet eden tekyif ve temsil ehli kimselerin yakıştırmalarından kendisini tenzih etmiştir. Yine O; sıfatlarını inkâr eden tahrif ve ta'til ehli kimselerin yakıştırmalarından da kendisini tenzih etmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Senin Rabbin, izzetin Rabbi onların yakıştırmalarından münezzehtir. Peygamberlere selam olsun. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."
(Saffat, 180-182)

Fırka-i Naciye, Allah Teâlâ'nın fiilleri konusunda Kaderiyye ile Cebriyye'nin ortasındadır. Allah Teala'nın vaîdi (tehditleri) konusunda Mürcie ile Vaîdiyye'nin ortasındadır. İman ve din konusunda Harûriyye ve Mu'tezile ile Mürcie ve Cehmiyye'nin ortasındadır. Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ahabî konusunda ise Rafıziler ile Hariciler'in ortasındadır.

Yine ben, Kur'an'ın Allah'ın kalamı olduğuna, Allah katından nazil olduğuna, yaratılmamış olduğuna, Allah'tan başladığına, sonra tekrar O'na döneceğine, onun Allah Teala'nın hakiki manada sözü olduğuna ve Allah Teala'nın onu; kulu, Rasûlü vahyinin emîni ve kendisi ile kulları arasındaki elçisi olan peygamberimiz Muhammed'e indirdiğine inanıyorum. Yine inanıyorum ki, Allah istediğini yapandır. O'nun iradesinden bağımsız olarak hiçbir şey meydana gelemez. Hiçbir şey onun meşietinin dışına çıkamaz. Kâinata O'nun kaderinin dışına çıkabilecek hiçbir varlık yoktur. Bir şey ancak O'nun izniyle meydana gelebilir. O'nun belirlenmiş kaderinden kaçış yoktur. Hiç kimse, Levh-i Mahfuz'da Allah'ın kendisi için takdir ettiği kaderin önüne geçemez.

Rasûlullah'ın ölümden sonrasıyla ilgili haber verdiği her şeye iman ediyorum: Kabir azabına ve nimetine, ruhların bedenlere döndürüleceğine, insanların Âlemlerin Rabbi'nin huzurunda çıplak, yalın ayak ve sünnetsiz bir halde duracağına, güneşin insanlara yaklaşacağına, mizanların kurulacağına ve kulların amellerinin mizanlarda tartılacağına iman ediyorum.

Artık kimin mizanı ağır gelirse, işte onlar kurtuluşa erenlerdir. Kimin tartısı da hafif gelirse, onlar kendilerine yazık edenlerdir ve cehennemde ebedi kalacaklardır. (Mü'minun, 102-103)

Yine defterlerin açılacağına, bazı kimselerin kitabını sağından bazılarının ise solundan alacağına iman ediyorum.

Aynı şekilde Nebimiz Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) kıyamet meydanındaki havz'ına iman ediyorum. Onun suyu süttten daha beyaz, baldan daha tatlıdır. Kapları gökteki yıldızlar adedince. Kim ondan bir yudum içerse artık bir daha susamaz. Yine inanıyorum ki, sırat cehennemin kenarına kurulacaktır ve insanlar amelleri ölçüsünde sıratтан geçeceklerdir.

Yine Nebi'nin şefaatine¹, onun ilk şefaatçi ve ilk şefaat ettirilen kimse olduğuna iman ediyorum. Nebi'nin şefaatinin ancak bidat ve dalalet ehli inkâr eder. Şefaatin ise ancak Allah razı olmasıyla bir faydası dokunur. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Onlar ancak O'nun razı olduğu kimselere şefaat ederler." (Enbiya, 28)

"Onun izni olmadan O'nun katında şefaat edecek olan kimdir?" (Bakara, 255)

¹Şefaat konusu pek çok kişi tarafından yanlış anlaşılmıştır. Ayetlerde kıyamet gününde Allah'ın izin vermesinden sonraki şefaat kastedilmiştir. Bir kimsenin kendisi gibi bir diriden yahut ölüden, bir peygamberden veya yakınlaştırmış bir melekten şefaat talep etmesi büyük şirktir. De ki: "Şefaat tümüyle Allah'a aittir. Göklerin ve yerin hükümranlığı O'nundur. Sonra yalnız O'na döndürüleceksiniz." Zümer 44

"Gökte nice melekler vardır ki, Allah dilediği ve razı olduğu kimse için izin vermedikten sonra şefaati bir yarar sağlamaz." (Necm, 26)

Evet, Allah Teâlâ ancak tevhid'den razı olur ve ancak tevhid ehli için şefaati izni verir. Müşriklere gelince, onların şeaatten nasipleri yoktur. Nitekim Allah şöyle buyurmaktadır:

"Şefaatiilerin şeaati onlara fayda vermez." (Müddessir, 48)

Cennet ve cehennemnin yaratılmış olduğuna, ikisinin de şu anda mevcut olduğuna ve yok olmayacaklarına, müminlerin kıyamet günü Rablerini tıpkı ayın on dördünde ayı gördükleri gibi gözleriyle göreceklerine ve O'nu görmek için itişip kakışmayacaklarına iman ediyorum.

Yine inanıyorum ki, Nebimiz Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) nebilerin ve rasullerin sonuncusudur. Bir kul onun peygamberliğine iman etmedikçe ve onun nübüvvetini doğrulamadıkça o kulun imanı sahih olmaz. Nebi'nin ümmetinin en faziletlisi Ebû Bekir Sıddık, sonra Ömer Faruk, sonra Osman Zünnureyn, sonra Ali Murtaza, sonra cennetle müjdelenen on sahabiden diğeri, sonra Bedir savaşına katılanlar, sonra Rıdvan ağacının altında ona bey'at edenler ve sonra diğeri sahabilerdir. Rasûlullah'ın ashabını dost bilir, onların güzelliğini söyler, Allah'ın onlardan razı olmasını diler ve onlar için Allah'tan bağışlanma talep ederim. Onların kötülüklerini dile getirmem ve onların arasında yaşanan olaylar hakkında ağzımı açıp konuşmam. Allah Teâlâ'nın şu buyruğuyla amel etmek adına onların faziletine inanırım:

"Onların arkasından gelenler şöyle derler: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş kardeşlerimizi bağışla; kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin bırakma! Rabbimiz! Şüphesiz ki sen Raûfsun ve Rahîm'sin! (Haşr, 10)

Yine her türlü kötülükten uzak olan müminlerin pak anneleri için de Allah'tan rıza talep ederim.

Velilerin kerametlerini ve keşiflerini kabul ederim. Şu kadar var ki, onlar Allah'ın hakkı olan hiçbir şeyde hak sahibi değildirler. Yalnızca Allah'ın yapmaya kâdir olduğu şeyler onlardan talep edilemez.

Müslümanlardan kimsenin cennete veya cehenneme gideceğine dair şahitlikte bulunmam. Ancak Rasûlullah bir kimsenin cennetlik ya da cehennemlik olduğunu söylemişse, bu ayrıdır. İyi kimse için ümit besler, günahkâr kimse için endişelenirim. Müslümanlardan hiç kimseyi günahı sebebiyle tekfir etmem ve İslam dairesinin dışına çıkarmam. Cihadın -salih olsun günahkâr olsun- her imam ile beraber geçerli olduğuna ve onların arkasında cemaatle namazın caiz olduğuna inanırım. Cihad, Allah Teala'nın Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderdiği günden bu ümmetin son ferdi Deccal ile savaşına kadar geçerlidir. Zalimin zulmü ya da adilin adaleti cihadı geçersiz kılmaz.

Allah'a karşı bir masiyet emretmedikleri sürece salih olsun, günahkar olsun, müslümanların imamlarını dinlemeyi ve onlara itaat etmeyi vacip görürüm. Kim hilafet makamına gelirse², insanlar kimin etrafında toplanırsa ve kimden razı olursa, ya da kim kılıçla insanlara üstün gelip halife olursa ona itaat etmek vacip, isyan etmek haram olur.

Bidat ehlini terk etmek ve tevbe edinceye kadar onlardan uzak durmak gerektiğine inanırım. Onlar hakkında zahirlerine göre hüküm verir, gizli hallerini Allah'a havale ederim. Yine dindeki her yeniliğin bidat olduğuna itikat ederim.

Yine itikat ederim ki, iman dil ile ikrar, azalar ile amel ve kalp ile itikattır. Taatlerle artar, günahlarla azalır. İman yetmiş küsür şubedir. En üstünü Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmek, en düşüğü ise eziyet veren şeyi yoldan kaldırmaktır. Yine ben iyiliği emretmenin ve kötülükten alıkoymanın vacip olduğuna inanırım. Zira Muhammed'in pak şeriatı bunu vacip kılmıştır.

İşte bu özet bir akidedir. Zihnim meşgul olmasına rağmen bu akideyi kaleme aldım ki nasıl bir akideye sahip olduğumu öğrenesiniz. Allah söylediklerimiz konusunda vekildir.

² Hilafet makamına gelmenin üç yolu vardır. 1- Müslümanların kendi içlerinden halkın ileri gelenlerinden müttaki birini seçmeleri. Ebubekir Sıddık'ın (ra) halife olarak seçilişi bu yolla olmuştur. 2- Adil halifenin henüz vefat etmeden önce adil ve bu işe layık olan bir kimseyi tayin etmesi. Ebubekir Sıddık, Ömer'i (ra) bu yolla tayin etmiştir. 3- Hilafetin şartlarına haiz bir kimsenin zor kullanmak suretiyle kendini seçtirilmesi.

Bundan sonra, sizin de bildiğiniz üzere Süleyman b. Suhaym'ın mektubunun size ulaştığını ve sizin yanınızdaki kendilerini ilme nispet eden bazı kimselerin bu mektupta yazanlara inandığını öğrendim. Fakat Allah biliyor ki, bu adam benim söylemediğim, hatta birçoğu aklımdan bile geçmeyen birçok şeyi söylediğimi iddia etmiş ve bana iftira atmıştır.

Bu iftirallardan bazıları şunlardır: Dört mezhebin kitaplarını ortadan kaldırıyormuşum! İnsanların altı yüz seneden beri hak üzere olmadıklarını söylüyormuşum! Müçtehit olduğumu ve taklide ihtiyaç duymadığımı iddia ediyormuşum! Âlimlerin ihtilafının azap olduğunu söylüyormuşum! Salihlerle tevessül eden kimseleri tekfir ediyormuşum! "Ey yaratılmışların en kerîmi!" demesinden dolayı Busîrî'yi tekfir ediyormuşum! "Rasûlullah'ın kubbesini yıkmaya gücüm yetse onu yıkardım" diyormuşum! "Eğer gücüm yetse Ka'be'nin oluşunu alır, onun yerine ahşaptan bir oluk koyardım" diyormuşum! Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrini ziyaret etmenin haram olduğunu söylüyormuşum! Kişinin ebeveyninin kabirlerini veya diğer kimselerin kabirlerini ziyaret etmesini doğru görmüyormuşum! Allah'tan başkası üzerine yemin eden kimseyi tekfir ediyormuşum!³ İbni Fâriz'ı ve İbni Arabî'yi tekfir ediyormuşum! "Delâilu'l Hayrât" ve "Ravdu'r Reyâhîn" kitaplarını yaktırıyormuşum! "Ravdu'r Reyâhîn'i (Güzel koku bahçeleri) "Ravdu's Şeyâtîn" (Şeytanların bahçeleri) olarak isimlendiriyormuşum!

Bütün bunlara cevabım, "Allah'ım, sen bütün eksikliklerden münezzehsin, bu büyük bir iftiradır!" demekten ibarettir. Bundan önce de Muhammed'e ve İsa b. Meryem'e (as) de salihlere sövdüğü iftirası atılmıştı. Onların kalpleri iftira atma ve yalan söyleme konusunda birbirlerine benzedi. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ancak Allah'ın ayetlerine iman etmeyen kimseler yalan uydururlar." (Nahl, 105)

³ Şeyh bu ifadeyi muhtemelen İbni Arabî'nin ve İbnu'l Fâriz'ın küfürleri kendisinin katında sabit olmadığı, bu kimselerin bidatleri sebebiyle tekfir edilmeyen bidat fırkaları kapsamında olduklarını zannettiği bir dönemde söylemiştir. Zira o, Allah ile mahlûkatın bir olduğunu savunan bu kimselerin kâfir olduklarını açık bir şekilde şöyle ifade etmektedir: "Mi'kal'de ve diğer bölgelerde bulunan Mûsâ b. Cev'ân'ın, Selâme b. Mâni'nin ve diğer kimselerin çocukları gibi tasavvufa intisap eden kimseler de insanların en sapıklarındandırlar. Onlar İbni Arâbî'nin ve İbnu'l Fâriz'ın yolunu takip ederler. Hâlbuki ilim ehli, İbni Arabî'nin İttihâdiyye mezhebinin imamlarından olduğunu zikretmiştir. İttihâdiyye mezhebi mensupları ise Yahudilerden ve Hristiyanlardan daha kâfirdirler. Muhammed'in (sas) dinine girmeyen, ittihâdilerin dininden de beri olmayan her bir kimse kâfirdir ve İslam'dan uzaktır. Onun arkasında namaz kılınmaz. Onun şehadeti de kabul edilmez."

Ona (sallallâhu aleyhi ve sellem); meleklerin, İsa'nın (as) ve Uzeyr'in (as) cehennemde olduğunu söylediğini ortaya atarak iftira ettiler. Allah da bu konuda şu ayeti indirdi:

“Şüphesiz ki bizden, haklarında iyilik hükmü geçmiş bulunan kimseler, ondan (cehennemden) uzak tutulacaklardır.” (Enbiya, 101)

Diğer meselelere gelince, evet ben bir kimsenin La ilahe illallah'ın manasını bilmedikçe İslamının tamam olmayacağını söylüyorum. Bana gelen kimselere onun manasını öğretiyorum. Allah'tan başkasına yakınlaşmak için adak adayan kimseyi tekfir ediyorum. Yine bunun için adak kabul eden kimseyi tekfir ediyorum. Allah'tan başkası için hayvan boğazlamak küfürdür. Allah'tan başkası için boğazlanan hayvan da haramdır. Evet, bütün bu iddialar doğrudur. Ben bunları söylüyorum. Bütün bunlar hakkında Allah'ın ve Rasûlü'nün sözlerinden, dört imam gibi ittiba ehli alimlerin kavillerinden delillerim vardır. Eğer Allah müyesser kılarsa, bu konularda müstakil bir risalede daha geniş cevaplar veririm inşaallah.

Bir de Allah'ın şu buyruğunu bilin ve üzerinde tedebbür edin:

“Ey iman edenler! Size bir fasık haber getirirse onu iyice araştırın. Sonra bilmeden bir topluluğa sataşırsınız...” (Hucurat, 6)

Yine onun (Muhammed b. Abdulvehhab) -Allah ruhunu takdis etsin ve
kabrini nurlandırsın- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan, Abdullah b. Muhammed b. Abdullatîf'e...
- Allah onu korusun-

Es-Selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berakâtuh. Bundan sonra, sizin bulunduğunuz bölgeden bana bazı mektuplar geldi. Bu mektuplarda benim hakkımda ağır ifadeler kullanılmakta, beni reddeden ifadelere yer verilmektedir. Bu mektupları yazan kimseler arasında senin de bulunduğun söylendiği zaman kafamda bazı hatıralar canlandı. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*) sana, kendinden önceki kötü yöneticilerin yolundan gitmemen sebebiyle insanlar tarafından güzel bir şekilde anılma gibi bir nimet vermiştir. Yine bu sebeple senin sevgini kullarının kalplerine yerleştirmiştir ki insanlardan bir çoğuna böyle bir nimet vermez.

Yine ben senin Allah ve Rasûlü'nü sevdiğini, anlayış sahibi olduğunu, imamlarınızın büyükleri sana karşı çıksalar da daima hakka uyduğunu biliyorum. Çünkü ben seninle yaklaşık yirmi kere bir araya geldim. Birlikte tefsir ve hadis alanlarında bazı şeyler müzakere ettik. Ellerinle yazdığın ve haşiyelerinin üzerine şerhlerden ilavelerde bulunduğun Buhârî defterlerini bana göstermiştin. Buhârî'nin Sahîh'in başında zikrettiği iman meselesi hakkında "İşte bu hak olan görüştür, ben Allah'ın huzurunda bunu din ediniyorum" demiştin. Bu sözün de benim çok hoşuma gitmişti. Çünkü senin sözün, kalamcı imamlarınızın görüşüne muhalifti.

Yine sen benimle bazı meseleler hakkında müzakerelerde bulunmuştun. Ben de talebelerime Allah'ın sana bulunduğu ihsanlardan, sana güzel bir anlayış bahsettiğinden, Allah'a ve ahiret yurduna olan sevginden bahsediyordum. Bu sebeplerden dolayı böyle bir şeyin içerisine hemen atlayacağını düşünmedim. Çünkü benim hakkımda bu iddialarda bulunanlar her halükârda hatalıdırlar. Şöyle ki: Eğer hak onların hasımlarının tarafındaysa zaten hataları açıktır. Yok eğer hak onların tarafındaysa, Allah'a davet eden kimsenin -zalimlere davette bulunması durumu hariç- en güzel şekilde davette bulunması gerekir. Allah Teala peygamberlerine, Musa ve Harun'a Firavun'a yumuşak söz söylemelerini emretmiştir ki Firavun öğüt alsın ve Allah'tan korksın.

Kâdî'nın -Allah onu taatiyle şereflendirsin- Allah kendisini bu makamla sınıdığı zaman, Allah'ın inzal buyurduğu kitabında zikrettiği edeplerle edeplenmesi gerekir. Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'ı insanların ihtilafa düştükleri konuları açıklığa kavuşturmak için, kesin bir şekilde inanan bir topluma bir hidayet ve rahmet olarak indirmiştir. Kâdî'da bulunması gereken edeplerden bazıları şunlardır: Kesin bir inanca sahip olmayan kimseler onu gevşekliğe ve paniğe sürüklememelidir. Fasıkların ve münafıkların taşıdıkları sözleri iyice araştırmalıdır. Aceleci davranmamalıdır. Allah Teâlâ kitabında münafıkların özelliklerinden⁴ ve nifakın çeşitlerinden bahsetmiştir ki hem nifak ehli hem de diğer kimseler bunlardan uzak dursun. Allah Teâlâ şu buyruğunda münafıkların faşih bir şekilde konuştuklarını, beyan kabiliyetlerinin olduğunu, tatlı dilli olduklarını hatta görünüşlerinin de güzel olduğunu haber vermiştir:

"Onları gördüğün zaman kalıpları hoşuna gider. Konuştukları zaman sözlerine kulak verirsin..." (Münafikûn, 4)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) münafıkları Bakara suresinin başında tuzak kurmakla, yalan söylemekle ve müminleri alaya almakla vasıflandırmıştır. Yine şu buyruğunda onları iki anlama gelebilecek sözler söylemekle ve insanlar arasındaki çekişmelere Allah'ın ve Rasûlü'nün sevmediği şekilde dahil olmakla vasıflandırmıştır:

"Ey Resûl! Küfür konusunda birbirleriyle yarışanlar seni üzmesin..." (Maide, 41)

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) münafıkları, müminleri aşağılamakla ve kendi yaptıkları şeylerden hoşnut olmakla vasıflandırmıştır. Bakara suresinde, Beraet suresinde, Muhammed suresinde ve diğer surelerde onların

⁴ Münafıkların Kuran'da zikredilen başlıca özellikleri şunlardır: 1-Yalancılık ve yalanlarını yeminle tekit: "Münafıklar sana geldiği zaman, 'Şehadet ederiz ki, sen muhakkak Allah'ın peygamberisin.' dediler. Allah da bilir ki, sen elbette O'nun rasulüsün.. Fakat Allah o münafıkların hiç şüphesiz yalancılar olduğunu da biliyor." (Münafikun, 63/1.) 2-Riyakârlık: "İman edenlerle karşılaştıkları zaman, "İnandık" derler. Fakat şeytanlarıyla yalnız kaldıkları zaman, "Şüphesiz, biz sizinle beraberiz. Biz ancak onlarla alay ediyoruz" derler. (Bakara, 2/14) 3-Korkaklık: "Münafıklar" sizden olduklarına dair Allah'a yemin ediyorlar. Oysa onlar sizden değildirler, fakat onlar korkak bir topluluktur. Eğer sizden korunmak için sığınacak bir yer yahut "barınacak" mağaralar ya da sokulacak bir delik bulsalar, hemen oraya doğru yönelip koşarlardı." (Tevbe, 9/56-57.) 4-Ahde vefasızlık: "Sana, "Başüstüne!" derler; ama yanından çıkınca içlerinden birtakımı geceleyin (gündüz) söylemiş olduğunun tersini kurarlar. Allah, onların geceleyin düşünüp kurduklarını yazmaktadır. Sen onlara aldırma, Allah'a dayan vekil olarak Allah yeter." (Nisa, 4/81.) 5-Müminlerle istihza: "Şeytanlarıyla baş başa kaldıkları zaman biz sizinle beraberiz. Biz ancak müminlerle alay edicileriz." (Bakara, 2/14.) derler. 6-Fitne çıkarma ve tahrikçilik: Bunlara, "Yeryüzünde fesat çıkarmayın" denildiğinde, "Biz ancak ıslah edicileriz!" derler. (Bakara, 2/11) 7-Kararsızlık ve tereddüt: "Onlar küfür ile iman arasında bocalayan bir sürü gibi kararsızdırlar! Ne onlara ne de bunlara 'mal olurlar'. Allah kimi şaşırtırsa artık ona asla bir yol bulamazsın." (Nisa, 4/143.)

başka sıfatlarını da zikretmiştir. O, kullarına nasihat olması için bunları zikretmiştir. Ta ki insanlar bu sıfatlardan ve bu sıfatları taşıyan kimselerden uzak dursunlar.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) birçok yerde nebisini münafıklara itaat etmekten nehyetmiştir. Şu halde senin gibi birinin bu gibi kimselerin sözünü kabul etmesi nasıl mümkün olabilir? Bundan daha kötüsü ise senin onların ilim ehli olduklarına inanman, onları evlerinde ziyaret etmen ve onlara hürmet etmendir. Ben bunu hiçbir muayyen şahıs için söylemem fakat sana nasihat ediyorum. Allah Teâlâ'nın kitabına göre din ve dünya siyasetini sana öğretiyorum. Zira insanların çoğu Allah'ın kitabını arkasına atmıştır.

Benim hakkımda size söylenenlere gelince: Ben söylediğim şeyleri cehalet üzere söylemiyorum. Aksine şöyle diyorum: -Hamd ve minnet Allah'a mahsustur, kuvvet ancak Onunladır- Rabbim beni doğru yola, dosdoğru dine, hanif olarak İbrahim'in milletine iletti. O müşriklerden değildi. Allah'a hamd olsun ki ben insanları ne bir sūfînin, ne bir fakîhin, ne bir kelamcının, ne de İbni Kayyım, Zehebî, İbni Kesîr gibi hürmet ettiğim herhangi bir alimin mezhebine davet ediyorum. Ben ancak tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a, Rasûlullah'ın ümmetinin öncesine ve sonrasına uymayı emrettiği sünnetine davet ediyorum. Bana hak olan bir şey geldiği zaman onu reddetmemeyi ümit ederim. Aksine, Allah'ı, meleklerini ve bütün mahlukatını şahit tutarak söylüyorum, sizden bize hak olan bir söz geldiği takdirde onu başımız gözümüz üzerine kabul ederiz. Takip ettiğim alimlerin sözlerinden bu hak söze muhalif olan bir şey varsa onu da alır duvara çarparım. Rasûlullah'ın sözüne muhalif olan hiçbir şeyi kabul etmem. Zira o haktan başka bir şey söylemez.

Durum şundan ibarettir: Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), onun ahabının, onlara tâbî olanların ve onların takipçilerinin, hak ehlinin hidayet üzere oldukları üzerinde görüş birliği ettikleri Şafiî ve Ahmed gibi imamların, aynı şekilde bunlara tabî olanların arasından kendileri hakkında Allah'tan güzellik takdir edilmiş olan kimselerin üzerinde bulundukları yol size gizli değildir.

Yine insanların dinleri konusunda yenilikler ihdas ettikleri ve kendilerinden önceki kimselerin yoluna muhalefet ettikleri de size gizli değildir. Evet, ben sonradan gelenlerin çoğunun hakkı değiştirdiklerini gördüm. Müteahhirinin ileri gelenlerinden, imamlarından, en âlimlerinden, en abidlerinden ve en zahidlerinden olan İbni Kayyım, Hafız Zehebî, Hafız İmad

İbni Kesîr ve Hafız İbni Receb gibi, İbni Hacer'den ve El-İknâ' müellifinden üstün oldukları konusunda icma edilmiş zâtlar kendi dönemlerindeki kimselere şiddetli bir şekilde karşı çıkmışlardır. Onların dönemindeki kimseler onlara sayılarının çokluğunu ve insanların kendi yollarından gittiklerini delil getirerek hak üzere olduklarını ileri sürdükleri zaman şöyle cevap verdiler: Bu üzerinde bulunduğunuz yolun batıl olduğunu gösteren en büyük delillerden bir tanesidir. Çünkü Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), ümmetinin Yahudilerin ve Hristiyanların yollarını karış karış takip edeceğini haber vermiş, "Eğer onlar keler deliğine girse siz de gireceksiniz" buyurmuştur.

Allah da (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında, Yahudi ve Hristiyanların dinlerini parça parça edip fırkalara ayrıldıklarını, elleriyle kitap yazıp sonra da "Bu Allah katındandır" dediklerini, Allah'ın kitabını ve onunla amel etmeyi terk ettiklerini ve kendilerinden önceki kimselerin kaleme aldıkları kitaplarla ilgilendiklerini bildirmektedir. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*), kendisinin onlara birlik olmayı emrettiğini, onların dini bilmediklerinden dolayı değil de ancak kendilerine ilim geldikten sonra birbirlerine duydukları hasetten dolayı ayrılığa düştüklerini haber vermiştir.

İşlerini aralarında parçalara (zubur) ayırdılar. Her grup kendi yanında olanla sevinmektedir. (Müminun, 53)

Ayette geçen "zubur" kelimesi, kitaplar manasına gelmektedir.

Şu halde mümin kimse, doğru sözlü olan ve doğrulanan zâtın "Sizden öncekilerin yollarına uyacaksınız..." buyruğunu anlayıp bu buyruğu kalbinin karşısına koyduğu zaman açık bir şekilde görür ki, yukarıdaki ayetler ve bunlara benzeyen ayetler bazı cahillerin zannettiği gibi yalnızca önceden yaşamış olan ve geçip giden kimseler hakkında geçerli değildir. Aksine mümin kimse, Ömer'in (*radiyallâhu anh*) bu gibi ayetler hakkında söylediği şu sözün manasını anlar: "Sizden öncekiler geçip gitti. Bu ayetlerde sizden başkası kastedilmiyor."

Allah kullarına her namazda kendilerini doğru yola, nimet verdiklerinin yoluna -ki onlar gazaba uğramamış ve sapmamış kimselerdir- iletmesini kendisinden istemelerini emretmiştir. Şu halde İslam dinini bilen ve insanların bu dini nasıl değiştirdiklerine şahit olan bir kimse, bu duanın bu kadar fazla yapılmasının emredilmesinin arkasındaki Allah'ın hikmetini görür.

Hâsılı kelim, mesele şudur: Her bir müslüman üzerine vacip olan şey Allah'ın Rasûlü'ne indirdiği ilmi talep etmesi midir? Bu ilmi talep etmeyi terk eden kimse hiç bir şekilde mazur değil midir? Yoksa müslüman kimsenin örneğin Tuhfe'de⁵ yazanların peşinden gitmesi mi gerekir?

Müteahhirin arasında en bilgili ve en seçkin kimselerden olan İbni Kayyım gibi zâtlar bunu şiddetle reddetmişlerdir. Bunun Allah'ın dinini değiştirmek olduğunu söylemişlerdir. Allah'ın kalbini nurlandırdığı kimse için, Allah'ın açık kitabından ve Rasûlullah'ın açık sözlerinden buna dair saymakla bitmeyecek kadar çok delil getirmişlerdir. Taklidin caiz ya da vacip olduğunu söyleyenler ise görüşlerini savunmak adına zayıf şüpheler ileri sürmüşlerdir. Bu şüphelerin en büyüğü her zaman şu olmuştur: "Biz ilim ehli değiliz, bizim ilmimiz buna yetmez, bu ancak müçtehidin yapacağı bir iştir, biz atalarımızı bir yol üzere bulduk ve onların izlerini takip ediyoruz."

İlim ehlinin bu şüpheyi iptal etmek için vereceği, hacmi bir cildi bulabilecek kadar cevap vardır. Bu cevaplardan en açığı Allah Teâlâ'nın **"Onlar hahamlarını ve rahiplerini Allah'ın dışında rabler edindiler"** (Tevbe, 31) buyruğudur. Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu ayeti, Adıyy b. Hatem hadisinde sizin bugün gerek usul gerekse fûrû konularında üzerinde bulunduğunuz şey ile tefsir etmiştir. Sizden öncekilerin âlimlerini taklit etmeleri konusunda sizden hardal tanesi miktarınca ileride olduklarını düşünmüyorum. Bu durum da Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) **"karış karış takip edeceksiniz"** buyruğunu doğrulamaktadır.

Müfessirler de ayeti bu şekilde tefsir etmişlerdir. Ayetin tefsiri konusunda müfessirler arasında bir ihtilaf yoktur. Bu ayet üzerine yapılan en güzel tefsirlerden biri de Ebu'l Âliye'nin tefsiridir: Onlar hahamlarına ve rahiplerine ibadet etmiyorlardı. Zaten hahamları ve rahipleri onlara bunu emretse itaat etmezlerdi. Fakat onlar Allah'ın kitabını önlerinde buldukları halde şöyle dediler: "Biz hiçbir konuda âlimlerimizin önüne geçemeyiz. Bize ne emrederlerse onu yaparız, bize neyi yasaklarsa ondan kaçınırız."

Bu mektup, delil ortaya koymak ve karşıt görüşte olan kimsenin iddialarına cevap vermek gibi bir amaç taşımamaktadır. Yalnız ben karşıt görüşte olan kimseyi hakkımda insaflı davranmaya ve hakka boyun eğmeye davet ediyorum. Eğer bana ilim ve adalet ile cevap vermek isterseniz, sizde İbni Kayyım'ın A'lâmu'l Muvakkîn kitabı vardır. Bu kitap Müşrika

⁵ İbni Hacer el-Heytemî'nin bir eseri

bölgesinde İbni Feyruz'da bulunmaktadır. İbni Kayyım taklit konusunda, zikrettiğim asıl üzerine uzun uzadıya söz ortaya koymuştur. Âlimlerinizin ne sizin ne de atalarınızın aklına gelen şüphelerini aktarıp, bu şüphelere cevap vermiştir. Bu şüphelere karşı açık ve kat'î deliller ortaya koymuştur. Bunlardan bir tanesi: Allah ve Rasûlü sizin üzerinde bulunmuş olduğunuz bu durumdan nehyetmiştir. Rasûlullah ve ashabı bu durumu, gerçekleşmeden bildirmişler, insanları bundan sakındırmışlardır. Yine onlar dinden bazı şeylerin yavaş yavaş koparılacağını ve sonunda İslam'ın başladığı gibi garip bir hale döneceğini haber vermişlerdir.

Biliyorsunuz ki Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Amr b. Abese İslam'ın ilk yıllarında kendisine "Seninle birlikte kim var?" diye sorduğu zaman "*Bir hür (Ebû Bekir) ve bir köle (Bilal)*" diye cevap vermişti. Şu halde İslam başladığı gibi garip bir hale dönecekse, insanların çokluğunu ve kalabalığını delil olarak ileri süren kimsenin ne derece cahil olduğu ortaya çıkar! Yine buna benzeyen, söyleyenin katında çok değerli, Allah'ın ve ilim ehli kullarının katında ise değersiz olan şüpheleri ileri süren kimsenin cehaleti ortaya çıkar. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Hayır, onlar öncekilerin söylediklerinin aynısını söylediler." (Müminun, 81)

Siz hüccet olarak ne ileri sürmüşseniz mutlaka Allah onu kitabında zikretmiştir: Kâfirlerin peygamberleri yalanlamalarına kendi taraflarındaki insanların çokluğunu ve ileri gelenlerin kendilerine itaat etmelerini delil getirdiklerini zikretmiştir.

Allah'ın, Rasûlullah'ın davet ettiği İslam dinini öğreterek lütufta bulunduğu kimse bu ayetlerin, hüccetlerin ve insanların bunlara olan ihtiyacının önemini kavrar. Eğer "Bu âlimlerin zikrettikleri şeyler içtihat ehli için geçerlidir" dersiniz, deriz ki: Bu âlimler siyah tenli olsun, kırmızı tenli olsun, erkek olsun, kadın olsun herkes için bunun gerektiğini açıkça ifade etmişler, haktan sonra batıldan başka bir şeyin olmadığını söylemişler ve bunun zor olduğunu söyleyen kimselerin de şeytanın tuzağına düştüğünü savunmuşlardır. Şeytanın insanları bu tuzakla dosdoğru yoldan ve İbrahim'in dini olan Haniflik'ten alıkoyduğunu söylemişlerdir. Eğer onların hatalı olduklarını düşünüyorsanız, bana hakkı anlatın ki ona döneyim. Ben bu mektubu size ancak, Allah'ın huzurunda ileri sürebileceğim bir mazeret olması için, sizi Allah'a davet etmiş olmak ve Allah'a davet edenlerin seva-

bını elde etmek amacıyla yazdım. Yoksa ben sizin bu yazdıklarımı kabul etmeyeceğinizi biliyorum. Yine biliyorum ki bu yazdıklarım size göre en kötü şeylerdendir. Bu konuda sizi kusurlu bulan kimse, size göre Rasûlullah ve ashabını kusurlu bulmuş gibidir!

Sana gelince, senin Allah'a itaatkâr bir kul olduğunu bildiğim için, Allah'ın seni doğru yola iletmesini ve kalbini İslam'a açmasını uzak görmüyorum. Mektubumu okuduğun zaman kalbin onu hoş karşılamazsa bunda şaşılacak bir taraf yoktur. Asıl bu halden kurtulabilen kimseye şaşmak gerekir. Eğer kalbin ona birazcık meylederse hemen Allah'a yalvarıp yakarmaya başla ve kendini O'nun huzuruna at. Özellikle de gecenin sonu, namazların arkası, ezanın sonrası gibi duaların kabul edileceği vakitlerde...

Aynı şekilde Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yaptığı dualarla -özellikle sahih olarak rivayet edilenlerle- dua et. Örneğin Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle derdi: *"Allah'ım! Cebrail'in, Mikail'in ve İsrafil'in Rabbi! Gökleri ve yeri yaratan! Görülmeyeni ve görüleni bilen! Sen ihtilafa düştükleri konuda kulların arasında hüküm verirsin. Beni izninle kendisi hakkında ihtilafa düşülen hakka ilet. Sen dilediğini doğru yola iletirsin."* Bu duayı, darda kalmış kimse kendisine dua ettiği zaman onun imdadına yetişen Zât'ın huzurunda sık sık tekrarlamam gerekir. İbrahim'i insanların hepsine muhalefet etmeye ileten kimsenin huzuruna at kendini ve *"Ey İbrahim'e öğret, bana da öğret!"* de.

Eğer insanlara muhalefet etmek sana zor gelirse Allah Teâlâ'nın şu buyruklarını düşün:

"Sonra seni din konusunda bir şeriat üzere kıldık. Öyleyse ona uy, bilmeyenlerin heveslerine uyma. Çünkü onlar Allah'a karşı sana hiçbir fayda veremezler." (Casiye, 18-19)

"Eğer sen yeryüzündekilerin çoğuna uyarsan, onlar seni Allah'ın yolundan saptırır." (En'âm, 116)

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sahih olarak rivayet edilmiş şu buyruğunu düşün: *"İslam garip olarak başladı, sonra yine başladığı gibi garip bir hale dönecektir."* Yine onun şu buyruklarını düşün: *"Allah ilmi kullardan söküp almak suretiyle ortadan kaldırmaz. Fakat O ilmi âlimlerin canını alarak ortadan kaldırır. Öyle ki tek bir âlim bile bırakmaz. Sonra insanlar cahil önderler edinirler. Bunlara soru sorulur da ilimsizce fetvalar verirler. Hem kendileri saparlar hem de başkalarını saptırırlar."*, *"Benim sünnetime ve benden sonraki râşid halifelerin sünnetine yapışın."*, *"Sonradan ortaya atılan şeylerden*

sakınınız. Zira her bidat sapıklıktır." Bu konudaki ayetler ve hadisler oldukça fazladır. Sadece bu konudaki ayetlerin ve hadislerin bulunduğu müstakil kitaplar yazılmıştır.

Seni severim. Namazlarımda sana dua etmişimdir. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) bu mektuplar konusunda seni dosdoğru dinine hidayet etmesini ümit ederim. Beni seninle yazışmaktan ancak yazdıklarımı kabul etmeyeceğini ve çoğunluğun yoluna uyacağını tahmin etmem engelledi. Fakat Allah'ın vereceğine engel olabilecek kimse yoktur. Allah'ın vereceği hiçbir şey O'na göre büyük değildir. Ah, tıpkı Ömer'in (*radiyallâhu anh*) İslam'ın başında Allah'ın dini konusunda hakkı batıldan ayıran bir fârûk olduğu gibi sen de şu zamanda bir fârûk olsaydın ne güzel olurdu! Eğer bizimle birlikte olsaydın, bize karşı sert davranan kimselerden intikam alırdık.

İnsanların tuzağa düştüğü şu şeytani düşünceye gelince: Bu düşünceye sahip olan kişi kendisini içtihat ehli görür, ilim ehline uymayı terk eder ve bunu kendisi için süsler de süsler. Şeytanın (*aleyhi lane*) süsleri ise çok daha fazladır.

"Onlar birbirlerini aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar."
(*En'âm, 112*)

Çünkü benim üzerinde bulunduğum ve kendisine davet ettiğim şey ilim ehlinin yoluna uymaktan başka bir şey değildir. Zira onlar insanlara kör taklit ehli olmamayı tavsiye etmişlerdir. Bu konuda söylenmiş sözlerin en meşhurlarından birisi, imamınız Şafî'nin sözüdür: "Mutlaka benim görüşlerim arasında hadislere muhalif olan bazı şeyler bulacaksınız. Şahit olun ki, ben hadislere muhalif olan her görüşümden dönüyorum."

Ayrıca ben bu âlime (Heytemî'ye) olan muhalefetimde yalnız değilim. Mesela ben Şafî ile eti yenen hayvanların idrarı konusunda farklı görüşte olsam ve eti yenen hayvanların idrarının necis olduğu görüşünün Ureyneliler hadisine ve Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) koyunların yattığı yerde namaz kıldığını bildiren Enes hadisine muhalif olduğunu söylesem, zalim ve cahil kimse de "Sen hadisi Şafî'den daha mı iyi biliyorsun?" dese, derim ki: Ben Şafî'ye takip ettiğim bir âlim olmaksızın muhalefet etmiyorum. Aksine Şafî gibi olan veya Şafî'den daha bilgili olan ve hadisleri delil getiren bir alime uyuyorum.

Adam bana "Sen Şafiî'den daha mı iyi biliyorsun?" diye sorsa ben derim ki: "Sen Malik'ten ve Ahmed'den daha mı iyi biliyorsun?" Böylece onun bana karşı ileri sürdüğü şeyin aynısını ona karşı ileri sürmüş olurum. Karşımdaki kimsenin elinde kullanabileceği bir delil kalmaz. Sonra Allah Teâlâ'nın **"Eğer bir konuda ayrılığa düşerseniz onu Allah'a ve Rasûl'e götürün."** buyruğuna uyarım. Aynı şekilde o meselede delile tâbi olan âlimlere uyarım. Kendi kafama göre Kur'an'dan ve hadislerden hüküm çıkarmam ki bana böyle bir suçlama yöneltilsin.

Kaldı ki sizin tabi olduğunuz kimse hakikatte Şafiî değil İbni Hacer (El-Heytemî)'dir. Ona muhalefet eden kimse Rasûlullah da (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) olsa, sahabî de olsa, tâbiîn de olsa hatta Şafiî de olsa buna aldırış etmezsiniz. İbni Hacer'in görüşüyle çeliştiği zaman Şafiî'nin sözüne itibar etmezsiniz. Sizin dışınızdaki kimseler de aynı şekilde hakikatte müteahhirinden bazı kimselere tâbi olmaktadırlar, mezhep imamlarına değil.

İşte Hanbelîler... İnsanlar arasında bidate en az bulaşan kimselerdir. El-İkna ve El-Müntehâ kitaplarındaki görüşlerin çoğu ise İmam Ahmed'in mezhebine ve görüşlerine muhaliftir. Bunu bilen bilmektedir.

İlim ehli bir meselede icma ettikleri takdirde onlara tâbi olmanın vacip olduğu konusunda aramızda hiçbir ihtilaf yoktur. Aramızdaki ihtilaf ilim ehlinin bir meselede ihtilafa düşmeleri konusundadır: Bu durumda hakkı söyleyen kimsenin sözünü kabul edip meseleyi ilim ehline uyarak Allah ve Rasûlü'ne mi götürmeliyim? Yoksa delil olmaksızın bazı kimselerin sözlerini kabul edip doğru görüşün bu kimselerin görüşleri olduğunu mu söylemeliyim? İşte siz bu ikinci hal üzeresiniz. Bu, Allah Teâlâ'nın kınadığı ve şirk olarak isimlendirdiği bir şeydir. Âlimleri rabler edinmektir. Ben ise birinci hal üzereyim, insanları buna davet ediyorum, insanlarla tartışırken bunu savunuyorum. Eğer hakikat sizden yana ise ona döneriz ve onu sizden kabul ederiz.

Eğer A'lâmu'l Muvakkîn kitabına göz atmak istersen, kitapta bulunan kör taklit ehli kimse ile delile tâbi olan kimse arasında geçen münazarayı oku. Eğer aklına İbni Kayyim'ın bidat ehli olduğu ve onun delil getirdiği ayetlerin başka manalara geldiği gibi düşünceler gelirse Allah'a yalvarıp yakarmaya başla ve O'ndan seni kendisi hakkında ayrılığa düşülen hakka

hidayet etmesini niyaz et. Başkasının etkisi altında kalmadan oku, araştır. İbni Kayyım'ın zamanında yaşayan Hâfız Zehebî, İbni Kesîr ve İbni Receb gibi âlimlerin sözlerine mürâcâat et. Örneğin şu beyitler Zehebî'ye nispet edilmiştir:

*İlim "Allah buyurdu ki", "Rasûlü buyurdu ki", "Sahabe dedi ki" sözleridir Bunda
hiçbir ihtilaf yoktur*

*İlim, Rasûl ile fakîhin görüşü arasındaki ihtilafları akılsızca söyleyip
durmak değildir*

Eğer bu âlimlere uymuyorsan, o zaman onlardan önceki âlimlerin sözlerine bak. Hâfız Beyhakî'nin Kitâbu'l Medhal'deki sözlerine, Hâfız İbni Abdilberr ve Hattâbî gibi âlimlerin sözlerine bak. Onlardan önce yaşamış olan Şafiî, İbni Cerîr, İbni Kuteybe ve Ebû Ubeyd gibi zatların söylediklerine bak. Allah'ın, Rasûlünün ve Selef'in sözleri konusunda müracaat edilecek kimseler bu kimselerdir. Aman ha!, kelimeleri yerlerinden oynatan adamların yazdıkları tefsirlerden ve onların açıklamalarından uzak dur. Zira onlar kişinin Allah ve dini ile arasında olan bağı koparır.

Buhârî'nin Sahîh'inde yer alan Kitâbu'l İ'tisâm bölümü üzerinde ve ilim ehlinin bu bölümü şerh etmek amacıyla söyledikleri üzerinde iyi düşün! Şöyle bir durum tasavvur edilebilir mi: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) sahîh olarak rivayet edilen bir hadiste açık bir şekilde ümmetinin yetmiş küsur fırkaya ayrılacağını ve bu fırkalardan biri dışında hepsinin cehennemde olduğunu haber veriyor. Sonra bir fırka (siz) kalkıp kendilerinin Rasûlullah'ın ve ashabının yolu üzerinde olduğunu söylüyor. Hâlbuki siz, onların yolu üzere olmadığınızı kabul ediyor, buna güç yetiremeyeceğinizi, buna ancak bir müçtehidin güç yetirebileceğini söylüyorsunuz. Böylelikle Allah'ın ve Rasûlü'nün kelimelerinden ancak müçtehidin yararlanabileceğini kesin bir şekilde söylemiş oluyorsunuz. Ayrıca müçtehit olmayan kimseye Allah'ın, Rasûlü'nün ve Sahabe'nin sözlerinden hidayet aramanın haram olduğunu söylüyorsunuz. Böylelikle bu konudaki acziyetinizi itiraf ederek onların yolu üzerinde olmadığınızı ifade etmiş oluyorsunuz.

Eğer öncekiler için vacip olanın Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine uymak olduğunu, bundan başka yollara sapmanın caiz olmadığını, bu kitapların ve bu kitaplardan daha üstün kitapların Ömer b. Hattab (radiyallâhu anh) zamanında ortaya çıkmış olsa Ömer'in

(*radıyallâhu anh*) bu kitaplara ve bu kitaplara uyanlara en şiddetli karşılığı vereceğini, eğer bu kitaplar Şafiî ve Ahmed zamanında ortaya çıkmış olsa onların çok sert tepki göstereceğini kabul ediyorsanız, bir bilsem, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) vacip olan şeyi ne zaman haram kıldı ve haram olan şeyi ne zaman vacip kıldı?

Sizin bugün üzerinde bulunduğunuz bu bidatin yanından dahi geçmeyen bazı küçük bidatler ortaya çıktığı zaman İmam Ahmed çok sert tepkiler vermiştir. Kendisine talebelerinden birisinin Horasan bölgesinde fetvalarını rivayet ettiği ulaştığı zaman "Sizi şahit tutuyorum ki ben bu fetvalarımdan döndüm" demiştir. Bir kimsenin söylediklerini yazdığını görünce bunu hoş karşılamamış ve şöyle demiştir: "İnsanların görüşlerini mi yazıyorsun? Olabilir ki ben yarın görüşümden dönebilirim. Sen bizim gibi ilim talep etmeye bak!" Yine ona Ebû Sevr'in yazdığı kitap hakkında sorulduğu zaman "Sonradan ortaya atılan her kitap bidattir" demiştir. Hâlbuki bilindiği üzere Ebû Sevr ilim ehlinin büyüklerindendir. Ahmed onu överdi. Bununla beraber İmam Ahmed, övdüğü ve hürmet ettiği âlimlerin kitaplarına bakmaktan insanları nehyederdi.

Hadis âlimlerinden bir kimse Ebû Hanîfe'nin kitaplarını aldığı zaman İmam Ahmed onu terk etmiş ve ona "Ebû Hanîfe'nin kitaplarını bırakırsan sana geliriz, sen de bize İbnu'l Mübarek'in kitaplarını okursun" diye mektup göndermişti. Ashabından birisi ona "Bu kitaplarda Kitâb'ı ve Sünnet'i bilmeyen kimseler için faydalar vardır" dediği zaman şöyle cevap vermişti: "Hadisi bildiğin zaman bu kitaplara ihtiyacın olmaz. Eğer hadisi bilmiyorsan bu kitaplara bakman helal olmaz."

Yine o şöyle demiştir: "Hadisin isnadını ve sıhhatini bilip de Süfyan'ın görüşüne uyanlara hayret ediyorum doğrusu. Halbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"O'nun emrine muhalefet edenler başlarına bir fitnenin ya da can yakıcı bir azabın gelmesinden çekinsinler"** buyurmaktadır. Sen fitnenin ne olduğunu biliyor musun? Fitne şirktir."

Bilindiği üzere Süfyan Es-Sevrî'nin İmam Ahmed'in katında değeri çok büyüktür. Öyle ki İmam Ahmed onu "müminlerin emiri" olarak isimlendirmiştir. Şu halde İmam Ahmed'in günümüzde görmeyi arzuladığımız kitaplar hakkında söyledikleri bu ise, takipçilerinin kendilerinin ilim ehlinen olmadıklarını kabul ettikleri kitapları hakkında ne düşünülür? Hatta belki onlardan bazıları, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Rasûlü ile gönderdiği İslam dinini bilmez bir halde ölmüştür!

Sizin kalbinize atılan şüpheye; Allah'ın, Rasûlü'nün ve Selef-i Sâlihîn'in sözlerini anlamaya güç yetiremeyeceğinizi iddia etmenize gelirsek, deriz ki: Daha önce de zikrettiğimiz gibi Nebî (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Sizden önceki kimselerin yoluna karış karış uyacaksınız..."* buyurmuştur. Bu şüphe üzerinde, yani buna güç yetiremeyeceğiniz iddiası üzerinde iyi düşün. Allah Teâlâ'nın Yahudiler hakkındaki şu buyruğu üzerinde tefekkür et:

"Dediler ki: "Bizim kalbimiz kılıflıdır." Hayır! Allah onlara küfürleri sebebiyle lanet etmiştir." (Bakara, 88)

Yine Allah Teâlâ'nın şu buyrukları üzerinde tefekkür et:

"Andolsun, sana apaçık ayetler indirdik, onları ancak fasıklar yalanlar." (Bakara, 99),

"Biz onu arapça bir Kur'an kıldık ki akıl erdiresiniz." (Zuhruf, 3),

"Andolsun biz Kur'an'ı öğüt alınması için kolaylaştırdık, şu halde öğüt alan yok mudur?" (Kamer, 17)

İlim ehlinin kitaplarından bu ayetin tefsirlerini araştır ve bu ayetlerin kimler hakkında nazil olduğunu öğren. Bu ayetlerin nazil olmasına sebep olan sözleri ve fiilleri öğren. Sonra bu öğrendiklerini, onların "Biz Kur'an'ı ve Sünnet'i anlamaya güç yetiremeyiz" iddialarıyla yan yana getir. Nebî'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Sizden öncekilerin yoluna uyacaksınız..."* buyruğunun ve bu manada gelmiş olan birçok hadisin gerçekleştiğini göreceksin. Aynı şekilde Selman El-Fârisî'nin müslüman olmasından bahseden kıssa da aklınızda bulunsun.

Bu kıssada şunlar yer almaktadır: Yeryüzünde peygamberlerin dini üzere olan hiç kimse yoktu. Peygamberlerin dini üzere olan ancak bir kimse bulunuyor, o ölüyor, onun yerine başka birisi geliyordu. Bu kimselerin sonuncusu ölüm döşegindeyken şöyle demişti: "Yeryüzünde bizim üzerinde bulunduğumuz inanç üzere olan kimseyi bilmiyorum. Fakat bir peygamberin gelmesinin vakti iyice yaklaştı."

Bunun üzerine bir de Allah Teâlâ'nın şu buyruğunu aklında tut:

"Sizden önceki nesillerden akli başında kimseler (insanları) yeryüzünde bozgunculuk yapmaktan alıkoysalardı ya! Ancak içlerinden kendilerini kurtardığımız pek az kimse bunu yapmıştı." (Hud, 116)

Kendi iyiliğini düşünen ve ahiret azabından korkan kimsenin yapması gereken şey, Allah Teâlâ'nın kitabında Yahudileri -özellikle de alimlerini ve rahiplerini- vasıflandırdığı sıfatlar üzerinde düşünmektir. Allah onların hakkı gizleyen, hakla bâtilı karıştıran, Allah yolundan alıkoyan, şirk koşan, cibte ve tâğuta iman eden ve kâfirler hakkında **"Bunlar iman edenlerden daha doğru yoldadır"** diyen kimseler olduğunu bildirmiştir. O, yahudilerin yaptığı ne varsa hepsini bu ümmetin de yapacağını bildiği için bu özellikleri zikretmiştir. Nitekim ümmet bunları yapmıştır.

Eğer ileri gelenlere karşı çıkmak sana zor gelirse ya da aklın söylediklerimi kabul etmeye yanaşmazsa, kalbine şunları getir: Allah'ın kitabı kitapların en güzelidir. O cehalet hastalığına şifa olan en etkili kitaptır. Hak ile batılın arasını ayıran en yüce kitaptır.

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kullarının ayrılığa düşeceğini ve fırkalara ayrılacağını daha onları yaratmadan önce biliyordu. Yine O kitabında şöyle buyurmuştur:

"Biz sana Kitâb'ı ancak ihtilafa düştükleri konuları onlara açıklayasın diye, bir hidayet ve rahmet olarak indirdik." (Nahl, 64)

İşte bu asılları ve zihnindeki bu asıllara benzeyen sözleri kalbine yerleştir. Bunları kalbine arz et. İnşaallah kalbin icmâlî olarak bu asıllara inanacaktır.

Allah Teâlâ'nın şu buyruğu üzerinde tefekkür et:

"Onlara "Allah'ın indirdiğine uyun" dediği zaman "Biz atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız" derler." (Lokman, 21)

Kur'an'da bu asıl birçok yerde tekrar edilmiştir. Aynı şekilde Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Sizin ve atalarınızın koyduğu bazı isimler hakkında mı benimle tartışıyorsunuz? Allah onların hakkında hiçbir delil indirmemiştir." (A'raf, 71)

Evet, hüccet olarak ileri sürdüğünüz ne varsa hepsini Kur'an'da ayrıntılı bir şekilde görürsün. Hatta bazılarını Kur'an'da birçok yerde görürsün.

Yine kalbine şunu getir: Kitabını cehalet hastalığına şifa olarak, hak ile batılı birbirinden ayırsın diye indiren hüküm ve hikmet sahibi Zât'a, kullarının ayrılığa düşeceklerini bildiği halde kâfirlerin ileri sürdükleri bu hüccetleri onaylaması, müslümanların ihtiyacı olmamasına rağmen bu hüccetleri birçok yerde tekrarlaması ve müslümanların ihtiyaç duydukları hüccetleri zikretmeyi terk etmesi hiç yakışır mı? Haşa! Ahkemu'l Hâkimîn olan Allah bundan münezzehtir.

İnsanların en âlimi, en zekisi, en yüksek makam sahibi ve en fazla takipçiye sahip olanı da olsa hakka muhalefet eden kimseye karşı çıkmanı kolaylaştıracak sebeplerden bazıları da bu ümmetin ve ilim sahibi olduğunu iddia eden kimselerin birçoğunun dinin asılları ve Allah'ın sıfatları konusunda düştükleri ayrılığa düşmüş olması, kelimcilerin farklı bir yol tutması ve onların Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yolunu haşv, teşbih ve tecsim olarak isimlendirmesidir. Hâlbuki sen herhangi bir kelam kitabını açıp baksan, müellifin o kitapta yazanları bilmenin her bir kimse üzerine vacip olduğunu ve bunların dinin aslından olduğunu iddia etmesine rağmen, kitabın başından sonuna kadar herhangi bir meselede ne Kur'an'dan bir ayeti ne de Rasûlullah'tan bir hadisi delil getirdiğini görebilirsin. Ancak ayetleri ve hadisleri anlamlarını tahrif etmek için zikretmesi durumu hariç!

Ayrıca onlar usullerini vahiyden değil de akıllarından aldıklarını, Selef'e muhalefet ettiklerini bizzat kendileri söylemektedirler. Buna örnek olarak (İbni Hacer El-Askalânî'nin) Fethu'l Bârî'de iman meselesinde Buhârî'nin "İman söz ve ameldir, artar ve azalır" sözüne düştüğü şerhte söylediklerini örnek verebiliriz. (İbni Hacer) önce Selef'in bu konudaki icmasını zikretmiştir. Yine o, Şafî'nin ve Buhârî'nin bu konuda icma naklettiklerini zikretmiştir. Daha sonra müteahhirînin görüşlerini nakletmiş ve bu görüşleri reddetmemiştir.

Sahih-i Buhârî'nin sonunda yer alan Kitâbu't Tevhid'e baktığın zaman, oradaki bab başlıkları üzerinde bir düşün. Ben gerek Selef âlimlerinin gerekse onların yolunu takip eden halef alimlerinin kitaplarını okudum. Allah'ın sıfatlarına iman edip onları kabul etmenin vacip olduğuna dair naklettikleri icmayı ve bu sıfatlardan birini inkâr eden ya da naslardan birini tevil eden kimsenin Allah'a iftira etmiş ve ilim ehlinin icmasına karşı gelmiş olacağına dair sözlerini gördüm. Yine kelam ilminin bidat ve delalet olduğuna dair naklettikleri icmayı gördüm. Öyle ki Ebu Amr b. Abdulberr şöyle demiştir: "Bütün asırlardaki ve bütün beldelerdeki ilim ehli, kelimcilerin bidat

ve delalet ehli oldukları üzerinde icma etmiştir. İlim ehlinin tamamına göre onlar âlimlerin tabakalarında sayılmazlar." Bu konuda söz daha fazla uzatılabilir.

Hâsılı kalam, kalamcılar, müslümanların, hatta Allah'ı bilme konusunda insanların en cahilleri olan, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendilerine gönderildiği putperestlerin bile üzerinde icma ettikleri şeyleri inkar etmişler, kendi hevalarından bazı sözler uydurmuşlar ve bu uydurdıkları şeylerle insanların akıllarını küçümsemişlerdir. Öyle ki siz, kendi avamınızdan olan kimselerin bile fitratını -ki Allah onları bu fitrat üzere yaratmıştır- değiştiremiyorsunuz. Bununla beraber bu kalam ilmi üzerinde konuşan kimselerin çoğunluğu kalamcıların yoluna tâbi olmuştur. Ancak Allah'ın katında kendileri için güzellik yazılmış olan kimseler müstesna. Onlar ise siyah öküzün derisindeki beyaz kıl gibidirler. İnsanlar onlara buğz ederler ve tecsim iftirası atarlar.

İşte böyle. Ayrıca kalamcılar insanlar arasında en bilgili ve en zeki kimselerdendirler. Öyle ki onların zekası, hafızası ve anlayış kabiliyeti akıllı insanları hayrete düşürür. Ama onlar ve takipçileri, Selef'in yoluna muhalefet ettiklerini kendileri kabul etmektedir. Kalamcıların ileri gelenleri, filozofların emir ve nehiy ayetlerini tevil etmelerine, örneğin "Oruçla kastedilen şey sırlarımızı saklamaktır", "Hac ile kastedilen şey şeyhlerimizi ziyaret etmektir", "Cebrail ile kastedilen şey faal akıldır" gibi iftiralarla dolu sözlerine reddiye verdikleri zaman, bu tefsirlerin İslam dininde bilinmesi zorunlu olan şeylerin hilafına olduğunu söyleyerek reddiye vermişlerdir. Filozoflar da onlara şöyle cevap vermişlerdir: "Siz Allah'ın yarattıklarının üzerinde olduğunu ve Arş'ına istiva ettiğini inkâr ettiniz. Hâlbuki bunlar peygamberlerin diliyle ilahi kitaplarda zikredilmiştir. Hem müslümanlar hem de diğer dinlere mensup kimseler bunun üzerinde icma etmişlerdir. Şu halde bizim tevilimiz nasıl tahrif oluyor da sizin teviliniz sahih oluyor?" Bu cevap üzerine kalamcılardan hiçbiri onların bu sözlerine karşılık verememiştir.

Anlatmak istediğim şey şudur: Kalamcıların mezhebi bizatihi fasit ve akıllara muhalif olmakla beraber, aynı şekilde İslam dinine, Kitâb'a, Rasûl'e ve bütün Selef'e de muhaliftir. Selef'e muhalif olduklarını bizzat kendileri kitaplarında söylemektedir. Bütün bunlara rağmen onların bidati, hem âlimler hem de cahiller arasında revaç bulmuş, yeryüzünün doğusunu ve batısını kaplamıştır.

Ben seni bu meselede düşünmeye davet ediyorum: Selef dinin asılları konusunda kelimcilerin yolunun batıl olduğu ve kelimcilerin kâfir oldukları konusunda bir çok söz söylemiş ve bu konularda bir çok kitap yazmıştır. Bu sözler Şafiîler'in müteahhirîninden olan Beyhakî'den, Behavî'den, İsmâîl Et-Teymî'den ve onlardan sonra gelen Hafız Zehebî gibi âlimlerden nakledilmiştir. Aynı şekilde Şafiîler'in mütekaddiminden olan İbni Sureyc ve Darekutni gibi zatlar da buna dair sözler söylemişlerdir. Evet, bu âlimlerin hepsi bu hal üzereydiler. Onların kitaplarını aç da incele. Eğer bana bu âlimlerden birinin kelimcilerin yolunu reddetmediği ve kelimcileri tekfir etmediğine dair bir kelime getirirsen artık benden bir şey kabul etme. Fakat bütün bunlara rağmen kelim sizin aranızda iyice yayılmış ve öyle revaç bulmuştur ki siz kelimcilerin Ehli Sünnet'in ta kendisi olduğunu iddia etmektesiniz. Vallahu'l Müsteân.

Hayret edilecek bir diğer husus da şudur: Sizin beldenizde bir adam, bir kimse için bir âlimin görüşüyle fetva veriyor, ikincisi için başka bir alimin görüşüyle fetva veriyor, üçüncüsü için de başka bir alimin görüşüyle fetva veriyor. Sonra da bu, fazilet, ilim ve zeka sayılıyor ve "Şu kimse iki ya da daha fazla mezhebe göre fetva veriyor!" deniyor. Hâlbuki insanlar bilmektedir ki o kimsenin bunu yapmadaki amacı gösteriş yapmak, büyüklenmek ve insanların mallarını haksızca yemektir. Durum böyleyken, ben bir âlimin sözüne, ondan daha fazla ilim sahibi ya da onunla aynı ilme sahip başka bir âlime -delili varsa- uyarak muhalefet ediyorum, kendi hevamdan bir şey getirmiyorum. Sonra siz bana söylediğiniz bu ağır sözleri söylüyorsunuz! Eğer benim ilim ehlinin icmasına aykırı bir fetva verdiğimi duyarsanız işte o zaman bana bir şeyler söyleyebilirsiniz.

Sizin sürekli bu meseleyle ilgilendiğinizi ve bu konuda aşırı tepki gösterdiğinizi duydum. Eğer bu tepkinizin kötülük işleyen birini kötülükten alıkoymak babından olduğunu iddia ediyorsanız derim ki: Ah, keşke beldenizde işlenen ve İslam'ın iki aslıyla, yani "Lâ ilâhe illallâh, Muhammedun Rasûlullâh" şهادetiyle çelişen büyük münkerlere de böyle tepki gösterebilseydiniz!

Bu cürümlerden biri, ki en büyüğü budur yanınızda putlara tapılmasıdır. Bu putlardan bazıları insan, bazıları ise taştır. Bu putlardan birine kurban kesilir, diğerine adak adanır, diğerinden duaların kabul edilmesi ve sıkıntıların giderilmesi istenir, diğerine karada ve denizde darda kalmış kimse dua eder, diğeri için de "Kim bu zâta sığınır, bu zât

ona günahkâr olsa bile hem dünyada hem de ahirette fayda sağlar" denir.

Eğer bunların Kur'an'da zikredilen putperestlikle alakası olmadığını söylerseniz bu gerçekten hayret edilecek bir sözdür. Zira ben ilim ehlinden bu konuda farklı görüş bildiren hiç kimseyi bilmiyorum. Ancak Yahudilerin içerisine düşmüş olduğu cibte ve tâğuta inanma belasının içerisine düşmüş olan kimse başka. Eğer insanları bu münkerden alıkoymaya gücünüzün yetmediğini söylerseniz derim ki: Bu münkerin hepsinden alıkoyamıyorsanız da bir kısmından alıkoyabilirsiniz. Bu nasıl bir durumdur: Benim söylediklerime karşı çıkan ve ilim ehli olduklarını iddia eden kimseler büyük şirkin içine batmış bir haldedirler ve insanları büyük şirke davet etmektedirler. Tevhide sarılan bir kimseyi duydukları zaman hemen onu küfürle ve fıscla itham ederler. Allah'ın hoşnutsuzluğuna karşılık insanları razı etmekten Allah'a sığınırız.

Beldenizdeki münkerlerden bir diğeri de; iblisin, münecimlerin, sihirbazların ve kâhinlerin yolundan gidip de kendilerinin derviş olduklarını iddia eden kimselerin ve kendilerinin ilim ehli olduklarını iddia eden birçok kimsenin ortaya koydukları ve kendisiyle insanların gözlerini boyadıkları harikulade olaylardır. Yaptıkları şeyleri peygamberlerin mucizelerine, velilerin kerametlerine benzetirler. Amaçları ise insanların mallarını haksızca yemek ve insanları Allah yolundan saptırmaktır. İlim ehli olduğunu iddia eden bazı kimseler bu göz boyamalardan bazılarının peygamberlerden miras alındığına ve bunların esma ilimlerinden olduğuna inanmaktadır. Hâlbuki o cibten ve tâğuttandır. Bu durum Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Sizden öncekilerin yoluna uyacaksınız..."* buyruğunu doğrulamaktadır.

Beldenizdeki bir diğer münker de Cumartesi Ashabı'nın hilesine benzeyen, hatta ondan daha ileride olan faiz hilesidir. Ben bana muhalefet eden kimseyi şu dört şeyden birine davet ediyorum: Ya Allah'ın kitabına, ya Rasûl'ünün sünnetine, ya ilim ehlinin icmasına... Eğer inat edip davetime icabet etmezse o zaman onu lanetleşmeye davet ediyorum. Nitekim İbni Abbas, bazı miras meselelerinde kendisine muhalefet edenleri lanetleşmeye davet etmiştir. Yine Süfyan ve Evzâî namazda elleri kaldırma konusunda muhaliflerini lanetleşmeye çağırılmışlardır. Diğer bazı âlimler de yine muhaliflerini lanetleşmeye davet etmiştir. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Allah'ın salat ve selamı Muhammed ve ailesinin üzerine olsun.

Hicrî bin yüz seksen dört yılında Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab
ve İmam Abdulazîz b. Muhammed b. Suûd, Şeyh Abdulazîz El-
Husayn'ı Mekke'nin vâlisine gönderdiler ve mezkûr vâliye bir
mektup yazdılar. Mektubun metni şu şekildedir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Sen maruzatımızı biliyorsun Şerif Ahmed b. Şerif Saîd Hazretleri... Allah (*subhânehû ve teâlâ*) sana verdiği en üstün nimetleri sürekli kılsın. Seni iki dünyada da izzetlendirsın. Seninle ceddin olan insanların ve cinlerin seyyidinin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini kuvvetlendirsın.

Mektubunuz fakire ulaşır da fakir bu mektuptaki güzel sözler üzerinde düşündüğü zaman ellerini Allah'a kaldırarak O'ndan Şerif'i desteklemesini niyaz etti. Bunun sebebi Şerif'in kastının Şeriat-ı Muhammediyye'ye ve ona uyanlara yardım etmek ve onun dışına çıkanlara da düşmanlık etmek olması idi. Evet, bu yöneticilerin üzerine vacip olan şeydir. Bulunduğumuz bölgeden bir ilim talebesi göndermemizi istediniz, biz de bu emrinize uyduk. Şimdi o size gelmektedir. O ve Mekke Uleması, Şerif'in Allah onu azîz kılsın- meclisinde otururlar. Eğer bir konuda görüş birliği ederlerse bundan dolayı Allah'a hamdolsun. Eğer ayrılığa düşerlerse Şeyh onların kitaplarını ve Hanbelîler'in kitaplarını getirir. (Onlara göre fetva verilir.)

Bizden ve sizden herkesin üzerine vacip olan şey; ilmiyle Allah'ın rızasını ve Rasûlü'ne yardım etmeyi amaçlamasıdır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Hani Allah, peygamberlerden: "Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra beraberinizde olanı tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz" diye söz almıştı." (Ali İmran, 81)

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yetiştikleri takdirde ona inanıp yardım edeceklerine dair peygamberlerden söz almışsa, bizim hakkımızda ne düşünülür ey ümmeti! Şu halde bizim mutlaka ona inanmamız ve ona yardım etmemiz gerekir. Diğer olmaksızın biri yeterli değildir. Bunu yapmaya insanlar arasında en layık kimseler ise Ehli Beyt'tir. Allah peygamberini onların arasından seçip göndermiştir.

Onları yeryüzündekilerin hepsine üstün kılmıştır. Ehli Beyt arasından bunu yapmaya en layık kimseler ise onun zürriyetinden olanlardır. Vesselam.

Hicrî bin iki yüz dört yılında Galib, İmam Abdulazîz'e (*rahimehullâh*) bir elçi gönderdi ve ondan kendisine Mekke-i Müşerrefe'nin âlimleriyle ilmi araştırmalarda bulunması için ilim ehlinden bir kimseyi göndermesini talep etti. İmam Abdulazîz ve Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab da ona ilim ehlinden bir kimseyi gönderdiler. Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab ona ayrıca şu mektubu yazdı:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan Allah'ın haram beldesindeki büyük âlimlere ve büyük âlimlerin tâbilerine... Allah onlarla İnsanların Seyyidi'nin dinine yardım etsin. -Salat ve selamın en üstünü onun üzerine olsun.-

Es-selâmu aleykum ve rahmetullahi ve berekâtuh. Bundan sonra: Size ve diğer kimselere ulaştığı üzere bazı fitnelerle karşılaştık. Bunun sebebi, beldemizde bulunan salihlerin kabirlerinin üzerine inşa edilmiş olan binaları yıkmamızdır. Bununla beraber biz onları salihlere dua etmekten nehyetmiş ve onlara dualarını yalnızca Allah'a yöneltmelerini emretmiştik. İşte biz, daha önce zikrettiğimiz gibi kabirlerin üzerindeki binaları yıkmakla kalmayıp bu daveti açık bir şekilde yaptığımız zaman bu davet halka ağır geldi. İlim ehli olduğunu iddia eden bazı kimseler de size hiç de gizli olmayan sebeplerden dolayı halka destek çıktı. Bu sebeplerin en büyüğü hevaya tâbi olmaktır. Diğer bazı sebepler de vardır.

Bizim salihlere sövdüğümüzü ve âlimlerin yolundan başka bir yol tuttuğumuzu insanlar arasında yaydılar. Bu iddiaları doğuya ve batıya taşıdılar. Bizim hakkımızda akıllı bir kimsenin söylemekten hayâ edeceği şeyler ortaya attılar. Şimdi ben size, sizin gibi kimselerin yalanlara kulak asmayacağını bildiğimden dolayı üzerinde bulunduğumuz şeyi açıklayacağım. Tâ ki meseleyi iyice anlayın ve hakikati öğrenin:

Allah'a hamdolsun ki bizler ittibâ ehliyiz, bidatçı değiliz. İmam Ahmed'in mezhebi üzereyiz. Yine -Allah sizi izzetlendirsın- biliyorsunuz ki birçok beldede, hem kendileri hem de ataları buna zıt görüşler içinde yetişmiş avama göre bu iki şeyle amel etmek kibirlenmek anlamına gelmektedir. Yine -Allah sizi izzetli kılsın- biliyorsunuz ki Ahmed b. Saîd'in valiliği döneminde Şeyh Abdulaziz b. Abdullah sizin yanınıza gelmişti. Siz de bizim nezdimizde muteber olan Hanbelîler'in kitaplarını, Şâfiîler'in nezdinde muteber olan Tuhfe ve Nihâye gibi kitapları âlimler sizin önünüze

koyduktan sonra bizim yanımızda bulunanlardan haberdar olmuştunuz. Bundan sonra Şerif Gâlib -Allah onu izzetli kılsın ve ona yardım etsin- bize bir emir buyurdu, biz de onun emrine uyduk ve talebini yerine getirdik. Onun bize emrettiği şey, Allah'ın haram beldesinin âlimleriyle birlikte ilmi çalışma yapması için akıllı ve ilim sahibi bir kimseyi kendisine göndermemizdi ki görüşlerimizden ve ne üzere olduğumuzdan haberdar olsun.

Sonra -Allah sizi başarıya ulaştırsın- biliniz ki, bir mesele, hakkında icma edilmiş bir mesele ise bu meselede tartışmaya yer yoktur. Eğer içtihadı bir mesele ise sizin de bildiğiniz üzere içtihat yolunu tutan kimse için kınama söz konusu değildir. Şu halde vâililik makamındayken kendi mezhebine göre amel eden kimseye kınama yoktur.

Allah'ı, meleklerini ve sizi şahit tutarak söylüyorum ki, ben Allah'ın ve Rasûlü'nün dini üzereyim. İlim ehline ittibâ ediyorum, onlara muhalefet etmiyorum. Vesselam.

Yine onun (*rahimehullâh*), Medine ehlinden bir âlime yazdığı şu şekilde
bir cevabı vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd Âlemlerin Rabbi, Rahman ve Rahîm, din gününün sahibi, öncekilerin ve sonrakilerin ilâhı, gökleri ve yerleri ayakta tutan, gökte de yerde de ilâh olan, Hakîm ve Alîm olan Allah'a mahsustur.

Falan Hazretlerine... -Melik ve Vehhab olan Allah onu sürekli gözetimi altında tutsun.-

Bundan sonra: Mektubunuz bana ulaştı. Allah sizi rızasına ulaştırsın. Mektupta iyi olduğunuzun yazması sebebiyle mutlu oldum. Eğer bizim halimizi sorarsanız: Salih amellerin kendisine hamd edilmesiyle tamam olacağı Allah'a hamdolsun.

Eğer bizimle insanlar arasındaki ihtilafın sebebini sorarsan, biz insanlarla namaz, zekat, oruç ve hac gibi hükümleri konusunda ihtilafa düşmedik. Aynı şekilde onlarla haramlar konusunda da ihtilafa düşmedik. Bize göre güzel olan şey onlara göre de güzeldir. Onların katında çirkin olan şey bizim katımızda da çirkindir. Şu kadar var ki biz güzel olanla amel ediyoruz ve idaremiz altında bulunan kimseleri de buna zorluyoruz. Çirkin olandan ise nehyedip insanları bu konuda edeplendiriyoruz.

İnsanların kendisi hakkında bize karşı geldikleri şeye gelince bu, insanların âdemoğullarının Efendisi'ne ve ondan önceki peygamberlere karşı çıkmalarına sebep olan şey ile aynıdır.

Her ümmet peygamberleri geldiği zaman onu yalanlamışlardır. (Mü'minun, 44)

Aynı şekilde Varaka b. Nevfel, Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Vallahi, senin getirdiğin şeyi kim getirmişse mutlaka kendisine düşmanlık edilmiştir." demiştir. Bize göre her şeyin başı ve esası ibadeti Allah'a has kılmaktır. Diyoruz ki: Allah'tan başkasına dua edilmez. Allah'tan başkasına adak adanmaz. Allah'tan başkasına kurban kesilmez. Allah'tan korkulduğu

gibi bir başkasından korkulmaz. Kim bunlardan bir şeyi Allah'tan başkasına yöneltirse deriz ki: İşte bu Allah'ın kendisi hakkında **"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz"** buyurduğu şirktir. Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendileriyle savaştığı ve kanlarını helal saydığı kâfirler, Allah'ın ortağı olmadan tek başına yaratıcı olduğunu, fayda ve zarar verenin ve bütün işleri çekip çevirenin O olduğunu ikrar ediyorlardı. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) Nebisi'ne hitaben buyurduğu şu buyruklarını oku:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriye, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31),

"De ki: "Her şeyin melekûtu elinde olan, kendisi koruyup kollayan fakat kimsenin kendisine karşı korunulamaz olan kimdir, eğer biliyorsanız?" "Allah" diyeceklerdir." (Mü'minin, 88-89)

Allah (subhânehû ve teâlâ), kâfirlerin sıkıntıya düştükleri zamanlarda ibadeti Allah'a has kıldıklarını bildirmiştir. O'nun şu buyruğunu hatırla:

"Onlar gemiye bindikleri zaman ibadeti Allah'a has kılarak O'na dua ederler." (Ankebut, 65)

Diğer bir ayet de şudur:

"Onları dağlar gibi dalgalar kuşattığı zaman ibadeti Allah'a has kılarak O'na dua ederler." (Lukman, 32)

Yine Allah (subhânehû ve teâlâ) kâfirlerin amaçlarını ve ulaşmak istedikleri şeyi, onların (bazı varlıklardan) talep ettikleri şeyin şefaati olduğunu beyan etmiştir. Zümer suresinin başındaki ayetleri oku. Allah'ın bu ayetlerde İslam dinini beyan ettiğini ve kâfirlerin dinini ve amacını açıkladığını göreceksin. Kur'an'da bu konudaki ayetler sayılamayacak kadar çoktur.

Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu konuda sabit olan hadislerle gelince: Sahabeden bir zat Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Allah'ın dilemesiyle ve senin dilemenle" deyince Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) **"Beni Allah'a ortak mı kıldın? Yalnızca Allah'ın dilemesiyle, de"** buyurmuştur.

İkinci hadisin içerisinde de şunlar vardır: Sahabeden bir zat "Kalkın da şu münafığa karşı Rasûlullah'tan yardım isteyelim" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Benden yardım istenmez, yardım ancak Allah'tan istenir" buyurdu.

Üçüncü hadisin içerisinde de şunlar vardır: Ümmü Seleme (radiyallâhu anha) Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) Habeşistan topraklarında görmüş olduğu bir kiliseden ve o kilisenin içinde bulunan suretlerden bahsetti. Bunun üzerine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) dedi ki: "Onlar, kendilerinden salih bir adam -ya da salih bir kul- öldüğü zaman onun kabrinin üzerine mescid inşa ederler ve içerisinde bu suretleri çizerlerdi. İşte onlar kıyamet günü Allah katında yaratılmışların en şerlileridir."

Dördüncü hadis: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) Muaz'ı (radiyallâhu anh) Yemen'e vali olarak gönderdiği zaman ona şöyle dedi: "Sen kitap ehlinde olan bir kavme gidiyorsun. Onları davet edeceğin şeylerin ilki Allah'tan başka bir ilâhın olmadığına şehadet etmeleri olsun. Sana bu konuda icabet ederlerse, Allah'ın onlara her bir gün ve gecede beş vakit namazı farz kıldığını bildir. Bu konuda da sana icabet ederlerse, Allah'ın onlara zenginlerinden alınıp fakirlerine verilecek olan zekatı farz kıldığını bildir."

Beşinci hadis: Muaz (radiyallâhu anh) rivayet ediyor: Bir eşeğin üzerinde Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) terkisindeydim. Bana "Ey Muaz, Allah'ın kullar üzerindeki hakkını ve kulların Allah üzerindeki hakkını bilir misin?" buyurdu. "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" dedim. Buyurdu ki: "Allah'ın kullar üzerindeki hakkı, kulların O'na ibadet etmeleri ve O'na hiç bir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı ise, Allah'ın kendisine hiç bir şeyi ortak koşmayan kimselere azap etmemesidir...." Bu konudaki hadisler sayılamayacak kadar çoktur.

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) sürekli kendisinden sonra dininin değişime uğrayacağını haber vermesine gelirsek: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Sünnetime ve benden sonraki doğru yola iletilmiş râşid halifelerin sünnetine uyun. Ona azı dişlerinizle sımsıkı yapışın. Sonradan ihdas edilmiş işlerden de sakının. Zira sonradan ihdas edilen her şey bidattir. Her bidat de sapıklıktır."

Yine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir hadisinde şöyle buyurmuştur: *"Kim bizim üzerinde bulunduğumuz şeye aykırı bir amel işlerse o reddolunur."*

Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden önceki ümmetler fırkalara ayrıldı. Yahudiler yetmiş bir fırkaya ayrıldı. Hristiyanlar yetmiş iki fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Biri hariç hepsi cehennemdedir."* Dediler ki: "O biri kimlerdir ey Allah'ın Rasûlü?" Buyurdu ki: *"Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu şey üzere olanlar."*

Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir hadiste şöyle buyurmuştur: *"Kendinizden öncekilerin yoluna karış karış uyacaksınız. Öyle ki onlar bir keler deliğine girseler siz de gireceksiniz."* "Onlar Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?" diye sordular. Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) de *"Başka kim olacak?"* buyurdu.

Şunu bileceksin: Her şeyin başı ve esası, ilkinden sonuncusuna kadar bütün peygamberlerin daveti; ortağı olmayan Allah'a ibadet etmeyi emretmek ve O'nun dışındakilere ibadet etmekten sakındırmaktır. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Senden önce hiç bir peygamber göndermedik ki, ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

Yine O (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Gerçekten biz her ümmete, Allah'a ibadet edin ve tâgûttan kaçının diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

Yine O şöyle buyurmaktadır:

"Ey örtüsüne bürünen! Kalk da uyar!" (Müddessir, 1-2)

Şunu da bileceksin: Yalnızca Allah'a ait olan bazı fiiller vardır. Aynı şekilde kullara ait bazı fiiller vardır. Yalnızca Allah'a ait olan fiiller; yaratmak, rızıklandırmak, fayda ve zarar vermek, işleri çekip çevirmektir. Buna ne bir kâfir ne de bir müslüman asla karşı çıkmaz. Kullara ait olan fiiller ise, ibadetlerdir. Kulun yalnızca Allah'a dua etmesi, yalnızca Allah'a adak adaması, yalnızca Allah'a kurban kesmesi, içten bir şekilde yalnızca Allah'tan korkması ve yalnızca Allah'a tevekkül etmesidir. Şu halde müslüman, Allah'ı hem O'nun fiilleriyle hem de kendi fiilleriyle birleyen kimsedir. Müşrik ise Allah'ı O'nun fiilleriyle birleyen, fakat kendi fiilleriyle O'na ortak koşan kimsedir.

Hadiste geldiği üzere, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Kalk ve uyar"** ayetini indirdiği zaman Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Safâ tepesine çıktı ve **"Baskın var!"** diye nida etti. Bunun üzerine Kureyş onun etrafında toplandı. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de diyeceklerini dedi. Bunun üzerine amcası (Ebu Leheb) **"Yazıklar olsun sana, bizi ancak bunun için mi topladın?"** dedi. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) da **"Kurusun Ebû Leheb'in elleri, zaten kurudu."** buyruğunu indirdi. Nebi orada şöyle dedi: **"Ey Rasûlullah'ın amcası Abbas! Ey Rasûlullah'ın halası Safiyye! Nefislerinizi (Allah'tan) satın almaya bakın. Çünkü ben Allah'a karşı size bir fayda sağlayamam. Ey Muhammed'in kızı Fatıma! Benim malımdan dilediğin kadarını iste. Fakat ben Allah'a karşı sana bir fayda sağlayamam."**

Rasûlullah'ın bu sözleri nerede, Kasîde-i Bürde şairinin şu sözleri nerede:

*Ey yaratılmışların en kerîmi, herkesin kapısını çalan belalar kapımı
çaldığı zaman*

Senden başka sığınacak kimim var?

*Ya Rasûlallah, Kerîm olan Allah intikam alıcı sıfatını gösterdiği zaman senin
örtün beni de bürüyüp kurtarmaya yeter*

Sîre sahibinin zikrettiğine göre Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kıyamdayken kunut duası yaptı ve Kureyş'e beddua etti. Hamza'nın ve ashabından bazı kimselerin öldürülmesi sebebiyle onlardan bazı kimselerin adını özel olarak zikretti. Bunun üzerine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Bu işte senin yapacağın hiç bir şey yoktur"** (*Ali İmran, 128*) buyruğunu indirdi.

Evet, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) haber verdiği gibi: İslam garip olarak başlamıştır, yine başladığı gibi garip bir hale dönecektir.

Eğer bazı kimseler "Bunlar insanların genelini tekfir ediyorlar" derlerse deriz ki: Allah'ım, sen bütün eksik sıfatlardan münezzehsin! Bu büyük bir iftiradır! Bizim tekfir ettiğimiz kimseler; Tevhid'in Allah'ın ve Rasûlü'nün dini olduğuna ve Allah'tan başkasına dua etmenin batıl olduğuna şahit olduktan sonra Tevhid ehlini tekfir eden, onları hâriciler olarak isimlendiren ve Tevhid ehline karşı türbelere tapanların yanında yer alan kimselerdir. Kerîm ve yüce Arş'ın Rabbi olan Allah'tan

bize hakkı hak olarak gösterip bizi ona tâbi olmakla rızıklandırmasını, yine bize batılı batıl olarak gösterip bizi ondan kaçınmakla rızıklandırmasını, bizi hakla batılı karıştırıp da doğru yoldan sapan kimselerden eylememesini niyaz ederiz.

***"De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın."* (Ali İmran, 31)**

Şunu da bileceksin: Allah katındaki derecelerin en büyüğü ve en yükseği, O'na davet etmektir. Nitekim Allah Teâlâ bunun hakkında şöyle buyurmaktadır:

***"Allah'a davet eden, salih amel işleyen ve "Ben müslümanlardanım" diyen kimseden daha güzel sözlü kim vardır?"* (Fussilet, 33)**

Bundan sonra, bize söylenene göre, insanları İslam'dan soğutan bazı İslam düşmanları, bizim Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şefaatinin inkar ettiğimizi söylüyormuş. Diyoruz ki: Allah'ım, sen bütün eksikliklerden münezzehsin. Bu büyük bir iftiradır. Aksine biz, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şefaatçi ve kendisine şefaattirilen olduğunu, Makam-ı Mahmud'un sahibi olduğunu kabul ediyoruz. Kerîm ve yüce Arş'ın Rabbi olan Allah'tan onu bize şefaatçi kılmasını ve bizi onun sancağı altında toplamasını niyaz ediyoruz.

İşte itikadımız budur. Selef-i Salihîn'in, muhacirlerin, Ensar'ın, Tabiîn'in, Tebe-i Tabiîn'in ve dört imamın üzerinde yürüdüğü yol da budur. Allah onların hepsinden razı olsun. Onlar peygamberlerinin katında insanlar arasında en sevimli kimselerdir. Peygamberlerine itaat etme ve onun şeriatine uyma konusunda en titiz kimselerdir. Eğer onlar Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrine gelip ondan şefaattiriyor idi iseler, şüphesiz onların icması hüccettir. Vefatından sonra Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) şefaattiristenebileceğini söyleyen kimse, bize ya Allah'ın kitabından, ya Rasûlullah'ın sünnetinden ya da ümmetin icmasından bir delil getirmelidir.

Yine onun -Allah ruhunu takdis etsin ve kabrini nurlandırsın- şöyle
bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan, bu mektubun ulaştığı bütün müslümanlara..

Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra, size bildiriyorum: Benim sahip olduğum akidem ve kendisini Allah'ın huzurunda edindiğim dinim; müslümanların imamlarının, örneğin dört imam ve onların kıyamet gününe kadarki takipçileri olan âlimlerin üzerinde bulunduğu Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ın mezhebidir. Ayrıca ben insanlara ibadetlerini yalnızca Allah'a yöneltmelerini söyledim ve onları peygamber ve yahut salihlerden olsun ölümlere dua etmekten sakındırdım. Yine ben onları yalnızca Allah'a yöneltilmesi gereken ve bu hususta ne mukarreb bir meleğin ne de gönderilmiş bir peygamberin kendisi hakkında Allah'a ortak olamayacağı kurban, adak, tevekkül ve secde gibi ibadetler konusunda şirke düşmekten sakındırdım. İşte bu, ilkinden sonuncusuna kadar bütün peygamberlerin kendisine davet ettiği şeydir. Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ın üzerinde bulunduğu şey de budur.

Ben bulunduğum kasabada saygı duyulan ve sözü dinlenen bir kimseyim. Buna rağmen bazı ileri gelenler, içinde doğup büyüdüğü adetlere ters olduğu gerekçesiyle söylediklerime karşı çıktılar.

Yine ben idarem altında bulunan kimselere namazı kılmayı, zekatı vermeyi ve Allah'ın farz kıldığı diğer şeyleri emrettim. Onlara faiz yemeyi, içki içmeyi ve çeşit çeşit kötülüğü yasakladım. İleri gelenler bunların halk arasında güzel görülmesi sebebiyle bunlar hakkında hiç bir söz söyleyemediler ve bunlardan hiç birini ayıplayamadılar. Fakat onlar yergilerini ve düşmanlıklarını benim Tevhid'i emretmeme ve şirki yasaklamama yönelttiler. İnsanların avamına da "Bu insanların üzerinde bulunduğu şeye terstir" diyerek insanların kafalarını karıştırdılar. Sonra fitne iyice büyüdü ve şeytanın süvarilerini ve piyadelerini üzerimize saldırdı.

Biz diyoruz ki: Tevhid iki kısımdır. Birincisi rububiyet tevhididir. Rububiyet tevhidi; Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) yaratma ve işleri çekip çevirme konusunda ne meleklerden ne peygamberlerden ne de başka kimselerden hiç bir ortağının bulunmamasıdır. Bu hiç kimsenin inkâr etmediği bir hakikattir. Fakat kişi rububiyet tevhidini ikrar etmesi sebebiyle İslam'a girmiş olmaz. Hatta insanların en kâfirleri dahi rububiyet tevhidini ikrar etmektedirler. Zira Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31)

Kişinin İslam'a girmesini sağlayan şey ulûhiyet tevhididir. Ulûhiyet tevhidi ise Allah'tan başkasına -mukarreb bir melek ya da gönderilmiş bir peygamber olsa dahi- ibadet edilmemesidir. Bunu şu şekilde açıklayabiliriz: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Allah ile birlikte başka varlıklara ibadet eden cahiliyye toplumuna gönderildi. Onlardan bazıları putlara tapıyor, bazıları İsa'ya (as) dua ediyor, bazıları da meleklerle dua ediyordu. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onları bütün bunlardan nehyetti. Onlara, Allah'ın birlenmesi ve Allah dışında -melek olsun, peygamber olsun- hiç kimseye dua edilmemesi için kendisinin Allah tarafından gönderildiğini bildirdi. Kim ona tâbi olup Allah'ı birlediyse Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmiş oldu. Kim O'na karşı gelip İsa'ya (as) ve meleklerle dua ettiyse, onlardan yardım istediye ve onlara sığındıysa; yaratanın ve rızık verenin Allah olduğunu ikrar etmesine rağmen Allah'tan başka ilah olmadığını yalanlamış oldu. Bu özetlenmiş açıklama daha da genişletilebilir. Fakat sözün özü, bunun âlimler arasında icma edilmiş bir husus olduğudur.

Bu ümmetin içinde Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisine karşı dikkatli olunmasını söyleyerek haber verdiği şey, yani "Sizden öncekilerin yoluna karış karış uyacaksınız, öyle ki bir keler deliğine girmiş olsalar siz de gireceksiniz" buyruğu gerçekleştiği zaman, -ki onlardan öncekiler Allah Teâlâ'nın zikrettiği üzere hahamlarını ve rahiplerini Allah'tan gayrı rabler edinen kimselerdi- yine bazı sapıklar Abdulkâdir Geylâni, Ahmed Bedevî ve Adıyy b. Musafir gibi ibadet ve salah ehli bazı salih kimselere bolluk ve darlık zamanlarında dua eder hale geldiği zaman; her taifeden ilim ehli kimseler onları -salihlere dua edenleri- bundan sakındırdılar. Kendilerine dua edilmesinden razı olmayan salihlere gelince, onlar bütün bu yapılanlardan beridirler.

İlim ehli aynı şekilde bunun büyük şirk ve putperestlik olduğunu ifade etmişler. Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yalnız kendisine ibadet edilsin ve kendisiyle beraber başka bir ilâha dua edilmesin diye peygamberlerini göndermiş ve kitaplarını indirmiştir. Allah'tan başka varlıklara örneğin; güneşe, aya, salihlere ve onların çizilmiş suretlerine dua eden kimseler; onların yağmur yağdırdığına veya bitkileri bitirdiğine inanmıyorlardı. Fakat onlar meleklerle ve salihlere ibadet ediyorlar, sonra da "Bunlar bizim Allah katındaki şefaatçilerimizdir" diyorlardı. Bunun üzerine Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendisinden başkasına dua edilmesinden sakındırmak üzere peygamberlerini gönderdi ve kitaplarını indirdi. Yapılan bu dua ister ibadet duası olsun, ister istiğase duası olsun fark etmez.

Bil ki zamanımızdaki müşrikler; meleklerle, velîlere ve salihlere dua etmeleriyle, onların şefaatlerini talep etmeleriyle ve onlara yakınlaşmak istemeleriyle Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dönemindeki kâfirlerden de ileriye gitmişlerdir. Zira Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dönemindeki kâfirler her şeyin Allah'ın elinde olduğunu ikrar ediyorlar ve Allah'ın dışındaki varlıklara sadece bolluk zamanlarında dua ediyorlardı. Başlarına bir sıkıntı geldiği zaman ise yalnızca Allah'a dua ediyorlardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Denizde size sıkıntı dokunduğu zaman O'nun dışında dua ettikleriniz kayboluverir. O sizi kurtarıp karaya çıkardığı zaman ise yüz çevirirsiniz." (*İsrâ, 67*)

Bil ki Tevhid; Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) ibadet konusunda birlemektir. Allah peygamberlerini kullarına bu din ile göndermiştir. Bu peygamberlerden ilki Nuh'dur (as). İnsanlar salihlerden olan Vedd, Suvâ', Yeğûs, Yeûk ve Nesr hakkında aşırıya gittikleri zaman Allah onu kavmine peygamber olarak göndermiştir. Peygamberlerin sonuncusu ise Muhammed'dir (*sallallâhu aleyhi ve sellem*). O da bu salihlerin suretlerini paramparça etmiştir. Allah onu kendilerini ibadete veren, hacceden, tasaddukta bulunan ve Allah'ı çokça zikreden bir kavme göndermiştir. Fakat onlar bununla beraber melekler, İsa (as), Meryem (as) ve diğer bazı salihler gibi yaratılmışları kendileri ile Allah arasında vasıta kılıyorlar ve "Biz bunlarla Allah'a yakınlaşmayı ve bunların bize Allah katında şefaat etmelerini istiyoruz" diyorlardı.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), onlar arasında İbrahim'in (as) dinini yeniden ikame etmesi ve onlara böyle bir ya- kınlaşmanın ve inancın sırf Allah'ın hakkı olduğunu ve Allah'ın haklarından olan bir şeyin mukarreb bir meleğe ya da gönderilmiş bir peygambere dahi yöneltilmesinin caiz olmadığını bildirmesi için göndermiştir. Zira müşrikler yaratanın yalnızca Allah olduğunu, O'nun yaratmada ortağının olmadığını, O'ndan başka kimsenin yaratıp rızık veremeyeceğini, yedi kat göğün ve içindekilerin, yedi kat yerin ve içindekilerin hepsinin O'nun kulu olduğunu ve O'nun tasarrufu ve hakimiyeti altında olduğunu kabul ediyorlardı.

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) savaştığı bu müşriklerin tüm bunları kabul ettiklerine dair delil istiyorsan Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunu oku:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriye, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31)

Yine O'nun şu buyruğunu oku:

"De ki: "Yeryüzü ve içindekiler kimindir, eğer biliyorsanız?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Hala öhüt almaz mısınız?" De ki: "Yedi kat göğün rabbi ve yüce Arş'ın rabbi kimdir?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Hala sakınmaz mısınız?" De ki: "Her şeyin hükümlerini elinde bulunduran, kendisi koruyup kollayan, fakat ona karşı kimsenin korunulamadığı zat kimdir, eğer biliyorsanız?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "O halde nasıl büyüleniyorsunuz?" (Müminun, 84-89)

Müşriklerin bütün bunları söylediklerine, fakat bunları söylemelerinin onları Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisine davet ettiği tevhid dairesinin içerisine dahil etmediğine delalet eden başka ayetlere de bak.

Artık şunu öğrenmiş oldun: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) zamanındaki müşriklerin inkâr ettikleri tevhid, günümüzdeki müşriklerin "itikad" olarak isimlendirdikleri ibadet tevhide idi. Onlar gece ve gündüz, korkarak ve umarak Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) dua ediyorlardı. Sonra onlardan bazıları kendilerine Allah katında şefa'at etmeleri için meleklerle dua ediyor, bununla işlerinin yolunda gitmesini ve Allah'a yakınlık elde etmeyi amaçlıyorlardı. Aynı şekilde onlardan bazıları Lât gibi salih bir kimseye ya da İsa (as) gibi

bir peygambere dua ediyorlardı.

Şunu da biliyorsun ki Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu sebeple onlarla savaştı ve onları ibadeti Allah'a has kılmaya davet etti. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah'la beraber hiç kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18),

"Gerçek dua O'na yapılır. O'nun dışında dua ettikleri ise, onların isteklerine ancak, ağzına ulaşmayacağı hâlde, ulaşsın diye avuçlarını suya uzatan kim- senin isteğine suyun cevap verdiği kadar cevap verirler. Kâfirlerin duası daima boşa çıkar." (Ra'd, 14)

Şunu da biliyorsun ki: Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onlarla dinin (ibadetin) tamamı Allah'ın olması için, kurbanın tamamının, adağın tamamının, istiğasenin tamamının ve ibadetin her çeşidinin Allah'ın olması için savaştı.

Şunu da biliyorsun: Onların rububiyet tevhidini ikrar etmeleri onları İslam dairesinin içine dahil etmedi. Onların kanlarını ve mallarını helal kılan şey; onların meleklerle, nebîlere ve velîlere yönelip onlardan şefaât talep etmeleri ve onlarla Allah'a yakınlaşmak istemeleriydi. Bunları bildiğin zaman peygamberlerin kendisine davet ettiği ve müşriklerin ikrar etmekten geri durdukları tevhidi bilmiş olursun.

İşte bu tevhid, "Allah'tan başka ilah yoktur" sözünün manasıdır. Zira onlara göre ilah, yukarıda sayılan şeyler konusunda kendisine yönelinen varlıktır. Bu varlık melek olsun, peygamber olsun, velî olsun, ağaç olsun, kabir olsun, cin olsun fark etmez. Onlar ilah kelimesi ile yaratan, rızık veren ve işleri çekip çeviren manalarını kastetmiyorlardı. Çünkü daha önce sana beyan ettiğim üzere onlar bu sıfatların tamamının yalnızca Allah'a ait olduğunu zaten kabul ediyorlardı.

Onlar ilah kelimesiyle, günümüzdeki müşriklerin "seyyid" kelimesiyle kastetmiş oldukları manayı kastediyorlardı. Nebi de (sallallâhu aleyhi ve sellem) onları kelime-i tevhide, yani Lâ ilâhe illallâh'a davet etmek için geldi. Bu söz ile murad edilen şey manasıdır, sadece teleaffuz edilmesi değildir. Cahil kâfirler Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu söz ile neyi murad ettiğini biliyorlardı: Bu söz ile murad edilen şey; sadece Allah'a bağlanması,

O'nun dışında ibadet edilen varlıkların inkâr edilmesi ve o varlıklardan berî olunması idi. Bu sebepten ötürü Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) onlara "Lâ ilâhe illallâh deyin" dediği zaman onlar: "*Bütün ilahları tek bir ilâh mı yaptı? Bu gerçekten şaşılacak bir şeydir!*" dediler.

Cahil kâfirlerin dahi bunu bildiğini anladığın zaman, müslüman olduğunu iddia ettiği halde bu sözün anlamı hakkında cahil kâfirlerin bildiği kadar bile bir bilgiye sahip olmayan kimselerin haline şaşırırsın. Bu kimseler, bu sözün sadece onun harflerini telaffuz etmekten ibaret olduğunu, kalbin ise bu sözün manalarına dair herhangi bir şeye inanmasının gerekmediğini zannederler. Bu kimselerden biraz ilim sahibi olanlar ise, bu sözün manasının "Allah'tan başka yaratan, rızıklandıran, yaşatan, öldüren ve işleri çekip çeviren kimse yoktur" olduğunu zannederler. Cahil kâfirlerin dahi Lâ ilâhe illallâh'ın manasını kendisinden daha iyi bildiği bir adamda hayır yoktur!

Sana söylediklerimi bütün kalbinle anlamışsan, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) kendisi hakkında "*Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz, bunun aşağısındakileri dilediği kimse için bağışlar.*" (Nisa, 48) buyurduğu şirki anlamış olursun. Yine aynı şekilde Allah'ın kendisiyle ilkinden sonuncusuna kadar bütün peygamberleri gönderdiği, kendisinden başka hiç bir dini kimseden kabul etmeyeceği dini ve insanların çoğunun da bunu bilmediğini anlamış olursun. Bunları anlamayan ise senin için iki şey ifade eder: Birincisi, Allah'ın fazlıyla ve rahmetiyle sevinmen gerektiğidir. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Allah'ın fazlıyla ve rahmetiyle, ancak bunlarla sevininler. Bu onların biriktirdiklerinden daha hayırlıdır." (Yunus, 58)

İkincisi ise, ciddi bir şekilde endişe duyman gerektiğidir. Zira sen, insanın ağzından cehaletle çıkan bir kelimeyle kâfir olacağını, onun bu cehaletiyle mazur olmayacağını, yine aynı şekilde insanın kendisini Allah'a yaklaştıracığını zannederek söylediği bir sözle kâfir olacağını bildiğin zaman, özellikle de Allah (subhânehû ve teâlâ) sana Musa'nın (as) kavminin kıssasını yani onların salih amellerine ve ilimlerine rağmen Musa'ya (as) gelip "*Onların ilâhı olduğu gibi bize de bir ilâh yap*" dediklerini ilham ederse, işte o zaman endişen daha da artar ve bu gibi durumlardan seni kurtaracak olan şeylere daha sıkı yapışırsın.

Bil ki: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu tevhid ile ne kadar peygamber gönder- mişse, hikmeti gereği mutlaka hepsine bazı düşmanlar musallat etmiştir. Nitekim O şöyle buyurmaktadır:

***"İşte biz böylece her peygambere ins ve cin şeytanlarından düşmanlar kıldık. Onlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar."* (En'âm, 112)**

Tevhid düşmanları çok fazla ilim sahibi ve birçok kitap ve hüccet sahibi olabilirler. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Peygamberleri onlara apaçık delillerle geldikleri zaman, kendilerinde bulunan ilim sebebiyle şımardılar."* (Mü'min, 83)**

Bunu bildiğin ve Allah'ın yolunu öğrendiğin zaman; o yol üzerinde oturan, güzel konuşan, ilim ve hüccet sahibi düşmanların her zaman bulunacağını da bilmen gerekir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Bir de, tehdit ederek Allah'ın yolundan O'na iman edenleri çevirmek, Allah'ın yolunu eğri ve çelişkili göstermek üzere her yol üstüne oturmayın..."* (A'râf, 86)**

Sana cevabım şudur: Allah'ın dininden, bu şeytanlara karşı savaşında sana silah olacak hususları öğren. Ki o şeytanların önderi ve öncüsü senin Rabbine şöyle demişti:

***"...Andolsun ki Senin doğru yolun üzerine onları saptırmak için oturacağım. Sonra onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaşacağım. Onların çoğunu şükredenler olarak bulmayacaksın."* (A'râf, 16-17)**

Şayet sen Allah'a yöneldiysen ve O'nun hüccetlerine ve beyanlarına kulak verdiysen ne korkmana ne de üzülmene gerek yoktur. Zira şeytanın tuzağı pek zayıftır. Avamdan olan tek bir muvahhid kimse, bu müşriklerin alimlerinin binine üstün gelir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Bizim askerlerimiz mutlaka galip geleceklerdir."* (Saffat, 173)**

Allah'ın askerleri, kılıç ve mızrakla galip geldikleri gibi hüccet ve dil ile de galip gelenlerdir. Ancak, silahsız bir şekilde yola çıkan muvahhid kimse için endişe edilir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*); her şey için bir açıklama, bir hidayet, bir rahmet ve müslümanlar için bir müjde olan kitabını indirmekle bize büyük bir lütufta bulunmuştur. Batıl ehli hüccet olarak ne ileri sürmüşse, Kur'an'da mutlaka onu çürüten ve onun batıllığını ortaya koyan bir ayet vardır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

“Sana hiçbir misal getirmezler ki, biz (buna karşılık) sana hakikati ve en güzel açıklamayı getirmiş olmayalım.” (Furkan, 33)

Bazı müfessirler bu ayetin batıl ehlinin kıyamete kadar getireceği her bir hüccet hakkında genel olduğunu söylemişlerdir.

Hâsılı kelim: Bizim hakkımızda, insanları tevhide davet ettiğimiz ve onları şirkten sakındırdığımız dışında söylenen ne varsa hepsi iftiradır.

Bana karşı gelenlerin başlarıyla aramızda geçen şeylerin en ilginçlerinden biri de şudur: Ben onlara Allah'ın kelamını beyan ettim. Müfessirlerin, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyrukları hakkındaki görüşlerini açıkladım:

“Onların dua ettikleri varlıklar, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar.” (İsra, 57),

“Bunlar Allah katında bizim şefaatçilerimizdir, derler.” (Yunus, 18),

“Biz onlara ancak bizi Allah'a yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz.” (Zümer, 3)

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*), şu buyruğunda kâfirlerin ikrarını zikretmesini beyan ettim:

“De ki: Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere hâkim olan kimdir?...” (Yunus, 31)

Bunları beyan ettiğim zaman bana dediler ki: Ne bize ne de bizim gibi kimselere, Kur'an ile, Rasûlullah'ın sözleri ile veya önceki âlimlerin görüşleri ile amel etmek caiz değildir. Biz ancak sonraki âlimlerin söylediklerine uyarız.

Bunun üzerine dedim ki: Ben Hanefîlerin sonraki âlimlerinden nakiller getirerek Hanefî olan bir kimseyle tartışabilirim. Aynı şekilde Malikî, Şâfiî ve Hanbelî olan kimselerin her biriyle, itimat ettikleri müteahhir âlimlerin kitaplarından nakiller getirerek tartışabilirim. Bu teklifime yanaşmadılar. Bunun üzerine ben de her mezhebin âlimlerinden her bir mezhebe mensup olan kimselere karşı nakiller getirdim. Âlimlerin söylemiş oldukları tüm her şeyi onlara aktardım. Bunlar; kabirlerin yanında, kabirlere adaklar sunulurken açık davet yapmamdan, onların da söylediklerimi iyice

anlamalarından ve yaptığım davetin onları benden daha fazla uzaklaştırmasından sonra oldu.

Tekfir meselesine gelince: Ben, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini bilen, bildiği halde ona hakaret eden, insanları ondan nehyeden ve onun ehline düşmanlık gösteren kimseyi tekfir ediyorum. İşte benim tekfir ettiğim kimse budur. Ümmetin çoğunluğu -Allah'a hamdolsun ki- bu hal üzere değildir. Savaşmaya gelince, biz bugüne kadar ancak canımızı ve ırzımızı korumak için savaştık. Bunun dışında kimseyle savaştık. Bizim savaştıklarımız, bizim yurdumuzda bize saldırıp bize savaştıktan başka bir seçenek bırakmayan kimselerdir. Onların bir kısmıyla mukabele babından ve **"Kötülüğün karşılığı, kendisi gibi bir kötülüktür"** kaidesine uyarak savaşıyoruz. Aynı şekilde bizler Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini bildikten sonra onun dinine açıktan hakaret eden kimselerle de savaşıyoruz. Biz, bunların kendisinde hiçbir şüphe bulunmayan hakikatler olduğunu, yapmanız gereken şeyin bunları insanlar arasında yaymak ve bunları kadın - erkek herkese öğretmek olduğunu beyan ediyoruz.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*); görevini yerine getiren ve Allah'a tevbe edip günahının bilincinde olan kimseye rahmet etsin. Şüphesiz günahından tevbe eden kimse, hiç günah işlememiş kimse gibidir. Allah'tan bizi de sizi de sevdiği ve razı olduğu şeylere iletmesini niyaz ederiz.

Yine onun -Allah ruhunu takdis etsin ve kabrini nurlandırsın- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tâbi olan ve duruma da vakıf olan kardeşlerin de bildiği üzere; İbni Sayyâh bana hakkımda söylenen şeyleri sormuş ve benden bunlar hakkında bir cevap yazmamı talep etmişti. Ben de şunları yazdım:

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Bundan sonra: Müşriklerin hakkımda ileri sürdükleri; Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat getirmeyi yasaklamak, "Eğer gücüm yetse Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) üzerindeki kubbeyi yıkardım" demek, salihler hakkında ileri geri konuşmak ve onları sevmekten sakındırmak gibi iddiaların hepsi yalan ve iftiradır. Bu iftiraları, Şemsân'ın ve İdris'in çocukları gibi insanların mallarını batıl yollarla yemek isteyen şeytanlar uydurmuşlardır. Onlar insanların salihlere adakta bulunmalarını, onları aşırı bir şekilde yüceltmelerini ve onların kabirlerinin yanında yalvarıp yakarmalarını isteyen kimselerdir. Aynı şekilde kendisini Abdulkâdir Geylânî'ye (*rahimehullâh*) nispet eden şeytanın dervişleri de bu kimselerdendir. Ali b. Ebî Talib (*radiyallâhu anh*) Rafizîler'den nasıl uzak ise, Abdulkâdir Geylânî de bu kimselerden uzaktır.

Evet, bu kimseler baktılar ki ben insanlara peygamberlerinin emrettiği şeyi yani; Allah'tan başkasına ibadet etmemelerini emrediyorum. Abdulkâdir'e dua eden kimsenin kâfir olduğunu ve Abdulkâdir'in o kimseden berî olduğunu söylüyorum. Aynı şekilde salihleri veya peygamberi aşırı bir şekilde öven, onların kabirlerinin yanında yalvarıp yakaran, onlara secde eden, onlara adak adayan, Allah'ın kullar üzerindeki hakkı olan ibadetin herhangi bir çeşidini onlara yönelten ve yine Allah'ın ve Rasûlü'nün buyruğunu öğrendikten sonra bütün bunları çirkin görmeyen, aksine onaylayan ve güzel gören kimselerin de kâfir olduğunu söylüyorum.

Bunları kötü görmeyen kimseye gelince, o iki şey arasındadır. Eğer, Allah ve Rasûlü tüm bunların küfür olduğunu bildirdiği halde; salihlere dua etmenin, onlardan yardım istemenin, onlara adak adamanın ve kişinin onların yolunda derviş olmasının güzel olduğunu söylüyorsa; bu kimse Allah ve Rasûlü'nü yalanlamakta ısrar ediyor demektir. Bu kimsenin de küfründe hiçbir kapalılık yoktur. Bu kimse hakkında diyecek bir sözümüz de yoktur.

Bizim sözümüz Allah'a ve ahiret gününe iman eden, Allah'ın ve Rasûlü'nün sevdiğini seven, Allah'ın ve Rasûlü'nün buğzettiklerine buğzeden, fakat şeytanların dini konusunda kafasını karıştırdığı cahil kimse hakkındadır. Bu kimse salihlere itikad etmenin hak olduğunu zannetmektedir fakat bunun sahibini cehenneme sokan bir küfür olduğunu bilmiş olsa bunu yapmayacaktır. İşte biz böyle bir kimseye durumun hakikatini açıklayan açıklamalarda bulunuyoruz ve diyoruz ki: Bir Müslüman üzerine vacip olan şey; Allah ve Rasûlü'nün emirlerini sorup öğrenmesi ve ona uymasıdır. Allah (*subhânehu ve teâlâ*) Kur'an'ı indirmiş, içinde sevdiği ve sevmediği şeyleri zikretmiş ve bize dinimizi en mükemmel şekilde beyan etmiştir. Aynı şekilde peygamberlerin en faziletlisi Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de bize dinimizi beyan etmiştir. Ashabının yeryüzünde ondan daha çok sevdiği hiç kimse yoktu. Onu kendilerinden ve çocuklarından daha fazla seviyorlar ve onun değerini biliyorlardı. Yine onlar şirkin ve imanın ne olduğunu da biliyorlardı.

Eğer müslüman bir kimse Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) zamanında Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dua etmiş, ona adak adanmış olsaydı ya da ashabından birisi vefatından sonra onun kabrinin yanına gelip ondan bir şeyler istemiş, onun kabrinin yanında yalvarıp yakarmış, ona sığınmak için kabrinin yanına gelmiş olsaydı bil ki; bu fiiller sahih ve güzel fiiller olurdu. Bu konuda ne benim sözüme ne de başkasının sözüne bakılmadı.

Yaptığın araştırma sonucunda eğer Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) peygamberlere ve salihlere itikat eden kimselerden teberrî ettiğini, bu kimseleri öldürdüğünü, kendilerini ve çocuklarını esir aldığını, mallarına el koyduğunu ve onların kâfir olduklarına hükmettiğini gördüysen bil ki; Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) haktan başka bir şey söylemez. Her bir mümin üzerine vacip olan şey getirdikleri konusunda ona uymaktır.

Özetle: Eğer ben karşı çıktığım şey konusunda, yani Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) başka kimselere Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) başka kimse için caiz olmayan itikatlar beslenmesi konusunda söylediğim herhangi bir şeyi kendi hevamdan söylediysem, onu çöpe at. Eğer tüm bunları kendisiyle amel edilmeyen bir kitaba dayanarak söylediysem, onu çöpe at. Şayet kendi mezhebimin âlimlerine dayanarak söylediysem, onu da çöpe at. Fakat söylediğim şeyi, Allah'ın ve Rasûlü'nün buyruklarına ve her mezhebin âlimlerinin vardığı icmaya dayanarak söylediysem; Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kimsenin, bulunduğu zamandaki ve beldedeki insanların çoğunluğunun söylediklerimden yüz çevirdiğini ileri sürerek söylediklerimden yüz çevirmesi caiz olmaz.

Bil ki, söylediğim şeylerin delilleri Allah'ın ve Rasûlü'nün buyruklarında çokça mevcuttur. Fakat ben sana diğer delillere de işaret eden tek bir delili zikredeceğim. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Deki: Allah'ın dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım. Onlar sizden sıkıntıyı ne giderebilirler ne de değiştirebilirler. Onların dua ettikleri de, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar." (İsra, 56-57)

Müfessirler bu ayetlerin tefsiri hakkında şunları aktarmışlardır: Bir topluluk İsa ve Uzeyr'e (*aleyhimusselâm*) dua etmekteydiler. Bunun üzerine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurdu: "Siz nasıl benim kullarım iseniz onlar da benim kullarımdır. Sizin rahmetimi ümit ettiğiniz gibi onlar da benim rahmetimi ümit ederler. Sizin azabımdan korktuğunuz gibi onlar da benim azabımdan korkarlar."

Ey Allah'ın kulları! Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendileriyle savaştığı kâfirlerden bahseden Rabbiniz *Tebâreke ve Teâlâ*'nın kelamı üzerinde düşününüz! Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) onları kendisi sebebiyle tekfir ettiği dinleri, onların salihlere dua ediyor olmalarıydı. Zira kâfirler Allah'tan korkuyor, O'na ümit besliyor, haccediyor ve tasaddukta bulunuyorlardı. Fakat onlar salihlere bağlanıp onlara dua etmeleri sebebiyle kâfir oldular. Onlar: "Biz bunlara ancak bizi Allah'a yaklaştırsın ve bizim için Allah katında şefaet etsinler diye dua ediyoruz" diyorlardı. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"O'nun dışında velî edinenler derler ki: Biz bunlara ancak bizi Allah'a yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz." (Zümer, 3),

"Allah'ı bırakıp da kendilerine ne bir zarar ne bir fayda verebilecek şeylere ibadet ederler ve derler ki: Bunlar Allah katında bizim şefaathilerimizdir." (Yunus, 18)

Öyleyse ey Allah'ın kulları! Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında kâfirlerin dinlerinin salihlere bağlanıp onlara dua etmek olduğunu ve yine kâfirlerin onlara bağlandıklarını, dua ettiklerini, yalvarıp yakardıklarını ve bütün bunları onların kendilerini Allah'a yaklaştırmaları için yaptıklarını zikrettiğine göre artık bu beyandan daha açık bir beyan var mıdır? Ayrıca Allah'ın peygamberlerinden bir peygamber olmasına rağmen İsa'ya (as) bağlanıp dua eden, ona yalvarıp yakaran, onu aşırı şekilde yücelten kimse kâfir oluyorsa; El-Vâdî bölgesindeki Ebû Hadîde ve Osman köpekleri gibi ve yine El-Harc bölgesindeki ve diğer bölgelerdeki köpekler gibi insanların mallarını batıl yollarla yiyip Allah'ın yolundan alıkoyan şeytanlara bağlanıp onlara dua eden kimse hakkında ne düşünülür?

Sana gelince, ey Allah'ın hidayet ettiği kişi! Sakın bu kimselerin salihleri sevdiğini zannetme. Aksine bunlar salihlerin düşmanlarıdır. Salihleri seven vallahi sensin. Çünkü bir topluluğu seven kimse onlara itaat eder. Şu halde kim salihleri seviyor ve onlara itaat ediyorsa yalnızca Allah'a bağlanıp dua eder. Onları sevdiğini iddia ettiği halde onlara isyan eden ve onlara dua eden kimse ise Hristiyanlara ve Rafizîlere benzemektedir: Hristiyanlar İsa'ya (as) dua ederler ve onu sevdiklerini söylerler. İsa (as) ise onlardan beridir. Rafizîler ise Ali b. Ebî Tâlib'e (*radıyallâhu anh*) dua ederler. Ali (*radıyallâhu anh*) ise onlardan beridir.

Bu mektubu son bir söz ile noktılıyor ve diyorum ki: Ey Allah'ın kulları! Siz benim söylediklerime bakmayın. Kendiniz de fikir yürütmeye çalışmayın. Her mezhebin âlimlerine Allah'ın ve Rasûl'ünün buyrukları hakkında sorun. Size nasihat ediyorum: Salihlere bağlanıp onlara dua etmeyi zina ve hırsızlık gibi (dinden çıkarmayan büyük bir günah) zannetmeyin. Aksine o putlara tapmakla aynı şeydir. Bu fiili yapan kimse kâfir olur. Rasûlullah da (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) o kimseden beri olur. Ey Allah'ın kulları, düşünün ve öğüt alın! Vesselam.

Yine onun -Allah ona rahmet etsin- Irak ehlinden bir âlim olan İbnu's Suveydî'ye gönderdiği bir mektup bulunmaktadır. İbnu's Suveydî insanların onun hakkında söyledikleri şeyler hakkında sormuş, o da şu şekilde cevap vermiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan, Allah yolundaki kardeşim Abdurrahman b. Abdullah'a...

Es-Selâmu aleykum ve rahmetullahi ve berekâtuh. Bundan sonra: Mektubun bana ulaştı ve bu sebeple mutlu oldum. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) seni muttakîlerin önderlerinden ve peygamberlerin efendisinin dinine davet edenlerden kılsın. Sana bildiriyorum: Allah'a hamd olsun ki ben ittibâ ehliyim, bidatçi değilim. Benim sahip olduğum akidem ve kendisini Allah'ın huzurunda din edindiğim dinim; müslümanların imamlarının, örneğin dört imam ve onların kıyamet gününe kadarki takipçileri gibi âlimlerin üzerinde bulunduğu Ehli Sünnet ve'l Cemaat mezhebidir.

Ayrıca ben insanlara ibadetlerini yalnızca Allah'a yöneltmelerini söyledim ve onları peygamberlere ve -salihlerden olsun başka kimselerden olsun- ölümlere dua etmekten sakındırdım. Yine onları yalnızca Allah'a yöneltilmesi gereken kurban, adak, tevekkül, secde gibi ne mukarreb bir meleğin ne de gönderilmiş bir peygamberin kendisi hakkında Allah'a ortak olamayacağı ibadetler konusunda şirke düşmekten sakındırdım. İşte bu, ilkinden sonuncusuna kadar bütün peygamberlerin kendisine davet ettiği şeydir. Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ın üzerinde bulunduğu şey de budur.

Yine onlara şunu açıkladım: Bu ümmetin içerisine şirki ilk dahil edenler, Ali'ye (*radiyallâhu anh*) ve diğer kimselere dua eden, onlardan ihtiyaçlarının görülmesini ve sıkıntılarının giderilmesini talep eden Rafızîler'dir. Ben bulunduğum kasabada saygı duyulan ve sözü dinlenen bir kimseyim. Buna rağmen bazı ileri gelenler, içerisinde doğup büyüdükları adetlere aykırı olduğu gerekçesiyle söylediklerime karşı çıktılar.

Yine ben idarem altında bulunan kimselere namazı kılmayı, zekatı vermeyi ve Allah'ın farz kıldığı diğer şeyleri emrettim. Onlara faiz yemeyi, içki içmeyi ve çeşit çeşit kötülüğü yasakladım. İleri gelenler bunların halk

arasında güzel görülmesi sebebiyle bunlar hakkında herhangi bir söz söyleyemediler ve bunlardan hiç birini ayıplayamadılar. Fakat onlar yergilerini ve düşmanlıklarını benim Tevhid'i emretmeme ve şirki yasaklamama yönelttiler. İnsanların avamına da "Bu insanların üzerinde bulunduğu şeye terstir" diyerek insanların kafasını karıştırdılar ve bize türlü türlü iftiralar attılar. Sonra fitne iyice büyüdü. Böylelikle şeytanın süvarilerini ve piyadelerini üzerimize saldılar.

Bizim hakkımızda öyle iftiralar yaydılar ki, akıllı kimse onları değil uydurmak nakletmekten bile utanır. Bu iftiralardan bazıları sizin zikrettiklerinizdir: Bana tâbî olan kimseler hariç insanların hepsini tekfir ediyormuşum! Onların nikâhlarının sahih olmadığını söylüyormuşum! Böyle bir şey akıllı bir kimsenin aklına nasıl gelir, hayret doğrusu! Müslüman böyle bir şey söyleyebilir mi? Delirmiş ve idrakini kaybetmiş kimse dışında hiç kimsenin başının altından çıkmayacak bu sözden beraatimi Allah'ın huzurunda ilan ediyorum. Batıl gayelerin peşinden koşanları Allah kahretsin!

Aynı şekilde, "Eğer Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinin üzerindeki kubbeyi yıkabilseydim mutlaka yıkardım" dediğim şeklindeki iddialar da iftiradır.

Delâilu'l Hayrât meselesi ve onu yaktırdığım şeklindeki iddialara gelince bu iddiaların ortaya atılmasının bir sebebi vardır, o da şudur: Ben nasihatimi dinleyen bir kardeşe, o kitabın kalbinde Allah'ın kitabından daha fazla yer etmemesi ve o kitabı okumanın Kur'an'ı okumaktan daha faziletli olduğunu zannetmemesi konusunda tenbihte bulundum. Fakat onu yaktırdığım ve hangi lafızla olursa olsun Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat getirmeyi yasakladığım şeklindeki iddialar yalan ve iftiradan başka bir şey değildir.

Hâsılı kelim, insanları Tevhid'e davet ettiğim ve onları şirkten sakındırdığım dışında hakkımda ortaya atılan iddiaların tümü iftiradır. Bu durum başka kimselere kapalı kalmış olsa da sizin için bu durumun kapalı kalmamış olması gerekir. Sizin beldenizden bir kimse -insanlar tarafından en çok sevilen bir kimse olsa dahi- kalksa ve insanlara sadece Allah'a ibadet etmelerini emretse, onları kabirlere dua etmekten sakındırsa, bununla birlikte de onun hasetçi düşmanları olsa, o düşmanları da kendisinden daha yüksek makamlara ve daha çok takipçiye sahip olsalar, sonra kalkıp bana atılan iftiralara benzer iftiraları ona da atsalar ve "Bu adam salihlerin değerini eksiltiyor, oysaki

salihlere dua etmek onlara olan hürmetimizin ve saygımızın bir gereğidir" diyerek insanların kafalarını karıştırsalar; işte o zaman o adamın başına neler geleceğini görürsünüz.

Öyleyse bu tür şeylerle, hatta bunların kat kat fazlasıyla karşılaşılrsa dahi mutlaka Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerine iman edilmeli ve ona yardım edilmelidir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda bildirdiği üzere peygamberlerden ve ümmetlerinden bu konuda söz almıştır:

"Hani Allah, peygamberlerden: "Ben size Kitap ve hikmet verdikten sonra beraberinizde olanı tasdik eden bir peygamber geldiğinde ona mutlaka inanıp yardım edeceksiniz" diye söz almıştı." (Ali İmran, 81)

Ümit ediyorum ki, Allah sana dinine ve peygamberine yardım etme şerefini bahşeder. Herkes kuvveti ölçüsünde bununla yükümlüdür. Kişi kalbiyle de olsa dua ile de olsa bu yükümlülüğünü yerine getirmelidir. Nitekim Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Size bir şey emrettiğim zaman, gücünüzün yettiği ölçüde onu yerine getirin."* Bu sözlerimi, kabul edeceklerini düşündüğün kardeşlerimize gösterebilirsen, şüphesiz Allah güzel iş yapanların ecrini zayi etmez.

Bana karşı gelenlerin başlarıyla aramızda geçen şeylerin en ilginçlerinden biri de şudur: Ben onlara Allah'ın kelamının anlamını beyan ettim. Onlara müfessirlerin, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyrukları hakkındaki görüşlerini açıkladım:

"Onların dua ettikleri varlıklar, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar." (İsra, 57),

"Bunlar Allah katında bizim şefaathilerimizdir, derler." (Yunus, 18),

"Biz onlara ancak bizi Allah'a yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz." (Zümer, 3)

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda kâfirlerin ikrarını zikretmesini beyan ettim:

"De ki: Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere hâkim olan kimdir?" (Yunus, 31)

Bunları beyan ettiğim zaman bana dediler ki: “Ne bize ne de bizim gibi kimselere, Kur'an ile, Rasûlullah'ın sözleri ile veya önceki âlimlerin görüşleri ile amel etmek caiz değildir. Biz ancak sonraki âlimlerin söylediklerine uyarız.”

Bunun üzerine dedim ki: Ben Hanefîlerin sonraki âlimlerinden nakiller getirerek Hanefî olan bir kimseyle tartışabilirim. Aynı şekilde Malikî, Şâfiî ve Hanbelî olan kimselerin her biriyle, itimat ettikleri müteahhir âlimlerin kitaplarından nakiller getirerek tartışabilirim. Benim bu teklifime yanaşmadılar. Bunun üzerine ben de her mezhebin âlimlerinden her bir mezhebe mensup olan kimselere karşı nakiller getirdim. Âlimlerin bütün söylediklerini onlara aktardım. Tüm bunlar; kabirlerin yanında kabirlere adaklar sunulurken açık davet yapmamdan, onların da söylediklerimi iyice anlamalarından ve bunun sonucunda yaptığım davetin onları benden daha fazla uzaklaştırmasından sonra oldu.

Tekfir meselesine gelince: Ben Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini bilen, bildiği halde ona hakaret eden, insanları ondan nehyeden ve onun ehline düşmanlık gösteren kimseyi tekfir ediyorum. İşte benim tekfir ettiğim kimse budur. Ümmetin çoğunluğu -Allah'a hamdolsun ki- bu hal üzere değildir. Savaşmaya gelince, biz bugüne kadar ancak canımızı ve ırzımızı korumak için savaştık. Bunun dışında ise kimseyle savaştık. Bizim savaştıklarımız, bizim yurdumuzda bize saldırıp bize savaştıktan başka bir seçenek bırakmayan kimselerdir. Onların bir kısmıyla mukabele babından ve **“Kötülüğün karşılığı, kendisi gibi bir kötülüktür” (Şûrâ, 40)** kaidesine uyarak savaşıyoruz. Aynı şekilde biz Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini bildikten sonra ona açıktan hakaret eden kimselerle de savaşıyoruz. Vesselam.

Yine onun -Allah ruhunu takdis etsin ve kabrini nurlandırsın- Mağrib ehline gönderdiği şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd Allah'a mahsustur. O'na hamd eder, O'ndan yardım ister, O'ndan bağışlanma diler ve O'na tevbe ederiz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötüsünden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet etmişse onu saptıracak kimse yoktur. Kimi de saptırmışsa onu hidayete iletecek kimse yoktur. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilâh yoktur. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve resulüdür. Kim Allah'a ve Rasûlü'ne itaat ederse doğru yolu bulur. Kim de Allah'a ve Rasûlü'ne karşı gelirse doğru yoldan sapar. Böyle bir kimse ancak kendisine zarar verir, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah'ın salât ve selâmı Muhammed'in, Onun ailesinin ve ashabının üzerine olsun.

Bundan sonra: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar, basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir. Ben müşriklerden de değilim."* (Yusuf, 108)**

***"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın."* (Ali İmran, 31)**

***"Peygamber size ne verdiyse onu alın, sizi neden nehyettiye ondan kaçın."* (Haşr, 7)**

***"Bugün sizin dininizi kemale erdirdim, size olan nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum."* (Maide, 3)**

Böylece O (*subhânehû ve teâlâ*), Rasûlü'nün diliyle dinini tamamladığını ve kemale erdirdiğini bildirmiştir. Yine o, bize Rabbimizden inene uymamızı, bidatlerden uzak durmamızı, fırkalara ayrılmaktan ve ihtilafa düşmekten kaçınmamızı emretmiştir. O şöyle buyurmaktadır:

"Rabbinizden size indirilene uyun ve O'nun dışındaki dostlara uymayın. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz." (A'râf, 3)

"İşte bu benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. Başka yollara uymayın. Sonra o yollar sizi Allah yolundan ayırır. O bunları size sakınasınız diye emretti." (En'âm, 153)

Ayrıca Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem), ümmetinin kendisinden önceki nesillerin yolunu karış karış, arşın arşın izleyeceğini haber vermiştir. Sahîheyn'de ve diğer hadis kitaplarında rivayet edildiğine göre Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Kendinizden öncekilerin yoluna karış karış uyacaksınız. Öyle ki onlar bir keler deligine girseler siz de gireceksiniz."* "Onlar Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?" diye sordukları zaman da *"Başka kim olacak?"* buyurmuştur. Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) başka bir hadiste ümmetinin yetmiş üç fırkaya ayrılacağını ve biri hariç hepsinin cehennemde olacağını bildirmiştir. *"Onlar kimlerdir, ey Allah'ın Rasûlü?"* diye sordukları zaman da *"Bugün benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu şey üzere olanlardır."* buyurmuştur.

Bunlar bilindiği zaman görülür ki günümüzde iyice yaygınlaşan, sonradan ortaya çıkmış birçok bidat vardır. Bu sonradan ortaya çıkmış işlerin en büyükleri Allah'a şirk koşturmak, ölümlere yönelmek, düşmanlara karşı onlardan yardım istemek, onlardan ihtiyaçların görülmesini ve sıkıntıların giderilmesini talep etmek gibi fiillerdir. Ki bunları yapmaya göklerin ve yerin Rabbinden başka kimsenin gücü yetmez. Aynı şekilde adaklar adayarak onlara yaklaştırmaya çalışmak, onlara kurbanlar kesmek, sıkıntıların giderilmesi ve faydaların celbedilmesi için onlardan yardım istemek gibi Allah'tan başkasına yöneltilmesi caiz olmayan ibadetler de sonradan ortaya çıkan bidatler arasındadır.

İbadet çeşitlerinden herhangi birini Allah'tan başkasına yöneltmek, tamamını Allah'tan başkasına yöneltmek gibidir. Çünkü Allah (subhânehû ve teâlâ) kendisine ortak koşulan varlıkların kendisine—hiç bir şekilde ortak olamayacağını bildirmiştir. O bir ameli ancak sadece kendisi için yaptığı takdirde kabul eder. Nitekim O şöyle buyurmaktadır:

"Öyleyse dini Allah'a has kılarak O'na ibadet et. Dikkat edin, halis din Allah'a aittir. O'nun dışında velîler edinenler derler ki: Biz bunlara ancak bizi Allah'a yakınlaştırsınlar diye ibadet ediyoruz. Şüphesiz Allah onların arasında"

ayrılığa düştükleri konuda hüküm verecektir. Şüphesiz Allah yalancı ve küfürde ileri giden kimseyi doğru yola iletmez." (Zümer, 2-3)

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) sadece kendi rızası gözetilerek yapılan ibadet dışında hiçbir ibadetten razı olmayacağını bildirmiştir. Yine O, müşriklerin meleklerle, peygamberlere ve salihlere kendilerini Allah'a yaklaştırmaları ve kendileri için Allah katında şefa'at etmeleri için dua ettiklerini haber vermiş ve yalancı ve küfürde ileri giden kimseleri doğru yola iletmeyeceğini bildirmiştir. Evet, O (*subhânehû ve teâlâ*) **"Şüphesiz Allah yalancı ve küfürde ileri giden kimseyi doğru yola iletmez."** buyurarak onların iddialarında yalancı olduklarını haber vermiş ve onları tekfir etmiştir.

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın dışında kendilerinde ne bir zarar ne bir fayda veremeyen şeylere ibadet ederler ve "Bunlar Allah katında bizim şefa'atçilerimizdir" derler. De ki: "Göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi Allah'a haber mi veriyorsunuz?" O, onların şirk koşmalarından münezzehtir." (Yunus, 18)

Böylece O (*subhânehû ve teâlâ*), Allah ile arasında vasıtalar edinen ve onlardan şefa'at isteyen kimsenin, vasıta edindiği şeylere ibadet etmiş olacağını ve onları Allah'a ortak koşmuş olacağını bildirmiştir. Çünkü Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"De ki: Şefa'atin tamamı Allah'a aittir." (Zümer, 44)** buyurduğu üzere şefa'atin tamamı Allah'a aittir.

O'nun katında O'nun izni olmadan hiç kimse şefa'at edemez. Nitekim O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"O'nun katında O'nun izni olmadan şefa'at edecek olan kimdir?" (Bakara, 255)

"O gün Rahman'ın izin verdiği ve sözünden razı olduğu kimseden başkasına şefa'at fayda vermez." (Taha, 109)

Allah ise tevhidden başka bir şeyden razı olmaz.

"(Melekler) ancak O'nun razı olduğu kimselere şefa'at ederler." (Enbiya, 28)

"De ki: Allah'ın dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım. Onlar göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şeye sahip değildirler. Onların göklerde ve yerde bir ortaklıkları yoktur. Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur. O'nun izin verdiği kimse hariç O'nun katında şefa'atin bir faydası da olmaz." (Sebe, 22-23)

Şu halde şefa'at haktır. Fakat şefa'at, dünya hayatında yalnız Allah'tan istenir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Mescitler Allah'ındır. Artık Allah ile birlikte kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18)

"Allah'tan başka sana ne bir fayda ne bir zarar verebilecek şeylere dua etme. Eğer bunu yaparsan, şüphesiz sen de zalimlerden olursun." (Yunus, 106)

Şu halde şefaathçilerin efendisi, Makam-ı Mahmud'un sahibi, Âdem (as) ve ondan sonrakilerin sancağı altında toplanacağı Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) dahi Allah'ın izni olmaksızın şefaath edemiyor; aksine Allah'ın huzurunda secdeye kapandıktan, Allah'ın kendisine öğrettiği hamdler ile Allah'a hamd ettikten sonra *"Başını kaldır, söyle dinlenecektir, iste verilecektir, şefaath et şefaathin kabul edilecektir"* deniliyor ve ona bir sınır çizilip ancak o sınırın içindekileri cennete götürebiliyorsa; acaba diğer peygamberler ve velîler hakkında ne düşünülür?

Bizim bu zikrettiklerimize müslümanların âlimlerinden hiç kimse muhalefet etmemiştir. Aksine bu söylediklerimiz üzerinde Selef-i Salihin, Sahabe, Tâbiîn, dört imam ve onların yolunu takip eden kimseler icma etmiştir.

Peygamberlerden ve velîlerden vefatlarından sonra şefaath talep etmek, onların kabirlerini tazim etmek, üzerlerine kubbeler inşa edip oralarda kandil yakmak, kabirlerinin yanında namaz kılmak, oraları bayram yerine çevirmek, türbeleri için hizmetçiler görevlendirmek ve kabirlerine adaklar adamak gibi şeylerin hepsi sonradan ortaya çıkmış işlerdendir. Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunların gerçekleşeceğini bildirmiş ve bunlardan sakındırmıştır. Nitekim o bir hadiste şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden bir grup müşriklere katılmadıkça, yine ümmetimden bir topluluk putlara tapmadıkça kıyamet kopmaz."*

O (sallallâhu aleyhi ve sellem) tevhidin korunması konusunda son derece hassas davranmış, şirke götüren bütün yolların önüne set çekmiştir. Müslim'in Sahih'inde Câbir'den (radiyallâhu anh) rivayet edildiğine göre o, kabirlerin kireçlenmesini ve üzerlerine bina inşa edilmesini yasaklamıştır. Yine Müslim'in Sahih'inde rivayet edildiğine göre o, Ali b. Ebî Talib'i (radiyallâhu anh) bir yere göndermiş ve ona yerle bir etmediği yükseltilmiş hiçbir

kabir ve parçalamadığı hiçbir suret bırakmamasını emretmiştir. Bu sebeple birçok âlim kabirlerin üzerine inşa edilen kubbelerin yıkılmasının vacip olduğunu, çünkü bu kubbelerin Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) emrine karşı gelinerek inşa edildiğini söylemişlerdir.

İşte insanlarla aramızdaki ayrılığın sebebi budur. İş öyle çığırından çıkmıştır ki insanlar bu yüzden bizi tekfir etmişler, bizimle savaşmışlar ve kanlarımızı ve mallarımızı helal saymışlardır. Fakat sonunda Allah (subhânehû ve teâlâ) onlara karşı yardım etti ve onlara üstün geldik. İşte biz insanları buna davet ediyoruz. İnsanlarla, onların önüne Allah'ın kitabından, Rasûlü'nün sünnetinden, Selef-i Sâlihîn âlimlerinden deliller ortaya koyduktan sonra, Allah Teâlâ'nın **"Hiçbir fitne kalmayınca, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın."** (Enfal, 39) buyruğına uyarak, bunun uğrunda savaşıyoruz. Kim hüccet ve beyan ile olan davetimize icabet etmezse, onunla kılıçla ve mızrakla savaşıyoruz. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Biz resullerimizi apaçık delillerle gönderdik. Onların beraberinde de insanlar adaleti yerine getirsinler diye Kitâb'ı ve mîzânı indirdik. Ve kendisinde müthiş bir güç ve insanlar için faydalar olan demiri indirdik. Bu Allah'ın, kendisine ve resullerine görmeden yardım edecek kimseleri ortaya çıkarması içindir. Allah kuvvet sahibidir, daima üstündür." (Hadid, 25)

Yine biz, insanları meşru olan şekliyle namazı cemaatle kılmaya, zekatı vermeye, Ramazan orucunu tutmaya ve Allah'ın haram evini haccetmeye çağırıyoruz. Bizler iyiliği emrediyor, kötülükten sakındırıyoruz. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Onlar öyle kimselerdir ki, kendilerine yeryüzünde imkân verirse namazı kılarlar, zekatı verirler, iyiliği emrederler ve kötülükten sakındırırlar. Bütün işlerin sonu Allah'a varır." (Hacc, 41)

İşte bu bizim itikadımızdır. Bizler Allah'ın huzurunda bunu din ediniyoruz. Kim bunlarla amel ederse, o bizim müslüman kardeşimizdir. Bizim lehimize olan onun da lehinedir. Bizim aleyhimize olan onun da aleyhinedir.

Aynı şekilde Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) sünnetine tabi olan ümmetinin delalet üzerinde birleşmeyeceğine, onun ümmetinden bir

taifenin daima hak üzere muzaffer olacağına, onları yardımsız bırakan ve onlara muhalefet eden kimselerin onlara bir zarar veremeyeceğine ve Allah'ın buyruğu gelinceye kadar onların bu hal üzere bulunacaklarına inanıyoruz. Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Yine onun (*rahimehullâh*) Şam'ın bâdiye (çöl) bölgesinin reisi Fâdıl'a yazdığı
şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan, Şeyh Fâdıl Âl-i Mezîd'e... Allah onun imanını arttırsın ve onu şeytanın dürtmelerinden korusun.

Bundan sonra: Bu mektuplaşmanın sebebi şudur: Râşid b. Urbân bize senin hakkında güzel bir söz nakletti. Bundan ötürü mutlu oldum. Sana ulaşan, düşmanlarımın benim hakkımda ortaya atmış oldukları yalan ve iftiralar sebebiyle benimle mektuplaşmak istediğini söyledi. Zaten senin gibi kimselerin yapması gereken de budur: Bir sözü iyice araştırmadan onu kabul etmemektir.

Ben sana dinin özelliklerinden bahsetmeden önce iki husustan bahsedeceğim. Birincisi şudur: Ben, bana muhalefet eden kimselere, insanların üzerine vacip olan şeyin Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmetine emrettiği şeylere uymak olduğunu söylüyorum ve onlara diyorum ki: Kitaplar sizin yanınızdadır. Kitaplara bakın. Benim söylediklerimden herhangi bir şeyi almayın. Fakat Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kitaplarınızda bulunan sözlerini bildikten sonra, insanların çoğu bunlara muhalefet etse dahi siz bunlara tâbî olun.

İkinci husus da şudur: Kendisi sebebiyle bana karşı çıktıkları, buğzettikleri ve düşmanlık besledikleri şeyi Şam bölgesindeki, Yemen bölgesindeki ya da diğer bölgelerdeki herhangi bir âlime sorsalar, der ki: "Bu hakkın ta kendisidir. Allah'ın ve Rasûlü'nün dini budur. Fakat devletin bundan hoşnut olmaması sebebiyle bunu açığa vuramıyorum. Fakat İbni Abdulvehhab, beldesindeki yöneticinin hoşnutsuzluk göstermemesi, aksine hakkı öğrendiği zaman ona tâbî olması sebebiyle bunu açığa vurmuştur." İşte bu âlimlerin sözleridir. Öyle zannediyorum ki onların sözleri sana ulaşmıştır.

Şu halde sen, birinci husus hakkında, "Bana uymayın, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kitaplarınızda bulunan emirleri dışında hiçbir şeye tâbî olmayın" şeklinde söylemem hakkında düşün! Yine sen, ikinci husus hakkında, her akıllı insanın bunu ikrar ettiği fakat açığa vurmaya güç yetiremediği üzerinde düşün! Sonra kendin için seni Allah katında

kurtaracak olan şeyleri hazırla. Şunu da bil ki, seni ancak Rasûlullah'a uymak kurtarır. Dünya geçicidir. Akıllı kimsenin cennet ve cehennemi hiçbir zaman aklından çıkarmaması gerekir.

Meselenin hakikatine gelince, ben diyorum ki: Tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'tan başkasına dua edilmez. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında **“Öyleyse Allah ile birlikte bir başkasına dua etmeyin.”** (Cinn, 18) buyurmaktadır. Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hakkında **“De ki: Ben size ne bir zarar verebilir, ne bir fayda sağlayabilirim.”** (Cinn, 21) şeklinde uyurmaktadır. İşte Allah'ın kelamı ortadadır. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bize söylediği ve emrettiği şeyler ve ona (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dua edilmesinin yasaklanması ortadadır. İşte ben onlara, Şam bölgesinde, Haremeyn bölgesinde ve diğer bölgelerde bulunan makamların Allah ve Rasûlü'nün emrine aykırı olduğunu, salihlere dua etmenin ve onlara sınımsız yapışmanın Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi hakkında **“Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer ateştir.”** (Maide, 72) buyurduğu şirk olduğunu bunlara dayanarak söyledim. Yoksa bunları niye söyleyeyim?

Bunu açıktan ifade ettiğim zaman bundan hoşlanmadılar, bu onlara ağır geldi ve “Bizi müşrik mi yaptı? Hâlbuki bunlar şirk değildir.” dediler. İşte onların söyledikleri ve benim söylediklerim bunlardır. Ben söylediklerimi Allah'a ve Rasûlü'ne dayandırıyorum. İşte sizinle aramda olan şey bundan ibarettir. Bunun dışında söylenen her şey yalan ve iftiradır. Bu söylediğimi doğrulayan şey ise âlimlerin bunu açığa vurmaya güçlerinin yetmemesi, hatta Şam âlimlerinden birinin “Bu hakikatin ta kendisidir fakat bunu ancak devletle savaşılabilecek kimse açığa vurabilir” demesidir. Sana gelince -Allah'a hamd olsun ki- Allah'tan başka kimseden korkmuyorsun. Allah'tan, bizi de sizi de Allah'ın ve Rasûlü'nün dinine iletmesini niyaz ederiz. Allah her şeyin en doğrusunu bilendir.

Yine onun -Allah ruhunu takdis etsin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan, bu mektubun ulaştığı bütün Müslümanlara...

Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Allah size rahmet etsin. Bilin ki, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak; kendisine uyanları cennetle müjdelemek, kendisine uymayanları cehennemle korkutmak üzere göndermiştir. Yine biliyorsunuz ki, ilim sahibi olan her kimse, insanlara açıkladığımız tevhidin, Allah'ın kendisiyle peygamberleri gönderdiği tevhid olduğunu ikrar etmektedir. Öyle ki sözü dinlenen her bir inatçı kimse bile bunu kabul etmektedir. Yine biliyorsunuz ki, insanların çoğunluğunun salihler ve diğer kimseler konusundaki sahip oldukları itikatlar, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi hakkında **“Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer ateştir.”** (Maide, 72) buyurduğu şirktir.

Bunu iyice anladığınız zaman “Ârız⁶ ehli; tekfiri ve savaşı terk etseler Allah'ın ve Rasûlü'nün dini üzere olacaklar” demeleri üzerinde düşündüğünüz zaman deriz ki: Biz size tekfir ve savaş konusunda gelmedik. Fakat biz size Allah'ın ve Rasûlü'nün dini olduğundan emin olduğunuz şey hakkında nasihat ediyoruz. Size Allah'ın ve Rasûlü'nün dinini öğrenmenizi ve onunla amel etmenizi nasihat ediyoruz, şayet zahiren ve batınen Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) takipçileri iseniz...

Ben bu meseleyi size kible örneğiyle izah edeceğim: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ümmeti namaz kılmaktadır. Hristiyanlar da namaz kılmaktadır. Fakat Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ümmetinin kiblesi Beytullah'tır. Hristiyanların kiblesi ise güneşin doğduğu taraftır. Şu halde her birimiz namaz

⁶ Necd bölgesinde bir yer.

kılıyoruz fakat kible konusunda ayrılığa düşmüşüz. Şu halde Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmetinden bir kimse kiblenin Beytullah olduğunu kabul etse fakat Beytullah'ı kible edinenleri sevmeyip doğu tarafını kible edinenleri sevse, bu kimsenin müslüman olacağını zannediyor musunuz? İşte bizim içerisinde bulunduğumuz durum da bundan ibarettir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tevhid ile, Allah ile beraber -peygamber olsun, başkası olsun- hiç kimseye dua edilmemesi için göndermiştir. Hristiyanlar ise Allah'ın Rasûlü İsa'ya (as) ve annesine dua ederler. Müşrikler de salihlere dua edip "Bize Allah katında şefa'at etmeleri için" onlara dua ediyoruz derler.

Şu halde sözü dinlenen her kimse tevhidin ve şirkin ne olduğunu biliyor ve bunu ikrar ediyorsa; tevhidi Beytullah'ı kible edinme olarak, şirki de doğu tarafını kible edinme olarak görsün. Kaldı ki bu mesele kible meselesinden çok daha büyüktür. Şimdi ben size Allah için nasihat ediyorum ve sizi (dininize olan bağlılığınızdan dolayı) takdir ediyorum: Allah katındaki nasibinizi zayi etmeyin. Nebi'nizin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini bırakıp da Hristiyanların dinine sevgi beslemeyin. Allah'a yönelen, tevhidin Allah'ın ve Rasûlü'nün dini olduğunu bütün kalbiyle bilen, fakat tevhide ve tevhid ehline buğzeden; ayrıca Allah'tan başkasına dua etmenin şirk olduğunu bilen, buna rağmen bu amele ve bu ameli işleyenlere sevgi besleyen kimse hakkında ne dersiniz? Allah'ın böyle bir kimseyi affedeceğini düşünür müsünüz? Nasihat; ahiret azabından korkan kimseler içindir. Kalbinde ahiret korkusu olmayan kimse için ise yapacak bir şey yoktur. Vesselam.

Yine onun Yemen vâlisi El-Bekbelî'ye yazdığı şu şekilde bir mektup vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Kitap'ta hakkı indiren, onu akıl sahipleri için bir öğüt kılan ve lütufta bulunduğu kullarını doğruya ve soruların cevaplarının bulunduğu yere ileten Allah'a hamd olsun. Allah'ın salâtı, selâmı ve bereketi; doğan ve batan yıldızlar adedince, bulutlardan boşanan sağanak yağmurların damlaları adedince Nebi'si, Rasûlü ve kulları arasından seçtiği kulu olan Muhammed'e, onun ailesine, taraftarlarına ve bütün ashabına olsun.

Abdulaziz b. Muhammed b. Suûd ve Muhammed b. Abdulvehhab'dan, Allah yolundaki kardeş Ahmed b. Muhammed El-Adîlî El-Bekbelî'ye... Allah onu her türlü âfetten selamette kılsın, onu kalıcı olan salih amellere muvaffak kılsın, onu her türlü belâdan muhafaza etsin, iyiliklerinin karşılığını ona kat kat arttırılmış olarak versin ve günahlarını bağışlasın. Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi berekâtuh.

Bundan sonra: Mektubunuz bize ulaştı. Mektupta sorduğunuz sorulardan ve aramızdaki uzak mesafeye rağmen sizin hakkınızda bize ulaşan haberlerden ötürü mutlu olduk. Bizim ne üzere olduğumuzu ve insanları neye davet ettiğimizi sormanız sebebiyle sevindik. Bunun üzerine şüphelerinizi detaylı açıklamalarla gidermek ve racih olan görüşü delillerle size izah etmek istedik. Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) bizi de sizi de en güzel yola iletmesini niyaz ederiz.

Bizim din olarak ne üzere olduğumuza gelince; biz Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi hakkında **"Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bu ondan kabul edilmez ve o ahirette zarara uğrayanlardan olur."** (Ali İmran, 85) buyurduğu İslam dini üzereyiz.

İnsanları neye davet ettiğimize gelince; biz insanları Tevhid'e davet ediyoruz. Ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) tevhid hakkında Nebi'sine hitaben şöyle buyurmuştur:

"De ki: İşte bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. Allah bütün eksikliklerden münezzehtir. Ben müşriklerden değilim." (Yusuf, 108)

Yine O şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile birlikte bir başkasına dua etmeyin." (Cinn, 18)

İnsanları neden sakındırdığımıza gelince; onları Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi hakkında **"Şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer de cehennemdir." (Maide, 72)** buyurduğu şirkten sakındırıyoruz. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şirk hakkında Nebi'sine hitaben **"Gerçekten sana ve senden öncekilere "Eğer şirk koşarsan amellerin boşa gider ve zarar edenlerden olursun" diye vahyedilmiştir. Bilakis sen yalnız Allah'a ibadet et ve şükredenlerden ol." (Zümer, 65-66)** buyurmuştur. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'sine hitaben bunu söylemesi meselenin ciddiyetini vurgulamak içindir. Zira hem Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hem de onun (peygamber) kardeşleri şirk koştuktan münezzehtirler. Bu konuda daha birçok ayet mevcuttur.

Yine bizbu uğurda savaşıyoruz. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Hiçbir fitne (yani şirk) kalmayıncaya, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın." (Enfâl, 39)

Yine O şöyle buyurmaktadır:

"... müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün, onları hapsedin ve her gözetleme yerinde oturup onları gözetleyin. Eğer tevbe eder, namazı kılarlar ve zekatı verirlerse yollarını açın." (Tevbe, 5)

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de şöyle buyurmuştur: **"Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun resulü olduğuna şehadet edinceye, namazı kılıncaya ve zekatı verinceye kadar insanlarla savaşmakla emrolundum. Bunu yaptıkları takdirde -hakkı ile olması durumu hariç- canlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Hesapları ise Allah'a (azze ve celle) aittir."**

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Bil ki, Allah'tan başka ilah yoktur."** (**Muhammed, 19**) buyurmuş ve bu sözü "sağlam kulp" ve "takva kelimesi" olarak isimlendirmiştir. Tâğutlar ise onu adeta "fücur kelimesi" olarak isimlendirmişlerdir. Onlara göre kim "Allah'tan başka ilah yoktur" derse İslam'ın beş rüknünü yerle bir etse ve imanın altı aslını inkâr etse dahi canını ve malını koruma altına almış olur.

Bizim itikadımız, imanın kalp ile tasdik, dil ile ikrar, azalarla amel etmek olduğu şeklindedir. Zira münafıklar "Allah'tan başka ilah yoktur" demelerine, hatta namaz kılmalarına, zekat vermelerine, oruç tutmalarına, hacetmelerine ve cihad etmelerine rağmen cehennemin en alt tabakasında, Firavun Hanedanı'nın bulunduğu yerden daha aşağı bir konumdadırlar. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) anlattığı belam kıssası da bunu göstermektedir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu, İsm-i A'zam'ı bilmesine ve bunun dışında da birçok ilme sahip olmasına rağmen köpeğe benzetmiştir.

İlmiyle amel etmeyen âlime

Putu tapanlardan önce azap edilir

İçtihadın hakikati hakkında sorduğunuz soruya gelince; biz Kur'an'ın, Sünnet'in, ümmetin salih selefinin, dört imamın, yani Ebu Hanîfe Numan b. Sâbit, Malik b. Enes, Muhammed b. İdrîs ve Ahmed b. Hanbel'in güvenilir kavillerinin takipçileriyiz. Allah onlara rahmet etsin.

İmanın hakikati hakkındaki sorduğunuz soruya gelince; iman tasdiktir. Salih amellerle artar, ona zıt olan amellerle azalır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"...ve iman edenlerin imanlarının artması için..." (**Müddessir, 31**),

"İman edenlere gelince, (bu sure) onların imanlarını arttırmıştır ve onlar buna sevinirler." (**Tevbe, 124**),

"Müminler ancak Allah anıldığı zaman kalpleri ürperen, O'nun ayetleri okunduğu zaman (ayetlerin) onların imanlarını arttırdığı kimselerdir." (**Enfal, 2**)

Bu konuda daha birçok ayet vardır. Şeybânî (rahimehullâh) şöyle demiştir:

İmanımız; sözden, fiilden ve niyetten (inançtan) ibarettir

Takva ile artar, günah ile azalır

Yine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) de şöyle buyurmuştur: *"İman yetmiş küsur şubedir. En yükseği "Lâ ilâhe illallâh" sözü, en düşüğü ise sıkıntı veren şeyi yoldan kaldırmaktır."* Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"...Ona da gücü yetmezse, kalbiyle buğzetsin. Bu da imanın en zayıf halidir."*

Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Kim de orada (Mescid-i Haram'da) zulmederek haktan sapmak isterse, biz ona can yakıcı bir azaptan tattıracağız. Hani İbrahim'e Beyt'in (Ka'be'nin) yerini hazırlamıştık (ve ona şöyle demiştik): Bana hiçbir şeyi ortak koşma; tavaf edenler, ayakta ibadet edenler, rükû ve secde edenler için evimi temizle." (Hacc, 25-26)

Fakat Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) kendileri hakkında ***"Hahamlarını ve rahiplerini Allah'ın dışında rabler edindiler."*** (Tevbe, 31) buyurduğu tâğutlar ise "Mekke'nin günahkârları cenneti dolduracaktır" demektedirler! Halbuki orada işlenen iyiliklerin karşılığı nasıl kat kat fazla verilirse, orada işlenen kötülüklerin karşılığı da aynı şekilde kat kat fazla verilir. Fakat günümüzde bu durum tam tersine dönmüştür. Öyle ki eşraftan olan kimseler Hacc-ı Ekber Günü'nde, zina yapmalarıyla meşhur Hetîme bölgesi kadınlarının ve Mısır bölgesinden gelen kadınların yanına bölük bölük gelirler. O kimselerin o kadınlardan ne istedikleri herkes tarafından bilinir. Aynı şekilde livata ehli, şirk ehli, Rafizîler ve Allah'ın ve Rasûlü'nün düşmanı olan ne kadar taife varsa hepsi Mekke'de güvendedir. Ebû Tâlib'e dua eden kimse orada güvendedir fakat Allah'ı birleyen ve O'nu ululâyan kimsenin Mekke'ye girmesi yasaktır. Ka'be kendisine sığınan kimseyi koruma altına almaz ama Ebû Tâlib ve Hetîme bölgesinin kadınları kendilerine sığınanlar kimseleri koruma altına alırlar!

Allah'ım, Sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin. Bu büyük bir iftiradır. (Nur, 16),

Hâlbuki onlar ona (Mescid-i Haram'a) layık değillerdir. Ona layık olanlar ancak takva sahipleridir. Fakat onların çoğu bilmez. (Enfâl, 34)

Biz nakle muhalif olan ve aklın karşı çıktığı bir şey ortaya atmadık. Fakat onlar yapmadıkları şeyi söylüyorlar. Biz ise bir şey söylüyoruz ve söylediğimiz şeyi yapıyoruz.

Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz Allah katında büyük öfke gerektiren bir iştir. (Saff, 3)

Biz tıpkı Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) savaştığı gibi putperestlerle savaşıyoruz. Namazı terk edenlerle savaşıyoruz. Tıpkı bu ümmetin sıddıki olan Ebû Bekir'in (radiyallâhu anh) savaştığı gibi zekatı vermeyenlerle savaşıyoruz. Şu da var ki durum Varaka b. Nevfel'in söylediği gibidir: "Senin getirdiğin şeyle gelen kimse yoktur ki ona düşmanlık edilmiş, eziyet edilmiş ve yurdundan çıkarılmış olmasın." Az olup yeten şey, çok olup oyalayan şeyden hayırlıdır. Ve's selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İsmâîl El-Cirâî'den Muhammed b. Abdulvehhab'a... Allah onu başarıya iletsin.

Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Sözüne güvendiğim kimselerden de sözüne güvenmediğim kimselerden de senin hakkında bazı sözler duydum. İnsanlar sizin hakkınızda iki fırkaya ayrılmış durumdadırlar. Sizi bazıları eleştirirken bazıları övmektedir. Senin hakkında beni sevindiren şey, şu ahir zamanda şeriatı uygulaman, İslam'ın garip olduğu bir dönemde İslam'a davet etmen ve onun rükünlerini yerine getirmendir. Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, biz kavmimizin içerisindeki yüksek konumumuza rağmen senin güç yetirebildiğin şeylere güç yetiremiyoruz. Senin gibi hakkı beyan edemiyor ve açıktan davet yapamıyoruz.

Sözüne güvenmediğim kimselerin söylediklerine gelince: İnsanların genelini tekfir ediyormuşsun. Salihlere saygı göstermiyormuşsun. Sonraki âlimlerin kitaplarıyla amel etmiyormuşsun. Şimdi sen bana üzerinde bulunduğun şeyi ve insanları neye davet ettiğini doğru bir şekilde anlat ki senin hakkında sağlam bir bilgi edinmiş olalım ve sana olan sevgimiz kalbimizde iyice yer etsin.

Muhammed b. Abdulvehhab'ın İsmâîl El-Cirâî'ye cevabı:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan İsmâîl El-Cirâî'ye...

Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Sordu-ğun konularda -kendisinden başka ilah olmayan ve kendisinden başka bir rabbimiz bulunmayan Allah'a hamd olsun ki- bizim önderlerimiz vardır ki onlar peygamberlerdir. Salât ve selâm onların hepsinin üzerine olsun. Onlar kavimleriyle ne yaşadısalar ya da kavimleri onlarla ne yaşadı iseler, onların yolundan giden kimseler için onda bir örneklik vardır.

İslam üzere sebat etmekle ilgili soruna gelince; bu lütuf Allah'tandır. Ayrıca Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"İslam garip olarak başladı. Yine başladığı gibi garip bir hale dönecektir."*

Bizim insanların genelini tekfir ettiğimiz iddiasına gelince; bu düşmanların iftiralarındandır. Bu iftiralarla insanları bu dinden soğutmak istemektedirler. Biz bunlara cevaben *"Allah'ım, Sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin, bu büyük bir iftiradır."* (Nur, 16) diyoruz.

Salihlerle ilgili soruna gelince; evet onlar salih kimselerdir. Allah onlardan razı olsun. Fakat biz diyoruz ki: Onlar hiçbir şekilde kendilerine dua edilmesini hak edemezler. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

***"Mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber bir başkasına dua etmeyin."* (Cinn, 18)**

Sonraki âlimlerle ilgili soruna gelince; -Allah onlardan razı olsun- onların kitapları yanımızda bulunmaktadır. Bu kitapların içinde naslara uyan görüşlerle amel ederiz. Nassa aykırı olan kavillerle amel etmeyiz.

Bil ki, -Allah sana rahmet etsin- bizim kendisini din edindiğimiz ve insanları kendisine davet ettiğimiz şey, yalnızca Allah'a dua etmektir. İşte bu resullerin dinidir. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Hani İsrailoğulları'ndan "Allah'tan başkasına ibadet etmeyeceksiniz" diye söz almıştık." (Bakara, 83)

Allah sana rahmet etsin, insanların sonradan ihdas ettikleri şeye; Allah'tan başkalarına ibadet etmelerine bir bak. Sonra da bulabilirsen bunu kitaplarda bul. Allah beni de seni de Allah'a basîret üzere davet edenlerden eylesin. Nitekim Allah {*subhânehû ve teâlâ*} Nebi'sine hitaben şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar, basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir. Ben müşriklerden de değilim." (Yusuf, 108)

Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a (*rahimehullâh*) ne uğrunda savaştığı ve kişiyi hangi sebepten dolayı tekfir ettiğı soruldu. O da şöyle cevap verdi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İslam'ın rükünleri beş tanedir. Birincisi Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun resulü olduğuna şehadet etmektir. Bundan sonra ise diğer dört rükün gelir. Kişi bu dört rüknün farz olduğunu ikrar ettiği halde tembelliğinden dolayı bunları terk ederse, biz her ne kadar bu kişi ile bu rükünleri yerine getirmesi için savaşıyor olsak da bu kişiyi bu rükünleri terk etmesi sebebiyle tekfir etmeyiz. Âlimler bu rükünleri inkâr etmeksizin tembelliği sebebiyle terk eden kimsenin kâfir olup olmadığı hakkında ihtilaf etmişlerdir. Biz ise ancak âlimlerin küfründe icma ettiği kimseyi tekfir ediyoruz ki o da kelime-i şehadeti bozan kimsedir.

Aynı şekilde biz, insanlara hakkı anlattıktan sonra, hakkı bilip de inkâr eden kimseyi tekfir ediyoruz. Bundan sonra diyoruz ki: Düşmanlarımız sınıf sınıftır:

Birinci sınıf: İnsanlara karşı açığa vurduğumuz tevhidin Allah'ın ve Rasûlü'nün dini olduğunu bilen, aynı şekilde insanların çoğunluğunun dini olan taşlar, ağaçlar ve insanlar hakkındaki itikatların; Allah'ın Rasûlü'nün kendisinden sakındırdığı ve din tamamen Allah'ın olsun diye ehliyle savaşmak üzere gönderildiği şirk olduğunu kabul eden, bununla beraber tevhide yönelmeyen, tevhid ile amel etmeyen, tevhid dairesinin içerisine girmeyen ve şirki terk etmeyen kimselerdir. İşte böyle kimseler kâfirdirler. Onlarla kâfir oldukları için savaşıyoruz. Çünkü böyle bir kimse Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinini öğrenmiş fakat ona tâbî olmamıştır. Şirki öğrenmiş fakat onu terk etmemiştir. Rasûlullah'ın dinine ve ona girenlere buğzetmemesi, şirki yüceltmemesi ve onu insanlara süslü göstermemesi ona bir fayda sağlamaz.

İkinci sınıf: Zikredilen hususları bilen fakat Rasûlullah'ın diniyle amel ettiğini iddia etmesine rağmen ona hakaret etmeyi alışkanlık haline getiren, ayrıca Kuveyt ehlinden Yusuf'a, El-Eşkar'a, Ebû Ali'ye ve Hızır'a ibadet edenleri övme yi de alışkanlık haline getiren ve onları Allah'ı birleyip şirki

terk eden kimselerden daha üstün gören kişilerdir. İşte bu kimseler birinci sınıftan daha şerlidirler. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyrukları bu kimseler hakkındadır:

"Bildikleri şey onlara geldiği zaman onu inkâr ettiler. Allah'ın laneti kâfirlerin üzerine olsun." (Bakara, 89),

"Eğer söz verdikten sonra yeminlerini bozarlarsa ve dininize hakaret ederlerse, o zaman küfrün önderleriyle savaşın. Çünkü onların yemin diye bir şeyleri yoktur. Belki vazgeçerler." (Tevbe, 12)

Üçüncü sınıf: Tevhidi bilen, onu seven ve ona tâbî olan, aynı şekilde şirki bilip onu terk eden, fakat tevhide giren kimselerden hoşlanmayıp şirk üzere kalan kimseleri seven kişilerdir. Bunlar da aynı şekilde kâfirdirler. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğu bunlar hakkındadır:

"Bu onların Allah'ın indirdiğinden hoşlanmamaları sebebiyledir. Allah onların amellerini boşa çıkarmıştır." (Muhammed, 9)

Dördüncü sınıf: Bu sayılan şeylerin hepsinden selamette olan; fakat bulunduğu beldenin ehli, tevhid ehline açıktan düşmanlık gösteren, şirk ehline açıktan tâbî olan ve şirk ehlinin tevhid ehliyle olan savaşında şirk ehline destek olan kimseler olup; yurdunu terk etmesinin kendisine zor geldiğini mazeret olarak ileri süren, sonra bulunduğu beldenin ehliyle beraber tevhid ehline karşı savaşan, canını ve malını bu savaşta ortaya koyan kimsedir. Bu kimse de aynı şekilde kâfirdir. Zira bu kimseye Ramazan orucunu terk etmesini, emretselerdi ve oruç tutması ancak onlardan ayrılmasıyla mümkün olsaydı mutlaka onlardan ayrılırdı. Aynı şekilde ona babasının karısıyla evlenmeyi emretselerdi ve bunu yapmamak için onlardan ayrılmaktan başka çaresi olmasaydı mutlaka onlardan ayrılırdı. Şu halde onların Allah'ın ve Rasûlü'nün dinini ortadan kaldırmak istemeleri ortadayken kişinin canıyla ve malıyla onların yanında savaşması bunlardan kat kat daha büyük bir cürümdür. Bu kimse de aynı şekilde kâfirdir. O, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendileri hakkında şöyle buyurduğu kimselerdendir:

"Hem sizden hem de kendi kavimlerinden güvende olmak isteyen başka kimseler de bulacaksınız. Bunlar her ne zaman fitneye götürülseler ona baş aşağı daldırılırlar. Eğer sizden uzak durmaz, sulh teklif etmez ve ellerini çekmezlerse onları yakalayın, bulduğunuz yerde öldürün. İşte onlar üzerine sizin için apaçık yetki verdik." (Nisa, 91)

İşte bizim söylediğimiz de budur.

Hakkımızda ortaya atılan yalanlara ve iftiralara gelince; insanların genelini tekfir ettiğimiz, dinini izhar etmeye güç yetirebilen kimsenin bize hicret etmesinin vacip olduğunu söylememiz, (tekfir ettiklerimizi) tekfir etmeyenleri tekfir ettiğimiz ve (bizim safımızda) savaşımayanları tekfir ettiğimiz gibi iddialar bu yalanlar ve iftiralar arasındadır. Evet, bütün bunlar yalan ve iftiradan ibarettir. İnsanları bunlarla ancak Allah'ın ve Rasûlü'nün dininden uzaklaştırmaya çalışmaktadırlar.

Şu halde biz, Abdulkadir'in kabrinin üzerindeki puta tapan kimseleri, Ahmed El-Bedevî'nin kabrinin üzerindeki puta tapan kimseleri ve buna benzer putlara tapan kimseleri bile cahilliklerinden ve onları uyaran kimsenin olmamasından dolayı tekfir etmiyorsak; Allah'a şirk koşmayan bir kimseyi; bize hicret etmediğinden, bizim tekfir ettiklerimizi tekfir etmediğinden ve bizim safımızda savaşımadığından dolayı nasıl tekfir ederiz?⁴ **Allah'ım, Sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin. Bu büyük bir iftiradır. (Nur, 16)**

⁴ "Şeyh Muhammed bin Abdolvahhab ve Ashabını tanıyan herkes şunu bilir ki; bu ibare Şeyhin itikadı ve menhecine muhaliftir. Sürekli kafalarda bir soru işareti oluşturan kitaptaki bu müşkil ibarenin sıhhati illetli ve necid ashabının akidesine muhalif olduğu için tahkik ettik. Allah'ın yardımı ve rahmetiyle burada geçen ibare ve sözler, ne Şeyhe ne de onu takip eden talebelerine aittir.

Kitaptaki geçen ibarenin sahih ve doğru şekli şu şekilde dir.

Şeyh Muhammed bin Abdolvahhab'ın torunu, Şeyh Allâme Abdullatif bin Abdurrahman bin Hasen'in, Müstakil olarak yazdığı "Minhacu et Tesis ve et-Takdis Fi Keşfi Şubuhati Davud bin Cercis" Risalesinde, Şeyh Muhammed'in şöyle dediğini aktardı.

Bize atılan yalan ve iftiralara gelince: Biz umumu tekfir ediyormuşuz. Din'inin açığa çıkarabilen kişi için bize hicret etmesini zorluyormuşuz. Yine bizler bize hicret etmeyenleri vb. Tekfir etmiyenleri ve savaşımayanları Tekfir ediyormuşuz. Bu ve bunun bir çok dahası var. İşte bunların hepsi yalan ve buhtan sözlerden ibarettir. Bütün bunlar Ebu Cehil'in varisleri olan küfrün imamları ve Putların temizlikçilerinin yalan ve iftiralarıdır. Böyle yaparak insanları Allah'ın ve Rasulu'nun Din'inden alıkoyuyorlar.

(Asıl önemli nakile gelelim)

Bizler, sadece Allah'ın ve Rasulu'nun Tekfir ettiği: Abdulkadir Geylani'nin kabri ve Ahmed el-Bedevî'nin kabri başında onlara ibadet eden , puta tapan ve bunlar gibi olan müşrikleri ve şirk işleyenleri tekfir ediyoruz.

Ama Allah'a, Kitabına, Rasullerine ve Ahiret gününe İmân eden ve Allah yolunda hakkı ile Cihad edenlere gelince, işte onlar bizim Din'deki kardeşlerimizdirler. Bunlar bizlere hicret etmeseler bile (durumları böyledir). Bizler bunları nasıl Tekfir edelim ki?"

Aksine biz zikrettiğimiz dört sınıfı, Allah ve Rasûlü ile sınır yarışı yapmaları sebebiyle tekfir ediyoruz. Allah, kendi nefsine bakan, cennetin ve cehennemin kendisinin katında olduğu Allah'a kavuşacağıının farkında olan kimseye rahmet etsin. Allah'ın salât ve selâmı Muhammed'e, onun ailesine ve ashabına olsun.

Yine onun -Allah ona rahmet etsin, lütfunun sağanaklarını onun üzerine boşaltsın ve onu dost edinsin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Muhammed b. Abdulvehhab'dan, kardeş Muhammed b. Abbad'a... Allah onu sevdiği ve razı olduğu şeye ilet sin.

Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Senden bize tevhid hakkında, içerisinde fevkalade güzel sözler bulunan bazı sahifeler ulaştı. Allah seni doğruya ilet sin. Ayrıca o sahifeler içerisinde dikkatinden kaçan hatalar varsa onları sana açıklamamızı talep ettiğini söylüyorsun.

Allah seni doğru yola ilet sin, bil ki o sahifelerde bazı hatalar mevcuttur. Birincisi şu sözlerindir: "Kadın olsun erkek olsun her insan üzerine vacip olan ilk şey kâinat üzerinde düşünmektir, sonra akîdeyi öğrenmek, sonra ise tevhidi bilmektir." Bu sözlerin yanlıştır. Bu sözler, Selef'in icma ile yerdiği kelam ilmindedir. Peygamberlerin vacip olarak bildirdikleri ilk şey tevhiddir, kâinat üzerinde düşünmek ya da akîdeyi öğrenmek değildir. Nitekim sen de yazdığın sahifelerde her peygamberin kavmine *"Allah'a ibadet edin, O'ndan başka bir ilahınız yoktur."* dediklerini söylüyorsun.

İkinci hata ise, Allah'a, meleklerine, kitaplarına (ila ahirihi) iman konusunda söylediğin "İman, Rasûl'ün getirdiklerini kesin bir şekilde tasdik etmektir" iddiandır. Hâlbuki iman bundan ibaret değildir. Zira Rasûlullah'ın amcası Ebû Tâlib ve Rasûlullah'ı (sallallâhu aleyhi ve sellem) oğullarını tanıdıkları gibi tanıyan Yahudiler, peygamberin söylediklerini kesin bir şekilde tasdik ediyorlardı. İmanın kesin bir şekilde tasdik etmek olduğunu söyleyenler ise Cehmiyye mezhebinin mensuplarıdır. Selef bu meselede onlara çok sert tepki göstermişlerdir.

Üçüncüsü ise, "Avamdan olan bir kimseye "Allah'ın (Tebâreke ve Teâlâ) rabbin olduğuna delilin nedir?" diye sorulsa..." dedikten sonra "İbadeti yalnızca Allah'a yöneltmenin delili nedir?" demen, sonra da ulûhiyet tevhidinin delillerini zikretmendir. Bil ki ulûhiyet (ilahlık) ve rububiyet (rablik) bazen aynı anlama gelirken bazen farklı anlamlara gelebilir. (İkisi

birlikte kullanıldığı zaman farklı manalara gelir.) *“De ki: Sığınırım insanların rabbine, insanların melfikine, insanların ilâhına...”* buyruğunda ve *“Âlemlerin Rabbi ve Peygamberlerin İlâhı”* sözünde bu ikisi farklı manalara gelmektedir. İkisinden biri tek başına kullanıldığı zaman ise, ikisi de aynı manaya gelir. Kişinin *“Rabbin kimdir?”* sözü buna örnektir.

Bu ilişkinin bir benzeri de fakîr ve miskîn kelimeleri arasında mevcuttur. Bu iki kelime, Allah Teâlâ'nın *“Sadakalar ancak fakîrlere, miskînlere...”* (Tevbe, 60) buyruğunda farklı manalara gelmektedir. Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) *“... Allah'ın, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilecek olan zekatı onlara farz kıldığını bildir...”* buyruğunda ise *“fakîr”, “miskîn”* ile eş anlamlıdır. Bu anlaşıldığı zaman, iki meleğin kabirde sordukları *“Rabbin kimdir?”* sorusunun manasının *“İlâhın kimdir?”* olduğu ortaya çıkar. Zira müşriklerin dahi ikrar ettikleri rububiyet hakkında kimse imtihana çekilmez. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyrukları da bu doğrultuda anlaşılmalıdır:

“Onlar ki ancak “Rabbimiz Allah'tır” dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarıldılar.” (Hacc, 40),

“De ki: Allah'tan başka bir rab mi arayayım?” (En'âm, 164),

“Şüphesiz “Rabbimiz Allah'tır” deyip sonra dosdoğru olanlar...” (Fussilet, 30; Ahkâf, 13)

Evet, bu ayetlerdeki rububiyetten kasıt ulûhiyettir. Bu ayetlerde rububiyet ve ulûhiyet, beraber kullanıldıkları durumdaki gibi farklı manalara gelmemektedirler. Bu meselede çok ince düşünmek gerekmektedir.

Dördüncü hata, Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) peygamberliğinin delilinden bahsederken bunun delilinin Kitap ve Sünnet olduğunu söylemen, sonra ayetleri zikretmendir. Bu, meseleyi anlamamamış olan bir kimsenin söyleyebileceği bir sözdür. Çünkü sen peygamberliği inkâr eden ya da bu konuda şüphe içerisinde olan bir kimseye Kitap'tan ve Sünnet'ten deliller getirirsen, o kimse; *“Ondan başkasının getirmiş olmadığı şeyleri nasıl onun peygamberliğine delil gösterebiliyorsun?”* der.

Bu meselede yapman gereken şey, Kur'an'dan kısa bir bölüm getirerek ona meydan okuman ya da kitap ehlinin âlimlerinin (onun peygamberliğine) şahitlikte bulunmalarını delil göstermendir. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"O'nu İsrailoğulları'nın âlimlerinin bilmesi onlar için bir delil değil midir?" (Şuarâ, 197)

Çünkü onlar Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) zuhur etmeden önce onun çıkacağını biliyorlardı. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Hâlbuki onlar, önceleri kâfirlere (müşriklere) karşı (gelecek peygamber ile) yardım istiyorlardı." (Bakara, 89)

Bunlar gibi karşıdaki kimseyi susturacak birçok ayet mevcuttur.

Beşinci hata, "Bil ki, ey hoşlanılmayan şeyleri bilmeyesice kardeşim" demendir. Bil ki, bu söz tevhide aykırıdır. Şöyle ki: Tevhidi ancak Cahiliye'yi bilen kimse bilir. Cahiliye de hoşlanılmayan şeyin ta kendisidir. Şu halde hoşlanılmayan şeyleri bilmeyen kimse hakkı bilemez. Bu sözün manası aslında "Bil ki, ey hayırlı şeyleri bilmeyesice" sözünün manasıyla aynıdır. Kim kendisinden kaçınmak için hoşlanmadığı şeyi öğrenmezse sevdiği şeyi de öğrenemez. Özetle bu söz ancak avama yakışan cahilane bir sözdür. İlim ehline cahilleri örnek alması yakışmaz.

Altıncı hata, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) "İlmi, Çin'de olsa bile arayınız" buyurduğunu kesinlik ifade eden sigalarla aktarmandır. Hâlbuki sıhhatini bilmediği hadisleri Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) kesinlik ifade eden sigalarla aktarmak hiç kimse için caiz değildir. Bu ancak ilimsizce konuşmaktır. Eğer "rivayet edildiğine göre", "falanın zikrettiğine göre", "falancanın kitabında zikredildiğine göre" gibi lafızlar kullansaydın daha uygun olurdu. Sahih olmayan hadisleri kesin ifadeler kullanarak nakletmek asla caiz değildir. Bu meselede çok dikkatli davran ve iyi düşün! Ah, bu durumun içerisine düşen kimseler ne kadar da çoktur!

Yedinci hata, Münker ve Nekir'in soracağı sorulara verilmesi gereken cevaplar arasında "Kiblem Ka'be'dir" gibi şeyler zikretmendir. Hâlbuki Rasûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) öğrendiğimize göre Münker ve Nekir sadece üç şey hakkında soru soracaktır: Tevhid hakkında, din hakkında ve Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) hakkında... Eğer dördüncü bir sorunun sorulacağını biliyorsan bizi aydınlat. Allah ve Rasûlü'nün söylediği şeylere ilavede bulunmak asla caiz değildir.

Sekizinci hata, kadere imanın “Küçük-büyük ne varsa her şeyin Allah'ın meşiet ve iradesiyle olduğuna inanmak, emredilenleri yapıp nehyedilenlerden kaçınmak” olduğunu söylemendir. Bu bir hatadır. Zira yaratmak, buyurmak, meşiet ve irade Allah'a aittir. Aynı şekilde şariat ve din de O'nundur. Bu bilindiği zaman görülür ki, emredilenleri yapmak ve nehyedilenlerden kaçınmak; Allah'ın emrine iman, O'nun şariatine ve dinine iman kapsamındadır. Bunların kadere iman kapsamında değerlendirilmesi doğru değildir.

Dokuzuncu hata, kader hakkında tartışma içine girilmesi konusunda **“Şirk koşanlar dediler ki: Eğer Allah dileseydi, O'nun dışında hiçbir şeye ibadet etmezdik.” (Nahl, 35)** gibi ayetleri zikretmen, sonra da “Allah'a karşı müşriklerin hüccetlerini öne sürmekten sakın, kader konusunda yapman gereken şey sadece ona iman etmektir.” demendir. Hâlbuki bizim bu ayetlerin tefsirinde zikrettiklerimiz, senin kastettiğin manadan çok farklıdır. Bu tefsirlere müracaat et ve bütün kalbinle düşün. Eğer meseleyi anlarsan ne âlâ. Yok, anlamazsan o zaman bu konuda bana müracaat et. Çünkü bu meselede söylenecek söz çoktur.

. Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a (rahimehullâh) şu beyitlerin manası soruldu:

İnsanın üzerine vacip olan ilk şey

Kesin bir şekilde Allah'ı bilmektir

O da şöyle cevap verdi:

Sözün tamamına bakmak, mananın anlaşılmasına yardımcı olacaktır:

İnsan üzerine vacip olan ilk şey

Kesin bir şekilde Allah'ı bilmektir

İmanın sahih olması için

Şehadeteynin telaffuz edilmesine de itibar edilir, gücü yeten kimse için

Kalp tasdik etmişse imandan söz edilebilir

Amellerle de iman azalır ve artar

Bu beyitlerde "dinin asılları" olarak isimlendirdikleri akîde meselelerinden beş mesele zikredilmiştir.

Birincisi: İnsan üzerine ilk olarak neyin vacip olduğu konusunda ihtilaf edilmiştir. Bu konuda bazıları "düşünmek", bazıları, "düşünmeye azmetmek", bazıları da "bilmek" demiştir.

İkincisi: Dinin aslından olan meselelerde taklit ya da galip zan yeterli midir? Yoksa mutlaka yakîn mi olmalıdır? Beyitlerin sahibi, Allah'ı bilmek konusunda vacip olan şeyin yakîn olduğunu söylemiştir.

Üçüncüsü: Şehadeteynin dil ile telaffuz edilmesi de aynı şekilde vacip mi dir? Yoksa kişi sadece bilmek ile müslüman olur mu? Beyitlerin sahibi, güç yetirebilen kimsenin şehadeteyni telaffuz etmedikçe müslüman olamayacağını söylemiştir. Cehm ve onun peşinden gidenler ise bu konuda muhalefet etmiş lerdir. Seleften İmam Ahmed gibi kimseler "Kişi sadece bilmekle

müslüman olur" diyen kimsenin küfrüne fetva vermişlerdir. Bu meseleden başka meseleler dallanıp budaklanmaktadır. Mesela: Namaza çağrılan fakat vacip olduğunu ikrar etmesine rağmen bu çağrıya uymayan kimse kâfir olduğu için mi öldürülür, yoksa had cezası uygulandığı için mi öldürülür? "Had cezası uygulandığı için öldürülür" diyen kimse imanının marifetten ibaret olduğu görüşündedir demektir.

Dördüncüsü: İbni Kerrâm ve takipçileri "İman, kalbin inanmasına gerek olmaksızın dilin ikrarda bulunmasıdır" derler. Fakat kalbinde iman olmayıp da diliyle ikrarda bulunan kimsenin cehennemde ebedi kalacağı konusunda Ehli Sünnet'le aynı görüştedirler. Beyitlerin sahibi, dil ile ikrarla beraber mutlaka kalbin tasdikinin de bulunması gerektiğini söylemiştir.

Beşincisi: Bu mesele meşhur bir meseledir: Ameller imandan mıdır? İman amellerle artar ya da azalır mı? Yoksa ameller imandan değil midir? Bu meselede Selefe muhalefet edenler "Mürchie Fukahası" olarak isimlendirilen Ebû Hanife ve takipçileridir. Beyitlerin sahibi ise Selef'in görüşünü tercih etmiştir: Ameller imandandır, taatlerle artar, masiyetlerle azalır.

Bunlar anlaşıldığı zaman bu meselelerin hepsinin gayet açık olduğu görülür. Fakat kendisi hakkında soru sorulan birinci meselede yani ilâhî bilmenin ne anlama geldiği konusunda dikkatli olmak ve iyi düşünmek gerekir. Zira bu, dinin aslıdır. Müslümanı kâfirden ayıran çizgi budur. Aslında bu meseledeki tartışmaların neden kaynaklandığı Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda ortaya konmaktadır:

"Kim Rahman'ın zikrine karşı kör davranırsa ona bir şeytan iliştiririz de artık o (şeytan) onun yanından ayrılmaz bir dostu olur." (Zuhruf, 36)

Evet, Rahman'ın zikri Kur'an'dır. İnsanlar hidayeti onun dışındaki kaynaklarda aradıklarından dolayı, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onları saptırmış ve onlara şeytanı musallat etmiştir. Şeytan da onları asılların aslından uzaklaştırmıştır. Buna rağmen onlar doğru yolda olduklarını zannetmektedirler.

Bu konuyu açacak olursak: İcmâlî olarak ilâhî bilmek, kişinin bir yaratıcısının olduğunu bilmesi anlamına gelmez. Zira bu fitratın bir gereği olarak zarurî bir şekilde bilinir. Aksine ilâhî bilmek; "İlahlık vasfı sadece Allah'a mı aittir? O bu vasıfta kendisine mukarreb bir meleği ya da

gönderilmiş bir peygamberi ortak etmez mi? Yoksa Allah kendisinden başka varlıklara ilahlıktan bir pay vermiş midir?" sorularına cevap vermektir. Müslümanlara ve peygamberlerin takipçilerine gelince, onlar ilahlık vasfının sadece Allah'a ait olduğu üzerinde icma etmişlerdir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona :Benden başka ilah yoktur, öyleyse bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

Kâfirlerin iddialarına göre ise Allah en büyük ilahdır fakat O'nunla beraber O'nun katında şefa'at edecek başka ilahlar da vardır. Müslüman olduklarını iddia eden fakat Allah'ın kendilerini ilâhın manasını bilmekten alıkoyduğu kelimeler ehli kimselere gelince, Eş'arî ve onun takipçilerine göre ilâhın manası "kudret sahibi"dir. Ulûhiyet de kudret manasına gelmektedir. Bunu kabul ettiğimiz zaman "Lâ ilâhe illallâh"ın manasını anlamış oluyormuşuz! İşte böylece şeytan onları azdırdıkça azdırmıştır. Bunun sonucunda tevhidin ancak Allah'ın sıfatlarının nefyedilmesiyle gerçekleşeceğini iddia etmişler ve O'nun sıfatlarını nefyetmişlerdir. Bu sıfatları isbat eden kimselere de "mücessim" demişlerdir.

Ehli Sünnet ise onlara birçok deliller ileri sürerek reddiyeler vermiştir. Bu delillerden biri şudur: Tevhid ancak Allah'ın sıfatları ispat edildiği zaman tamam olur. İlâhın manası da "kendisine ibadet edilen"dir. Şayet Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ilahlık sıfatına sahip tek varlıksa ve yaratılmışların hiçbirinin bu ilahlıktan payı yoksa ve yine O'nun bu sıfatla vasıflandırılması doğruysa ve bu vasıflandırmayı yapan kimse de yalan söylemiyorsa; işte bunlar Allah'ın diğer sıfatlarına da işaret eder. Bununla birlikte bu büyük bir ilme ve büyük bir kudrete de işaret eder. İşte bu iki sıfat bütün sıfatların aslıdır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah, yedi kat göğü ve yerden de bir o kadarını yaratandır. Emir bunların arasından inip durur ki Allah'ın her şeye kâdir olduğunu ve Allah'ın ilminin her şeyi kuşattığını bilirsiniz." (Talak, 12)

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendisine ibadet eden kimseye ne bir fayda ne bir zarar veremeyen varlıklara ibadet edilmesini reddetmiştir. Bu sebeple bilinmek-tedir ki bir varlığın kendisine ibadet edenlere fayda ya da zarar verebilmesi için -konuşan olsun, dilsiz olsun- onların ihtiyaçlarını bilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde onların ihtiyaçlarını görmeye de kâdir olması gerekmektedir. Bunların dışında kâmil manada bir rahmete, kâmil manada bir lütfâ ve daha birçok sıfata sahip olması da gerekmektedir. Kim sıfatları inkâr ediyorsa, o kimse muattıldır. Muattıl ise müşrikten daha şerlidir. Bu sebeple

Selef, sıfatların ispatı hakkında yazdıkları eserlere "Kitabu't Tevhîd" ismini verirlerdi. Buhârî de Sahih'ini bununla bitirmiş ve "Kitabu't Tevhîd" diyerek bu kitaptaki çeşitli baplarda sıfatları zikretmiştir.

Meselenin özeti şudur: Kelamcılar "Tevhîd ancak sıfatlar inkâr edildiği zaman tamam olur" derken, Ehli Sünnet "Tevhîd ancak sıfatlar ispat edildiği zaman tamam olur, sizin tevhîd dediğiniz şey ise ta'tîlin ta kendisidir" demektedirler. Bu yüzden onların bu sözü bazılarını Rab Teâlâ'yı inkâr etmeye kadar götürmüştür. Nitekim İbni Arabî, İbnu'l Fârız ve sayılarını Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceği birçok kimse bu yola sapmıştır.

İşte senin "Ulûhiyetten kasıt Allah'ın sıfatları ya da fiilleri midir?" sorunun cevabı budur. Selef bunu şöyle açıklamıştır: Eğer ibadet hiçbir yaratılmışın değil sadece Allah'ın hakkıysa, bu ibadet ancak Allah'ın sıfatlarının ve fiillerinin ispat edilmesiyle gerçekleşir.

Artık şu iyice anlaşılmış oldu: Sıfatları inkâr eden kimse, farkında olmadan ulûhiyetin hakikatini inkâr etmektedir. Şunu da iyice anlamış oldun: Allah'tan başka ilah olmadığına kalbinden inanarak şehadet eden bir kimse mutlaka Allah'ın sıfat ve fiillerini de ispat etmelidir. Fakat ne kadar hayret verici bir durumdur ki onların en büyük imamı ulûhiyetin kudret manasına geldiğini, "Allah'tan başka ilah yoktur" sözünün de "Allah'tan başka kimse yaratılmışlar üzerinde kudret sahibi değildir" manasına geldiğini iddia etmiştir.

Bunları anladığın zaman, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*), her ne kadar keskin zekâ sahibi olsa da dilediği kimseyi delalet düşürme konusundaki kudretinin ne denli büyük olduğunu görürsün. Sanki onlar İblis'in, Nuh Kavmi'nin, Âd'ın, Semûd'un ve diğerlerinin kıssalarını anlamamışlardır. Nitekim Şeyhulislam (İbni Teymiye), Büyük Hama Fetvası'nın sonunda şöyle demektedir: Onlara zekâ verildi ama temizlik verilmedi. Onlara ilim verildi ama anlayış verilmedi. Onlara kulaklar, gözler ve kalpler verildi ama **Allah'ın ayetlerini inkâr ettikleri zaman kulakları, gözleri ve kalpleri onlara bir yarar sağlamadı. Sonunda alay etmekte oldukları şey onları kuşatıverdi. (Ahkâf, 26)**

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine onun -Allah ona rahmet etsin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Ve aleykumu"s selâm ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah katında din İslam'dır." (Ali İmran, 19),

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa, o din ondan kabul edilmeyecektir." (Ali İmran, 85),

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size olan nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum." (Maide, 3) Bu ayetin en son nazil olan ayet olduğu söylenmiştir.

Aynı şekilde Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İslam'ın ne olduğunu Cibrîl'e açıklamış, ayrıca onun beş rükün üzerine bina edildiğini söylemiştir. Bu rükünlerden her biri hakkında ilim sahibi olmak ve bu rükünlerin her biriyle amel etmek kadın-erkek her kimse için farzdır. Çünkü peygamber şöyle demiştir: **"Hiç kimseye Allah'ın onun hakkındaki hükmünü bilmeden bir şeyi yapması caiz değildir"**

Bil ki bu rükünlerin en önemlisi ve en değerlisi şehadeteyn ve şehadeteynin içerdiği; ispat edilen ve nefyedilen hususlarda Allah'ın kulları üzerindeki ve Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmeti üzerindeki haklarını bilmektir. Eğer bu konuda bir şeyler anlamışsan sağa sola sapmaz ve insanların yaratılış gayeleri konusundaki cehaletlerini, gafletlerini ve yüz çevirmelerini görürsün. Yine onların ne derece cahiliye dini üzere olduklarını, ne derece de Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinine uyduklarını görürsün. Yine onların, dinlerini, kendilerinden öncekilerden gördükleri bazı lafızların ve fiillerin üzerine bina ettiklerini, çocuklarının bu din üzere büyüdüklerini, ihtiyarlarının da bu din üzere yaşlandıklarını görürsün.

Şu durum bunu desteklemektedir: Bir çocuk on yaşına geldiği zaman ailesi ona abdestin nasıl alınacağını ve namazda neleri söylemesi gerektiğini öğretir. Artık o çocuk bu hal üzere yaşar ve bu hal üzere ölür. Şimdi sen

bu durumda olan bir kimsenin Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) miras bıraktığı İslam dininin en ufak bir kokusunu dahi alabileceğini düşünene bilir misin? O kimse kabre konulduğu zaman, melekler ona gelip de hangi din üzerine yaşadığını sorduğunda o kimsenin ne cevap vereceğini düşünüyorsun, "Hı? Hı? Bilmiyorum, insanları bir şey söylerken işittim, ben de onu söyledim" mi diyecektir? O kimse Allah'ın huzurunda durduğu zaman Allah ona "Neye ibadet ediyordunuz? Peygamberlere ne cevap verdiniz?" diye sorduğunda sence ne cevap verecektir? Allah (subhânehû ve teâlâ) bizi de seni de hem dünyada hem de O'na kavuşacağımız günde nebevî bir ilimle ve ihlaslı bir amelle rızıklandırırsın. Âmin.

Ey adam, bir kendi haline bak, bir de şu zamandaki insanların haline! Onlar dinlerini atalarından almışlar, örf ve adetleri ise din edinmişlerdir. İçerisinde bulundukları zamanda ve mekânda yaşayan insanlara göre caiz olan şeyleri din edinmişler, caiz olmayan şeyleri ise terk etmişlerdir. İşte senin durumun ve onların durumu ortadadır. Eğer nefsine değer veriyorsan ve onun helake sürüklenmesine razı değilsen; İslam'ın rükünlerinin içerdiği ilme ve amele yönel. Özellikle de şahadeteynin neleri ispat edip neleri nefyettiğini bil ve buna göre amel et. Bunlarla ilgili ilim ise Allah'ın ve Rasûlü'nün buyruklarında mevcuttur.

Alak suresinden sonra inen ilk ayetin Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Ey ör-tüsüne bürünen, kalk da uyar."** (Müddessir, 1-2) buyruğu olduğu söylenmiştir. Bu ayetin üzerinde dur ve düşün. Sonra tekrar dur ve düşün. Sonra tekrar dur ve düşün. En garip olan şeylerden birini göreceksin ve insanların asılların aslını nasıl yitirdiklerini anlayacaksın. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyrukları da bu doğrultudadır:

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Hevasını ilah edineni gördün mü?.." (Casiye, 23),

"Onlar hahamlarını ve rahiplerini Allah'ın dışında rabler edindiler..." (Tev- be, 31)

Bunlar gibi tevhidin hakikatine işaret eden birçok ayet vardır ki bu tevhid senin mektubunda şöyle diyerek zikrettiğin hususları içermektedir: "Şeyh Muhammed sizin için üç asıl ortaya koydu: Bunlar rububiyet tevhidi, ulûhiyet tevhidi ve el-velâ ve'l berâdır. İşte İslam dininin hakikati budur."

Fakat sen bu lafızların üzerinde dur ve bu lafızların ilim ve amel olarak neyi gerektirdiğini öğrenmeye çalış. Bu lafızlar hakkında bilgi sahibi olmak için her bir lafzın kim hakkında kullanıldığını bilmen gerekir. Mesela tâğut lafzına baktığın zaman, bunun Süleyman'a, El-Mevîs'e, Uray'ir'e, Ebû Zirâ'a ve bunların reisleri olan şeytana işaret ettiğini göreceksin. Yine rabler lafzına baktığın zaman, bunun âlimlerden ve abidlerden kim olursa olsun, cehaletle bile olsa, Şeriat'e muhalif fetvalar veren; senin de kendilerine itaat ettiğin kimselere işaret ettiğini göreceksin.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğu da bu doğrultudadır:

"İnsanlardan öyleleri vardır ki Allah'ın dışında ortaklar edinip onları Allah'ı sevdikleri gibi severler." (Bakara, 165)

Bu ayeti Allah'ın (svt) nın şu buyruğu tefsir etmektedir:

"De ki: Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, aşiretiniz, biriktirdiğiniz mallar, kesada uğramasından korktuğunuz ticaretiniz, hoşunuza giden evler size Allah'tan, Rasûlü'nden ve O'nun yolunda cihat etmekten daha sevimli ise Allah'ın emrini getirmesini bekleyin. Şüphesiz Allah fasıklar topluluğunu doğru yola iletmez." (Tevbe, 24)

Yine O'nun şu buyruğu da yukarıdaki ayeti açıklamaktadır:

"Hevasını ilah edineni gördün mü?" (Casiye, 23)

Bu ayet kendisinden önceki ayetlerden daha geneldir. Söz ettiği şey insanlar için daha zararlı ve diğerlerine göre daha çok vuku bulmaktadır. Ben öyle zannediyorum ki senin ve günümüzdeki kimselerin birçoğunun aklına, kendilerine ibadet edilen ilahlar deyince, ancak Hubel, Yeğûs, Yeûk, Nesr, Lât, Uzzâ ve Menât gelmektedir. Fakat bir kimse anlayış sahibi ise, günümüzde kendilerine ibadet edilen, gerek bir beşerin gerek bir ağacın gerekse bir taşın bulunduğu; Şemsân, İdrîs, Ebû Hadîde ve bu gibi kimselerin makamları gibi makamların da birer put olduğunu bilir.

İşte bu cehaletinizin, gafletinizin, Allah'ın ve Rasûlü'nün dinini öğrenmekten yüz çevirmenizin meyvesidir. Buna rağmen şeytanınız El-Mevîs tutup, değil erkeklerin, Harme bölgesindeki küçük kızların ve kadınların bile tevhide bildiğini iddia etmektedir.

“Lâ ilahe illallâh”ın manasını baştan öğren. Eğer bunu söylemem sana garip geliyorsa bir topluluğu yanına çağır ve onlara kabirde kendilerine sorulacak soruları sor. Sen zannediyor musun ki onlar kabirde kendilerine sorulacak soruları hemen söyleyecekler ve bu soruların ne anlama geldiğini anlatacaklar? (Hayır!) Şu halde onlardan ilim ve amel talep edildiğinde durumları ne olur? İşte sana bunları söylüyorum. Eğer bunlardan bir şey anlarsan doğruluk alanlarında gezinirsin. Şu da var ki, İslam dini konusundaki bilgisizliğin ve İslam'ın gerekleriyle amel etmemen, mektubunda rahatsız olduğunu zikrettiğin şeyden, yani senin cemaatini cahil olarak nitelendirmemizden daha korkunç bir durumdur. Fakat bu (cemaatini cahil olarak nitelendirmemiz) Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiği İslam dininden yüz çevirenlerin hak ettiği şeydir. Şu halde kırk yaşına merdiven dayayan ve hayatını elinden geldiğince Allah'ın ve Rasûlü'nün dinine sövmek, buğzetmek ve insanları ondan alıkoymakla geçirmiş olan kimse hakkında ne düşünülür?

Batıl dini uğrunda ayaklanmaya kalkışmaktan aciz kaldığında ve kendisine “Dinin hakkındaki sorulara cevap ver ve dinini savun” dendiğinde hüccetleri ortadan kalktığında; İbni Abdulvehhab'ın üzerinde bulunduğu dinin Allah'ın ve Rasûlü'nün dini olduğunu kabul etti. Kendisine “Harme halkının üzerinde bulundukları din nedir?” diye sorulunca yine “Allah'ın ve Rasûlü'nün dinidir” diye cevap verdi. Bu iki şey nasıl bir adamın kalbinde bir araya gelebiliyor? Hem de iki taifeden de birçok topluluk senelerden beri hakikatin ne olduğu konusunda ayrılık içerisindeyken! Öyle ki tarafların her biri dini için kılıç çekmiş, savaş uzun bir süre devam etmiştir. Tarafların ikisi de kendi dininin doğru olduğunu söylemekte ve diğer tarafın dinine dil uzatmaktadır. Anlayış kıtlığından ve kalplerimizin ölmesinden Allah'a sığınırız. İki farklı dine mensup olan iki topluluk! Birbirleriyle savaşan iki taife! İki taife de kendi dininin hak olduğuna inanıyor. Buna rağmen iki dinin de hak olduğu ve iki dinden herhangi birine mensup olan kimsenin cennete gireceği tasavvur edilebiliyor! Allah'ım, sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin, bu büyük bir iftiradır! Olan biteni görmekte olan kimse nasıl böyle sözler edebiliyor?

Şu halde ey adam, Allah'ın sana farz kıldığı şeylere kulak ver. Özellikle de şehadeteyni ve şehadeteynin neleri nefyedip neleri ispat ettiğini öğren. Manasını bilmeden bunu söyleyenlere, içerisinde yetiştiğin adetlere ve bulunduğun zamandaki ve bölgedeki insanların gittikleri yola aldanma, sonra helak olursun.

Şu halde bil ki, Allah'ın kullarına farz kıldığı en önemli şey; kendisinin her şeyin rabbi ve hükümdarı olduğunu ve iradesiyle her şeyi çekip çevirdiğini bilmeleridir. Bunu bildiğin zaman, bu sıfatları sebebiyle Allah'ın senin üzerinde ibadet, sevgi, saygı, tazim, korku, ümit, emir ve nehiylerine boyun eğmeyi gerektiren teellüh gibi haklarının olduğunu görmüş olursun. Bu, namazdan ve zekattan daha öncelikli bir farzdır. Kullar, O'nun rububiyetini kalplerine yerleştirdikleri zaman, bu onları O'nun ulûhiyetini bilmeye götürür. O'nun ulûhiyeti ki, O'na O'nun istediği şekilde yapılan bütün ibadetleri içine alır. Hem nefiy hem ispat, hem ilim hem amel açısından... Hem icmâli hem de tafsîlî olarak...

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) şöyle dedi:

Senin üzerine vacip olan şey, şu beş meseleyi bilmektir: Birincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hidayet ve hak din ile gönderdiği zaman, onu kendisiyle gönderdiği ilk söz şu buyruğu idi: **"Ey örtüsüne bürünen! Kalk da uyar! Rabbini büyükle!"** (*Müddessir, 1-3*) Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"uyar!"** buyruğu "insanları Allah'a şirk koşturmamaları konusunda uyar!" manasına gelmektedir. O zamandaki insanlar sayılamayacak kadar zulüm ve hayâsızlık yapmaları ve bu yaptıklarının Allah'a isyan olduğunu biliyor olmalarıyla beraber şirki de din ediniyor ve onunla Allah'a yaklaşılmaya çalışıyorlardı.

Şu halde kim Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), onları zinadan ya da anneler ve kardeşlerle evlenmekten sakındırmaktan önce, kendileriyle Allah'a yaklaştıklarını zannettikleri dinlerinden sakındırma konusunda emirde bulunmasındaki inceliği ve onların işlemekte oldukları şirki iyice anlarsa bunun ne kadar acayip olduğunu görür. Özellikle de onların şirkinin günümüzdeki insanların birçoğunun şirkinden daha hafif olduğunu bilirse... Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"İnsana bir sıkıntı dokunduğu zaman Rabbine yönelerek O'na dua eder. Sonra (Rabbi) ona bir nimet bahsettiği zaman, önceden O'na dua etmekte olduğunu unuttur ve Allah yolundan saptırmak için O'na ortaklar koşar. De ki: Küfrünle biraz eğlen bakalım. Şüphesiz sen cehennem ehliindensin." (*Zümer, 8*)

İkinci mesele: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onları şirkten sakındırdığı zaman onlara ibadeti Allah'a has kılmak anlamına gelen tevhidi emretti. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Ve Rabbini tekbir et, (büyükle)"** buyruğunun manası da budur. Bu ayet "İbadeti O'na has kılarak O'nu ulula" anlamına gelmektedir. Yoksa kastedilen şey ezandaki ya da diğer ibadetlerdeki tekbir değildir. Çünkü ezan Medine'de meşru kılınmıştı. Şu halde kişi, ihlas elbisesini giymediği sürece şirki terk etmesinin ona bir fayda vermeyeceğini bilirse, ihlasın ne demek olduğunu iyice anlarsa, insanların birçoğunun ibadeti Allah'a has kılmanın ve salihlere dua etmeyi terk etmenin salihlerin değerini düşürmek olduğunu zannettiklerini görürse İslam'ın garipliğini anlar. Nitekim Hristiyanlar da, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), İsa'nın (as) Allah'ın kulu ve resulü olduğunu ve Allah ile beraber ona ibadet edilemeyeceğini söylediği zaman "Muhammed İsa'ya haka ret ediyor" demişlerdi.

Evet, kim bunları iyice anlarsa İslam'ın günümüzdeki garip halini görür. Bilhassa âlim olduklarını iddia eden kimselerin yaptıklarını aklına getirirse... Bu kimseler bu meselede hak üzere olan kimselere düşmanlık etmekte, bunu kendisine din edinen ve Ebû Talib'in ve Kevvaz'ın türbesine tapanlarla cihad eden kimseleri tekfir etmekte, onların üzerinde bulunduğu şeyi terk ettiğimiz için kanlarımızın ve mallarımızın helal olduğuna fetva vermekte ve "Onlar sizin dininizi inkâr ediyorlar" demektedirler. Bu meseleyi ve bundan önceki meseleyi ancak onların bu meselede hak üzere olan kimselere nasıl davrandıklarını, sonra müşriklere nasıl davrandıklarını aklına getirdiğin zaman anlarsın. İşte o zaman İslam Dini'nin sadece bilmekten ibaret olmadığını görürsün. Çünkü İblis ve Firavun da İslam'ı biliyorlardı. Aynı şekilde Yahudiler de Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) oğullarını bildikleri gibi biliyorlardı. Demek ki İslam, hak ile amel etmek demektir. Bunun için sevmek, bunun için buğzetmek, babalarla ve oğullarla dostluğu bunun için kesmek demektir.

Üçüncü mesele: Kalbine şunu getir: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Rasûlullah'ı (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ancak onun doğrulanması ve ona uyulması için göndermiştir. Onun yalanlanması ve ona karşı gelinmesi için göndermemiştir. Yine sen tevhidi bildiğini iddia eden ve onun Allah'ın ve Rasûlü'nün dini olduğunu söyleyen kimselerin ikrarı üzerinde de düşün: Onlar buna rağmen bu dine giren kimsenin, kanları helal olan Hâricîler'den olduğunu; bu dine buğzeden, söven ve insanları ondan alıkoyan kimsenin ise hak üzere olduğunu savunurlar. Yine onların şirkin ne olduğunu bilip söylemelerine ve "Biz hiçbir türbeye ibadet etmiyoruz" demelerine rağmen; türbelere tapanların safında "cihad" etmeleri ve kendilerinden ayrılan kimselerin kanlarının ve mallarının helal olduğuna inanmaları üzerinde düşün.

Kişi bu üçüncü meseleyi hakkıyla anladığı zaman; iki zıddın kalbinde bir araya geldiğini, kalbinin "Tevhid, Allah ve Rasûlü'nün dinidir, fakat ona mutlaka buğzetmek ve düşmanlık göstermek gerekir; türbelere tapanların dini ise şirktir, fakat onlar Sevdâ-ı A'zam'dır ve hak üzeredirler." diyen kimselerin sözlerine meylettiğini ve "Onlar şirk işlemektedirler" diyemediğini gördüğü zaman, bil ki bu zıtların kalpte bir araya gelmesi delilikten de öte bir şey olmasının yanında, Allah'ın kudretinin en büyük tecellilerinden, kendisine Allah'ı ve nefsinin tanıtan en büyük vesilelerden

biridir. Kim nefsin ve Rabbini bilirse, onun işi tamamdır. Fakat bu zıtların yirmi seneyi aşkın süredir sağlıklı ve diri bir kalpte bir arada durduklarını duyduğın zaman buna ne dersin?

Dördüncü mesele: Biliyorsun ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Rasûlü'ne **"Gerçekten sana ve senden öncekilere "Eğer şirk koşarsan amellerin boşa gider ve zarar edenlerden olursun" diye vahyedilmiştir."** (Zümer, 65) buyurmuştur. Fakat onlar ise kişinin şirk içeren bir kelimeyi söyleyivermesini ya da bir kereye mahsus bir şirk amelini işleyivermesini istiyorlar. Bunun ise insanları İslam'a yönelteceğini söylüyorlar. Sen de bunlara şahit oluyorsundur. Fakat en fazla ihlasa sahip olan, en fazla hasenatı işlemiş kimse dahi bir kimseyi İslam'a yönlendirmek amacıyla içinden gelmeyerek de olsa bir şirk sözü söylerse ameli boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olur.

Bunu bildiğin zaman bir de şu adamın durumunu düşün: Adam ticaret için ya da haccetmek için kendisinin onlardan olduğunu söylüyor ve yüz tane şirk sözü konuşuyor. -Çünkü muvahhidler, Allah Mekke'nin fethini müyesser kılana kadar Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ashabının müşrikler tarafından hacdan menedildikleri gibi hacdan menedilmişlerdir-

Kim bu meseleyi güzel bir şekilde kavarsa, tevhidin ve şirkin Allah (azze ve celle) katındaki değerini anlar. Bu meseleyi dört sene sonra dahi olsa anlarsan ne mutlu sana. Yani bu meseleyi tam anlamıyla anlamayı, vücuttan dışarı çıkan bir damla idrarın -kişinin ihtiyarı olmaksızın çıkmış olsa bile- abdesti tamamen bozacağını bildiğin gibi bilmeni kastediyorum.

Beşinci mesele: Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerinin tamamına iman etmenin farz olduğunu söylemiştir. Onun getirdikleri arasında ayırım yapılamaz. Kim onun getirdiklerinin bir kısmına iman edip bir kısmını inkâr ederse, o tam anlamıyla bir kâfirdir. Aynı şekilde Kitâb'ın tamamına da kesinlikle iman etmek gerekir. Ne var ki senin de bilmiş olduğun üzere bazı insanlar namaz kılmakta, oruç tutmakta ve haramların birçoğundan uzak durmakta; fakat kadına mirastan pay vermemekte, yapılması gereken şeyin bu olduğunu söylemekte, hatta kadına mirastan pay veren ve böylece geleneklerine aykırı davranan birini gördükleri zaman bundan rahatsız olmaktadırlar. Yine Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Açık bir hayâsızlık yapmış olmaları durumu müstesna, onları evlerinden çıkarmayın, kendileri de çıksınlar."** (Talak, 1) buyurduğunu bilmelerine rağmen kadının

eşinin evinde iddet beklemesine karşı çıkmakta, kadını kocasının evinde bırakmanın doğru olmadığını söylemekte, yapılması gereken şeyin onu o evden çıkarmak olduğunu savunmakta, Allah'ın bunu meşru kıldığını bilmelerine rağmen alışageldikleri cahiliye selamına olan sevgilerinden ötürü "Es-selâmu aleykum" şeklindeki selamdan hoşlanmamaktadırlar. Bunları yapan kimse kâfir olur. Çünkü o, günah işleyen ya da bir farzı yerine getirmeyen, örneğin zina eden ya da anne ve babasına iyiliği terk eden, bununla beraber yaptığıнын yanlış olduğunu ve doğru olanın Allah'ın emri olduğunu itiraf eden kimsenin aksine; Kitab'ın bir kısmına iman etmiş, bir kısmını ise inkâr etmiştir.

Bil ki ben sana bu üç örneği, bunları insanların diğer filleriyle kıyaslayan için verdim. Zira insanlar buna benzer birçok şey yapmaktadırlar. Yaptıkları şeylerle, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'da çizdiği sınırları çiğnemektedirler. Onlara göre maruf, içerisinde bulundukları toplumdan göregeldikleri şeyler olmuştur. Bir kimse Allah'ın buyurduğunu yapıp geleneği terk edecek olsa ona tepki gösterirler ve onu beyinsizlikle itham ederler. Şüphesiz bu kimselerin durumu, bir haramı işleyen ya da bir farzı terk eden, bununla beraber yaptığıнын yanlış olduğunun bilincinde olan ve Allah'ın zikrettiği şeye iman eden kimsenin durumu gibi değildir.

Bil ki bu beşinci mesele, İslam'ın garipliği sebebiyle günümüzdeki insanlar için en fazla tehlike arz eden meselelerdendir. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab -Allah onun ruhunu takdis etsin- şöyle dedi:

Şu dört meseleyi bilmemiz gerekir: Birincisi ilimdir. İlim; Allah'ı, O'nun peygamberini ve İslam Dini'ni delilleriyle bilmektir. İkincisi bu ilimle amel etmektir. Üçüncüsü, insanları buna davet etmektir. Dördüncüsü, bu uğurda çekilen sıkıntılara sabretmektir. Bütün bunların delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

Asra yemin olsun ki insan zarardadır. Ancak iman eden, salih amel işleyen, birbirlerine hakkı tavsiye eden ve birbirlerine sabrı tavsiye eden kimseler başka.” (Asr, 1-3)

Şâfiî (*rahimehullâh*) “Eğer Allah kullarına bu sureden başka bir hüccet indirmemiş olsaydı, bu onlara yeterdi” demiştir.

Buhârî de (*rahimehullâh*) “İlim, sözden ve amelden öncedir” isimli bir bab açmış, sonra bunun delili olarak Allah Teâlâ'nın “Artık bil ki Allah'tan başka ilah yoktur, günahların için de bağışlanma dile...” buyruğunu vermiştir. Daha sonra ise “(Allah) söz ve amelden önce ilim ile başlamıştır” demiştir.

Bil ki -Allah sana rahmet etsin- her müslüman erkek ve kadının üzerine şu meseleleri bilmesi ve onlarla amel etmesi vaciptir:

Birincisi: Allah bizi yaratmış, rızıklandırmış ve başıboş bir şekilde bırakma- mıştır. Aksine bize bir peygamber göndermiştir. Kim ona itaat ederse cennete girer. Kim de ona isyan ederse cehenneme girer. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

“Biz size, hakkınızda şahitlik edecek bir peygamber gönderdik. Nitekim Firavun'a da bir peygamber göndermiştik. Sonra Firavun Peygamber'e karşı geldi de onu ağır bir şekilde yakaladık.” (Müzzemmil, 15-16)

İkincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ibadet konusunda herhangi bir kimsenin kendisine ortak koşulmasından razı olmaz. Değil başkaları, mukarreb bir melek ya da gönderilmiş bir peygamber dahi olsa durum böyledir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

“Mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile birlikte kimseye dua etmeyin.” (Cinn, 18)

Üçüncüsü: Rasûl'e itaat edip Allah'ı birleyen bir kimsenin, kendisine en yakın kimse olsa dahi Allah ve Rasûlü'yle sınır yarışı içine girenlere dostluk göstermesi caiz değildir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun -babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa- Allah ve Rasûlü ile sınır yarışı yapanlara dostluk ettiğini göremezsin. İşte Allah onların kalbine imanı yazmış ve katından bir ruh ile onları desteklemiştir. Onları içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokacak, orada ebedî kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte onlar, Allah'ın tarafında olanlardır. İyi bilin ki, kurtuluşa erecekler de sadece Allah'ın tarafında olanlardır." (Mücadile, 22)

Bil ki -Allah seni kendisine itaat etmeye iletsin- İbrahim'in dini olan Haniflik, ibadeti Allah'a has kılarak Allah'a ibadet etmendir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bütün insanlara bunu emretmiş ve insanları bunun için yaratmıştır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56)

Buradaki *"bana ibadet etsinler"*, *"beni birlesinler"* anlamına gelmektedir.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) emrettiği en önemli şey tevhiddir. Tevhid, ibadette Allah'ı birlemektir. Allah'ın yasakladığı en önemli şey ise şirk. Şirk ise Allah ile beraber bir başkasına dua etmektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın." (Nisa, 36)

Sana "Her insanın bilmesi gereken üç asıl nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: Kulun Rabbini, dinini ve Peygamberi Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bilmesidir.

Sana "Rabbim kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: Rabbim, beni ve bütün âlemleri nimetleriyle terbiye eden Allah'tır. O benim mabudumdur. Ondan başka mabudum yoktur. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Hamd Âlem-lerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."** buyruğudur. Allah'ın dışındaki her şey âlemdir. Ben de bu âlemin bir ferdiyim.

Sana "Rabbini ne ile tanıyorsun?" diye sorulduğu zaman de ki: O'nu ayetleriyle ve mahlûkatıyla tanıyorum. Gece, gündüz, güneş ve ay O'nun ayetlerin- dendir. Yedi kat gök ve içindekiler, yedi kat yer ve içindekiler ve bunların arasında bulunanlar O'nun mahlûkatındandır. Bunların delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

"Gece, gündüz, güneş ve ay O'nun ayetlerindendir. Güneşe de aya da secde etmeyin. Bunları yaratan Allah'a secde edin, eğer O'na ibadet edecekseniz." (Fussilet, 37),

"Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden, geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!" (A'râf, 54)

Rab ise, kendisine ibadet edilen demektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet edin ki, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız. O, yeri sizin için bir döşek, göğü de bir bina yapan, gökten su indirip onunla size rızık olarak çeşitli ürünler çıkarandır. Öyleyse siz de bile bile Allah'a ortaklar koşmayın." (Bakara, 21-22) İbni Kesîr (rahimehullâh) şöyle demiştir: "Bunları yaratan, ibadeti de hak etmektedir."

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) çeşit çeşit ibadet emretmiştir. İslam, iman, ihsân, dua, korku, ümit, tevekkül, rağbet (yönelme), rahbet (çekinme), huşu (derin saygı duyma), haşyet (korkma), yönelme, istiâne (yardım isteme), istiâze (sığınma), istiğâse (medet bekleme), kurban kesme ve adak adama bu ibadetlerden bazılarıdır. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Mescitler Allah'ındır. Öyleyse O'nunla beraber kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18)

Kim bu ibadetlerden birini Allah'tan başkasına yöneltirse kâfirdir, müşriktir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Kim, hakkında hiçbir delili olmadığı halde Allah ile birlikte başka bir ilâha dua ederse, onun hesabı ancak Rabbi katındadır. Şüphesiz kâfirler asla kurtuluşa eremezler." (Mü'minun, 117)

Yine bir hadiste "Dua ibadetin özüdür." buyrulmuştur. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin ki size karşılık vereyim. Bana kulluk etmeyi gururlarına yediremeyenler aşağılık bir şekilde cehenneme gireceklerdir." (Mü'min, 60)

Korkunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Bu şeytan ancak kendi dostlarını korkutuyor. Artık onlardan korkmayın, benden korkun, eğer müminler iseniz." (Ali İmran, 175)

Ümidin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Artık kim Rabbine kavuşmayı ümit ediyorsa salih amel işlesin ve ibadette Rabbine hiçbir şeyi ortak koşmasın." (Kehf, 110)

Tevekkülün delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruklarıdır:

"Eğer müminler iseniz yalnız Allah'a tevekkül edin." (Maide, 23),

"Kim Allah'a tevekkül ederse, Allah ona yeter." (Talak, 3)

Rağbet (yönelme), rahbet (kaçınma) ve huşunun (derin saygı duyma) delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Onlar gerçekten hayır işlerinde yarışırlar, (rahmetimizi) umarak ve (azabımızdan) korkarak bize dua ederlerdi. Onlar bize derin saygı duyan kimselerdi." (Enbiyâ, 90)

Haşyetin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Öyleyse onlardan korkmayın, benden korkun." (Bakara, 150)

İnâbenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Rabbimize yönelin ve O'na teslim olun." (Zümer, 54)

İstiânenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur: **"Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım isteriz."** Ayrıca bir hadiste şöyle buyrulmuştur: **"Yardım istediğin zaman Allah'tan iste."**

İstiâzenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruklarıdır:

"De ki: Sığınırım sabah aydınlığının Rabbine..." (Felak, 1),

İstiğasenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Hani siz Rabbinizden medet bekliyordunuz da O size şöyle cevap vermişti... "
(Enfal, 9)

Kurbanın delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"De ki: Benim namazım, kurbanım, yaşamım ve ölümüm Âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun bir ortağı yoktur." (En'âm, 162-163)

Bunun sünnetten delili ise Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Allah, Allah'tan başkası için kurban kesen kimseye lanet etmiştir." buyruğudur.

Adağın delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Onlar adaklarını yerine getirirler ve şiddeti her yanı kuşatacak bir günden korkarlar." (İnsan, 7)

İkinci asıl: İslam Dini'ni delilleriyle bilmektir. İslam; tevhid ile Allah'a teslim olmak, taatlerle O'na boyun eğmek, şirkten ve ehlinden berî olmaktır. Bu da İslâm, imân ve ihsân olmak üzere üç mertebeden oluşmaktadır. Her mertebenin kendisine ait rükünleri vardır. İslâm'ın rükünleri beş tanedir. Bunun Sünnet'ten delili İbni Ömer'in (radiyallahu anhumâ) rivayet ettiği hadistir: Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "İslam beş (temel) üzerine bina edilmiştir: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmek, namazı kılmak, zekatı vermek, Ramazan orucunu tutmak, gücü yeten kimse için Allah'ın haram evini hacetmek." Bunun bir diğer delili de Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa bu ondan kabul edilmez. O ahirette de zarar edenlerden olur." (Ali İmran, 85)

Şehadetin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Allah, melekler ve ilim sahipleri, O'ndan başka ilah olmadığına adaleti ayakta tutarak şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. Aziz'dir, Hakim'dir." (Ali İmran, 18)

Bu söz "Allah'tan başka ibadeti hak eden bir mabud yoktur" demektir. Bu sözde nefiy ve bir ispat bulunmaktadır: "Lâ ilâhe" sözü Allah'ın dışında ibadet edilen tüm mabudları nefyetmekte, "illallâh" ise ibadetin yalnızca

Allah'ın hakkı olduğunu ispat etmektedir. O'nun mülkünde ortağı olmadığı gibi ibadette de hiçbir ortağı yoktur.

Bu sözü izah eden açıklama Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

"Hani İbrahim babasına ve kavmine "Beni yaratan hariç sizin taptıklarınızdan beriyim" demişti." (Zuhruf, 26-27),

"De ki: Ey Kitab Ehli! Bizimle sizin aranızda ortak olan bir söze gelin: Allah'tan başkasına ibadet etmeyelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım..." (Ali İmran, 64)

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadetin delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Andolsun size içinizden öyle bir resul gelmiştir ki sıkıntıya düşmeniz ona ağır gelir, O size pek düşkündür, müminlere karşı çok şefkatli ve çok merhametlidir." (Tevbe, 128)

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmenin manası ise; emrettikleri konusunda ona itaat etmek, haber verdikleri konusunda onu tasdik etmek, sakındırdığı şeylerden uzak durmak ve Allah'a ancak onun şariat olarak bildirdikleriyle ibadet etmektir.

Namazın ve zekatın delili ve ayrıca tevhidin açıklaması Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Onlar yalnızca hanifler olarak ibadeti Allah'a has kılarak O'na ibadet et- mekle, namazı kılmakla ve zekatı vermekle emrolunmuşlardı. İşte dosdoğru din budur." (Beyyine, 5)

Orucun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ey iman edenler, oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı ki (Allah'a karşı gelmekten) sakınasınız." (Bakara, 183)

Haccın delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnîdir." (Ali İmran, 97)

İkinci mertebe imandır. İman yetmiş küsur şubedir. En yükseği "Lâ ilâhe illallâh" sözü, en düşüğü ise eziyet veren şeyi yoldan kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir şubedir. İmanın rükünleri altı tanedir: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, resullerine, ahiret gününe, hayrın ve şerrin tamamının Allah'ın kaderiyle olduğuna iman etmendir.

Bunun delili ise Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"İyilik, yüzlerinizi doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik; Allah'a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanan kimsenin yaptığıdır." (Bakara, 177)

Kaderin delili ise Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Biz her şeyi bir kadere göre yarattık." (Kamer, 49)

Üçüncü mertebe ise ihsandır. İhsan tek bir rükünden oluşmaktadır. O da Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz Allah (Rablerine karşı gelmekten) sakınanlarla ve ihsan sahipleriyle beraberdir." (Nahl, 128),

"Kim ihsan sahibi olduğu halde kendini Allah'a teslim ederse sapasağlam bir kulpa yapışmış demektir." (Lokman, 22),

"O ki (namaza) kalktığın zaman seni ve secde edenler arasındaki dolaşmanı görüyor." (Şuarâ, 218-219),

"Ne zaman sen bir işte bulunsan, ne zaman Kur'an'dan bir şey okusan ve siz ne zaman bir iş yaparsanız, o işe daldığınız zaman biz mutlaka üstünüzde şahidizdir... " (Yunus, 61)

Bunun Sünnet'ten delili ise Ömer'in (*radıyallâhu anh*) rivayet ettiği meşhur Cibrîl (as) hadisidir. Ömer (*radıyallâhu anh*) şunu rivayet etmiştir: Bir gün Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yanında bulunduğumuz sırada aniden yanımıza, elbisesi bembeyaz, saçları simsiyah bir zat çıkageldi. Üzerinde yolculuk eseri görülüyor, bizden de kendisini kimse tanımıyordu. Derken Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yanına oturdu ve dizlerini onun dizlerine dayadı. Ellerini de onun baldırlarının üzerine koydu. Sonra dedi ki: "Ya Muhammed! Bana İslâm'dan haber ver." Bunun üzerine Rasûlullah

(*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "İslâm; Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in de Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmen, namazı dosdoğru kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve gücün yeterse Beyt'i hac etmendir." O zat: "*Doğru söyledin.*" dedi. "Biz buna hayret ettik. Zira hem soruyor, hem de tasdik ediyordu."

Sonra o zat "*Bana imandan haber ver.*" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Âllah'a, Allah'ın meleklerine kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe inanman, bir de kadere, hayrına şerrine inanmandır." buyurdu. O zat yine: "*Doğru söyledin.*" dedi. Sonra "*Bana ihsandan haber ver.*" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen onu görmüyorsan da o seni görüyor." buyurdu. O zat yine "*Doğru söyledin.*" dedi. Sonra "*Bana kıyametten haber ver.*" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Kendisine soru sorulan, sorandan daha çok bilgi sahibi değildir." buyurdu. O zat "*O halde bana alâmetlerinden haber ver.*" dedi. Peygamber (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de şöyle buyurdu: "Câriyenin efendisini doğurması ve yalın ayak, çıplak, yoksul koyun çobanlarının bina yapmakta birbirleriyle yarış ettiklerini görmendir." Bundan sonra o zat gitti. Sonra bir süre bekledik. Sonunda Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Ya Ömer! O soru soran zatın kim olduğunu biliyor musunuz?" buyurdu. Biz de "*Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.*" dedik. O da "O Cibrîl'di, size dininizi öğretmeye gelmişti." buyurdu.

Üçüncü asıl, nebiniz Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bilmektir. O, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Hâşim'dir. Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş de Araplar'dandır. Araplar da Halilullah İbrahim'in oğlu İsmail'in zürriyetindendir. Salât ve selâmın en faziletlisi Nebimizin ve onun üzerine olsun. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) altmış üç sene yaşamıştır. Bunun kırk senesi peygamberlikten öncedir. Yirmi üç sene de nebi ve resul olarak yaşamıştır. "**Oku**" buyruğuyla nebi, Müddessir suresiyle de resul olmuştur.⁷ Bulunduğu belde Mekke idi. Oradan Medîne'ye hicret etmiştir.

⁷ Burada "nebi", "Allah'tan vahiy alan" anlamında, "resul" ise "Allah'tan aldığı vahyi insanlara tebliğ etmekle emrolunan" anlamında kullanılmıştır. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ilk aldığı vahiy Alak suresinin ilk ayetleridir. Fakat aldığı bu vahiyden hemen sonra insanlara tebliğ yapmakla görevlendirilmemiştir. O, insanlara aldığı vahyi tebliğ etmekle Müddessir suresi nazil olduğu zaman emrolunmuştur.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu şirkten sakındırması ve tevhide davet etmesi için göndermiştir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

***"Ey örtüsünebürünen! Kalkda uyar. Rabbini büyükle. Elbiseni temizle. Bütün pisliklerden kaçın. Yaptığın iyiliği çok görerek başa kakma. Rabbin için sabret."* (Müddessir, 1-7)**

"Kalk da uyar" buyruğunun manası şirkten sakındırmak ve tevhide davet etmektir. ***"Rabbini büyükle"***, "O'nu tevhid ile ulula" anlamına gelmektedir. ***"Elbiseni temizle"*** ise "amellerini şirkten arındır" demektir. ***"Bütün pisliklerden kaçın"*** buyruğundaki "pislik" ile putlar kastedilmektedir. Pislikten kaçınmak, putları ve putlara ibadet edenleri terk etmek anlamındadır.

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu hal üzere on sene boyunca tevhide davet etti. On senenin sonunda göğe yükseltildi ve ona beş vakit namaz farz kılındı. Mekke'de (farz olarak) üç sene namaz kıldı. Daha sonra Medîne'ye hicret etmekle emrolundu. Hicret, şirk beldesinden İslam beldesine intikal etmek demektir ve kıyamete kadar baki kalacaktır. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

***"Kendilerine zulmetmekte iken meleklerin canlarını aldığı kimseler var ya; melekler onlara "Ne durumdaydınız?" derler. Onlar da, "Biz yeryüzünde zayıf kimselerdik" derler. Melekler, "Allah'ın arzı geniş değil miydi, orada hicret etseydiniz ya!" derler. İşte bunların gidecekleri yer cehennemdir. O ne kötü varış yeridir. Ancak gerçekten zayıf olan, çaresiz kalan ve hicret etmeye yol bulamayan erkekler, kadınlar ve çocuklar başkadır. Umulur ki, Allah bu kimseleri affeder. Çünkü Allah çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır."* (Nisa, 97-99)**

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Ey iman eden kullarım, benim arzım geniştir. Öyleyse yalnız bana ibadet edin."* (Ankebut, 56)**

Beğavî (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Bu ayetler Mekke'de bulunup hicret edemeyen müslümanlar hakkında inmiştir. Allah onlara iman sıfatını kullanarak hitap etmiştir."

Hicretin Sünnet'ten delili ise Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu buyruğudur: *"Tevbe kapısı kapanmadığı sürece hicret de kesintiye uğramaz. Tevbenin kapısı da güneş batıdan doğuncaya kadar kapanmaz."*

Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) Medîne'ye yerleştiği zaman, zekat, oruç, hac, ezan, cihad ve iyiliği emredip kötülükten alıkoyma gibi İslam'ın diğer hükümleriyle de emrolundu. Bu hal üzere on yıl yaşayıp sonra vefat etti. Onun dini ise kalıcıdır. İşte bu onun dinidir. Hayır adına ne varsa mutlaka ümmetine onu göstermiştir. Şer adına ne varsa mutlaka ümmetini ondan sakındırmıştır. Onun gösterdiği hayır, tevhid ve Allah'ın sevip razı olduğu her bir şeydir. Sakındırdığı şer ise, şirk ve Allah'ın hoşlanmadığı her bir şeydir.

Allah (subhânehû ve teâlâ) onu bütün insanlara göndermiş, bütün insanlara ve cinlere ona itaat etmelerini farz kılmıştır. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"De ki: Ey insanlar, ben Allah'ın sizin hepinize gönderdiği resulüyüm." (A'râf, 158)

Allah (subhânehû ve teâlâ) onunla dini kemale erdirmiştir. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Bugün dininizi sizin için kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım. Sizin için din olarak İslam'dan razı oldum." (Maide, 3)

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat ettiğinin delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler." (Zümer, 30)

İnsanlar öldükten sonra diriltileceklerdir. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruklarıdır:

"Sizi ondan (topraktan) yarattık. Sizi yine ona döndüreceğiz. Sonra bir kez daha sizi ondan çıkaracağız." (Taha, 55),

"Allah sizi yerden bir bitki gibi bitirdi, sonra sizi oraya döndürecek, sonra sizi oradan çıkaracaktır." (Nuh, 17-18)

İnsanlar diriltildikten sonra hesaba çekilecekler ve amellerinin karşılığını alacaklardır. Hayır işlemişlerse hayır, şer işlemişlerse şer göreceklerdir. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Bu, Allah'ın, kötülük edenleri yaptıklarıyla cezalandırması, güzel davrananları da daha güzeliyle mükâfatlandırması içindir." (Necm, 31)

Kim yeniden dirilmeyi inkâr ederse kâfir olur. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"İnkâr edenler yeniden dirilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: Hayır, Rabbime yemin olsun ki diriltileceksiniz ve yaptıklarınızdan haberdar edileceksiniz. Bu Allah için kolay bir iştir." (Teğâbun, 7)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bütün resulleri müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermiştir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Müjdeleyici ve uyarıcı olarak resuller (gönderdik) ki insanların bu resullerden sonra Allah'a karşı bir bahaneleri kalmasın." (Nisa, 165)

Peygamberlerin ilki Nuh (as), sonuncusu ise Muhammed'dir (*sallallâhu aleyhi ve sellem*). O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) peygamberlerin sonuncusudur, ondan sonra peygamber gelmeyecektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değildir. Fakat o, Allah'ın Resûlü ve peygamberlerin sonuncusudur." (Ahzab, 40)

Peygamberlerin ilkinin Nuh (as) olduğunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Biz tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik." (Nisa, 163)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Nuh'dan (as) Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kadar her ümmete, onlara Allah'a ibadet etmeyi emreden ve onları tâğuta ibadet etmekten sakındıran bir peygamber göndermiştir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kullarının hepsine, tâğutu inkâr etmeyi ve Allah'a iman etmeyi farz kılmıştır. İbni Kayyım (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Tâğut, -

mabud olsun, lider olsun ya da sözü dinlenen bir şahıs olsun- kulun kendisiyle haddini aştığı şey demektir.”

Tâğutların çeşitleri çoktur. Fakat başları beş tanedir: Bunlar; İblis -Allah ona lanet etsin-, kendisine ibadet edilen ve buna rıza gösteren kimse, gayb bilgisinden bir şey bildiğini iddia eden kimse, insanları kendisine ibadet etmeye çağıran kimse, ve Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmeden kimse. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

“Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. Artık kim tâğutu inkâr edip Allah'a iman ederse kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa tutunmuş olur.” (Bakara, 256)

İşte “Lâ ilâhe illallâh”ın manası budur. Bir hadiste şöyle buyurulmuştur: *“İşin başı İslam'dır. Direği namazdır. Zirvesi ise Allah yolunda cihaddır.”* Allah her şeyin en doğrusunu bilir. Allah'ın salât ve selâmı Muhammed'in, alinin ve ashabının üzerine olsun.

Yine Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) şöyle dedi:

Bil ki, -Allah sana rahmet etsin- Allah'ın kulu üzerine vacip kıldığı ilk şey tâğutu inkâr edip Allah'a iman etmektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

***"Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. Artık kim tâğutu inkâr edip Allah'a iman ederse kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa tutunmuş olur. Allah işitendir, bilendir."* (Bakara, 256)**

Tâğutların çeşitleri çoktur. Bize bunlardan beş tanesi açıklanmıştır: Birincileri şeytandır. Sonra zulmeden hakim, rüşvet yiyen kimse, kendisine ibadet edilipbundan razı olan kimse ve ilimsizce amel eden kimse gelir.

Bil ki, ibadette Allah'ı birlemek; Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) mahlûkatı yaratmasının, kitapları indirmesinin ve peygamberleri göndermesinin gayesidir. İbadette Allah'ı birlemek dinin aslıdır. Kişinin islamı ancak bununla sahîh olur. Bunu terk edip de Allah'a başkalarını ortak koşan kimse bağışlanmayacaktır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki-leri dilediği kimse için bağışlar."* (Nisa, 48)**

Tevhid, rububiyet tevhidi ve ulûhiyet tevhidi olmak üzere iki kısımdır. Rububiyet tevhidinde gelince, bu tevhidi (Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) zamanındaki) kâfirler de kabul ediyorlardı. Fakat onlar sırf bunu kabul etmeleri sebebiyle müslüman olmadılar. Rububiyet tevhidi, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) yaratan, rızık veren, yaşatan, öldüren ve bütün işleri çekip çeviren olduğunu kabul etmektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

***"De ki: 'Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriye, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?' "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?"*" (Yunus, 31)**

Ulûhiyet tevhidi ise ibadetin bütün çeşitlerini Allah'a has kılmaktır. Allah'tan başkasına dua edilmez, O'ndan başkasından bir şey umulmaz, O'ndan başkasından medet beklenilmez, O'ndan başkasına tevekkül edilmez. Bunların delili ayeti kerimelerdir. Aynı şekilde O'ndan başkasına adak adanmaz ve O'ndan başkasına kurban kesilmez. O tektir ve hiçbir ortağı yoktur. Bunların delili de yine ayeti kerimelerdir. İşte "Lâ ilâhe illallâh"ın manası budur. Zira ilâh, "kendisine ibadet edilen" demektir. Şu halde kim

Allah'ı tek ilahı kabul eder, O'na ibadet eder ve O'nun dışında hiçbir yaratılmışı ibadet etmezse, doğru yolu bulmuş demektir.

Kim de Allah'a başkasını denk tutar, Allah'a denk tuttuğu şeye ibadet eder ve yukarıda geçen dua, kurban, adak, tevekkül, istiğase ve inabe gibi ibadet çeşitlerinden birini ona verirse; Allah ile beraber başka ilahlar edinmiş, Allah'a başka bir ilahı ortak koşmuş ve müşriklerden olmuş olur. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu kimseler hakkında şöyle buyurmuştur:

***"Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki-leri dilediği kimse için bağışlar."* (Nisa, 48),**

Yine başka bir ayette şöyle buyurulmuştur:

***"Kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer cehennemdir."* (Maide, 72)**

Sana, "Ne için yaratıldın?" diye sorulduğu zaman de ki: "İbadet için" Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

***"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye (beni birlesinler diye) yarattım. Ben onlardan hiçbir rızık istemiyorum. Ben onlardan beni doyurmalarını da istemiyorum. Şüphesiz Allah Rezzak'tır (bol rızık verendir), sağlam kuvvet sahibidir."* (Zariyat, 56-58),**

***"Rabbin kendisinden başkasına ibadet etmemenizi ve ana babaya iyilik yapmanızı emretti."* (İsra, 23)**

Sana "Rabbin kimdir?" diye sorulduğu zaman "Rabbim Allah'tır" de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

***"Şüphesiz Allah benim de rabbim sizin de rabbinizdir. Öyleyse O'na ibadet edin. İşte dosdoğru yol budur."* (Meryem, 36)**

Başka bir delil de O'nun şu buyruğudur:

***"Ayrılığa düştüğünüz herhangi bir meselenin hükmü Allah'a aittir. İşte bu, benim rabbim olan Allah'tır. Ben yalnız O'na tevekkül ettim ve yalnız O'na yönelirim."* (Şûrâ, 10)**

Sana "Başkasının değil de O'nun rabbin ve mabudun olduğunu ne ile biliyorsun?" diye sorulduğu zaman de ki: "Gökler ve yer gibi mahlûkatıyla, gece, gündüz, güneş ve ay gibi ayetleriyle ve beni yaratıp

vücudumu şekillendirmesine bakarak biliyorum.” Bunların delili O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

“Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden, geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!” (A'râf, 54)

Sana “Dinin nedir?” diye sorulduğu zaman “Dinim İslam'dır” de. İslam ise, yalnızca Allah'a teslim olmak ve yalnızca O'na boyun eğmek demektir. Bunun delilleri Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

“Şüphesiz Allah katında din İslam'dır.” (Ali İmran, 19),

“Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bu ondan kabul edilmez ve o ahirette zarar edenlerden olur.” (Ali İmran, 85),

“Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, size olan nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum.” (Maide, 3)

İslam beş rükün üzerine bina edilmiştir. Bu rükünlerin ilki Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) O'nun kulu ve resulü olduğuna şehadet etmektir. Bundan sonra namazı kılman, zekatı vermen, Ramazan ayının orucunu tutman ve yoluna güç yetirebilirsen Beytullah'ı hacetmendir.

Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmenin delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

“Allah, melekler ve ilim sahipleri, O'ndan başka ilah olmadığına adaleti ayakta tutarak şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. Aziz'dir, Hakim'dir.” (Ali İmran, 18)

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) O'nun kulu ve resulü olduğuna şehadet etmenin delili ise Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

“Âlemler için bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkân'ı indiren Allah'ın şanı ne yücedir!” (Furkan, 1)

Diğer bir delil de O'nun şu buyruğudur:

"Kulunu bir gece Mescid-i Haram'dan alıp çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya yürüten Allah bütün eksikliklerden münezzehtir!" (İsra, 1)

Namazın ve zekatın delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Onlar yalnızca hanifler olarak ibadeti Allah'a has kılarak O'na ibadet et-mekle, namazı kılmakla ve zekatı vermekle emrolunmuşlardı. İşte dosdoğru din budur." (Beyyine, 5)

Sana "Namaz her bir müslümanın üzerine farz-ı ayn mıdır?" diye sorulduğu zaman "Evet" de. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Şüphesiz namaz, belirli vakitlerde müminler üzerine farz kılınmıştır." (Nisa, 103)

Zekatın, zekatı kendisine farz kılacak kadar mala sahip her bir kimsenin üzerine farz olduğunun delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Onların mallarından, onları kendisiyle arındıracağın ve temizleyeceğin bir sadaka al ve onlar için dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir. Allah işitendir, bilendir." (Tevbe, 103)

Orucun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Ey iman edenler, oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı ki (Allah'a karşı gelmekten) sakınasınız." (Bakara, 183)

Farz olan orucun Ramazan ayında olduğunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Öyle ise sizden ramazan ayını idrak edenler onda oruç tutsun." (Bakara, 185)

Orucun gündüzün farz kılındığının delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Şafağın aydınlığı gecenin karanlığından ayırt edilinceye kadar yiyin, için. Sonra da akşama kadar orucu tam tutun." (Bakara, 187)

Haccın delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın İnsanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnîdir."
(Ali İmran, 97)

Hacca güç yetirmek üç şartla hâsıl olur: Beden sağlığı, yol güvenliği ve yeterli azığın ve bineğin bulunması.

Sana "İman nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: "İman; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere inanmandır." Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Peygamber kendisine indirilene iman etti, müminler de iman ettiler. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler..."
(Bakara, 285)

Sana "İhsan nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: "İhsan; Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor." Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz Allah (Rablerine karşı gelmekten) sakınanlarla ve ihsan sahipleriyle beraberdir." (Nahl, 128)

Sana "Nebin kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: Nebim, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Hâşim'dir. Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş de Kinâne'dendir. Kinâne de Araplar'dandır. Araplar da İbrahim'in oğlu İsmail'in zürriyetindendir. İsmail de İbrahim'in zürriyetindendir. İbrahim de Nuh'un zürriyetindendir. Salât ve selâm onların üzerine olsun.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ömrü atmış üç senedir. Beldesi Mekke'dir. Nübüvvetten önce kırk sene Mekke'de yaşamıştır. Bundan sonra kendisine peygamberlik verilmiştir. Nübüvvetten sonra Mekke'de on üç sene kalmıştır. Daha sonra Medîne'ye hicret etmiş, orada da on sene kalmıştır. Bu sürenin sonunda Medîne'de vefat etmiş ve oraya defnedilmiştir. Allah'ın salâtı ve selâmı onun üzerine olsun. Kendisine ***"Oku!"*** emriyle nübüvvet, Müddessir suresindeki ***"Ey örtüsüne bürünen! Kalk da uyar. Rabbini büyükle."*** ayetleriyle de risalet verilmiştir.

Sana "Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın resulü olduğuna delilin nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: İşte bu Kur'an'dır. Bütün mahlûkat onun benzeri gibi bir sure getirmekten aciz kalmış; fesahatlerine, tecrübelerine, ona ve ona uyanlara olan düşmanlıklarına rağmen

bunu başaramamışlardır. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Eğer kulumuza indirdiğimiz şey hakkında şüphe içerisindeyseniz onun benzeri gibi bir sure getirin ve Allah'tan başka şahitlerinizi de çağırın bakalım, doğru söyleyenler iseniz." (Bakara, 23)

Başka bir ayette de Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Eğer tüm insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere birlik olsalar; birbirlerine destek çıksalar bile onun bir benzerini getiremezler." (İsra, 88)

Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Allah'ın resulü olduğunun (Kur'an'dan) delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse gerisin geriye mi döneceksiniz? Kim gerisin geriye dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır." (Ali İmran, 144)

Başka bir delil de O'nun (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Muhammed Allah'ın resulüdür. O'nun beraberindekiler kâfirlere karşı sert, birbirlerine karşı merhametlidirler. Onları rükû ve secde ederlerken görürsün." (Fetih, 29)

Onun (sallallâhu aleyhi ve sellem) nebi olduğunun delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değildir. Fakat Allah'ın resulü ve nebilerin sonuncusudur." (Ahzab, 40)

Bu ayetler onun nebi olduğuna ve nebilerin sonuncusu olduğuna delalet etmektedir. Onun bir beşer olduğunun delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"De ki: Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Şu kadar var ki bana ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyediliyor. O halde kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa salih amel işlesin ve ibadette Rabbine hiç kimseyi ortak koşmasın." (Kehf, 110)

Peygamberlerin ilki Nuh (as), sonuncusu ve en üstünü ise Muhammed'dir (sallallâhu aleyhi ve sellem). Ümmetler arasında hiçbir ümmet yoktur ki Allah (subhânehû ve teâlâ) onlara kendilerine tevhidî emreden ve kendilerini şirkten sakındıran bir peygamber göndermiş olmasın. Nitekim O (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun biz her ümmete "Allah"a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Hiçbir ümmet yoktur ki, aralarından bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın." (Fâtır, 24),

"Biz peygamber göndermedikçe azap edecek değiliz." (İsra, 15)

Peygamberlere emredilen şeylerin en önemlisi, tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'ı ibadette birlemek ve ibadeti O'na has kılmaktır. Onların kendisinden sakındırıldığı en önemli şey ise ibadette Allah'a şirk koşturmasıdır.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) şöyle dedi:

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderdiği din ne idi? Allah, onun kavmini ve amcaoğullarını ne sebeple ayıplamıştı? Onlar neyi inkâr etmişlerdi? Onlar Allah'ı inkâr mı ediyorlardı, yoksa O'nu biliyorlar mıydı?

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onlara emrettiği şey, tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmeleri ve Allah ile beraber başka ilahlar edinmemeleri idi. Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), onları melekler, peygamberler, salihler, taşlar ve ağaçlar gibi yaratılmışlara ibadet etmekten sakındırmıştır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25),

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçın" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Senden önce gönderdiğimiz peygamberlere sor bakalım, Rahman'ın dışın- da ibadet edilecek ilahlar kılmış mıyız?" (Zuhruf, 45),

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56)

Bütün bunlarla şu bilinsin ki: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) mahlûkatı ancak kendisine ibadet etsinler ve kendisini birlesinler diye yaratmıştır. Peygamberlerini kullarına bunu emretmeleri için göndermiştir.

Bizim onlara karşı çıkmamızın ve onları tekfir etmemizin tek sebebi, Allah'a şirk koşmalarıdır. Yani onların peygamberlerden bir peygambere ya da meleklerden bir meleğe dua etmek, ona kurban kesmek, adak adamak, kabrinin yanında itikâfa girmek, büyük bir saygıyla ona rükû ve secde etmek ve ondan ihtiyaçların görülmesini ve sıkıntıların giderilmesini istemek gibi şirk amelleri işlemeleridir. İşte bu Kureyş'in işlediği şirkdir. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu sebeple onları tekfir etmiş ve yine bu sebeple onlarla savaşmıştır. Zira o kâfirlerden biri çıkıp da Allah'ın dışında bir kimsenin yarattığını, rızık verdiğini ve işleri çekip çevirdiğini söylemiyordu. Aksine onların tümü bütün bunları yapanın Allah (*subhânehû ve teâlâ*) olduğunu biliyor ve Allah'ı bu şekilde tanıyorlardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onların durumunu şöyle aktarmaktadır:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31),

"De ki: "Yeryüzü ve içindekiler kimindir, eğer biliyorsanız?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Hala öğüt almaz mısınız?" De ki: "Yedi kat göğün rabbi ve yüce Arş'ın rabbi kimdir?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Hala sakınmaz mısınız?" De ki: "Her şeyin hükümranlığını elinde bulunduran, kendisi koruyup kollayan, fakat ona karşı kimsenin korunulamadığı zat kimdir, eğer biliyorsanız?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "O halde nasıl büyüleniyorsunuz?" (Mü'minun, 84-89),

"Onlara "Gökleri ve yeri kim yarattı, güneşi ve ayı (size) kim musahhar kıldı?" diye sorsan, mutlaka "Allah" derler." (Ankebut, 61)

Fakat onların bunu ikrar etmeleri İslam'a girmelerini sağlamadı. Yine bu onlarla savaşmanın ve onları tekfir etmenin terk edilmesine de neden olmadı. Zira onların küfürlerinin sebebi daha önce zikrettiğimiz itikatlara sahip olmalarıydı. Onlar meleklere, peygamberlere, cinlere, yıldızlara ve kabirlerin üzerine çizilmiş suretlere ibadet ediyorlar, sonra da **"Biz bunlara ancak bizi Allah'a yakınlaştırsınlar diye ibadet ediyoruz, bunlar Allah katında bizim şefaatçilerimizdir."** (Zümer, 3; Yunus, 18) diyorlardı.

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberleri kendisinin dışında bir varlığa dua edilmesinden sakındırmaları için göndermiştir. Bu dua ister ibadet duası olsun, ister istiğase duası olsun, fark etmez. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Allah'ın dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım. Onlar sizden sıkıntıyı ne giderebilirler ne de değiştirebilirler. Onların dua ettikleri de, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar. O'nun rahmetini umar, azabından korkarlar. Şüphesiz Rabbinin azabı sakınılacak bir azaptır." (İsra, 56-57)

Seleften bir topluluk şöyle demiştir: Birtakım kimseler İsa'ya (as) ve Uzeyr'e (as) ve meleklere dua ediyorlardı. Bunun üzerine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurdu: "Siz nasıl benim kullarımsanız onlar da benim kullarımdır. Sizin rahmetimi ümit ettiğiniz gibi onlar da benim rahmetimi ümit ederler. Sizin azabımdan korktuğunuz gibi onlar da benim azabımdan korkarlar."

Şu halde bir mümin, Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) savaştığı ve tekfir ettiği bu kimselerin Allah'ı bildiklerini, Allah'tan korktuklarını ve umduklarını ve yine dua ettikleri varlıklara ancak kendilerini Allah'a yakınlaştırsınlar ve kendileri için Allah katında şefa'at etsinler diye dua ettiklerini ve yukarıda zikrettiğimiz hususları bilmelerine rağmen bunu yapmakla Allah'a kâfir olduklarını bildiği zaman; eğer Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yolundan gidiyorsa üzerine vacip olan şeyin; bu şirkten teberri edip ibadeti Allah'a has kılmak, bu amelleri reddedip bu amelleri işleyenleri tekfir etmek ve onlara karşı çıkmak, bunun için buğzetmek ve düşmanlık göstermek ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar bu uğurda cihad etmek olduğunu bilir. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Gerçekten İbrahim'de ve onun beraberindekilerde sizin için güzel bir örnek vardır: Hani onlar kavimlerine "Sizden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan berîyiz" demişlerdi." (Mümtehan, 4)

Bir hadiste "İmanın en sağlam kulpu, Allah için sevmek ve Allah için buğzetmektir." buyurulmuştur. Yine başka bir hadiste "Kişi dostunun dini üzeredir, o halde sizden biri kimle dostluk ettiğine bir baksın." buyurulmuştur. Bizzat kendisinden duymadıkça ya da yalan söylemeyen bir kimse sana aktarmadıkça herhangi bir kimse hakkında çıkan haberleri doğrulama. Bir kimse hakkında sana bir şey söylendiği zaman ona karşı çıkmadan önce hüsnüzan besle. Özellikle de dini seven, dine uyan ve din uğrunda cihad eden kimseler hakkında bir şeyler söylendiği zaman. Hidayete ileten Allah'tır. Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

Emir Abdulaziz b. Muhammed b. Suud, Şeyh'ten (*rahimehullâh*) dinin asılları konusunda veciz bir risale kaleme almasını talep etti. Şeyh (*rahimehullâh*) da bu risaleyi kaleme aldı. Abdulaziz de bu risaleyi her bir bölgeye gönderdi ve insanlara onu iyice öğrenmelerini emretti.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm; peygamberlerin seyyidi, muttakilerin önderi, Nebimiz Muhammed'in, onun tüm âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Bundan sonra: Allah sizi razı olacağı işlere iletsin ve jendisine isyana götüren yollardan da sizi uzak tutsun. Bilin ki, şu üç aslı bilmek ve bunlarla amel etmek, her müslüman erkek ve kadının üzerine vacip olan şeylerdendir.

Birinci asıl, kulun Rabbini bilmesi hakkındadır. Sana "Ey müslüman, rabbini kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: "Rabbim, beni nimetleriyle terbiye eden ve beni yoktan var eden Allah'tır." Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz Allah benim de Rabbim, sizin de Rabbinizdir. Öyleyse O'na ibadet edin. İşte dosdoğru yol budur." (Meryem, 36)

Sana "Rabbini ne ile bildin?" diye sorulduğu zaman "Ayetleriyle ve mahlûkatıyla..." de. Ayetlerinin delili O'nun şu buyruğudur:

"Gece, gündüz, güneş ve ay O'nun ayetlerindendir. Güneşe de aya da secde etmeyin. Bunları yaratan Allah'a secde edin, eğer O'na ibadet edecekseniz." (Fussilet, 37)

Mahlûkatının delili ise O'nun şu buyruğudur:

"Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden, geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!" (A'râf, 54)

Sana "Allah seni niçin yarattı?" diye sorulduğu zaman de ki: "Allah beni kendisine ibadet ve itaat etmem, emirlerine uyup yasaklarından kaçınmam için yarattı."

İbadetin delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım."
(Zariyat, 56)

İtaatin delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ey iman edenler, Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin, sizden olan emir sahiplerine de. Eğer bir meselede ayrılığa düşerseniz onu Allah'a ve Resûlü'ne götürün..." (Nisa, 59) Yani, Allah'ın kitabına ve Nebisi'nin sünnetine götürün.

Sana "Allah sana neyi emretti ve seni hangi şeyden sakındırdı?" diye sorulduğu zaman de ki: "Bana tevhidi emretti ve beni şirkten sakındırdı."

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) emrettiği şeyin delili O'nun şu buyruğudur:

"Şüphesiz Allah adaleti, iyiliği, yakınlarla yardım etmeyi emreder..." (Nahl, 90)

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) nehyettiği şeyin delili de O'nun şu buyruklarıdır:

"Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındakileri dilediği kimse için bağışlar." (Nisa, 48),

"Şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer de cehennemdir." (Maide, 72)

İkinci asıl İslam Dini'ni bilmek hakkındadır. Sana "Dinin nedir?" diye sorulduğu zaman "Dinim İslam'dır." de. İslam, Allah'ın ve Rasûlü'nün emirlerine teslimiyet göstermek ve boyun eğmek demektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

"Şüphesiz Allah katında din İslam'dır." (Ali İmran, 19),

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa, o din ondan kabul edilmeyecektir."
(Ali İmran, 85)

İslam beş rükün üzerine bina edilmiştir. Birincisi, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmektir. İkincisi namaz kılmaktır. Üçüncüsü zekat vermektir. Dördüncüsü Ramazan orucunu tutmaktır. Beşincisi, yoluna gücü yeten kimse için Allah'ın haram evini haccetmektir. Yoluna güç yetirmek ise yeterli azıkla ve binekle hâsıl olur.

Şehadetin delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Allah, melekler ve ilim sahipleri, O'ndan başka ilah olmadığına adaleti ayakta tutarak şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. Aziz'dir, Hakim'dir."
(Ali İmran, 18)

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın resulü olduğunun delili O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değildir. Fakat Allah'ın resulü ve nebilerin sonuncusudur." (Ahzab, 40)

Namazın delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz namaz, belirli vakitlerde müminler üzerine farz kılınmıştır."
(Nisa, 103)

Zekatın delili O'nun şu buyruğudur:

"Onların mallarından, onları kendisiyle arındıracağın ve temizleyeceğin bir sadaka al ve onlar için dua et. Çünkü senin duan onlar için sükûnettir. Allah işitendir, bilendir." (Tevbe, 103)

Orucun delili O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ey iman edenler, oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı ki (Allah'a karşı gelmekten) sakınasınız." (Bakara, 183)

Sana "Oruç bir ay mıdır?" diye sorulduğu zaman "Evet" de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. Öyle ise sizden ramazan ayını idrak edenler onda oruç tutsun." (Bakara, 185)

Sana "Oruç gece mi tutulur, gündüz mü?" diye sorulduğu zaman "Gündüz" de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şafağın aydınlığı gecenin karanlığından ayırt edilinceye kadar yiyin, için.

"Sonra da akşama kadar orucu tam tutun." (Bakara, 187)

Haccın delili ise Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnîdir." (Ali İmran, 97)

Sana "İman nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: "İman, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrın ve şerrin tamamının Allah'ın kaderiyle olduğuna inanmandır." Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Peygamber kendisine indirilene iman etti, müminler de iman ettiler. Hepsi Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler..." (Bakara, 285)

Kaderin delili ise O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Biz her şeyi bir kader ile yarattık." (Kamer, 49)

Sana "İhsan nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: "İhsan, Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor." Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz Allah (Rablerine karşı gelmekten) sakınanlarla ve ihsan sahipleriyle beraberdir." (Nahl, 128)

Sana "Yeniden dirilmeyi inkâr eden kimse kâfir olur mu?" diye sorulduğu zaman "Evet" de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"İnkâr edenler yeniden dirilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: Hayır, Rabbime yemin olsun ki diriltileceksiniz ve yaptıklarınızdan haberdar edileceksiniz. Bu Allah için kolay bir iştir." (Teğâbun, 7)

Üçüncü asıl, Nebimiz Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bilmek hakkındadır. Sana "Nebin kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: Nebim, Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Hâşim'dir. Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş de Kinâne'dendir. Kinâne de Araplar'dandır. Araplar da İbrahim'in oğlu İsmail'in zürriyetindendir. Salât ve selâmın en faziletlisi Nebimize

ve onun üzerine olsun.

Sana "Peygamberlerin ilki kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: "Peygamberlerin ilki Nuh (as), sonuncusu ve en üstünü ise Muhammed'dir (sallallâhu aleyhi ve sellem). Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Biz tıpkı Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik." (Nisa, 163)

Sana "Bu peygamberlerin arasında başka peygamberler de var mıdır?" diye sorulduğu zaman "Evet" de. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

Sana "Nebimiz Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir beşer midir?" diye sorulduğu zaman "Evet" de. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"De ki: Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Şu kadar var ki bana ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyediliyor..." (Kehf, 110)

Sana "Onun (sallallâhu aleyhi ve sellem) ömrü kaç senedir?" diye sorulduğu zaman de ki: Altmış üç yıldır. Bunun kırk senesi nübüvvetten öncedir. Yirmi üç sene de nebi ve resul olarak yaşamıştır. **"Oku"** emri ile nebî, Müddessir suresi ile de resul olmuştur. İnsanların karşısına çıkarak **"Ey insanlar, ben Allah'ın hepimize gönderdiği resulüyüm!"** demiştir. İnsanlar onu yalanlamış, ona eziyet etmiş ve onu kovmuşlardır. Ona sihirbaz ve yalancı demişlerdir. Bunun üzerine Allah (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğunu indirmiştir:

"Eğer kulumuza indirdiğimiz şey hakkında şüphe içerisindeyseniz onun benzeri gibi bir sure getirin ve Allah'tan başka şahitlerinizi de çağırın bakalım, doğru söyleyenler iseniz." (Bakara, 23)

Beldesi Mekke'dir. Orada doğmuştur. Sonra Medîne'ye hicret etmiş ve orada vefat etmiştir. Bedeni defnedilmiş, ameli baki kalmıştır. O kendisine ibadet edilmeyecek bir nebî ve söylediği yalanlanmayacak bir resuldür.

Ona ancak itaat edilir ve onun yolundan gidilir. Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

Sana "Rabbin kimdir?" diye sorulduğu zaman "Rabbim Allah'tır." de. "Rab ne manaya gelir?" diye sorulduğu zaman da "Mabud, sahip, mülkünde tasarrufta bulunan manalarına gelir." de.

Sana "O'nun mahlûkatı içinde gördüğün en büyük şey nedir?" diye sorulduğu zaman "Gökler ve yer" de. "O'nu ne ile biliyorsun?" diye sorulduğu zaman da "O'nu ayetleriyle ve mahlûkatıyla biliyorum" de.

Sana "O'nun ayetleri içinde gördüğün en büyük şey nedir?" diye sorulduğu zaman "Gece ve gündüz" de. Bunların delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden, geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!" (A'râf, 54)

Sana "Allah'ın manası nedir?" diye sorulduğu zaman "Bütün yarattıklarının ilâhı ve mabudu" de. "Allah seni niçin yarattı?" diye sorulduğu zaman da "Kendisine ibadet etmem için" de. "O'na ibadet etmek nedir?" diye sorulduğu zaman da "O'nu birlemek ve O'na itaat etmektir" de. "Bunların delili nedir?" diye sorulduğu zaman da Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğunu söyle:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56)

Sana "Allah'ın sana farz kıldığı ilk şey nedir?" diye sorulduğu zaman "Tâğutu inkâr etmek ve Allah'a iman etmektir." de. Bunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. Artık kim tâğutu inkâr edip Allah'a iman ederse kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa tutunmuş olur." (Bakara, 256)

Sana "Sapasağlam kulp nedir?" diye sorulduğu zaman "Lâ ilâhe illallah'tır." de. "Lâ ilâhe" kısmı nefiy, "illallâh" kısmı ispat içermektedir.

Sana bu sözle neyi nefyettiğin ve neyi ispat ettiğin sorulduğu zaman de ki: "Allah'tan başka ibadet edilen bütün varlıkları nefyediyorum. İbadeti de tek olan ve ortağı bulunmayan Allah için ispat ediyorum."

Sana bunun delilinin ne olduğu sorulduğu zaman da de ki: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur: "**Hani İbrahim babasına ve kavmine "Ben sizin taptıklarınızdan berîyim" demişti.**" İşte bu nefyin delilidir. İspatın delili ise "**Ancak beni yaratan hariç...**" kısmıdır. (*Zuhruf, 26-27*)

Sana "Rububiyet tevhidi ile ulûhiyet tevhidi arasındaki fark nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: Rububiyet tevhidi; yaratma, rızık verme, yaşatma, öldürme, yağmur yağdırma, bitki bitirme ve işleri çekip çevirme gibi Rabb'in yaptığı işlerde Allah'ı birlemektir. Ulûhiyet tevhidi ise; dua, korku, ümit, tevekkül, inabe, rağbet, rahbet, adak ve istiğase gibi kulun fiillerinde Allah'ın birlenmesidir.

Sana "Dinin nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: Dinim İslam'dır. İslam'ın aslı ve temeli iki şeydir. Birincisi; tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmeyi emretmek, buna teşvik etmek, bunun için dostluk göstermek ve bunu terk eden kimseleri de tekfir etmektir. İkincisi ise; Allah'a ibadette ortak koş- maktan sakındırmak, bu konuda sert davranmak, bu sebeple düşmanlık göstermek ve bunu işleyen kimseleri tekfir etmektir. İslam beş rükün üzerine bina edilmiştir: Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şahadet etmek, namazı kılmak, zekatı vermek, Ramazan orucunu tutmak ve güç yetirildiği takdirde Beytullah'ı haccetmek.

Şehadetin delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Allah, melekler ve ilim sahipleri, O'ndan başka ilah olmadığına adaleti ayakta tutarak şahitlik ettiler. O'ndan başka ilah yoktur. Aziz'dir, Hakim'dir." (*Ali İmran, 18*)

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ın resulü olduğunun delili O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değildir. Fakat Allah'ın resulü ve nebilerin sonuncusudur." (*Ahzab, 40*)

İbadeti Allah'a has kılmanın, namazın ve zekatın delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Onlar yalnızca hanifler olarak ibadeti Allah'a has kılarak O'na ibadet etmekle, namazı kılmakla ve zekatı vermekle emrolunmuşlardı. İşte dosdoğru din budur." (Beyyine, 5)

Orucun delili O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ey iman edenler, oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı ki (Allah'a karşı gelmekten) sakınasınız." (Bakara, 183)

Haccın delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır. Kim inkâr ederse bilmelidir ki, Allah bütün âlemlerden müstağnîdir." (Ali İmran, 97)

İmanın asılları altı tanedir: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere iman etmendir.

İhsan ise Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor.

Sana "Peygamberin kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Hâşim'dir. Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş Araplar'dandır. Araplar da Halil İbrahim'in oğlu İsmail'in zürriyetindendir. Salâtın ve selâmın en üstünü Nebimizin ve onun üzerine olsun.

Beldesi Mekke'dir. Sonra Medîne'ye hicret etmiştir. Altmış üç sene yaşamıştır. Nübüvvetten önce kırk yıl, bir nebi ve resul olarak da yirmi üç sene yaşamıştır. **"Oku"** emriyle nebi, Müddessir suresi ile de resul olmuştur.

Sana "O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) öldü mü, ölmedi mi?" diye sorulduğu zaman de ki: O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) öldü fakat dini kıyamet gününe kadar ölmeyecektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler. Sonra siz mutlaka kıyamet gününde Rabbinizin huzurunda davalacağsınız." (Zümer, 30-31)

Sana "İnsanlar öldükten sonra diriltilecekler midir?" diye sorulduğu zaman "Evet" de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Sizi ondan (topraktan) yarattık. Sizi yine ona döndüreceğiz. Sonra bir kez daha sizi ondan çıkaracağız." (Taha, 55)

Yeniden dirilmeyi inkâr eden kimse ise kâfirdir. Bunun delili O'nun (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"İnkâr edenler yeniden dirilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: Hayır, Rabbime yemin olsun ki diriltileceksiniz ve yaptıklarınızdan haberdar edileceksiniz. Bu Allah işin kolay bir iştir." (Teğâbun, 7)

Sana "Tek olan Allah'a yapılacak bütün ibadetleri kapsayan tanım nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: "Emirlerine uyararak ve yasaklarından kaçınarak O'na itaat etmektir."

Sana "Allah'tan başkasına yöneltilmesi caiz olmayan ibadet çeşitleri nelerdir?" diye sorulduğu zaman de ki: Dua, istiâne, istiğâse, kurban kesme, adak adama, korku, ümit, tevekkül, inabe, sevgi, haşyet, rağbet, rahbet, ilah edinme, rükû, secde, büyük bir saygıyla korku, alçalma ve tazimdir. Bu ibadet çeşitlerinin hepsi ulûhiyetin hususiyetlerindendir.

Duanın delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruklarıdır:

"Mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah'la beraber hiç kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18),

**"Gerçek dua O'na yapılır. O'nun dışında dua ettikleri ise, onların isteklerine ancak, ağızına ulaşmayacağı hâlde, ulaşsın diye avuçlarını suya uzatan kimse-
nin isteğine suyun cevap verdiği kadar cevap verirler. Kâfirlerin duası daima boşa çıkar." (Ra'd, 14)**

İstiânenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur: **"Yalnız sana ibadet eder, yalnız senden yardım isteriz."** İstiğâsenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Hani siz Rabbinizden medet bekliyordunuz da O size şöyle cevap vermişti... " (Enfal, 9)

Kurbanın delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"De ki: Benim namazım, kurbanım, yaşamım ve ölümüm Âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun bir ortağı yoktur. Ben bununla emrolundum ve ben müslümanların ilkiyim." (En'âm, 162-163)

Adağın delili ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Onlar adaklarını yerine getirirler ve şiddeti her yanı kuşatacak bir günden korkarlar." (İnsan, 7)

Korkunun delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Bu şeytan ancak kendi dostlarını korkutuyor. Artık onlardan korkmayın, benden korkun, eğer müminler iseniz." (Ali İmran, 175)

Ümidin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Artık kim Rabbine kavuşmayı ümit ediyorsa salih amel işlesin ve ibadette Rabbine hiçbir şeyi ortak koşmasın." (Kehf, 110)

Tevekkülün delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Eğer müminler iseniz yalnız Allah'a tevekkül edin." (Maide, 23)

İnâbenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Rabbimize yönelin ve O'na teslim olun." (Zümer, 54)

Sevginin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"İnsanlardan öyleleri vardır ki Allah'ın dışında ortaklar edinir, onları Allah'ı sevdikleri gibi severler. İman edenlerin Allah sevgisi ise daha ileridir." (Bakara, 165)

Haşyetin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Öyleyse onlardan korkmayın, benden korkun." (Bakara, 150)

Rağbetin (yönelme) ve rahbetin (kaçınma) delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Onlar gerçekten hayır işlerinde yarışır, (rahmetimizi) umarak ve (azabımızdan) korkarak bize dua ederlerdi. Onlar bize derin saygı duyan kimselerdi." (Enbiyâ, 90)

İlah edinmenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"İlahınız tek bir ilahdır. O'ndan başka ilah yoktur. Rahmân'dır, Rahîm'dir." (Bakara, 163)

Rükunun ve secdenin delili Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğudur:

"Ey iman edenler, rükû edin, secde edin, Rabbinize ibadet edin, hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz." (Hacc, 77)

Büyük bir saygıyla korku duymanın delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Kitap ehlinden öyleleri var ki, Allah'a, size indirilene ve kendilerine indirilene, Allah'a derinden saygı duyarak inanırlar. Allah'ın ayetlerini az bir fiyatta satmazlar...." (Ali İmran, 199)

Buna benzeyen başka ayetler de vardır.

Kim bu ibadet çeşitlerinden bir tanesini Allah'tan başkasına verirse, Allah'a bir başkasını ortak koşmuş olur.

"Allah'ın emrettiği en önemli şey nedir?" diye sorulursa, "O'nu ibadette birlemektir" denir. Bunun açıklaması daha önce geçmişti. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) sakındırdığı en önemli şey ise O'na şirk koşturmadır. Şirk ise kişinin Allah ile beraber bir başkasına dua etmesi ya da ibadet çeşitlerinden birini Allah'tan başkasına yöneltmesidir. Kim ibadet çeşitlerinden birini Allah'tan başkasına yöneltirse, onu rab ve ilah edinmiş ve Allah'a başka bir varlığı ortak koşmuş olur.

Bunun, Allah'ın kendisinden sakındırdığı ve kendisi sebebiyle müşrikleri kınadığı şirk olduğuna delalet eden ayetler daha önce geçmişti. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındakileri dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a şirk koşmuşsa, büsbütün sapmış demektir." (Nisa, 116),

"Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer ateştir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur." (Maide, 72)

Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Derim ki: Bu değerli imamın, asılların aslı konusunda kaleme aldığı bu risaleyi daha da uzatmasını bekleme. Öyle bir asıl ki, peygamberler onun için gönderilmiş, kitaplar onun için indirilmiş ve kılıçlar onun için kınından sıyrılmıştır. İslam'a ve müslümanlara yaptıklarından ötürü Allah onu hayırla mükâfatlandırсын. Gerçekten de o güzel ve açıklayıcı bir risale kaleme almıştır. O Selef-i Salihîn'in itikadını silindikten sonra yeniden açıkla-

mıştır. Kaleminin dizginlerini bırakmış, kalemi de Necd bölgesinden şirki silip atana kadar hareket etmiştir. Öncesinde ise şirk Necd bölgesinde iyice kuvvetlenmişti.

Yine o İşlam'ı yaymıştır. Öyle ki çölde yaşayan da şehirde yaşayan da bu nur ile aydınlanmıştır. İnşaallah senin için, göğsünü ferahlatacak, sırf hakkı ve sarıh dini içeren, içerisinde cahiliye dini adına hiçbir şey bulunmayan bir risale gelecektir.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

Bil ki -Allah sana rahmet etsin- Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ancak tevhid için peygamberlerini göndermiş ve kitaplarını indirmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

Cinleri ve insanları da bunun için yaratmıştır. O şöyle buyurmaktadır:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56) Yani, beni birlesinler diye yarattım.

Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"De ki: Ey kâfirler, ben sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmem. Siz de benim ibadet ettiğime ibadet etmiyorsunuz." (Kâfirûn, 1-3)

Şu halde insan tevhidi gerçekleştirmeyip şirkten sakınmazsa, bu toplumun en abidi olsa bile; geceleri namazla, gündüzleri oruçla geçirse bile kâfirdir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberler hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Eğer onlar şirk koşsalardı mutlaka yaptıkları ameller boşa giderdi." (En'âm, 88)

Evet, şirk koşan kimsenin ibadeti, tıpkı cünüplükten gusletmeyip o halde namaz kılan ya da oruç günlerinde şiddetli sıcaklığın altında oruç tuttuğu halde zina eden kimsenin ibadetinden farksızdır.

Bunu anladığın zaman, üzerine vacip olan şeyin, herhangi bir ibadeti -hatta namazı bile- öğrenmeden önce tevhidi öğrenmek olduğunu, aynı şekilde zina gibi haramları bilmeden önce şirki bilmek olduğunu görürsün. Allah'ın seni tevhid için yarattığını bildiğin zaman, bunun bir gereği olarak tevhidi ev halkına ve idaren altında bulunanlara -hanımına, kızına, hizmetçine- öğretmenin de üzerine farz olduğunu bilmelisin.

Allah seni hakka iletsin, bil ki, şirk bütün yeryüzünü kaplamıştır. İnsanlar ise bunu "salihlere itikat etmek" olarak isimlendirmektedirler. Şu dört şey ile bu durumu daha iyi anlayacaksın:

Birincisi: Bu kimseler tevhidin; yarar ve zarar verme, yaratma ve rızıklandırma konularında Allah'ı birlemek olduğunu zannetmektedirler. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kâfirler hakkındaki ***"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim***

rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriye, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31) buyruğunu göz önünde bulundurduğun zaman, Allah düşmanlarının hem müşriklerin dini konusunda hem de Âlemlerin Rabbi'nin birlenmesi konusundaki cehaletlerini görmüş olursun.

İkincisi: Onlar **"Biz onlara ancak bize şefa'at etmeleri için dua ediyoruz"** demektedirler. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunu oku: **"Allah'ı bırakıp da kendilerine ne bir zarar ne bir fayda verebilecek şeylere ibadet ederler ve derler ki: Bunlar Allah katında bizim şefa'atçilerimizdir."** (Yunus, 18) Bunu bildiğin zaman Allah düşmanlarının cehaletini görmüş olursun.

Üçüncüsü: Onlar "Bu ayet putlardan şefa'at isteyen kimseler hakkındadır, biz ise salihlerden şefa'at istiyoruz." demektedirler. Sen Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunu bil: **"Onların dua ettikleri varlıklar, Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar..."** (İsra, 57) Artık Allah düşmanlarının Rasûlullah'ın dini konusundaki cehaletlerini anlamışsındır.

Dördüncüsü: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Denizde size sıkıntı dokunduğu zaman O'nun dışında dua ettikleriniz kayboluverir. O sizi kurtarıp karaya çıkardığı zaman ise yüz çevirirsiniz. İnsan gerçekten çok nankördür." (İsrâ, 67),

"Onlar gemiye bindikleri zaman ibadeti Allah'a has kılarak O'na dua ederler. Allah onları karaya çıkarıp kurtardığı zaman ise bir bakmışsın şirk koşuyorlar." (Ankebut, 65)

Bunu ve günümüzdeki insanların bulunduğu hali bildiğin zaman görürsün ki, günümüzdeki insanların küfrü ve şirki Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) savaştığı müşriklerin küfründen ve şirkinden daha büyüktür.

Bunun üzerinde düşündüğün zaman, bizim davetimizi yalanlamakta neden bu kadar ısrarcı olduklarını, uzun yıllar geçmesine rağmen yanlarına gelen kimseye uzaktaki beldelerin halkları hakkında (davetimizi kabul edip etmediklerine dair) neden sürekli soru sorduklarını anlarsın. Fakat sonra onlar bizim tevhid konusunda söylediklerimizin hak olduğunu, şirk konusunda söylediğimiz şeylerin ise batıl olduğunu ikrar eder duruma geldiler.

Onlar, kendisiyle insanların karşısına çıktığımız tevhidin, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisiyle insanların karşısına çıktığı şey olduğunu; insanları kendisinden sakındırdığımız şeyin de, onun kendisinden sakındırdığı şirk olduğunu kabul ettiler. Böylece Rasûlullah'ın dininin ne olduğunu bilen, sonra ona düşmanlık eden, insanları ondan alıkoyan; yine müşriklerin dinini bilen, sonra onu öven, ona yönelen, şirk ehlinin sapık olmadıklarını, çünkü onların Sevâd-ı A'zam olduklarını söyleyen kimselerden başkası inkârda diretmedi. Bu, Allah'ın kalbini kör etmediği kimse için gayet açıktır. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

Bil ki, -Allah sana rahmet etsin- Allah'ın âdemoğluna farz kıldığı ilk şey tâğutu inkâr etmek ve Allah'a iman etmektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

Tâğutu inkâr etmek ise; Allah'tan başkasına yapılan ibadetin batıl olduğuna inanman, onu terk etmen, ona buğz etmen, ehlini tekfir etmen ve onlara düşmanlık göstermen şeklinde olur.

Allah'a iman etmenin manası ise; başkasının değil sadece Allah'ın ilah ve mabud olduğuna inanman, ibadetin bütün çeşitlerini Allah'a has kılman, O'nun dışında hiçbir mabuda ibadet etmemen, tevhid ehlini sevip onları dost edinmen ve şirk ehline buğz edip onlara düşmanlık göstermendir. İşte bu İbrahim'in dinidir ki ondan ancak kendini bilmezler yüz çevirir. İşte bu Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda haber verdiği örnektir:

"Gerçekten İbrahim'de ve onun beraberindekilerde sizin için güzel bir örnek vardır: Hani onlar kavimlerine şöyle demişlerdi: Biz sizden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan berîyiz. Sizi tanımıyoruz. Yalnız Allah'a iman edinceye kadar bizim ve sizin aranızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir." (Mümtehan, 4)

Tâğut, Allah'tan başka ibadet edilen her varlığı içine alan bir lafızdır. Allah'ın dışında ibadet edilen ve kendisine ibadet edilmesinden razı olunan her mabud, lider ya da Allah'a ve Rasûlü'ne isyan olan bir konuda kendisine itaat edilen her bir kimse tâğuttur. Tâğutlar çoktur. Başları beş tanedir:

Birincisi, Allah'tan başkasına ibadet etmeye çağıran şeytandır. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ben size "Ey âdemoğulları, sakın şeytana ibadet etmeyin, o sizin için apaçık bir düşmandır" demedim mi?" (Yasin, 60)

İkincisi, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) hükümlerini değiştiren zalim hükümdardır. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını ileri sürenleri görmedin mi? Tâğutu inkâr etmeleri kendilerine emrolunduğu halde, ona muhakeme olmak istiyorlar. Hâlbuki şeytan onları büsbütün saptırmak istiyor." (Nisa, 60)

Üçüncüsü, Allah'ın indirdiği hükümlerden başka hükümlerle hükmeden kimsedir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir." (Maide, 44)

Dördüncüsü, Allah'ın dışında gaybın bilgisine sahip olduğunu iddia eden kimsedir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

"O, gaybı bilendir. Hiç kimseye gaybını bildirmez. Ancak, (bildirmeye) razı olduğu peygamber bunun dışındadır. Çünkü O, bunun önünden ve ardından gözcüler salar." (Cinn, 26-27),

"Gaybın anahtarları yalnızca O'nun katındadır. Onları ancak O bilir. Karada ve denizde olanı da bilir. Hiçbir yaprak düşmez ki onu bilmesin. Yerin karanlıklarında da hiçbir tane, hiçbir yaş, hiçbir kuru şey yoktur ki apaçık bir kitapta olmasın." (En'âm, 59)

Beşincisi, Allah'ın dışında kendisine ibadet edilen ve bundan razı olan kimsedir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Onlardan (meleklerden) kim "Ben O'nun dışında bir ilahım" derse, onu cehennemle cezalandırırız. İşte biz zalimleri böyle cezalandırırız." (Enbiyâ, 29)

Bil ki bir kimse tâğutu inkâr etmedikçe Allah'a iman etmiş olmaz. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Dinde zorlama yoktur. Doğruluk sapıklıktan iyice ayrılmıştır. Artık kim tâğutu inkâr edip Allah'a iman ederse kopmak bilmeyen sapasağlam bir kulpa tutunmuş olur. Allah işitendir, bilendir." (Bakara, 256)

Doğruluk, Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dinidir. Sapıklık, Ebû Cehil'in dinidir. Sapasağlam kulp ise Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmektir. Bu şehadet bir nefiy bir de ispat barındırır. İbadet çeşitlerinin tamamını Allah'ın dışındaki varlıklardan nefyeder. Yine ibadet çeşitlerinin tamamını tek olan ve ortağı bulunmayan Allah için ispat eder.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir: Senin üzerine vacip olan şey, peygamberlerin neden gönderildiğini ve Allah'ın bununla muradının ne olduğunu bilmektir. Bu ise Allah Teâlâ'nın şu buyruğunda zikredilmiştir:

***"Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Nitekim İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, onun torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'e, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebûr'u verdik. Daha önce kıssalarını sana anlattığımız peygamberler gönderdik. Anlatmadığımız peygamberler de gönderdik. Allah, Musa ile de gerçekten konuştu. Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir."* (Nisa, 162-165)**

Bunu bildikten sonra şunu da bil: Peygamberler arasından bize gönderilen, peygamberlerin sonuncusu ve en üstünü Muhammed'dir (sallallâhu aleyhi ve sellem). Bu Allah Teâlâ'nın şu buyruğunda zikredilmiştir:

***"Biz size, hakkınızda şahitlik edecek bir peygamber gönderdik. Nitekim Firavun'a da bir peygamber göndermiştik."* (Müzzemmil, 15)**

Bunu da bildikten sonra, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) onu sana ne ile gönderdiğini öğren. Bunların en önemlisi ve en gereklisi, Allah'ın sana ilk olarak neyi farz kıldığını bilmendir. Bunun cevabı ise Allah'ın Rasûlü'ne indirdiği ilk ayetlerde yer almaktadır:

***"Ey örtüsüne bürünen! Kalk da uyar! Rabbini büyükle!"* (Müddessir, 1-3)**

Demek ki Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) sana farz kıldığı ilk şey şirkten sakınmak, Nebi'sine farz kıldığı ilk şey de şirkten sakındırmaktır.

Evet, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) sana farz kıldığı ilk şey O'nu birlemendir. Şirk, O'nun "Tüm pisliklerden uzak dur." buyruğunda, tevhid ise O'nun "Ve Rabbini büyükle." buyruğunda zikredilmiştir. Bunların bütün farzların başı olduğunu bildikten sonra tevhidi öğrenme konusunda çaba sarf et. Umulur ki Allah'ın sana farz kıldığı en önemli şeyi yerine getirirsin. Allah'a şirk koşmanın ne demek olduğunu öğrenme konusunda da çaba sarf et. Umulur ki Allah'ın sana haram kıldığı en büyük şeyi bilir ve ondan kaçınırsın. Allah Teâlâ bu şirk hakkında şöyle buyurmuştur:

**"Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki-
leri dilediği kimse için bağışlar." (Nisa, 48),**

**"Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun
varacağı yer ateştir." (Maide, 72)**

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

Birinci mesele: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberlerin sonuncusu ve alemlere rahmet kıldığı Rasûl (*sallallâhu aleyhi ve sellem*); bütün ibadetlerle beraber duayı da yerde ve gökte başka kimseye değil yalnız Allah'a yöneltmeyi mi emretmiştir, yoksa ümmetine salihlere dua etmeyi, onlara adak adamayı ve onlara aşırı derecede bağlanmayı mı emretmiştir?! Bilinmektedir ki o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) duayı yalnızca Allah'a yöneltmeyi emretmiştir ve Allah'tan başkasına dua eden kimseyi tekfir etmekle ve onunla savaşmakla emrolunmuştur. Bunun delilleri çoktur. Bu delillerden bir tanesi, bizim görüşümüzde olan ve olmayan bütün âlimlerin bunu kabul etmeleridir.

İkinci mesele: Birinci mesele anlaşıldığı zaman Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yolu müşriklerin yolundan ayırt edilir. Fakat onun yolunun doğru olduğunu kabul etmek ve bu yolu sevmek yeterli midir? Yoksa müşrikler istemese de mutlaka onun yolundan gidilmeli midir? Eğer mutlaka onun yolundan gitmek gerekiyorsa, en yakının olsa dahi Allah ve Rasûlü'ne düşmanlık edenlere sevgi göstermemen onun yolundan gitmenin bir gereğidir.

Üçüncü mesele: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda geçtiği üzere ona itaat etmek ve onun yolundan gitmenin gereğidir:

"Ey iman edenler, Allah'a itaat edin, Peygamber'e itaat edin, sizden olan emir sahiplerine de." (Nisa, 59)

Dördüncü mesele: Yine Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda geçtiği üzere ona itaat etmek, onun yolundan gitmenin gereğidir:

"Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Rasûlü'ne çağırıldıkları zaman, bir de bakarsın ki içlerinden bir grup yüz çevirmektedir. Ama, eğer hak kendi lehlerine ise, ona boyun eğerek gelirler. Kalplerinde bir hastalık mı var; yoksa şüphe içinde midirler, yahut Allah ve Rasûlü'nün kendilerine zulüm ve haksızlık edeceğinden mi korkuyorlar? Hayır, asıl zalimler kendileridir! Aralarında hüküm vermesi için Allah'a ve Rasûlü'ne davet edildiklerinde, müminlerin sözü ancak "İşittik ve itaat ettik" demeleridir. İşte asıl bunlar kurtuluşa erenlerdir." (Nur, 48-51)

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

Birinci mesele: Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) insanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak için, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak, bize Rabbimizin katından apaçık delillerle ve hidayetle gelmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ona ilk olarak **“Ey örtüsüne bürünen, kalk da uyar.”** ayetlerini indirmiştir. Ondan, insanları zinadan, hırsızlıktan ve annelerle evlenmekten sakındırmadan önce şirkten sakındırmasını istemiştir. Kim bu hususu iyice kavrayıp, doğudan batıya kadar bütün yeryüzü halkının içinde bulunduğu durumu gözünün önüne getirirse hayret etmekten kendini alamaz ve meseleyi daha iyi bir şekilde anlar.

İkinci mesele: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şirki yerle bir edip insanları ondan sakındırmakla, onları karanlıklardan aydınlığa çıkarmıştır. O aydınlık ise Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi hakkında **“Rabbini tekbir et (büyükle)!”** buyurduğu tevhiddir. Bu ayet “İbadeti ona has kılarak O'nu tazim et!” anlamına gelmektedir. Zira burada kastedilen şey ezan ve namazdaki tekbirler değildir. Çünkü bu ayetin nazil olduğu zamanda bu tekbirler meşru kılınmamıştı.

Bu meselenin Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiği ve kendisi sebebiyle insanları müjdelediği en önemli mesele olduğunu bilen ve yine yeryüzündeki insanların çoğunluğunun içinde bulunduğu durumu da bilen kimse bilinmesi zorunlu olan üçüncü meselenin değerini bilir: O da, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tasdik edilmesi ve kendisine uyulması için gönderdiği, yalanlanması ve kendisine karşı gelinmesi için göndermediğidir.

Şu halde ilk iki meseleyi anlayıp kabul eden; sonra da tevhid konusunda Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) uyan kimsenin onun dininden çıkmış olacağını ve malının ve kanının helal hale geleceğini, aynı şekilde Nebi'nin uyardığı şey konusunda onu tasdik edip ona itaat eden ve sakındırdığı şeyden sakınan kimsenin de onun dininden çıkmış olacağını vemalının ve kanının helal hale geleceğini açık bir şekilde savunan kimse; deliliğin sınırlarını aşmıştır. Bunun yanında bu Allah'ın kalpleri evirip çevirmesi konusundaki en büyük ayetlerinden ve hayrete düşüren kudretinin delillerinden birisidir. Bunlar bir insanın kalbinde nasıl bir araya gelebiliyor? Adam tevhidin Allah'ın dini olduğuna şahitlik ediyor, diğer taraftan ona düşmanlık gösteriyor! Aynı

şekilde şirkin küfür olduğuna şehadet ediyor, diğer taratan da ona yakınlık gösteriyor ve onun ehlini diliyle, silahıyla ve malıyla savunuyor!

Şu halde kul, kalbinde bunların sadece bir gün dahi bir araya gelebileceğini düşündüğü zaman hayret ediyorsa, bunların kalbinde on sene bir arada bulunduğu kimse hakkında ne düşünülür? İşte bu, kula Rabbini ve kendini tanıtan en büyük delillerdendir. Kul Rabbini ve kendini bildiği zaman, onun işi tamamdır.

Dördüncü mesele: Şunu bilmek gerekir: Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) aldığı vahiyle şunu bildirmiştir: Yaratılmışların en üstünü olan meleklerden ve peygamberlerden dahi bir şirk ameli sadır olsa, onlar bu şirk amelinin doğru olduğuna itikat etmeseler bile, onların amelleri boşa gider ve cennet onlara haram olur. Şu halde peygamber ya da melek olmadığı halde şirk işleyen kimse hakkında ne düşünülür? İşte bu da dördüncü meseledir. Bu meseleyi dört senede öğrenirsen ne mutlu sana! Fakat şunu da bilmelisin ki: Abdestli kimsenin abdestini kasıtsızca çıkan sinek başı büyüklüğünde bir idrar damlası bozar. Fakat bunu bilen çok azdır.

Beşinci mesele: Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Kitab'ın tamamına iman etmenin şart olduğunu kesin bir şekilde bildirmiştir. Kim Kitab'ın bir kısmına inanır da bir kısmını inkâr ederse, o kimse kâfirdir. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

Birinci mesele: İnsan bilmelidir ki, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bizi yarattıktan sonra başboş bırakmamıştır. Aksine bize peygamberler göndermiştir. Onların ilki Nuh (as), sonuncusu ise Muhammed'dir (*sallallâhu aleyhi ve sellem*). Onların arasından bize gönderilen peygamber, peygamberlerin sonuncusu ve en faziletlisi olan Muhammed'dir (*sallallâhu aleyhi ve sellem*). Biz de en son ümmetiz. O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bize Allah katından bir kitap getirmiştir.

İkinci mesele: Kitap'ta bulunan ayetler iyilikleri emretmekte, kötülüklerden de sakındırmaktadır. İyiliklerin en büyüğü ve en gereklisi, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) farz kıldığı ilk şey olan tevhiddir. Tevhid, yaptığın amellerin tamamını sadece Allah için yapmana verilen isimdir. Bunu yaptığın takdirde sen muvahhid bir kimdesindir. Eğer yaptığın amellerde Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) bir yaratılmışı ortak kılmışsan, o zaman sen müşrik bir kimsesindir.

Üçüncü mesele: Bilmelisin ki ölümden sonra yeniden diriliş vardır. Bir cennet ve bir cehennem vardır. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) üzerinde bulunduğu bu dine uyan kimseye cennet vardır. Ona itaat etmeyen ve onun getirdiklerine önem vermeyen kimse ise cehennemdedir.

İşte bu meseleler, insana kabrinde sorulacak meselelerdir. Kim bu meseleleri bilemezse melekler onu balyozlarla döveceklerdir. Bütün Mina halkı ona yardım etmek için toplansa bile ondan bir şeyi savamayacaklardır. Şu halde insanın cehennemden korkması ve cenneti ümit etmesi gerekmektedir. Vallâhu'l Müsteân.

O -Allah ona rahmet etsin- şöyle dedi:

Bil ki, -Allah sana rahmet etsin- senin için en önemli şey Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) sana göndermiş olduğu mesajı bilmektir. Zira o, ilmin aslı ve esasıdır. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyrukları üzerinde düşün:

"Dedik ki: Hepiniz oradan inin aşağı! Artık benden size bir hidayet geldiği zaman kim benim hidayetime uyarsa, onlara korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de." (Bakara, 38),

"Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Nitekim İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, onun torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'e, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebûr'u verdik. Daha önce kıssalarını sana anlattığımız peygamberler gönderdik. Anlatmadığımız peygamberler de gönderdik. Allah, Mûsa ile de gerçekten konuştu. Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Nisa, 163-165)

Bize peygamberler arasından hangi peygamberin ve nasıl bir peygamberin gönderildiği ise Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğunda zikredilmiştir:

"Biz size, hakkınızda şahitlik edecek bir peygamber gönderdik. Nitekim Firavun'a da bir peygamber göndermiştik. Sonra Firavun Peygamber'e karşı geldi de onu ağır bir şekilde yakaladık." (Müzzemmil, 15-16)

Eğer bunu güzel bir şekilde anlarsan dinini öğrenmen sana zor gelmez. Fakat günümüzdeki insanların çoğunun çağdaşlarının yolundan gittiğini ve onların bu önemli konu hakkında hiç bir araştırma yapmadığını görmeyen kimsenin dinini tam olarak anlaması da mümkün değildir. Öyle önemli bir konu ki Allah onun hakkında şöyle buyurmuştur:

"De ki: O büyük bir haberdir. Siz ise ondan yüz çeviriyorsunuz." (Sad, 67-68),

"Birbirlerine neyi sorup duruyorlar? Kendisi hakkında ayrılığa düştükleri büyük haberi mi?" (Nebe, 1-3)

Yine o -Allah ona rahmet etsin- bazı meseleler zikretmiştir:

Birincisi: İlim talep etmenin her erkeğe ve kadına farz olduğunu bilmelisin. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"...Kim benim hidayetime uyarsa o sapmaz ve bedbaht olmaz. Her kim de benim zikrimden yüz çevirirse, mutlaka ona dar bir geçim vardır. Bir de onu kıyamet gününde kör olarak haşrederiz. O da "Rabbim! Dünyada gören bir kimse olduğum halde, niçin beni kör olarak haşrettin?" der. Allah da, "Evet, öyle. Ayetlerimiz sana geldi de sen onları unuttun. Aynı şekilde bugün de sen unutuluyorsun" buyurur. Haddi aşan ve Rabbinin ayetlerine inanmayanları işte böyle cezalandırırız. Şüphesiz ahiret azabı daha şiddetli ve daha kalıcıdır." (Tâhâ, 123-127)

İkincisi: Allah'ın katından gelen hidayeti arayıp bulmayı istediğin zaman, ilmi kolaydan zora doğru öğren. En kolay ve en önemli ilim ise Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberler ve ümmetleri hakkında bize anlattığı kıssalardır.

Üçüncüsü: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) anlattığı kıssalar içinde ilk öğrenmen gerekere kıssa, atan Âdem (as) ile İblis'in kıssasıdır. Allah'ın onlar hakkında zikrettiklerini ve Âdem (as) günahını itiraf edip tevbe ettikten sonra Allah'ın onu tevbesini kabul ettiğini bilmen gerekir.

Fakat insanların çoğu günahı itiraf etmeyi bir zillet zanneder ve günahını itiraf edip ondan tevbe eden kimseyle alay ederler. Hâlbuki İblis -Allah ona lanet etsin- kaderi öne sürüp günahını itiraf etmediğinden ötürü, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu kovmuş ve rahmetinden ümidini kesmesini sağlamıştır. İblis'in yaptığı şeyin Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) razı olduğu bir davranış olduğunu zannedip de Âdem'in (as) yaptığını yapan kimseleri küçümseyenlerin anlayışı gibi kötü bir anlayıştan Allah'a sığınırız.

Allah'ım, Senden bize hakkı hak olarak göstermeni ve bizi ona uymakla rızıklandırmanı, aynı şekilde bize batılı batıl olarak göstermeni ve bizi ondan kaçınmakla rızıklandırmanı, bize hak ile batılı karışık göstermemeni niyaz ediyoruz. Yoksa doğru yoldan saparız, ey merhamet edenlerin en merhametlisi! Ey kendisine dua ettiği zaman darda kalmış kimseye icabet eden! Ey **"Bana dua edin, size icabet edeyim"** (Mü'min, 60) buyuran! Senden duamızı kabul etmeni, bizi sevdiğin ve razı olduğun şeylere iletmeni niyaz ediyoruz.

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) şöyle dedi:

Hoca bir şeyi öğretirken, onu karşısındaki kişinin anlayış seviyesini göz önünde bulundurarak öğretmelidir. Eğer karşısındaki kimse Kur'an okuyan biriye veya hoca bu kimsenin zeki bir kimse olduğunu düşünüyorsa, ona dinin aslını ve delillerini, şirki ve delillerini öğretmeli, ona Kur'an okumalı ve onun Kur'an'ı yürekten anlaması için çaba sarf etmelidir.

Eğer karşısındaki kimse ortalama bir anlayışa sahipse, ona bunların bir kısmını zikreder.

Eğer karşısındaki kimse insanların çoğunluğu gibi zayıf bir anlayışa sahipse, tıpkı Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Muaz'a anlattığı gibi Allah'ın kulları üzerindeki hakkı ona açıkça anlatır. Sonra ona insanların haklarından bahseder: Örneğin müslümanın müslüman üzerindeki hakkından, akrabanın akraba üzerindeki hakkından ve anne babanın çocukları üzerindeki hakkından bahseder. Bu haklardan daha büyüğü ise Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hakkıdır. Onun haklarından senin üzerine en çok farz olanı; Onun Allah'ın resulü ve peygamberlerin sonuncusu olduğuna şahadet etmen ve Sahabe'den herhangi bir kimseyi peygamberlik makamına çıkardığın takdirde kâfir olacağını bilmendir. Karşındaki kimse bunu anladığı zaman "Allah'ın senin üzerindeki hakkı bundan çok daha büyüktür" de. Allah'ın hakkının ne olduğunu sorduğu zaman "O'na ibadet etmen ve bedevî kimse gibi olmamandır" de.

Yine ona şunları söyle: "İbadeti Allah'a has kıalarsın ve hem O'na hem de başkasına dua eden, hem O'na hem de başkasına kurban kesen, hem O'na hem de başkasına tevekkül eden kimse gibi olmazsın. Bütün ibadetler böyledir. (Allah'a has kılınmalıdır.)"

Ayrıca ona, bunu ihlal eden kimseye cennetin haram olacağını ve o kimsenin varacağı yerin de cehennem olduğunu öğret.

Bir kimsenin şirk koşmadığını farz etsek bile, tevhidi öğrendikten sonra ona göre amel etmiyor, onun için sevip onun için buğzetmiyorsa cennete giremez. Çünkü şirki terk etmenin faidesi, tevhidi sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmektir. Karşındaki kimseye bulunacağın tembihlerden en önemlisi; Allah'a yakarmasını, O'na karşı samimi olmasını ve namazda Fatiha'yı bütün kalbiyle okumasını söylemendir.

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) şöyle demiştir:

En garip şeylerden olan ve daima galip gelen yegane hükümdar olan Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kudretine işaret eden en büyük delillerden birkaçı şu altı asıldır: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu asılları olağanüstü bir açıklıkta herkese beyan etmiştir. Ne var ki buna rağmen dünyanın en zekileri ve âdemoğullarının en akıllıları onlardan çok azı müstesna bu altı asılda hataya düşmüştür.

Birinci asıl, ibadeti tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a has kılmaktır. Kur'an'ın büyük bir kısmı, bu asıl ve bu aslın zıddı olan Allah'a şirk koşma ile ilgili (avamdan olan en aptal kimsenin bile anlayabileceği şekilde farklı vecihlerden) açıklamalarla doludur. Fakat sonra ümmetin başına gelenler gelmiştir. Şeytan onlara ibadeti Allah'a has kılmayı salihlerin değerini düşürmek ve onların hakkını tam vermemek olarak göstermiştir. Allah'a şirk koşmayı ise salihleri sevmek ve onların yolunu takip etmek olarak göstermiştir.

İkinci asıl: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) din konusunda birlik olmayı emretmiş, fırkalara ayrılmaktan sakındırmıştır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunu avamdan olan kimselerin dahi anlayabileceği bir şekilde, göğüslere şifa olacak ve yeterli gelecek biçimde beyan etmiştir. Bizi, bizden önce fırkalara ayrılıp sonra da helak olan kimselere benzemekten sakındırmıştır. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberlere din konusunda birlik olmalarını emrettiğini ve onları fırkalara ayrılmaktan sakındırdığını aklına getir. Sünnet'te bu konu hakkında varid olan hayret edilecek şeyler bu meseleyi daha da aydınlatacaktır. Ne var ki sonradan iş öyle çıgrından çıkmıştır ki, dinin gerek usulü gerekse fûrusu konusundaki ayrılık, din konusunda ilim ve fıkıh sahibi olma sayılır hale gelmiştir. Din konusunda birlik olmayı emretmek ise bir zındıktan ya da bir deliden başkasının yapamayacağı bir iş sayılır hale gelmiştir.

Üçüncü asıl: Habeşli bir köle bile olsa üzerimize emir tayin edilen kimsenin sözünü dinleyip ona itaat etmek de birlik olmanın tamamlayıcı unsurlarındandır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunu yeterli gelecek ve göğüslere şifa olacak bir şekilde, hem şer'î hem de kevnî olarak farklı farklı vecihlerde açıklamıştır. Fakat sonradan bu asıl, âlim olduğunu iddia eden kimselerin çoğu tarafından bile unutulmuştur. Nerede onunla amel etmek?

Dördüncü asıl: İlmin ve âlimlerin, fıkıhın ve fakihlerin beyan edilmesi, aynı şekilde bunlardan olmadığı halde bunlardanmış gibi görünen kimselerin beyan edilmesidir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu aslı,

Bakara suresinin başındaki *"Ey İsrailoğulları, sizin üzerinizdeki nimetimi hatırlayın..." (Bakara, 40)* buyruğundan, İbrahim'i (as) zikretmeden önceki *"Ey İsrailoğulları, sizin üzerinizdeki nimetimi hatırlayın..." (Bakara, 122)* buyruğuna kadar açıklamıştır. Bu konuda Sünnet'te yer alan, avamdan aklı kıt bir kimsenin bile anlayabileceği şekildeki bol, geniş ve net açıklamalar meseleyi daha da aydınlatmıştır. Sonra bu iş en garip işlerden birine dönüşmüş, bidatler ve dalaletler ilim ve fıkıh sayılır olmuştur! Hak ile batılı karıştırmak insanların yanındaki en değerli şey olmuştur! Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) insanlara farz kıldığı ve övdüğü ilimden bahseden kimse zındık veya deli sayılır olmuştur. Bu ilmi reddeden, ona düşmanlık gösteren, insanları ondan sakındırmak için gayret eden kimse ise fakih ve âlim olmuştur!

Beşinci asıl: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) dostlarını açıklamış, onlardan olmayıp da onlardanmış gibi görünen münafık ve facir düşmanlarıyla onların arasını ayırmıştır. Bu konuda şu ayetleri zikretmek yeterlidir: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Ali İmran suresinde şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın..." (Ali İmran, 31)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) Maide suresinde şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki), Allah onların yerine öyle bir topluluk getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler. Onlar mü'minlere karşı alçak gönüllü, kâfirlere karşı ise izzetlidirler. Allah yolunda cihad ederler. Hiçbir kınayıcının kınamasından da korkmazlar. İşte bu, Allah'ın bir lütfudur. Onu dilediğine verir. Allah, lütfu geniş olandır, hakkıyla bilendir." (Maide, 54)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) Yunus suresinde şöyle buyurmaktadır:

"Dikkat edin, Allah dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülmeyeceklerdir de. Onlar iman eden ve Allah'a karşı gelmekten sakınan kimselerdir." (Yunus, 62)

Fakat âlim olduklarını, insanların rehberlerinden ve Şeriat'ın koruyucularından olduklarını iddia eden kimselerin çoğu öyle ileri gitmişlerdir ki, Allah dostlarının mutlaka Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ittiba etmeyi terk etmesinin gerektiği ve ona (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ittiba eden kimsenin Allah

dostlarından olamayacağı zannedilir olmuştur! Yine Allah dostlarının mutlaka cihadı terk etmeleri gerektiği, cihad eden kimsenin Allah dostlarından olamayacağı ve yine onların imanı ve takvayı terk etmesi gerektiği, kendini bunlarda sınırlandıran kimsenin onlardan olamayacağı zannedilir olmuştur! Ey Rabbimiz! Senden af ve afiyet niyaz ederiz. Şüphesiz Sen duaları işitensin.

Altıncı asıl: Kur'an ve Sünnet'in terk edilip, çeşitli görüşlere ve heveslere uyulması için şeytanın ortaya attığı şu şüphenin reddidir: Kur'an'ı ve Sünnet'i mutlak müçtehitin başkası bilmezmiş! Müçtehit ise şu şu vasıflara sahip kimseymiş! Öyle vasıflar sayarlar ki, belki bu vasıflar tam olarak Ebû Bekir ve Ömer'de bile bulunmaz. Eğer bir kimse bu özelliklere sahip değilse, o kimsenin Kur'an'dan ve Sünnet'ten yüz çevirmesi kesinlikle bir zorunluluktur! Hem de hiçbir şüphe ve kapalılık söz konusu olmadan! Hidayeti Kur'an'da ve Sünnet'te arayan kimse, onları anlamamanın zor olması sebebiyle ya zındıktır ya da delidir!

Allah'ı hamd ile tesbih ederim! Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*), bu melun şüpheyi cevap olarak, hem şeriat yönünden, hem kader yönünden, hem yaratma yönünden hem de emretme yönünden farklı farklı şekillerde o kadar çok açıklamada bulunmuştur ki, sonunda bu herkes tarafından bilinmesi gereken zaruri bilgiler seviyesine ulaşmıştır.

Fakat insanların çoğu bilmez. (A'raf, 187)

“Gerçekten onların çoğu üzerine o söz (azap) hak olmuştur. Artık onlar iman etmezler. Biz, onların boyunlarına halkalar geçirdik. O halkalar çenelere kadar dayanmaktadır. Bu yüzden kafaları yukarı kalkıktır. Biz, onların önlerine bir set, arkalarına da bir set çekip gözlerini perdeledik. Artık görmezler. Onları uyarsan da uyarman da onlar için birdir, inanmazlar. Sen ancak Zikr'e (Kur'an'a) uyan ve görmediği hâlde Rahmân'dan korkan kimseyi uyarırsın. İşte onu bir bağışlanma ve bol bir mükâfatla müjdele.” (Yasin, 7-11)

Bu altı duruma benzeyen başka hususlar da vardır. Onlardan bazıları:

Birincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'ı, insanlar onunla karanlıklardan aydınlığa çıksınlar diye indirmiştir. Fakat çoğu kimse bunun tam tersini zannetmektedir.

İkincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) imanın dünyada yücelik getireceğini zikretmesine rağmen çoğu kimse bunun tersini zannetmektedir.

Üçüncüsü: Kur'an'a iman etmek ve ona uymak bir izzet vesilesidir. Fakat çoğu kimse bunun tersini zannetmektedir.

Dördüncüsü: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'ı açık bir Arapça ile indir-mesi, insanların onu anlamaları içindir. Fakat çoğu kimse bunun tersini zannetmekte, daha kolay olduğunu düşündüklerinden ötürü başka dillerde yazılmış kitapları öğrenmeye çalışmakta, zor olduğundan dolayı da Kur'an'ın anlaşılamayacağını iddia etmektedirler.

Beşincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) *"Eğer, o memleketlerin halkları iman etseler ve Allah'a karşı gelmekten sakınsalardı, elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereketler(in kapılarını) açardık..." (A'raf, 96)* buyurarak insanların Kur'an ile amel ettikleri takdirde dünyalarının güzelleşeceğini bildirmiştir. Fakat çoğu kimse bunun tersini zannetmektedir.

Altıncısı: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'ı her şey için bir açıklama olarak indirmiştir. Fakat insanlar arasında, (hakikati açıklama adına) Kur'an'ın ve Sünnet'in binde bir kadar bile bir payının bulunmadığı düşüncesi yayılmıştır.

Yedincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) İbrahim'i (as), şirkin batılığına delalet etmesi için Ka'be'nin yanına yerleştirmiştir. Bazı kimseler ise bunu şirkin güzelliğine delil olarak ileri sürmüşlerdir.

Sekizincisi: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) İbrahim'e (as) Ka'be'yi müşriklerden temizlemesini ve onların Ka'be'ye yaklaşmamalarını emretmiştir. Günümüzdeki durum ise gördüğün gibidir.

Dokuzuncusu: Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendisinden korkan kimseye bir kapı açacağını ve onu hiç ummadığı bir yerden rızıklandıracağını bildirmiştir. Fakat çoğu kimse bunun tersine inanmaktadır.

Onuncusu: Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendisine tevekkül eden kimseye yeteceğini bildirmiştir. Fakat çoğu kimse bunun tersini zannetmektedir. Hatta onların büyüklerinden bir kimse, tevekkülün ne bir hayrı celbedeceğini, ne de bir şerri defedeceğini iddia etmiştir.

On birincisi: Fakirin evlenmesi zenginliğine sebeptir. Fakat çoğu kimse bunun tersini zannetmektedir.

On ikincisi: Akrabalık bağlarını koparmamak malın artmasına vesiledir. Fakat çoğu kimse bunun tersini zannetmektedir. Malının azalmasından korkulduğu için akrabalık bağları koparılmaktadır.

On üçüncüsü: Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdikleriyle yetinmek ilmin artmasına vesiledir. İlmi ondan başkasından talep etmek ise kişiyi cehalete götürür. Fakat yine olan olmuştur...

On dördüncüsü: Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sahih olarak rivayet edildiğine göre O, Esmâ'ya (*radıyallâhu anha*) "Gücün yettiği kadar, az da olsa infak et. Kesenin ağzını sıkma ki sana karşı da kesenin ağzı sıkılmasın" buyurmuştur. Böylece zenginliğin sebebinin, çoğu kimsenin fakirliğin sebebi olarak zannettiği şey olduğunu; fakirliğin sebebinin ise çoğu kimsenin zenginliğin sebebi zannettiği şey olduğunu bildirmiştir. Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Sadaka olarak verilen mal azalmaz" buyurmuştur.

On beşincisi: Yine O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) affeden kimsenin ancak izzetini arttıracaklarını haber vermiştir. Böylece çoğu kimsenin zillet ve izzet yoksunluğu zannettiği şeyin izzet vesilesi olduğunu bildirmiştir.

On altıncısı: Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), "Kendisine dilencilik kapısını açan kimse yoktur ki, Allah da ona fakirlik kapısını açmış olmasın" buyurmuş, çoğu kimsenin fakirliği ortadan kaldırdığını zannettiği şeyin aslında fakirlik sebebi olduğunu bildirmiştir.

On yedincisi: Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Allah için tevazu gösteren kimse yoktur ki Allah onu yükseltmesin" buyurmuş, insanlar bunun tersine inanmışlardır.

On sekizincisi: O (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Eğer doğru söylerlerse ve bir şeyi gizlemezlerse, onlar için alışverişlerine bereket verilir..." buyurmuş, insanlar ise bunun tersine inanmışlardır.

On dokuzuncusu: Birçok şeyi bilmemek aslında ilmin ta kendisidir. Yirmincisi: Cihad, canların ve malların bekasına sebeptir.

Yirmi birincisi: Cihadı terk etmek, insanların sıkıntı çekmesine ve malların kaybedilmesine sebeptir.

Yirmi ikincisi: Aileyi ve malı bırakıp hicret etmek dünya hayatının bir sebebidir. Bu konudaki asıl Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruklarıdır:

"Kendi elinizle kendinizi tehlikeye atmayın." (Bakara, 195),

"Ey iman edenler! Allah'a ve sizi size hayat verecek şeye çağırdığı zaman Rasûl'e icabet edin." (Enfal, 24)

Bu ayetlerdeki hayat cihad ile, tehlike ise cihada çıkmayıp ailenin yanında kalmak ile ya da infakta bulunmayıp mal biriktirmek ile tefsir edilmiştir.

Yirmi üçüncüsü: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Allah bir kavmi sevdiği zaman onları imtihan eder" buyurmuş, insanlar da bunun tersine inanmışlardır.

Yirmi dördüncüsü: Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem), Allah'ın (subhânehû ve teâlâ), dünyada iken imtihan etmediği kimsenin cezasını erteleyeceğini ve günahının cezasını kıyamet gününde tam olarak vereceğini bildirmiştir.

Yirmi beşincisi: "Lâ ilâhe illallâh" takva kelimesi olduğu halde insanlar onu fücür kelimesi haline getirmişlerdir.

Yirmi altıncısı: Allah (subhânehû ve teâlâ) insanları kendisine ibadet etmeleri için yaratmıştır. Onlar ise ibadeti başka varlıklara yöneltmişlerdir.

Yirmi yedincisi: Allah (subhânehû ve teâlâ) Kur'an'ı, insanlar adaleti sağlasınlar diye indirmiştir. Fakat Kur'an başka amaçlar için kullanılır olmuştur.

Yirmi sekizincisi: Peygamberler, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) tek ilâh olduğunun bilinmesi için gönderilmiştir. Fakat insanlar adeta peygamberlerin gönderilmesinin gayesinin bundan başka olduğunu iddia etmişlerdir.

Yirmi dokuzuncusu: Demir, Allah'ın kendisine ve resullerine kimin görmeden yardım edeceğini ortaya çıkarması için indirilmiştir. Fakat insanlar demiri başka amaçlarda kullanmışlardır.

Otuzuncusu: Emirlik, dinin ve adaletin ayakta tutulması, batılın ortadan kaldırılması için meşru kılınmıştır. İnsanlar ise emirliği bundan başka amaçlar için kullanmışlardır.

Otuz birincisi: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Ben sizin için fakirlikten endişe etmiyorum. Fakat ben dünyanın sizin önünüze serilmesinden endişe ediyorum..."* buyurmuştur. Hâlbuki babanın evladiyla ilgili endişeleri ve ümitleri bunun tersinedir.

Otuz ikincisi: Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Siz aranızdaki zayıf kimse-lerden başka bir sebeple mi yardıma mazhar kılınıp rızıklandırılıyorsunuz?"* buyurmuştur.

Otuz üçüncüsü: Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Biz bir memleketi helak etmek istediğimizde, onun refah içinde yaşayan şımarık elebaşlarına emrederiz de onlar orada kötülük işlerler. Böylece o memleket hakkındaki hükmümüz gerçekleşir de oranın altını üstüne getiririz." (İsra, 16)

Otuz dördüncüsü: Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Bir de Allah, iman edenleri arındırmak ve kâfirleri mahvetmek için böyle yapar." (Ali İmran, 141)

Otuz beşincisi: Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Eğer yüz çevirirlerse, mutlaka bir anlaşmazlık içine düşmüş olurlar. Allah onlara karşı sana yetecektir..." (Bakara, 137),

"Eğer yüz çevirirlerse bil ki, Allah onlara günahlarının bir kısmı sebebiyle musibet vermek istiyor." (Maide, 49)

Otuz altıncısı: ***"Firavun Hanedanı, kendileri için bir düşman ve üzüntü ve-silesi olması için onu (Musa'yı) aldı."*** (Kasas, 8)

Otuz yedincisi: ***"...Allah, Şeytan'ın attığı şeyi kalplerinde hastalık bulunan-lar için bir fitne kılmak için böyle yapar..."*** (Hacc, 53-54)

Yine o -Allah ona rahmet etsin- şöyle demiştir:

Birinci mesele: Onlar Allah'ın dilediğini emredip dilediğini yapacağını mümkün görmelerine rağmen, O'nun (*subhânehû ve teâlâ*) isimlerinin ve sıfatlarının hakikatini inkâr etmektedirler. Hâlbuki O'nun isimlerine ve sıfatlarına iman edilmeden tevhid tam olarak gerçekleşmez.

İkincisi: Haber verdikleri şeyler konusunda peygamberleri tasdik etmekten sakındırırlar. Diğer taraftan akla ve nakle aykırı olan hususlarda tâğutlarının peşinden gider ve "Onlar daha iyi bilir" derler.

Üçüncüsü: Akitler konusunda, avamdan olan bir kimsenin söylediği sözü, o kimsenin aklından bile geçmeyen uzak manalara çekerler. Allah'ın sapasağlam kalamını ve Rasûlü'nün apaçık sözlerini muradından başka yerlere çekip tahrif ederler.

Dördüncüsü: Verilecek cevabı; ölmüş olan ya da gaipte bulunan kimseye havale ederler. Hâlbuki cevabı havale ettikleri kimse kendilerinden daha derin bir şüphe içerisindedir.

Beşincisi: En üst derecede bir ilme ve anlayışa sahip olduklarını iddia ederler. Diğer taraftan vahiyden tek bir kelime bile anlamadıklarını açık bir şekilde ifade ederler.

Altıncısı: İcmanın sıhhatini kesin bir şekilde ifade ederler. İcmaya muhalefet eden kimseyi tekfir ederler. Diğer taraftan "Bizim görüşümüz icmaya muhaliftir ve daha sağlamdır" derler.

Yedincisi: Üzerlerine farz olan ilmi talep etmeyi insanlara haram kılarlar. Diğer taraftan içine dalmış oldukları ilimleri onlara öğretirler. Öyle ilimler ki, en hayırlı olanı hakkında bile soru sormak haramdır.

Sekizincisi: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) yaratması ve emretmesi hakkında O'nun ilmine ve hikmetine vakıfmış gibi konuşurlar. Sonra O'nun hikmetine aykırı gördükleri bir şey hakkında da "Allah bunu hikmeti gereği değil meşietü gereği yapıyor" derler. Fakat tâğutlarından kendilerine öğretilen kaidelere aykırı bir şey gördükleri zaman onlara teslimiyet gösterirler ve "Onlar daha iyi bilir" derler.

Dokuzuncusu: Sonra çelişkiye düşerler. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şeriatı hakkında batıl gerekçelendirmeler ileri sürer, Şeriat'e istediklerini söylerler.

Onuncusu: Peygamberlerin ismeti hakkında akıllı kimsenin güleceği laflar ederler. Bu konuda sözü uzattıkça uzatır, sadece bu konudan bahseden kitaplar kaleme alırlar. Fakat peygamberlerin ismetinin üzerinde icma edilmiş olan kısmına hiç iltifat etmezler. Hatta bu kısma iltifat etmeyi haram sayarlar. Birinci kısım hakkında da söyledikleri doğru olsa bile, söylediklerinin peygamberlerle ilgisi yoktur.

On birincisi: Derler ki: "Kendisine muhalefet edenin tekfir edileceği asıllar, akılla bilinecek olan şeylerdir. Akılla bilinemeyecek olanlar ise şer'îyyât (şer'î hükümler) kapsamındadır." Hâlbuki bu bir çelişkidir. Çünkü küfür, sem'îyyatı (vahyin bildirdiklerini) ve bilinmesi ancak sem'îyyat ile mümkün olan şeyleri inkâr etmektir.

Bunun üzerinde düşünen kimse, onların, küfrü Kur'an'a muhalefet etmeye bağlayan Hâricîler'den daha şerli olduğunu görür. Fakat Hâricîler de bu konuda hata etmiştir.

Selef, küfrü Kur'an'a muhalefet etmekten başka bir şeye bağlayan kimselerin sözünün Hâricîler'in sözünden daha şerli olduğu üzerinde icma etmiştir. Yine bu kimseler bununla beraber dört büyük cürüm daha işlemişlerdir:

Birincisi: Peygamberlerin açık sözlerini reddetmek.

İkincisi: Peygamberlerin sözlerine uyum gösteren akılları reddetmek.

Üçüncüsü: Peygamberlerin sözlerine muhalif olan şeyleri dinin aslı saymak.

Dördüncüsü: Ortaya koydukları asıllara muhalefet edip peygamberlere uyan kimselerin kâfir, fasık ve hatalı olduğunu iddia etmek.

Bize Kur'an üzerinde derin derin düşünmemiz emredilmiştir. Bu ise ancak Kur'an anlaşılır olduğu takdirde mümkündür. Bir söz farklı manalara gelebilecek bir söz ise ve murad tam olarak belirtilmemişse, o sözün üzerinde düşünmek mümkün değildir. Bu sebepten dolayı onların batıl sözleri, onlara göre öyle manalar içermektedir ki, bu manaları Allah'tan başka kimse bilmez. Hatta onların sözlerinde akliyyât ile ilgili yalanlar bulunduğu gibi sem'îyyât ile ilgili de yalanlar bulunmaktadır. Hatta onların vardığı nokta sem'îyyât konusunda Karmatîlik, akliyyât konusunda da

Sofistlik'tir.⁸ İşte bu, amelî ve fikhî meseleler konusunda bile Kitab'a ve Sünnet'e muhalefet eden her bir bîdatçinin varacağı noktadır.

On ikincisi: Onlara göre tevhid, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kemal ve celal sıfatlarını inkâr etmek, şirk ise bu sıfatları kabul etmektir. Diğer taraftan onların dini, büyüklerini Allah'ın dışında rabler edinmektir.

On üçüncüsü: Onları ancak Allah için tazim ettiklerini iddia ederler. Fakat sonra onlara öyle hakaretler ederler ki bu hakaretleri hiç kimse ağzına almamıştır.

On dördüncüsü: Yaptıklarının peygamberlere ve salihlere saygı göstermek ve hürmet etmek olduğunu iddia ederler. Hâlbuki aslında onlar bu yaptıklarıyla peygamberleri ve salihleri yalanlamakta ve onları tekfir etmektedir! Yine onlar peygamberleri ve salihleri tasdik edip onlara iman eden kimseleri cahil görmektedir!

Evet, bu ve bundan önceki mesele en garip şeylerdendir!

⁸ Karmatîler, her nassın bir zahirinin, bir de batının bulunduğunu; nasların zahirî manalarını peygamberlerin açıkladığını, batınî manalarının ise "vasî" dedikleri zanlarınca yetkili kimseler tarafından açıklanacağını iddia ederler.

Sofistler ise, kişinin bir şeyin hakikatinin bilmesinin mümkün olmadığını savunan felsefî akıma mensup kimselerdir.

Yine o (*rahimehullâh*) açıklamalarından birinde şöyle demiştir:

Allah sana rahmet etsin, bil ki şer'î anlamda iman, altı esasa iman etmektir. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) indirdiği kitaplara ve Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) gönderdiği peygamberlere iman etmek de Allah'a imanın gereklerindendir. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberleri göndermedeki muradının ne olduğunu bilmek de onlara imanın bir gereğidir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

“İnsanlar tek bir ümmetti. Sonra Allah müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi...” (Bakara, 213)

Peygamberlerin gönderilmesindeki ikinci hikmete gelirsek, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunu birçok yerde zikretmiştir. Bunlardan bir tanesi O'nun şu buyruğudur:

“Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Nitekim İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, onun torunlarına, İsa'ya, Eyyûb'e, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebûr'u verdik. Daha önce kıssalarını sana anlattığımız peygamberler gönderdik. Anlatmadığımız peygamberler de gönderdik. Allah, Musa ile de gerçekten konuştu. Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak peygamberler gönderdik ki, peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın. Allah, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (Nisa, 162-165)

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ***“Müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak”*** buyruğu ile ***“peygamberlerden sonra insanların Allah'a karşı bir bahaneleri olmasın diye”*** buyruğu, O'nun mahlûkatı yaratmasındaki hikmeti gözler önüne sermektedir. Evet, her hakikat bu ikisine racidir. Şu halde kendi iyiliğini düşünen kişinin yapması gereken şey, bu kaideyi bir an olsun aklından çıkarmamasıdır.

Bu genel ifadeleri açacak olursak: İnsanlar tevhid konusunda ihtilafa düşmüşlerdir. Bunun üzerine kitaplar ve peygamberler gönderilmiştir. Kitaplar ve peygamberler de onların arasında Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ***“Andolsun biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçınin" diye bir peygamber gönderdik.” (Nahl, 36)*** ve ***“Mescitler Allah'ındır. Artık Allah ile birlikte kimseye dua etmeyin.” (Cinn, 18)*** buyruklarıyla hüküm vermişlerdir. Bu buyruklar ki, “La ilahe illallah” şahadetinin manası olan asıl emri ve asıl nehyi kapsamaktadır.

İkincisi: Tevhidi kabul edip şirkten berî olan kimseler aralarında şu şekilde ihtilaf etmişlerdir: "Şirk ehline düşmanlık besleyip onlarla bağları koparmak tevhidin olmazsa olmazlarından mıdır? Yoksa bunları yapmamak tıpkı hırsızlık ve zina gibi (küfrün altındaki) büyük günahlardan mıdır?" Kitap, onların arasında şu buyruğuyla hükmetmiştir:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir toplumun -babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa- Allah ve Resulü ile sınır yarışı yapanlara dostluk ettiğini göremezsin..." (Mücadele, 22)

Ayrıca Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Falanca oğulları aşireti benim dostlarım değildir. Benim dostlarım Allah ve müminlerdir."*

Üçüncüsü: Şirkin büyük günahların en büyüğü olduğunu ikrar eden kimseler aralarında şu şekilde ihtilaf etmişlerdir: "Lâ ilâhe illallâh dediği takdirde şirk işleyen kimse ile savaşılmı mı?" Kitap, bunun hükmünü şöyle buyurarak vermiştir:

"Hiçbir fitne (yani şirk) kalmayıncaya, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın." (Enfâl, 39),

"Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün!" (Tevbe, 5)

Dördüncüsü: İnsanlar birlik olma ve fırkalara ayrılma konusunda ihtilaf etmişlerdir. Sahabe ve onların izinden gidenler, tevhid ve islam bulunduğu sürece birliğin vacip olduğunu, fırkalara ayrılmanın ise haram olduğunu savunmuşlardır. Zira islam ancak birlikle olur. Hâricîler ve Mu'tezile ise fırkalara ayrılmayı savunmuşlar, birlik olmayı reddetmişlerdir. Kitap ise bu konuda hükmünü şöyle buyurarak vermiştir:

"Allah'ın ipine hep birlikte tutunun, fırkalara ayrılmayın!" (Ali İmran, 103)

Beşincisi: İnsanlar bidatler konusunda şu şekilde ihtilaf etmişlerdir: "İbadet cinsinden olan bidatler güzel görülebilir mi? Yoksa her bidat sapıklık mıdır?" Kitap onların arasında hükmü Allah Teâlâ'nın şu buyruğuyla vermiştir:

"İşte bu benim dosdoğru yolumdur. Buna uyun. Başka yollara uymayın. Sonra o yollar sizi Allah yolundan ayırır..." (En"âm, 153)

Ayrıca Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Sünnetime ve benden sonraki doğru yola iletilmiş râşid halifelerin sünnetine uyun. Ona azı dişlerinize sımsıkı yapışın. Sonradan ihdas edilmiş işlerden de sakının. Zira

sonradan ihdas edilen her şey bidattir. Her bidat de sapıklıktır." O, böylece kendisinden sonra ortaya çıkan herhangi bir şeyin dinden olmadığını ve sapıklık olduğunu bildirmiştir.

Altıncısı: Yine insanlar Kur'an hakkında şu şekilde ihtilaf etmişlerdir: "Onu öğrenmek ve onunla amel etmek, sonradan gelen kimseler için de vacip midir? Sonradan gelen kimseler onu öğrenip onunla amel edebilirler mi? Yoksa bu vacip değil midir? Onunla amel etmeleri caiz olmaz mı?"

Kitap, onların aralarında hükmünü sayılamayacak kadar çok ayetle vermiştir. Bu ayetlerden bazıları şunlardır:

"Gerçekten biz sana katımızdan bir Zikir verdik. Kim ondan yüz çevirirse kıyamet günü bir yük yüklenecektir." (Taha, 99-100),

"Kim Rahman'ın zikrine karşı kör davranırsa ona bir şeytan iliştiririz de artık o (şeytan) onun yanından ayrılmaz bir dostu olur." (Zuhruf, 36),

"Kim benim zikrimden yüz çevirirse onun için dar bir geçim vardır..." (Taha, 124)

Yedincisi: Yine insanlar şu şekilde ihtilaf etmişlerdir: "Gerek ilim gerekse ibadet yönünden yüksek bir makamda bulunan bir âlim, nassa muhalif bir amel işlese, onu takip etmek caiz olur mu, olmaz mı?" Bazıları: "Caiz olur. Kim taklit ederse bir âlim, çıkar Allah'ın huzuruna sâlim!" demişlerdir. Kitap ise hükmünü şu buyruklarla vermiştir:

"Rabbinizden size indirilene uyun ve O'nun dışındaki dostlara uymayın. Ne kadar az öğüt alıyorsunuz." (A'râf, 3),

"Hahamlarını ve rahiplerini Allah'ın dışında rabler edindiler..." (Tevbe, 31),

"...Onu oğullarını bildikleri gibi bilirler. Fakat onların birçoğu bildikleri halde hakkı gizlerler. Hak Rabbinden gelendir. Öyleyse sakın şüphe edenlerden olma!" (Bakara, 146, 147),

"Bildikleri şey onlara geldiği zaman onu inkâr ettiler." (Bakara, 89),

"Kesin bir şekilde inandıkları halde, zulümlerinden ve kibirlerinden ötürü onu inkâr ettiler..." (Neml, 14),

"Eğer yeryüzündekilerin çoğuna uyacak olursan seni Allah yolundan saptırırlar..." (En'am, 116)

İşte bu muhkem ayetleri, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Adiy b. Hatem'e yaptığı tefsir ışığında, Allah'ı bırakıp da hahamlara ve rahiplere itaat etmenin onlara yapılan bir ibadet olduğunu göz önünde bulundurarak anlarsan; insanların birçoğunun durumunu, neyi emredip neye çağırdıklarını anlamış olursun. Allah'ın kelamı üzerinde düşün, işte o zaman hidayet ile dalaleti ayırt edeceksin.

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a, va'd ve vaîd hadisleri, Vehb b. Münebbih'in "Cennetin anahtarı "Lâ ilâhe illallâh'tır..." sözü ve Enes b. Malik'ten rivayet edilen "*Kim bizim namazımızı kılarsa...*" hadisi hakkında soruldu.

O da şöyle cevap verdi: Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ne buyurmuşsa haktır ve ona iman etmek vaciptir. İnsanın onun buyruğuna, manasını bilmese bile inanması gerekir. Aynı şekilde Kur'an'da da va'd ve vaîd konuları hakkında ayetler bulunmaktadır. Bunların hepsi gerek seleften gerekse haleften birçok kimseye müşkil gelmiştir. Bu konuda söylenen en güzel söz ise "Geldiği gibi kabul edin" sözüdür. Bu söz "Bunlar hakkında açıklamalarda bulunmayın" manasına gelmektedir. Bazı kimseler ise günah işleyen kimseyi tekfir eden ya da onun cehennemde ebedi kalacağını ileri süren Hâricîler'e ve Mutezile'ye cevap vermek amacıyla bu konuda bazı sözler söylemişlerdir. Günah işleyen kimseden imanın nefyedilmesinin tıpkı Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bedeviye söylediği "*Bir daha namaz kıl, çünkü sen namaz kılmadın*" sözündeki gibi olduğunu ve maksadın günah işleyen kimsenin imanının tam olmayacağını ifade etmek olduğunu söylemişlerdir.

Birinci cevap ise daha doğru, daha basit ve daha geniştir. Ayrıca Allah (subhânehû ve teâlâ)'nın şu buyruğuna da uygundur:

"İlimde derinleşenler ise derler ki: Ona iman ettik, hepsi Rabbimizin katındandır..." (A'raf, 7)

Bunu anladığın zaman birinci meselenin çok açık olduğunu görürsün. Vehb b. Münebbih'in bu sözle maksadı, cennete girmenin amel olmaksızın sadece tevhide bağlı olduğunu zanneden kimselere reddiye vermektir. (Allah'ın huzuruna) hem tevhid ile hem de salih amellerle gelen ya da kötülükleri iyiliklerini geçmiş bir şekilde gelen ya da ameli boşa çıkan kimselere gelince, Vehb bunlar hakkında olumlu ya da olumsuz bir şey söylememiştir. Çünkü ona soru soran kimse bunlar hakkında soru sormamıştır.

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) "*Kim bizim namazımızı kılarsa...*" buyruğuna gelince, bu hadis zahiri üzeredir. Bu hadis, münafık olduğu bilinen kimsenin müslüman olduğunu dışa vurduğu takdirde canını ve malını koruma altına almış olacağı gibi durumlara işaret etmektedir. Zira Müseylime'yi tasdik eden, yeniden dirilmeyi inkâr eden, Kur'an'dan herhangi bir şeyi inkar eden ya da bunların dışındaki riddet çeşitlerinden birini işleyen

kimse bu hadisın kapsamında değildir.

Yine ona (*rahimehullâh*) Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Muaz hadisindeki *"Allah'ın kullar üzerindeki hakkı O'na ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır"* buyruğundan Muaz'ın *"İnsanları (bununla) müjdeleyeyim mi?"* diye sormasına, onun da *"Onları müjdeleme, sonra buna bel bağlarlar"* diye cevap vermesine kadar olan kısım hakkında ve yine Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) *"Sizden bir kimse ameliyle cennete giremez"* buyruğu hakkında doğru olanın ne olduğu soruldu.

O da şöyle cevap verdi: Muaz hadisi ile ilgili soruya gelince, Selefe göre bu hadisin manası zahiri üzeredir. Bu hadis de onların *"Geldiği gibi kabul edin"* dedikleri meseleler, yani va'd ve vaîd ile ilgili naslar arasındadır. Selef bu naslardan müşkil olanlar hakkında yorum yapmazdı.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) *"Sizden bir kimse ameliyle cennete giremez"* buyruğuna gelince, bu da zahiri üzere olan başka bir nastır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) hakkını kulundan tam olarak alacak olsa, hiç kimse cennete giremez. Fakat durum Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) buyurduğu gibidir:

***"Böylece Allah, onların işledikleri en kötü amelleri bile örtecek ve yaptıklarının en güzeline karşılık olarak mükâfatlarını verecektir."* (Zümer, 35)**

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a (*rahimehullâh*) şu soruldu:

Soru soran kimse dedi ki: İmanın kuvveti ve zayıflığı, onun yerinin kalp olduğu, takvanın onun meyvesi ve sonucu, imanın kuvveti ölçüsünde takvanın kuvvetleneceği, imanın zayıflığı ölçüsünde de takvanın zayıflayacağı üzerinde düşündüm.

O da şöyle cevap verdi: İmanın yerinin kalp olduğu hakkındaki sözüne gelince, imanın yeri Selef'in icmasıyla hem kalptir hem de azalardır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunu Enfal suresinde ve diğer surelerde zikretmiştir. Kalpte ve azalarda bulunan imanın artıp azalması da bilinen bir husustur. Selef, imanı zayıf kimsenin nifaka düşmesinden ya da imanın ondan tamamen alın- masından endişe ederdi.

Yine ona iman ve İslam hakkında soruldu. Bu ikisi tek bir şey midir, yoksa iki farklı şey midir?

O da şöyle cevap verdi: Âlimler, İslam'ın tek başına zikredildiği durumda, imanın da onun kapsamına gireceğini söylemişlerdir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Eğer İslam'a girerlerse doğru yolu bulmuş olurlar."** (*Ali İmran, 20*) buyurmuştur.

Aynı şekilde iman tek başına zikredilirse, İslam da onun kapsamına girer. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) cennet hakkında şöyle buyurmuştur:

"O, Allah'a ve resullerine iman edenler için hazırlanmıştır." (Hadid, 21)

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Şüphesiz müsliman erkekler ve müslüman kadınlar, mümin erkekler ve mümin kadınlar..."** (*Ah Z, 35*) buyruğundaki gibi bir arada zikredildikleri durumda ise, İslam zâhirî ameller, iman ise bâtınî ameller demektir. Hadiste geldiği üzere: **"İslam görünen şeydir, iman ise kalptedir."**

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) **"Kalbinde hardal tanesi kadar iman bulunanları ateşten çıkarın"** buyruğu da zikrettiğimiz şeyi desteklemektedir. Zira iman, İslam'dan daha yüksektir. Kişi imandan çıkmış olduğu halde kendisine fayda verecek İslam dairesi içerisinde kalabilir. İslamı eksik olsa bile bu böyledir. Nitekim Hucurat suresindeki ayet bunu göstermektedir.

"Eğer Allah'a ve Resulü'ne itaat ederseniz, O amellerinizden bir şey eksiltmez." (Hucurat, 14)

Meselenin özü şudur: İman İslam'ı kesinlikle gerektirir. Fakat İslam, imanı gerektirebilir de gerektirmeyebilir de. Sizden biriniz iman etmiş olmaz... kavline gelince şöyle tefsir edilmiştir: Burada murad edilen buna kalp ile itikat etmek ve bu itikat ile amel etmektir. Şayet kelam ve amel bu övülmüş emrin gerektirdiği şekilde olduğu halde kalpte bunun zıddı mevcut olup kalp bunu kerih görmüş ise bu, bu kabildendir.

Aynı şekilde Alla'a iman ve Rasûl'e iman konusunda şunu zikretti: Bu noktada bir gaye ve bir de vesile vardır. Gaye Allah'a imam etmek vesile ise Rasûl'e iman etmektir. Allah'a iman misali su misali gibidir. Rasûl'e iman misali ise kova ve ipin misali gibidir.

Yine ona (*rahimehullâh*), Şeriat'ın vaciplerinden birine muhalefet eden kimsenin durumu, "Kendisiyle Allah'a isyan edilen her günah şirktir" sözünün manası, günah işleyen kimsenin bir çeşit küfre düşüp düşmediği, düşmüşse bu küfrün nasıl bir küfür olduğu, Allah'a karşı bir küfür mü yoksa (günahın) küçüklüğüne rağmen O'nun nimetlerine karşı bir küfür (nankörlük) mü olduğu, "küfrün altında küfür" ve "nimete küfür (nankörlük)" sözlerinin manası ve bu nimetin ne olduğu soruldu. Bir de "Sana zikrettiğim rüya hakkında ne düşünüyorsun?" şeklinde soruldu.

O da şöyle cevap verdi: Şirk ve küfür başka şeydir, büyük günahlar başka şey, küçük günahlar da başka bir şeydir. Bu konuda söylenecek en açık sözlerden birisi Allah'ın huzuruna tevhid ile varan kimse hakkındaki Ebû Zerr hadisidir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) böyle bir kimse hakkında "*Zina etse de hırsızlık yapsa da (cennete girecektir).*" buyurmuştur. Bu doğrultuda daha birçok delil vardır.

"Kim şöyle şöyle yaparsa şirk koşmuş olur ya da kâfir olur." denildiği zaman bil ki söz konusu şey büyük günahlardan ileridedir. Bu zikrettiğime muhalif olan bir nas ile karşılaşırsan bil ki o "karıncanın yürüyüşünden daha gizli" sözündeki manadadır.

"Nimete küfür" sözü ise hatalı bir sözdür. İmam Ahmed ve diğer bazı âlimler bunu reddetmişlerdir. "Küfrün altında küfür" sözü ise "büyük olmasına rağmen dinden çıkarmayan günah" manasına gelmektedir.

Rüyaya gelince, onun haber verilen müjdelerden biri olmasını ümit ederim. Şu da var ki rüya mümini sevindirir, ona zarar vermez.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir:

Allah sana rahmet etsin, bil ki: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderip, onu hicret ve zaferle desteklediğinden beri insanlar üç kısımdırlar. Birinci kısım müminlerdir. Müminler ona hem zahiren hem de batinen iman ederler. İkinci kısım kâfirlerdir. Kâfirler onu açık bir şekilde inkâr ederler. Üçüncü kısım ise münafıklardır. Münafıklar ona zahiren inanırlar fakat batinen inanmazlar. Bu sebeple Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Bakara suresinin girişinde müminlerin özellikleri hakkında dört ayet, kâfirlerin özellikleri hakkında iki ayet, münafıkların özellikleri hakkında ise on üç ayet zikretmiştir.

İman, küfür ve nifakın her birinin Kitap ve Sünnet'in delalet ettiği üzere bazı dayanakları ve dalları vardır. Nitekim Ali b. Ebî Talib de (ra) kendisinden rivayet edilen bir eserde bunu açıklamıştır.

Nifakın öylesi vardır ki büyük nifaktır. Böyle bir nifaka sahip olan kimse cehennemin en alt tabakasında yer alacaktır. Abdullah b. Ubeyy gibi kimselerin nifakı bu nifakın kapsamına girmektedir. Aynı şekilde Rasûlullah'ı (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) açıktan yalanlamak, onun getirdiklerinden birini inkar etmek ya da ondan hoşlanmamak, ona uymanın gerekli olduğuna inanmamak, onun dininin alçalmasına sevinmek ve onun dininin yükselmesine üzülmek gibi sahibinin ancak Allah ve Rasûlü'ne düşman olacağı ameller de bu nifakın çeşitlerindendir.

Nifak Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) zamanında bu boyutlarda mevcuttu. Ondan sonra da onun dönemine göre sürekli arttı. Çünkü Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) döneminde imanı gerektiren şeyler daha kuvvetli idi. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) döneminde imanı gerektiren şeyler daha kuvvetli olmasına rağmen nifak mevcut idi ise, ondan sonraki dönemlerde nifakın bulunması öncelikli olarak söz konusudur. İşte bu nifakın büyük olan kısmıdır. Ondan Allah'a sığınırız.

Küçük nifak ise, amellerdeki ve diğer bazı şeylerdeki nifaktır. Kişinin konuştuğu zaman yalan söylemesi, söz verdiği zaman sözünde durmaması ve kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet etmesi bu nifakın kapsamındadır. Nitekim Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Buharî ve Müslim'de rivayet edilen meşhur bir hadiste şöyle buyurmuştur: "*Münafiğin alameti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler. Söz verdiği zaman sözünde durmaz.*"

Kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet eder. Namaz kılsa da, oruç tutsa da, müslüman olduğunu söylese de."

Aynı şekilde cihaddan geri durmak da küçük nifak kapsamındadır. Çünkü bu Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu buyruğunda geçtiği üzere münafıkların özelliklerindendir: *"Kim savaşmamış ya da savaşmayı içinden geçirmemiş olduğu halde ölürse, bir çeşit nifak üzere ölmüş olur."* Bu hadisi Müslim rivayet etmiştir.

Ayrıca Allah (subhânehû ve teâlâ) buna binaen Fâdıha (gizli halleri ortaya çıkaran) olarak isimlendirilen Berâe suresini inzal buyurmuştur. Çünkü bu sure İbni Abbas'ın da (ra) söylediği üzere münafıkların sakladıklarını ortaya çıkarmıştır. O şöyle demiştir: "O, "onlardan öyleleri var ki, onlardan öyleleri var ki" diye sürekli inip durdu. Öyle ki münafıklar bu surede zikredilmedik kimsenin kalmayacağını zannettiler."

Mikdad b. Esved de şöyle demiştir: "O, buhûs (bulup ortaya çıkarma) suresidir. Çünkü münafıkların sırlarını ortaya çıkarmıştır.

Katade de şöyle demiştir: O Musîra (yani ortaya çıkaran, yayan)dır. Çünkü münafıkların rezilliklerini yaymıştır.

Bu sure, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) gazvelerinin sonuncusu olan Tebük Gazvesi esnasında nazil olmuştu. Allah (subhânehû ve teâlâ) o gün İslam'ı desteklemiş ve üstün kılmış, münafıkların durumlarını da ortaya çıkarmış ve onları korkaklıkla ve cimrilikle vasıflandırmıştır. Onların korkaklıkları cihadı terk etmeleridir. Cimrilikleri ise Allah yolunda infakta bulunmaktan geri durmalarıdır.

Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği nimetlerde cimrilik edenler, bunun, kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Hayır! O kendileri için bir şerdir." (Ali İmran, 180),

"Tekrar savaşmak için bir tarafa çekilmek veya bir başka topluluğa katılmak maksadı dışında, o gün kim arkasını düşmana dönerse, Allah'dan bir gazaba uğramış olur..." (Enfal, 16)

Onların korkaklık ve çekingenlikle vasıflandırılmalarına gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Sizden olduklarına dair Allah'a yemin ederler. Hâlbuki onlar sizden değildirler. Fakat onlar korkak bir topluluktur. Eğer (kale gibi kendisine sığınacakları) bir sığınak ya da (suyun yere çekildiği gibi) çekilecekleri bir yer ya da (zorluk ve meşakkatle bile olsa girecekleri herhangi) bir delik bulsalar, (cihadı bırakıp) koşarak ona giderlerdi." (Tevbe, 56-57)

Yani, öyle bir koşarlardı ki hiçbir şey onları tutamazdı. Tıpkı sırtına yük bindiği zaman gem vurulamayan at gibi koşarlardı.

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Müminler ancak Allah'a ve Resulü'ne iman eden, ondan sonra asla şüphe-ye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenlerdir. İşte doğrular ancak onlardır." (Hucurat, 15)

Böylece Allah müminleri, iman eden ve cihad eden kimselerle sınırlandırmıştır. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Allah'a ve ahiret gününe iman edenler, mallarıyla canlarıyla cihad etmekten geri kalmak için senden izin istemezler. Allah takva sahiplerini iyi bilir. Ancak Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, kalpleri şüpheye düşüp, kuşkuları içinde bocalayanlar senden izin isterler." (Tevbe, 44-45)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) böylece mümin kimsenin cihadı terk etmek için izin istemeyeceğini, ancak Allah'a iman etmeyen kimselerin izin isteyeceğini bildirmiştir. Şu halde izinsiz olarak cihadı terk eden kimse hakkında ne düşünülür?

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onları cimrilikle vasıflandırırken şöyle buyurmuştur:

"Onların infaklarının kabul edilmesine, yalnızca, Allah'ı ve Resulü'nü inkâr etmeleri, namaza ancak üşene üşene gelmeleri ve ancak istemeyerek infak etmeleri engel olmuştur."

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) istemeyerek infakta bulunan kimseyi bu şekilde yeriorsa, hiç infakta bulunmayan kimse hakkında ne düşünülür?

Yine Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) haber verdiğiine göre kâfirler Medîne'ye yaklaştıkları zaman münafıklar müminlere bazen "Bunlar bizim başımıza sizin yüzünüzden geldi, insanları bu dine davet eden sizsiniz, insanlarla bu uğurda savaşıyor sizsiniz, insanlara muhalefet eden sizsiniz" diyor, bazen "Bizim burada kalmamızı siz söylediniz, değilse biz sefere çıkmış olsaydık başımıza bu gelmezdi" diyor, bazen "Siz az ve zayıf olmanıza rağmen düşmanı kırıp geçirmek istiyorsunuz, sizin dininiz sizi aldatmış" diyor, bazen "Siz delisiniz, sizde akıl diye bir şey yok, kendinizi helak etmek istediğiniz gibi başkalarını da kendinizle birlikte helak etmek istiyorsunuz" diyor, bazen de bunların dışında çeşit çeşit rahatsız edici sözler sarf ediyorlardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onların durumunu şu buyruğuyla bildirdi:

"Düşman birliklerinin gitmediğini sanıyorlar. Düşman birlikleri bir daha gelecek olsa, isterler ki, bedevilerin arasında bulunsunlar da size dair haberleri (başkalarından) sorsunlar. İçinizde bulunsalardı da pek az savaşırldı." (Ahzab, 20)

Böylece Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onları üç vasıfla vasıflandırmıştır: Birincisi, düşman birliklerine karşı olan korkuları sebebiyle onların şehrin etrafından çekilmediklerini zannetmeleridir. İşte bu kalbinde hastalık bulunan korkak kimsenin halidir. Zira onun kalbi korkutucu haberleri hemen tasdik ederken, güven verici haberleri ise yalanlamaya meyillidir.

İkincisi: Düşman birlikleri bir kez daha gelecek olsa, sizinle olmayı istemezler. Aksine çölde bedevilerin arasında bulunmayı, oradan sizin haberlerinizi soruşturmayı, "Medîne'den ne haber var, insanlardan ne haber var?" diye sormayı isterler.

Üçüncüsü: Düşman birlikleri tekrar geldiği zaman onlar sizin aranızda bulunacak olsalar bile, pek az savaşırldı.

İşte bu üç özellik insanlardan birçoğunda tam olarak bulunmaktadır.

Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğullarına ve Hamd b. Nâsır'a -Allah onlara rahmet etsin- "Muvahhid kimsenin cehennemde kalıp kalmayacağına dair bir bilginiz var mı?" diye soruldu.

Onlar da şöyle cevap verdiler:

Din olarak kendisine inandığımız, aynı şekilde müslüman kardeşlerimiz için razı olduğumuz görüş; Allah Tebâreke ve Teâlâ'nın tevhid ehlinde hiç kimseyi cehennemde ebedi olarak tutmayacağıdır. Nitekim Kitap'tan, Sünnet'ten ve ümmetin icmasından birçok delil bu konuda birbirini desteklemektedir.

Şeyh Takiyyuddîn Ebu'l Abbâs İbni Teymiyye (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Rasûlullah'dan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edilen, Lâ ilâhe illallâh deyip de kalbinde arpa ağırlığınca iman bulunan her bir kimsenin cehennemden çıkacağı ile ilgili hadisler tevatür derecesine ulaşmıştır. Bazı rivayetlerde "arpa ağırlığınca" ifadesi yerine "zerre ağırlığınca" ifadesi bulunmaktadır.

Fakat bu hadisler ağır şartlar ile kayıt altına alınaram varid olmuştur. Örneğin Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Kim kalbinden gelerek ihlaslı bir şekilde Lâ ilâhe illallâh derse...", başka bir rivayette "Kalbinden gelerek samimi bir şekilde..." buyurmuştur." İbni Teymiye'nin sözleri burada sona erdi.

İşte bu Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşüdür. Bu görüş, ümmetin selefinden ve imamlarından Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabının ve onlara güzellekle tâbi olanların görüşüdür. Buna, büyük günah işleyen kimselerin cehennemde ebedi kalacağını söyleyen Hâricîler'den ve Mutezile'den başka hiç kimse muhalefet etmemiştir. Onların kendi görüşlerine delil olarak bazı ayetleri ileri sürmelerine gelince, bunlara cevap vermek için birçok ayrıntıya girmek gerekir.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğullarına ve Hamd b. Nâsır'a Allah'a şirk koşma hakkında soruldu: “İşleyenin yerildiği ve malının İslam ehline helal olduğu, kendisi üzerine ölen kimsenin bağışlanmayacağı büyük şirk nedir? Küçük şirk nedir?

Onlar da şöyle cevap verdiler:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Âlimler (*rahimehumullah*) şirkin büyük ve küçük olmak üzere iki kısım olduğunu söylemişlerdir. Büyük şirk, kişinin Allah'a yarattıklarından bir ortak kılması, Allah'a dua ettiği gibi ona dua etmesi, Allah'tan korktuğu gibi ondan korkması, Allah'tan umduğu gibi ondan umması ve işleri konusunda Allah'a tevekkül ettiği gibi ona tevekkül etmesidir.

Hâsılı, kim ibadetinde ve muamelelerinde Allah ile yarattıklarını bir tutarsa, Allah'a, O'nun asla affetmeyeceği büyük şirkle şirk koşmuş olur. Nitekim Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğu buna delalet etmektedir:

***"İnsanlardan bazıları Allah'tan başka ortaklar edinir de onları Allah'ı sever gibi severler. İman edenlerin Allah'a olan sevgileri ise çok daha fazladır. Keşke zalimler azabı gördükleri zaman bütün kuvvetin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının çok şiddetli olduğunu önceden anlayabilselerdi. İşte o zaman kendilerine uyulup arkalarından gidilenler, uyanlardan hızla uzaklaşırlar. Azabı görmüşlerdir ve aralarındaki bağlar kopup parçalanmıştır. Uyanlar şöyle derler: "Keşke dünyaya bir dönüşümüz olsaydı da onların şimdi bizden uzaklaştıkları gibi, biz de onlardan uzaklaşsaydık." Böylece Allah, onlara işledikleri fiilleri pişmanlık kaynağı olarak gösterir. Onlar ateşten çıkacak da değildirler."* (Bakara, 165-167)**

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) cehennem ehlinde hikayeten şöyle buyurmaktadır:

***"Vallahi biz, sizi Âlemlerin Rabbi'ne denk tutarken açık bir sapıklık içindeymişiz!"* (Şuarâ, 97-98)**

Müfessirlerden bazıları bu ayeti tefsir ederlerken şöyle demişlerdir: Vallahi onlar yaratılmışları; yaratma, rızık verme ve işleri çekip çevirme konusunda Allah ile denk tutmamışlardı. Fakat onlar onları sevgi,

yüceltme ve tazim konusunda Allah ile denk tutmuşlardı.

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Buna rağmen küfre sapanlar Rablerine denk tutmaktadırlar."** (*En'âm, 1*) buyurmuştur. Yani, O'na ibadet konusunda denk tutmaktadırlar.

Bu sebeple âlimlerin hepsi görüş birliği etmişlerdir ki, kim kendisiyle Allah arasında vasıtalardan edinip onlara dua eder, tevekkül eder ve onlardan isterse kâfir olur. Çünkü bu, **"Biz onlara ancak bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz."** (*Zümer, 3*) diyen putperestlerin küfrünün aynısıdır. Allah onların ayrılığa düştükleri konularda aralarında hükmedecektir. Sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Şüphesiz Allah hiçbir yalancıyı ve küfürde ileri giden kimseyi doğru yola iletmez"** buyurarak onların yalancı ve kâfir olduklarına şahitlik etmiştir. İşte bu, Allah'tan başka veliler edinip onların kendisini Allah'a yakınlaştıracığını zanneden, Allah'ın dışında ne bir zarar ne bir fayda veremeyecek varlıklara ibadet edip **"Bunlar bizim Allah katındaki şefaathçilerimizdir"** (*Yunus, 18*) diyen kimselerin durumudur.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında bu inancı reddetmiş ve batıl saymıştır. O, şefaatin tamamının kendisine ait olduğunu; kendisinin katında ancak şefaath etmesine izin verdiklerinin ve sözünden ve amelinden razı olduklarının şefaath edebileceğini bildirmiştir. İşte onlar da Allah'tan başka şefaathçiler edinmeyen tevhid ehli kimselerdir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendisinden başka şefaathçi edinmedikleri için onlara şefaath edilmesine izin verecektir. Dolayısıyla şefaathçilerin şefaathıyla en bahtiyar olacak kimse, Lâ ilâhe illallâh sözünün manasını gerçekleştiren tevhid ehli kimse olacaktır.

Allah ve Rasûl'ün ispat ettiği şefaath; kendisine izin verilen kimseden Allah'ı birleyen kimse için sadır olacak şefaathtır. Allah'ın nefyettiği şefaath ise, müşriklerin inandıkları şirk içeren şefaathtır. Müşriklere kasıtlarının zıddıyla muamele edilecektir. Şefaath ile kurtuluşa eren kimseler ise muvahhidler olacaktır.

Ebû Hureyre (*radiyallâhu anh*) kendisine "Senin şefaathinle insanların en bahtiyarı kimler olacaktır, ya Rasûlallah?" diye sorduğu zaman Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ona verdiği cevap üzerinde düşün: **"Kalbinden gelerek ihlas ile "Lâ ilâhe illallâh" diyen kimse..."**

Evet, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şefaate götüren vesilelerin en büyüğünün müşriklerin inandıklarının aksine halis bir şekilde tevhide sarılmak olduğunu bildirmiştir. Müşrikler, bazı şefaathiler edinip onlara ibadet ederek ve yine onları Allah'tan gayrı veliler edinerek şefaate ulaşılacağına inanırlar. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onların bu yanlış inançlarının tam tersini söylemiş, şefaatin sebebinin halis bir şekilde tevhide sarılmak olduğunu, işte o zaman Allah'ın şefaate edecek kimseye ona şefaate etmesi için izin vereceğini haber vermiştir.

Allah'tan başka şefaathiler edindiği takdirde onun kendisine tıpkı büyük kralların ve yöneticilerin yanında şefaate edildiği gibi şefaate edeceğine ve fayda sağlayacağına inanması da müşriğin cahilliğindendir. Onlar, Allah'ın katında O'nun izni olmadan kimsenin şefaate edemeyeceğinden ve Allah'ın sözünden ve amelinden razı olduğu kimseden başka kimseye şefaate edilmesine izin vermeyeceğinden habersizdirler. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu ikinci mesele hakkında **"Onlar (melekler) O'nun razı olduğundan başka kimseye şefaate etmezler."** (*Enbiya, 28*) buyurmuştur.

Şimdi üçüncü bir mesele daha kalmıştır ki, o da şudur: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) söz ve amel olarak ancak tevhidden ve Rasûl'e uyulmasından razı olur. Evet, öncekiler ve sonrakiler bu iki konudan sorguya çekileceklerdir. Nitekim Ebu'l Âliye şöyle demiştir: "Öncekilerin ve sonrakilerin kendisi hakkında sorguya çekilecekleri iki konu vardır: "Neye ibadet ediyordunuz?" ve "Peygamberlere ne cevap verdiniz?"

İşte bunlar, iyice dinleyip aklını kullanan kimsenin kalbinden şirk ağacını söküp atan üç asıldır. Birincisi: Allah'ın izni olmadan şefaate söz konusu değildir. İkincisi: Allah, sözünden ve amelinden razı olduğu kimseden başkası için şefaate izni vermez. Üçüncüsü: Allah (*subhânehû ve teâlâ*), söz ve amel olarak ancak kendisinin birleşmesinden ve Rasûl'üne uyulmasından razı olur.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), müşriklerin tutunduğu dalları öyle bir kesmiştir ki, bunu düşünüp bilen kimse bilir: Allah'tan başka velî ya da şefaathiler edinen kimsenin durumu tıpkı kendisine (çürük) bir ev edinen örümceğin durumuna benzer.

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"De ki: Allah'tan başka ilâh saydığınız şeyleri çağırın! Onlar ne göklerde ne de yerde zerre ağırlığına bir şeye sahiptirler. Onların bunlarda hiçbir ortaklığı

yoktur, Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur. O'nun katında O'nun izin verdiği kimse hariç şefaattir de fayda vermez." (Sebe, 22-23)

Evet, müşrik, mabudunu ancak bazı yararları elde etmek için ilah edinir.

Ancak şu dört hasletten birine sahip olan kimse başkasına yarar sağlayabilir: Bir varlık kendisine ibadet eden kimsenin istediğini verebilecek güce sahiptir, bu güce sahip değilse sahip olanın ortağıdır, onun ortağı da değilse yardımcısı ve destekçisidir, yardımcısı veya destekçisi de değilse onun katında bir şefaattir. İşte Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu dört mertebeyi en yükseğinden en düşüğüne kadar sırayla nefyetmiştir. Allah bir başkasının bir şeye sahip olabileceğini, kendisine ortak olabileceğini, kendisine yardımcı olabileceğini ve müşriğin talep ettiği şefaati nefyetmiştir. Müşriğin nasiplenemeyeceği şefaati ise ispat etmiştir. O da kendisinin izniyle olan şefaattir. İşte bu ayet akıllı kimse için açık bir delil ve nur olarak yeter. Ve yine tevhidi açıklama ve şirkin köklerini ve dallarını kesme adına da yeterli gelir.

Kur'an bu ayetlerin benzerleriyle doludur. Fakat insanların çoğu bu ayetlerin kendi bulundukları zamanı da kapsadığının farkında değildir. Onlar zannederler ki bu ayetler önceden yaşayıp ölmüş, arkalarında hiçbir mirasçı bırakmamış kimseler hakkındadır. İşte kalplerin Kur'an'ı anlamasına engel olan anlayış budur. Vallahi onlar gelip geçmiş olsalar bile arkalarında kendileri gibi ya da kendilerinden daha şerli veya kendilerinden daha hayırlı kimseler bırakmışlardır. Kur'an onlara hitap ettiği gibi onlardan sonrakilere de hitap etmektedir.

Fakat durum tam da Ömer b. Hattab'ın (*radıyallâhu anh*) dediği gibidir: İslam'ın düğümleri ancak birer birer çözülecektir. Cahiliyeyi, şirki ve Kur'an'ın ayıpladığı ve yerdığı şeyleri bilmeyen kimse İslam'ın içerisinde büyüdüğü zaman bunların içine düşer, bunları onaylar, bunlara çağırır ve bunları doğru ve güzel görür. Üzerinde bulunduğu şeyin cahiliye ehlinin üzerinde bulunduğu şey olduğunu, ya da onun bir benzeri, ya da ondan daha kötüsü veya iyisi olduğunu bilmez. İşte İslam'ın düğümleri bu şekilde çözülür. Maruf münkere, münker de marufa döner. Bidat sünnet, sünnet de bidat olarak algılanır. Kişi; tevhidi gerçekleştirdiği için, Rasûl'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) uyduğu için, hevâ ve bidat ehlini terk ettiği için bidatçi olarak görülür.

Basirete ve diri bir kalbe sahip olan bir kimse hakikati açık bir şekilde görür. Vallahu'l Müsteân. Bu meselede söylenecek söz birçok ayrıntıya ihtiyaç

duymaktadır ki yeri burası değildir. Biz sana ancak bazı tembihlerde bulunduk. Allah'ın kalbini nurlandırdığı kimse bununla, tevbe edilmesi durumu müstesna Allah'ın asla affetmeyeceği ve sahibine cenneti haram kılacağı şirkin hakikatini bilir.

Şu da var ki, şirkin en büyüklerinden ve zamanımızda en çok işlenen çeşitlerinden bazıları şunlardır: Ölülerden ihtiyaçların giderilmesini talep etmek, onlardan istiğasede bulunmak, onlara yönelmek... İşte bunlar, müfessirlerin Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Nuh kavminden hikayeten söylediği **"Dediler ki: İlahlarınızı asla bırakmayın! Vedd'i, Süva'ı, Yeğûs'u, Yeûk'u ve Nesr'i asla bırakmayın!" (Nuh, 23)** buyruğu hakkında yaptıkları tefsirlerde geldiği üzere dünyadaki şirkin temelidir. Müfessirler şöyle demişlerdir: "Bu isimler, Nuh kavminin içindeki salih kimselerin isimleridir. Onlar öldükleri zaman kavimleri onların kabirlerinin yanında ibadet ettiler. Sonra aradan uzun bir süre geçince onlara ibadet eder hale geldiler." Buhâri bu rivayeti Sahîh'inde, Nuh suresinin tefsirinde nakletmiştir. Aynı şekilde başka âlimler de bunu zikretmişlerdir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) her şeyin en doğrusunu bilir.

Küçük şirke gelince, riyanın azı ve Allah'tan başkası üzerine yemin etmek buna örnektir. Nitekim Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: **"Kim Allah'tan başkası üzerine yemin ederse şirk koştur."** Aynı şekilde kişinin "Allah ve sen dersen", "Bu Allah'tan ve sendendir", "Ben Allah'a ve sana aitim", "Allah'tan ve senden gayrı kimsem yok", "Allah'a ve sana güveniyorum", "Sen olmasaydın şunlar şunlar olmazdı" gibi sözleri de küçük şirk kapsamındadır. Rivayet edildiğine göre bir adam Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) **"Allah ve senin dilemenle"** demiş, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de **"Beni Allah'a ortak mı kıldın? "Yalnızca Allah'ın dilemesiyle" de."** buyurmuştur. Adamın söylediği lafız, diğer lafızlardan daha hafiftir. Söyleyenin haline ve maksadına göre bu söz büyük şirk de olabilir.

Bu zikrettiklerimizin küçük şirk olduğu hususunda âlimlerin görüş birliği vardır. Aynı şekilde bundan önce zikrettiklerimizin büyük şirk olduğu hususunda da âlimlerin görüş birliği vardır. Allah onlara rahmet etsin.

Bil ki, gerek büyük şirkten, gerek küçük şirkten, gerekse diğer günahlardan tevbe edildiği takdirde tevbe kesinlikle kabul edilir. Yeter ki tevbe sahih olsun ve bütün şartlarını taşıyın. İbni Abbas (*radiyallahu anhuma*) ve ona tâbi olanlar ise katilin tevbesinin kabul edilmeyeceğini

söylemişlerdir. İbni Abbas bu konuda ashabıyla münazara etmiştir. Âlimlerin çoğu bu konuda ona muhalefet etmiş ve şöyle demişlerdir: "Her gûnahtan tevbe edilebilir. Her bir gûnahtan tevbe edilmesi ve bu tevbenin kabul edilmesi mümkündür." Buna Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarını delil getirmişlerdir:

"De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O, çok bağışlayan, çok merhamet edendir." (Zümer, 53),

"Şüphesiz ben, tevbe eden, iman edip salih amel işleyen, sonra da doğru yolu bulan kimseye karşı çok bağışlayıcıyım." (Taha, 82)

Şu halde katil tevbe ederse ve iman edip salih amel işlerse, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ona karşı da çokbağışlayıcıdır.

FASIL

Gelelim şu soruya: Tevhidin ve imanın iki farklı mertebesi, iki farklı hakikati ve iki farklı mecazı mı vardır? Bu iki mertebeden her biri, şirkin ve küfrün mertebelerinden birine mi karşılık gelmektedir? Eksiklik ve batıllık diğeriyle değil de sadece bir tanesiyle mi ilgilidir? Kişi, bazı temel şirk amelleri işlediği zaman ya da tevhidin rükünlerinden birini terk ettiği zaman İslam dairesinden çıkıp iman dairesinin içerisinde mi kalmaktadır, yoksa iman dairesinden çıkıp İslam dairesinin içinde mi kalmaktadır?

Allah sana rahmet etsin. Bil ki, âlimler dinin üç mertebeden ibaret olduğunu söylemişlerdir. Birinci mertebe İslam mertebesidir. Kâfir, müslüman olduğunu söyleyip İslam'a boyun eğdiği zaman bu mertebeye dâhil olur.

İkinci mertebe ise iman mertebesidir. İman mertebesi birinci mertebeden daha yukarıdadır. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*) birdenbire iman ettiklerini söyleyen kimselerden imanı nefyetmiş, İslam'ı ise onlar için ispat etmiştir. O şöyle buyurmuştur:

"Bedeviler "İman ettik!" dediler. De ki: İman etmediniz. Fakat "İslam olduk" deyin. İslam kalplerinize henüz girmedi. Eğer Allah'a ve Resulü'ne itaat ederseniz, O sizin amellerinizden bir şey eksiltmez. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir. Müminler ancak Allah'a ve Resulü'ne iman eden sonra şüpheye

düşmeyen, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihad eden kimselerdir. İşte onlar sadıkların ta kendileridir." (Hucurat, 14-15)

Görüldüğü gibi Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onların iman iddialarını reddetmiş, o mertebeye henüz ulaşmadıklarını bildirmiştir. Sahih olarak rivayet edilen Sa'd hadisinde de, Sa'd Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Niçin falancaya ihsanda bulunmuyorsun? Vallahi ben onu mümin olarak görüyorum." dediği zaman, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Belki de müslümandır" buyurmuştur.

Üçüncü ve tüm mertebelerin en üstünde yer alan mertebe ise ihsandır. Cibrîl hadisi bu mertebelerin hepsinden bahsetmektedir. Cibrîl (as) Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İslam, iman ve ihsan hakkında sormuş, Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ona bunları bildirdikten sonra "Bu Cibrîl idi, size dininizi öğretmeye geldi." buyurmuştur.

Bir kimseden ihsan nefyedildiği halde o kimse için iman ispat edilebilir. Aynı şekilde bir kimseden iman nefyedildiği halde o kimse için İslam ispat edilebilir. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Zina eden zina ettiği esnada mümin olarak zina etmez..." buyruğu buna örnektir. Fakat kişiyi İslam mertebesinden ancak Allah'ı inkâr etmek ve dinden çıkaran şirk çıkarır.

Zina, hırsızlık ve şarap içme gibi büyük günahlara gelince, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'e göre bunlar kişiyi İslam dairesinden çıkarmaz. Fakat Hâricîler ve Mu'tezile bu konuda Ehli Sünnet'e muhalefet etmiş, büyük günah işleyen kimse'nin kâfir olacağına ve cehennemde ebedi kalacağına hükmetmişlerdir.

Ehli Sünnet ve'l Cemaat bu görüşe karşı Kitap'tan, Sünnet'ten, Sahabe Tâbiîn sözlerinden birçok hüccet ileri sürmüşlerdir. Bunlardan bir tanesi meşhur imam Muhammed b. Nasr El-Mervezî'nin rivayet ettiği şu haberdur: Bize İshak b. İbrâhîm tahdis etti, dedi ki: Bize Vehb b. Cerir b. Hazm tahdis etti, dedi ki: Babamın Fudayl'dan rivayet ettiğine göre Ebû Cafer Muhammed b. Ali'ye Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Zina eden zina ettiği esnada mümin olarak zina etmez." buyruğu hakkında soruldu. Bunun üzerine Ebû Cafer büyük bir daire çizip "Bu İslam'dır" dedi. Sonra bu dairenin ortasına küçük bir daire çizip "Bu da imandır" dedi ve ekledi: "Kişi zina ettiğinde ya da hırsızlık yaptığında iman dairesinden çıkıp İslam dairesine girer. İslam'dan ise ancak Allah'ı inkâr etmek çıkarır." Ebû Cafer'in sözü burada sona erdi.

Muhammed b. Nasr El-Mervezî şöyle devam etti: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) iman sıfatını, övgü, tezkiye ve medih sıfatı kılmış, cenneti iman ehline vacip kılmıştır. O şöyle buyurmuştur:

"O müminlere karşı çok merhametlidir. O'na kavuşacakları günde esenlik dilekleri "Selam'dır." (Ahzab, 43-44),

"Müminlere, kendileri için Rableri katında bir doğruluk makamı olduğunu müjdele." (Yunus, 2),

"O gün mümin erkek ve mümin kadınları, nurlarının önlerinden ve sağlarından koştuğu bir halde görürsün." (Hadid, 12),

"Allah iman edip salih amel işleyenlere altlarından ırmaklar akan cennetleri vadetmiştir..." (Tevbe, 72)

Yine âlimler şöyle demişlerdir: Allah (*subhânehû ve teâlâ*) büyük günah işleyen kimseleri de cehennemle tehdit etmiştir. Bu göstermektedir ki, büyük günahta ısrar eden kimseden iman sıfatı düşer.

Yine şöyle demişlerdir: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) İslam sıfatını kullanarak cenneti vacip kıldığını hiç görmedik. Demek ki büyük günah işleyen kimsede İslam sıfatı bulunduğu halde iman sıfatı ortadan kalkmıştır.

Eğer "İmanın zıddı küfür değil midir?" diye sorulacak olursa deriz ki: Küfür, imanın aslının zıddıdır. Zira imanın aslı ve dalları vardır. Küfrün zıddı olan imanın aslı ortadan kalkmadığı müddetçe küfür sabit olmaz.

Eğer "Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) büyük günah işleyen kimseden iman sıfatını nefyettiğini söylediniz. Peki, böyle bir kimsede iman adına bir şey var mıdır?" diye sorulacak olursa deriz ki: Evet, vardır. İmanın aslı hala o kimsede bulunmaktadır. Zaten o da olmasaydı kâfir olurdu.

Eğer "Fasık kimsenin iman sıfatıyla vasıflandırılmayacağını söylüyorsunuz. Diğer taraftan da imanın aslının o kimsede bulunduğunu söylüyorsunuz. Hâlbuki iman Allah ve Rasûlü'nü tasdik etmektir. Bu nasıl oluyor?" diye sorulacak olursa deriz ki: Çünkü Allah, Rasûlü ve müslümanların çoğunluğu, eşyaları, kendilerinin bilinmesini sağlayacak isimlerle isimlendirirler. Örneğin zina edeni fasık olarak isimlendirirler. Zina iftirası atanları fasık olarak isimlendirirler. Şarap içeni fasık olarak isimlendirirler. Bu zikredilenlerden hiçbirini takvalı veya vera sahibi olarak

isimlendirmezler. Diğer taraftan bütün müslümanlar bu kimselerde takvanın ve veranın aslının bulunduğu üzerinde icma etmişlerdir. Zira bu kimseler kâfir olmaktan veya Allah'a şirk koştuktan sakınmaktadırlar. Aynı şekilde cenabetten gusletmeyi ve namazı terk etmekten, annesiyle zina etmekten sakınmaktadırlar. Evet, bu kimseler bu hususlarda takvaya sahiptirler. Yine hak mezhepten olsun, karşıt mezhepten olsun müslümanların hepsi, kişinin günah işlediği takdirde, takva ve veranın aslı kendisinde kalıcı olmasına rağmen, takvalı ve vera sahibi olarak isimlendirilemeyeceği üzerinde icma etmişlerdir. Muhammed b. Nasr El-Mervezî'nin sözleri burada sona erdi.

Yani, mahremleriyle zina etmekten sakınmasının gösterdiği gibi, takvanın ve veranın aslı o kimsede yine bulunmaktadır. Buna rağmen kişiyi büyük günah işlediği takdirde takvalı ya da vera sahibi olarak isimlendirmezler. Aksine, o kimsede bir miktar takvanın ve veranın bulunduğunu bilmelerine rağmen, o kimseyi fasık ve günahkâr olarak isimlendirirler. Onların bu kimseye takvalı ve vera sahibi demelerini engelleyen şey; takvanın bir övgü ve tezkiye sıfatı olması, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) takva sahibi kimselere bağışlanmayı ve cenneti vacip kılmasıdır.

Evet, âlimler şöyle demişlerdir: İşte bu sebepten dolayı büyük günah işleyen kimseyi mümin olarak isimlendirmiyoruz, fasık ve zani olarak isimlendiriyoruz. Her ne kadar iman sıfatının aslı o kimsenin kalbinde bulunsun da... Zira iman sıfatı, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi sebebiyle müminleri övdüğü ve tezkiye ettiği, kendisi sebebiyle onlara cenneti vacip kıldığı asıldır.

Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "müslüman" demiş, "mümin" dememiştir. Âlimler bunu şöyle açıklamıştır: Eğer muvahhid müslümanlardan birisinin kalbinde ne iman adına ne de İslam adına bir şey bulunmayacak olsaydı, buna en layık kimseler cehennemden çıkarılacak olan cehennem ehli olurdu. Zira Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sahih olarak rivayet edildiğine göre Allah (*subhânehû ve teâlâ*) "Kalbinde zerre ağırlığınca iman bulunan kimseyi cehennemden çıkarın!" buyuracaktır. Bu göstermektedir ki müslümanların en şerlisi bile kalbinde iman bulunan kimsedir.

Görüyoruz ki ümmet, müslümanlar hakkında Allah'ın lazım kıldığı hükümler ile hükmetmişler, ne onları tekfir etmişler ne de onların kesinlikle cennete gideceğini söylemişlerdir. Bu da göstermektedir ki bu kimseler müslümandırlar.

Müslümanlar hakkındaki hükümler onlar için de geçerlidir. Fakat onlar (ın hepsi) mümin olarak isimlendirilmeyi hak etmemektedirler. Zira İslam, müslüman olan kimsenin diğer dinlerden çıkıp İslam dinine girdiğini, ondan küfür sıfatının düştüğünü, müslümanlara uygulanan hükümlerin onun için de geçerli olduğunu ifade etmektedir.

Özetleyecek olursak, mesele anlattığımız gibidir: Din üç mertebeden oluşmaktadır: Birincisi İslam'dır. Ortası imandır. En yükseği ise ihsandır. Kim en yüksek mertebeye ulaşmışsa ondan önceki mertebelere de ulaşmış demektir. İhsan sahibi olan kimse aynı zamanda mümindir. Mümin kimse aynı zamanda müslümandır. Müslüman kimseye gelince, onun illa mümin olması gerekmez. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Cibrîl hadisinde bildirdiği bu açıklama Kur'an'da da gelmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ümmeti bu üç vasıfla vasıflandırmış ve şöyle buyurmuştur:

"Sonra Kitab'ı, kullarımız arasından seçtiklerimize verdik. Onlardan kimi kendisine zulmeder, kimi ortadadır, kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda öne geçerler. İşte büyük fazilet budur." (Fâtır, 32)

Şu halde nefesine zulmeden kimse, iman gereğini yerine getirmeyen kimsedir. Ortadaki ise, vacipleri yerine getirip haramlardan uzak duran mutlak manadaki mümin kimsedir. Hayırlarda öne geçen ise, Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet eden ihsan sahibi kimsedir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Vâkıa, Mutaaffifîn ve İnsan surelerinde, insanların ahirette bu üç kısma ayrılacağını bildirmiştir.

Ebû Süleyman El-Hattâbî (*rahimehullâh*) dedi ki: "İnsanların en çok hata ettiği meselelerden birisi de budur. Zührî "İslam sözdür, iman ise ameldir" demiş ve bir ayetle bunu delillendirmiştir. Bazıları ise İslam'ın ve imanın aynı şey olduğunu savunmuş ve şu ayeti delil göstermişlerdir:

"Orada müminlerden olan kim varsa çıkardık. Orada bir ev dışında müslümanlardan olan kimse de bulmadık." (Zariyat, 35-36)"

Hattâbî şöyle devam etmiştir: "Bu konuda doğru olan görüş ise sözün kayıt altına alınması, mutlak olarak söylenmemesidir. Yani, müslüman bazı durumlarda mümin olurken bazı durumlarda mümin olmayabilir. Mümin ise her durumda müslümandır. Her mümin müslümandır fakat her müslüman mümin değildir. Eğer meseleyi bu şekilde yorumlarsan ayetlerin

manasını doğru bir şekilde tevil edersin. Bu konuda söz birlenir, birbirine aykırı hiçbir şey kalmaz.”

Şeyh Takiyyuddîn (İbni Teymiye) şöyle demiştir: “Hattâbî'nin tercih ettiği görüş; Ebû Cafer, Hammad b. Zeyd ve Abdurrahman b. Mehdi gibi İslam ile imanın farklı şeyler olduğunu söyleyen kimselerin görüşüdür. Bu aynı zamanda Ahmed b. Hanbel in ve diğer birçok âlimin görüşüdür. Önceki âlimlerden, buna muhalefet edip de İslam ve imanın aynı şey olduğunu söyleyen kimseyi bilmiyorum. Bu sebeple Ehli Sünnet'in çoğunluğu, Hattâbî'nin de zikrettiği üzere bu görüş üzeredirler. Aynı şekilde Ebu'l Kâsım Et-Teymî El-İsbahânî, onun oğlu olan ve Sahih-i Müslim'i şerh eden Muhammed (El-İsbahânî) ve diğer âlimler Ehli Sünnet'in katında tercih edilen görüşün nassın da delalet ettiği üzere hırsızlık yapan ve zina eden kimse için mümin sıfatının mutlak olarak kullanılamayacağı olduğunu ifade etmişlerdir.”

FASIL

Bu kaide üzerinde etraflıca durursan şunu görürsün: İnsanlar tevhid konusunda da çok farklı derecelerdeler. Bazı insanlar tevhid konusunda diğerlerinden daha yüksek derecelerdeler. Onlardan bazıları, sarîh ve sahîh nasların delalet ettiği üzere hiçbir hesap ve azap söz konusu olmadan cennete gireceklerdir. Bazıları ise -ki onlar günahkârlardır- cehenneme girecekler, orada günahları ölçüsünde kalacaklar, sonra kalplerinde bulunan tevhid ve iman sebebiyle oradan çıkarılacaklardır. Onlar da yine kendi aralarında farklı derecelerde bulunacaklardır. Nitekim Nebi (sallâllâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuş- tur: “*Lâ ilâhe illallâh diyen ve kalbinde buğday ağırlığınca hayır bulunan kimseleri cehennemden çıkarın.*” Başka bir lafızda “*arpa ağırlığınca*”, başka bir lafızda “*zerre ağırlığınca*”, başka bir lafızda ise “*hardal tanesi ağırlığınca iman bulunan kimse*” buyurmuştur. Şu halde kim bu naslar üzerinde düşünürse, insanların tevhid ve iman konusunda birbirlerinden farklı derecelerde olduklarını görür. Bu ise kalplerinde bulunan Allah'a imanın, samimi marifetin, ihlasın ve yakînin miktarına göre değişir.

Allah (subhânehû ve teâlâ) her şeyin en doğrusunu bilir.

FASIL

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) ehli beytinin faziletleri konusunda varid olan hadisler hakkındaki soruya gelince, deriz ki: Ehli Beyt'in faziletleri konusunda birçok sahih hadis varid olmuştur. Fakat Ehli Beyt'in faziletleri hakkında özel kitap kaleme alan kimselerin rivayet ettikleri hadislerin çoğu hadis hafızları tarafından sahih görülmemiştir. Bu konuda bize sahih olarak ulaşanlar yeter.

Şimdi şu meseleye geelim: Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Allah, sizden ancak kiri (günahı) gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor ey Ehli Beyt!" (Ahzab, 33)

Bazı kimseler Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) bu isteğinin ezeli olduğunu ve asla değişmeyeceğini söylemekte, ayetteki "إنما" kelimesinin cümleye hasır manası kattığı gibi iddialarda bulunmaktadır.

Deriz ki: İlim ehli bu ayetin onların günahlardan korunmuş olduklarına delil olmayacağını ifade etmişlerdir. Ehli Beyt'in büyüklerinden olan Hasan, Hüseyin ve İbni Abbas gibi zatlar kendilerinin günahlardan korunmuş olduklarını iddia etmemişlerdir. Onlardan hiçbirisi bu ayeti günahlardan korunmuş olduklarına delil getirmemiştir.

Aynı şekilde âlimler Allah'ın kitabında iradenin, kaderî irade ve şer'î irade olmak üzere iki kısım olduğunu ifade etmişlerdir. Kaderî irade değişmez. Şer'î irade ise değişebilir. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruklarında irade, birinci kısmın manasında kullanılmıştır:

"Biz bir memleketi helak etmek istediğimiz zaman, oranın elebaşlarına emrederiz de orada günah işlerler, sonra da azap hükmü o memleket için gerçekleşir." (İsra, 16),

"Allah bir topluluk için kötülük dilediği zaman onu geri çevirecek kimse yoktur." (Ra'd, 11),

"Biz istiyorduk ki, yeryüzünde ezilenlere lütufta bulunalım ve onları önderler yapıp (yeryüzüne) varis kılalım..." (Kasas, 5-6)

İradenin ikinci kısmın manasında kullanılmasına gelince, buna da Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğu örnektir:

"Allah size açıklamak ve sizi sizden öncekilerin yollarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor. Allah hakkıyla bilendir, hikmet sahibidir. Allah sizin tevbenizi kabul etmek istiyor..." (Nisa, 26-27)

Şu halde Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ***"Allah, sizden ancak kiri (günahı) gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor ey Ehli Beyt!" (Ahzab, 33)*** buyruğundaki irade; ***"Allah size hiçbir zorluk çıkarmak istemez, sizi temizlemek ister." (Maide, 6), "Allah sizin için kolaylık ister, zorluk istemez." (Bakara, 185)*** ve ***"Allah size açıklamak ve sizi sizden öncekilerin yollarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor..." (Nisa, 26)*** buyruklarındaki irade ile aynı anlamdadır. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) bu ayetlerde zikrettiği irade, sevmek anlamındadır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu ayetlerde muradını, rızasını, söz konusu şeyi müminler için şariat kıldığını ve o şeyi emrettiğini bildirmektedir. Bu ayetlerde irade ile kastedilen şeyin başka bir anlama geldiğini söyleyen ya da "Yok, bu ayetlerdeki iradede maksat O'nun kazası ve kaderidir" diyen kimse yoktur.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu ayetin nüzulünden sonra ***"Allah'ım, ehli beytim! Onlardan kiri gider ve onları tertemiz yap!"*** buyurması da bunu desteklemektedir. Çünkü Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*), onlardan kiri gidermesini ve onları tertemiz yapmasını talep etmiştir. Eğer bu ayet Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) onlardan kiri giderdiğini ve onları tertemiz yaptığını bildiren bir haber olsaydı, o zaman talebe ve duaya gerek kalmazdı.

Bu görüş Kaderiyye'ye göre de daha zahir olan görüştür. Zira onlara göre Allah'ın iradesi, irade edilen şeyin olmasını gerektirmez. Onlara göre O bir şey istediği halde o şey olmayabilir, O bir şey istemediği halde o şey olabilir. Şu halde Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ***"istiyor"*** buyruğunda, istenilen şeyin gerçekleşeceğine delalet eden bir kader anlamı söz konusu değildir.

Ne hayret verici bir durumdur ki; kader konusundaki görüşleri, "Allah yeryüzündeki herkesin iman etmesini istemiştir fakat O'nun isteği gerçekleşmemiştir" diyen Kaderiyye ile aynı olan Şîa, bu ayeti Ehli Beyt'in ismetine delil getirmektedir.

Sünnet ve tahkik ehlinin görüşüne gelirsek, mesele daha önce belirttiğimiz gibidir: İrade, Allah'ın kitabında iki kısımdır. Birincisi şer'î ve dînî anlamdaki iradedir. Bu irade, Allah'ın sevgisini ve rızasını içermektedir. İkincisi ise kevnî ve kaderî iradedir. Bu da O'nun yaratmasını ve işleri çekip çevirmesini içermektedir. Birinciye örnek Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*)

“Allah size açıklamak ve sizi sizden öncekilerin yollarına iletmek ve sizin günahlarınızı bağışlamak istiyor...” (Nisa, 26) buyruğudur. İkinciye örnek ise O'nun “Allah kimi hidayete iletmek isterse onun göğsünü İslam'a açar...” (En'âm, 125) ve “Eğer Allah sizi saptırmak istiyorsa ben size ne kadar nasihatte bulunmak istesem de nasihatim size fayda vermez.” (Hud, 34) buyruklarıdır. Bunun örnekleri Kur'an'da çoktur.

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) müminlerin tevbesini kabul etmek ve onları tertemiz yapmak istediğini bildirmiştir. Fakat müminler arasında O'nun tevbesini kabul ettikleri de vardır, kabul etmedikleri de... Tertemiz yaptıkları da vardır, yapmadıkları da... Şu halde ayette, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Ehli Beyt'i tertemiz yapmak ve onlardan kiri gidermek gibi isteklerinin gerçekleştiğine dair herhangi bir delalet bulunmadığına göre, sırf bu ayete bakarak bu kimselerin iddiasının doğru olduğunu söylemek mümkün değildir.

Bu ayeti açıklayan diğer bir husus da, ayette zikredilenlerin Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) eşleri olmasıdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

“Ey peygamber hanımları! Sizden kim açık bir hayâsızlık yaparsa, onun azabı iki katına çıkarılır. Bu, Allah'a göre kolaydır. İçinizden kim de Allah'a ve Resulü'ne itaat eder ve salih amel işlerse, ona mükâfatını iki kat veririz. Biz, ona bol bir rızık hazırlamışızdır...Namazı kılın, zekâtı verin. Allah'a ve Resulü'ne itaat edin. Ey Peygamberin ev halkı! Allah, sizden ancak kiri (günahı) gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor. Evlerinizde okunan Allah'ın ayetlerini ve hikmeti hatırlayın. Şüphesiz Allah, her şeyin iç yüzünü bilendir ve her şey- den haberdar olandır.” (Ahzab, 30-34)

Bu hitapların hepsi Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) eşlerinedir. Emirlerin, yasakların, vaatlerin ve tehditlerin hepsi onlar içindir. Fakat Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) buyruğu hem onları hem de Ehli Beyt'ten olan diğer kimseleri kapsadığı için tezkiye lafzı gelmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur: ***“Ey Peygamberin ev halkı! Allah, sizden ancak kiri (günahı) gidermek ve sizi tertemiz yapmak istiyor.”***

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kiri gidermek ve tertemiz yapmak istemesine gelince, bu hitap ve diğer hitaplar sadece Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) eşlerine özel değildir. Aksine bu hitap Ehli Beyt'in tamamını içerisine alır.

Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin ise bu konuda diğerlerinden daha özel bir konumdadırlar. Aynı şekilde Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onlara özel olarak dua etmiştir.

Buna benzer bir örnek verecek olursak: Allah Teâlâ'nın "**Şüphesiz ilk gününden itibaren takva üzerine inşa edilen mescid...**" (*Tevbe, 108*) buyruğu Kuba Mescidi hakkında nazil olmuştur. Fakat ayetteki hüküm hem onu hem de ondan daha hayırlı olan Medîne Mescidi'ni kapsamaktadır.

Sahih olarak rivayet edildiğine göre Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) takva üzerine inşa edilen mescidin hangisi olduğu sorulmuş, Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "*İşte bu mescidimdir.*" buyurmuştur. Yine sahih olarak rivayet edildiğine göre Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) her cumartesi gerek binekli olarak gerekse yürüyerek Kuba'ya giderdi. Cuma gününü mescidinde (Mescid-i Nebevî'de) geçirir, cumartesi günü de Kuba'ya giderdi. İkisi de takva üzerine inşa edilmişti. İşte Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) eşleri ile; Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin arasında da böyle bir ilişki söz konusudur. Onların hepsi Ehli Beyt'tendir. Fakat Ali, Fâtıma, Hasan ve Hüseyin bu konuda Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) eşlerinden daha ayrıcalıklıdır. Bu sebeple Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) duasında onları özel olarak zikretmiştir.

FASIL

Âl-i Beyt isminin kimler hakkında kullanılacağı ile ilgili sorunuza gelince, deriz ki: Âlimler Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) âlinin kim olduğu konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bazıları "ümmetidir" demiştir. Bu, Malik'in ve Ahmed'in mezhebinden olan bazı kimselerin ve diğer bazı âlimlerin görüşüdür. "Ümmetinden takva sahibi olanlar" da denmiştir. Ayrıca "*Muhammed'in âli, takva sahibi her bir kimsedir*" şeklinde bir hadis rivayet etmişlerdir. Bu hadisi Hallal rivayet etmiştir. Hadisin devamı ise "Favâid" isimli eserindedir. Fakat bu hadis hiçbir aslı olmayan bir hadistir. Sahih olan görüş ise, Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) âlinin onun ehli beyti olduğudur. Şâfiî'den ve Ahmed'den de bu görüş nakledilmiştir. Onun eşlerinin âlinin kapsamına girip girmediği konusunda ise iki farklı görüş vardır. Bu konuda Ahmed'den iki farklı rivayet gelmiştir. Sahih olan görüş ise onun eşlerinin de onun âlinin kapsamında olduğudur. Zira Buhârî ve Müslim'de rivayet edildiğine göre, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabına kendisine nasıl salât edeceklerini öğretirken "*Allah'ım, Muhammed'e, onun eşlerine ve*

zürriyetine salât et!" buyurmuştur. Ayrıca İbrahim'in (as) hanımı, İbrahim'in(as) âlinden ve ehli beytindendir. Aynı şekilde Lût'un (as) hanımı da Lût'un (as) âlinden ve ehli beytindendir. (Buna göre Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri de onun âlinden ve ehli beytindendir.) Zikrettiğimiz ayet de onların onun ehli beytinden olduğuna delalet etmektedir.

Ümmetinden olan takva sahiplerine gelince, onlar Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) (ehli beyti değil) dostlarıdır. Nitekim sahih olarak rivayet edildiğine göre Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Falan oğulları aşireti benim dostlarım değildir. Benim dostum Allah ve salih müminlerdir."*

Demek ki takva sahibi dostları ile onun arasında din, iman ve takva bağı vardır. Kalpler ve ruhlar arasındaki bağ ise bedenler arasındaki bağdan daha kuvvetlidir.

Onun akrabalarına gelince, onların arasında mümin de vardır, kâfir de... İyi de vardır günahkâr da... Onların arasında faziletli olan Ali, Cafer, Hasan, Hüseyin ve İbni Abbas gibi zatların faziletlerinin sebebi ise imanları ve takvalarıdır. Bu zatlar, sadece nesep yönüyle değil iman ve takva yönüyle onun dostlarıdır.

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bazı dostları onun âlinden daha yüksek derecede olabilirler. Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) salât getirirken onun âline de salât getirilmesi, onların onun dostlarından daha faziletli olmalarını gerektirmez. Her ne kadar onunla birlikte kendilerine salât getirilmese de onun bazı dostları onun ehli beytinden daha faziletidirler. Daha az faziletli olanın bir konuda ayrıcalıklı kılınıp da, daha faziletli olandan daha faziletli olmaması mümkündür. Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) eşleri, Buhârî ve Müslim'de rivayet edildiği üzere, kendilerine salât getirilen kimseler arasındadırlar. Fakat âlimlerin hepsinin ittifakıyla peygamberler onlardan daha faziletlidir. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine onlara Sahabe (*radıyallahu anhum*) arasında vuku bulan savaşlar hakkında soruldu. Onlar da şöyle cevap verdiler:

Sahabe arasında vuku bulan savaşlar konusunda doğru görüş, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşüdür. Biz din olarak buna inanıyoruz ve mezhep olarak buna rıza gösteriyoruz. Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşü; onlar arasında cereyan eden olaylar hakkında susmak, Allah'tan onlardan razı olmasını istemek, onları dost bilmek ve onların hepsini sevmektir. Allah onların hepsinden razı olsun. Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onlardan razı olduğunu bildirmiş, Kur'an'da yer alan birçok ayette onları övmüştür. Onlar birbirleriyle tevilde bulunarak savaşmışlardır. Diğer taraftan, onların günahlarını yok edecek o kadar büyük iyilikleri vardır ki kendilerinden başka hiç kimsede bu kadar iyilik bulunmaz.

Yine inanıyoruz ki Ali (*radıyallâhu anh*) hakka Muaviye (*radıyallâhu anh*) ve ashabından daha yakındı. Nitekim Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"İnsanların ayrılığa düştükleri bir zamanda dinden çıkan bir grup dinden çıkar. Onları, iki taifeden hakka daha yakın olanı öldürür."*

Evet, Nehrevan ehli, başka bir isimle Hâricîler, başka bir isimle Haruriyye; Ali'nin (*radıyallâhu anh*) Muaviye ile savaştığı sırada iki fırkaya da isyan bayrağı açtılar. Ali (*radıyallâhu anh*) ve ashabı; insanlara saldırmalarından, haram kılınmış kanı dökmelerinden, müslümanların kanlarını ve mallarını helal saymalarından sonra onları Kufe'ye yakın bir yerde bulunan Harurâ'da öldürmüştür. Yine Ali (*radıyallâhu anh*) Hâricîler'e İbni Abbas'ın (*radıyallâhu anh*) göndermiştir. İbni Abbas da onlara nasihatte bulunmuş, öğüt vermiş ve onların şüphelerini gidermiştir. Onların birçoğu görüşlerinden dönerken, kalanları da Ali'ye (*radıyallâhu anh*) isyan etmiştir. Ali de (*radıyallâhu anh*) onları son ferdine kadar öldürmüştür.

Ali (*radıyallâhu anh*) eli kesik adamın aranmasını emretmiş, insanlar da onu aramıştır. Nihayetinde onu Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tarif ettiği şekilde, kollarından bir tanesi kadın memesini andırır şekilde bulmuşlardır. Bunun üzerine Ali (*radıyallâhu anh*) Allah'a şükretmek amacıyla secdeye kapanmıştır. İşte bu da göstermektedir ki Ali (*radıyallâhu anh*) hakka Muaviye'den (*radıyallâhu anh*) daha yakındır.

Kendisine Sahabe arasında vuku bulan savaşlar hakkında sorulunca Ömer b. Abdulaziz'in verdiği cevap ne kadar da güzeldir: "Onların kanları, Allah'ın benim ellerimi bulaştırmadığı kanlardır. Şimdi ben, dilimi de

onlar hakkında konuşmayarak temiz tutmayayım mı?" Ya da buna benzer bir söz söylemiştir.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğullarına ve Hamd b. Nâsır'a - Allah onlara rahmet etsin- Sahabe (*radıyallahu anhum*) hakkındaki görüşleri sorulmuştur. Onlar da şöyle cevap vermişlerdir:

Sahabe hakkındaki görüşümüz Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşüdür. Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşü ise şudur: Rasûlullah'yan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sonra onların en faziletlisi Ebû Bekir'dir. Ebû Bekir'den sonra en faziletlieleri Ömer'dir. Ömer'den sonra en faziletlieleri Osman'dır. Osman'dan sonra en faziletlieleri Ali'dir. Allah onlardan razı olsun. Onların hilafetteki sıralamaları da faziletteki sıralamaları gibidir. Ehli Sünnet'ten bazı kimseler Osman'ın Ali'ye üstünlüğü konusunda farklı görüş bildirmişlerdir. Bazı kimseler kesin bir şekilde Ali'nin Osman'dan üstün olduğunu ifade etmişlerdir. Fakat dört imamın ve onların izinden gidenlerin görüşü birinci görüştür.

Zehebî (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Ali'nin (*radıyallâhu anh*) "Bu ümmetin, peygamberinden sonra en hayırlısı Ebû Bekir, Ebû Bekir'den sonra ise Ömer'dir." dediğine dair haberler tevatür seviyesine ulaşmıştır." Zehebî'nin sözü burada sona erdi.

Bu dört kimseden sonra ümmetin en faziletlieleri, Ehli Sünnete göre, Aşere-i Mübeşşere'deki diğer altı kişi, sonra Bedir Ehli, sonra Rıdvan Biati'ne katılanlar, sonra da Sahabe'nin diğerleridir. Allah onlardan razı olsun.

FASIL

"Allah (*subhânehû ve teâlâ*) tarafından günahların işleneceğine dair herhangi bir yazı yazılmış mıdır?" sorunuza gelirsek, deriz ki:

Evet, bunun hakkında yazı yazılmış, kalem hareket etmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kullarının yapacağı şeyleri daha onlar yapmadan önce bilmiştir. Bu konuda gerek Sahiheyne'de, gerek sünenlerde, gerekse müsnedlerde Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edilen hadisler tevatür seviyesine ulaşmıştır. Aynı şekilde Kur'an da buna delalet etmektedir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Biz her şeyi bir kadere göre yarattık." (Kamer, 49),

"O her şeyi yaratmış ve her şey için bir kader tayin etmiştir." (Furkan, 2)

Bu kader; eşyaları, şekilleri, cevherleri ve arazları içerisine alır.

Buhârî ve Müslim'in rivayet ettiği İmran b. Husayn hadisine göre Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Allah vardı ve O'ndan önce hiçbir şey yoktu. Arşı da su üzerindeydi. Sonra gökleri ve yeri yarattı. Zikir'de her şeyi yazdı."*

Yine Buhârî ve Müslim'in Ebû Hureyre'den rivayet ettiğine göre Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Ebû Hureyre'ye *"Kalem, senin karşılaşacağın şeyler konusunda kurumuştur."* buyurmuştur.

Yine Abdullah b. Amr b. Âs'ın (*radiyallâhu anh*) rivayet ettiğine göre Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz Allah, mahlûkatın kaderini gökleri ve yeri yaratmadan elli bin yıl önce tayin etmiştir."*

İşte bu asıl, Cibrîl hadisinde geçen altı asıldan bir tanesidir. Cibrîl (as) Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) iman hakkında sorduğu zaman o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle demişti: *"Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere inanmandır."*

Ehli Sünnet ve'l Cemaat bunun üzerinde icma etmiştir. Bu konuda onlara bu ümmetin mecusileri olan Kaderiyye mensuplarından başka kimse muhalefet etmemiştir. Kaderiyye, Allah'ın kulların fiillerini takdir etmesini ve fiillerin kullardan sadır olmasını dilemesini kabul etmemişlerdir. Meydana gelen olayların kendiliğinden meydana geldiğini, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) dilediğine hidayet edip dilediğini de saptırmaya kadir olmadığını,

hidayetin ve sapıklığın kulların elinde olduğunu söylemişlerdir. Bu kimseler Sahabe döneminin sonlarında ortaya çıkmışlardır. Abdullah b. Ömer b. El-Hattâb (*radiyallâhu anh*) bu kimseler kendi zamanında çıktığı zaman onlardan beraatini ilan etmiştir. Onların görüşlerini ve akidelerini reddetmiştir. Aynı şekilde diğer sahabîler de bu şekilde davranmışlardır. Abdullah b. Ömer'in bu konudaki kıssası Sahih-i Müslim'de geçmektedir. Bu görüşü ilk ortaya atan kimse ise Basra'da bulunan Ma'bed El-Cuhenî'dir.

Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) dilediğini yaratır ve dilediği şekilde hüküm verir. O yaptıklarından dolayı sorguya çekilmez. O'nun hükmünü engelleyecek, kazasını geri çevirecek kimse yoktur. O hikmet sahibi ve adaletlidir. Zulümden ve çirkinlikten münezzehtir. Nitekim O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Rabbim kimseye zulmetmez." (Kehf, 49),

"Rabbim kullara zulüm eden değildir." (Fussilet, 46)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) cehennem ehli hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Biz onlara zulmetmedik. Fakat asıl zalimler onlardı." (Zuhruf, 76)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Kim mümin olduğu halde salih amellerden işlerse, zulme uğramaktan ve hakkının çiğnenmesinden endişelenmez." (Taha, 112)

Yine Ebû Zerr El-Gıfârî'nin naklettiğine göre Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Rabbinden şunu rivayet etmiştir: *"Şüphesiz Ben zulmü kendime haram ettim. Onu sizin aranızda da haram kıldım. Öyleyse birbirinize zulmetmeyin..."* Bu uzun hadisi Müslim rivayet etmiştir.

Bu mesele (kader meselesi) Rasûlullah'a da (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) aynen sorulmuş, o da göğüslere şifa olacak ve yeterli gelecek şekilde cevap vermiştir. Müslim, Sahih'inde İmran b. Husayn'dan şu hadisi rivayet etmiştir: Cüheyne ya da Müzeyne kabilesinden bir adam gelip dedi ki: "Ey Allah'ın Rasûlü, ne dersin, insanların uğrunda amel edip çalışıp çabaladıkları, geçip gitmiş bir kaderden haklarında hükme bağlanıp geçip gitmiş bir şey midir, yoksa nebilerinin kendilerine getirip haklarında hüccetin sabit olduğu hususlara bağlı olarak gelecek te yapacakları bir şey midir?" Rasûlullah da

(sallallâhu aleyhi ve sellem) bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Hayır, onların hakkında hükme bağlanıp geçip gitmiş bir şeydir. Bunun tasdiki ise Allah Azze ve Celle'nin kitabındaki "Nefse ve onu düzenleyene, sonra ona hem kötülüğünü hem de takvasını ilham edene..." (Şems, 7-8) buyruğudur."*

Allah'ın hidayet ettiği kimse için bu söylediklerimiz yeterli gelecektir. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

FASIL

"Hayır ve şer olarak cereyan eden kaderin hepsi genel olarak Allah tarafından mıdır, değil midir?" sorunuza gelirsek, deriz ki:

Daha önce de geçtiği üzere hayrın ve şerrin hepsi kader ile dir. Ali (*radi-yallâhu anh*) şöyle demiştir: Bakîu'l Harkad'da bir cenazedeydik. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) geldi ve oturdu. Biz de onun etrafına oturduk. Beraberinde bir asa vardı. Başını eğdi. Asası ile (yere) bir şeyler çizmeye başladı. Sonra buyurdu ki: *"İçinizden kimse yoktur ki, nefes alan hiçbir canlı yoktur ki Allah onun cennetteki ve cehennemdeki yerini yazmış olmasın. Onun mutlu mu yoksa bedbaht mı olacağı yazılmış olmasın."* Bunun üzerine bir adam "O halde yazımıza bağlı kalıp ameli terk mi edelim?" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: *"Kim mutluluk ehline ise mutluluk ehlinin ameline yönelecektir. Kim de bedbahtlık ehline ise bedbahtlık ehlinin ameline yönelecektir."* Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sonra *"Kim verir ve sakınırsa, en güzeli doğrularsa, biz ona en kolay olanı kolaylaştırırız. Kim de cimrilik edip kendisini müstağni görürse, en güzeli yalanlarsa, biz ona en zor olanı kolaylaştırırız."* (Leyl, 5-10) buyruklarını okudu.

Başka bir hadiste de Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Amel edin. Her şey kolaylaştırılmıştır. Bedbahtlık ehline bedbahtlık ehlinin amelleri kolaylaştırılır. Mutluluk ehline ise mutluluk ehlinin amelleri kolaylaştırılır."* Sonra da *"Kim verir ve sakınırsa, en güzeli doğrularsa..."* buyruğunu okumuştur.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Muhammed'in oğulları Hüseyin ve Abdullah'a, Şeyh'in ibadetlerde nasıl amel edileceği hakkındaki akidesini sordular. Onlar da şöyle cevap verdiler:

Allah ona rahmet etsin. Şeyh'in akidesi ve kendisini Allah'ın huzurunda din edindiği şey; bizim akidemizle ve kendisini Allah'ın huzurunda din edindiğimiz şeyle aynıdır. O da Sahabe'den ve onlara güzellikle tâbî olan kimselerden, ümmetin selefinin ve imamlarının akidesidir. Bu akide, Allah Teâlâ'nın kitabından ve Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünnetinden bir delilin delalet ettiği şeye uymak, âlimlerin sözlerini bu ölçüye göre değerlendirmektir. Âlimlerin sözlerinden hangisi Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine uyuyorsa onu kabul ederiz ve onunla fetva veririz. Onların sözlerinden hangisi de Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine aykırıysa, onu söyleyene iade ederiz.

İşte bu, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*), kitabında bize emrettiği asıldır. O şöyle buyurmuştur:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Resul'e itaat edin, sizden olan emir sahiplerine de... Eğer bir konuda ayrılığa düşerseniz onu Allah'a ve Resul'e götürünüz, eğer Allah'a ve ahiret gününe iman ediyorsanız..." (Nisa, 59)

Müfessirler, Allah'a götürmenin O'nun kitabına götürmek olduğu, Rasûl'e götürmenin ise hayatındayken bizzat kendisine, vefatından sonra ise sünnetine götürmek olduğu üzerinde icma etmişlerdir. Bu aslı destekleyen deliller Kitap'ta ve Sünnet'te çokça bulunmaktadır. Fakat bunları zikretmenin yeri burası değildir.

Bir adam dört mezhepten herhangi birinde derin bir ilme sahip olsa, sonra kendi mezhebine muhalif olan bir hadis görse, bunun üzerine mezhebini terk edip delile tâbî olsa, bu yaptığı çok güzel bir davranış olur. Hatta delili gördüğü zaman ona uyması vaciptir. Bunu yaptığı takdirde takip ettiği mezhep imamına muhalefet etmiş de olmaz. Çünkü Ebû Hanîfe olsun, Mâlik olsun, Şâfiî olsun, Ahmed olsun, imamların hepsi bu kaide üzerinde görüş birliği etmişlerdir. Allah onların hepsinden razı olsun.

İmam Mâlik şöyle demiştir: "Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dışında herkesin sözü alınabilir ya da terk edilebilir."

İmam Şafîî de "Bir hadisin sahih olduğunu gördüğünüz zaman benim sözümü duvara çarpın", başka bir rivayette "Hadis sahih olursa, işte benim görüşüm odur" demiştir.

İmam Ahmed b. Hanbel de şöyle demiştir: "İsnadını ve sahih olduğunu bildikten sonra hadisi bırakıp Süfyan'ın görüşüne uyanlara hayret ediyorum doğrusu. Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"O'nun emrine muhalefet edenler başlarına bir fitnenin ya da can yakıcı bir azabın gelmesinden sakınsınlar."** (Nur, 63) buyurmaktadır. Sen fitnenin ne olduğunu bilir misin? Fitne, şirktir. Kişi O'nun sözlerinden bir kısmını reddettiği zaman, belki de kalbine bazı eğrilikler girer ve helak olur."

Yine o ashabından birisine "Beni taklit etmeyin. Mâlik'i ya da Şâfiî'yi de taklit etmeyin. Biz (ilmi) nasıl öğrendiysek siz de öyle öğrenin." demiştir. Bu konuda imamların sözleri gerçekten çoktur. Başka yerlerde bu sözler uzun uzun aktarılmıştır.

Fakat bir kimse bir konuda ulemanın, yani mezhep âlimlerinin belirttiği görüşe muhalif bir delille karşılaşmamışsa, umarız ki o kimsenin ulemanın sözüyle amel etmesi caiz olur. Zira bizim için onların görüşleri kendi görüşlerimizden daha hayırlıdır. Onlar delilleri ancak Sahabe'nin ve onlardan sonra gelenlerin sözlerinden almışlardır. Fakat bir konuda, kendisine zıt gibi görünen hiç bir delil olmayan delil ortaya çıkana kadar, kesin bir şekilde onların görüşlerinin Allah ve Rasûlü'nün şeriatından olduğunu söylemek doğru değildir. İşte bu ümmetin selefinin ve imamlarının yaptığıdır. Ümmetin hem önceleri hem de sonraları bu yolu takip etmişlerdir. Bizim karşı çıktığımız şey bir mezhebe körü körüne bağlanmak ve delile tâbî olmayı terk etmektir. Bu iyice anlaşıldıysa, hem bizim karşı çıktığımız, hem de önceki ve sonraki âlimlerin karşı çıktıkları şey işte budur. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın oğlu, Şeyh Abdullah
(rahimehumallah) şöyle demiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Nebimiz Muhammedu'l Emîn'e, onun âline, ashabına ve izinden gidenlere olsun.

Bundan sonra: Bizler muvahhidlerin gazvesinde yer alan bölükleriz. Allah'a hamd olsun ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bize ihsanda bulundu da, Cumartesi günü gündüzün ortasında, haram olan Muharrem ayının sekizinde, hicri bin iki yüz on sekiz yılında; Mekke'nin eşrafı, âlimleri ve bütün halkı gazvenin emîri olan Suûd'dan eman talep ettikten sonra Mekke-i Müşerrefe'ye girdik. Hâlbuki onlar önceden Hacîc bölgesinin emîrleri ve Mekke emîriyle; onunla savaşmak ya da onu Beytullah'a yaklaştırmamak için Harem'de ikamet etmeye devam etmek konusunda anlaşmaya varmışlardı. Fakat muvahhidlerin askerleri hücumu geçtiği zaman Allah onların kalplerine korku attı. Bunun üzerine parçalanıp darmadağın oldular. Onlardan her bir kimse kaçmayı ganimet bildi. İşte o zaman Emîr Harem-i Şerif'te bulunan kimseler için eman verdi. Biz de Harem'e güvenli bir şekilde başlarımızı tıraş ederek ya da kazıtarak, şiarımız telbiye olduğu halde girdik. Yaratılmışların hiçbirinden korkmadık. Aksine yalnızca din gününün sahibinden korktuk. Ordu Harem'e girdiği zaman, sayılarının çokluğuna rağmen taşkınlık etmediler ve edepli davrandılar. Harem'de ne bir ağacı kestiler, ne bir av hayvanını ürküttüler, ne de bir damla kan akıttılar. Ancak Ka'be'ye gönderilen kurbanlık hayvanların kanları ve meşru şekilde akıtılan Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) helal kıldığı hayvanların kanları müstesna...

Umremizi tamamladıktan sonra insanları Pazartesi sabahında topladık. Sonra Emîr (*rahimehullâh*) âlimlere, insanlardan ne talep ettiğimizi ve onlarla ne uğrunda savaştığımızı açıkladı: Bu da ibadetin Allah'a has kılınması idi. Yine onlara, bizimle onların arasında vuku bulan anlaşmazlığın sebebinin yalnızca iki meseleden kaynaklandığını bildirdi. Birincisi: İbadeti Allah'a has kılmak, ibadetin çeşitlerini ve duanın da ibadet çeşitlerinden birisi olduğunu bilmek, Nebimiz Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisi sebebiyle insanlarla savaştığı şirkin manasını iyice bilmek, Nebi'nin

(sallallâhu aleyhi ve sellem) nübüvvetten sonra kendisine İslam'ın dört rüknü farz kılınmadan evvel uzun bir süre sürekli tevhide ve şirki terk etmeye çağırdığını bilmekti. İkincisi: İyiliği emredip kötülükten sakındırmaktı. Ki onlarda bunların isimlerinden başka bir şey kalmamıştı. Aralarında izleri silinip gitmişti.

Bunun üzerine, üzerinde bulunduğumuz şey hakkında güzel düşünüp gerek icmâlî gerekse tafsîlî manada bizimle muvafakat edip anlaşmaya vardılar. Emîr'e Kitap ve Sünnet üzere biat ettiler. Emîr de onların biatlerini kabul etti ve onların hepsini affetti. Onlardan hiçbir kimseye herhangi bir zorluk çıkarılmadı. Emîr onlara karşı, özellikle de âlimlere karşı son derece yumuşak davrandı. Onlara, gerek toplu olarak gerekse yalnız olarak yanımızda bulundukları zamanlarda, üzerinde bulunduğumuz şeyin delillerini açıkladık. Ayrıca onlardan bize nasihatte bulunmalarını, bizimle müzakere etmelerini ve hakkı beyan etmelerini talep ettik.

Bir arada bulundukları esnada onlara, Emîr'in açık bir şekilde şunu söylediğini bildirdik: Kitap'tan, Sünnet'ten, Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Siz benim sünnetime ve benden sonraki raşid halifelerin sünnetine yapışın"* buyruğu gereği kendilerine uyulması emredilen Hulefâ-i Râşidîn gibi Selef-i Salihîn'den olan zatların sözlerinden, yine Rasûlullah'ın *"Sizin en hayırlınız benim bulunduğum çağda yaşayanlardır, ondan sonra ondan sonra gelenler, ondan sonra ondan sonra gelenler..."* buyruğu gereği dört müçtehit imam ve üçüncü asrın sonuna kadar onlardan ilim alan kimselerin kavillerinden getirip açıkladıkları her delili kabul etmeye hazırız.

Yine onlara, hak nereye giderse bizim de oraya gideceğimizi, açık ve belirgin olan delile tâbî olduğumuzu, böyle bir delille karşılaştığımız zaman bizden önce bu delile muhalefet eden kimseleri önemsemeyeceğimizi bildirdik. Bu konuda bize herhangi bir itirazda bulunmadılar. Sonra herhangi bir şüpheleri kaldı mı diye, ölümlerden ihtiyaçların giderilmesini isteme konusunda onlara bazı şeyler söyledik. Aralarından birkaç kimse bir iki şüphe dile getirdi. Biz de bu şüpheleri Kitap'tan ve Sünnet'ten kesin delillerle cevaplandırdık. Nihayetinde hakka boyun eğdiler. Bizim kendisi uğrunda insanlarla savaştığımız şeyin hiçbir bulanıklığı olmayan apaçık hakikat olduğu konusunda ne bir şüpheleri kaldı ne de bir tereddütleri...

Biz onlardan yemin etmelerini istemememize rağmen onlar şu konuda göğüslerinin açıldığına, bu konuya kesin bir şekilde kanaat getirdiklerine ve hiçbir şüphelerinin kalmadığına dair bize en ağır yeminleri ettiler: "Yâ Rasûlallah!", "Yâ İbni Abbas!", "Yâ Abdulkâdir!" diyen ya da başka mahlûkları anan, bununla kötülüklerin savılmasını veya hayırların celbedilmesini talep eden, yalnızca Allah'ın kâdir olduğu hastalara şifa verme, düşmana karşı yardım etme, hoşlanılmayan şeylerden koruma gibi şeyleri onlardan isteyen kimse büyük şirk işleyerek müşrik olmuştur. Bu fiil o kimsenin kanını heder, malını mübah hale getirir. O kimse, kâinatın işleri üzerinde tasarruf sahibi olan zatın yalnızca Allah (*subhânehû ve teâlâ*) olduğuna itikat etse bile bu böyledir. Çünkü böyle bir kimse onların şefaatinin talep ederek ve onlar sebebiyle Allah'a yakınlaşmayı umarak, onların makamlarına ve ahirette onların kendisine şefaate edeceklerine güvenerek dua ile yaratılmışlara yönelmiştir.

Bu zamanda salihlerin kabirlerinin üzerine inşa edilen binalar, tıpkı önceki cahiliye dönemindeki insanların yaptığı gibi; ihtiyaçların görülmesi için yönelinen, yanıbaşında yalvarıp yakarılan ve darlık durumunda içindeki kimseye seslenilen putlar haline gelmiştir. Bunları söyleyip yeminler eden kimselerin arasında Hanefîler'in müftüsü Şeyh Abdulmelik El-Kaleî, Mâlikîler'in müftüsü Hüseyin El-Mağribî, Akîl b. Yahyâ el-Alevî gibi kimseler de vardı. Durum bu olduğu için, kabirlerin üzerine inşa edilmiş bir bina olsun ya da başka bir şey olsun, tazim edilerek, kendisine bağlanılarak, kendisi sebebiyle yarar ve zarar umularak kendisine ibadet edilen ne kadar put varsa hepsini ortadan kaldırdık. Ta ki bu tertemiz beldede ibadet edilen tek bir tâğut bile kalmadı. Bundan dolayı Allah'a hamdolsun.

Sonra vergiler ve harçlar kaldırıldı. Tütün içmeye yarayan aletler kırıldı. Tütün içmenin haram olduğu ilan edildi. Tütün bağımlılarının ve günahkârlığının herkes tarafından bilinen kimselerin yerleri yakıldı. Namazlara cemaatle devam edilmesi ve insanların her namazda tek bir imamın arkasında durmaları suretiyle ayrılığa mahal verilmemesi gerektiği, bu imamın da dört mezhep imamından (*radıyallahu anhum*) birini taklit eden bir kimse olacağı ilan edildi. İşte o zaman insanlar birlik oldular. Yalnızca Allah'a ibadet edildi. Ülfet hâsıl oldu. Zorluk ortadan kalktı. Onlara bir emîr tayin edildi. Her şey, kimsenin kanı dökülmeden, kimsenin ırzına hâlel gelmeden, kimseye herhangi bir zorluk çıkarılmadan yoluna girdi.

Sonra onlara Şeyh Muhammed'in tevhid konusunda kaleme aldığı, açık deliller içeren, bu konudaki muhkem ayetlerle ve mütevatir hadislerle dolu olan, kalpleri yumuşatacak risaleleri verdim. Bu risalelerden bir tanesi; avam için kendi meclislerinde yayılması, toplandıkları yerde okunması ve âlimlerin içe- risindeki manaları onlara açıklamaları için kısaltılmıştır ki böylece tevhidi bilip onun sapasağlam kulpuna iyice yapışsınlar ve şirki iyice öğrenip basiret üzere güvenli bir şekilde ondan kaçsınlar.

Mekke'nin âlimleri arasında bize gelip de olan bitenin çoğuna şahit olan kimselerden birisi de Hüseyin b. Muhammed b. Hüseyin El-İbrîkî El-Hadramî El-Hayyânî idi. Bu adam bize sürekli itirazlarda bulundu. Suûd ve onun yanında bulunan ilim ehlinden seçkin kimselerle bir araya gelip, kendisi sebebiyle kılıçların çekildiği şefaath meselesini sordu. Hem de utanmadan ve arlanmadan! Daha önce işlediği bir cürüm olmadığı için böyle davranıyordu.

Biz de ona dinin asılları konusunda mezhebimizin Ehli Sünnet ve'l Cemaat mezhebi olduğunu, yolumuzun ise en selametli hatta -halefin yolunun daha ilimli olduğunu söyleyen kimselerin aksine- en ilimli ve en hikmetli yol olan selefin yolu olduğunu bildirdik.

Yani mezhebimiz ve yolumuz şudur: Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) sıfatlarıyla ilgili ayetleri ve hadisleri zahiri üzerine bırakır, onları bu şekilde kabul ederiz. Hakikatlerine iman ettikten sonra manalarını Allah'a havale ederiz. Nitekim Selef ulemasının en büyüklerinden olan Mâlik, kendisine Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) "**Rahman Arş'a istiva etmiştir.**" (*Taha, 5*) buyruğunda geçen istiva hakkında sorulduğu zaman şöyle demiştir: "İstiva bilinen bir şeydir fakat keyfiyeti meçhuldür. Ona inanmak vacip, hakkında soru sormak ise bidattir."

Yine hayrın ve şerrin tamamının Allah Teâlâ'nın dilemesiyle meydana geldiğine itikat ediyoruz. O'nun mülkünde ancak O'nun istediği olur. Çünkü kul kendi fiillerini yaratmaya kâdir değildir. Aksine o (kendisi için takdir edileni) kesbeder. Bu kesbi sebebiyle bir lütuf olarak mükâfatlandırılır ya da adaletle uygun olarak cezalandırılır. Allah'ın kulları hakkında yapmasının vacip olduğu hiçbir şey yoktur. Ayrıca müminler ahirette herhangi bir keyfiyet ya da ihata söz konusu olmaksızın Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) göreceklerdir.

Yine biz fûruatta İmam Ahmed b. Hanbel'in mezhebine bağlıyız. Fakat başka mezhepleri değil de yalnızca dört imamdan herhangi birini taklit eden kim seye de karşı çıkmıyoruz. Râfıza, Zeydiyye, İmâmiyye gibi

mezheplerin ise sağlam olmadığını söylüyoruz. Zahiren onların bozuk mezheplerinin hiçbir asıl üzerinde bulunmadığını söylüyoruz. Hatta onları dört imamdan birini taklit etmeye zorluyoruz.

Biz, mutlak müçtehitlik mertebesinde bulunmayı hak etmiyoruz. Zaten aramızda böyle bir iddiada bulunan da yoktur. Fakat bazı meselelerde Kitap'tan veya nesh edilmemiş, tahsis edilmemiş ve kendisinden daha kuvvetlisi de bulunmayan sünnetten açık bir nas ile karşılaşmışsak, aynı zamanda bu nas dört imamdan birinin de görüşünü yansıtıyorsa, mezhebimizi bir kenara bırakır onunla amel ederiz. Örneğin biz, dedenin ve kardeşlerin miras paylaşımı meselesinde, Hanbelî mezhebine muhalif olmasına rağmen dedenin mirasta öncelik sahibi olduğunu söyleriz.

Aynı şekilde biz kimseyi mezhebine uyduğu konularda sorgulamayız. Ona itiraz etmeyiz. Fakat dört imamdan birinin mezhebine muhalif olan açık bir nassa muttali olursak, mesele de namaz kıldırmak için tayin edilmiş imamın kıldırdığı namaz gibi açığa vurulan bir şiar ile ilgili ise, işte o zaman örneğin Hanefî veya Mâlikî bir kimseye tuma'nîneye özen göstermesini, iki secde arasında tam bir şekilde oturmasını emrederiz. Çünkü bunların delili açıktır. Fakat besmeleyi açıktan okuyan Şâfiî bir imama, besmeleyi gizli okumasını emretmeyiz. Bu iki mesele arasında gerçekten çok büyük fark vardır.

Şu halde, eğer delil kuvvetli olursa, mezhebe muhalif olsa bile insanları o delile yönlendiririz. Bu durum da çok nadir olmaktadır. Ayrıca bazı meselelerde içtihatta bulunmayıp da bazı meselelerde içtihatta bulunmanın önünde hiçbir engel yoktur. Müçtehitlik iddiası olmadığından dolayı bunda herhangi bir çelişki yoktur. Dört mezhebe mensup âlimlerden birçok kimse bazı meselelerde mezhebine muhalif tercihlerde bulunmuş, bununla beraber mezhep imamını taklit etmeyi de tamamen bırakmamıştır.

Yine biz, Allah'ın kitabını anlamak için, insanlar arasında yaygın ve muteber olan tefsirlerden yardım alıyoruz. Bizim indimizde bu tefsirlerin en değerlileri; İbni Cerîr'in tefsiri, onun muhtasarı olan İbni Kesîr Eş-Şâfiî'nin tefsiri, aynı şekilde Behavî, Beydâvî, El-Hâzin, El-Haddâd ve Celâleyn tefsirleri gibi tefsirlerdir. Yine biz hadisleri anlamak için öne çıkmış âlimlerin şerhlerinden; örneğin El-Askalânî'nin ve El-Kastallânî'nin Buhârî'ye yazdıkları şerhlerden, Nevevî'nin Müslim'e yazdığı şerhten, El-Minâvî'nin

El-Câmiu's Sağîr'e yazdığı şerhten yardım alıyoruz.

Yine biz hadis kitaplarına çok önem veriyoruz. Özellikle de altı ana hadis kitabına ve onlara yazılan şerhlere... Aynı şekilde diğer ilimler hakkında yazılan diğer kitaplara; usul, fûrû, kavâid, siyer, nahiv, sarf gibi ümmete ait bütün ilimlerde yazılan kitaplara önem veriyoruz.

Yine biz kaleme alınmış eserlerden hiçbirini imha etmeyi emretmiyoruz. Fakat içerisinde insanları şirke düşürecek şeyler barındıran Ravdu'r Reyâhîn ve Delâil gibi kitaplar ya da mantık ilmine dair yazılan kitaplar gibi insanların akidelerine zarar verecek kitaplar müstesnadır. Nitekim âlimlerden büyük bir topluluk mantık ilmini öğrenmeyi haram görmüşlerdir. Ama biz bunlar ve benzerleri hakkında sorgulama ve araştırma yapmıyoruz. Ancak bir kimse inadından dolayı (zararlı içeriğe sahip bir kitabı) göstere göstere okursa, onun kitabı imha edilir. Bedevilerden birinin Taif ehline ait bazı kitapları imha etmesine gelince, o bunu cahilliğinden dolayı yapmıştır. Hâlbuki o ve diğer kimseler böyle bir şey yapmaktan sakındırılmışlardı.

Yine biz Araplar'ın köleleştirilmesini caiz görmeyiz. Böyle bir şeyi hiç yapmadık da. Ayrıca Araplar'dan başka kimseyle savaşmadık. Yine kadınların ve çocukların öldürülmesini de caiz görmüyoruz.

Hakkın üzerini örtmek ve insanların kafalarını karıştırmak için hakkımızda ortaya atılan iftiralara gelince: Kur'an'ı kendi kafamıza göre tefsir ediyormuşuz! Hiçbir şerhe müracaat etmeden ve hiçbir hocaya danışmadan hadislerden aklımıza uyanı alıyormuşuz! "Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bedeni kabrinde çürümüştür", "Birimizin âsâsı ondan daha yararlıdır", "Onun şefaet etme hakkı yoktur", "Onun kabrini ziyaret etmek güzel bir davranış değildir" diyormuşuz! Ayet Medîne döneminde inmiş olmasına rağmen "O, kendisine "Bil ki Allah'tan başka ilâh yoktur" ayeti nazil olana kadar "Lâ ilâhe illallâh'ın manasını bilmiyordu" diyormuşuz! Bütün bunları söyleyerek onun değerini düşürüyormuşuz! Âlimlerin sözlerine itimat etmiyormuşuz! İçerisinde hem hakkın hem de batılın olduğunu ileri sürerek mezhep kitaplarını imha ediyormuşuz! Mücessimmişiz! Günümüzdeki insanların hepsini tekfir ediyormuşuz! Aynı şekilde hicrî altı yüz yılından sonra bizim görüşümüzde olmayan herkesi tekfir ediyormuşuz!

Bu iftiralardan şu iftiralar dallanıp budaklanmıştır: Kimseden, kendisinin önceden müşrik olduğunu, anne ve babasının şirk üzere öldüklerini ikrar etmeden biat almıyormuşuz! Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat getirmekten sakındırıyormuşuz! Meşrû olan kabir ziyaretlerinin bile haram olduğunu söylüyormuşuz! Bizim üzerinde bulunduğumuz şeyi din edinen kimsenin, borçlarına varıncaya kadar bütün yükümlülüklerinden kurtulduğunu söylüyormuşuz! Ehli Beyt'in (*radiyallahu anhum*) hiçbir haklarının olmadığını söylüyormuşuz! Onları kendileriyle denk olmayan kimselerle evlenmeye zorluyormuşuz! Bazı ihtiyarları genç karısından ayrılmaya zorluyormuşuz ki karısı genç biriyle evlensin! Bize bu konuda bir dava geldiği zaman ihtiyar kimsenin mahkemede hiçbir hakkı bulunmuyormuş! Bu ve buna benzer saçmalıkları ilk duyduğumuzda bunları kimin söylediğini sorduk. Sonra da zikredilen her bir meseleye cevap olarak dedik ki: Allah'ım, sen bütün noksan sıfatlardan münezzehsin. Bu büyük bir iftiradır. Kim bunlardan bir şeyi bizden naklederse ya da bize nispet ederse, bizim hakkımızda yalan söylemiş ve bize iftira atmış olur.

Bizim halimize şahit olan, meclislerimizde hazır bulunan ve görüşlerimizi tam olarak araştıran kimse kesin olarak bilir ki, bütün bunlar din düşmanlarının ve şeytanın kardeşlerinin, insanları, ibadeti Allah'a has kılmak anlamına gelen tevhide boyun eğmekten ve Allah'ın kendisini asla bağışlamayacağını fakat onun altındaki günahları bağışlayabileceğini açık bir şekilde ifade ettiği şirkin çeşitlerinden uzak durmaktan soğutmak için uydurdukları iftiralardır. Biz inanıyoruz ki, haksız yere müslüman bir cana kıymak, zina etmek, faiz yemek, içki içmek gibi büyük günahları işleyen kimse, bu günahları tekrar tekrar işlese bile bu yaptıklarıyla İslam dairesinden çıkmaz. Bu sebeple intikam yurdunda sonsuza kadar kalmaz. Yeter ki ibadetlerinin tamamında Allah'ı birleyen bir kimse olsun.

Yine biz inanıyoruz ki, Nebimiz Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) derecesi mutlak olarak diğer yaratılmışların derecelerinden daha yüksektir. Kabirinde, berzah hayatıyla hayattadır. Onun hayatı, Kur'an'da söz edilen şehitlerin hayatından daha ileridedir. Çünkü o, şüphe götürmez bir şekilde şehitlerden daha üstündür. Kendisine selam verenin selamını duyar. Yine onun kabrini ziyaret etmek de sünnettir. Şu kadar var ki, Mescid-i Nebvî'yi ziyaret edip orada namaz kılmak amacı olmaksızın (sadece onun kabrini ziyaret etmek için) yolculuğa çıkmak doğru değildir. Fakat bir kimse Mescid-i Nebvî'yi ziyaret etmek niyetiyle beraber onun kabrini ziyaret

etmeye niyet etmişse, bunda bir beis yoktur. En değerli zamanlarını ona (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salât etmeye harcayan kimse iki cihanda da bahtiyar olur. Hadiste geldiği üzere tasaları ve üzüntüleri kaybolur.

Yine biz velîlerin kerametlerini inkâr etmiyoruz. Aksine onların haklarını itiraf ediyoruz. Şer'î yolda yürüdükleri ve uyulması gereken kanunlara uydukları sürece onların Rablerinden gelen bir hidayet üzere olduklarını kabul ediyoruz. Fakat onlar ne yaşadıkları zamanda ne de vefatlarından sonra ibadetin hiçbir çeşidini hak etmezler. Aksine, hayatta bulundukları zamanda onlardan dua talep edilir. Zaten dua her müslümandan talep edilebilir. Nitekim Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Müslüman kimsenin kardeşi için duası müstecaptır..." buyurmuştur. Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Ömer (*radiyallâhu anh*) ve Ali'ye (*radiyallâhu anh*) Uveys için bağışlanma talep etmelerini emretmiştir. Onlar da bunu yapmıştır.

Naslarda geldiği üzere Nebimiz Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kıyamet gününde şefaate edeceğine inanıyoruz. Aynı şekilde naslarda geldiği üzere diğer peygamberlerin, meleklerin, velilerin ve çocukların şefaate edeceklerine de inanıyoruz. Bizler şefaati, onu elinde bulunduran ve naslarda geldiği üzere insanların arasında onunla en bahtiyar olacak kimselerden olan muvahhidlerden dilediği kimse için şefaate izni verecek olan zattan istiyoruz ve Allah'a yalvarıp yakararak diyoruz ki: "Allah'ım! Nebimiz Muhammed'i kıyamet gününde bize şefaateçi kıl. Allah'ım! Salih kullarını ve meleklerini bize şefaateçi kıl." Zira bu Allah'tan istenir, onlardan değil. "Yâ Rasûlallah, Yâ veliyyallah, senden şefaate istiyorum!", "Yetiş imdadıma!", "Koru beni!", "Bana şifa ver", "Düşmanıma karşı bana yardım et!" gibi Allah'tan başka kimsenin kâdir olmadığı şeyler söylenerek O'ndan başkasından talepte bulunulmaz. Bu zikredilenlerden birini (ölü olarak kabinlerinde yatmakta ve) berzah alemindeylerken onlardan talep eden kimse ahirette müşrikler zümresinden olur. Çünkü ne Kitap'ta, ne Sünnet'te ne de Selef-i Sâlihîn'in sözlerinde buna dair bir nas varid olmamıştır. Aksine Kitap, Sünnet ve Selef'in icması, bunun Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisi sebebiyle insanlarla savaştığı büyük şirk olduğunu bildirmektedir.

Eğer Allah dışında bir varlığa yemin etmek ve onunla tevessül etmek hakkındaki görüşümüzü soruyorsan, derim ki: Öncelikle yemin eden kimsenin durumuna bakarız. Kişi eğer bu yeminiyle, üzerine yemin ettiği kimseyi Allah'ı

tazim ettiği gibi tazim etmeyi kastetmişse ya da ondan daha fazla tazim etmeyi kastetmişse, bu kişi icma ile müşriklerin en pislerinden ve en cahillerinden olan bir kâfirdir. Nitekim zamanımızdaki bazı gulat müşriklerde bu durum vaki olmaktadır: Adamdan şeyhinin -yani bütün işlerinde kendisine güvendiği mabudunun- üzerine yemin etmesi istendiği zaman, eğer yalancı ise ya da tereddüt içerisinde ise yemin etmeye yanaşmamaktadır. Fakat sadece Allah'ın üzerine yemin etmesi istenirse yemin etmektedir. Evet, işte bu kişi icma ile müşriklerin en pislerinden ve en cahillerinden olan bir kâfirdir.

Kişi, ettiği yeminle tazimi kastetmemişse, ağızından yanlışlıkla böyle bir şey çıkmışsa, bu büyük şirk değildir. O kişi bundan sakındırılır ve vazgeçirilir. Yaptığı bu hatadan istiğfar etmesi emredilir.

Tevessül ise bir kimsenin "Allah'ım, ben Sana Nebin Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yüzu suyu ile, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hakkı ile, salih kullarının yüzu suyu ile, falan kulunun hakkı ile tevessül ediyorum" gibi sözler söylemesidir. Bu da zemmedilmiş bidatler sınıfındandır. Tıpkı ezan okunurken yüksek sesle Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat getirmek hakkında bir nas varid olmadığı gibi bunun hakkında da herhangi bir nas varid olmamıştır.

Ehli Beyt konusuna gelince, bu konuda sorulan sorunun bir benzeri ve Fâtıma'nın (*radıyallâhu anha*) soyundan gelen kadınların Fâtıma'nın soyundan gelmeyen erkeklerle evlenmesinin caiz olup olmadığı hakkında başka bir soru Dir'iyye ulemasına sorulmuştur. Onların bu sorulara verdikleri cevap da şu şekilde olmuştur: Ehli Beyt'i -Allah onlardan razı olsun- sevmenin vacip olduğu konusunda hiçbir şüphe yoktur. Bu konuda Kitap'ta ve Sünnet'te birçok nas varid olmuştur. Onları sevmek vaciptir. Şu kadar var ki İslam insanları birbirlerine eşit kılmıştır. Kimsenin kimseye takva dışında bir üstünlüğü yoktur. Bununla beraber hem onlar hem de diğer ulema; saygıyı, ikramı ve hürmeti hak etmektedirler. Onlar meclislerde baş taraflara oturtulmalı, bir şey ikram edilirken onlardan başlanmalı, bir yerde ikramda bulunuluyorsa onlara yol verilmelidir. Tabii bunlar bir kimsenin diğerine yaş ve ilim olarak yakın olduğu durumlarda söz konusudur.

Bazı bölgelerde olağan hale gelen, onların küçüklerinin veya cahillerinin kendilerinden daha büyük ya da âlim kimselerin önüne geçirilmesi, hatta bir kimsenin kendisinden daha küçük ya da daha az bilgili olan Ehli Beyt'ten bir

kimseyle her musafaha ettiğinde onun elini öpmezse, Ehli Beyt'ten olan kimse-
nin onu azarlaması, dövmesi, dava etmesi ve onunla ilişkisini kesmesi gibi
durumlara gelince, buna dair herhangi bir nas gelmemiştir ve buna (Kur'an ve
Sünnet'ten) herhangi bir delil işaret etmemektedir. Aksine bu ortadan kaldı-
rılması gereken bir münkerdir. Onlardan birinin eli, seferden gelmesi, ya da
hoca olması sebebiyle öpülürse; ya da belirli vakitlerde veya uzun zaman
görüşülmediği için öpülürse, bunda bir sakınca yoktur. Fakat biz, sonraki
cahiliyye döneminde, el öpmenin, el öpen kişinin elini öptüğü kişiye ya da
onun seleflerine olan ibadet derecesindeki bağlılığının bir alameti haline
geldiğini, ya da onlardan başka kibirli kimselerin âdeti haline geldiğini
görünce, bunu mutlak olarak yasakladık. Özellikle de bu zikrettiğimiz
kimselerin elinin öpülmesini yasakladık. Bunu şirke giden yolları mümkün
olduğunca kapatmak adına yaptık.

Yine biz, Seyyide Hatice'nin evini, Mevlid Kubbesi'ni ve velîlere nispet edi-
len bazı zaviyeleri de bu sebepten dolayı, mümkün olduğunda Allah'a şirk ko-
şulmasından sakındırmak için yıktık. Çünkü şirkin tehlikesi büyüktür. Asla ba-
ğışlanmaz. Şirk, Allah Teâlâ'ya çocuk isnat etmekten daha çirkindir. Şöyle ki:
Çocuk sahibi olmak yaratılmışlar için bir kemal sıfatıdır. Şirk ise yaratılmış
hakkında olsa bile bir eksikliktir. Nitekim Allah (*subhânehu ve teâlâ*) şöyle bu-
yurmuştur:

***“Allah, size kendinizden şöyle bir misal getirdi: Kölelerinizden, verdiğimiz
rızıklarda sizinle eşit haklara sahip olan ve birbirinizden çekindiğiniz gibi ken-
dilerinden çekindiğiniz ortaklarınız var mı? Düşünen bir topluluk için ayetleri
böyle ayrı ayrı açıklıyoruz.” (Rum, 28)***

Fâtıma (*radıyallâhu anha*) soyundan gelen kadının Fâtıma soyundan
olmayan erkekle evlenmesine gelince, bu icma ile caizdir. Hatta bunda hiçbir
sakınca yoktur. Nitekim Ali (*radıyallâhu anh*) kızını Ömer (*radıyallâhu anh*) ile
evlendirmiştir. Bu ikisi örnek olarak yeter. Aynı şekilde Hüseyin b.
Ali'nin kızı olan Sekîne, hiçbir Fâtıma'nın soyundan gelmeyen, hatta Hâşimî
bile olmayan dört adamla evlenmiştir. Selef daima bu görüşle amel etmiş,
buna karşı çıkmamıştır. Fakat biz, kadın istemediği ve dengi olmayan
kimseyle evlenmekten geri durduğu sürece kimseyi kendi soyundan olmayan
kimseyle evlenmeye zorlamıyoruz. Araplar ise (evlilik konusunda)
birbirlerinin dengidirler. Bazı bölgelerde yaygın hale gelen, Araplar'ın Arap
olmayanlarla kesinlikle evlendirilmemesi ise kibirliliğin ve yüceltilme

arzusunun belirtisidir. Bu sebeple büyük bir fesat meydana gelebilir. Kadının dengi olmayan erkeklerle evlendirilmesi caizdir. Nitekim azatlı bir köle olan Zeyd (*radiyallâhu anh*), Kureyş'ten olan müminlerin annesi Zeyneb (*radiyallâhu anha*) ile evlenmiştir. Bu mesele mezhep âlimleri tarafından iyi bilinmektedir. Dir'iyye ulemasının verdiği cevap burada sona erdi.

İnsanları, hakkı kabul edip ona boyun eğmekten uzaklaştırmaya çalışan bir kimse dese ki: "Siz; kesin bir şekilde "Yâ Rasûlallah, senden şefaati istiyorum" diyen kimsenin kanı helal olan müşrik bir kimse olduğunu ifade ediyorsunuz. Sizin bu sözlerinize göre, ümmetin -özellikle de sonradan gelenlerin- çoğunluğunun kâfir olduğunun söylenmesi gerekir. Çünkü kendilerine itibar edilen müteahhirîn uleması bu fiilin güzel bir davranış olduğunu açık bir şekilde ifade etmişler, buna muhalefet edenlere de çok sert bir biçimde saldırmışlardır!"

Derim ki: Bu, onların kâfir olduğunu söylememizi gerektirmez. Çünkü bir görüşün gerektirdiği şey, o görüşün bizzat kendisi değildir. Bu bilinen bir husustur. Bu durumun bir benzeri de bizim -hadiste geldiği üzere- Allah'ın yüksek cihette olduğunu söylememizin mücessim olmamızı gerektirmediği gibidir. Biz ölüp gitmiş kimseler hakkında diyoruz ki: Onlar bir ümmetti, gelip geçtiler. Biz, hak davamızın kendisine ulaştığı, yolun kendisi için netleştirildiği ve hüccetin ikame edildiği, fakat buna rağmen kibire ve inada devam eden kimseden başkasını tekfir etmiyoruz. Tıpkı bugün bizim kendileriyle savaştığımız kimselerin çoğunluğu gibi; bu kimseler Allah'a şirk koşturma ısrar eden, vacipleri yerine getirmekten geri duran ve büyük günahları ve haramları açıktan işleyenlerdir. Bu çoğunluğun dışında kalanlarla ise ancak onların bu kimselere destek olmaları, onlara rıza göstermeleri, onların karaltılarını çoğaltmaları (sayılarını arttırmaları) ve bize karşı savaşta onların yanında yer almaları sebebiyle savaşıyoruz. Böyle durumlarda bu kimseler kendileriyle savaşılmayı hak etmiş demektir. Biz, bizden önce yaşayıp ölen kimselerden hataya düşmüş, ancak hata etmekten korunmuş olmadıkları gerekçesiyle mazeretli kabul edilmiş kimseleri mazeretli kabul ediyoruz.

Dolayısıyla bir meselede icmanın olduğunu ve buna karşı gelen kimselerin hata etmiş olacağını iddia etmek ise kesinlikle doğru değildir. Zaten bir meselede hata etmek yeni bir şey değildir ki! Söz konusu kimseden daha hayırlı kimseler hata etmiştir. Mesela, Ömer b. Hattab (*radiyallâhu anh*), mehir hakkındaki sözünden, yaşlı bir kadının onu uyarmasından sonra

dönmüştür. Yine Ömer (*radiyallâhu anh*) bunun dışında da bazı hatalara düşmüştür ki bunlar onun biyografisinde yer almaktadır. Hatta ve hatta büyük bir topluluk olmalarına rağmen Sahabe bile Nebimiz daha aralarındayken, onun nuru daha içlerindeyken hataya düşmüş ve “Onların Zatu Envât'ı olduğu gibi bize de bir Zatu Envat yap!” demişlerdir.

“Bu, hataya düşen fakat uyarıldığı zaman hatasından vazgeçen kimse hakkındadır. Delilleri iyice öğrenen, kendilerine uyulan âlimlerin sözlerine muttali olan, buna rağmen ölene kadar bulunduğu hal üzere kalmakta ısrarcı olan kimse hakkında ne dersiniz?” dersin, derim ki: Bu dediğin kimseyi de mazeretli saymamızın önünde bir engel yoktur. Biz ne bu kimse için kâfir diyoruz, ne de önceden bahsi geçen kimseler için hatasında ısrar etmiş olsa dahi yaptığı hatadan sorumlu olduğunu söylüyoruz. Çünkü onun zamanında bu meselede diliyle, kılıcıyla ve mızrağıyla mücadele edecek kimse bulunmuyordu. Ona hüccet ikame edilmemişti. Yol, onun için netleşmemişi. Bilakis söz konusu edilen müelliflerin zamanında yaygın olan şey, bu konuda Sünnet'e uyan âlimlerin sözlerini toptan terk etmek idi. O zamanın müellifleri bu konuda fikir birliği etmişlerdi. Bu konuda Sünnet üzere olan âlimlerin sözlerine bakan kimse, onların sözleri daha kalbine yerleşmeden hemen onlardan yüz çevirirdi. İleri gelen kimseler avamdan olan kimselere bu sözlerle hiçbir şekilde bakmamalarını durmadan emrederdi. Hükümdarların baskısı, kalbine bu sözlerden herhangi bir şey yerleşen kimseye engel olurdu. Allah'ın dilediği kimseler müstesna.

İşte böyle. Aynı şekilde Muaviye ve ashabı (*radiyallahu anhum*), Müminlerin Emîri Ali b. Ebî Talib'e (*radiyallâhu anh*) karşı gelmeyi, onunla savaşmayı ve ona kılıç çekmeyi caiz görmüşlerdir. Hâlbuki onlar bu konuda icma ile hatalılardı. Hem de bu hatalarında ısrarcı davranmışlardı. Fakat buna rağmen Selef'ten herhangi bir kimsenin, onlardan birini tekfir ettiği bilinmemektedir. Bu konuda icma vardır. Hatta Selef'in onları fasık olarak isimlendirdiği bile bilinmemektedir. Aksine Selef, onların, hatalı olsalar da içtihat eden kimsenin ecrinden payları olduğunu söylemiştir. Nitekim bu Ehli Sünnet içerisinde çok iyi bilinmektedir.

İşte bizde aynı tavrı sergiliyoruz: Dini doğru olan, salih bir kimse olduğu insanlar tarafından bilinen, verası ve zühdü malum olan, güzel bir hayat geçirmiş olan, kendisini faydalı ilimler okutmaya ve bu ilimlerde eserler kaleme almaya adanarak ümmet için samimi çabalar sarf eden kimseleri bu meselede

ya da başka meselede hata etmiş olsa dahi tekfir etmiyoruz. Mesela İbni Hacer El-Heytemî... Biz onun "Ed-Dürü'l Munazzam" isimli eserinde söylediği şeyi bilmekteyiz. Fakat yine de onun ilminin büyüklüğünü inkâr etmiyoruz. Bu sebeple onun "Şerhu'l Erbaîn", "Ez-Zevâcir" gibi kitaplarına önem veriyoruz. Müslüman âlimler zümresinden olması sebebiyle, bir nakilde bulunduğu zaman onun nakline itimat ediyoruz.

İşte bizim üzerinde bulunduğumuz şey budur. Bunları; akla ve ilme sahip olan, insaflı, taassuba meyletmeyen, söyleyene değil de söylenene bakan kimselere söylüyoruz. İşi gücü hak olup olmadığına bakmaksızın alışageldiği ve âdeti olan şeyleri yapmaktan ibaret olan kimselere gelince, onlar Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) haklarında **"Biz atalarımızı bir din üzere bulduk ve onların izlerini takip etmekteyiz."** (Zuhruf, 23) buyurduğu kimseleri taklit etmektedirler. Evet, bu kimselerin âdeti ve huyu hakkı insanlarla bilmektir, insanları hakla değil. İşte biz böyle kimselerle eğriliği düzelene ve hatası doğrulana kadar ancak kılıç ile konuşuyoruz. Allah'a hamdolsun ki tevhid orduları muzafferdir ve sancakları yücelik ve başarı ile dalgalanmaktadır.

"Zulmedenler yakında nasıl bir devrilişle devrileceklerini görecekler!" (Şuara, 227)

"Şüphesiz Allah'ın tarafında olanlar, galip gelecek olanların ta kendileridir." (Maide, 56)

"Şüphesiz galip gelecek olanlar bizim ordumuzdur."

(Saffat, 173) **"Müminlere yardım etmek, bizim üzerimize bir haktır."**

(Rum, 47) **"Güzel sonuç takva sahiplerinindir."** (A'raf, 128)

İşte böyle. Bunun dışında bizim üzerinde bulunduğumuz diğer şeylere gelecek olursak: Bize göre bidat ilk üç asırdan sonra ortaya çıkan her şeydir ve mutlak olarak zemmedilmiştir. Bidati güzel ve çirkin olarak ikiye ayıranların da, onu beş kısım altında inceleyenlerin de görüşlerini kabul etmiyoruz. Fakat, "Güzel bidat Selef-i Sâlihîn'in üzerinde bulunduğu şeydir ve vacipleri, mendupları ve mübahları kapsar. Bu tür bidatlerin bidat olarak isimlendirilmesi ise mecazdır, bunların dışında kalan bidatler ise çirkin bidatlerdir ve haramları, mekruhları kapsar" denilerek bir tevilde bulunulursa bunda bir beis yoktur.

Bizim kendisinden sakındırdığımız bidatlerden bazıları şunlardır: Ezan okunması gereken yerlerde ezandan başka bir şeyi yüksek sesle söylemek. Söylenen şey ister ayet olsun, ister Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat olsun, ister ezandan sonra söylenen bunların dışındaki bir zikir olsun, fark etmez. Aynı şekilde cuma gecelerinde, Ramazan'da ve bayramlarda sesleri yükseltmek de bunun gibidir. Bunların hepsi zemmedilmiş bidatler kapsamındadır.

Yine biz Mekke'de adet haline gelmiş olan, insanlara zikir yapmaları ve rahmet dilemeleri için hatırlatmada bulunma uygulamasını ortadan kaldırdık. Mezheplerin âlimleri de bu uygulamanın bidat olduğunu kabul ettiler.

Diğer bir bidat ise Cuma Hutbesi öncesinde Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği herhangi bir hadisin okunmasıdır. El-Câmiu's Sağîr şarihi, bunun bidat olduğunu açık bir şekilde ifade etmiştir.

Başka bir bidat ise; siyer ilminin değil de, bunun talep edilen özel bir ibadet olduğuna inanarak belirli vakitlerde Mevlid-i Şerif okuyan kimsenin etrafında bir araya gelmektir.

Diğer bir bidat de tesbih edinmektir. Biz tesbih edinerek gösteriş yapan kimseleri bundan sakındırıyoruz.

Bidatlerden bir başkası da, belirli aralıklarla sık sık şeyhler için bir araya gelmektir. Örneğin Es-Semmân ve El-Haddâd gibi şeyhler için bir araya gelmek, sesleri yükseltip fatihalar okumak ve önemli konularda onlar ile tevessülde bulunmaktır. Bu zikredilen şeyler bazen büyük şirk bile içerebilir. Bu sebeple onlarla savaşılabılır. Eğer kendilerine hak tarif edilen kimseler, bunların sünnet değil bidat olduğunu kabul ederlerse ne âlâ... Yok, eğer bundan geri dururlarsa hakim bu kimseleri vazgeçirmek amacıyla onları uygun gördüğü şekilde cezalandırır.

Âlimlerin Kur'an ve Sünnet'ten seçip bir araya getirdikleri duaların bulunduğu kitapları okumakta ve bunu devamlı olarak yapmakta bir beis yoktur. Çünkü zikir, Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat getirmek, istiğfarda bulunmak ve Kur'an okumak gibi ameller Şeriat'te talep edilen amellerdendir. Bu konularda itina gösteren kimse mükâfâta ve ecre nail olacaktır. Kul bunları ne kadar çok işlerse o kadar çok sevap elde edecektir. Fakat bunları Şeriat'e uygun şekilde, aşırıya kaçmadan, işi bulandırmadan, tahrife sapmadan yapmak gerekir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Rabbimize yalvara yakara ve için için dua edin." (A'raf, 55),

"En güzel isimler Allah'ındır. Öyleyse onlarla dua edin." (A'raf, 180)

Nevevî, "El-Ezkâr" isimli eserinde duaları bir araya getirerek gerçekten güzel bir iş yapmıştır. Bu konuya düşkün olan kimse bu esere özen göstermelidir. Başarıya ulaştırılacak kimse için onun içinde yeterli malumat bulunmaktadır.

Yine bazı beldelerde yaygın hale gelen Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) mevlidini şarkı gibi kasidelerle okumak, bunun arasında Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salavat getirmek, zikir çekmek ve Kur'an okumak da bu bidatler kapsamındadır. Genelde bu teravih namazından sonra yapılmaktadır. İnsanlar bunun Allah'a yakınlaşmak için bir vesile olduğuna inanmaktadırlar. Hatta avamdan olan kimseler bunun Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gelen sünnetlerden olduğunu düşünmektedir. İşte bundan dolayı bu uygulama yasaklandı. Teravih namazına gelince, o sünnettir. Teravihi cemaatle kılmakta ve bunu devamlı olarak yapmakta bir sakınca yoktur.

Diğer bir bidat ise bazı beldelerde adet haline gelen, Ramazan'ın son cumasından sonra beş vakit namazı toplu olarak kılma uygulamasıdır. Bu, icma ile hoş görülmeven bidatler kapsamındadır. Bunu yapan kimseler en şiddetli şekilde caydırılırlar.

Aynı şekilde ölüyü taşırken, ölünün kabrini sularken ya da Selef'ten hakkında bir kavil nakledilmemiş durumlarda yüksek sesle zikirler söylemek de bidatlerdendir. Şeyh Et-Tartuşî El-Mağribî, bu konuda "El-Havâdis ve'l Bida" ismini verdiği nefis bir kitap kaleme almış, Ebû Şâme El-Makdisî de bu kitabı muhtasar haline getirmiştir. Dinine önem veren kimsenin bu eserleri okuması gerekir.

Biz ancak din ve ibadet edinilen bidatlerden sakındırıyoruz. Fakat din ve ibadet edinilmeyen, kahve içmek, kasideler yazmak, hükümdarları övmek gibi bidatlere gelince; bunlar zikir ve mescitte itikâfa girme gibi amellerle karıştırılıp ibadet olduklarına itikat edilmediği sürece bunlardan sakındırmıyoruz. Çünkü Hassan b. Sâbit (*radiyallâhu anh*), (aralarında geçen bir olay üzerine) Müminlerin Emîri Ömer'e (*radiyallâhu anh*) "Ben bu şiirleri senden daha hayırlı olan kimsenin huzurunda söyledim." diye cevap vermiş, Ömer de (*radiyallâhu anh*) ona hak vermiştir.

Aynı şekilde mübah olan her oyunu oynamak helaldir. Çünkü Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) Habeşliler'in bayram gününde kendi mescidinde oyun oynamalarını onaylamıştır. Aynı şekilde bina inşa edilmesi gibi durumlarda recez ve hidâ söylenmesi caizdir. Savaş eğitimi yapmak da bütün çeşitleriyle caizdir. Kahramanlık duygularını harekete geçiren savaş davulları gibi aletleri kullanmak da caizdir. Fakat müzik aletleri bundan müstesnadır. Çünkü müzik aletleri haram kılınmıştır. Bu ikisinin arasındaki fark çok açıktır. Yine düğünde tef vurmakta da bir beis yoktur. Nitekim Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Ben müsamahalı Hanîf Dini ile gönderildim."* ve *"Yahudiler bizim dinimizde genişlik olduğunu bilsinler."* buyurmuştur.

İşte böyle. Bunun haricinde İmam İbni Kayyım ve hocası (İbni Teymiye) bize göre Ehli Sünnet'ten olan hak imamlardır. Onların kitapları bizim indimizde en değerli kitaplardandır. Şu kadar var ki biz onları her meselede taklit etmiyoruz. Zira Nebimiz Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) dışında herkesin sözü alınabilir ve terk edilebilir. Onlara birçok meselede muhalefet ettiğimiz bilin- mektedir. Bunlardan bir tanesi, tek oturumda tek bir lafızla üç talak verildiği takdirde kaç talakın vaki olacağı meselesidir. Biz bu konuda dört imama uyarak üç talakın vaki olacağını söylüyoruz. Yine biz vakfı sahih, adağı caiz görüyoruz. Masiyet söz konusu olmayan durumlarda adağın gereğini yerine getirmek gerekir.

Beş vakit namazdan sonra şeyhlere fatihalar okumak, onları methetme konusunda aşırıya gitmek, birçok belde de adet haline geldiği üzere onlarla tevessülde bulunmak da bidatlerdendir. Ayrıca bu bidatler farklı farklı ibadetlerden sonra, Allah'a yakınlaşma vesilelerinin en büyüklerinden olduklarına inanılarak işlenmektedir. Hâlbuki bunlar, insanı farkında olmadan şirke sürükleyebilir. Zira şirk, çok gizli olması hasebiyle farkında olmadan insandan hâsıl olabilir. Zaten böyle olmasaydı Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurarak ondan Allah'a (subhânehû ve teâlâ) sığınmazdı: *"Allah'ım, Sana bilerek bir şeyi ortak koştuktan Sana sığınıyorum. Bilmediğim için ise Senden bağışlanma diliyorum. Şüphesiz Sen bütün gaybları en iyi şekilde bilensin."*

Bu sözleri çok sık tekrarlamak ve mümkün olduğunca şirkten kaçınmak gerekir. Zira Ömer b. Hattâb (radiyallâhu anh) şöyle demiştir: *"İslam'a cahiliyeyi bilmeyen kimseler girince İslam'ın düğümleri teker teker çözülecektir!"* Çünkü böyle bir kimse şirki ibadet olduğuna inanarak

işleyecektir. Yardımdan mahrum bırakılmaktan ve imanımızın gitmesinden Allah'a sığınırız.

İşte bunlar, sözü geçen kişi (yani Hüseyin b. Muhammed El-İbrikî) ile olan tartışmamız esnasında, aklıma gelen şeylerdir. O tereddütler içerisindeydi ve benden sürekli bu risalede bulunan şeyleri aktarmamı ve bunlar kaleme almamı talep ediyordu. Bu konuda bana ısrar edince ben de hiç bir kitaba müracaat etmeden ve gazve işleri sebebiyle içinde bulunduğum bundan daha önemli olan birçok meşguliyetime rağmen bu risalede bulunanları naklettim. Kim bizim ne üzere olduğumuzu iyice öğrenmek istiyorsa yanımıza, Dir'iyye"ye gelsin. İlmin çeşitli dallarında okutulan dersleri, özellikle de tefsir ve hadis alanında okutulanları görecektir ve bununla sevinecektir. Yine o, - Allah'a hamdolsun ki- Şeriat'ın hükümlerinin uygulanmasını; zayıflara, elçilere ve yoksullara gösterilen yumuşaklığı görecektir ve bunlarla gözleri kamaşacaktır. Bunlar hep Allah'ın inayeti ileler.

Ayrıca biz sûfîlerin yoluna, insanın içini kalple ve azalarla ilgili olan günahların pisliklerinden arındırmaya karşı çıkmıyoruz. Yeter ki bu yoldaki kimse, Şeriat'ın kanunlarına riayet etsin ve uyulması gereken sağlam menhec üzere olsun.

Yine biz, bir kimsenin sözleri ve fiilleri hakkında zorlama teviller yaparak kendimizi ağır yüklerin altına sokmuyoruz.

Biz, bütün işlerimizde yalnız Allah'tan yardım istiyor, yalnız O'na tevekkül ediyoruz. O bize yeter. O ne güzel vekildir. Ne güzel efendi ve ne güzel yardımcıdır! Allah'ın salât ve selâmı Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Yine ona (Abdullah b. Muhammed b. Abdulvehhab'a) neyi din edindiklerine neye inandıkları soruldu. O da -Allah ona rahmet etsin- şu şekilde cevap verdi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hamd Allah'a mahsustur. Salât ve selâm tam olarak, bizim seyyidimiz ve insanların seyyidi olan Muhammed'in, onun salih ve değerli âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Abdullah b. Abdullah Es-San'ânî'ye... Allah onu başarıya erİştİrsin ve doğruya iletSin. Onu şirkten ve bidatten korusun ve uzaklaştırsın. Ve aleykumu's selâm ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Mektup bize ulaştı. Mektupta, bizim din olarak ne üzere olduğumuzu sormuşsun. Başarı Allah'tandır. Diyoruz ki: Bizim din edindiğimiz şey, tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmek, O'nun dışındaki varlıklara yapılan ibadeti reddetmek, Allah'ın habîbi, kulları arasından seçip ayırdığı ümmî nebî ve resul olan Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) ittiba etmektir. Allah'a ibadet etmek maddesine gelince, Allah (subhânehû ve teâlâ) bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56),

"Andolsun Biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

• Dua da ibadet çeşitlerindendir. Dua, nidâ anlamı veren ۞ (yâ) harfi ile talepte bulunmaktır. Bu harf, hem yakındaki hem de uzaktaki bir kimseye seslenileceği zaman kullanılabilir. Bazen bu harf istiğâse amacıyla kullanılır. Yâ harfinin kardeşlerinden olan nida harflerinden herhangi birisi de bu görevi görebilir.

Evet, ibadet cins bir isimdir. Allah Teâlâ kullarına, kendisine dua etmelerini ve kendisiyle beraber bir başkasına dua etmemelerini emretmiş, şu şekilde buyurmuştur:

"Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin ki size karşılık vereyim. Şüphesiz kibirlenerek bana ibadet etmekten geri duranlar aşağılık bir şekilde cehenneme gireceklerdir." (Mü'min, 60)

Yine O başkasına dua etmekten sakındırma konusunda şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz mecsitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber bir başkasına dua etmeyin." (Cinn, 18)

Ayetteki **أحد** (başkasına) kelimesi, Allah ile beraber kendisine dua edilen bütün varlıkları içerisine almaktadır. Tirmizî, Enes b. Malik'ten Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: *"Dua ibadetin özüdür."* Yine Numan b. Beşîr'in rivayet ettiğine göre Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Dua ibadetin ta kendisidir."* buyurmuş, sonra da *"Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin ki size karşılık vereyim..."* ayetini okumuştur. Bu hadisi Ahmed, Ebû Davud ve Tirmizî rivayet etmiştir.

El-Alkamî, El-Câmiu's Sağîr şerhinde *"Dua ibadetin özüdür."* hadisini şerh ederken şöyle demiştir: Hocamız dedi ki: Nihaye sahibi dedi ki: Bir şeyin özü demek, o şeyin halisi demektir. Duanın ibadetin özü olması ise iki sebepten dolayıdır. Birincisi: Dua edildiği zaman Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) *"Bana dua edin ki size icabet edeyim."* emri yerine getirilmiş olmaktadır. Bu açıdan dua ibadetin özüdür, halisidir. İkincisi: Kişi işlerinde başarıya ulaşmanın sadece Allah'ın elinde olduğunu gördüğü zaman O'ndan başka her şeyden ümidini keser. Hâceti için yalnız O'na dua eder. Ayrıca ibadetin amaçlarından birisi ibadet sebebiyle mükâfatlandırılmaktır. Bu amaç, dua ile de talep edilmektedir. *"Dua ibadetin ta kendisidir."* buyruğuna gelince, hocamız dedi ki: Et-Tîbî dedi ki: Haber, hasr ifade etmesi için **ل** takısıyla gelmiştir. Yani ibadetin duadan başka bir şey olmadığı vurgulanmak istenmiştir. El-Alkamî'nin sözleri burada sona erdi.

Bunu iyice anladığımız zaman, şunu da mecburi olarak biliriz: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) ümmeti için, peygamberler olsun salihler olsun veya başkaları olsun ölümlere dua etmelerini meşru kılmamıştır. Aksine biz biliyoruz ki o, bütün bunlardan sakındırmıştır. Bu, Allah'ın ve Rasûlü'nün haram kıldığı büyük şirktir. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın dışında kendisine kıyamet gününe kadar hiçbir karşılık veremeyecek kimselere dua eden kimseden daha sapık kim vardır? Onlar, onların dualarından da habersizdirler. İnsanlar (kıyamet günü) toplandıkları zaman (dua ettikleri kimseler) onlara düşman olurlar ve onların ibadetlerini reddederler." (Ahkaf, 5-6),

"Allah ile beraber başka bir ilaha dua etme, sonra azaba uğratılanlardan olursun." (Şuarâ, 213),

"Allah'ın dışında sana ne bir fayda ne bir zarar veremeyecek varlıklara dua etme..." (Yunus, 106-108)

İşte bunlar, "Lâ ilâhe illallâh'ın manalarındandır. Zira "Lâ" cinsi nefyeden bir harftir. İlahların tamamını nefyetmektedir. "İllâ" ise istisna harfidir ve ibadetlerin tamamının sadece Allah'a yöneltilmesi gerektiğini ifade etmektedir. İlâh, hak olsun batıl olsun kendisine ibadet edilen bütün varlıklar için kullanılan bir sıfattır. Daha sonra hak olarak kendisine ibadet edilen varlık anlamı ağırlık kazanmıştır. O da Allah Teâlâ'dır. O, yaratan, rızıklandıran ve bütün işleri çekip çevirendir. Yine O, ilahlık sıfatını hak eden tek varlıktır. Teellüh ise taabbüd (kendini ibadete vermek) demektir.

Allah (subhânehû ve teâlâ) *"Ve ilâhınız tek bir ilahtır, O'ndan başka ilâh yoktur, Rahman'dır, Rahim'dir."* buyurmuş, sonra da bunun delilini şöyle zikretmiştir:

"Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri peşinden gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü haldeki toprağı canlandığı suda, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları yönlendirmesinde düşünen bir toplum için birçok deliller vardır. İnsanlardan öyleleri vardır ki, Allah'ı bırakıp da ortaklar edinir, onları Allah'ı sevdikleri gibi severler. İman edenlerin Allah sevgisi ise daha ileridir. Zulmedenler azaba uğrayacakları zaman bütün kuvvetin Allah'ın olduğunu ve Allah'ın azabının pek şiddetli olduğunu bir bilselerdi!" (Bakara, 163-165)

Rasûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) ittiba etme maddesine gelince: İtikat ile ilgili meselelerde, sözlerde ve fiillerde ümmetinin onu takip etmesi vaciptir. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın...” (Ali İmran, 31)

Nebi de (sallallâhu aleyhi ve sellem) *“Kim bizim bu dinimizde, ondan olmayan yeni bir şey ortaya atarsa, o reddedilir.”* Bu hadisi Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir. Müslim'in rivayeti şu şekilde gelmektedir: *“Kim bizim dinimizde olmayan bir amel işlerse, o reddedilir.”*

İnsanların sözleri ve fiilleri, onun sözlerine ve fiillerine göre test edilir. Onun sözlerine ve fiillerine uyanlar kabul edilir. Onun sözlerine ve fiillerine muhalif olanlar ise, söyleyenin veya yapanın -kim olursa olsun- yüzüne çarpılır. Zira Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmek; haber verdiği şeyler konusunda onu tasdik etmeyi, ona itaat etmeyi ve emrettiği her konuda onu takip etmeyi içermektedir.

Buhârî'nin Ebû Hureyreden rivayet ettiğine göre Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) *“Ümmetimin tamamı cennete girecektir. Ancak bundan geri duranlar müstesna.”* buyurmuştur. “Bundan kim geri durur ki?” diye sorulduğu zaman da *“Bana itaat eden cennete girer. Bana karşı gelen ise bundan geri durmuş demektir.”* diye cevap vermiştir. Allah sana rahmet etsin. Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem), ondan sonra gelen ashâbının, kıyamete kadar onlara güzellikle tabi olan kimselerin, hadis ehlinden ve fukahadan olan Ebû Hanife, Malik, Şâfiî ve Ahmed b. Hanbel gibi kendilerine uyulan imamların üzerinde bulundukları şey üzerinde iyice düşün. Düşün ki onların izinden gidesin.

Mezhebimize gelince, mezhebimiz Ehli Sünnet imamı, İmam Ahmed b. Hanbel'in mezhebidir. Kitab'a, Sünnet'e, ümmetin icmasına ve cumhura muhalif olmadığı sürece dört mezhebin görüşlerine karşı çıkmayız. Bunları söylemekteki maksadımız din olarak ne üzere olduğumuzu beyan etmektir. O da; şirkin her türlüşünü terk ederek ibadette tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmek, ibadetle ilgili konularda bidatin her türlüşünü terk ederek Rasûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) uymaktır. Yalnız, Mushaf'ın tek bir kitap halinde bir araya getirilmesi, Ömer'in (radiyallâhu anh) Sahabe'yi teravih namazında cemaat olarak toplaması, İbni Mes'ud'un (radiyallâhu anh) ashabını her perşembe kıssalar anlatmak üzere bir araya getirmesi gibi

Şeriat'te aslı olan bidatler ayrıdır. Bu zikredilen şeyler güzeldir. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Abdullah b. Muhammed'e (*rahimehullâh*) soruldu: "Rasûlullah (*subhânehû ve teâlâ*); Muaviye'ye, Yezîd'e, Emevîler'e ve Abbâsîler'e; Ali b. Ebî Tâlib, Hasan ve Hüseyin'le (*aleyhimusselam*) savaşmalarını, onları öldürmelerini ve hapsetmelerini, onları hilafet makamından indirmelerini ve o makama kendilerinin geçmesini emretmiş midir? Onların bu yaptıkları Allah'a itaat midir, yoksa isyan mıdır? Onların bu yaptıkları Allah'ı razı mı eder, yoksa öfkelenendirir mi? Hâlbuki O'nun Rasûlü (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Gadîr-i Hum gününde "Allah'ım, ben kimin mevlasıysam, Ali de onun mevlasıdır..." buyurmuştur. Ayrıca o, "Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır.", "Ali'nin bana göre durumu Harun'un Musa'ya olan durumu gibidir. Şu kadar var ki benden sonra peygamber yoktur.", "Ehli beytim Nuh'un gemisi gibidir." buyurmuştur."

O da şu şekilde cevap verdi:

Bu soru, hata üzerinde kalmakta ısrar eden kimsenin soracağı bir sorudur; hakikati öğrenmek isteyen kimsenin soracağı bir soru değildir. Bu soruya vereceğimiz cevaba gelince, deriz ki:

"Onlar bir ümmeti. Gelip geçtiler. Onların kazandıkları onlara, sizin kazandıklarınız da sizedir. Siz, onların yapmakta oldukları şeyler sebebiyle sorguya çekilmeyeceksiniz." (Bakara, 134)

Evet, bu konuda verilecek hüküm Allah Teâlâ'ya aittir. O'nun kullarından herhangi birinin bu konuda hüküm verme yetkisi yoktur. Biz inanıyoruz ki Ali b. Ebî Tâlib (*radiyallâhu anh*) hilafete -Emevîler ve Abbâsîler şöyle dursun- Muaviye'den (*radiyallâhu anh*) daha layıktı. Hasan ve Hüseyin (*radiyallahu anhuma*) da cennet gençlerinin efendileridir. Dedelerinin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), onların cennet gençlerinin efendileri olduklarını söylediği sahih senetle rivayet edilmiştir. Onlar da aynı şekilde hilafete, hilafet makamında oturan Yezid'den, Emevîler'den ve Abbâsîler'den daha layıktılar.

Yine sahih olarak rivayet edildiğine göre Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Hasan b. Ali (*radiyallâhu anh*) henüz küçükken onun hakkında "Şüphesiz benim bu oğlum seyyiddir, umulur ki Allah onunla müslümanlardan iki büyük taifenin arasını düzeltir." buyurmuş, müslümanların arasını düzeltmesi ve hilafeti Muaviye'ye bırakması sebebiyle onu övmüştür.

İşin ilginç tarafı Rafızîler ve Zeydîler Hasan'ın (*radiyallâhu anh*) hatadan ve zelleden korunmuş olduğunu iddia etmektedirler. Hâlbuki Hasan'ın (*radiyallâhu anh*) bizzat kendisi hiçbir zorlama altında kalmadan, beraberinde en değerli ve en cesur insanlar varken, otuz binden fazla insan kendisine ölümüne biat etmişken hilafeti terk etmiştir. Evet, o bunlara rağmen müslümanların kanlarının dökülmemesi için, Allah'ın müminler için hazırladığı nimetleri elde etmeyi umarak ve fani dünyaya zühd göstererek hilafeti Muaviye'ye bırakmıştır. Şimdi bize söyleyin bakalım: Hasan (*radiyallâhu anh*) bu davranışında isabetli mi davranmıştır, yoksa hatalı mı? Eğer "hatalıdır" dersiniz, onun günahlardan korunmuş olduğu iddianız ve **"Allah ancak sizden kiri gidermek istiyor, ey Ehli Beyt..." (Ahzab, 33)** ayeti şerifesini Ehli Beyt'in günahlardan korunmuşluğuna delil olarak ileri sürmeniz batıl hale gelir. Çünkü Hasan (*radiyallâhu anh*) icma ile Ehl-i Kisâ'dandır (Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) abasının altında toplayıp kendileri için **"Allah'ım, ehli beytim bunlardır"** deyip dua ettiği kimselerdendir. Bunlar Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'dir).

Eğer Hasan'ın (*radiyallâhu anh*) bu davranışında isabetli olduğunu söylerse-
niz doğru söylemiş olursunuz. Biz de böyle söylüyoruz. Onun davranışı Allah'a ve Rasûlü'ne, saltanat için savaşmaktan daha sevimlidir. Nitekim o (*radiyallâhu anh*), Şîa'dan bazı kimseler kendisine "Selam sana ey müminleri alçaltan!" dediği zaman onlara "Ben müminleri alçaltan falan değilim. Fakat ben sizi saltanat ile fitneye düşürmek istemedim." demiştir. Başka bir rivayette ise tarihçilerin zikrettiğine göre "Ârı nâra tercih ettim" demiştir. Bu aynı şekilde Muaviye'nin (*radiyallâhu anh*) kâfir olduğuna dair iddialarınızın, ona sövmenizin ve lanetler okumanızın batıl olduğunu göstermektedir. Evet, bu zikrettiklerimizle Şîa'nın görüşünün batıl olduğu iyice ortaya çıkmış oldu. Hamd ve minnet Allah'adır.

Gadîr-i Hum hadisine gelince, bu hadis sahih bir hadistir. Fakat bu hadisin içerisinde Ali'nin (*radiyallâhu anh*) Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sonra halife olması gerektiğine yönelik açık bir ifade geçmemektedir. Zaten böyle bir şeyi ne Ali (*radiyallâhu anh*) ne de onun ev halkından olan kimseler hadisten çıkarmamışlardır. Çünkü ashabından ve ailesinden bir topluluğun kendisinden sahih senetlerle rivayet ettiklerine göre o, hilafeti zamanında minberdeyken insanlara şöyle demiştir: "Dikkat edin, size Rasûlullah'tan sonra insanların en hayırlısını bildiriyorum: O Ebû Bekir'dir. Dikkat edin, size Ebû Bekir'den sonra bu ümmetin en hayırlısını bildiriyorum: O Ömer'dir." Yine onun şöyle dediği rivayet edilmiştir: "Eğer Rasûlullah'ın (hilafet

konusunda) bana verdiği bir söz olsaydı, Teymoğulları'nın kardeşini (yani Ebû Bekir'i) ve Adiyyoğulları'nın kardeşini (yani Ömer'i) asla bırakmazdım. İkisiyle de iki farklı kılıçla savaşırdım." Ali (*radiyallâhu anh*) böyle söylemiş ya da buna benzer ifadeler kullanmıştır. Allah ondan razı olsun.

"*Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır.*" sözüne gelirsek, bu sözün güvenilir ilim kitaplarında geçtiğini bilmiyoruz. Aksine, bu söz hadis âlimlerine göre Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) üzerine uydurulan bir sözdür.

"*Ali'nin bana göre durumu, Harun'un Musa ya göre durumu gibidir...*" sözüne gelince, bu söz Müslim'in ve diğer hadis âlimlerinin rivayet ettiği sahih bir hadistir. Fakat bu hadiste Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) vefatından sonra Ali'nin (*radiyallâhu anh*) halife olması gerektiğine dair açık bir ifade bulunmamaktadır. Zaten Müminlerin Emiri de, hadisten, cahil Rafızîler'in ve Zeydîler'in anladığı şeyi anlamamıştır.

"*Ehli beytim Nuh'un gemisi gibidir.*" sözüne gelince, bu da aynı şekilde Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) üzerine uydurulmuş sözlerdendir. Onlardan bize ulaştığına göre, Hadis Ehli bu sözün hiçbir sahih isnadını bilmemektedir.

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Abdullah b. Muhammed'e (rahimehullâh) şu soruldu: Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Kim de kendisine doğru yol belli olduktan sonra Resul'e karşı gelir, müminlerin yolundan başkasına uyarırsa..."** (Nisa, 115) buyruğunda, Allah'ın kendilerinin yoluna uyulmasını emrettiği müminler kimlerdir? Eğer "Onlar Rasûlullah'ın ashabı ve onların yolunda gidenlerdir" dersiniz, size sorarız: Ali b. Ebî Tâlib, Hasan, Hüseyin, Cafer-i Sâdık, Muhammed El-Bâkır, En-Nefsü'z Ze-kiyye, Hasan b. Hasan ve onlar gibi Ali ve Fatıma'nın zürriyetinden olan kimseler, Allah'ın kendilerinin yoluna aykırı davranan kimseleri reddettiği müminlerden midir, değil midir?

O da şöyle cevap verdi:

Evet, Ali b. Ebî Tâlib, Hasan ve Hüseyin -Allah onlardan razı olsun- müminlerin büyüklerindendir. Aynı şekilde Talha, Zübeyr ve Bedir ehlinden olup da onların safında yer alanlar da onlardandır. Yine Muaviye b. Ebî Süfyan ve Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ashabından olup da onun safında yer alan Şam ehli de o müminlerdendir. Allah onların hepsinden razı olsun. Biz onların hepsini dost bilir, aralarında meydana gelen hadiseler konusunda dilimizi tutar ve onlar için mağfiret dileriz. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurarak bize bunu emretmiştir:

"Onlardan sonra gelenler de der ki: Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş kardeşlerimizi bağışla." (Haşr, 10)

Yine biz âlimlerden bir zatın dediği gibi şöyle deriz:

Eğer Muhammed'in ashabını sevmek Nâsıbîlik ise

İnsanlar ve cinler şahit olsun ki ben Nâsıbîyim!

Aynı şekilde Ehli Beyt'e düşmanlık beslemeyi, onlara buğzetmeyi ve onlardan berî olmayı savunan kimseye de, bir âlim zatın söylediği şu sözü söyleriz:

Eğer Muhammed'in âlini sevmek Râfızîlik ise

İnsanlar ve cinler şahit olsun ki ben Râfızîyim!

Bizim Ehli Beyt'in ilmini, onların sözlerini, mezheplerini ve Zeydî mezhebini reddettiğimizi iddia etmenize ve "Hâlbuki Zeyd b. Ali b. Hüseyin b. Ali b. Ebî Tâlib dedesinin ilmi üzeredir" demenize gelince, bu bize atılan bir yalan ve iftiradır. Bilakis Zeyd b. Ali bizim indimizde bu ümmetin âlimlerindendir. Onun sözlerinden Kur'an ve Sünnet'e uygun olanları alırız. Kur'an ve Sünnet'e muhalif olanları ise reddederiz. Nitekim biz, onun dışındaki âlimlerin sözleri konusunda da bu yolu takip ediyoruz. Tabii bu, ondan gelen nakil sahih olduğu takdirde geçerlidir. Ona nispet edilen ve ondan rivayet edilen şeylerin birçoğu ise yalan ve iftiradır. Nitekim Allah düşmanı Rafızîler de Ali (*radıyallâhu anh*) ve onun ehli beyti üzerine yalanlar uydurmuşlar, onlardan Şeriat'e, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünnetine, âlimlerden sika raviler aracılığıyla nakledilen sahih kavillere muhalif rivayetlerde bulunmuşlardır.

Yine ona Zeydîlik mezhebi hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi: Zeydîlik mezhebindeki doğrular, Kitab'a ve Sünnet'e muvafık olanlardır. Kitab'a ve Sünnet'e muhalif olanlar ise batıldır. İster Zeydîlik mezhebi olsun, ister başka bir mezhep olsun, Kur'an ve Sünnet'e aykırı olan görüşleri batıldır.

Yine Şeyh Abdullah b. Muhammed'e (rahimehullâ) soruldu: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Cennet ehli cennette, cehennem ehli de cehennemde karar kıldığı zaman, ölüm bir koç suretinde getirilir ve cennet ve cehennem arasında boğazlanır. Sonra "Ey cennet ehli, siz tükenmeyen nimetler içerisinde sonsuza dek kalacaksınız! Ey cehennem ehli, siz arkası gelmeyen ateş içerisinde sonsuza dek kalacaksınız!" denilir."* Hâlbuki bilindiği üzere ölüm, beden hareketini sağlayan ruhun olmaması durumudur. Dolayısıyla bu durum, manevi bir durumdur. Boğazlama ise ancak ruhu olan cismanî varlıklar için söz konusu olabilir. Ayrıca ölüm Şariat Koyucu'nun zikrettiği üzere koç şeklinde getirilecekse, ölümün bundan önceki sureti nasıldır? Ölüm, boğazlanacağı esnada bir ruha m' sahip olacaktır?

O da şöyle cevap verdi:

Mümin kimseye yakışan, keyfiyetini bilmeseyse bile, Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) gayb ile ilgili haber verdiği konularda onu tasdik etmektir. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) müminleri bununla övmüş, şöyle buyurmuştur:

***"Onlar ki gayba iman ederler, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden infak ederler. Yine onlar Sana indirilene de Senden önce indirilene de iman ederler. Onlar ahirete de kesin bir şekilde iman ederler. İşte onlar Rablerinden bir hidayet üzeredirler. Yine onlar kurtuluşa erecek olanlardır."* (Bakara, 3-5)**

Yine Allah (subhânehû ve teâlâ) ilim ehlini ***"Ona iman ettik, hepsi Rabbimizin katındandır."* (Ali İmran, 7)** demeleri sebebiyle övmüştür. Rasûlullah da (sallallâhu aleyhi ve sellem) ***"Ondan neyi biliyorsanız onunla amel edin, ondan neyi bilmiyorsanız onu da bilene havale edin."*** buyurmuştur. Bunu bildikten sonra bil ki, hadis şarihleri bu hadis hakkında çeşitli görüşler zikretmişlerdir. Allah bunların sıhhat derecesini en iyi bilendir.

İbni Hacer El-Askalânî Fethu'l Bârî'de, ***"Cennet ehli cennete, cehennem ehli cehenneme girdiği zaman ölüm getirilir."*** başka bir rivayette ***"Ölüm alaca bir koç suretinde getirilir."*** hadislerini aktardıktan sonra şunları zikretmiştir:

Mukâtil ve El-Kelbî, tefsirlerinde, Allah Teâlâ'nın ***"O ki ölümü ve hayatı yaratandır..."* (Mülk, 2)** buyruğu hakkında şöyle demişlerdir: ***"Ölümü bir koç su-***

retinde yarattı. O koç kime uğrarsa o mutlaka ölür. Hayatı da bir at suretinde yarattı. O at kime uğrarsa o mutlaka dirilir."

Kurtubî de şöyle demiştir: Ölümün bu surette getirilmesinin hikmeti, tıpkı İbrâhîm'in (as) soyunun fidyесinin koç olduğu gibi ahirette de insanların fidyесinin koç olacağına işaretle bulunmaktır. "Alaca" ifadesinde ise, cennet ehlinin ve cehennem ehlinin iki sıfatına işaretle bulunulmuştur. Zira alaca, kendisinde beyazlık ve siyahlık bulunan şeydir.

Bundan sonra İbni Hacer şunları söylemiştir: Kadı Ebû Bekir İbnu'l Arabî dedi ki: Bu hadis insanlara karışık gelmiştir. Bir taife bu hadisin sahih olmadığını söyleyip hadisi reddetmiş, bir taife de teville gidip "Bu bir temsildir, hakiki manada bir boğazlama olmayacaktır" demiş, başka bir taife de "Bilakis boğazlama hakiki anlamdadır, boğazlanan ise insanların canını almakla görevli olan varlıktır. İnsanların hepsi de bunu bilir. Çünkü o, onların ruhlarını kabzetmekle görevlendirilen varlıktır" demiştir.

(İbni Hacer) Derim ki: Müteahhirîn âlimlerinden bazıları bu tevili beğenmişler, "O koç, bizim için görevlendirilen ölümdür" sözünü; buradaki muradın ölüm meleği olduğuna hamletmişlerdir. Çünkü dünyada insanların canını alması için görevlendirilen varlık ölüm meleğidir. Yine "Eğer ölüm meleği yaşamaya devam ederse, cennet ehlinin hayatı eksik olur" denilerek hadisin manasının bu olduğü delillendirilmiştir. Aynı şekilde bu görüşte olan âlimler Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bab hadisinde geçen "Cennet ehlinin mutluluklarına mutluluk eklenir, cehennem ehlinin üzüntülerine de üzüntü eklenir." buyruğunu getirerek görüşlerini desteklemişlerdir. İbni Hacer'in sözleri burada sona erdi.

Derim ki: Akıllı mümine, manasının hakikati kendisine belli olmayan konularda Allah ve Rasûlü'nü tasdik etmesi yeter. Zaten Allah'ın kalbini iman ile nurlandırdığı ve göğsünü İslam'a açtığı kimse için hadisin zahiri açıktır, kafaları karıştıracak bir durum yoktur.

Yine Abdullah b. Muhammed'e (rahimehullâh) soruldu: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Aramızda hiç kimse yoktur ki, bir günah işlemiş ya da günah işlemeyi içinden geçirmiş olmasın. Ancak Yahyâ b. Zekerıyyâ müstesna."* Hâlbuki peygamberlerin büyük ve küçük günahlardan korunmuş oldukları üzerinde icma vardır. Eğer "Onlar günahlardan korunmuştur" denecek olursa Yakub'un (as) zürriyeti hakkında ne diyeceğiz? Zira kesin olarak bilindiği üzere onlar peygamberdir. Ayrıca Âdem'in (as) durumu da ortadadır. Allah (subhânehû ve teâlâ) onun hakkında *"Âdem Rabbine karşı geldi ve doğru yoldan saptı."* (Taha, 121) buyurmuştur. Aynı şekilde Davud da (as) hata işlemiştir. Bütün bunlarla beraber Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Hepimiz çok hata yapan kimseleriz."* buyurmuştur.

O da bu soruya bir kaç cihetten cevap verdi.

Birincisi: Bu konuda rivayet edilen hadisin lafzı şu şekildedir: *"Kıyamet günü Allah'a kavuşacak kimse yoktur ki önceden günah işlemiş olmasın. Ancak Yahyâ b. Zekerıyyâ müstesna."* Bu hadisi Abdurrezzak Musannef'inde rivayet etmiş, şöyle demiştir: Bize Ma'mer'in bildirdiğine göre Katade, Allah Teâlâ'nın *"O (Yahyâ) bir zorba ve günahkâr değildi."* (Meryem, 14) buyruğu hakkında şöyle demiştir: İbnu'l Müseyyeb Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle dediğini söylerdi... Sonra bu hadisi aktarmıştır.

Evet, bu hadis mürsel bir hadistir. Fakat Hadis Ehli'nin nezdinde mürsellerin en sahihi, Saîd b. El-Müseyyeb'in mürselleridir. Ancak Ahmed, Müsned'inde, İbni Abbas'tan, merfu olarak Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurduğunu rivayet etmiştir: *"Âdemoğullarından hiç kimse yoktur ki, hata etmemiş ya da hata etmeyi içinden geçirmemiş olsun. Fakat Yahyâ b. Zekerıyyâ böyle değildir. Ayrıca hiç kimseye "Ben Yunus b. Mettâ'dan daha hayırlıyım" demesi yaraşmaz."*

İkinci cihet: Hanbelîler'den, Şâfiîler'den, Mâlikîler'den ve Hanefîler'den tahkik ehli olan âlimlerin benimsediği görüş şudur: Peygamberler büyük günahlardan korunmuşlardır. Küçük günahlar ise onlardan sadır olabilir. Fakat onlar küçük günahlar üzerinde de ısrar etmezler. Aksine hemen tevbe ederler. Onlar bu tevbeleri sebebiyle, küçük günah işlemekten önceki derecelerinden daha yüksek derecelere çıkarlar. Yine Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in tamamının görüş birliği ettiği üzere peygamberler risaleti tebliğ konusunda da korunmuşlardır. Müslümanların ittifakıyla hatalı bir şeyin Şeriat'te

olduğu gibi bırakılması asla mümkün değildir.

Şeyhulislam Takiyyuddîn Ebû'l Abbâs (İbni Teymiye) (rahimehullâh) "Minhâcu's Sünneti'n Nebeviyye fî Nakzi Kelâmi's Şîati ve'l Kaderiyye" isimli eserinde şöyle demiştir: Müslümanlar, peygamberlerin risaleti tebliğ konusunda korunmuş oldukları üzerinde ittifak etmişlerdir. Peygamberler, Allah'tan emir ve yasak olarak ne getirmişlerse, müslümanların ittifakıyla o hususta kendilerine itaat edilmelidir. Yine onlara ne emretmişse ve neden sakındırmışlarsa, o hususta kendilerine itaat edilmelidir. Bu ümmetin bütün fırkalarına göre böyledir. Fakat Hâricîler'den bir taife buna karşı çıkmışlar ve peygamberlerin Allah'tan alıp getirdikleri konusunda korunmuş olduklarını fakat emrettikleri ve sakındırdıkları şeyler konusunda korunmuş olmadıklarını savunmuşlardır. Bunlar, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in ittifakıyla sapık kimselerdir. İnsanların çoğunluğu, Hâricîler'in de birçoğu peygamberlerin büyük günah işlemelerini caiz görmezler. Cumhur onların sadece küçük günah işleyebileceklerinin caiz olduğunu söyler ve şöyle der: Onlar küçük günahlar üzerinde de ısrar etmezler. Aksine onlar, küçük günahlarından ettikleri tevbe sebebiyle, günah işlemekten önceki derecelerinden daha yüksek derecelere çıkarlar. İbni Teymiye'nin sözleri burada sona erdi.

Bu zikrettiklerimizden sonra, soruyu soran kimsenin vehmi ve peygamberlerin hem büyük hem de küçük günahlardan korunduğuna dair icmayı nakletmesindeki hatası ortaya çıkar. Belki de onu, bu görüşü savunan ya da bu görüşü dillendiren kelim âlimlerini taklit eden, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşünü tahkik etmeyen, sahih olan kavillerle zayıf ve batıl olan kavillerin arasını ayıramayan bazı müteahhirîn âlimlerinin sözleri yanıltmıştır. Kur'an peygamberlerden günahların sadır olabileceğine dair delillerle dolu iken bu kimseler nasıl böyle bir şey söyleyebiliyor? Örneğin Allah (subhânehû ve teâlâ) "**Âdem Rabbine karşı geldi ve doğru yoldan saptı.**" (Taha, 121), Mûsa (as) hakkında ise "**Rabbim, ben kendime zulmettim, Sen beni bağışla.**" (Kasas, 16) buyurmuştur.

Aynı şekilde Yunus (as) "**Senden başka ilah yoktur, bütün noksan sıfatlardan münezzehsin, şüphesiz ben zalimlerden oldum.**" (Enbiya, 87), Nuh (as) "**Eğer beni bağışlamazsan ve bana merhamet etmezsen hüsrana uğrayanlardan olurum.**" (Hud, 47), Âdem (as) "**Rabbimiz, biz kendimize zulmettik...**" (A'raf, 23),

İbrahim (as) *"O, din gününde günahlarımı bağışlamasını umduğum zattır."* (Şuarâ, 82) demiştir. Davud (as) hakkında *"Rabbinden bağışlanma istedi..."* (Sad, 24) buyrulmuştur. Yine Musa (as) *"Rabbim, beni de kardeşimi de bağışla ve bizi rahmetinin içerisine al. Sen merhamet edenlerin en merhametlisisin."* (A'raf, 151) demiştir. Allah (subhânehû ve teâlâ) Nebisi hakkında *"Hem kendi günahın için hem de müminler için bağışlanma talep et..."* (Muhammed, 19), *"Ki Allah senin önceden işlediğin ve bundan sonra işleyeceğün günahları bağışlasın..."* (Fetih, 2) buyurmuştur.

Aynı sahih hadislerle sabit olduğu üzere Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) dua ederken *"Rabbim, bütün günahlarımı, azını, çoğunu, öncesini, sonrasını, gizlisini ve açığını bağışla."*, *"Allah'ım, cehaletimi, işimde yaptığım taşkınlıkları, Senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla. Allah'ım, ciddî olarak yaptıklarımı da, şaka olarak yaptıklarımı da, kasıtsızca yaptıklarımı da, kasıtlı olarak yaptıklarımı da bağışla. Bunların hepsi hep bendendir."* derdi. Onun buna benzer duaları çoktur.

Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine Şeyh Muhammed'in oğlu Abdullah'a; Cibril Hadisi hakkında, Cibrîl'in Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İslam'dan, imandan ve ihsandan sorması hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İslam'ı, zâhirî ameller olarak açıklamıştır. Bunlar da, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve resulü olduğuna şehadet etmen, namazı kılman, zekatı vermen, Ramazan orucunu tutman ve yoluna güç yetirebiliyorsan Beytullah'ı haccetmendir.

O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), imanı ise bâtınî ameller, yani kalbin amelleri olarak açıklamıştır. Bunlar da, Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere iman etmendir. İşte bunlar imanın altı esasıdır. Allah'tan, bizi bunları anlamakla ve gereklerini yerine getirmekle rızıklandırmasını niyaz ederiz.

O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), ihsanı ise "Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibadet etmendir. Her ne kadar sen O'nu göremiyorsan da O seni görüyor." buyurarak açıklamıştır. Yani, adeta şöyle demiştir: "İhsan, Allah'ı gözünle görüyormuşsun gibi O'na ibadet etmendir. Her ne kadar sen O'nu gözünle göremiyorsan da O seni görüyor ve seninle ilgili her şeyi, nefsinin sana fısıldadıklarına varıncaya kadar biliyor."

İhsan yüce mertebelerin en üstünde yer almaktadır. Ondan sonra mertebe ve üstünlük olarak Allah'a iman gelmektedir. Ondan sonra mertebe ve üstünlük olarak İslam gelmektedir. İman ve İslam'dan her biri tek başına kullanıldığı zaman diğerini de içine alır. Bir ayette ve hadiste beraber zikredildikleri durum hakkında ise ilim ehli daha önce değindiğimiz açıklamalarda bulunmuşlardır.

Şeyh Hamd b. Nâsır b. Ma'mer'e (*rahimehullâh*) dervişlerin yaptığı hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Onların yaptığı bidattir. Çünkü bu, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) emretmediği, ne Sahabe'den ne de Tâbiîn'den hiç kimsenin yapmadığı bir ameldir. Aksine birçok hadiste bundan sakındırılmıştır. Onlardan bir tanesi, Aişe'nin (*radiyallâhu anha*) sahih olarak rivayet edilen şu sözüdür: Ben Rasûlullah'ı (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyururken işittim: *"Kim bizim bu dinimizde ondan olmayan bir şey ortaya atarsa, o reddedilir."* Başka bir lafızda ise *"Kim bizim dinimizde olmayan bir amel işlerse, o reddedilir."* buyrulmuştur.

Irbad b. Sariye'nin rivayet ettiği diğer bir hadiste de Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Benim sünnetime ve benden sonraki doğru yola iletilmiş raşid halifelerin sünnetine yapışın. Ona azı dişlerinize tutunun. Sonradan çıkarılan işlerden de sakının. Zira her bidat dalalettir."*

Şu halde dervişlerin yaptığı, sonradan ortaya çıkmış olduğuna göre, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünnetine uygun olmadığına göre, bidat ve dalalettir.

Bu aynı zamanda ilim ehlinin de görüşüdür. İlim ehli, dinde sonradan ortaya atılan her bir şey hakkında bu görüştedir.

İmam Abdulaziz b. Muhammed b. Suud (*rahimehullâh*) şöyle demiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdulaziz b. Suud'dan, Acem ve Rum beldelerinde olup da bu mektubu gören herkese... Biz size karşı kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamd ediyoruz. O, hamde layık olandır. O'ndan; yarattıkları arasındaki sevgilisi, kulları arasındaki halîli, mahlûkatı arasından seçip ayırdığı zat olan Muhammed'e, onun peygamber kardeşlerine, âline ve ashâbına; salâtların en faziletlisiyle salat etmesini, selâmların en temiziyle selâm etmesini niyaz ediyoruz. Öyle bir salât ve selâm ki Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) yeryüzüne ve onun üzerindeki varis olacağı güne kadar kesilmesin. O varislerin en hayırlısıdır.

Bundan sonra size bildiriyoruz: Temsilcilerin halefi Muhammed, beraberinde El-Hâcc olduğu halde bizi buldu ve bizim yanımızda uzun bir müddet kaldı. Bizim din olarak ne üzere olduğumuza, insanları neye davet ettiğimize, onlarla ne uğruna savaştığımıza, onlara neyi emrettiğimize, onları neden sakındırdığımıza ilgi duydu. Şimdi bizim ne üzere olduğumuzu kardeşimiz Muhammed size baştan açıklayacak. Biz de bunu size icmâlî olarak zikredeceğiz:

Üzerinde bulunduğumuz ve bize muhalefet edenleri kendisine davet ettiğimiz şey; ibadetin Allah'ın kulları üzerindeki hakkı olduğuna, kullarından hiç kimsenin -mukarreb bir melek ya da gönderilmiş bir nebi olsa bile- ibadetten herhangi bir hakkı olmadığına inanmaktır. Hiç kimsenin, bir yararı celbetmek için ya da bir zararı defetmek için; nebi de olsa, resul de olsa, melek de olsa, veli de olsa, Allah'tan başka herhangi bir varlığa dua etmesi caiz değildir. Zira Allah Tebâreke ve Teâlâ, azîz kitabında şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber kimseye dua etmeyin."
(Cinn, 18)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'sinin diliyle şöyle buyurmaktadır:

"De ki: "Ben size ne bir zarar ne bir yarar verebilirim."De ki: "Allah'a karşı beni kimse koruyamaz. O'ndan başka sığınacak kimse de bulamam." (Cinn, 21- 22)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın dışında kendisine kıyamet gününe kadar hiçbir karşılık vereme- yecek kimselere dua eden kimseden daha sapık kim vardır? Onlar, onların dualarından da habersizdirler. İnsanlar (kıyamet günü) toplandıkları zaman (dua ettikleri kimseler) onlara düşman olurlar ve onların ibadetlerini reddederler." (Ahkaf, 5-6)

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse Bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

"Gerçek dua O'na yapılır. O'nun dışında dua ettikleri ise, onların isteklerine ancak, ağzına ulaşmayacağı hâlde, ulaşsın diye avuçlarını suya uzatan kimsenin isteğine suyun cevap verdiği kadar cevap verirler. Kâfirlerin duası daima boşa çıkar." (Ra'd, 14)

"Kim, hakkında hiçbir delili olmadığı halde Allah ile birlikte başka bir ilâha dua ederse, onun hesabı ancak Rabbi katındadır. Şüphesiz kâfirler asla kurtuluşa eremezler." (Mü'minun, 117)

Hiç kimsenin Allah'tan başkasına tevekkül etmesi, Allah'tan başkasına sığınması, yakınlık umarak Allah'tan başkasına adak adaması ve Allah'tan başkası için hayvan boğazlaması caiz değildir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Rabbin için namaz kıl ve kurban kes." (Kevser, 2),

"De ki: Benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm Âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur. Ben ancak bununla emrolundum ve ben müslümanların ilkiyim." (En'âm, 162-163),

"Müminler yalnız Allah'a tevekkül etsinler." (Tevbe, 51)

Biri çıkıp "Ben salihlerle tevessülde bulunuyorum, onlara dua ediyorum ve onların bana Allah katında şefaet etmelerini istiyorum" derse ve buna delil olarak Allah Teâlâ'nın **"Ey iman edenler, Allah'tan korkun ve O'na vesile arayın." (Maide, 35)** buyruğunu zikrederse, ona denir ki: Bu ayette emredilen vesile, salih amellerdir. Sahabe'den ve onlardan sonra gelen müfessirlerin

hepsi ayeti bu şekilde tefsir etmişlerdir. Kişi salih amellerini vesile edinerek Allah'a yaklaşabilir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) müminlerden hikayeten şöyle buyurmuştur:

"Rabbimiz, biz iman ettik, artık Sen bizim günahlarımızı bağışla ve bizi cehennem azabından koru." (Ali İmran, 16)

Yine aynı surenin sonunda onlardan hikayeten şöyle buyurmuştur:

"Rabbimiz, biz "Rabbimize iman edin" diyerek imana çağıran bir münadiyi işittik ve iman ettik. Rabbimiz, bizim günahlarımızı bağışla, bizim kötülüklerimizi ört ve bizim canımızı iyilerle beraber al." (Ali İmran, 193)

Aynı şekilde, hadiste geldiği üzere üç kişinin konakladığı mağaranın ağzını bir kaya kapatmıştı da onlar salih amelleriyle Allah'a tevessül edince Allah onların başındaki sıkıntıyı kaldırmıştı.

Fakat Allah'tan başka varlıklara dua etmeye, onlara sığınmaya, sıkıntıların ortadan kalkması veya faydaların celbedilmesi için onlardan istiğâsede bulunmaya gelince, işte bu, Allah'ın tevbe olmaksızın kendisini asla bağışlamayacağı büyük şirktir. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) resullerini göndermesinin ve kitaplarını indirmesinin gayesi bundan sakındırmaktır. Eğer Allah'tan başkasına dua eden kimse, bu fiiliyle onların kendisine Allah katında şefaatte bulunmalarını istiyorsa, bilinmelidir ki gerek Arap müşriklerinin gerekse diğer kâfirlerin amaçladıkları şey de bundan başka bir şey değildi. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'tan başka kendilerine ne bir fayda ne bir zarar verebilecek varlıklara ibadet ederler ve "Bunlar bizim Allah katındaki şefaathilerimizdir" derler." (Yunus, 18)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) diğer bir ayette şöyle buyurmaktadır:

"Allah'tan başka velî edinenler derler ki: "Biz onlara ancak bizi Allah'a yakınlaştırsınlar diye ibadet ediyoruz." Allah onların arasında ihtilafa düştükleri konularda hüküm verecektir. Şüphesiz Allah, yalancı ve küfürde ileri giden kimseyi doğruya iletmez." (Zümer, 3)

Evet, müşrikler, "Onlar yaratır, onlar rızık verir, diriltir ve öldürür" demediler. Onlar ilahlarına ve putlarına ancak kendilerini Allah'a daha çok yaklaştırmaları ve kendileri için Allah katında şefaatte bulunmaları için ibadet ediyorlardı. Sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kendisiyle beraber hiç kimseye - ister ibadet duası olsun, ister istiğâse duası olsun- dua edilmesinden sakındırmak için peygamberlerini göndermiş ve kitaplarını indirmiştir.

İşte bu bütün resullerin dinidir. Başka konularda şeriatlerinin farklılık göstermesine rağmen bu konuda hiçbir peygamber ihtilaf etmemiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin' diye Nuh'a tavsiye ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi Allah size de din kıldı. Fakat kendilerini çağırdığın şey, müşriklere ağır geldi." (Şûrâ, 13)

İşte bu "Lâ ilâhe illallâh"ın manasıdır. Zira ilah, hak olsun batıl olsun kendisine ibadet edilen varlık demektir. Şu halde kim tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet ederse, sadece O'na dua ederse, sadece O'na tevekkül ederse, sadece O'nun için kurban keser, sadece O'na adak adarsa; ibadetlerinde Allah'ı birlemiş ve başkalarını değil sadece O'nu ilah edinmiş demektir.

Kim de dua, istiğâse, tevekkül, kurban, adak gibi konularda Allah'a başkalarını ortak koşarsa; Allah'tan başka bir ilah edinmiş, O'nunla beraber başkasına ibadet etmiş olur. Bu Allah katındaki en büyük günahdır. Nitekim Sahiheyn'de rivayet edildiğine göre Abdullah b. Mesud (*radıyallâhu anh*) şunları anlatmaktadır: "Dedim ki: "Ey Allah'ın Resulü, günahların en büyüğü hangisidir" Buyurdu ki: "O seni yarattığı halde, Allah'a ortak koşmandır..."

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındakileri dilediği kimse için bağışlar." (Nisa, 48),

"Şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer de cehennemdir." (Maide, 72)

İşte insanların bize düşman kesilmelerinin, bize buğzetmelerinin sebebi budur. İbadeti Allah'a has kıldığımız, Allah'tan başkasına dua etmekten ve bunun gereği olan saptırıcı bidatlerden ve azdırıcı münkerlerden sakındırdığımız zaman bize büyük iftiralar atıldılar, bizimle savaştılar, bizi sultanların ve hakimlerin karşısına çıkardılar ve şeytanın süvarilerini ve

piyadelerini üzerimize saldılar. Fakat Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onlara karşı bize yardım etti ve onların topraklarını ve mallarını bize miras olarak verdi. Bu, Allah'ın, peygamberler ve onların kıyamet gününe kadar takipçileri hakkındaki âdetidir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Biz peygamberlerimize ve iman edenlere, hem dünya hayatında hem de şahitlerin ayağa kalkacağı günde yardım ederiz." (Mümin, 51),

"Şüphesiz galip olacaklar, bizim ordumuzdur." (Saffat, 173)

Yine O, Mûsa'nın (as) kavmine şöyle dediğini haber vermektedir:

"Allah'tan yardım isteyin ve sabredin. Şüphesiz yeryüzü Allah'ındır. Ona kullarından dilediğini mirasçı kılar. Mutlu son takva sahiplerinindir." (A'raf, 128)

Yine O şöyle buyurmaktadır:

"Sonra peygamberlerimizi ve aynı şekilde iman edenleri kurtarıyoruz. Müminleri kurtarmak üzerimize bir haktır." (Yunus, 103),

"Müminlere yardım etmek üzerimize bir haktır." (Rum, 47)

Yine biz, idaremiz altında bulunan herkese, Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine uymalarını, namazları vakitlerinde kılmalarını ve buna özen göstermelerini, zekatı vermelerini, Ramazan orucunu tutmalarını, eğer yoluna güç yetirilebiliyorsa Beytullah'ı hacetmelerini emrediyoruz. Allah'ın ve Rasûlü'nün emrettiği her şeyi; adaleti, güçlü ile zayıfın eşit olmasını, ölçüde ve tartıda hile yapılmamasını, Allah'ın hadlerinin hem statü sahibi kimse için hem de alt tabakadaki kimse için uygulanmasını emrediyoruz.

Allah ve Rasûlü'nün yasakladığı her şeyi, bidatleri ve münkerleri, örneğin zinayı, hırsızlığı, insanların mallarını haksızca yemeyi, faiz yemeyi, yetim malı yemeyi, insanların birbirlerine zulmetmesini yasaklıyoruz. Yine biz, ümmetin kendisi hakkında icma ettiği Allah'ın farzlarının kabul edilmesi için savaşıyoruz. Kim Allah'ın kendisi üzerine farz kıldığı şeyleri yerine getirirse, o bizim müslüman kardeşimizdir. O bizi tanımıyor olsa da, biz onu tanımıyor olsak da bu böyledir.

Biz, bazı düşmanlarımızın size geldiğini, sizin yanınızda bizim aleyhimize yalanlar uydurduklarını ve iftiralar attıklarını, öyle ki bizim hakkımızda “Bunlar Peygamber'i tahkir ediyorlar ve insanların hepsini tekfir ediyorlar” dediklerini, insanların yaklaşık altı yüz seneden beri hiç bir şey üzere olmadıklarını ve kâfir olduklarını söylediğimizi iddia ettiklerini, bize hicret etmeyen kimsenin kâfir olduğunu söylediğimizi iddia ettiklerini biliyoruz. Bunun gibi nice iftiralar ki; akıllı kimse bunların zulüm, düşmanlık ve iftiradan ibaret olduğunu bilir.

Fakat bizim için Rasûlullah'ta (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) güzel bir örnek vardır. Zira onun düşmanları da, onun İsa'ya (as) ve annesine hakaret ettiğini söylemişler; Onu sâbi', sihirbaz ve deli olarak isimlendirmişlerdir.

Biz, ancak tevhide bilen, sonra da ona söven, onu haricilerin dini olarak isimlendiren; şirki bilen, sonra da onu ve ehlini seven, ona davet eden, kendisine hüccet ikame edildikten sonra şirk işlemese bile insanları bu konuda teşvik eden, ya da Allah'ın onu haram kıldığını bildikten sonra şirk işleyip işlediği şirki “salihlerle tevessül” olarak isimlendiren, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **“Bunun sebebi, onların Allah'ın indirdiğini güzel görmemeleridir. Onların amelleri boşa gitmiştir.”** (Muhammed, 9) buyurduğu gibi Allah'ın indirdiğini güzel görmeyen, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **“De ki: Allah'la, O'nun ayetleriyle ve Resulü'yle mi alay ediyordunuz? Mazeret ileri sürmeyin. İmanınızdan sonra kâfir oldunuz.”** (Tevbe, 65-66) buyurduğu gibi din veya Kur'an ile alay eden kimseleri tekfir ediyoruz. Âlimler bu ayet hakkında şöyle demişlerdir: “Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ile alay etmek icma ile başlı başına bir küfürdür. Aynı şekilde Peygamber (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ile alay etmek de icma ile başlı başına bir küfürdür.”

Bu tekfir ettiğimizi söylediğimiz fiilleri yapan kimselerin küfrü konusunda âlimlerin hepsi, mezhep âlimlerinin tamamı icma etmiştir. İşte dört mezhebe mensup olan ilim ehlinin ve diğer âlimlerin kitapları, Allah'a hamd olsun ki ortadadır. Allah'ın salât ve selâmı Nebimiz Muhammed'in ve ashabının üzerine olsun.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdulaziz b. Suud'dan, El-Mihlâfu's Süleymânî bölgesinden bu mektubu gören herkese... Allah bizi de onları da hak ve hidayet yoluna iletsin. Bizi de onları da şirk ve sapıklık yolundan uzak tutsun. Bizi de onları da, kendilerine inayette bulunduğu kimselerin izinden gitmeye irşad etsin.

Bundan sonra: Bu mektubun yazılmasının sebebi şudur: Şerif Ahmed yanımıza geldi ve üzerinde bulunduğumuz şeye şahit oldu. Üzerinde bulunduğumuz şeyin doğruluğu onun yanında anlaşıldı. Bundan sonra bizden, Allah'ın hiç kimseden kendisinden başka bir din kabul etmeyeceği İslam Dini'ni öğrenmeniz için, şüpheleri ortadan kaldıracak bir risale kaleme almamızı rica etti.

Allah size rahmet etsin. Bilin ki, Allah (*subhânehû ve teâlâ*), peygamberlerin kesintiye uğradığı bir dönemde Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) göndermiş, onun vesilesiyle insanları mükemmel dine, eksiksiz şeriate iletmıştır. Bu şeriatin içinde yer alan en büyük ve en önemli husus ise; ibadeti ortağı bulunmayan Allah'a has kılmak ve şirkten sakındırmaktır. Bu noktayı biraz açacak olursak: İbadet, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) mahlûkatı kendisi için yarattığı gayedir. Kur'an da onun faziletine delalet etmektedir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56),

"Onlar ancak tek bir ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı." (Tevbe, 31),

"Andolsun, biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36)

İbadeti Allah'a has kılmak, ibadetin her çeşidini yalnızca tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a yöneltmek demektir. Şöyle ki: Allah'tan başkasına dua edilmez. Allah'tan başkasından istiğâsede bulunulmaz. Allah'tan başkası için kurban kesilmez. O'ndan başkasından korkulmaz ve umulmaz. O'nun katında olanların dışında hiçbir şeye rağbet edilmez ve hiçbir şeyden çekinilmez. O'ndan başkasına hiç bir konuda tevekkül edilmez. Bu zikredilen şeyleri yalnızca Allah hak etmektedir. Bu sayılanlardan hiç bir şey, ne mukarreb bir meleğe, ne gönderilmiş bir nebiye ne de bir başkasına yönlendirilemez. İşte bu ulûhiyyet tevhidinin ta kendisidir. İslam bunun üzerine bina edilmiştir. Müslüman ve kâfir bunun birbirinden ayrılır. Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmenin manası da budur.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bize bunu bilmeyi lütfettikten sonra ve biz bunun resullerin dini olduğunu bildikten sonra, ona tabi olduk ve insanları ona davet etmeye başladık. Değilse biz de bundan önce Allah'a şirk koştuk, kabirdekilere ibadet etmek, onlardan istiğâsede bulunmak, onlara kurbanlar sunarak Allah'a yaklaştırmaya çalışmak ve onlardan ihtiyaçların giderilmesini talep etmek gibi bugün insanların çoğunun üzerinde bulunduğu şey üzere idik. Ayrıca bunların dışında çeşit çeşit hayâsızlıkları ve münkerleri işler, haram kılınan şeyleri irtikâp eder, namazları ve İslam'ın şiarlarını terk ederdik. Ta ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*), hakkı ortadan kaybolduktan sonra tekrar ortaya çıkardı. Hakkı, izleri kaybolduktan sonra tekrar diriltti. Bunu Şeyhulislam'ın eliyle yaptı. Onunla insanlardan dilediğini hidayete ilettiler.

O, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'dır. Allah onun ahirette varacağı yeri güzel eylesin. O, önünden ve arkasından batılın gelemeyeceği, Hakîm ve Hamîd olan Allah'ın katından indirilmiş olan, Allah'ın şerefli kitabından deliller vererek, bize hakkın ve doğrunun ne olduğunu gösterdi.

Bize, üzerinde bulunduğumuz şeyin, insanların çoğunun dininin, yani salihlere ve diğer varlıklara itikat etmenin, onlara dua etmenin, onlara kurbanlar keserek yaklaştırmaya çalışmanın, onlara adak adamanın, zor durumlarda onlardan istiğâsede bulunmanın ve onlardan ihtiyaçların görülmesini istemenin; Allah'ın kendisinden sakındırdığı, kendisini işleyen kimseye en ağır tehditlerde bulunduğu, kitabında kendisini -tevbe edilmesi durumu hariç- bağışlamayacağını söylediği büyük şirk olduğunu beyan etti.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındakileri dilediği kimse için bağışlar." (Nisa, 48),

"Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer de cehennemdir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur." (Maide, 72),

"Onlara dua etseniz sizin duanızı duymazlar. Duysalar bile size karşılık veremezler. Kıyamet gününde de sizin şirkinizi inkâr ederler. Bunları sana hiç kimse Habîr olan Allah gibi haber veremez." (Fatır, 14)

Allah'tan başkasına dua etmenin büyük şirk olduğunu bildiren ayetler çoktur, açıktır ve herkes tarafından bilinmektedir.

Evet, durumu anladığımız zaman, üzerinde bulunduğumuz şirki, Allah'ın kitabındaki, Rasûlü'nün sünnetindeki, ümmetin kavrayışlarının doğruluğu üzerinde icma ettiği dev âlimlerin sözlerindeki açık nasları ve göz kamaştırıcı delilleri inkâr ettiğimizi gördüğümüz zaman anladık ki: Önceden üzerinde bulunduğumuz ve kendisini din edindiğimiz şey, Allah'ın kendisinden sakındırdığı büyük şirktir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ancak kendisine dua etmemizi emretmiştir. Nitekim O şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18),

"Gerçek dua O'na yapılır." (Ra'd, 14),

"Allah'ın dışında kendisine kıyamet gününe kadar hiçbir karşılık veremeyecek kimselere dua eden kimseden daha sapık kim vardır? Onlar, onların dualarından da habersizdirler. İnsanlar (kıyamet günü) toplandıkları zaman (dua ettikleri kimseler) onlara düşman olurlar ve onların ibadetlerini reddederler." (Ahkaf, 5-6)

Allah size rahmet etsin. Bunu bildikten sonra şunu da bilin: Bizim Allah'ın huzurunda din edindiğimiz şey; ibadeti Allah'a has kılmak, şirkten sakınmak, namazları cemaatle kılmak ve İslam'ın bunun dışındaki rükünlerini yerine getirmek, iyiliği emredip kötülükten sakındırmaktır. İnsanlar arasında basiret ve anlayış sahibi olan, derin düşünen kimselere, bu zikrettiklerimizin Rasûlullah'ın getirdiği dinin ta kendisi olduğu gizli kalmaz. Nitekim Allah

(subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır.

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa, bu ondan kabul edilmez." (Ali İmran, 85),

"Bugün sizin dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum." (Maide, 3)

Kim bunları kabul eder ve bunlarla amel ederse, bu onun hem dünyadaki hem de ahiretteki bahtı olur. İslam Dini ne güzel talihtir. Kimde bunlardan yüz çevirir, kibirlenerek geri durur, ışığını ve parıltısını gördükten sonra Allah'ın hidayetini kabul etmezse, onu bu yaptığından sakındırırız ve onunla savaşıyoruz. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Onlarla, fitne kalmayıncaya, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar savaşın." (Enfal, 39)

Size nasihat içeren bu mektubu göndermemizin sebebi, üzerimizdeki davet sorumluluğunu yerine getirmektir. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir. Ben müşriklerden değilim." (Yusuf, 108)

Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdulaziz b. Suud'dan, Ahmed b. Ali El-Kâsımî hazretlerine... Allah onu sevdiği ve razı olduğu şeylere iletсин.

Bundan sonra: Mektubun bize ulaştı. Mektubun içerisinde bize söylediğın şeyleri, bizim ashabımızdan olan bir topluluğın, mezhebi Ehli Beyt mezhebi olup da Allah'ın kitabına ve Rasûlullah'ın sünnetine yapışan kimselere düşmanlık beslediğini duyduğunuzı öğrenmiş olduk. Şunu bil ki, Allah'ın kitabına, Rasûlü'nün sünnetine ve Ehli Beyt'in üzerinde bulunduğu şeye yapışan kimse dünyada sapmaz, ahirette de bedbaht olmaz.

Fakat asıl iş, iddiayı amel ile doğrulamaktadır. Bu ümmet yetmiş üç fırkaya ayrılmıştır. Bir tanesi hariç hepsi cehennemdedir. Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu tek fırkanın hangisi olduğu sorulduğu zaman O, *"Benim ve ashabımın bugün üzerinde bulundukları şey üzere olan kimselerdir."* buyurmuştur. Bu ümmetin içerisindeki her bir bidat ve dalalet fırkası, bu tek fırkanın kendisi olduğunu iddia etmektedir. Her taife, kurtuluşa erecek olan taifenin kendisi olduğunu zannetmektedir.

Hâricîler, Ali b. Ebî Tâlib'in (*radiyallâhu anh*) kendilerini ateşle yaktırdığı Râfızîler, aynı şekilde Cehmîler, Kaderîler ve benzerleri... Bu fırkalardan her biri kurtuluşa erecek olan fırkanın kendileri olduğunu, kendilerinin Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine yapıştıklarını iddia etmektedir. Böylece Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şu buyruğu gerçekleşmiştir: *"Ümmetim yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Bir tanesi hariç hepsi cehennemdedir."*

Ehli Beyt'in mezhebinin, mezheplerin en sağlamı, kendisine uyulmaya en layık olanı olduğu iddiana gelince; Ehli Beyt'in Kitab'a ve Sünnet'e uymak dışında bir mezhepleri yoktur. Nitekim sahih olarak rivayet edildiğine göre Ali b.

Ebî Tâlib'e (*radiyallâhu anh*) "Rasûlullah sizi herhangi bir konuda özel kıldı mı?" diye sorulduğu zaman o şöyle cevap vermiştir: "Taneyi yarana ve insanları yaratana yemin ederim ki, hayır! Ancak Allah'ın, kitabı konusunda bir kula verdiği anlayış ve şu sahifede bulunanlar hariç..." Bu eser Sahiheyne'de rivayet edilmiştir.

Râfızîler, Ehli Beyt (*radiyallahu anhum*) üzerine yalanlar uydurmuşlar, onlara söylemedikleri şeyleri nispet etmişlerdir. Daha sonra Râfızîler kendilerini onlara nispet etmeye başlamıştır. Hâlbuki Ehli Beyt onlardan beridir. Sakın sen ve arkadaşların onlardan olmayın! Rasûlullah'ın ve onun ehli beytinin dininin aslı, ibadetin bütün çeşitlerinde Allah'ı birlemektir. O'ndan başkasına dua edilmez. O'ndan başkasına adak adanmaz. O'ndan başkasına kurban kesilmez. O'ndan başkasından yürekten korkulmaz. O'ndan başkasına tevekkül edilmez. Nitekim Kitab-ı Aziz de buna delalet etmektedir.

Örneğin Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse O'nunla beraber kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18),

"Gerçek dua O'na yapılır. O'ndan başkasına dua edenlere, dua ettikleri varlıklar hiçbir şekilde karşılık veremezler..." (Ra'd, 14),

"Andolsun, Biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki, ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse yalnız Bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

İşte bu tevhid, Ehli Beyt'in (*aleyhimusselam*) dininin aslıdır. Kim bunu gerçekleştirmezse, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de onun ehli beyti de ondan beridir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah ve Resulü'nden insanlara Hacc-ı Ekber gününde bir duyurudur: Allah ve Resulü müşriklerden beridir." (Tevbe, 3)

Aynı şekilde namaz, zekat, oruç ve hac gibi farzları yerine getirmek de Ehli Beyt'in mezhebidir. İyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak, haramları ortadan kaldırmak da Ehli Beyt'in mezhebidir. Kendilerinden önceki, imanda öne geçen Muhacir ve Ensar'a, onlara güzellikle tabi olanlara muhabbet

beslemek de Ehli Beyt'in mezhebidir. İmanda öne geçen ilklerin en faziletlieleri Râşid Halifeler'dir. Nitekim bu, oğlu Muhammed b. El-Hanefiyye'nin ve Sahabe'den diğer zatların rivayetiyle Ali'den (*radiyallâhu anh*) nakledilmiştir. Ali (*radiyallâhu anh*) şöyle demiştir: "Bu ümmetin, peygamberinden sonra en hayırlısı Ebû Bekir'dir, sonra Ömer'dir." Râşid Halifeler'in faziletine işaret eden deliller saymakla bitmeyecek kadar çoktur.

Evet, Ehli Beyt'in mezhebi işte bu zikrettiklerimizdir. Siz ise onların üzerinde bulunduğu şeye muhalefet etmiş olmanıza rağmen onların üzerinde bulunduğu şeye yapıştığınızı iddia ediyorsunuz. Aksine siz Ehli Beyt'e karşı muhalefet içindesiniz. Ehli Beyt sizin üzerinde bulunduğunuz şeyden beridir. Ölülere dua eden, ihtiyaçlarının görülmesi ve sıkıntılarının giderilmesi için onlardan istiğâse bulunan, beldelerindeki şirk açık bir şekilde görülen, ölümlerin üzerine türbeler inşa eden, Allah ile beraber onlara da dua eden, dinlerinin aslı Allah'a ortak koşmak olan, bütün bunlara ilaveten farzları terk edip Allah'ın kitabında Rasûlü'nün diliyle yasakladığı haramları işleyen, Sahabe'nin en faziletlieleri olan Ebû Bekir'e, Ömer'e Osman'a ve bunların dışındaki sahabilere söven kimseler nasıl Ehli Beyt'in yolundan gittiklerini iddia edebiliyor?

Senin, bizden bazı kimselerin Seçilmiş Nebi'ye olan hürmetinizden dolayı size kin duydukları şeklindeki iddiana gelince, deriz ki:

Asla! Allah (*subhânehû ve teâlâ*) insanlara Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sevmelerini, ona hürmet etmelerini, onu kendilerinden, çocuklarından ve bütün insanlardan daha çok sevmelerini farz kılmıştır. Fakat bize onun hakkında aşırıya kaçmayı ve mübalağalı davranışlarda bulunmayı emretmemiştir. Aksine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bundan sakındırmıştır. Sahih olarak rivayet edildiğine göre o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: "Hristiyanların Meryem oğlunu övmekte aşırıya gittikleri gibi siz de beni övmekte aşırıya gitmeyin. Ben ancak bir kulum. Benim için "Allah'ın kulu ve resulü" deyin."

Yine başka bir hadiste, o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ölüm döşegindeyken şöyle buyurmuştur: "Allah yahudilere ve hristiyanlara lanet etsin! Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler." Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) böyle diyerek ümmetini onların yaptıklarından sakındırıyordu. Aişe (*radiyallâhu anha*) da şöyle demiştir: "Eğer böyle bir şey söz konusu

olmasaydı onun kabrinin etrafı açık olurdu. Fakat onun kabrinin mescit edinilmesinden korkuldu.”

Yine başka bir hadiste o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *“Kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz. Bana salât ediniz. Çünkü sizin salâtınız nerede olursanız olun bana ulaşır.”*

Yine rivayet edildiğine göre Ali b. Hüseyin (radiyallâhu anh) Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrinin yanında bulunan bir aralığa gelip orada dua eden bir adam gördü ve onu bu yaptığı şeyden menetti. Delil olarak da bu hadisi gösterdi.

“Kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz.” buyruğuyla anlatılmak istenen ma- nanın, ziyaretin arada sırada, uzun aralıklarla yapılmaması gerektiği, ziyaretin tıpkı bayram ziyareti gibi senede iki kere olmaması gerektiği, aksine ziyaretin arka arkaya ve sık sık yapılması gerektiği olduğu şeklindeki iddiana gelince, zaten sizden bundan başka bir itikat beklenemezdi!

Bu senin Ehli Beyt'in mezhebi konusunda, Allah'ın ve Rasûlü'nün koyduğu hükümler konusunda ne derece cahil olduğunu göstermektedir. Zira Ehli Beyt, hadiste anlatılmak istenen şeyin, kabre gelmeyi alışkanlık haline getirmek ve kabrin yanında dua etmek olduğunu söylemişlerdir. Nitekim bu konuda Zeynu'l Âbidîn Ali b. Hüseyin'den (radiyallâhu anh) gelen rivayet az önce geçti. Gerek Selef, gerekse Ehli Beyt hep bu şekilde amel etmişlerdir. Onlar Rasûlullah'ın mescidine girdikleri zaman ona ve iki arkadaşına (yani Ebû Bekir ve Ömer'e) selam verirlerdi. Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrinin yanında dua etmek için durmazlar, onun kabrine ellerini ve yüzlerini sürmezlerdi. Aksine onlardan bir kimse dua etmek istediği zaman onun kabrinin yanından ayrılır, sonra kıbleye yönelir, öyle dua ederdi.

Namazda, Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve onu âline salât etmenin vacip olup olmadığı hakkındaki soruna gelince, deriz ki:

Âlimlerin çoğunluğuna göre, namazda Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) ve onun âline salât etmek vacip değildir. Bazı âlimler ise *“Ey iman edenler! Siz de ona salât edin ve tam bir teslimiyetle selâm edin.” (Ahzab, 56)* ayetini delil getirerek bunun vacip olduğunu söylemişlerdir. Fakat bu ayette ona salât etmenin farz olduğuna ve ona salât etmeden kılınan namazın geçersiz olacağına dair bir delil yoktur. Onun âline salât etmeye gelince, herhangi bir âlimin bu nun vacip olduğunu söylediğini ve *“Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem)*

âline salât etmeyi terk eden kimsenin namazı sahih olmaz" dediğini bilmiyoruz. Bu görüş, ilim ehlinin, ya da ilim ehlinin çoğunluğunun görüşüne aykırıdır.

"Hiç kimsenin hiç kimseye mezhebi konusunda karşı çıkması yakışık almaz. Her içtihat eden kimse isabet etmiştir. En sağlam görüşe göre bu böyledir." şeklindeki sözlerine gelince, deriz ki:

Bu dediğin fûruatla ilgili meselelerde söz konusudur, usul ile ilgili meselelerde değil. Zira Hâricîler, Cehmîler, Kaderîler ve dalalet fırkalarından olan diğer fırkalar kendilerinin doğru yolda olduklarını iddia etmektedirler. Hatta yahudilerden ve hristiyanlardan olan müşrikler ve diğer kâfirler bile bu iddia-dadırlar. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Onlar Allah'ı bırakıp da şeytanları dost edindiler ve kendilerinin doğru yolda olduklarını zannettiler." (A'raf, 30),

"De ki: Size yaptıkları işler bakımından en çok zarara uğrayanları haber verelim mi? İyi iş yaptıklarını zannettikleri halde dünya hayatındaki çabaları boşa gidenlerdir." (Kehf, 103-104)

Askerlerinizin ve mallarınızın çok olduğunu zikretmene gelince, biz insanlarla çokluğumuzla ya da kuvvetimizle savaşıyoruz. Biz onlarla ancak bu din ile savaşıyoruz. Bir din ki, Allah bize onunla ikramda bulunmuştur, onu ayağa kaldıranlara ona düşmanlık gösterenlere karşı zafer vadetmiştir. O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Allah kendisine yardım edene mutlaka yardım edecektir. Şüphesiz Allah kuvvet ve izzet sahibidir. Onlar ki, kendilerine yeryüzünde imkân versek namazı kılarlar, zekatı verirler, iyiliği emrederler ve kötülükten sakındırırlar. Bütün işlerin sonu Allah'a varır." (Hacc, 40-41)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun, peygamber kullarımız hakkındaki sözümüz geçmiştir: Onlar yardıma mazhar olacaklardır. Yine bizim ordumuz mutlaka galip gelecektir." (Saffat, 171-173)

Allah'ın salâtı, Muhammed'in, onun âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Yine onun -Allah onu affetsin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'adır. Bundan sonra inkâr edenler hala Rablerine denk tutmaktadırlar. O, sizi çamurdan yaratan, sonra bir ecel tayin edendir. Bir de O'nun katında belirlenmiş bir ecel (kıyamet) vardır. Sonra siz şüpheye düşüyorsunuz. O, göklerde de yerde de Allah'tır. Gizlediğinizi de bilir, açığa vurduğunuzu da... (En'âm, 1-3)

Abdulaziz b. Suud'dan, Yâkût kardeşe... Allah onu afetlerden güvende kılsın. Ona baki kalacak salih ameller işletsin. Bundan sonra: Mektubun bize ulaştı. Allah da seni rızasına ulaştırsın. İyi olduğunu söylemen sebebiyle sevindim. Bunun için Allah'a hamdolsun. Sen azimli davran ve Allah'a tevekkül et. Zira her nefsin bir gelmesi bir de gitmesi vardır. Sen geldiği zamanı yakala ve Allah'tan yardım iste. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Kim Allah yolunda hicret ederse yeryüzünde birçok gidecek yer ve genişlik bulur." (Nisa, 100)

Bize, San'â bölgesinin valisi Ahmed b. Eş-Şerîf Abbâs'ın bu dine yöneldiği, bu dini tanıyıp sevdiği zikrediliyor. Aynı şekilde ilim talebelerinden bazı kimselerin tevhidi tanıdıkları, ona şahit oldukları ve Allah'a şirk koşmayı reddettikleri zikrediliyor. Şu durumda senden beklenen, insanlara karşı yumuşak davranman, onları Allah'a davet etmen ve Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarını hatırında tutmandır:

"Allah'a davet eden, salih amel işleyen ve "Ben müslümanlardanım" diyen kimseden daha güzel sözlü kim vardır?..." (Fussilet, 33-36),

"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar basiret üzere Allah'a davet ediyoruz." (Yusuf, 108)

Ayrıca hadiste geldiği üzere, doğru sözlü olan ve doğrulanan Zat (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Hayber'in fethedildiği gün sancağı Ali'ye (*radıyallâhu anh*) verdiğinde şöyle demişti: *"Onların sahasına girinceye kadar sükûnetle yürü. Sonra onları İslam'a davet et. Onlara Allah'ın onlar üzerindeki haklarını bildir. Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın senin elinle bir adamı hidayete iletmesi, senin için kırmızı develerden daha hayırlıdır."*

İslam'ın esası ve başı ise Allah'ı ibadette birlemektir. İbadet kulun fiilleridir. Yoksa Allah Teâla'nın fiilleriyle ilgili değildir. Zira herkes Allah'ı, yaratma, rızıklandırma, yaşatma, öldürme, işleri çekip çevirme gibi fiillerinde birlemekte, bunların Allah'ın fiilleri olduğunu itiraf etmektedir. Öyle ki Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) savaştığı kâfirler bile zor zamanlarında ibadeti Allah'a has kılıyorlardı. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu durumu şöyle bildirmektedir:

***"Gemiye bindikleri zaman ibadeti Allah'a has kılarak O'na dua ederler. Allah onları kurtarıp karaya çıkardığı zaman ise bir de bakmışsın şirk koşuyorlar."* (Ankebut, 65)**

Günümüzde şirk, insanların çoğunun üzerinde hakim olmuştur. Dua, kurban kesme, adak adama gibi ibadetler Allah'tan başkasına yöneltilir olmuştur. Tevekkül, korkma ve ümit etme gibi ibadetler Allah'tan başkasına sarf edilir hale gelmiştir. Şeyh -Allah onu affetsin- onlara karşı çıktığında ise onu bidatçilikle suçlamışlar, onun hâricî olduğunu söylemişler ve ona çok büyük iftiralar atmışlardır. Onun durumu tıpkı Muhammed b. İsmâil Es-San'ânî'nin dediği gibidir:

Onun hiçbir suçu yoktu

Düğümünün bağlanması ve çözülmesi konusunda

Allah'ın sözünü hakem kılmaktan başka

Diğer beyitlerde de şunlar geçmektedir:

Her söz kabul edilecek diye bir şey yoktur

*Kesinlikle reddedilmeyecek bir söz yoktur
Ancak Rabbimizden ve Resulü'nden gelenler başka
İşte bu reddedilemeyecek sözdür, ey adam!
İnsanların sözlerine gelince...
Onların doğruluğu delillerine bağlıdır*

Şunu bilmelisin: Biz insanlarla, farzlardan ya da haramlardan herhangi bir şey hakkında ihtilaf etmedik. İnsanlarla bizim aramızda vuku bulan ihtilaf; Allah'ın hakları konusunda, ibadetin yalnızca tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a has kılınması konusunda, Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) hakları konusunda, emrettiği ve sakındırdığı şeyler hakkında onu tasdik etmek ve ona itaat etmek konusundadır.

Sana, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) Kehf suresinin sonunda zikrettikleri yeter:

"De ki: Ben ancak sizin gibi bir beşerim. Fakat bana ilahınızın tek bir ilah olduğu vahyediliyor. Şu halde kim Rabbine kavuşmayı umuyorsa salih amel işlesin ve Rabbine ibadette kimseyi ortak koşmasın." (Kehf, 110)

Aynı şekilde Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) Bizans hükümdarı Heraklius'a yazdığı mektuptaki ayet de sana yeterli gelir. O (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle yazmıştı: **"Bundan sonra: Müslüman ol, selamette ol. Allah sana mükâfatını iki kat versin. Eğer yüz çevirirsen, çiftçilerin (Bizans halkının) günahı da senin boynunadır. Ey Kitap Ehli! Sizinle bizim aramızda ortak olan söze gelin: Yalnızca Allaha ibadet edelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Birbirimizi Allah'ın dışında rabler edinmeyelim. Eğer yüz çevirirlerse "Şahit olun ki biz müslümanlarız" deyin. (Ali İmran, 64)"**

Fakat durum El-Cinnî'nin dediği gibidir:

Eğer o(sallallâhu aleyhi ve sellem) bir gün ortada olmayan bir şeyi söylese

O şey hemen o günün öğlen saatlerinde ya da yarınında ortaya çıkar

O (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden öncekilerin yolunu karış karış takip edeceksiniz. Öyle ki, bir keler deliğine girseler siz de gireceksiniz."* Kendisine "Onlar yahudiler ve hristiyanlar mıdır, ey Allah'ın Resulü?" diye sorulduğunda ise "Başka kim olacak?" diye cevap vermiştir.

Başka bir hadiste de Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Yahudiler yetmiş bir fırkaya ayrıldılar. Hristiyanlar yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Bu ümmet de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Birisi hariç hepsi cehennemdedir."* "O birisi kimlerdir, ey Allah'ın Resulü?" diye sorulduğunda ise *"Bugün benim ve ashabımın bulunduğu şey üzere olanlardır."* diye cevap vermiştir.

Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) başka bir hadiste şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden bir topluluk putlara tapmadıkça, yine ümmetimden bir topluluk müşriklere katılmadıkça kıyamet kopmaz."*

Adetler insanlar üzerinde çok etkilidir. Çirkini güzel gösterir. Peygamberlere de adetlerden daha büyük bir şey düşmanlık etmemiştir. Allah (subhânehû ve teâlâ) müşriklerden hikayeten şöyle buyurmaktadır:

"Biz atalarımızı bir din üzere bulduk ve biz onların izlerini takip ediyoruz." (Zuhruf, 22),

"Biz onların izlerine uyuyoruz." (Zuhruf, 23),

"Onlar, onların (atalarının) izleri üzerinde koşturup duruyorlardı." (Saffat, 70)

Şimdi ben sana, San'â ulemasına karşı yumuşak davranmanı ve onlara bu mektubu okumanı kesin bir şekilde emrediyorum.

Yine onun -Allah ona rahmet etsin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Selam ve saygı, insanların seyyidine olsun. Allah'ın salât ve selâmının en faziletlisi Muhammed'in üzerine olsun. Allah size, salih kullarına ikram ettiği şeylerden ikram etsin.

Bundan sonra: Said b. Sünyan yanımıza geldi ve senin durumunun iyi olduğunu söyledi. Bu sebeple sevindim. Yüce Allah'tan bizi ve seni muttakilerin önderleri kılmasını niyaz ederiz.

Senin, bizim halimizi ve üzerinde bulunduğumuz şeyi öğrenmeye meraklı olduğunu söyleniyor. Şimdi biz sana durumu bildiriyoruz: Ben ve önceki insanlar tek bir din üzere idik: Hem Allah'a hem de O'ndan başkasına dua ederdik. Hem O'na hem de O'ndan başkasına adak adardık. Hem O'nun için hem de O'ndan başkası için kurban keserdik. Hem O'na hem de O'ndan başkasına tevekkül ederdik. Hem O'ndan hem de O'ndan başkasından korkardık. Namaz, zekat, oruç ve hac gibi dînî hükümleri kabul ederdik fakat bunları kabul etmemize rağmen aramızda bunlarla amel eden kimse çok azdı. Aynı şekilde çeşit çeşit faiz yemek, zina etmek ve içki içmek gibi haramları ve buna benzeyen nice türlü türlü haramları irtikâp ederdik de üst tabakadan olan herhangi bir kimse avamdan olan kimseleri uyarmazdı.

Sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şu ahir zamanda İbni Abdulvehhah'ın eliyle bize tevhidi beyan etti. Biz de onunla beraber ayağa kalktık. O, babaların ve dedelerin dinine muhalefet ettiği için, insanlar düşmanlık ve muhalefet ile üzerimize yürüdüler. İnsanlar kendilerinden öncekilerin söylediklerini söylediler:

"Hayır, biz babalarımızı böyle yapar bulduk." (Şuarâ, 74),

"Biz babalarımızı bir din üzere bulduk ve biz onların izlerini takip ediyoruz." (Zuhruf, 23)

O da insanların karşısına Kitap'tan, Sünnet'ten ve ümmetin salih selefinin icmasından delillerle çıktı. O salih selef ki Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) onlar hakkında şöyle buyurmuştur: *"Benim sünnetime ve benden sonraki râşid halifelerin sünnetine sarılınız. Ona azı dişlerinizle tutununuz. Sonradan çıkarılan işlerden de sakınınız. Zira her yenilik bidattır. Her bidat de dalalettir."*

İkinci bir hadiste o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizi gecesi gündüzü gibi olan bembeyaz bir yol üzerinde bıraktım. O yoldan helak olacak kimseden başkası sapmaz."*

Üçüncü bir hadiste de şöyle buyurmuştur: *"Bizim dinimize uygun olmayan her bir şey reddedilir."*

Bu konudaki hadisleri sayıp bitirmek mümkün değildir. Biz bunları ancak küçük bir uyarı babında zikrediyoruz.

Bundan sonra diyoruz ki: Helal, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) helal olduğunu bildirdikleridir. Haram ise onun haram olduğunu bildirdikleridir. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size olan nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum." (Maide, 3)

Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine davet ettiği ilk şey, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmek idi. "Lâ ilâhe illallâh"ın manası ise, ilahlığı Hak'dan (subhânehû ve teâlâ) başkasından nefyetmek, sadece tek olan ve ortağı bulunmayan Allah için ispat etmektir. Ulûhiyet kulun fiilleriyle alakalıdır.

Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) fiilleri konusunda ise kâfirlerle müslümanlar ayrılığa düşmemişlerdir. Allah (subhânehû ve teâlâ) Nebi'sine şöyle buyurmuştur:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulakları ve gözleri kim kontrol ediyor? Diriyi ölüden, ölüyü diriden kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. O zaman de ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31)

Bu ayetteki soru icma ile kâfirlere sorulmaktadır.

Başka bir ayette Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'tan başka, kendilerine ne bir zarar ne bir fayda veremeyecek varlık- lara ibadet ederler ve "Bunlar Allah katında bizim şefaathçilerimizdir" derler." (Yunus, 18)

Sana bu konuda Zümer -bir diğer adıyla Tenzîl- süresinin ilk ayetleri yeter. Bu surenin başındaki iki ayet İslam Dini ile kâfirlerin dini arasındaki farkı or- taya koymaktadır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Kitab'ın indirilmesi Azîz ve Hakîm olan Allah tarafındandır. Biz sana Kitab'ı hak ile indirdik. Öyleyse dini Allah'a has kılarak O'na ibadet et. Dikkat edin, halis din Allah'ındır!" (Zümer, 1-3)

İşte bu, peygamberlerin ilki olan Nuh'dan (as) sonuncusu olan Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kadar kendisine davet ettikleri İslam Dini'dir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) sonra şöyle buyurmuştur:

"O'ndan başka veli edinenler derler ki: "Biz onlara ancak bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz." Şüphesiz Allah onların arasında ayrılığa düştükleri konularda hüküm verecektir. Şüphesiz Allah, yalancı ve küfürde ileri giden kimseyi doğru yola iletmez." (Zümer, 3)

Evet, ayetin açıkça ifade ettiği üzere, kâfirlerin gayesi ve amacı, onlara dua ederek Allah'a yakınlaşmak ve onların kendileri için Allah katında şefaathçi olmasını sağlamaktır.

Senden beklenen, insanların çoğunluğuna aldanmamandır. Zira senin peygamberin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sahih hadislerde dininin değişime uğrayacağını, ümmetinin Benî İsrâîl'in yaptıklarının aynısını yapacağını ve önceki ümmetlerin fırkalara ayrıldığı gibi kendi ümmetinin de fırkalara ayrılacağını bildirmiştir. O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: **"Ümmetim, kendisinden önceki ümmetlerin yolunu karış karış, arşın arşın takip edecektir."**

Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: **"Siz kendinizden öncekilerin yolunu karış karış takip edeceksiniz. Öyle ki onlar bir keler deliğine girseler siz de oraya gireceksiniz."** "Onlar yahudiler ve hristiyanlar mıdır, ey Allah'ın Resulü?" diye sorulduğunda ise **"Başka kim olacak!"** diye cevap vermiştir.

Yine O şöyle buyurmuştur: *"Ümmetim, kendisinden önceki ümmetlerin yolunu karış karış, arşın arşın takip edecektir. Öyle ki onların arasında annesiyle açıktan zina eden bir kimse olsa, benim ümmetim arasında da annesiyle açıktan zina eden bir kimse olacak."*

Yine o şöyle buyurmuştur: *"Yahudiler yetmiş bir fırkaya ayrıldı. Hristiyanlar yetmiş iki fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Biri hariç hepsi cehennemde olacaktır."* Kendisine "Onlar kimdir, ey Allah'ın Resulü?" diye sorulduğu zaman da *"Bugün benim ve ahabımın üzerinde bulunduğu şey üzere olanlar."* diye cevap vermiştir. Bu konuda varid olan hadisler zikretmekle bitmez. Fakat bizim bunları zikretmedeki amacımız sadece tembihte bulunmaktır.

Bu konudaki ayetlere gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Eğer sen yeryüzündekilerin çoğunluğuna uyarsan, onlar seni Allah'ın yolundan saptırırlar." (En'âm, 116),

"Biz onların çoğunda herhangi bir kararlılık bulmadık." (A'raf, 102), *"Onlar ne kadar da azdır!"* (Sad, 24),

"Kullarım arasında şükreden kimse çok azdır." (Sebe, 13)

Ayrıca bir hadiste, cennete bin kişiden yalnızca bir tanesinin gireceği haber verilmiştir.

Şu durumda senden beklenen, San'â ulemasını toplaman, onlara güvenmen, bu mektubu onlara göstermen, Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Furkân'ı indiren Allah'ın adını vererek bu mektupta zikrettiğimiz her bir şeyi onlara sormandır. Umuyorum ki hak batıldan ayrılıp sana gözükecektir.

İkinci bir isteğim ise şudur: Eğer imkânın varsa, bize ilim talebelerinden iki ya da üç kişi gönder. Bunlar sizin nezdinizde güvenilir kimseler olsun ki onları göndermeni hoş karşılamamazlık etmeyelim. Onlara saygı göstereceğim, ikramda bulunacağım ve sonra onları sana göndereceğim hususunda sana garanti veriyorum.

Ey Ali! Evlâdım! Sana Allah'ı ve ölümden sonraki karşılaşılacak hayırları ve şerleri hatırlatıyorum. Şüphesiz dünya son bulacaktır. İçerisindeki hayırlar ve şerler de son bulacaktır. Fakat ahiret kalıcıdır. İçerisindeki hayırlar

ve şerler de kalıcıdır. Ceddinin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dininde ise hem dünyanın hem de ahiretin hayırları bulunmaktadır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kendisine itaat eden kimseler hakkında şöyle buyurmuştur:

"Allah onlara dünyanın nimetini de ahiret nimetinin güzelini de verdi."
(*Ali İmran, 148*)

Ben sana durumu biraz açıklayayım: Bu iş başladığında, insanların kendisine nefretle baktığı ve kendisine düşmanlık beslediği tek bir adam vardı. Bugün ise onun ordusunda bin silahlı adamdan ve on bin atlıdan aşağı asker yoktur. Kim hak olan bu davaya açık açık düşmanlık etmeye devam ederse, Allah onun kuvvetini kırar, gücünü ortadan kaldırır ve onun üzerinde hayret edilecek haller gösterir.

Şunu da bilmen gerekir: Bizimle insanlar arasında farzlar ve haramlar konusunda herhangi bir ihtilaf vaki olmadı. Bizim nezdimizde güzel olan şey onların nezdinde de güzeldir. Bizim nezdimizde çirkin olan şey onların nezdinde de çirkindir. Fakat biz, güzel olanı yaparak ve bunu idaremiz altında bulunan kimselere de yaptırarak; çirkin olanı terk ederek, had cezalarını tatbik ederek ve çirkin işleri yapan kimseleri edeplendirerek onlardan ayrılıyoruz. Düşmanlarımızın çoğunluğu, kötü görülmeyen güzel işleri yapmamakta, hoş görülmeyen çirkin işlere ise tepki göstermemektedir.

Bizim insanlarla ihtilaf etmemizin asıl sebebi, tevhid ve şirk konusudur. Biz Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) dediği gibi diyoruz ki:

"Mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber kimseye dua etmeyin." (*Cinn, 18*),

"Gerçek dua O'na yapılır..." (*Ra'd, 14*),

"De ki: Allah'ın dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım. Onlar göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şeye sahip değildirler. Onların göklerde ve yerde bir ortaklıkları yoktur. Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur. O'nun izin verdiği kimse hariç O'nun katında şefaatin bir faydası da olmaz." (*Sebe, 22-23*)

Bu ayet, tıpkı Ayete'l Kürsî'nin açıkça ifade ettiği gibi, şefaatin ancak Allah'ın izninden sonra olacağını açıkça ifade etmektedir. Bir hadiste de Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Ya Rasûlallah, senin şefaatinle insanların

en bahtıyarı kim olacaktır?" diye sorulduğu zaman o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Kalbinden samimi bir şekilde "Lâ ilâhe illallâh" diyen kimse. İşte bu şefaât ihlas ehli için olacaktır."

Yine Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Ey insanlar! Size bir misal getirildi. Ona kulak verin. Allah'ın dışında dua ettikleriniz, -bir araya gelseler bile- bir sineği bile yaratamazlar. Eğer sinek onlardan bir şeyi alıp götürecek olsa buna engel olamazlar. İsteyen de aciz, istenen de!" (Hac, 73)

Sakın insanlara bakıp da aldanma! Zira Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Hahamların ve rahiplerin birçoğu insanların mallarını haksız yere yiyorlar ve Allah'ın yolundan alıkoyuyorlardı." (Tevbe, 34)

İşte âlimlerin ve abidlerin durumu budur. Onların dışındaki kimseler hakkında ne düşünürsün?

Senden cevap bekliyorum. Allah, **dilediği kimseyi doğru yola iletir. (Yunus, 25)** Allah'ın salâtı ve selâmı Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

İmam Abdulaziz'in oğlu İmam Suud -Allah onlara rahmet etsin- Necran
ahalisine şu mektubu yazdılar:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Suud'dan; Hüseyin b. Nâsır, Hasan Dehşâ, Hamza, Muhammed b. Hasan, Hüseyin Ahmed, Mukbil b. Muhammed, Salih b. Abdullah, Ahmed Muavviz, Ahmed Ali b. Şemâ ve Salih Hüseyin El-Meseli hazretlerine... Allah onları her türlü afetten selamette kılsın ve onlara baki kalacak salih amelleri işletsin.

Bundan sonra: Mukbil b. Abdullah yanımıza geldi ve bizim üzerinde bulunduğumuz ve insanları kendisine davet ettiğimiz şeyi merak etti. İnsanlara neyi emrettiğimizi ve onları neden sakındırdığımızı öğrenmek istedi. Yine o size kâğıtta bulunanlardan daha fazlasını baştan anlatacaktır inşaallah.

Size şunu bildiriyoruz: Bizler ittiba ehliyiz, bidatçı değiliz. Tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet ediyoruz. Emrettikleri ve yasakladıkları şeyler hususunda O'nun resulüne uyuyoruz. Farzları yerine getiriyor ve idaremiz altında bulunan kimseleri de onları yerine getirmeye zorluyoruz. Allah'a ortak koşmaktan, bidatlerden ve haramlardan sakındırıyoruz. Had cezalarını tatbik ediyoruz. İyiliği emrediyor, kötülükten sakındırıyoruz. Adaleti, ahde vefayı, ölçüde ve tartıda hile yapmamayı, anne ve babaya iyi davranmayı, akrabalık bağlarını gözetmeyi emrediyoruz. İşte bu üzerinde bulunduğumuz ve insanları kendisine davet ettiğimiz şeydir. Kim bu davetimize icabet eder ve zikrettiklerimizle amel ederse, işte o bizim müslüman kardeşimizdir, malı ve kanı haramdır. Kim davetimizden yüz çevirirse, zikrettiklerimizi din edininceye kadar onunla savaşıyoruz.

Sizler Muhammed'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ittiba etmeye diğer insanlardan daha fazla özen göstermelisiniz. Onun sizin üzerinizdeki hakkı diğer kimseler üzerindeki hakkından daha büyüktür. İslam, sizin izzetiniz ve şerefinizdir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun size, içerisinde şerefınız bulunan bir kitap indirdik. Artık aklınızı kullanmayacak mısınız?" (Enbiya, 10),

"Şüphesiz O, hem senin için hem de kavmin için bir şereftir. Bundan sorguya çekileceksiniz." (Zuhruf, 44)

Sizden beklenen, ayağa kalkıp insanları Allah'a davet etmenizdir. Zira davet, onun izinden gidenlerin yoludur. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: İşte bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. Allah bütün eksikliklerden münezzehtir. Ben müşriklerden değilim." (Yusuf, 108),

"Allah'a davet eden, salih amel işleyen ve "Ben müslümanlardanım" diyen kimseden daha güzel sözlü kim vardır?" (Fussilet, 33)

Allah'tan dileğimiz; bizi de sizi de kendisine davet eden davetçilerden ve kendisinin sözü en yüce olsun, dini en yüksekte olsun diye kendisinin yolunda cihad eden kimselerden kılmasıdır. Allah'ın salât ve selâmı, Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Bu da aynı şekilde, İmam Suud b. Abdulaziz b. Muhammed b. Suud'a ait bir mektuptur. Allah onlara rahmet etsin. Mektubun metni şu şekildedir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Mutlu son muttakilerindir. Düşmanlık ancak zalimleredir. Allah'ın salâtı güvenilir Nebî Muhammed'in, onun bütün âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Suud b. Abdulaziz'den Süleyman Paşa'ya... Bundan sonra: Mektubunuz bize ulaştı. Bu mektup içerisinde bize söylediklerinizi; yani Yusuf Paşa'ya gönderdiğimiz metubun Allah'ın ve Rasûl'ünün emretmediği bir üslupla yazıldığını ve içerisinde müslümanlara kâfirler ve müşrikler olarak hitap edildiğini zikrettiğinizi gördük. Aynı şekilde bu davranışın sapıkların davranışı ve cahillerin takip edeceği bir örnek olduğunu zikretmiş ve Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ***"Kalplerinde eğrilik bulunanlara gelince, onlar fitne çıkarmak için müteşabih ayetlerin peşine düşerler..." (Ali İmran, 7)*** buyruğunu aktarmışsınız.

Bizler bütün bunlara cevap olarak diyoruz ki: Biz Allah'ın Rasûl'üne ve mümin kullarına emrettiği şeyi yerine getiriyoruz. O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel şekilde mücadele et."* (Nahl, 125),**

***"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar basiret üzere Allah'a davet ediyoruz."* (Yusuf, 108)**

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bize bütün Ümmet-i Muhammed'e nasihat etmeyi vacip kılmıştır. Âlimlerine hatırlatmak, cahillerine öğretmek, batıl içerisinde olanlarıyla da cihad etmek suretiyle onlara hakkı açıklamak da bu nasihatın kapsamındadır. Onlarla öncelikle hüccet ve beyan ile cihad edilir, sonra da kılıç ve mızrakla. Ta ki onlar Allah'ın sapasağlam dinine yapışana, O'nun dosdoğru yoluna girene ve cehennem ehline benzemeyi terk edene kadar... Çünkü Es-Sâdık'ı'l Emîn'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edildiği

üzere kim bir kavme benzerse, o da onlardandır.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

“Kendilerine açık deliller geldikten sonra fırkalara ayrılıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlara büyük bir azap vardır.” (Ali İmran, 105)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) bu ümmete hitaben şöyle buyurmuştur:

“Allah'a yönelerek O'na karşı gelmekten sakının, namazı kılın ve müşriklerden olmayın. Dinlerini parçalara ayırıp da grup grup olan kimselerden olmayın. Her grup kendisinde olanla sevinmektedir.” (Rum, 31-32)

Şeytanın cahil ve sefil kimselere oynadığı oyunlardan ve kurduğu tuzaklardan birisi de; kişinin, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Yahudileri, Hristiyanları ve müşrikleri kendisi sebebiyle yermiş olduğu sıfatların, bu ümmetten olup da onlara benzeyen kimseleri ilgilendirmediğini zannetmesi ve kendisine Kur'an ayetleri ve Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hadisleri okunduğu zaman da “Bu ayetler müşrikler hakkında indirilmiştir, bunlar Yahudiler hakkında indirilmiştir, bunlar Hristiyanlar hakkında indirilmiştir, biz onlardan değiliz ki!” demesidir. Bu, şeytanın en büyük oyunlarından ve tuzaklarından birisidir. Bu şüphe sebebiyle nice beyinsiz ve cahil kimse fitneye düşmüştür. Seleften bir zat kendisine bunu söyleyen bir kimseye “Sizden öncekiler gelip geçtiler, şimdi bu ayetlerle sizden başkasına hitap edilmiyor.” diye cevap vermiştir.

Yine âlimlerden bir zat şöyle demiştir: Şüphesiz Kur'an'ı anlamaya engel olan şeylerden birisi de; kişinin, Allah'ın Yahudileri, Hristiyanları ve müşrikleri kendisi sebebiyle yerdığı sıfatların onlardan başkasını ilgilendirmediğini zannetmesi ve “Bunlar önceden yaşayan, şimdi ise ölüp gitmiş olan kimseler hak- kındadır” demesidir.

Tebe-i Tâbiîn'den olan imam ve hafız Süfyan b. Uyeyne şöyle demiştir: “Âlimlerimizden kim fesada uğramışsa, o bir yönüyle Yahudilere benzemektedir. Abidlerimizden de kim fesada uğramışsa, o bir yönüyle Hristiyanlara benzemektedir.”

Buhârî'de, Müslim'de ve diğer hadis kitaplarında Ebû Saîd El-Hudrî'den rivayet edildiğine göre Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: **“Sizden öncekilerin yolunu karış karış, arşın arşın takip edeceksiniz. Öyle ki, bir keler deliğine girseler siz de gireceksiniz.”** Kendisine “Onlar

Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır, ey Allah'ın Rasûlü?" diye sorulduğunda ise *"Başka kim olacak?"* diye cevap vermiştir. Bu, Buhârî'nin lafzıdır. Bu manadaki hadisler ve eserler oldukça fazladır.

İbni Abbas (radiyallahu anhumâ), Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) *"Tıpkı sizden öncekiler gibi... Onlar sizden daha kuvvetli, daha fazla mala ve evlada sahip idiler. Onlar kendi paylarına düşenden faydalandılar..."* (Tevbe, 69) buyruğu hakkında şöyle demiştir: Bu gece geçen geceye ne kadar da benziyor! *"Sizden öncekiler"* ile kastedilenler Benî İsrâîl'dir. Onlara benzedik çıktık. Ben Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu sözünden başka bir şey bilmem: *"Nefsim elinde olan Zat'a yemin ederim ki onların yolundan gideceksiniz. Öyle ki onlardan bir adam bir keler deliğine girse siz de gireceksiniz."*

Şu durumda, azıcık da olsa ilimle alakası olan bir kimse, bütün bu açık delillerden ve kesin naslardan sonra, nasıl olur da bu ümmetin Yahudilere ve Hristiyanlara benzemediğini, onların yaptıklarını yapmadıklarını, onların yaptıklarını yapsa dahi Allah'ın Yahudilere ve Hristiyanlara yönelik tehditlerinin bu ümmeti ilgilendirmeyeceğini; bu ümmetin içerisinde ortaya çıkan şirki ve küfrü reddeden kimsenin ise icmayı delmiş, sapıklık ve bidatçılık yoluna girmiş olacağını düşünebilir?

Biz, Allah'a hamdolsun ki, Kur'an'ın müteşabihinin peşine düşmüyoruz. Ayetler hakkında Ehli Sünnet âlimlerinin yorumlarına aykırı şeyler söylemiyoruz. Bizim müşriklerin küfrünü ve onlarla savaşmanın caiz olduğunu delillendirme sadedinde zikrettiğimiz ayetler, bu konudaki muhkem ayetlerdendir; müslümanların âlimlerinin, tevili, zahiriyle hükmetme ve tefsiri konusunda ihtilafa düştükleri müteşabih ayetlerden değil. Aksine, bunlar öyle ayetlerdir ki, onların manasını bilmeyen hiç kimse özür sahibi değildir. Bu ayetlerden birkaçı şunlardır:

"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz, bunun aşağısındakileri dilediği kimse için bağışlar." (Nisa, 48),

"Şüphesiz kim Allah'a ortak koşarsa Allah ona cenneti haram kılar ve onun varacağı yer de cehennemdir." (Maide, 72),

"Müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün..." (Tevbe, 5),

"Onlarla, fitne tamamen ortadan kalkıncaya, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar savaşın." (Enfal, 39)

Siz diyorsunuz ki: Biz, Allah'a hamdolsun ki İslam fitratı ve sahih akîde üzereyiz. Biz, Allah'a hamdolsun ki önceden de böyleydik. Bu hal üzere yaşar, bu hal üzere ölürüz. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Allah, iman edenleri sabit bir sözle hem dünya hayatında hem de ahirette sabit kılar." (İbrahim, 27)

Biz hem zahirimizle hem de batınımızla Allah Teâlâ'yı zatında ve sıfatlarında birliyoruz. Nitekim O (*subhânehû ve teâlâ*) bunu muhkem kitabında ***"Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın." (Nisa, 36)*** buyurarak beyan etmiştir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) de şöyle buyurmuştur: ***"İnsanlarla, Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik edinceye kadar savaşmakla emrolundum..."***, ***"İslam beş esas üzerine bina edilmiştir..."***

Bu iddianıza cevaben diyoruz ki:

*Vefa ortadan kayboldu, zulüm ortalığı kapladı
Söz ile amelin arasındaki mesafe iyiden iyiye açıldı*

İman, gösterişle ve temennilerle olmaz. Ancak onun kalbe yerleşmesiyle ve amellerin onu doğrulamasıyla olur. Eğer bir adam "Ben müminim, ben müslümanım, ben Ehli Sünnet ve'l Cemaat'e mensubum" diyor ve bununla beraber de İslam'ın ve müslümanların düşmanıysa, sözleriyle ve fiilleriyle onlara savaş ilan etmişse; bu adam sırf iddiası sebebiyle mümin, müslüman ya da Ehli Sünnet ve'l Cemaat mensubu olmaz. Aksine onun küfrü, tıpkı Yahudilerin küfrü gibi olur. Zira Yahudiler hakkı, oğullarını bildikleri gibi biliyorlardı.

İslam Dini'nin aslı, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmektir. Allahtan başka ilah olmadığına şehadet etmek; tek olan Allah'tan başkasına ibadet etmemeyi, O'ndan başkasına dua etmemeyi, O'ndan başkasından istiğâsede bulunmamayı, O'ndan başkasına tevekkül etmemeyi, O'ndan başkasından korkmamayı, O'ndan başkasından bir şey ummamayı gerektirir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Artık kim Rabbine kavuşmayı ümit ediyorsa salih amel işlesin ve ibadette Rabbine hiçbir şeyi ortak koşmasın." (Kehf, 110),

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18),

"Eğer müminler iseniz yalnızca Allah'a tevekkül edin." (Maide, 23),

"Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı kılan, zekatı veren ve Allah'tan başka kimseden korkmayan kimseler şenlendirir. İşte onların doğru yolu bulacakları umulur." (Tevbe, 18)

Demek ki bir yaratılmışı dua eden, ondan istiğâsede bulunan, ona ilahlık sıfatlarından birini veren, örneğin "Ey efendim falan, yetiş imdadıma!", "Bana yardım et", "Borcumu ödememi sağla", "İhtiyacımın görülmesi için Allah katında bana şefa'at et", "Ben Allah'a ve sana tevekkül ettim" gibi sözler söyleyen her bir kimse, her ne kadar diliyle "Lâ ilâhe illallâh" ve "Ben müslümanım" dese de Allah'a ibadet konusunda başkasını ortak koşmuştur. Sahabe (radiyallahu anhum) zekatı vermeyenleri, İslam'ın diğer hükümlerini kabul etmelerine rağmen tekfir etmiş, onlarla savaşmış, mallarını ganimet olarak almış, kadınlarını köle edinmiştir. Bunun sebebi, İslam'ın rükünlerinin de "Lâ ilâhe illallâh'ın gereklerinden olmasıdır. Nitekim, Ömer'in (radiyallâhu anh) kafası zekat vermeyenlerle savaşma konusunda karıştığı ve "İnsanlarla nasıl savaşırırsın? Hâlbuki Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) "İnsanlarla, Lâ ilâhe illallâh deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu söyledikleri zaman kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Ancak onun hakkı ile olması müstesna. Onların hesapları ise Allah'a aittir." buyurmuştur." dediği zaman Ebû Bekir (radiyallâhu anh) bu delillendirmede bulunmuştur.

Ebû Bekir (radiyallâhu anh) şöyle demiştir: "Zekat da "Lâ ilâhe illallâh'ın haklarından. Vallahi Rasûlullah'a vermekte oldukları bir yuları bile benden esirgeseler bu sebeple onlarla savaşırım." Bunun üzerine Ömer (radiyallâhu anh) şöyle karşılık vermiştir: "Vallahi, benim gördüğüme göre bu, Allah'ın Ebû Bekir'in göğsünü savaşa açmasından başka bir şey değildir. Bundan sonra ben de bu kararın doğru olduğunu anladım." Bu hadis Sahiheynde ve diğer islami eserlerde rivayet edilmiştir.

Şu halde Lâ ilâhe illallâh'ın manasını inkâr eden, şirk ve Allah'tan başkasına ibadet etmek kendilerinin dîni haline gelen, beldelerinde şirk iyice yayılmış olan, şirk konusunda kendilerine karşı çıkan kimseleri tekfir eden, bidatçilikle suçlayan ve onlarla savaşılan kimseler hakkında ne düşünülür? Yaptıkları şey bu olan kimseler, nasıl Ehli Sünnet ve'l Cemaat'e mensup müslümanlar olabilir? Üstüne üstlük onlar Allah'ın kendisiyle Rasûlü'nü gönderdiği İslam Dini'ne, dolayısıyla Allah'ı birlemeye, tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmeye, namazı kılıp zekatı vermeye savaş açmışlardır. Yine onlar bunun dışında küfürlerini ve günahlarını açığa vurmakta, Allah'ın haram kıldıklarını açık açık helal saymaktadırlar.

Ayrıca küfrün ve şirkin şiarları sizin beldelerinizde açık bir şekilde görülmektedir. Kabirlerin üzerine türbeler inşa edilmiştir. Onların yanında kandiller yakılmakta ve etrafına perdeler gerilmektedir. Yine kabirler Allah ve Rasûlü'nün meşru kılmadığı şekilde ziyaret edilmekte, bulundukları yerler bayram yerine çevrilmektedir. Kabirde yatan kimselerden ihtiyaçların görülmesi, sıkıntıların giderilmesi, zor durumların ortadan kaldırılması istenmektedir. Bunlarla beraber Allah'ın yerine getirilmesini emrettiği beş vakit namaz gibi farzlar zayi edilmektedir. Namaz kılmak isteyen kimse tek başına namaz kılmaktadır. Namazı terk edene ise karışılmamaktadır. Aynı şekilde zekat farızası da yerine getirilmemektedir. İşte durum budur. Bu durum, Şam, Irak ve Mısır'daki beldelerin çoğunda ve diğer birçok beldede iyice yayılmış ve herkesin kulağına varmıştır.

Bu zikredilen şeyler bu beldelerde ortaya çıkmıştır. Nitekim Hanefî, Şâfiî, Mâlikî ve Hanbelî mezhebine mensup olan birçok âlim bunu kitaplarında zikretmişlerdir. Örneğin Ebu'l Vefâ İbni Akîl El-Hanbelî şunları zikretmiştir: Şeriat'ın hükümleri cahil ve aşağılık kimselere ağır geldiği zaman Şeriat'ın hükümlerinden sapmışlar ve kendileri için vaz' ettikleri bazı uydurmaları yüceltmeye başlamışlardır. Böylece bir başkasının emri altına girmedikleri için üzerlerindeki yükü hafifletmişlerdir. Benim nezdimde onlar vaz' ettikleri bu uydurmalar sebebiyle kâfirdirler. Örneğin onlar kabirleri tazim eder ve onlara Şeriat'ın yasakladığı derecede saygı gösterirler. Kabirlerin yanında ateş yakar, onları öper, güzel kokularla kokulandırır. Ölülerden ihtiyaçların görülmesini isterler. İçerisinde "Ey efendim, bana şunları şunları yap!" gibi ifadeler bulunan kâğıt parçaları yazarlar. Bereketlenmek için kabrin toprağından alırlar. Kabir lerin üzerine güzel koku akıtırlar. Kabirleri

ziyaret etmek için yolculuğa çıkarlar. Ağaçlara çaput bağlarlar. Bunları yaparak Lât'a ve Uzzâ'ya tapan kimselerin yolundan gitmiş olurlar.

Onlara göre El-Keff türbesinin duvarlarını öpmeyen, çarşamba günü El-Melmûse Mescidi'nin taşlarına elini yüzünü sürmeyen, tabutunu taşıyan kimselerin "Ebû Bekir Sıddık", "Muhammed" ya da "Ali" demediği, babasının kabrini kireçleyip etrafına tuğla örmeyen, elbisesini baştan aşağı yırtmayan, kabrinin üzerine gül suyu dökmeyen kimse acınacak bir kimsedir. İbni Akîl'in sözleri burada sona erdi.

Şimdi şu imama bir bak! Zamanında şirkin ortaya çıkışını ve cahil ayak takımı arasındaki yayılışını nasıl da anlatıyor? Bu sebepten dolayı onları nasıl tekfir ediyor? Bu âlim, beşinci yüzyılda yaşamıştır ve Kâdı Ebû Ya'lâ El-Hanbelî'nin talebelerindendir. Onun bu sözünü Hanbelî âlimlerinden birçok kimse nakletmiştir. Örneğin Ebu'l Ferec İbnu'l Cevzî, bunu Telbîsu'l İblîs isimli eserinde zikretmiştir.

İmam Ebû Bekir Et-Tartûşî El-Mâlikî, Ebû Vâkıd El-Leysî hadisini zikrettikten sonra bazı açıklamalarda bulunmuştur. Hadisin metni şu şekildedir: Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile birlikte Huneyn'e doğru yola çıktık. O zaman küfürden yeni çıkmıştık. Müşriklerin de etrafında ibadet ettikleri "Zâtü Envât" denilen bir sidre ağaçları vardı. Silahlarını ona asıyorlardı. Sonra biz de bir sidre ağacının yanından geçtik ve bunun üzerine "Ya Rasûlallah, onların nasıl Zâtü Envât'ı varsa bize de bir Zâtü Envât yap!" dedik. Bunun üzerine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: *"Allahu Ekber! Bu öncekilerin yoludur. Nefsimi elinde tutan Zât'a yemin ederim ki Benî İsrâîl'in Mûsa'ya söylediği gibi söylediniz. Onlar "Onların ilahları olduğu gibi bize de bir ilah yap!" demişlerdi. Mûsa da onlara "Siz bilmeyen bir topluluksunuz" demişti. Sizden öncekilerin yolunu mutlaka takip edeceksiniz."*

Ebû Bekir Et-Tartûşî şöyle demiştir: Allah size rahmet etsin. İyi dinleyin. Nerede insanların yöneldiği, tazim ettiği, kendisinden şifa umduğu, üzerine çiviler çakıp çaputlar astığı bir sidre ya da ağaç görürseniz, işte o Zâtü Envât'tır. Onu kesin! Ebû Bekir Et-Tartûşî'nin sözleri burada sona erdi.

Bu ağacın üzerine silahları asmak ve etrafında ibadet etmek; insanlar ona ibadet etmedikleri ve ondan bir şey istemedikleri halde Allah ile beraber başka ilahlar edinmek oluyorsa; kabirlerin etrafında ibadet etmek, kabirde

yatan kişiyi vesile edinerek dua etmek, doğrudan ona dua etmek ve onun yanında dua etmek hakkında ne düşünürsün? Ayrıca kabir ile fitneye düşme tehlikesi, ağaç ile fitneye düşme tehlikesinden kıyaslanamayacak derecede daha büyüktür. Keşke şirk ve bidat ehli bunları bilseydi!

Ebû Şame künyesiyle meşhur olan Hafız Ebû Muhammed Abdurrahman b. İsmail "El-Havadis ve'l Bida" isimli kitabında şunları söylemektedir: Şeytanın insanlara süslediği ve insanlardan birçoğunun içine düştüğü bidatlerden bazıları da duvarları ve direkleri güzel kokularla kokulandırmak, belli yerlere kandiller asmaktır. Bir adam, velilerden ve salihlerden olduğuna inanılan bir kimseyi rüyasında o yerde bir şey yaparken gördüğünü uydurur ve insanlar da hemen onun anlattığı şeyi yaparlar ve buna son derece dikkat ederler. Fakat aynı hassasiyeti farzlar ve sünnetler konusunda göstermezler. (Bu yerlerin) yaptıkları şeylerin kendilerini Allah'a yaklaştıracaklarını zannederler. Daha sonra bu mekânların olduğu yer kalplerinde büyüdükçe büyür ve bu yerleri tazim etmeye başlarlar. Hastalarının şifa bulmasını, adadıkları adaklarla ihtiyaçlarının giderilmesini umarlar. Hâlbuki kendisinden bir şey umdukları; ya çeşme, ya ağaç, ya duvar, ya da taşır.

Dimeşk'te de buna benzeyen birçok yer bulunmaktadır: Toma kapısının dışındaki Sıtma Çeşmeciği, Bab-ı Sağîr'in içindeki kokulandırılmış direkler, herkesin gelip geçtiği bir yolun üzerinde olan Nasr kapısının dışındaki lanetlenmiş kuru ağaç bunlardan bazılarıdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu ağacı kesmeyi ya da kökünden sökmeyi müyesser kılsın. Yine bundan başka Zatu Envât'ları da ortadan kaldırmayı nasip etsin.

(Ebû Şame devam etti ve Ebû Vakid'in hadisini aktararak şöyle dedi:) İnsanlar Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ile beraber yolculuk ettikleri sırada Zatu Envât denen büyük yeşil bir ağaca rastladılar ve dediler ki: "Onların Zatu Envât'ı gibi bize de bir Zatu Envât yap." Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bunun üzerine şöyle buyurdu: "Allahu Ekber! Bu tıpkı Mûsa'nın kavminin "Bize de onların ilahları gibi bir ilah yap." demelerine benziyor. Sizden öncekilerin yolunu takip edeceksiniz." Tirmizî, "bu hasen sahih bir hadistir" demiştir.

Ebû Şame sonra ilim ehlinin Afrika beldelerindeki bu tarz putlara ne yaptığını nakletmektedir. "Afiyet Çeşmesi" denilen bir çeşmeden, birçok insanın bu çeşme sebebiyle fitneye düştüğünden, bu çeşme için uzak

diyarlardan geldiklerinden, evlenemeyen ya da çocuğu olmayan kimselerin "beni Afiyet Çeşmesi'ne götürün" dediklerinden bahsetmektedir. Sonra bir seher vakti çıkıp onu yıktığını, onun üzerinde sabah ezanı okuduğunu, sonra "Allah'ım, bunu senin için yıktım, bunu eski haline getirme" dediğini, ondan sonra da çeşmenin bir daha eski haline gelmediğini anlatmaktadır.

Yine Ebû Şâme şöyle demiştir: Bundan daha fazla dehşet verici ve daha acı olanı ise; herkes tarafından kullanılan yolu kullanmaları ve o yol üzerindeki eski ve bayağı üç kapının birinden geçmeleridir. Geçtikleri kapı ya Allah'ın peygamberi Süleyman b. Davud'un (as) zamanındaki cinlerin yaptığı, ya Zülkarneyn'in yaptığı ya da içinden geçilmesine izin verilen, başkasının yaptığı bir kapıdır. O Kuzey Kapısı'dır. Nitekim bunları Târîh-u Dimeşk isimli eserimizde aktardık. İnsanlar, kendisine güvenilmeyen birinin altı yüz otuz altı yılı içinde bir rüya gördüğünü ve rüyanın güya o yerde Ehli Beyt'ten birinin defnedilmiş olduğunu içerdiğini söylemektedirler. Güvenilir bir zat bana, bu rüyayı gördüğü söylenen kişinin kendisine bunu uydurduğunu itiraf ettiğini haber verdi. Evet, (bu rüya sebebiyle) herkes tarafından kullanılan yolu kesmişler, kapının tamamını insanların hakkını gasp ederek mescit haline getirmişlerdir. Öyle ki yoldan geçmekte olan kimse zorlukla geçmektedir. Bu, o yoldan gelip giden insanların çektiği sıkıntıyı ve meşakkati iyice arttırmaktadır. Allah da, bu mescidin inşasına sebep olanların azabını kat kat arttırsın. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Dırar Mescidi'ni yıkmasını örnek alarak onun yıkılmasına ve verdiği eziyetin ortadan kaldırılmasına yardım eden kimsenin de mükâfatını bol bol versin. Ebû Şâme'nin sözleri burada sona erdi.

Şu imamların sözlerine bir bak! Onların zamanındaki şirkin ortaya çıkışına ve o dönemde bu belanın her tarafı sarmış olduğuna bir bak! Malum olduğu üzere gelen her dönem mutlaka kendisinden öncekinden daha şerli olacaktır. Ebû Şâme'nin şirkin ve putların ortaya çıktığı yer olarak Dimeşk'i özel olarak zikretmesi ve putları ortadan kaldırmayı temenni etmesi üzerinde düşün. Ayrıca Dimeşk onun memleketi ve vatanıdır.

İbni Kayyım (*rahimehullâh*) İhâsetu'l Lehfân isimli eserinde şunları söylemektedir: "Şeytanın kurduğu en büyük tuzaklardan biri de, taraftarlarını ve dostlarını hem önceki asırlarda hem de günümüzde kabirlerle fitneye düşürmesidir. Bu öyle bir fitnedir ki, bu fitneden, Allah'ın fitneye düşmekten koruduğu kimselerden başkası kurtulamamıştır. Bu fitne o kadar

büyümüştür ki, insanlar Allah'ı bırakıp kabirde yatanlara ibadet eder hale gelmişlerdir. Bu kimselerin kabirlerine tapılmaya başlanmıştır. Bu kabirler put haline getirilmiştir. Üzerlerine heykeller dikilmiş, üzerinde kabirde yatan kimsenin resimlerinin olduğu suretler çizilmiştir. Sonra bu suretler üç boyutlu bir hale getirilmiş ve putlaştırılmıştır. Böylece Allah ile beraber onlara ibadet edilmiştir. Bu büyük hastalığın başlangıcı ise Nuh Kavmi'nde olmuştur." İbni Kayyım bu konuda sözü uzattıkça uzatır ve sonra şöyle der:

Evet, Dimeşk'te -Kokulandırılmış Direk, Musalla'nın yanındaki Narenc Mescidi'nin içindeki cahillerin ibadet ettiği put, hristiyan mezarlığının yanındaki değirmenin altındaki insanların bereket umdukları put gibi- birçok put vardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunların yıkılmasını Şeyhu'l İslam İbni Teymiye'nin ve Allah'ın muvahhid kullarının eliyle müyesser kılmıştır. Yine Kallût nehrinde, insanların adaklar adadığı ve kendisinden bereket umduğu bir put vardı. Meydanın yanında, etrafında kandil yakılan ve müşriklerin kendisinden bereket beklediği başka bir put vardı. Bundan başka, tepesinde top gibi yuvarlak bir taş olan uzun bir direk vardı. Yine Derb-i Hacer Mescidi'nin yanında, müşriklerin ibadet ettiği, üzerine küçük bir mescit inşa edilmiş bir put vardı. Allah bunların ortadan kaldırılmasını müyesser kıldı.

Şirk ehli, Allah'ı bırakıp da putları ilah edinme konusunda ne kadar da hızlıdır! Onlar derler ki: "Bu taş, bu ağaç, bu çeşme adakları kabul eder." Böyle demekle, "Bunlar Allah ile beraber ibadetleri kabul eder." demiş olurlar. Çünkü adak, adayanın, kendisiyle adakta bulunulan kimseye yaklaştığı bir ibadettir. Onlar ayrıca bu putlara yüzlerini gözlerini sürüp, onları selamlarlar.

Hâlbuki Selef, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) namazgâh edinilmesini emrettiği Makam-ı İbrâhîm'deki taşa bile el-yüz sürülmesini reddetmişlerdir. Nitekim Ezrakî "Kitabu'l Mekke" isimli eserinde Katade'nin, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) "**İbrahim'in makamından bir namazgâh edinin.**" (*Bakara, 125*) buyruğu hakkında şunları söylediğini nakletmektedir: "Onlar ancak onun yanında namaz kılmakla emrolundular, ona dokunmakla değil. Fakat bu ümmet ona dokunarak, kendilerini önceki ümmetlerin yükünden daha ağır bir yükün altına sokmuştur. Bize anlatıldığına göre, insanların Makam-ı İbrâhîm'e çok dokunmaları yüzünden İbrâhîm'in ayağının ve parmaklarının izi yıpranmıştır. İbni Kayyım'ın sözleri burada sona erdi.

Yine İbni Kayyım (*rahimehullâh*) meşhur "Zâdu'l Meâd fî Hedyi Hayri'l İbâd" isimli eserinde Tâif Gazvesi'nden bahsettikten sonra bazı açıklamalarda bulunmuştur. Tâif Gazvesi'nden sonra, Tâiften bir heyet Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yanına gelmiş, ondan bazı isteklerde bulunmuştu. Ondaki istedikleri şeyler arasında, Lât'ı kendileri için üç sene daha yıkmadan bırakması da vardı. Onlar bu isteklerinin sebebini bildirirken, kadınlarını ve aralarındaki cahil kimseleri endişeye sürüklemek istemediklerini söylediler. Fakat Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onların isteğini kabul etmedi. Onlar da Lât'ın bir seneliğine olsun bırakılmasını istediler. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bunu da kabul etmedi. Bunun üzerine onlar onun bir aylığına olsun bırakılmasını talep ettiler. Fakat Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yine, onu ismi zikredilen bir şey olarak bırakmaya yanaşmadı.

İşte İbni Kayyım bu kıssadan alınacak derslerden bahsederken şunları söylemiştir: Bu kıssadaki faidelerden biri de şudur: Şirkin ve tağutların bulunduğu yerlerin; onları yıkmaya ve ortadan kaldırmaya güç yetirildikten sonra bir gün bile bırakılması caiz değildir. Çünkü onlar şirkin ve küfrün şiarlarıdır. Münkerlerin en büyüğüdür. Onları yıkmaya güç yetirildiği halde olduğu gibi bırakılmaları kesinlikle caiz değildir. Kabirlerin üzerine inşa edilen, Allah'ın dışında kendisine ibadet edilen, put ve tağut haline gelen türbelerin hükmü de aynıdır. Tazim edilerek, kendisiyle teberrükte bulunularak, kendisine adaklar adanarak ve öpülerek kendisine yönelen taşların hükmü de budur. Bunlardan hiçbir şeyi, ortadan kaldırmaya güç yetirdikten sonra yeryüzü üzerinde bırakmak caiz değildir. Bunlardan birçoğu Lât, Uzzâ ve diğer üçüncüleri olan Menât konumundadırlar. Hatta bunların yanında işlenen şirk onların yanında işlenen şirkten daha büyüktür. Vallâhu'l Müsteân.

Bu tâğutlara ibadet eden hiç kimse, onların yaratabileceğine, rızıklandırabileceğine, hayat verip öldürebileceğine inanmıyordu. Onlar bu putların yanında ancak; bugünkü müşrik kardeşlerinin, tâğutlarının yanında yaptıkları şeyi yapıyorlardı. İşte bugünkü kimseler aynen kendilerinden öncekilerin yolundan gitmiş, onların yolunu karış karış, arşın arşın izlemişlerdir. Şirk, cehaletin yayılması ve ilmin ortadan kalkması sebebiyle insanlar üzerinde hakim olmuştur. Maruf münker, münker maruf sayılır olmuştur. Sünnet bidat, bidat sünnet haline gelmiştir. Küçük bu hal üzere büyümekte, büyük bu hal üzere yaşlanmaktadır. Yoldaki işaretler iyice silinmiştir. İslam'ın garipliği iyice artmıştır. Âlimler azalmış, beyinsizler üstün duruma gelmiştir.

İş iyice çığrından çıkmış, sıkıntılar şiddetlenmiştir. İnsanların elleriyle yaptıklarından ötürü karada ve denizde fesat ortaya çıkmıştır. Fakat Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmetinden mutlaka hakkı ayakta tutan bir taife bulunacak, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yeryüzüne ve üzerindeki varis oluncaya kadar şirk ve bidat ehliyle cihad edecektir. O varislerin en hayırlısıdır.

Kıssadan çıkarılacak bir diğer hüküm de şudur: Yönetici kimse, bu türbeler ve tâğutlar için ayrılan malları, cihadda ya da müslümanların maslahatına olan diğer işlerde harcayabilir. Yöneticinin, bu tâğutlara sunulan malları alması ve bu malları ordu, savaşçılar ve müslümanların maslahatına olan işler için kullanması caizdir, hatta vaciptir! Nitekim Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Lât'ın mallarını almış ve onu İslam'a ısındırmak için Ebû Süfyan'a vermiştir. Ayrıca o mallarla Urve'nin ve Esved'in borçlarını ödemiştir. Aynı şekilde yöneticinin, kabirlerin üzerine inşa edilip put haline getirilen türbeleri yıkmaması vaciptir. İsterse onun yerini savaşçılara pay olarak verir, isterse orayı satıp parasını müslümanların maslahatına olan işlerde harcar.

Türbenin vakfedilmesi durumunda ise vakıf batıl olur. Türbe kaybedilmiş mal hükmünde olur. Yönetici, ondan elde edilen malları müslümanların maslahatına olan işlerde harcar. Zira vakıf ancak ibadet olacak şekilde, Allah ve Rasûlü'ne itaat olan şeylerle sahih olur. Dolayısıyla vakıf; bir türbe için ya da etrafında kandil yakılan, tazim edilen, kendisine adak adanan, etrafında haccedilen, Allah'ın dışında kendisine ibadet edilen ve Onun dışında ilah edinilen bir türbe için sahih olmaz. Bu konuda İslam âlimlerinden ve onların izinden gidenlerden hiç kimse farklı bir görüş beyan etmemiştir.

Hanefî âlimlerinden olan Şeyh El-Kâsım, Düreru'l Bihâr isimli eseri şerh ederken şöyle demiştir: "Avamdan olan kimselerin çoğundan vaki olan adak şu şekilde olmaktadır: Kişi salihlerden birinin kabrine gitmekte, sonra "Ey efendim falan! Eğer kaybettiğim şey bulunursa, ya da hastam sağlığa kavuşturulursa, ya da ihtiyacım görülürse; sana şu kadar altın, ya da yiyecek, ya da mum!" demektedir. Bu adak icma ile batıldır. Bunun batıl olmasının birçok sebebi vardır. Bunlardan birisi, yaratılmış adak adamanın caiz olmamasıdır. Diğer bir sebep de bunun küfür olmasıdır." Şeyh El-Kâsım daha başka şeyler de söyler ve sonra şunu ekler: "İnsanlar bu belanın içine düşmüşlerdir. Özellikle de Ahmed El- Bedevî'nin doğum gününde..." Şeyh El-Kâsım'ın sözleri burada sona erdi.

Şâfiî âlimlerinden olan El-Ezraî, "Kûtu'l Muhtâc Şerhu'l Minhâc" isimli eserinde şunları söylemektedir: Bir velînin ya da şeyhin kabri üzerine bina edilen, veya o bölgede bulunmuş ya da yaşamış olan velilerden, peygamberlerden veya salihlerden bir zat adına inşa edilmiş olan türbelere adak adamaya gelince, eğer adakta bulunan kimse o yeri, türbeyi ya da köşeyi tazim etmeyi, içerisinde yatan, ya da türbenin kendisi adına bina edildiği ya da türbenin kendisine nispet edildiği kimseyi tazim etmeyi amaçlıyorsa -ki bu avamın çoğunda görülen durumdur-; bu adak batıldır, bağlayıcı değildir.

Çünkü onlar, bu yerlerin kendilerinden kaynaklanan bir ayrıcalıkları olduğuna itikat etmekte, bu yerler sebebiyle belaların savıldığına, nimetlerin celbedildiğine, onlara adanan adaklar nedeniyle hastalıklardan şifaya kavuşulduğuna inanmaktadırlar. Öyle ki onlar, bir taş hakkında "Şu taşa salih bir kul oturdu ya da yaslandı" denildiğini duysa, hemen o taşa adaklar adamaktadırlar. Yine onlar bazı kabirlere kandil, mum ve yağ adamakta ve "Şu kabir ya da şu yer adakları kabul eder" demektedirler. Onlar böyle diyerek, onlara adak adandığı takdirde; hastanın iyileşmesi, kaybolan eşyanın geri gelmesi ve malların selamette olması gibi arzu edilen şeylerin hâsıl olacağını söylemek istemektedirler. Onlar, bunlar gibi başka nezr-i mücazatlarda da bulunurlar.

İşte bu şekildeki bu adak batıldır. Bunda hiçbir şüphe yoktur. Hatta kabir-lere yağ ve mum benzeri şeyler adamak mutlak olarak batıldır. Bu adaklara örnek olarak Halil İbrâhîm'in (as) kabrine ya da onun dışındaki nebilerin veya velilerin kabrine adanan çok sayıdaki mumu gösterebiliriz. Çünkü adakta bulunan kimse bununla ancak kabrin üzerinde teberrük ve tazim amacıyla mum yakmayı kastetmekte ve bunu bir ibadet olarak görmektedir. Bu şekilde adakta bulunan kimselerin çoğu maksadını açıkça ifade etmekte, örneğin "Halil'in ya da falanca kimsenin ya da falanca şeyhin kabrinin üzerinde yakılacak şu kadar mum Allah'ın benim üzerimde hakkı olsun!" demektedir. İşte böyle bir adağın batıl olduğu konusunda hiçbir şüphe yoktur. Bahsedilen mum yakma fiili de haramdır. İster o mumdan faydalanan olsun ister olmasın, fark etmez. Çünkü adakta bulunan kimse mum yakarak birinin faydalanmasına niyet etmemiş, hatta bunu aklından bile geçirmemiştir. Onun maksadı ancak az önce işaret ettiğimiz şeydir. Bu fiil, birçok kimsenin kendisiyle imtihan edildiği en ağır bidatlerdendir. Ayrıca bu fiil, aynısını peygamberlerinin (aleyhimusselam) kabrinin üzerinde yapmaları sebebiyle sahih

hadislerde lanetlenen Yahudilere ve Hristiyanlara benzemektir. El-Ezraî'nin sözleri burada sona erdi.

İyi bak! Bu âlimler; bu şirk amellerinin her tarafı sardığını, Şam'daki belde-lerin ve diğer beldelerin çoğunda iyice yayıldığını, İslam'ın garipliğinin arttığını, öyle ki marufun münker, münkerin de maruf olarak algılandığını, kabirlerin üzerine inşa edilen türbelerin ve binaların çoğaldığını, bununla beraber onlarla ve onların yanında işlenen şirklerin de çoğaldığını, öyle ki bu türbelerin birçoğunun Lât, Uzzâ ve diğer üçüncüleri olan Menât konumuna geldiğini, hatta bu türbelerle ve onların yanında işlenen şirkin bu putlarla ve onların yanında işlenen şirkten daha büyük olduğunu nasıl açıkça ifade ediyorlar!

İşte bütün bunlar, sizin “Biz İslam fitratı ve sahih itikat üzereyiz!” şeklindeki iddialarınızı çürütmektedir. Hatta çoğunuzun İslam fitratını terk ettiğini, onu arkasına attığını ve dininizin Allah'a şirk koşmak, ölümlere dua etmek, onlardan istiğâsede bulunmak, onlardan ihtiyaçların görülmesini ve sıkıntıların giderilmesini talep etmek ve bidatlere sınımsız yapışmak haline geldiğini göstermektedir.

“Biz gerçek müslümanlarız. Bunun üzerinde âlimlerimiz, dört mezhebin âlimleri, dinimizin ve Ümmet-i Muhammed'in müçtehitleri icma etmiştir.” şeklindeki iddianıza gelince, deriz ki:

Allah'ın, Rasûlû'nün ve dört imamın' yolundan giden âlimlerin sözlerinden, sizin bu zayıf hüccetinizi ve batıl iddianızı çürütecek şeyleri açıkladık. Bir iddiada bulunan herkes, bu iddiasını fiilleriyle doğrulamamaktadır. Fakir kimse “Bin dinar” deyince zengin olmamaktadır. Kişinin dili “ateş” deyince yanmamaktadır. Nitekim Rasûlullah'ın düşmanı Yahudiler, Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendilerini İslam'a davet ettiği zaman “Biz zaten müslümanız. Ancak Hristiyanların Mesih'e ibadet ettikleri gibi sana ibadet etmemizi istiyorsan, o başka.” demişlerdi. Aynı şekilde Hristiyanlar da benzer sözler söylemişlerdi. Firavun da benzer sözler söylemiş ve **“Ben size ancak kendi görüşümü söylüyorum ve ben sizi ancak doğru yola iletiyorum.” (Mü'min, 29)** demişti. Fakat o böyle diyerek yalan söylemiş ve iftirada bulunmuştu. Aynı şekilde sizin haliniz, âlimlerinizin ve padişahlarınızın hali yalan söylediğinize ve iftirada bulunduğunuza şahitlik etmektedir. Biz, (bin iki yüz) yirmi iki yılında Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) içerisinde defnedilmiş olduğu Hücreyi Şerife'yi açtığımız zaman

padişahınız Selim'in mektubunu gördük. Bu mektubu onun amcasının oğlu Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) göndermişti. Ondan istiğâsede bulunuyor, ona dua ediyor, ondan Hristiyanlara ve diğer düşmanlarına karşı yardım talep ediyordu. Yine bu mektubun içerisinde, sizin yalan söyledığınıza şahitlik eden aşırı derecede huşu, korkuyla karışık saygı ve kulluk göze çarpmaktadır.

Mektubun başı "Kulunuz Sultan Selim'den..." diye başlamaktadır. Mektup sonra şöyle devam etmektedir: "Yâ Rasûlallah! Başımıza zor durumlar geldi. Savmaya güç yetiremeyeceğimiz kadar sıkıntı üstümüze çöktü. Haçın kulları Rahman'ın kullarına hakim oldu. Senden onlara karşı bize yardım etmeni, onları bizim karşımızda kırıp geçirmeni niyaz ediyoruz." Yine o bundan başka birçok kelam etmiştir. Burada zikredilenler bunların özetidir.

Şu büyük şirke, tek olan ve her şeyi bilen Allah'a karşı işlenen şu küfre bir bak! Bir de müşriklerin ilahlarından, Lât'tan ve Uzzâ'dan istediklerine bak! Onlar başlarına sıkıntılı bir durum geldiği zaman ibadeti Mahlukatın Yaratıcısı'na has kılıyorlardı.

Bu üst tabakanızın hali olduğuna göre, alt tabakanızın yaptıkları hakkında ne düşünüyorsunuz? Padişahınızın sözlerine benzer sözlerin yazılı olduğu kâğıtları, Hücreyi Şerife'de, hem avamdan hem de havastan olan kimselerin yazdığını gördük. Bunların içerisinde ihtiyaçların görülmesi ve sıkıntıların giderilmesi isteniyordu. Bu gibi şeyler sayamayacağımız kadar fazla idi. Ebû Davud'un ve diğer hadis âlimlerinin rivayet ettiğine göre Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bir hadiste ümmetinin yetmiş üç fırkaya ayrılacağını, biri hariç hepsinin cehennemde olduğunu haber vermiştir. Kendisine "O biri kimlerdir?" diye sorulunca da "*Bugün benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu şey üzere olanlardır.*" buyurmuştur.

Şu halde Ehli Sünnet ve'l Cemaat her zamanda ve her mekânda Rasûlullah'ın izini takip eden kimselerdir. İşte onlar kurtuluşa erecek olan fırkanın mensuplarıdır. Rasûlullah'ın ashabı, Tâbiîn, dört İmam ve onlara kıyamet gününe kadar güzelliikle tabi olan kimseler gibi...

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bütün peygamberlerini kendisinin birleşmesi, tevhid meşalesinin yanması ve şirkin ortadan kaldırılıp izlerinin silinmesi için göndermiştir. Bu ümmetin içinde vaki olan; kabirlerin üzerine binalar inşa etmek, ihtiyaçların giderilmesi için kabirde yatanlara seslenmek, birçok ibadeti

onlara yöneltmek ve onlara adaklarda bulunmaktır. İşte Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)... Onun zamanında herhangi bir salihin, velînin, şehidin ya da nebînin kabrinin üzerinde bir bina bulunuyor muydu? Bilakis o, kabirlerin üzerine bina yapılmasını yasaklamıştı. Nitekim bu Sahih-i Müslim'de ve diğer hadis kitaplarında rivayet edilmiştir.

İşte onun ashabı ve onlardan sonra gelenler... Irak'ı, Şam'ı ve yeryüzünün birçok beldesini fethettiler. Onlardan birisinin, bir kabrin üzerine bina yaptığını, bir kabre dua ettiğini, ondan istiğâse bulundugunu, ona adaklar adadığını, onun için kurban kestğini, üzerine vakıf yaptığını ya da üzerinde kandil yaktığını biliyor musunuz? Aksine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bunları yasaklamış, bunlar hakkında ağır ifadeler kullanmış ve bunları yapan kimselere lanet etmiştir. Yine rivayetle sabit olduğuna göre O, Ali b. Ebî Tâlib'i (*radıyallâhu anh*), kırmadığı hiçbir suret ve yerle yeksan hale getirmediği hiçbir yükseltilmiş kabir bırakmamak üzere görevlendirmiştir. Bunu Müslim rivayet etmiştir.

Aynı şekilde ne Sahabe'den, ne de onlara güzellikle tabi olan kimselerden hiç kimse, başlarına bir sıkıntı geldiği zaman ya da bir şeye ihtiyaç duydukları zaman, bir ölünün yanına gelip de şu müşriklerin dua ettikleri ölümlere ya da gaipte olan kimselere dedikleri gibi, "Ey efendim falan! Sen bana yetersin, benim ihtiyacımı gör." deniyorlardı.

Aynı şekilde Sahabe'den hiç kimse Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) vefatından sonra ondan istiğâse bulunmamıştır. Aynı şekilde başka peygamberlerden de, ne kabirleri yanında ne de kabirlerinden uzak oldukları zaman istiğâse bulunmamışlardır. Yine onlar dua etmek ya da namaz kılmak için peygamberlerin kabirlerinin yanında bulunmaya özen göstermiyorlardı.

Aksine, Ömer b. Hattab'ın (*radıyallâhu anh*) hilafeti zamanında insanlar kuraklık sebebiyle sıkıntı çekmişlerdi de Ömer (*radıyallâhu anh*) Abbas'ın (*radıyallâhu anh*) duasını vesile edinerek Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) yağmur yağdırmasını istemiş ve şöyle demişti: "Allah'ım! Sıkıntıda kaldığımız zaman Sana Nebimiz ile tevessül ediyorduk, Sen de bize yağmur gönderiyordun. Biz şimdi Nebimizin amcasıyla Sana tevessül ediyoruz, bize yağmur gönder." Bunun üzerine insanlar yağmura kavuşmuştu.

Birinci tevessül, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hayatında, onun duasıyla ve şefaatiyle bulunulan tevessüldür. Bu sebeple insanlar, Nebi'nin

(*sallallâhu aleyhi ve sellem*) vefatından sonra Abbas'ın (*radiyallâhu anh*) duasıyla tevessülde bulunmuşlardır. İşte bu; Allah'ın Rasûlü'nü kendisiyle gönderdiği şeyin, ibadetin bütün çeşitlerini Allah'a has kılmanın gerçekleşmesidir. İşte bu, Lâ ilâhe illallâh'ın manasıdır. Zira Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberlerini göndermesinin ve kitaplarını indirmesinin sebebi ancak yalnızca kendisine ibadet edilmesi, kendisiyle beraber başka bir ilaha -ibadet duası olsun, istek duası olsun- dua edilmemesidir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Ey kitap ehli! Dininizde aşırıya gitmeyin." (Nisa, 171),

"Onlar hahamlarını, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i Allah'ın dışında rabler edindiler. Hâlbuki onlar ancak tek bir ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı. O'ndan başka ilah yoktur. Onların ortak koşmalarından münezzehtir." (Tevbe, 31)

Şu halde hahamları ve rahipleri rabler edinmek, Yahudilerin ve Hristiyanların amellerindendir.

Birçok âlim, şirkin ve küfrün sebeplerinden birisinin, Abdulkadir (El-Geylânî) gibi salihler hakkında, hatta Ali b. Ebî Tâlib gibi zatlar hakkında, hatta Mesih (as) gibi peygamberler hakkında aşırıya gitmek olduğunu söylemişlerdir. Kim bir peygamber ya da veli hakkında aşırıya giderse ya da ona ilahlık sıfatlarından birini verirse, örneğin "Ey efendim falan, yetiş imdadıma, yardım et bana, bana sen yetersin" gibi sözler ederse; bunların hepsi şirk ve dalalettir. Bu fiilleri işleyen kimseden tevbe etmesi istenir. Eğer tevbe ederse ne âlâ. Tevbe etmezse öldürülür.

İbni Kayyım (*rahimehullâh*) "Menâzilu's Sâirîn" isimli eserin şerhinde şunları söylemektedir: "Şirk çeşitlerinden biri de ölümlerden ihtiyaçların görülmesini istemek, onlardan istiğâsede bulunmak ve onlara yönelmektir. Bunlar dünya-daki şirkin temelidir." İbni Kayyım bazı şeyler söyler ve sözü şuraya getirir: "Bu büyük şirkten ancak tevhide gerçekleştirip ibadeti Allah'a has kılan, müşriklere Allah için düşmanlık gösteren ve onlara öfke beslemeyi Allah'a yaklaşma vesilesi sayan kimseler kurtulmuştur. Bunlardan kurtulan kimse ne kadar azizdir! Hatta bunlara karşı gelen kimseye düşmanlık göstermeyen kimse ne kadar azizdir!"

"İşlediğimiz ve kendisiyle imtihan edildiğimiz günahlara gelince, bu İslam'da kırılan ilk sûrahi değildir. (İslam tarihinde bu günahlar hep işlenegelmiştir.) Ayrıca bu günahlar bizi, sapık fırkalardan olan ve itikatları

Ehli Sünnet ve'l Cemaat itikadına muhalif olan Hâricîler'in dediği gibi İslam dairesinden çıkarmaz." sözlerinize gelince, deriz ki:

Allah'a hamdolsun ki biz, kible ehlinden olan hiç kimseyi günahından dolayı tekfir etmiyoruz. Biz insanları ancak, Allah'ın, Rasûlü'nün ve ümmetin içerisinde doğruyu dile getiren diller konumunda olan Ümmet-i Muhammed'in âlimlerinin küfür olduğunu söylediği fiilleri işlemeleri sebebiyle tekfir ediyoruz. Örneğin dua, adak ve kurban gibi ibadetlerde Allah'a bir başkasını ortak koşan, dine ve ehline buğzeden, dinle alay eden kimseleri tekfir ediyoruz. Fakat zina etmek, hırsızlık yapmak, cana kıymak, içki içmek ve zulmetmek gibi günahlara gelince, biz bunları yapanları, Allah'a ve Rasûlü'ne iman ettikleri takdirde tekfir etmiyoruz. Yalnız bunları helal sayarak yapması durumu başka... Aynı şekilde lüzûm, şer'î had cezası gerektiren günahları işleyen kimselere had cezasını tatbik ediyoruz. Eğer kişinin işlediği günah bir had cezasını gerektirmiyorsa; onu ve benzerlerini haram kılınan fiilleri işlemekten caydıracak tazir cezalarını uyguluyoruz.

Gerek küçük günahlar, gerekse büyük günahlar Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ashabı zamanında da işlenmişti de onlar insanları bu nedenle tekfir etmemişlerdi. İşte Ehli Sünnet ve'l Cemaat bunu ileri sürerek, insanları günahları sebebiyle tekfir eden Hâricîler'e ve her ne kadar büyük günah işleyen kimseyi kâfir olarak isimlendirmeseler de onun cehennemde ebedi kalacağını savunan, "Bu kimseyi iki konum ortasındaki bir konuma yerleştiririz. Ona ne mümin deriz, ne de kâfir deriz. Onu fasık olarak isimlendiririz." diyen, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kıyamet günündeki şefaati inkâr eden ve "Cehenneme giren kimse şefaate veya başka bir şeyle oradan çıkmayacaktır." diyen Mutezile'ye reddiye vermiştir.

Biz, Allah'a hamdolsun ki bu iki mezhepten, Hâricîler'den ve Mutezile'den berîyiz. Hem Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şefaati, hem de onun dışındaki peygamberlerin ve salihlerin şefaati kabul ediyoruz. Fakat şefaate ancak tevhid ehli için söz konusudur. Allah'ın izni olmaksızın da şefaate mümkün olamaz.. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Onlar (melekler) Allah'ın razı olduğundan başkasına şefaate edemezler." (*Enbiya, 28*),

"O'nun katında O'nuun izni olmadan şefaata edecek olan kimdir?" (Bakara, 255)

Böylece Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şefaata için iki şart zikretmiştir. Bunlardan birincisi, Allah'ın şefaata edecek olan kişiye şefaata izni vermesidir. Şefaati dünyadayken Allah'tan başkasından talep eden müşriklerin sandığı gibi değil!

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Allah'ın dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım. Onlar göklerde ve yerde zerre ağırlığına bir şeye sahip değildirler. Onların göklerde ve yerde bir ortaklıkları yoktur. Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur. O'nun izin verdiği kimse hariç O'nun katında şefaatin bir faydası da olmaz." (Sebe, 22-23)

İbni Kayyım (*rahimehullâh*) bu ayet hakkında açıklamalarda bulunurken şunları söylemiştir: Allah (*subhânehû ve teâlâ*), müşriklerin tutunduğu dalları öyle bir kesmiştir ki, bunu düşünüp bilen kimse bilir: Allah'tan başka velî ya da şefaata edinen kimsenin durumu tıpkı kendine (çürük) bir ev edinen örümceğin durumuna benzer.

Evet, müşrik, mabudunu ancak bazı yararları elde etmek için ilah edinir. Ancak şu dört hasletten birine sahip olan kimse başkasına yarar sağlayabilir: Bir varlık kendisine ibadet eden kimsenin istediğini verebilecek güce sahiptir, bu güce sahip değilse sahip olanın ortağıdır, onun ortağı da değilse yardımcısı ve destekçisidir, yardımcısı veya destekçisi de değilse onun katında bir şefaataçidir. İşte Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu dört mertebeyi en yükseğinden en düşüğüne kadar sırayla nefyetmiştir. Başkasının bir şeye sahip olabileceğini, kendisine ortak olabileceğini, kendisine yardımcı olabileceğini ve müşriğin talep ettiği şefaati nefyetmiştir. Yalnızca müşriğin nasiplenemeyeceği şefaati ispat etmiştir. O da kendisinin izniyle olan şefaattir. İşte bu ayet akıllı kimse için açık bir delil ve nur olarak yeter. Tevhidi açıklama, şirkin köklerini ve dallarını kesme adına yeterli gelir.

Kur'an bu ayetlerin benzerleriyle doludur. Fakat insanların çoğu bu ayetlerin bulundukları zamanı da kapsadığının farkında değildirler. Onlar zannederler ki bu ayetler önceden yaşayıp ölmüş ve arkalarında hiçbir mirasçı bırakmamış kimseler hakkındadır. İşte kalplerin Kur'an'ı anlamasına engel olan anlayış budur. Vallahi onlar gelip geçmiş olsalar bile arkalarında kendileri gibi ya da kendilerinden daha şerli veya kendilerinden daha hayırlı

kimseler bırakmışlardır. Kur'an onlara hitap ettiği gibi onlardan sonrakilere de hitap etmektedir.

Fakat durum tam da Ömer b. Hattab'ın (*radıyallâhu anh*) dediği gibidir: İslam'ın düğümleri ancak birer birer çözülecektir. Cahiliyeyi, şirki, Kur'an'ın ayıpladığı ve yerdığı şeyleri bilmeyen kimse İslam'ın içerisinde büyüdüğü zaman, bunların içine düşer, bunları onaylar, bunlara çağırır ve bunları doğru ve güzel görür. Üzerinde bulunduğu şeyin cahiliye ehlinin üzerinde bulunduğu şey olduğunu, ya da onun bir benzeri, ya da ondan daha kötüsü veya iyisi olduğunu bilmez. İşte İslam'ın düğümleri bu şekilde çözülür. Maruf münkere, münker de marufa döner. Bidat sünnet, sünnet de bidat olarak algılanır. Kişi; tevhidi gerçekleştirdiği için, Rasûl'e (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) uyduğu için, hevâ ve bidat ehlini terk ettiği için bidatçi olarak görülür. Basirete ve diri bir kalbe sahip olan kimse hakikati açık bir şekilde görür. Başarı yalnız Allah'tandır. İbni Kayyım'ın sözleri burada sona erdi.

İşte bunlar, birçok kimsenin, büyük âlimlerden, İslam'ın değişime uğrayacağı ve garipleşeceği ile ilgili naklettikleri sözlerdir. Nitekim doğru sözlü ve doğrulanan zat olan Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Sahih-i Müslim'de rivayet edildiği üzere şöyle buyurmuştur: *"İslam garip olarak başladı. Sonra yine başladığı gibi garip bir hale gelecektir."*

Sevban' ın (*radıyallâhu anh*) rivayet ettiği, Sahih-i Müslim'de ve diğer hadis kitaplarında yer alan bir hadiste Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Ümmetimden bir topluluk putlara tapmadıkça kıyamet kopmaz."*

Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İrbad b. Sâriye'nin (*radıyallâhu anh*) rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyurmuştur: *"Sizden kim uzun yaşarsa birçok ihtilafa şahit olacaktır. Siz benim sünnetime ve benden sonraki doğru yola iletilmiş raşid halifelerin sünnetine sarılınız. Ona iyice yapışınız. Azı dişlerinizle ısırırcasına yapışınız. Sonradan ortaya çıkan işlerden de sakınınız. Zira her yenilik dalalettir."* Bu hadisi Ebû Davud ve diğer hadis âlimleri rivayet etmiştir.

Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Buharî'de yer alan bir hadiste şöyle buyurmuştur: *"Devs (kabilesi)'nin kadınlarının kalçaları Zulhalasa putunun etrafında sallanmadıkça kıyamet kopmaz."*

İşte bizim, ilim ehlinin bu ümmetin içinde şirkin ve şirk dışındaki bidatlerin ortaya çıkıp iyice çoğalması hakkındaki daha önce naklettiğimiz sözleri; Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu hadislerde ve diğer hadislerde haber verdiği şeyleri doğrular niteliktedir.

"Böyle bir gaflete nasıl düşersiniz? Müslümanları ve kible ehlini tekfir ederek, Şam taraflarında bulunan, Allah'a ve ahiret gününe inanan bir topluluk ile savaşıarak, onların mallarını ve ırzlarını helal sayarak, hayvanlarını keserek ve yiyeceklerini yakarak nasıl fitneyi ortaya çıkarırsınız?" şeklindeki sözlerinize gelince, deriz ki:

Biz, kimseyi günahı sebebiyle tekfir etmediğimizi daha önce söylemiştik. Biz ancak, Allah'a şirk koşan, Allah'a ortak kılan, Allah'a dua ettiği gibi ona da dua eden, Allah'a kurban kestiği gibi ona da kurban kesen, Allah'a adak adadığı gibi ona da adak adayan, Allah'tan korktuğu gibi ondan da korkan, zorluk zamanlarında ve fayda celbetmek istediği zamanda ondan istiğâsede bulunan, putlar uğrunda ve kabirlerin üzerine bina edilmiş olup Allah'tan başka kendisine ibadet edinilen birer put haline gelmiş olan türbeler uğrunda savaşıp kimseleri tekfir ediyor, bu kimselerle savaşıyoruz. Eğer İbrâhîm Milleti üzere olduğunuzu ve Rasûlullah'ı (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) takip ettiğinizi iddia ediyorsanız; bu putların hepsini yıkın ve yerle yeksan edin! Bütün şirklerden ve bidatlerden Allah'a tevbe edin! "Lâ ilâhe illallâh, Muhammedun Rasûlullah" sözünü tahkik edin!

İbadetin herhangi bir çeşidini -ölü olsun, diri olsun- Allah'tan başkasına yönelten kimseleri bundan sakındırın ve onlara bu yaptıklarının İslam Dini'ne aykırı olduğunu ve putperestlere benzemek olduğunu öğretin. Eğer bundan vazgeçmezlerse ve geriye savaştan başka bir seçenek kalmazsa, o zaman din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşmak vacip olur.

Ayrıca idarenizi altında bulunan kimselere İslam'ın hükümlerini ve rükünlerini yerine getirmelerini isteyin. Onlara namazı mescitlerde cemaatle kılma- larını emredin. Eğer mescide gelmeyen olursa onu edeplendirin. Aynı şekilde Allah'ın farz kıldığı, zenginlerden alınıp ihtiyaç sahiplerine verilecek olan, Allah'ın ihtiyaç sahibi kimselere verilmesini emrettiği zekatı da yerine getirin.

Bunları yaptığınız takdirde bizim kardeşimiz olursunuz. Bizim lehimize olan, sizin de lehinize olur. Bizim aleyhimize olan sizin de aleyhinize olur. Kan-

larınız ve mallarınız bize haram olur. Fakat şimdi üzerinde bulunduğunuz hal üzere kalır, içerisinde bulunduğunuz şirkten tevbe etmezseniz, Allah'ın Rasûlü'nü kendisiyle gönderdiği dinine girmez, şirki, bidatleri ve yenilikleri terk etmezseniz; siz Allah'ın sapasağlam dinine dönünceye ve O'nun dosdoğru yoluna girinceye kadar sizinle savaşmaya devam ederiz! Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunu bize şöyle buyurarak emretmiştir:

"Fitne kalmayıncaya, din tamamen Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın."
(Enfal, 39),

"... müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün. Onları yakalayın, hapsedin ve onlar için her gözetleme yerinde oturun. Eğer tevbe eder, namazı kılar ve zekatı verirlerse yollarını serbest bırakın." (Tevbe, 5)

Yüce Allah'tan bizi ve diğer Muhammed Ümmeti'ni dosdoğru dinine iletmesini, bizi öfkeye uğramışların ve sapıkların yolundan uzak tutmasını niyaz ediyoruz. Allah'ın salâtı, efendimiz Muhammed'in, onun bütün âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Hicrî bin iki yüz yirmi beş yılının Zilkâde ayının on dördünde yazıldı.

Hamd Alemlerin Rabbi olan Allah'adır. Biz Mekke Uleması, yazılarımızı ve mühürlerimizi bu mektubun üzerine koyarak şahitlik ediyoruz ki, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın (*rahimehullâh*) ikame ettiği ve müslümanların imamı Suud b. Abdulaziz'in insanları kendisine davet ettiği bu din, yani kendisinin mektupta belirttiği üzere Allah'ı birlemek ve şirkten kaçınmak; hiç bir şek ve şüphe söz konusu olmaksızın hakkın ta kendisidir. Bundan önce Mekke, Medîne, Mısır ve Şam gibi beldelerde günümüze kadar görülen ve bu mektupta da bahsedilen türlü türlü şirkler; kişinin kanını ve malını helal hale getiren ve cehennemde sonsuza kadar kalmayı gerektiren küfürdür. Kim bu dine girmez, bu dinin gereğiyle amel etmez, ehlini dost edinmez, düşmanlarına düşmanlık beslemezse; o kimse bizim nezdimizde Allah'a ve ahiret gününe kâfir olan bir kimsedir. Müslümanların imamına, üzerinde bulundukları halden tevbe edinceye ve bu dinin gereklerini yerine getirinceye kadar böyle kimselerle cihad etmesi ve savaşması vaciptir.

Ben buna şahitlik ediyorum. Bunu, Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Mekke Müftüsü Abdulmelik b. Abdulmun'im El-Kaleî El-Hanefî yazdı. Allah onu affetsin ve bağışlasın.

Ben de buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Şafiîler'in Mekke Müftüsü Muhammed b. Salih b. İbrâhîm'im. Allah onun tevbesini kabul etsin.

Ben de buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Malikîler'in Mekke-i Müşerrefe Müftüsü Muhammed b. Muhammed Arabî El-Benânî'yim. Allah onu affetsin ve durumunu düzeltsin.

Ben de buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Muhammed b. Ahmed El-Mâlikî'yim. Allah onu affetsin.

Ben de buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Hanbelîler'in Mekke-i Mükerrreme'deki Müftüsü Muhammed b. Yahyâ'yım. Allah onu affetsin. Âmin.

Ben de buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Abdulhafiz b. Derviş el-Uceymî'yim. Allah onu affetsin.

Buna ayrıca Zeynu'l Âbidîn Cemelu'l Leyl de şahitlik etti. Buna ayrıca Ali b. Muhammed El-Beytî de şahitlik etti.

Ben de buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Abdurrahman Cemal'im. Allah onu affetsin.

Buna ayrıca Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Bişr b. Hâşim Eş-Şâfiî de şahitlik etti. Allah onu affetsin.

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Ben şahitlik ediyorum ki, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın (*rahimehullâh*) ikame ettiği ve müslümanların imamı Suud b. Abdulaziz'in bizi kendisine davet ettiği bu din, yani Allah'ı birlemek ve şirkten kaçınmak; Allah'ın kendisiyle Rasûlü'nü gönderdiği hakkın ta kendisidir. Bundan önce Mekke, Medîne, Mısır ve Şam gibi beldelerde görülen ve bu mektupta da bahsedilen türlü türlü şirkler; kişinin kanını ve malını helal hale getiren küfürdür. Kim bu dine girmez, bu dinin gereğiyle amel etmezse; o kimse mektupta geçtiği üzere Allah'a ve ahiret gününe kâfir olan bir kimsedir. Bunu, Şerif Galib b. Müsâid yazmıştır. Allah onu affetsin. Âmin.

Şerif Galib.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Cevap olarak yazılan bu mektuptaki olağanüstü sözlere ve kesin ifadelere, içerisinde bulunan Kitab-ı Mübîn'den ve peygamberlerin seyyidinin sünnetinden çıkarılmış sağlam ve açık delillere şahitlik ediyoruz ve o şekilde inanıyoruz. Biz -Medine-i Münevvere Uleması-, Allah'ın huzurunda bunu din ediniyoruz ve Allah Teâlâ'dan bizim canımızı bu itikat üzere almasını niyaz ediyoruz.

Diyoruz ki: Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Şahitlik ediyoruz ki, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın (*rahimehullâh*) ikame ettiği ve müslümanların imamı Suud b. Abdulaziz'in bizi kendisine davet ettiği bu din, yani kendisinin mektupta belirttiği üzere Allah'ı birlemek ve şirkten kaçınmak; hiç bir şek ve şüphe söz konusu olmaksızın hakkın ta kendisidir. Bundan önce Mekke, Medîne, Mısır ve Şam gibi beldelerde günümüze kadar görülen ve bu mektupta da bahsedilen türlü türlü şirkler; kişinin kanını ve malını helal hale getiren küfürdür. Kim bu dine girmez, bu dinin gereğiyle amel etmez, İmam'ın mektupta belirttiği gibi itikat etmezse; o kimse Allah'a ve ahiret gününe kâfir olan bir kimsedir. Müslümanların imamına ve bütün müslümanlara vacip olan, cihad farzını yerine getirmeleri, şirk ve inat ehliyle savaşmalarıdır.

Mısır, Şam ve Irak ahalisinden olup da bu mektupta yazanlara muhalefet eden herkes, onların bugün üzerinde bulundukları din üzere olan herkes kâfirdir ve müşriktir.⁹

.....

Allah'ın salâtı Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Ben buna şahitlik ediyorum. Ben Allah Teâlâ'ya muhtaç kul,'lerin Ravza-i Şerîfe'deki Müftüsü b. Hüseyin'im.

Bunu Allah Teâlâ'ya muhtaç kul Muhammed Salih Rıdvan yazmıştır ve buna şahitlik etmiştir.

Bunu ayrıca Muhammed b. İsmâil de yazmıştır.

Bunu ayrıca Allah Teâlâ'ya muhtaç kul, Hasan da yazmıştır.

Bu isimlerin mühürleri bu bildiride bulunmaktadır.

⁹ Bundan sonra gelen noktalı yerler, aslî nüshada silik olan yerlerdir.

Şeyh Abdullah b. Muhammed'in oğlu Şeyh Süleyman (*rahimehumullah*), Şeyh Hüseyin b. Gannâm'ın, Ömer'in (*radıyallâhu anh*) rivayet ettiği Cibrîl hadisinde, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Cebrail'e (as) söylediği "ve kitaplarına..." buyruğu ile ilgili açıklamalarına dikkat çekmiştir. Açıklamalarda bulunan söz konusu kimse (Hüseyin b. Gannâm) şöyle demiştir: "...ve kitaplarına (*inanmandır*)": Yani O'nun kitaplarının O'nun katından indirilmiş olduğuna, kitaplarının zatıyla kâim kelimeleri olduğuna ve harflerden ve seslerden münezzehe olduğuna inanmandır.

Şeyh (*rahimehullâh*) bundan sonra şöyle demiştir: Açıklamada bulunan kimsenin, Allah'ın kitaplarının, zatıyla kaim, harflerden ve seslerden münezzehe olarak Allah'ın kelimeleri olduğu iddiasına gelince, bu söz Küllâbiyye Mezhebi'nin ve onların peşinden giden Eşzarîler'in sözlerindendir. Onlara göre kelimeler, zatıyla kaim olan, harflerden ve seslerden münezzehe olan manadır. Bu açıdan bakıldığında, ilahî kitaplar onlara göre Allah'ın kelimelerinin bizzat kendisi olmamaktadır. Çünkü ilahî kitaplar harflerden ve seslerden oluşmaktadır. Onlara göre ilahî kitaplar, Allah'ın kelimelerinin bir ibaresidir. Nitekim bunu kendi kitaplarında açık bir şekilde ifade etmişlerdir.

Bu konuda doğru olan görüş; Kur'an, Sünnet ve icmanın delalet ettiği görüştür: Allah Teâlâ istediği zaman istediği şekilde harf ve sesle konuşur. Nitekim Kur'an ve hadisler de buna delalet etmektedir. Bu konu ile ilgili Kur'an'daki deliller açıktır. Bu konudaki hadislerle gelince, bir örnek olarak Buhârî'de ve diğer hadis kitaplarında yer alan "*Allah Teâlâ kıyamet günü Âdem'e bir ses ile nida eder.*" hadisini verebiliriz. Bu sadece bir nasırdır. Bu konuda yaklaşık on dört hadis vardır. İcma gelince, hiç bir sahabiden ve tabiidan bu konuda nakledilen aykırı tek bir harfin bile bilinmemesi bu konuda icma olduğunu ispat etmeye yeter. Âlimler bu mesele hakkında münferit kitaplar telif etmişlerdir. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Şeyh Abdurrahman b. Hasan (*rahimehullâh*), Şeyh Abdullatif b. Mübarek'in, El-Ahsâ'nın bazı mescitlerinde Eş'arî mezhebine mensup olmakla itham edilen bazı kimseleri İmam'ın izni olmadan görevlendirdiği kendisine ulaştığı zaman bir mektup yazmıştır. Mektubun metni şu şekildedir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdurrahman b. Hasan'dan, iki değerli kardeş Muhammed b. Abdullah ve Abdullah b. Sâlim'e... Es-Selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Şeyh Abdullatif'in söz konusu üç kimseyi görevlendirmesi meselesine gelince; bu konuda adet olan şey imama müracaat edilmesidir. Çünkü imamın onu görevlendirmesi özel bir meselededir. İmam insanlar arasında hüküm veren kimsedir. (Namaz için) imamlık yapmak ve ders vermek için elverişli olan kimselerin görevlendirmesi de imama kalmıştır. Belki imam bu konularda bizimle istişare eder. Zira insanlardan birçoğunun halini ve akidesini görmekteyiz. İmam Necd Bölgesi'nde kadıları bu şekilde görevlendirmektedir.

Şeyh Ahmed b. Müşrif ise kendisine nispet edilen şeylerden münezzehtir. Bizim onun hakkında bildiğimiz şey, nebilerin ve resullerin beyan ettiği ve insanların çoğunun cahili olduğu tevhid konusunda itikadının sağlam olduğudur. Aynı şekilde o selefî bir kimsedir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kendisini hangi sıfatlarla vasıflandırmışsa, Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Onu hangi sıfatlarla vasıflandırmışsa; bu sıfatları, Allah'ın celâline ve azametine yakışan şekilde kabul eder.

Es-Sâbık bölgesinde ve diğer bölgelerde bulunan ahalinize gelince, onlar Eş'arî'dir. Eş'arîler ise dinin asılları ile ilgili üç meselede hataya düşmüşlerdir. Bunlardan birisi, sıfatları tevil etmektir. Bu ise, Allah'ın sıfatlarını O'na layık olan hakikatlerinden uzaklaştırmaktır. Bu tevilleri sonucunda, kemal sıfatlarını Allah Zülcelal'den selbetmişlerdir.

Aynı şekilde onlar, Rab Teâlâ'nın kelamı konusunda Abdullah b. Küllâb'ın bidatine tutunmuşlardır. Âlimlerin onlara bu konuda verdikleri reddiyeler meşhurdur. İmam Ahmed'in, Şâfiî'nin ve ashâbının, Kitâbu's Sünne'de Hallâl'ın, imamların imamı Muhammed b. Huzeyme'nin, Lâlekâî'nin,

Ebû Osman Es-Sâbûnî Eş-Şâfiî'nin, İbni Abdulberr'in ve bunların dışında Selefin izinden giden Muhammed b. Cerîr Et-Taberî ve Şeyhulislam El-Ensârî gibi zatların verdikleri reddiyeler bunlara örnektir.

Ebu'l Meâlî'nin hocası Eş-Şehristânî, aynı şekilde Ebu'l Meâlî, El-Gazâlî gibi kelimada derinleşmiş olan birçok kelimacı sonradan görüşlerini terk etmişlerdir. Aynı şekilde onlardan önce El-Eş'arî, El-İbâne ve Makâlât isimli eserlerinde görüşlerinden dönmüştür. Fakat bu kimselerin görüşleri, sonradan gelen taklit ehli kimselerin içerisinde yaşamaya devam etmiştir. Bu taklit ehli kimselerin âlimlerin sözlerinden haberleri yoktu ama ilim ehli kabul edilirdi.

Onlar aynı şekilde tevhid konusunda da hataya düşmüşlerdir. Onlar, Lâ ilâhe illallâh'ın tefsiri hakkında, manasının "Allah'tan başka yaratmaya güç yetirebilen kimse yoktur" olduğunu söylemekten başka bir şey bilmemektedirler. Hâlbuki Lâ ilâhe illallâh'ın bu manaya delaleti, iltizam delaletidir. Zira bu mana, bütün ümmetlerin, hatta müşrik Araplar'ın bile kabul ettiği rububiyet tevhidinin manasıdır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: "Yeryüzü ve üzerindikiler kimindir, eğer biliyorsanız?" "Allah'ın" diyeceklerdir. De ki: "Öyleyse hiç öğüt almıyor musunuz?..."" (Mü'minun, 84-89)

Kur'an'da buna benzer ayetler çoktur. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kâfirlerin ulûhiyyet tevhidini inkâr etmelerine karşılık olarak bunları hüccet olarak ortaya koymuştur. Ki bu uluhiyyet tevhidi hem mutabakat olarak hem de tazammun olarak Lâ ilâhe illallâh'ın manasıdır.¹⁰

¹⁰ Mantık ilminde delalet (yani bir şeyin, kendisinin bilinmesinden başka bir şeyin bilinmesini gerektirmesi hali) mutabakat, tazammun ve iltizam yoluyla olmak üzere üç kısma ayrılır. Vaz' yoluyla (yani insanlar tarafından bir anlamı karşılaması için konulmuş olması şartıyla) bir delaletle sahip olan lafız, vaz' edilmiş olduğu mananın tamamına mutabakat yoluyla, bu mananın bir parçası var ise o parçaya tazammun yoluyla, bu manaya zihinde lazım gelen manalara ise iltizam yoluyla delalet eder. Örneğin insan lafzını ele alacak olursak; insan lafzı "düşünen canlı" manasına mutabakat yoluyla delalet eder. Çünkü insan lafzı, kendisi için vaz' edildiği mananın (düşünen canlının) tamamına muvafıktır. Aynı şekilde insan lafzı, "düşünen" ve "canlı" manalarının her birine de tazammun yoluyla delalet eder. Çünkü, "düşünen" ve "canlı" manaları, insan lafzının kendisi için vaz' edildiği mananın parçalarıdır. İnsan lafzı "bilen" ve "yazı yazma kabiliyetine sahip" manalarına ise iltizam yoluyla delalet eder. Zira insanın bilmesi ve yazı yazma kabiliyetine sahip olması, "düşünen canlı" olmasının zihne getirdiği manalardır.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*); Bakara suresinin başında, Ali İmran ve Nisa surelerinde ve diğer surelerde insanları kendisine davet ettiği tevhid budur. Peygamberlerin, **"Allah'tan başkasına ibadet etmeyin!"** (*Hud, 2*) diyerek kendisine çağırdıkları tevhid de budur. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Necran'dan gelen Hristiyan heyetini ve onlardan önce Araplar'ı kendisine davet ettiği tevhid de budur. Nitekim Ebû Süfyan, Hirakl kendisine Rasûlullah'ın ne söylediğini sorduğu zaman ona cevap olarak "Allah'a ibadet edin ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayın, diyor" demişti. Mekki surelerin tamamı; Lâ ilâhe illallâh'ın manasını beyan etmeye ve kalplere iyice yerleştirmeye yöneliktir.

Günümüzdeki ve daha önceki zamanlardaki, birçok beldedeki âlimlerin, örneğin Şeyhulislam İbni Teymiye, İbni Kayyim ve İbni Receb zamanındaki âlimlerin Lâ ilâhe illallâh'ın manası hakkında rububiyet tevhidinden başka bir şey bilmemeleri sebebiyle; bu kimseler bazı kelimelerin Lâ ilâhe illallâh'ın manası "Allah'tan başka yaratmaya güç yetirecek kimse yoktur'dur" demelerine kanmışlardır. Bazı kimseler ise ilahın, "kendisinden başkasından müstağni olan ve kendisinden başkasının kendisine muhtaç olduğu varlık" manasına geldiğini söylemektedirler. Zaten El-Ahsâ ahalisinin Şeyhimiz'e (*rahimehullâh*) daha davetinin başlangıcında düşmanlık göstermesinin yegâne sebebi de, Yusuf ve İdrîs gibi kimselere ibadet etmenin batıl oluşunun

Şimdi ilah lafzının bu üç delalet yoluyla nelere delalet ettiğine bakıldığı zaman şu görülür: İlah lafzı, mutabakat yoluyla "kendisine ibadet edilen varlık"a delalet eder. Tazammun yoluyla ise "ibadet edilen varlık olma"nın içerdiği manaların her birine delalet eder. Örneğin "kendisine dua edilmesi", "kendisi için kurban kesilmesi" gibi manalara tazammun yoluyla delalet eder. "Kendisine ibadet edilen varlık" anlamının zihinde meydana getirdiği manalara da iltizam yoluyla delalet eder. Yaratma, rızık verme, işleri çekip çevirme, her şeye güç yetirme, her şeyi bilme gibi sıfatlar bu manalara örnektir.

İlah lafzının "yaratmaya kadir olan" manasına delaleti, iltizam delaletidir. Çünkü ilah dendiği zaman zihne gelen mana, "yaratmaya kadir olan" anlamını da gerektirir. Uluhiyyet tevhidi (Allah'ı ibadette birleme) ise "Allah'tan başka ilah yoktur" şehadetinin hem mutabakat yoluyla hem de tazammun yoluyla manasıdır. Mutabakat yoluyla manasıdır, çünkü ilah lafzı yukarıda zikrettiğimiz üzere "kendisine ibadet edilen" manasını karşılaması için vaz' edilmiştir. Tazammun yoluyla da manasıdır, çünkü "Allah'tan başka ilah yoktur" denildiği zaman ibadetin bütün cüzleri Allah'a has kılınmaktadır.

Bir kimse "Allah'tan başka ilah yoktur" şehadetinin mutabakat ve tazammun yoluyla delalet ettiği manaların gereğine uygun olarak inanmazsa ve amel etmezse, o kimsenin bu şehadetin iltizam yoluyla delalet ettiği manaları kabul etmesi, örneğin Allah'ın (svt) yaratıcı ve rızık verici olduğuna inanması onu İslam dairesinin içerisine sokmaz. Nitekim Mekke müşrikleri Allah'ın yaratıcı ve rızık verici olduğuna inanıyor fakat başka varlıklara da çeşitli ibadetler yöneltiyorlardı.

Lâ ilâhe illallâh sözünden çıkarılmayacağını zannetmeleri idi.

Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu sözün manasını, Kur'an'da birçok yerde beyan etmiştir. Nitekim O (*subhânehû ve teâlâ*), Halîl-i İbrâhîm'den (as) bahsederken şöyle buyurmuştur:

"Hani İbrahim babasına ve kavmine "Ben sizin taptıklarınızdan uzağım, ancak beni yaratan hariç, O beni doğru yola iletecektir." demişti. O, belki dönerler diye bu sözü arkasından gelenler için kalıcı bir söz kıldı." (Zuhruf, 26-28)

Böylece Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Lâ ilâhe illallâh'ı manasıyla birlikte tabir etmiştir. O da, ibadette Allah'a şirk koştuktan uzak durmak ve ibadeti yalnızca Allah'a has kılmaktır.

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Ashâb-ı Kehf'ten bahsederken ***"Onları ve Allah'tan başka ibadet ettiklerini terk ettiğiniz zaman..." (Kehf, 16)*** buyurmuştur. İşte Allah'ın kulları üzerindeki hakkı olan bu tevhid, günümüzden önceki zamanlarda büyük âlimlere bile gizli kalmışsa; bunun manasını beyan etmek nasıl en önemli iş olmaz? Bilhassa kişinin islamı ve imanı, bu tevhidi bilmeden, onu kabul etmeden, sevmeden, insanları ona davet etmeden, delillerini araştırmadan, bu delillere sürekli zihninde ve sözlerinde yer vermeden, onları talep edip arzulamadan sahih olmuyorsa...

Bu, benden bütün insanlara bir nasihattir. Beni bunu yazmaya dinin garipliği ve ilmin azlığı itti. Bu nasihatın, ilim ehlinin toplanma yerlerinde yayılması gerekir. Allah'ın hayra ulaştırdığı kimse bu nasihati kabul edecektir. Bu, sizin yazdıklarınızdan kat kat daha hayırlıdır. Allah'ın salâtı ve selâmı, Muhammed'in ve onun âlinin üzerine olsun.

Yine onun -Allah ruhunu takdis etsin ve kabrini nurlandırсын- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdurrahman b. Hasan'dan, El-Ahsâ bölgesindeki kardeşlere ve seçkin kimselere, Şeyh Abdullatif b. Mübarek'e ve iki oğluna, Abdullah El-Vuheybî'nin evlatlarına, Abdullah b. Abdulkadir'e, Abdullah b. Umeyr'e ve onların medrese ve mescit ehli kardeşlerine... Allah bizi de onları da tevhidinde iletsin. Bizi de onları da kendisini bilmeye ve sevmeye ehil kılsın. Bizi de onları da yardımına mazhar kılsın. Es-Selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Bundan sonra: Malumunuz olduğu üzere Şeyhimiz, Şeyhulislam Muhammed b. Abdulvehhab -Allah ona rahmet etsin ve onu affetsin- insanları yalnızca tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmeye ve ibadetin herhangi bir çeşidini O'ndan başkasına yöneltmemeye davet etti. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"Biz sana kitabı hak ile indirdik. Öyleyse dini Allah'a has kılarak O'na ibadet et. Dikkat edin, halis din Allah'ındır."* (Zümer, 2-3)**

Sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*) gerek bu surenin baş tarafında gerekse diğer yerlerde müşriklerin dinini beyan etmiş ve onların dinini reddetmiştir. O şöyle buyurmuştur:

***"De ki: Ben ibadetimi yalnızca Allah'a has kılarak O'na ibadet ederim. Artık O'nun dışında dilediğinize ibadet edin..."* (Zümer, 14-15)**

Kur'an'da, ibadetin Allah'a has kılınmasıyla ilgili ayetler oldukça fazladır. Bunlar üzerinde düşünen kimse için yeterli gelir.

Evet, malumunuz olduğu üzere Şeyhimiz (*rahimehullâh*) bu İslâmî davetle öne çıktığı zaman, El-Ahsâ'daki ve diğer beldelerdeki âlimleri tevhide şirkten ayıramaz bir halde buldu. Hatta öyleki onları, Allah'a ibadette ortak koşmayı din edinmiş bir halde buldu. Bu sebeple onlar tevhide ve Lâ ilâhe

illallâh'ın manasını bilmemeleri sebebiyle onun davetine karşı çıktılar. İlahın manasının yaratmaya muktedir olan varlık olduğunu zannettiler. Bu ve rububiyet tevhidini ilgilendiren diğer sıfatlar haktır. Fakat İslam'a ancak ulûhiyyet tevhidiyle, yani ibadet tevhidiyle girilir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Bana Allah'tan başkasına mı ibadet etmemi emrediyorsunuz, ey ca- hiller! Sana ve senden öncekilere "Eğer şirk koşarsan amellerin boşa gider ve hüsrana uğrayanlardan olursun" diye vahyedişmiştir. Bilakis sen yalnızca Allah'a ibadet et ve şükredenlerden ol." (Zümer, 64-66)

Âlimlerin tevhidi ve şirki bilmediklerini ispat eden şeylerden birisi, kabirlerde yatan ölümlere ibadet edildiği ve ümitler ve korkular onlara yöneltildiği halde, El-Ahsâ âlimlerinden hiç kimsenin buna karşı çıkmamasıdır. Aksine onlar ibadetin Allah'a has kılınmasına karşı çıkmışlardır. İbadeti Allah'a has kılmaya davet eden kimseyi tekfir edip bidatçilikle suçlamışlardır. El-Ahsâ ulemasından olan herhangi bir kimsenin bu dini haykırdığını, bu dini bilip tanıttığını bilmiyoruz. Hâlbuki bu din, resullerin kendisine davet ettiği dindir. Nitekim Seleften bir zat şöyle demiştir: "İki husus vardır ki öncekiler de sonrakiler de bunlardan sorguya çekileceklerdir: "Neye ibadet ediyordunuz?" ve "Peygamberlere ne cevap verdiniz?" İşte din bu ikisinden ibarettir. Kur'an'ın tamamı da bunu pekiştirmektedir. Kur'an üzerinde düşünen kimse bunu bilir.

Bu din, Şeyh Hüseyin b. Gannâm'ın (*rahimehullâh*) yüzüne parladığı ve Şeyh Hüseyin de bu dinin, kendisi hakkında hiçbir şüphe olmayan hakikat olduğunu gördüğü zaman; bu dini desteklemek için kitaplar kaleme almıştır. Bir şiirinde şöyle demiştir:

İnsanların nefisleri çok azı hariç

Sapıklığa meyillidir, özlenen dine meyletmez

Öyleyse ey muvahhid, sen Rabbinden ayağını sabit kılmasını iste

Çünkü senin inancın kerim yerlerde konaklamaktadır Senden

başkası ise sapıklık vadilerinde dolaşmaktadır

Din edindiği şey ancak kabirlerdir

Görüldüğü gibi o (*rahimehullâh*) onların kabirlerin yanında yaptıkları şeyin, kabircilerin dini olduğunu bildirmiştir.

Konumuza gelecek olursak: Allah, Faysal b. Türkî'ye -Allah onu başarıya ve doğruya iletsin ve onu dost edinsin- sizin ve başka kimselerin içerisinde bulunduğu bu dinin duraklama döneminde olduğunu, insanların bu dine yönelmekten ve başkalarını yönlendirmekten uzak kaldığını gösterdi. O da bu dinin silinip gitmesinden korktuğu için bu daveti yenilemeye azmetti. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*) insanların birçoğuna dünyanın kapılarını açmış ve onlara bol bol dünya nimeti vermişti. Dünya için yarışmak ise helak idi. Çünkü bu sebeple dinden uzaklaşmakta, peygamberlerin dininden yüz çevril-mektedir. Sevgi ve buğz dünyaya göre şekillenmektedir. Öyle ki bazı kimseler bir dünyalık konusunda maslahatı gereği Rafizî ya da buna benzer kimselerle arkadaşlık etmektedir. Kalbine boş arzuların içirilmesi ve arzuların kalbini tamamen kaplayıp kendisini kör ve sağır etmesi sebebiyle o, temizi pisten ayırt edememektedir.

Eğer siz ve sizin konumunuzda olan kimseler, bu dini ayakta tutarlarsa, avama dinin asılları konusunda sorular sorarlarsa, onlara bu konuda bir şeyler okurlarsa, tevhid ile ilgili kitaplardan ders yaparlarsa -ki bu kitapların aranızda bulunması sizin aleyhinize bir hüccettir-, işte bunlar vacip olan şeylerdir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Hani Allah kendilerine kitap verilenlerden "Onu insanlara mutlaka açıkla-yacaksınız ve gizlemeyeceksiniz!" diye söz almıştı. Fakat onlar onu sırtlarının arkasına attılar ve onu az bir bedel karşılığında sattılar. Satın aldıkları şey ne de kötüdür!" (Ali İmran, 187)

Evet, durumu bu olan kimse, medresede ve mescitte bulunup oranın vak-fından yemeyi hak etmemektedir. Çünkü bu kimse kendisini büyük bir tehdi-din içine atmıştır. İlimlerin en gereklisinden gafil kalmıştır.

Şu halde siz Rabbinize güzel bir şekilde yönelin. Dininizi öğrenmeyi bırakıp da onu zayi etmeyin. Sonra Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yazdığı mektupta "Eğer yüz çevirirsen çiftçilerin (Bizans halkının) vebali senin üzerinedir." buyurduğu gibi siz de etrafınızdaki cahillerin günahını üstlenmiş olursunuz. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) mektubun devamında şu ayeti yazmıştır: "Ey Kitap Ehli! Sizinle bizim aramızda ortak olan söze gelin:

***Yalnızca Allah'a ibadet edelim ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Birbirimizi Allah'ın dışında rabler edinmeyelim. Eğer yüz çevirirlerse "Şahit olun ki biz müslümanlarız" deyin."* (Ali İmran, 64)**

Bu ayette ibadette Allah'ın birlenmesi, aynı şekilde ibadette Allah'a şirk koşmanın reddedilmesi vardır. Ayrıca bunun İslam'ın ta kendisi olduğu beyan edilmektedir.

Bu mektup sizedir. İçerisinde hem müjde hem de uyarı vardır. Vesselam.

Yine onun -Allah ona rahmet etsin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdurrahman b. Hasan'dan, kardeşim Şeyh Muhammed b. Mukrin'e... Es-Selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Üç şeyhin cevabı bize ulaştı. Fakat bu cevaplar soruyla uyumlu değildir. Şunu bil ki, ben bu soruyla ancak, dinin asıllarıyla ilgili olan en önemli mesele hakkında düşünmelerini ve bu hususu hem takriren hem de tahriren yaymalarını amaçladım. Ben ifade etmek istediğim şeyi soru kalıbına soktum ki insanlar bu meselenin üzerinde daha çok özenle dursunlar. Fakat gelen cevap soruyla mutabık değildi. Sorduğum soru ancak itikat tevhide ve bütün peygamberlerin (aleyhimusselam) ortak daveti olan şey ile amel etmek hakkında idi. Peygamberler insanları ondan önce hiçbir şeye davet etmemişlerdir. O, murad ve irade tevhididir.

Onlardan talep ettiğimiz şey, bu hususu etraflı bir şekilde delillerini zikrederek öğretmeleridir. Zira bu husus yani muhkem ayetler; Selefin, âlimlerin ve onların kelimcilerin ve tasavvufçuların terimlerine bakmaya tenezzül etmeyen Ehli Sünnet ve'l Cemaat'e mensup olan takipçilerinin sözleri üzerinde düşünen kimse için en açık meselelerdendir. Zira kelimcilerin ve tasavvufçuların uydurdukları terimlerde; birçok karışıklık, çelişki ve hata bulunmaktadır. Bu durum hidayeti bulan kimseye gizli değildir. Dört mezhebe mensup olan âlimler içinde Selefin yolundan giden ve tahkik ehli olan birçok kimse vardır. Aynı şekilde onlardan önce hadis âlimleri vardır. Şu halde kim hidayeti bulmak için azmetmişse, Selefin ve onların takipçilerinin yoluna girmişse; inşaallah arzusunu elde edecek ve hidayeti bulacaktır.

Bu üç şeyhe -Allah onları basiret nuruyla desteklesin- dönersek, daha önce de zikrettiğim üzere onlarda bir zekâ ve keskin kavrayış vardır ki bunları en önemli olan meselede kullanmaları gerekir. Eğer himmetlerini işaret ettiğim şeye yönlendirecek olursalar, Allah'ın tevfiğiyle hem dünyanın

hem de ahiretin hayrını elde ederler.

Bu konuda sizinle yazışmayı bırakmamamın sebebi ancak, meselenin herkesi ilgilendiriyor olmasıdır. Zira sizin aranızda sizden daha yaşlı kimseler vardır. Onlar hocalarımızdan pek az şey duymuşlardır. Eğer dediklerimi anladıysan ve tevhidin çeşitlerinin üçüncüsü olan bu tevhidi etraflı bir şekilde öğretme imkânı bulduysan; kelime-i tevhidde nefyedilen ilahın ne olduğunu, aynı şekilde ondaki istisna edilen ilahlığın ne olduğunu öğretmen, bu sözün neleri içerdiğini, tazammun ve mutabakat olarak nelere delalet ettiğini beyan etmen olmazsa olmazdır. Aynı şekilde ibadeti de mutlaka tahkik ehli âlimlerin bildirdiği şekilde öğretmen gerekir. Sonra bu tevhide zıt olan şirki öğretmen ve bunu etraflı bir şekilde yapman da gerekmektedir.

Gizli şirke gelince, bu küçük şirktir. Allah'tan başkası adına yemin etmek, riya yapmak, "Allah ve sen dilersen..." gibi sözler söylemek buna örnektir. Bunlar büyük günahlardan daha büyüktür. Fakat sahibini dinden çıkarmaz. Kendisiyle Allah'ın rızası arzulanmayan her sözden ve amelden Allah'a sığınırız.

Kişiyi, bu meseleler üzerinde özenle durmaya ileten sebeplerden bir tanesi de, bazı âlimlerin, dinin aslı ve akîdenin esası olan tevhidin tanımı hakkında hataya düşmüş olmalarıdır. Nitekim Şeyhulislam Ahmed b. Teymiye şöyle demiştir: "Kelamcılardan ve abidlerden bazı taifeler, tevhidin tanımı hakkında hataya düşmüşlerdir. Öyle ki tevhidin manasını tersyüz etmişlerdir. Bir taife tevhidin sıfatları inkâr etmek olduğunu, başka bir taife de onun rububiyet tevhidini ikrar etmek olduğunu zannetmiştir.

Onlardan bazıları bu konudaki görüşünü savunmak için lafı uzattıkça uzatır. Bu kimseler söyledikleriyle Allah'ın tevhid edilmiş olacağını zannederler. Ulûhiyyeti de, yaratmaya güç yetirme gibi sıfatların Allah'ın dışındaki varlıklardan nefyedilmesi sanırlar. Bilmez ki müşrik Araplar da bunu ikrar ediyorlardı." İbni Teymiye daha sonra **"De ki: Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor?..." (Yunus, 31)** gibi delilleri sıralar.

Şeyhimiz, Şeyhulislam Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: En garip şeylerden; daima galip gelen hükümdar olan Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kudretine işaret eden en büyük delillerden birkaçı şu altı asıldır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu asılları olağanüstü bir açıklıkta herkese beyan etmiştir. Ne var ki buna rağmen dünyanın en zekileri ve

âdemoğullarının en akıllıları bu altı asılda hataya düşmüştür. Onlardan çok azı müstesna.

Birinci asıl, ibadeti tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a has kılmaktır. Kur'an'ın büyük kısmı, bu asıl ve bu aslın zıddı olan Allah'a şirk koşma ile ilgili, avamdan olan en aptal kimsenin bile anlayabileceği şekilde farklı vecihlerden açıklamalarla doludur. Fakat sonra ümmetin başına gelenler gelmiştir. Şeytan onlara ibadeti Allah'a has kılmayı salihlerin değerini düşürmek ve onların hakkını tam vermemek olarak göstermiştir. Allah'a şirk koşmayı ise salihleri sevmek ve onların yolunu takip etmek olarak göstermiştir.

Muhammed b. Abdulvehhab'ın (*rahimehullâh*) sözleri burada sona erdi.

Yine Şeyh Muhammed'in torunu, Şeyh Abdurrahman b. Hasan (*rahimehu-mullah*) şöyle demiştir:

İslam ve iman konusunda söylenecek sözler madde maddedir. Birinci husus, Ömer'in (*radıyallâhu anh*) rivayet ettiği hadis ile ilgilidir. Cibrîl (as) Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Bana İslam'dan haber ver." şeklinde bir soru sormuş, Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) buna cevap olarak "İslam, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmen..." buyurmuştur. Sonra Cibrîl, "Bana imandan haber ver." diye sormuş, Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, hayrıyla ve şerriyle kadere inanmandır." diye cevap vermiştir.

Görüldüğü gibi Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İslam'ın zâhirî ameller olduğunu bildirmiş, imanı ise bâtınî ameller olarak açıklamıştır. Bu ikisinin bir arada zikredildiği bütün yerlerde bu ikisi bu şekilde açıklanır. Fakat Kur'an'da birçok ayette görüldüğü gibi iman tek başına kullanıldığı zaman, bunun içerisine hem zâhirî hem de bâtınî ameller girer. Nitekim birçok ayet ve hadis buna delalet etmektedir. Örneğin Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'a, Resulü"ne, Resulüne indirdiği kitaba ve önceden indirdiği kitaplara iman edin..." (Nisa, 136)

Görüldüğü gibi ayet hem zâhirî hem de bâtınî amelleri içine almaktadır. Çünkü iman lafzı iki sınıf ameli de kapsamaktadır.

İslam'ın beş rüknüne gelince, bunlar da iman kavramının kapsamında olan cüzlerdir. Hakiki manada İslam, ancak bu rükünler yerine getirildiği ve hadiste zikredilen altı esasa iman edildiği takdirde hâsıl olur. Hadiste zikredilen imanın esasları; hem zâhirî hem de bâtınî amelleri içine alır. Zira Allah'a iman etmek; O'nu sevmeyi, O'ndan korkmayı, O'nu ululamayı, emirleri ve yasakları konusunda O'na itaat etmeyi gerektirir. Aynı şekilde O'nun kitaplarına iman etmek; bu kitapların içinde bulunan emirlere ve yasaklara riayet etmeyi gerektirir. İşte bunların hepsi, bu altı esasın kapsamına girmektedir.

Buna delalet eden şeylerden bir tanesi de Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Müminler ancak Allah anıldığı zaman kalpleri ürperen, O'nun ayetleri okunduğu zaman (ayetlerin) onların imanlarını arttırdığı kimselerdir... İşte onlar gerçek müminlerdir." (Enfal, 2-4)

Bu ayetlerin gösterdiği üzere zâhirî ve bâtınî ameller iman kavramının kapsamına girmektedir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ayrıca şöyle buyurmaktadır:

"Müminler ancak Allah'a ve Resulü'ne iman eden, ondan sonra asla şüpheye düşmeyen, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenlerdir. İşte doğrular ancak onlardır." (Hucurat, 15)

Bu ayette zikredilen şekkin ve şüphenin yokluğu bâtınî amellerdendir. Cihad ise zâhirî amellerdendir. Ayet bu ikisinin de iman olduğuna delalet etmektedir.

Amellerin imandan olduğunun delillerinden birisi de, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Allah sizin imanınızı zayi edecek değildir." (Bakara, 143)** buyruğudur. Bu ayetteki imanınızdan kasıt, "kible Ka'be'ye çevrilmeden önce Beyt-i Makdis'e doğru kıldığınız namazlarınız"dır. Kitap'ta ve Sünnet'te, bu ayete benzeyen birçok naslar bulunmaktadır.

Örneğin Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Abdulkays heyetine şöyle buyurmuştur: **"Size yalnızca Allah'a iman etmenizi emrediyorum. Yalnızca Allah'a iman etmek nedir, bilir misiniz? Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın resulü olduğuma şahadet etmeniz, namazı kılmanız, zekatı vermeniz ve aldığınız ganimetlerin beşte birini teslim etmenizdir."** Görüldüğü gibi Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) imanı zâhirî amellerle tefsir etmiştir. Zira daha önce de geçtiği üzere zâhirî ameller, iman kavramının kapsamına giren birer cüzdür.

Hem zâhirî hem de bâtınî amellerin, şeriatte iman kavramının kapsamına girdiğini anladığın zaman, amellerdeki İslam'dan çıkarmayacak kadar olan eksikliklerin, aynı zamanda vacip olan imanın kemalindeki birer eksiklik olduğunu da anlarsın. Nitekim Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği hadiste Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: **"Zina eden kimse zina ettiği zaman mümin olarak zina etmez. Kişi şarap içtiği zaman mümin olarak şarap içmez. Yine kişi, insanların gözlerini diktiği bir malı yağmalarken de mümin olarak yağmalamaz."**

Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), “Güvenilirliği olmayanın imanı yoktur. Ahdi olmayanın da dini yoktur.” buyurmuş, ayrıca başka hadislerde komşusunun kendisinin şerrinden güvende olmadığı kimseden imanı nefyetmiştir.

Bu hadislerde nefyedilen şey, vacip olan imanın kemalidir. Bu sebeple, bu gibi amelleri işleyen kimseler için mümin ismi ancak “masiyet” veya “fısk” ile kayıt altına alınmış bir şekilde kullanılır. “İmanıyla mümin, işlediği büyük günahla fasık” ismini alır. Yani kişinin imanı, bâtinî ve zâhirî amelleri ölçüsündedir. Yine (büyük günah işleyen) kişi iman ehli mutlak olarak kullanıldığı zaman iman ehli kapsamına girer. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) “... **mümin bir köle azat etmektir.**” (*Nisa, 92*) buyruğundaki gibi...

“Günahkâr” ve “fasık” gibi kayıtlandırılmalarla kayıtlandırılmayan mutlak imana sahip mümine gelince, gücü yettiği ölçüde vacipleri yerine getiren ve bütün haramlardan kaçınan kimseye denir. İşte bu kimse, mümin sıfatının kendisi için mutlak olarak ve kayıtlandırılmadan kullanılacağı kimsedir.

İşte bu, imanın mutlakı ile, mutlak iman arasındaki farktır. İkincisi, günahlar üzerinde ısrar etmeyen kimse için kullanılırken birincisi bazı günahlar üzerinde ısrar eden kimse için kullanılır.

Benim yukarıda zikrettiklerim, Ehli Sünnet vel Cemaat'in İslam ve iman arasındaki fark konusundaki görüşüdür. Evet, bu fark, imanın mutlakı ile mutlak iman arasındaki farktır. İmanın mutlakı, kendisinde imanın aslı bulunan kimsenin sıfatıdır. İmanın aslı ki, o olmadan kişinin islamı tamam olmaz. Hatta sahih bile olmaz. Bu, dinin mertebelerinin en aşağısıdır. Kişi bir günah üzerinde ısrar ediyorsa ve gücü yettiği halde üzerine vacip olan şeyleri terk ediyorsa, dinin en aşağı mertebesinde.

Dinin mertebelerinin ikincisi ise; üzerlerine vacip olan şeyleri yerine getirerek, Allah'ın kendilerine haram kıldığı şeyleri terk edip günahlar üzerinde ısrar etmeyerek islamlarını ve imanlarını kemale erdiren mutlak iman ehlinin bulunduğu mertebedir. İşte bu mertebe, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ehline cennete girmeyi ve ateşten azat edilmeyi vadettiği mertebedir. Nitekim O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

“Rabbinizden bir mağfirete ve genişliği gökle yer arası kadar olan, Allah'a ve Resulüne iman edenler için hazırlanmış cennete koşuşun...” (*Hadid, 21*)

İşte bu kimseler, zâhirî ve bâtınî amellerin kendilerinde toplandığı, Allah'ın kendilerine vacip kıldıklarını yapan ve O'nun kendilerine haram kıldıklarını terk eden kimselerdir. İşte onlar mutluluğa kavuşacak olan cennet ehlidir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine ona (*rahimehullâh*) İslam ve iman arasındaki fark soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) İslam'ı ve imanı Cebrâîl hadisinde açıklamıştır. İslamı ayrıca İbni Ömer hadisinde de açıklamıştır. Bu hadislerin ikisi de sahih olarak rivayet edilmiştir.

O (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"İslam; Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmen, namazı kılman, zekatı vermen, Ramazan orucunu tutman, yoluna güç yetirebilersen Beyt'i haccetmendir."*

Yine O şöyle buyurmuştur: *"İman, Allah'a, O'nun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanman, bir de hayrıyla ve kadere inanmandır."*

İbni Ömer hadisinde ise şöyle buyurmuştur: *"İslam beş esas üzere bina edilmiştir: Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmek, namazı kılmak, zekatı vermek, Ramazan orucunu tutmak ve Beyt'i haccetmek."* Başka bir rivayette hac, Ramazan orucundan önce zikredilmiştir.

Şeyhulislam İbni Teymiye (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: *"Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem), dinin üç derece olduğunu bildirmiştir. Bu derecelerin en yükseği ihsandır. Ortası imandır. Ondandır sonra ise İslam gelir. Her ihsan sahibi kimse mümindir. Her mümin de müslümandır. Fakat her mümin kimse ihsan sahibi değildir. Her müslüman da mümin değildir. Nitekim hadisler de buna delalet etmektedir."* İbni Teymiyye'nin sözleri burada sona erdi.

Şöyle bir soru sorulabilir: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Cibrîl hadisinde İslam ve imanın farklı şeyler olduğunu bildirmiştir. Hâlbuki Seleften ve hadis imamlarından nakledilen meşhur görüşe göre iman; söz, amel ve niyettir. Bütün ameller iman kavramının kapsamı içerisindedir. Hatta Şâfiî, bu konuda Sahabe'nin, Tâbiîn'in ve onlara yetişenlerin icmasını nakletmiştir. Bunu nasıl açıklarsınız?

Cevap olarak deriz ki: Durum dediğiniz gibidir. Kitap ve Sünnet, amellerin imana dâhil olduğuna delalet etmektedir. Buna Kitap'tan örnek olarak *"Müminler ancak Allah anıldığı zaman kalpleri ürperen... kimselerdir."* (Enfal, 2)

buyruğunu, Sünnet'ten ise Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ebû Hureyre tarafından rivayet edilen ve Sahiheyne'de yer alan *"İman yetmiş küsur şubedir. En yükseği 'Lâ ilâhe illallâh' sözü, en düşüğü ise yoldan sıkıntı veren şeyi kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir şubedir."* buyruğunu ve diğer birçok hadisi zikredebiliriz. Şu halde kim zâhirî amellere iman isminin verilmesinin mecaz olduğunu söylerse; Sahabe'ye, Tâbiîn'e ve âlimlere muhalefet etmiş olur.

Bunu bildiğin zaman, şunu bil ki hadislerin arası şöyle cem edilir: İslam'ın amelleri iman kavramının kapsamına girmektedir. İman, bu amelleri içerisine almaktadır. Amellerin, imanın birer cüzü olmalarına rağmen, İslam ile tefsir edilmelerinin sebebi ise; imanın hem bu amelleri hem bunların dışındaki diğer zâhirî ve bâtinî amelleri içine almasıdır. Şu halde iman, bir ayette veya hadiste tek başına kullanıldığı zaman içerisine İslam'ı da alır. İman ve İslam'ın birlikte kullanıldığı durumda ise İslam, Cibrîl hadisinde olduğu gibi beş rükün olarak tefsir edilir. İman ise kalbin amelleri olarak tefsir edilir. Çünkü kalbin amelleri imanın temelidir ve imanın büyük kısmını oluşturur. İmanın kuvveti ya da za- yıflığı, kalpteki amellerin kuvvetine ya da zayıflığına bağlıdır.

Olabilir ki, kalpteki altı esasa olan iman iyice zayıflar ve bir zerre kadar hafif olur. Nitekim sahih bir hadiste *"Kalbinde zerre ağırlığınca iman bulunan herkesi cehennemden çıkarın."* buyrulmuştur. Demek ki, kalpte bulunan iman ölçüsünde, bu imanın kapsamına giren zâhirî ameller artar veya azalır. Bu sebeple zâhirî ameller hem islam hem de iman olarak isimlendirilir. Nitekim Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) Abdulkays heyetine şöyle buyurmuştur: *"Size yalnızca Allah'a iman etmenizi emrediyorum. Yalnızca Allâh'a iman etmek nedir, bilir misiniz?"* "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" dediler. O da bunun üzerine şöyle buyurdu: *"Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın resulü olduğuna şehadet etmeniz, namazı kılmanız, zekatı vermeniz ve aldığınız ganimetlerin beşte birini teslim etmenizdir."*

İşte bu ameller imanın kapsamında girmektedir ve aynı zamanda islam olarak isimlendirilmektedir. Zira iman, zâhirî ve bâtinî amellerin tamamına verilen bir isimdir. Şu halde kim bir vacibi terk ederse ya da bir haramı işlerse; imanı o ölçüde azalır. Bu aynı zamanda imanın aslının, yani kalpteki imanın azalacağına da bir delildir.

Şeyhulislam İbni Teymiyye (*rahimehullâh*); İslam, iman ve ihsandan, bu üçünün arasında genellik ve özellik açısından nasıl bir ilişki bulunduğundan söz ederken şunları söylemiştir: “İhsan, zatı itibariyle imandan daha genel, kapsamına aldığı kişiler bakımından daha özeldir. İman da zatı itibariyle İslam'dan daha genel, kapsamına aldığı kişiler bakımından daha özeldir. İhsanın içerisine iman da dâhildir. İmanın içerisine İslam da dâhildir. İhsan sahipleri müminlerden daha özeldirler. Müminler ise müslümanlardan daha özeldirler.” İbni Teymiyye'nin sözleri burada sona erdi. Bu açıklamalar bizim söylediklerimizi beyan etmektedir.

Şu halde, sahibinin cennete girmeyi ve cehennemden azat olmayı hak ettiği kâmil iman, vacipleri yapmakla ve haramları terk etmekle hâsıl olur. Bu hal üzere olan kimse için mümin sıfatı, hiçbir kayıtlı adırma olmaksızın kullanılır. Bu iman, âlimlerin mutlak olarak isimlendirdikleri imandır. Fakat bu hal üzere olmayan, bazı vacipleri terk eden ve bazı haramları işleyen kimse için mümin sıfatı ancak kayıtlandırılmış bir şekilde kullanılır. Örneğin, “imaniyla mümin, işlediği büyük günah sebebiyle de fasık” ya da “imani eksik olan mümin” denilir. Çünkü bu kimse iman gereklilerinden olan bazı şeyleri terk etmiştir. Nitekim Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği bir hadiste Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: “Zina eden kimse, zina ettiği esnada mümin olduğu halde zina etmez.” Yani bu kimse, sahibine cennet, mağfiret ve cehennemden azatlık vad edilen vacip imana sahip olmakla vasıflandırılmaz. Aksine böyle bir kimse Allah'ın dilemesine kalmıştır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu kimseyi dilerse bağışlar, dilerse üzerine vacip olan imanı terk edip büyük günah işlemesi sebebiyle ona azap eder.

Şöyle bir açıklama da yapılmıştır: Bu kimse mümin değil müslüman olmakla vasıflandırılır. Kayıtlandırma olmaksızın mümin olarak isimlendirilmez. Böyle bir imana sahip olan kimsenin sahip olduğu iman, âlimler tarafından “imanın mutlakı” olarak isimlendirilmiştir. Bu imanla nitelendirilen kimse, İslam'ın beş rüknünü hem bâtınen hem de zâhiren yerine getiren kimsedir. Bizim İslam'ın ve imanın manaları hakkında bu söylediklerimiz, İmam Ahmed'in, ayrıca Selef'ten ve muhakkiklerden bir taifenin görüşüdür. Ehli Sünnet'ten bir tafe ise İslam ve iman aynı şey olduğunu, bu ikisinin de din anlamına geldiğini, dinin hem İslam hem de iman şeklinde isimlendirilebileceğini, bu ikisinin aynı müsemmaya ait iki isim olduğunu savunmuştur. Doğru olan görüş ise birincisidir. Şeyhulislam İbni

Teymiyye de (*rahimehullâh*) kitaplarında bu görüşü savunmuştur. Bu iki görüşe muhalif olan görüşlere ise itibar edilmez. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdurrahman b. Hasan'dan, Afgan diyarından gelen kardeş, Abdullah b. Muhammed'e... Allah onu İslam'ın ve imanın hakikatine iletsin. Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Bundan sonra: Eğer hayrı istiyor ve arzuluyorsak, üzerimize vacip olan şey hayrı sevmektir. Umulur ki Allah bizi hakkı diğer şeylere tercih edenlerden kılar. Fakat senin gibi kimselere iki husustan bahsedeceğiz.

Birincisi: Muhakkik âlimlerin birçoğu mantık ilminin haram olduğunu söylemiştir. Bazı âlimler ise buna cevaz vermiştir. Doğru olan görüş ise mantık ilminin haram olduğudur. Bunun birçok sebebi vardır:

Bunlardan bir tanesi, mantık ilminin, Şeriat-ı Muhammediyye'nin ilimlerinden biri olmamasıdır. Aksine o, Yunan ilimlerindendir. Bu ilmi ilk ortaya çıkaran kişi, Er-Raşîd'in oğlu Me'mûn'dur. Ondan önceki Abbâsi halifeleri döneminde ve onlardan daha önceki Emevî halifeleri döneminde böyle bir şey bilinmemekteydi.

İkinci bir sebep de, Tâbiîn dönemindeki fıkıh, tefsir ve hadis âlimlerinin, ilmi nakleden kimseler olmalarına rağmen bu ilmi bilmiyor olmalarıdır. İslam onların zamanında daha üstün durumdaydı. Faydalı ilimler onlarda daha fazlaydı. Yine onlar ilmi nakletme konusunda birçok davette bulunmuşlardır. Aynı şekilde onlardan ilim alan dört imamın, onların döneminde yaşamış olan hadisçilerin, fıkıhçıların ve müfessirlerin kitaplarında ya da onlardan ilim almış kimselerin kitaplarında bu ilim adına hiçbir şey bulamazsın.

Üçüncü sebep ise, bu ilmi Cehmiyye'nin ortaya atmış olmasıdır. Onlar, Allah'ın isimleri ve sıfatları konusunda ilhada sapmışlar, Me'mûn'a Yunan kitaplarını Arapça'ya çevirmesi için tavsiyelerde bulunmuşlardır. Bu sebeple Cehmiyye'nin fitnesi büyüdükçe büyümüş, bidatleri iyice yayılmıştır.

Mantık ilminin zararı faydasından büyük olmuştur. Âlimler, mantık ilminin içerisindeki doğruların fıkıh kitaplarında da yer aldığını, bu yüzden bu ilmi terk etmenin ve ona iltifat etmemenin gerektiğini söylemişlerdir. Her şeyin arz edileceği yer, Kitap, Sünnet, Selef ve imamların yoludur. İşte âlimlerin kitapları -Allah'a hamdolsun ki-ortadadır. Onların içerisinde mantıkçıların şüphelerinden herhangi bir şey kesinlikle bulunmamaktadır. Biz Allah'ın huzurunda bunu din ediniyoruz.

İkinci meseleye gelince: Soru; tevhid, tevhidin kısımları ve bu kısımların manaları hakkındadır. Eğer gelen kimse bu konularla ilgili araştırma yapmışsa ne âlâ. Eğer araştırma yapmamışsa, o kimseye bunları yöneltmek ve bunları öğretmek gerekir. Zira ilim üç kısımdan oluşmaktadır ve bunun dördüncüsü yoktur. Şu halde ey gelen adam! Senin üzerine vacip olan, hakkı delilleriyle öğrenmeye çalışmaktır. Allah'ın bize kendisiyle lütufta bulunduğu ve kendisiyle hakkı batıldan ayırt ettiğimiz bu ilmi kabul eden kimse bizim kardeşimizdir. Hidayete eren kimseye hidayet veren Allah'a hamdolsun. Bundan başka görüşte olan kimse ise bizim kardeşimiz değildir. Vesselam.

Allah'ın salât ve selâmı Muhammed'in ve onun âlinin üzerine olsun.

Yine Şeyh Abdurrahman b. Hasan (*rahimehullâh*) şöyle demiştir:

Bil ki, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in görüşü, Allah Teâlâ'nın istediği zaman konuşacağı şeklindedir. Soruyu soran kimsenin, ayetlerin Allah'ın kadîm kelamı olduğu görüşünün Kerrâmiyye mezhebinin görüşü olduğu, Ehli Sünnet'in bu görüşte olmadığı iddiasına gelince, aksine Ehli Sünnet'e göre ayetler, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Cibrîl'e vahyettiği vahyidir. Cibrîl, Rab Teâlâ'nın kelamını duymuş ve onu peygamberlerine tebliğ etmiştir. Ayrıca Allah (*subhânehû ve teâlâ*), sahih olarak rivayet edildiği üzere, Tevrat'ı celâline layık olacak bir şekilde eliyle yazmıştır. Bu Selefin ve imamların görüşüdür. Selef ve imamlar, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisini vasıflandırdığı, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) vasıflandırdığı bütün sıfatları ispat ederler. Tevile kaçmadan ispat ederler, ta'tile kaçmadan tenzih ederler. O'nun kendisi için ispat ettiği sıfatları nefyetmezler ve kendisi için nefyettiği sıfatları ispat etmezler.

Şeyh Abdurrahman b. Hasan'a, "*Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır.*" hadisi hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Bu konu hakkında vakıf olduğumuz ilim ehlinin sözü, Şeyhulislam'ın Minhâcu's Sünne'de İbnu'l Cevzî'nin bu hadisi uydurma hadisler arasında zikrettiğini naklettiğidir. İlim ehlinen hiç kimsenin bu konuda İbnu'l Cevzî'ye muhalefet ettiğini de bilmiyorum. Yalnızca Hâkim bu hadisi Müstedrek'inde zikretmiştir. O, bu hadisi zikretmesi sebebiyle de kusurlu bulunmuştur.

Ayrıca bu hadise göre, Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sadır olan bütün sünnetlerin öncelikle Ali'ye (*radiyallâhu anh*), ondan da diğer sahabilere geçmesi gerekmektedir. Fakat vakıa bunun hilafıdır. Zira Sahabe, aralarında vasıta olarak Ali (*radiyallâhu anh*) olmadan Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) birçok hadis duymuşlardır. Bazı sahabeler çok hadis rivayet ederken bazıları az hadis rivayet etmiştir. Ali (*radiyallâhu anh*) ise çok hadis rivayet edenlerden değildir. Bir keresinde Ali'ye (*radiyallâhu anh*) "Rasûlullah sizi herhangi bir şey hususunda özel kıldı mı?" şeklinde bir soru sorulmuş, o da "Hayır, içerisinde diyetlerle ilgili hükümler bulunan şu sahife hariç..." diye cevap vermiştir. Ali'nin (*radiyallâhu anh*) bu cevabı, İbnu'l Cevzî'nin sözünün kuvvetini ve hadisin uydurma olduğuna dair verdiği hükümde ne kadar isabetli olduğunu gözler önüne sermektedir.

Suyûtî, "Ed-Düreru'l Müntesira fi'l Ehâdîsi'l Müştehira" isimli eserinde şunları söylemiştir: "*Ben ilmin şehriyim...*" hadisi münkerdir. Aynı şekilde Buhârî de bu hadisin münker olduğunu söylemiştir. Hâkim bunu Müstedrek'inde İbni Abbas'tan rivayet etmiş ve sahih olduğunu söylemiştir. Fakat Zehebî "Hayır, 'bu hadis mevzudur" demiştir. Ebû Zur'a "Bunu bazı kimseler uydurmuşlardır" demiştir. Yahya b. Maîn, Ebu Hatem ve Yahya b. Saîd hadisin aslının olmadığını söylemiştir. Darekutnî de "sabit değildir" demiştir. İbni Dakîk El-Îd de aynı şekilde "Bunun sabit olmadığını söylemişlerdir" demiştir. İşte bunlar, hadis hafızlarının sözlerinden vakıf olduklarımızdır. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir risalesi vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Sana "Rabbim kimdir?" diye sorulduğu zaman "Allah benim rabbim, yaratıcım, sahibim ve mabudumdur." de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden, geceyi, durmadan kendisini kovalayan gündüze bürüyüp örten; güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Allah'tır. Bilesiniz ki, yaratmak da emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi Allah ne yücedir!" (A'râf, 54)

Sana "Allah seni ne için yaratmıştır?" diye sorulduğu zaman "Beni yalnızca kendisine ibadet etmem için yaratmıştır. O tektir ve ortağı yoktur." de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56)

İbadet ise, Allah'ın sana emrettiği ve yasakladığı şeyler konusunda O'na ibadeti ve ameli has kılarak itaat etmendir.

Sana "Dinin nedir?" diye sorulduğu zaman de ki: Dinim İslam'dır. İslam ise, Allah'ın karşısında ihlas ile boyun eğmek ve alçalmak, Rasûlü'nün diliyle kitabında bildirdiği Şeriat'e uygun ameller işleyerek O'na teslimiyet göstermektir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruqlarıdır:

"Allah katında din, İslam'dır." (Ali İmran, 19),

"Kim İslam'dan başka bir din ararsa, o din ondan kabul edilmeyecektir." (Ali İmran, 85),

"Kim ihsan sahibi olduğu halde kendini Allah'a teslim ederse sapasağlam bir kulpa yapışmış demektir." (Lokman, 22)

Ayetteki sapasağlam kulp Lâ ilâhe illallâh'tır. Kişinin kendisini teslim etmesi, ihlastır. İhsan ise Allah'ın emirlerine ve yasaklarına riayet etmektir.

"Lâ ilâhe illallâh", "Allah'tan başka kendisine ibadet edilecek hak ilah yoktur" anlamına gelmektedir. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ve Rabbin kimseye ibadet etmemenizi, yalnız kendisine ibadet etmenizi emretti." (İsra, 23)

Bu ayetteki "kimseye ibadet etmemeniz" kısmı "Lâ ilâhe/ilah yoktur" manasını, "yalnız kendisine" kısmı ise "illallâh/Allah'tan başka" manasını yansıtmaktadır. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: Ey kitap ehli, bizimle sizin aranızda ortak olan kelimeye gelin: Kim- seye ibadet etmeyelim Allah'tan başka." (Ali İmran, 64)

Bu ayette de "kimseye ibadet etmeyelim" kısmında "Lâ ilâhe/ilah yoktur" manası vardır. "Allah'tan başka" kısmı ise hem lafız olarak hem de mana olarak müstesnadır. Kur'an'da, bu yüce sözün manasını yansıtan birçok ayet vardır.

Sana "Peygamberin kimdir?" diye sorulduğu zaman de ki: Peygamberim Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib b. Hâşim'dir. Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş de İsmail b. Halil İbrâhîm'in zürriyetindendir. Selam onların üzerine olsun. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu iki âleme, yani cinlere ve insanlara göndermiştir ki onları yaratılış gayeleri olan Lâ ilâhe illallâh'ın manasına davet etsin. Peygamberlik onunla (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sona ermiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ona, ondan önceki peygamberlere indirilen kitaplardan daha faziletli olan Kur'an'ı indirmiştir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Biz sana Kitab'ı hak ile, kendisinden önceki kitapları doğrulayıcı ve gözetici olarak indirdik." (Maide, 48),

"Muhammed sizin erkeklerinizden birinin babası değildir. Fakat Allah'ın resulü ve nebilerin sonuncusudur." (Ahzab, 40)

Sana "Allah insanları ölümlerinden sonra diriltecek midir? İşledikleri hayırlardan ve şerlerden dolayı onları hesaba çekecek midir? O'na itaat eden cennete girecek midir? O'na karşı kâfir olan ve O'na başkalarını ortak koşan kimse cehennemde mi olacaktır?" diye sorulduğu zaman "Evet!" de. Bunun delili Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarıdır:

"İnkâr edenler yeniden dirilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: Hayır, Rabbime yemin olsun ki diriltileceksiniz ve yaptıklarınızdan haberdar edileceksiniz. Bu Allah için kolay bir iştir." (Teğâbun, 7),

"Sizi ondan (topraktan) yarattık. Sizi yine ona döndüreceğiz. Sonra bir kez daha sizi ondan çıkaracağız." (Taha, 55)

Kur'an'da bu konudaki deliller sayılamayacak kadar fazladır.

Sana "Şehadeteyn'den sonra en faziletli amel hangisidir?" diye sorulduğu zaman de ki: Ondan sonra amellerin en faziletlisi beş vakit namazdır. Namazın şartları, rükünleri ve vacipleri vardır. Şartlarının en önemlisi müslüman olmaktır. Bundan sonra akıl, temyiz kabiliyeti, hadesten taharet, necasetten taharet, setr-i avret, istikbal-i kible, vakit ve niyet gelir.

Namazın rükünleri ise on dördtür: Güç yetirildiği takdirde kıyam, iftitah tekbiri, Fâtiha'yı okumak, rükû, rükûdan kalkmak, yedi aza üzerine secde etmek, secdede itidal üzere olmak, iki secde arasında oturmak, bu rükünleri yerine getirirken mutmain olmak, rükünleri sırasıyla yerine getirmek, son teşehhüdü yapmak ve bunun için oturmak, Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) salât û selâm getirmek...

Namazın vacipleri ise sekizdir: İftitah tekbiri dışındaki tekbirleri söylemek, rükûdayken "subhâne rabbiye'l azîm" demek, rükûdan sonra imam ve tek başına namaz kılan kimse için "semiallahu limen hamideh" demek, herkes için (imam, cemaat, tek başına kılan) "rabbenâ ve leke'l hamd" demek, secdedeyken "subhâne rabbiye'l a'lâ" demek, iki secde arasında "rabbiğ'fir lî" demek, ilk teşehhüdü yapmak ve onun için oturmak... Bunların dışında kalanlar ise sünnet olan sözler ve fiillerdir. Allah, Muhammed'e, onun âline ve ashâbına bol bol salât ve selâm etsin.

Şeyh Muhammed'in oğlu Şeyh Hüseyin'in oğlu Şeyh Hasan -Allah onlara rahmet etsin- şöyle dedi:

İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Biz, tıpkı İmam Ahmed'in talebesi olan Harb'in naklettiği gibi ve onun lafızlarıyla, onların (yani Ehli Sünnet'in) icmasını naklediyoruz. Harb, meşhur "Mesail" isimli eserinde şöyle demiştir:

Bu, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabı zamanından günümüze kadar gelip geçmiş ilim ehlinin, hadis ashabının, Sünnet'e sımsıkı yapışan Sünnet ehlinin ve kendilerine bu konuda uyulan kimselerin mezhebidir. Hicaz, Şam ve diğer bölgelerdeki âlimlerden kime yetişmişsem, bu mezhepte olduğunu gördüm. Kim bu görüşlerden herhangi birisine muhalefet eder, ta'n eder ya da söyleyenini ayıplarsa; o kimse Sünnet'e muhalefet eden bir bidatçidir. Ce- maat'in dışındadır. Ehli Sünnet'in mezhebinin ve hak yolun dışına çıkmıştır.

Harb şöyle devam etti: Bunlar, Ahmed'in, İshak b. İbrâhîm'in, Abdullah b. Mahled'in, Abdullah b. Zübeyr El-Humeydî'nin, Saîd b. Mansûr'un, ayrıca kendilerinin meclislerinde bulunup kendilerinden ilim aldığımız kimselerin mezhebidir. Onlar şöyle derlerdi: İman; söz, amel ve niyettir. Ayrıca Kitaba ve Sünnet'e sarılmaktır. İman artar ve azalır. Şüphe içinde olmamak şartıyla imandan istisna yapılır. Bu (yani imanda istisna yapmak), âlimlerde önceden beri görülegelen bir uygulamadır. Kişiye "Sen mümin misin?" diye sorulduğu zaman, "İnşaallah ben müminim" ya da "Mümin olduğumu umarım" der. Yine, "Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettim" der.

Kim imanın amel olmaksızın sadece söz olduğunu iddia ederse, o kimse mürciîdir. Kim imanın sözden ibaret olduğunu, amellerin ise şer'î hükümler olduğunu iddia ederse, o kimse mürciîdir. Kim imanın artabileceğini fakat eksilmeyeceğini iddia ederse, Mürcie'nin sözünü söylemiş olur. Kim imanda istisna yapmayı caiz görmezse, o kimse mürciîdir. Kim imanının Cebrâil'in ve meleklerin imanı gibi olduğunu söylerse, o kimse mürciîdir. Kim dil söylemese bile marifetin kalpte vaki olduğunu iddia ederse, o kimse mürciîdir.

Kader; hayrıyla şerriyle, azıyla çoğuyla, gizlisiyle açığıyla, acısıyla tatlısıyla, hoşlanılanıyla hoşlanılmayanaıyla, güzeliyle çirkiniyle, başıyla ve sonuyla Allah (*azze ve celle*) tarafındandır. Allah kulları için her şeyi hükme bağlamıştır. Onlara bir kader tayin etmiştir. Kullardan hiç kimse Allah'ın meşietinin önüne geçemez. O'nun hükmünü aşamaz. Aksine herkes,

Allah kendisini ne için yaratmışsa ona varacak ve Allah'ın kendisi için takdir ettiği şeyin içerisine düşecektir. Bu Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) adaletidir.

Zina etmek, hırsızlık etmek, içki içmek, cana kıymak, haram mal yemek, şirk koşmak ve bunların dışındaki günahları işlemek tamamıyla Allah'ın kazası ve kaderi ile. Fakat kullardan hiçbirinin Allah'a karşı ileri sürebileceği herhangi bir hücceti yoktur. Aksine kulları üzerindeki en üstün hüccet Allah'a aittir. ***O yaptıklarından dolayı sorguya çekilmez, fakat onlar sorguya çekilirler. (Enbiya, 23)***

Allah kullarının ne yapacağını daha önceden bilmiş, onların yapacaklarını dilemiştir. O (*subhânehû ve teâlâ*), iblisin kendisine karşı geldiği andan kıyametin kopacağı güne kadar, iblisin ve diğer kimselerin işleyecekleri günahları bilmiş ve onları bunun için yaratmıştır. Aynı şekilde taat ehlinin işleyecekleri taatleri bilmiş ve onları bunun için yaratmıştır. Herkes, ne için yaratılmışsa ona uygun amelleri işlemektedir. Her bir kimse kendisi için kader tayin edilen şeye doğru ilerlemektedir. Kullardan hiçbiri Allah'ın kaderinin ve meşietinin önüne geçemez. Allah, dilediği her şeyi yapandır.

Kim Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisine isyan eden ve büyüklenen kulları için hayrı ve taati dilediğini, bu kulların ise kendileri için şerri ve masiyeti dilediğini, sonra da kulların kendi isteklerine uygun olanı yaptıklarını iddia ederse; kulların dilemesinin Allah Teâlâ'nın dilemesine galebe çaldığını söylemiş olur. Allah'a atılan hangi iftira bundan daha büyüktür?

Kim zinanın Allah'ın kaderiyle olmadığını söylerse, ona denir ki: "Zina sebebiyle hamile kalan ve bir çocuk doğuran şu kadın hakkında ne dersin? Allah o çocuğu yaratmak istemiş midir? Bu çocuğun doğacağı O'nun ezelî ilminde geçmiş midir?" Eğer "Hayır" derse, Allah ile beraber başka bir yaratıcının olduğunu iddia etmiş olur. Bu açık bir şirktir.

Kim hırsızlık yapmanın, içki içmenin ve haram mal yemenin kaza ve kader ile olmadığını söylerse, haram mal yiyen kimsenin başkasının rızkını yemeye kadir olduğunu iddia etmiş olur. Bu çok açık bir şekilde Mecusilerin sözüdür. Aksine bu kimse, Allah'ın kendisi için rızık tayin ettiği şeyi O'nun dilediği şekilde yemektedir.

Kim cana kıymanın Allah'ın (*Azze ve Celle*) kaderiyle olmadığını söylerse, öldürülen kişinin eceli dışında öldüğünü iddia etmiş olur. Hangi küfür bundan daha açıktır? Bilakis bu Allah'ın kazasıyla olmaktadır. Allah'ın her şeye bir kader tayin etmesi; yaratmasının, işleri çekip çevirmesinin ve kulları hakkındaki ezeli ilminin bir gereğidir. O (*subhânehû ve teâlâ*) dilediğini yapan adaletli Zattır. Allah'ın ilmini kabul eden kimsenin, boynunu büküp zillate bürünerek O'nun kaderini ve dilemesini de kabul etmesi gerekir.

Kible ehlinde olan hiç kimsenin, işlediği büyük veya küçük günah sebebiyle cehennemlik olduğuna şahitlik etmeyiz. Fakat bir hadiste buna dair bir şey gelmişse, hadiste geldiği şekliyle bunu kabul ederiz. Fakat "şahitlik" ifadesini kullanmayız. Aynı şekilde hiçkimsenin işlediği salih ameller ya da yaptığı hayırlar sebebiyle cennetlik olduğuna şahitlik etmeyiz. Ancak bir hadiste buna dair bir şey gelmişse, hadiste rivayet edildiği şekliyle bunu kabul ederiz. Fakat "şahitlik" ifadesini kullanmayız.

İnsanlardan iki kişi kalıncaya kadar hilafet Kureyş'tedir. İnsanlardan hiç kimsenin bu konuda Kureyş ile çekişmeye ve onlara isyana kalkışmaya hakkı yoktur. Kıyamet gününe kadar, Kureyş'ten olmayan hiç kimsenin hilafetini kabul etmeyiz. Cihad, salih olsun günahkâr olsun her imamla yerine getirilecek ve sürüp gidecektir. Zalimin zulmü ya da adilin adaleti onu geçersiz kılmaz. Cuma ve bayram namazları, hac ibadeti; salih, adaletli ve takva sahibi olmasalar da sultanlarla birlikte yerine getirilir. Yine, zekatları, haraçları, öşürleri, feyleri ve ganimetleri; bunlar hakkında adaletli davransalar da adaletsiz davransalar da onlara vermek gerekir. Allah'ın sizin üzerinize yönetici tayin ettiği kimselere itaat etmeniz gerekir. İmama itaat etmekten el çekme. Ona karşı kılıç çekerek isyan etme. Belki Allah sana bir kurtuluş yolu ve çıkış kapısı gösterecektir. Sultana karşı sakın isyana kalkışma. Onu dinle ve ona itaat et. Ona olan biatini bozma. Kim bunu yaparsa; bidatçidir, Sünnet'e muhalefet etmiş ve Cemaat'ten ayrılmış olur. Eğer sultan sana Allah'a masiyet olan bir şeyi emre- derse, ona kesinlikle itaat etmemen gerekir. Ona isyan etmen ve onun hakkını esirgemen ise caiz değildir.

Fitne zamanında (dili ve eli) tutmak önceden beri süregelen bir sünnettir. Buna uymak vaciptir. Eğer bir imtihana maruz bırakılırsan ve bu imtihan dinin ile ilgili değil de nefsin ile ilgiliyse; elinle veya dilinle fitnenin büyümesine yardım etme. Elini, dilini ve arzularını fitneden uzak tut. Vallahu'l Muîn.

Kible ehlinden elini çek. Onlardan herhangi birini tekfir etme ve işlediği bir amel sebebiyle İslam dairesinin dışına çıkarma. Ancak bu konuda bir hadisin gelmiş olması durumu başka. Bu durumda hadis nasıl gelmişse öyle kabul et. Biz bu konuda rivayet edilen hadisleri tasdik ve kabul ediyoruz. Rivayet edilen hadisin hak olduğunu biliyoruz. Haramı helal sayan, namazı terk eden, içki içen kimsenin küfürle vasıflandırılması; kişinin ortaya attığı bidat sebebiyle küfre ve İslam'dan çıkmaya nispet edilmesi gibi hususlarda bulunan rivayetler buna örnektir. Bu hadisleri kabul et ve ötesine geçme.

Tek gözü kör olan Deccal mutlaka çıkacaktır. Bunda hiçbir şek ve şüphe yoktur. Deccal, yalancılar arasındaki en yalancı kimsedir.

Kabir azabı haktır. Kul; dininden, Rabbinden, cennetten ve cehennemden sorguya çekilecektir.

Münker ve Nekîr haktır. Bunlar, kabirde kulu imtihan edecek olan meleklerdir. Allah'tan ayaklarımızı sabit kılmasını niyaz ederiz.

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) havzı haktır. Onun ümmeti bu havzın başına gelecektir. Onun kapları gökteki yıldızlar adêdinedir. O kaplarla ondan içerler.

Sırat haktır. Cehennemin ortasına konulacak, insanlar da onun üzerinden geçecektir. Cennet de onun ilerisindedir.

Mizan haktır. İyilikler ve kötülükler, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) nasıl dilediyse o şekilde onunla tartılacaktır.

Sûr haktır. İsrâfil onun içine üfurecektir. Bu üfürmeyle birlikte mahlûkat ölecektir. Sonra ona bir kez daha üfürmesiyle birlikte insanlar Âlemlerin Rabbi'nin huzurunda hesap, hüküm, ödül, ceza, cennet ve cehennem için duracaktır.

Kulların amelleri, önceden belirlenmiş olan kaderlerde ve kazada olduğu şekliyle, Levh-i Mahfuz'dan istinsah edilir (kopyalanır). Kalem de haktır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onunla her bir şeyin kaderini yazmıştır. Her şeyi Zikir'de kayıt altına almıştır.

Kıyamet günündeki şefaathaktır. Bazı kimseler bazıları için şefaatte bulunurlar da kendilerine şefaatte bulunan kimseler bu sebeple cehenneme girmez. Bir topluluk da cehenneme girip orada Allah'ın dilediği kadar

kaldıktan sonra oradan çıkar. Onlar cehennemde bir süre kaldıktan sonra Allah onları cehennemden çıkarır. Bir topluluk da cehennemde sonsuza kadar kalır. Onlar; şirk, yalanlama, inkâr ve küfür ehlidir.

Ölüm, kıyamet gününde cennet ve cehennem arasında boğazlanacaktır. Cennet ve içindekiler, cehennem ve içindekiler şu anda yaratılmış bulunmaktadır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) cennet ve cehennemi yaratmış, insanları da bu ikisi için yaratmıştır. İkisi ve içindekiler, asla son bulmazlar.

Eğer bidatçinin ya da zındığın biri, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) "O'nun yüzü dışında her şey helak olacaktır." (Kasas, 88) buyruğunu ya da Kur'an'da bu- lunan buna benzer müteşabih ayetleri hüccet olarak ileri sürerse, ona denir ki:

Ayetteki "her şey", Allah'ın kendisi için yokluk yazdığı her şeydir. Cennete ve cehenneme gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onları yokluk için değil ebediyet için yaratmıştır. Onlar ahirettendir, dünyadan değil. İri gözlü huriler de kıyametin koptuğu esnada da sûra üfürüldüğü esnada da ölmezler. Onlar ebediyen ölmezler. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onları yok olmaları için değil ebediyen yaşamaları için yaratmıştır. Onlara ölüm takdir etmemiştir. Kim bunun hilafına bir söz söylese, o kimse doğru yoldan sapmış bir bidatçidir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yedi kat göğü bazısı bazısının üzerinde olduğu bir şekilde, yedi kat yeri de bazısı bazısının altında olduğu bir şekilde yaratmıştır. Yerin en üst tabakasıyla göğün en aşağı tabakası arasında beş yüz senelik yürüme mesafesi vardır. Aynı şekilde her bir göğün arasında beş yüz senelik yürüme mesafesi vardır. Su, en üst tabaka olan yedinci göğün üzerindedir. Rahman'ın Arş'ı da bu suyun üzerindedir. Allah da (*azze ve celle*) Arş'in üzerindedir. Kürsî de O'nun iki ayağını koyduğu yerdir.

O göklerde, yerlerde, bu ikisinin arasında ve yerin altında ne varsa hepsini bilir. Denizlerin bulunduğu yerde olanları; her bir arpanın, ağacın, buğdayın ve bitkinin bittiği yeri; her bir yaprağın düştüğü yeri; kelimelerin, kum tanelerinin, çakıl taşlarının ve toprak taneciklerinin sayısını; dağların ağırlığını; kulların amellerini, eserlerini, sözlerini ve nefeslerini bilir. O her şeyi bilir. Bunlardan hiçbir şey O'na gizli kalmaz. O yedinci göğün üzerindeki Arş'in üzerindedir. O'nun altında ateşten bir hicap, nurdan bir hicap, karanlıktan bir hicap ve kendisinin daha iyi bileceği başka hicaplar vardır.

Eğer bidatçinin ya da Sünnet'e muhalefet eden kimsenin biri, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Biz ona şah damarından daha yakınız."** (*Kaf, 16*), **"Üç kişi gizlice konuşmaz ki, dördüncüleri O olmasın. Beş kişi gizlice konuşmaz ki altıncıları O olmasın. Bundan daha az, yahut daha çok da olsalar, nerede olurlarsa olsunlar, O mutlaka onlarla beraberdir."** (*Mücadele, 7*) buyruklarını ve Kur'an'daki buna benzeyen müteşabih ayetleri hüccet olarak ileri sürerse, ona de ki:

Bu ayetlerde kastedilen, ilimdir. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*), yedinci göğün üzerinde bulunan Arş'ın üzerindedir. Her şeyi bilir. Yarattıklarından ayırdır fakat O'nun ilminden hiçbir yer boş kalmaz. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) bir Arş'ı vardır. O Arş'ın da kendisini taşıyan taşıyıcıları vardır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Arş'a istiva etmiştir. O'nun bir sınırı yoktur.

Allah (*azze ve celle*) işitendir, şek duymaz. Görendir, şüpheyeye düşmez. Bilendir, hiçbir şeyden cahil kalmaz. Cömerttir, cimrilik etmez. Mühlet verendir, acele etmez. Koruyandır, unutmaz ve hata etmez. Yakındır, hiçbir şeyden gafil kalmaz.

Konuşur, bakar, yayar, güler, sevinir, sever, hoşlanmaz, buğzeder, razı olur, kızar, öfkelenir, merhamet eder, affeder, bağışlar, ihsanda bulunur, esirger, her gece dünya semasına dilediği şekilde iner. **O'na benzeyen hiçbir şey yoktur. O işitendir, görendir. (Şûrâ, 11)**

Kulların kalpleri Rahman'ın parmaklarından iki parmak arasındadır. Rahman kalpleri dilediği şekilde evirip çevirir, kalplere istediği şeyi doldurur. Âdemi de eliyle kendi suretinde yaratmıştır. Gökler ve yerler kıyamet gününde O'nun avucunun içerisinde. Ayağını cehennem üzerine koyar da cehennem büzüşür. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) bir topluluğu cehennemden eliyle çıkarır. Cennet ehli O'nun yüzüne bakarlar ve O'nu görürler. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onlara ikramda bulunur ve onlara kendisini gösterir. Kıyamet gününde kullar O'nun huzurunda dururlar. Allah da (*subhânehû ve teâlâ*) onların hesabının görülmesini sadece kendi üzerine alır. Bu konuda başka birine yetki vermez. Azze ve celle.

Kur'an, Allah'ın kendisiyle konuştuğu kelimadır ve yaratılmamıştır. Kim Kur'an'ın yaratılmış olduğunu söylerse, o kimse cehmî bir kâfirdir. Kim Kur'an'ın Allah kelamı olduğunu söyler, sonra duraksar, "yaratılmamıştır" demez se, bu kimse birinci sözden daha habıs bir söz söylemiş

olur. Kim Kur'an'ın Allah kelamı olduğunu söylemekle beraber lafızlarımızın ve tilavetlerimizin mahlûk olduğunu iddia ederse, o da cehmîdir.

Allah Mûsa ile gerçekten konuştu. (Nisa, 164) Yani Allah (*subhânehû ve teâlâ*) konuşmuş, Mûsa (as) işitmiştir. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Tevrat'ı eliyle Mûsa'nın (as) eline vermiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ezelden beri mütekellim idi.

Rüya Allah'tandır. Eğer rüyayı gören kimse saçma sapan şeyler görmemişse, sonra gidip gördüğü rüyayı (rüya yorumlamayı) bilen birisine doğru bir şekilde anlatmışsa, o kimse de rüyayı sahih aslına göre yorumlayıp tahrif etmemişse, işte o zaman o rüyanın gerçekleşmesi haktır. Nitekim önceden rüyalar peygamberler için vahiydi. Şu halde rüyaya ta'n eden, rüyanın hiçbir değerinin olmadığını iddia eden kimseden daha cahil kim vardır? Bana ulaştığına göre bu sözü söyleyen bir kimse, ihtilam sebebiyle gusletmenin vacip olmadığını savunuyormuş. Hâlbuki Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), rüyanın Rabb'in kendisi ile kuluyla konuştuğu bir kelam olduğunu buyurduğu ve "Rüya Allah'tandır." dediği rivayet edilmiştir.

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabının tamamının güzelliklerini zikretmek ve aralarında cereyan eden kötülüklerini zikretmekten uzak durmak gerekir. Kim Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabına ya da onlardan birine söverse, onları küçümserse, onlara ta'n ederse, onlar hakkında gıybet ederse ya da onlardan birini ayıplarsa; işte o kimse bidatçidir ve habis bir Râfızî'dir. Allah onun farz veya nafîle hiçbir ibadetini kabul etmeyecektir. Bilakis Sahabe'yi sevmek sünnet, onlar için dua etmek ibadettir. Onlara uymak Allah'a yakınlaşma vesilesidir. Onların sözlerini almak fazilettir.

Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sonra ümmetin en faziletlisi Ebû Bekir'dir. Ebû Bekir'den sonra Ömer'dir. Ömer'den sonra Osman'dır. Osman'dan sonra Ali'dir. Bir topluluk (fazilet sıralamasında) Osman'a kadar gelmiş, orada durmuştur. İşte bunlar doğru yola iletilen râşid halifelerdir.

Bu dördünden sonra Rasûlullah'ın ashabının kalanı insanların en hayırlılarıdır. Hiç kimseye, onların kötülüklerinden herhangi bir şeyi ağzına alması, onlardan birine bir kusuru veya eksiği sebebiyle ta'n etmesi caiz değildir. Kim böyle bir şey yaparsa, sultanın onu edeplendirmesi vaciptir. Onu affetme gibi bir seçeneği yoktur. Aksine onu cezalandırır ve tevbeye davet

eder. Eğer kişi tevbe ederse, bunu ondan kabul eder. Tevbe etmezse onu tekrar cezalandırır. Tevbe edip hatasından dönünceye kadar onu sürekli hapiste tutar.

Biz Araplar'ın hakkını, önceliğini ve faziletini biliyor; onları Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Araplar'ı sevmek imandandır. Onlara buğzetmek ise nifaktır."¹¹ Hadisi sebebiyle seviyoruz. Biz Şuûbiyye fırkasının ve Araplar'ı sevmeyen, onların faziletini kabul etmeyen mevâlînin ayak takımının söylediği gibi söylemeyiz. Şüphesiz onların görüşü bidattır.

Kim mal kazanmayı, ticaret yapmayı ve uygun bir şekilde mal talep etmeyi kendisine haram ederse, cahillik etmiş ve hata yapmış olur. Aksine uygun bir şekilde elde edilen kazanç helaldir. Allah ve Rasûlü bunu helal kılmıştır. Şu halde kişinin yapması gereken, kendisi ve ailesi için çalışması, Rabbinin lütfunu aramasıdır. Eğer kişi, bunu, bu kazancın kendisine helal olmadığını düşünerek terk ediyorsa; Kitab'a ve Sünnet'e muhalefet etmiş olur.

Din ancak Allah'ın kitabı, sika ravilerden rivayet edilen sahih eserler, sünnetler ve rivayetlerdir. Ayrıca birbirlerini doğrulayan, bilinen, kuvvetli ve sahih haberlerdir. Bu haberler ki, sonu Rasûlullah'ta, onun ashabında, Tâbiîn'de, Tebe-i Tabiîn'de ve onlardan sonra gelen meşhur, kendilerine uyulan, Sünnet'e sımsıkı sarılan, eserlere yapışan, bidatleri bilinmeyen, yalanla itham edilmeyen, Sünnet'e aykırı görüşlere sahip olmakla suçlanmayan imamlarda bitmektedir.

Harb, sözü sonra şuraya getirir: İşte bu zikrettiğim görüşler, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in, Ehli Eser'in, Ashab-ı Rivâyât'ın; kendilerine yettiğimiz, kendilerinden hadis aldığımız ve sünnetleri öğrendiğimiz ilim taşıyıcılarının görüşleridir. Onlar herkes tarafından bilinen güvenilir imamlardır. Doğru sözlü ve güvenilir kimselerdir. Onlara uyulur. Onlardan ilim alınır. Onlar bidat ehli değildir. Sünnet'e muhalefet etmezler. Hakla batılı karıştırmazlar. İşte bunlar sizden önceki imamlarınızın ve âlimlerinizin sözleridir. Bunlara sımsıkı yapışın. Bunları öğrenin ve öğretin.

(İbni Kayyım şöyle dedi:) Derim ki: Harb, İmam Ahmed'in ve İshak'ın talebesidir. Ahmed'den ve İshak'ttan birçok fetva nakletmiştir. Saîd b. Mansûr'dan, Abdullah b. Zübeyr El-Humeydî'den ve bu tabakada bulunan âlimlerden ilim almıştır. Bu görüşleri onlardan nakletmiş, onların bu

¹¹ Zayıf hadis. Bu hadisi Hâkim Müstedrek'inde rivayet etmiştir. Zehebî hadisin ravîlerinden Heysem b. Hammâd'ın metruk olduğunu söylemiştir.

görüşler üzerinde ittifak ettiklerini bildirmiştir. Kim bu zatlardan yapılan nakiller üzerinde düşünürse ve yine sünnet ve hadis imamlarından yapılan bundan kat kat fazla hacimde olan nakiller üzerinde düşünürse; onlardan yapılan nakillerin Harb'in naklettiğiyle uyum içerisinde olduğunu görür. Eğer onlardan yapılan her nakli bir araya getirecek olsaydık bu kitabın hacmini defalarca katlardı. Onların sadece Rab Teâlâ'nın üzerinde olmasına ve Arş'ına istiva etmesine dair olan görüşlerini topladık da orta hacimde bir kitap meydana geldi. İşte bu, hem söz olarak, hem amel olarak, hem de itikat olarak bu müjdeyi hak edenlerin mezhebidir. Tevfik yalnız Allah'tandır. İbnu'l Kayyım'ın (*rahimehullâh*) "Hâdi'l Ervâh ilâ Bilâdi'l Ervâh" isimli eserindeki sözleri burada sona erdi.

Şeyh Hasan b. Hüseyin dedi ki: Benim itikat ettiğim, kendisini Allah'ın huzurunda din edindiğim, Allah'ı, meleklerini ve bu yazıyı görenleri kendisine şahit tuttuğum şey, budur. Bu, Selef-i Sâlihîn'in ve onların izinden giden halefin üzerinde yürüdüğü sahih yoldur. Bunun dışındaki görüşlerden Allah'ın huzurunda beraatimi ilan ediyorum. O'na kavuşmaya hazırlık olmak üzere Lâ ilâhe illallâh diyorum.

Allah'ın salâtı efendimiz Muhammed'in ve onun ashabının üzerine olsun. Allah onların hepsinden razı olsun.

Şeyh Abdullah b. Abdurrahman Ebâ Butayn'a (*rahimehullâh*) Kaderiyye ve görüşleri; Mutezile ve görüşleri; Hâricîler ve görüşleri hakkında soruldu.

O da şöyle cevap verdi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Ancak O'ndan yardım isteriz. Bidatçiler ve müşrikler gibi zalimlerden başkasına düşmanlık yoktur. Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) Cibrîl hadisinde imanı, kalbin itikadı olarak açıklamış, şöyle buyurmuştur: “Allah’a, O’nun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe inanman, bir de hayrıyla ve şerriyle kadere inanmandır.” Kaderi ispat eden hadisler oldukça fazladır. Kendisine iman etmenin vacip olduğu kader iki derecedir:

Birinci derece: Hayır ve şer, taat ve masiyet olarak kulların yapacakları ne varsa Allah daha onları yaratmadan ve varlık âlemine çıkarmadan önce O’nun ilminde bulunduğuna, aynı şekilde O’nun kullardan kimin cennetlik kimin cehennemlik olduğunu önceden bildiğine, daha onları yaratmadan önce amellerinin karşılığı olmak üzere onların ödülleri ve cezalarını hazırladığına, bunları katında yazdığına ve kayıt altına aldığına, kulların amellerinin Allah’ın ezeli ilmine ve yazısına göre cereyan ettiğine inanmaktır.

İkinci derece: Allah’ın (subhânehû ve teâlâ); küfür olsun, iman olsun, taat olsun, masiyet olsun; kulların bütün fiillerini yarattığına ve bunların onlardan sadır olmasını dilediğine iman etmektir. Kaderin bu derecesini Ehli Sünnet ve’l Cemaat kabul etmekte, fakat Kaderiyye’nin tamamı inkâr etmektedir. Onlar, Allah’ın kulların fiillerini yaratmadığını, onların fiillerini dilemediğini; kulların hayır, şer, taat, masiyet gibi kendi fiillerini kendilerinin yarattığını savunmaktadırlar. Birinci dereceyi ise Kaderiyye’nin Ma’bed El-Cuhenî ve Amr b. Ubeyd gibi aşırıları inkâr etmiştir. Ahmed ve Şâfiî, bunların kâfir olduklarını açık bir şekilde ifade etmişlerdir.

Allah’ın ilmini kabul etmekle beraber, O’nun kulların fiillerini yaratmadığını, yaptıkları fiillerin onlardan sadır olmasını dilemediğini söyleyenlerin tekfiri meselesine gelince, bu konuda âlimler arasındaki ihtilaf meşhurdur.

Kendisine iman etmemiz farz kılınan kaderin hakikati, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kulları yaratmadan önce onların yapacakları amelleri bildiğine, bu amelleri katında yazdığına, hayrıyla ve şerriyle kulların amellerinin Allah tarafından yaratıldığına, O'nun dilemesiyle gerçekleştiğine, O'nun dilediğinin olduğuna, dilemediğinin olmadığına inanmaktır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah işte böyle dilediğini saptırır, dilediğine de hidayete iletir." (Müddessir, 31),

"Eğer Allah dileseydi bunu yapmazlardı." (En'âm, 137),

"Eğer Allah dileseydi birbirleriyle savaşmazlardı." (Bakara, 253),

"Eğer Allah dileseydi şirk koşmazlardı." (En'âm, 107)

Bu ve benzeri ayetler, kulların sapıklıklarının ve hidayetlerinin; hayrıyla ve şerriyle amellerinin Allah'ın dilemesiyle olduğunu açık bir şekilde ifade etmektedir.

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Nefse ve ona düzen verene, sonra ona fücûrunu ve takvasını ilham edene..." (Şems, 7-8),

"Şüphesiz insan pek sabırsız yaratılmıştır. Ona bir kötülük dokunduğu zaman feryat eder. Bir hayır dokunduğu zaman ise pek cimridir." (Meâric, 19-21)

Bu ayetler göstermektedir ki nefsi günahlar ya da takva sahibi kılan Allah'dır (*subhânehû ve teâlâ*). Yine insanı sabırsız sıfatıyla muttasıf olarak yaratan da O'dur. Yine O ***"O sizi yaratandır. Bundan sonra sizden kâfir olanlar da vardır, mümin olanlar da..." (Teğabun, 2)*** buyurmuştur. Görüldüğü gibi ayette, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) mümini ve imanını, kâfiri ve küfrünü yarattığı beyan edilmektedir. Buhârî (*rahimehullâh*) "Halku Ef'âlî'l İbâd/Kulların fiillerinin yaratılması" isminde bir kitap telif etmiş ve bu ayetleri ya da bu ayetlerin bir kısmını delil olarak zikretmiştir. Bir hadiste de ***"Allah her yapanı ve yaptığıı yaratmıştır."*** buyrulmuştur.

Allah'ın mahlûkatın tamamı hakkındaki ilminin onların yaratılmalarından önce sebkât ettiğine ve bunun yazıya geçirildiğine; kimin saadet kimin şekavet ehli olduğunun, kimin cennet kimin cehennem ehli olduğunun Allah'ın onları var etmeden önce belli olduğuna dair deliller

ise gerçekten çoktur. Örneğin Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Yeryüzünde ya da nefislerinizde (size) uğrayan hiçbir musibet yoktur ki Biz onu yaratmadan önce bir kitapta bulunmasın. Şüphesiz bu Allah'a kolaydır." (Hadid, 22)

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: "Allah, mahlûkâtın kaderini, gökleri ve yeri yaratmadan elli bin yıl önce, Arş'ı su üzerindeyken yazmıştır."

Yine başka bir hadiste o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: "Allah'ın ilk yarattığı şey kalemdir. Allah ona "Yaz!" demiş, kalem de kıyamete kadar olacak ne varsa hepsini yazmıştır." Bu konudaki hadislerin sayısı gerçekten çok fazladır.

İşte, Allah'ın kulların fiillerini yaratmadığını ve bu fiillerin onlardan sadır olmasını dilemediğini savunduklarını söylediğimiz kimseler, Kaderiyye mensuplarıdır. Onlar bu ümmetin mecusileridir. Başka bir taife ise onların tam karşı tarafında yer almış ve kaderi ispat konusunda aşırıya gitmiştir. Bu kimseler de Cebriyye olarak isimlendirilmişlerdir. Onlar, kulun kendisinden sadır olan fiiller konusunda mecbur olduğunu, kendisinin hiçbir kuvvetinin ve seçim hakkının olmadığını, rüzgârın hareket ettirdiği bir ağaç dalı konumunda olduğunu savunmuşlardır. Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in yolu ise, kulların fiillerinin Allah tarafından yaratıldığı ve O'nun dilemesiyle meydana geldiğine inanmaktır. Fiiller, kulların fiilleridir. Kullar kendi seçimleriyle bu fiilleri işlemişlerdir. Bu sebeple kullar, yaptıkları sebebiyle ödüllendirilir ya da cezalandırılırlar.

Selef, Cebriyye'yi de, kader meselesine dalmaları sebebiyle Kaderiyye olarak isimlendirmektedir. Bu sebeple Hallal, "Es-Sünne" isimli kitabında "Kaderiyye mezhebine ve onların Allah'ın kulları günah işlemeye zorladığı şeklindeki görüşlerine reddiye" şeklinde bir bab başlığı açmış, sonra da Bakıyye'den şunu rivayet etmiştir: "Zebîdî ve Evzâî'ye cebr hakkında sordum. Zebîdî dedi ki: "Allah'ın şanı bundan büyüktür, Allah'ın kudreti; mecbur bırakmaktan ve zorlamaktan daha büyüktür. Fakat O, kaza ve kader takdir eder. Kulunu, gerekli kıldığı şeye meyilli olarak yaratır." Evzâî de dedi ki: "Cebrin Kur'an'da veya Sünnet'te bir aslının olduğunu bilmiyorum. Böyle bir şeyi söylemeye çekinirim. Fakat kaza, kader, yaratma ve yönlendirme Kur'an'dan ve hadislerden bilinir."

İbni Teymiyye (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Tebe-i Tâbiîn'den olan bu iki imamın zikrettiği bu iki cevap, verilebilecek en güzel cevaplardandır. Zebîdî'ye gelince, yukarıda zikredilen şeyi söylemiştir. Çünkü lügatte cebir, kişiye rızası olmaksızın bir şeyi gerekli kılmaktır. Nitekim fakihler, "Kadın evlenmeye mec- bur edilir mi? Velisi onu evlenmeye zorlarsa kadın ne yapar?" şeklinde sorular sormuşlardır. İşte Zebîdî bu yüzden "Allah, kişiyi bir şeye zorlamaktan yücedir" demiştir. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kulu tercih ettiği şeyi yapan, yaptığı şeyden razı olan, terk ettiği şeyden de hoşlanmayan bir kimse kılabilir. Demek ki kişinin tercih ettiği fiilleri yapması durumunda bir cebir söz konusu değildir. Aynı şekilde kişinin hoşlanmayarak ya da istemeyerek terk ettiği amelleri yapmaması durumunda da bir cebir söz konusu değildir.

Rivayet edildiğine göre Süfyân Es-Sevrî de cebir görüşünü reddetmiş ve "Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kullarını bazı şeylere meyilli olarak yaratmıştır." demiştir. Ondan rivayette bulunan kimse ise şöyle demiştir: "Zannediyorum (Süfyan) Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Eşecc Abdulkays'a söylediği "*Sen bu iki haslet üzere yaratıldın.*" buyruğuna işaret etmiştir. Eşecc de buna cevaben "Beni sevdiği iki haslet (yani yumuşaklık ve vakar) üzere yaratan Allah'a hamdolsun" demişti.

Mervezî, İmam Ahmed'e, Allah'ın kulları mecbur bıraktığını söyleyen bir adam hakkında sormuş, İmam Ahmed de "Bu bizim görüşümüz değildir" demiş ve bu görüşü reddetmiş, sonra da "*Allah dilediğini saptırır, dilediğini de hidayete iletir.*" (*Müddessir*, 31) demiştir.

Mutezile'ye gelince, onlar "el-menziletu beyne'l menzileteyn/iki konum arasındaki konum" görüşünü savunan kimselerdir. Yani onlara göre büyük günah işleyen kimse küfür ile İslam arasında bir yerde konumlanır. O, ne müslüman ne de kâfirdir. Yine onlara göre bu kimse cehennemde ebedi olarak kalır. Cehenneme giren kimse ise, oradan ne şefaât ile ne de başka bir şekilde çıkamaz.

Bu görüşe sahip olduğu bilinen ilk kimse Amr b. Ubeyd'dir. O ve ashabı, cemaatten ayrı bir şekilde otururlardı. Bu yüzden Katade ve başka zatlar "Bunlar muteziledir/insanlardan ayrı duran kimselerdir" demiştir. Mutezile, Hasan El-Basrî'nin vefatından sonra Basra'da bulunuyordu. Onlar daha sonra görüşleri arasına kaderi yalanlamayı katmışlardır. Daha sonra bunlara bir de Allah'ın sıfatlarını inkâr etmeyi eklemişlerdir. Yine onlar

sıfat olmadan sadece ismi ispat ederler ve derler ki: "İlmi olmaksızın bilendir, duyması olmaksızın duyandır, görmesi olmaksızın görendir." Yine diğer sıfatları da bu şekilde yorumlarlar. Onlar görüşleri itibariyle hem Kaderiyye hem de Cehmiyye'dir. Fakat bunlardan, "el-menziletu beyne'l menzileteyn" görüşleriyle ve günahkâr muvahhidlerin cehennemde ebedi kalacakları iddialarıyla ayrılırlar.

Haricilere gelince, onlar Ali'ye (*radiyallâhu anh*) isyan edenlerdir. Bundan önce de Osman'ı (*radiyallâhu anh*) öldürmüşlerdir. Osman'ı, Ali'yi, Talha'yı, Zübeyr'i, Muaviye'yi, Ali ve Muaviye'nin taraftarlarını tekfir etmişler, onların kanlarını helal saymışlardır.

Onların mezhebinin temeli; Allah'ın ve Rasûlü'nün kendisinden sakındırdığı dinde aşırılıktır. Onlar büyük günah işleyen kimseleri tekfir etmişlerdir. Hatta bazıları küçük günah işleyen kimseleri bile tekfir etmiştir. Ali (*radiyallâhu anh*) ve ashabını günah olmayan bir şey sebebiyle tekfir etmişlerdir. Onları, Amr b. Âs'ı ve Ebû Mûsa El-Eş'arî'yi hakem tayin etmeleri sebebiyle tekfir etmişler, "Hüküm yalnız Allah'ındır" demişlerdir.

Günah işleyen kimseyi tekfir etmelerinin delili olarak, kendisi hakkında hataya düştükleri bazı genel ifadeleri ileri sürmüşlerdir. Örneğin şu ayetleri ileri sürmüşlerdir:

"Kim Allah'a ve Resulü'ne karşı gelirse, onun için içinde ebedi olarak kalacağı cehennem ateşi vardır." (Cinn, 23),

"Kim Allah'a ve Resulü'ne karşı gelir ve Allah'ın sınırlarını aşarsa, Allah onu içerisinde ebedi olarak kalacağı bir ateşe sokar." (Nisa, 14),

"Kim bir mümini kasıtlı olarak öldürürse, onun cezası içerisinde ebedi olarak kalacağı cehennemdir." (Nisa, 93)

Ehli Sünnet ve'l Cemaat ise, büyük günah işleyen kimselerin, tevhid üzere can verdikleri takdirde cehennemde ebedi olarak kalmayacağı, cehenneme günahı sebebiyle giren kimselerin de oradan çıkacağı üzerinde icma etmiştir. Nitekim bu konuda Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edilen hadisler tevatür derecesine ulaşmıştır.

Eğer zina eden, içki içen, namuslu kadınlara zina iftirası atan, hırsızlık yapan ya da bunlar gibi herhangi bir büyük günah işleyen kimseler, dinden çıkan kâfirler olsaydı; onların hükmünün, Allah'ın mürtedler hakkındaki

hükmü olan ölüm olması gerekirdi. Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) zina eden bekâra değnek, hırsıza el kesme, içki içene ve iftira atana da aynı şekilde değnek cezası belirlemiştir. Bu da Allah'ın onlar hakkındaki hükmünün, Hâricîler'in söylediğinin aksine, günahları sebebiyle tekfir edilmemeleri olduğunu göstermektedir.

Onların mezhebinin aslının insanları günahları sebebiyle tekfir etmek olduğunu, onların Rasûlullah'ın ashabını tekfir ettiklerini, onları öldürmeyi helal saydıklarını ve bununla Allah'a yakınlaşmaya çalıştıklarını bildiğin zaman; günümüzdeki birçok kimsenin Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab ve takipçilerinin Hâricî olduğunu söylerken nasıl bir sapıklık içerisinde bulunduğunu da görürsün. Çünkü onların mezhebi Hâricîler'in mezhebine muhaliftir. Onlar, Rasûlullah'ın ashabının tamamını dost bilir, onların onlardan sonra gelenlere olan üstünlüğüne inanır, onlara uymayı vacip görür, onlar için dua eder, onlara ta'n eden ya da onlardan birisini küçümseyen kimseyi sapık görürler. Yine onlar insanları günahları sebebiyle tekfir etmezler. Günah işleyen kimselerin İslam'dan çıktığını söylemezler. Ancak Allah'a şirk koşan ve şirk koşmayı güzel gören kimseleri tekfir ederler. Şirk koşan kimse, Kitap, Sünnet ve icma ile kâfirdir. Şu halde bu kimseler nasıl Hâricîler'le bir tutulabilir?

Böyle bir şeyi ancak avamı dinden soğutmak isteyen inatçı bir kimse ya da Hâricîler'in görüşlerinin cahili olan ve söylediği şeyi taklit ile söyleyen bir kimse söyleyebilir. Şeyh'in takipçilerinden birinin, cahilliği sebebiyle, büyük günah işleyen kimsenin kâfir olduğunu söylemek cüretinde bulunduğunu farz etsek bile; bunu bir topluluğun tamamına nispet etmek caiz olmaz. Bir topluluğa ancak, şeyhlerinin ve ondan sonra gelen âlimlerinin görüşleri nispet edilebilir. Bu inşafı biri için açık bir meseledir. İnatçı ve mutaassıp kimseye gelince, onun için yapacak bir şey yoktur.

Kendileri hakkında soru sorulan bu fırkaların görüşlerini öğrendiysen, şunu da bil: Günümüzde büyük şehirlerin halklarının çoğunluğu Eş'arî'dir. Eş'arîler'in Rab Teâlâ'nın sıfatları hakkındaki görüşleri, Mutezile'nin ve Cehmiyye'nin bazı görüşlerine muvafıktır. Onlar bazı sıfatları ispat ederken bazılarını nefyederler. Hayat, ilim, kudret, irade, duyma, görme, konuşma sıfatlarını kabul ederler. Bunların haricindeki sıfatları ise batıl tevillerle inkâr ederler.

Ayrıca onlar, her ne kadar Ehli Sünnet'e muvafık olarak kelim sıfatını kabul etseler de, tam anlamıyla kabul etmemektedirler. Zira onlara göre kelim, yalnızca manadır. Onlar, Kur'an'ın harflerinin yaratılmış olduğunu, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) harf ve ses ile konuşmadığını iddia ederler. Cehmiyye ise buna karşılık onlara "Sizin bu sözünüz, bizim "Allah'ın kelamı yaratılmıştır" sözümüzün aynısıdır" demiştir. Çünkü onların kastettiği şey de Kur'an'ın harfleri idi, manası değil. Selef'in tamamının görüşü ise şudur: Kur'an Allah'ın yaratılmamış kelamıdır. Allah Kur'an'ın hem harfleriyle hem de manalarıyla konuşmuştur. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) ses ile konuşur. Dilediği kimse o sesi duyar.

Yine Eş'arî'ler, Rab Teâlâ'nın göklerin üzerinde olduğunu ve Arş'ına istiva ettiğini kabul etmezler. O'nun yukarıda olduğunu ve Arş'ı üzerine istiva ettiğini kabul edenleri ise mücessim ve müşebbih olarak isimlendirirler. Bu Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in mezhebine zıttır. Zira Ehli Sünnet ve'l Cemaat; yükseklik ve istiva sıfatını, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendi nefsinden haber verdiği ve Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) O'nu vasıflandırdığı şekilde, tekyife ve tatile sapmadan ispat eder.

Selef'ten birçok kimse yükseklik ve istiva sıfatını kabul etmeyenlerin kâfir olduğunu açık bir şekilde ifade etmiştir. Eş'arîler bu sıfatlar konusunda Cehmiyye'ye muvafakat etmiştir. Şu kadar var ki Cehmiyye ve Hululiyeye, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) her yerde olduğunu söylerken, Eş'arîler şöyle derler: "O hiçbir yer yokken vardı. O mekânı yaratmadan önce neredeyse şimdi de oradadır."

Eş'arîler, müminlerin cennette Rablerini görmeleri meselesinde Ehli Sünnet'e muvafakat ederler. Fakat sonra görmenin manasını açıklarken "Allah'ın, gözüyle bakan kimsenin kalbindeki yarattığı ziyade bir ilimdir, hakiki manada bir görme söz konusu değildir." demişlerdir. Böylece onlar, Kur'an'ın ve Rasûlullah'dan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edilen tevatür derecesine varan hadislerin delalet ettiği görmeyi nefyetmişlerdir.

Eş'arîler'in bir diğer görüşü de iman tasdikten ibaret olduğudur. Onlar, iman kapsamına azaların amellerini dâhil etmezler. "Ameller her ne kadar hadislerde iman olarak isimlendirilmişse de bunlar hakikat değil mecazdır." derler.

Ehli Sünnet ve'l Cemaat'e göre ise iman, kalp ile tasdik, dil ile ikrar, azalar ile ameldir. Âlimlerden bir topluluk, amelleri iman kapsamından dışarı çıkaran kimseyi tekfir etmiştir.

Eş'arîler'in mezhebine dair şu zikrettiklerimiz üzerinde; onların Rab Teâlâ'nın zikrettiğimiz yedi sıfatı dışındaki sıfatlarını nefyettikleri, "Allah harf ve ses ile konuşmamıştır, Kur'an'ın harfleri yaratılmıştır" dedikleri, Rab Teâlâ'nın kelimasının tek bir manadan ibaret olduğunu ve Kur'an'ın Tevrat ve İncil'in aynısı olduğunu iddia ettikleri, "Allah'ın Arapça kelamı dendiği zaman o Kur'an'dır, İbranice kelamı dendiği zaman o Tevrat'tır, Süryanice kelamı dendiği zaman o İncil'dir" dedikleri, müminlerin Rablerini cennette gözleriyle göreceklerini kabul etmedikleri üzerinde iyice düşündüğün zaman; Eş'arîler'i Ehli Sünnet'ten sayan kimsenin hata içerisinde olduğunu anlarsın. Nitekim Es-Seffârînî bazı sözlerinde bunu söylemiştir. Fakat onun Eş'arîler'i Ehli Sünnet'e dâhil etmesinin sebebi, onlarla iyi geçinmek istemiş olması olabilir. Zira bugün Eş'arîler insanların çoğunluğunu oluşturmaktadır. Devlet onların elindedir. Şunu da söylemek gerekir ki, Hanbelîler'in müteahhirîninden olan bazı kimseler bazı meselelerde Eş'arîler'e uymuştur.

Yine Şeyh Abdullah Ebâ Butayn'a "Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrinde hayatta mıdır?" diye soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Allah (subhânehû ve teâlâ) şehitlerin hayatta olduğunu bildirmiştir. Hiç şüphe yok ki, peygamberlerin derecesi şehitlerin derecesinden daha yukarıdadır ve onların hayatta olmaları evleviyetle söz konusudur. Evet, peygamberler kabirlerinde hayattadırlar. Biz şehitlerin cesetlerinin çürüdüğüne, hatta bazen cesetlerini yırtıcı hayvanların yediğine şahit oluyoruz. Fakat buna rağmen onlar **diridirler ve Rablerinin katında rızıklandırılmaktadırlar. Allah'ın kendilerine lütfundan verdiği şeylerle mutludurlar ve arkalarındaki kendilerine katılmayan kimseler için de sevinirler...** (Ali İmran, 169-170) Onların hayatı berzah hayatıdır. Allah bu hayatın hakikatini en iyi bilendir.

Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem), Kur'an ve Sünnet'in naslarına göre vefat etmiştir. Kim onun öldüğü hakkında şüphe ederse, o kimse kâfirdir. İnsanlardan birçoğu, özellikle şu zamanlarda; Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem), kabrinde, yeryüzünde ve ashabının arasında bulunduğu durumdaki hayatına benzer bir hayatla diri olduğunu iddia etmektedirler. Bu büyük bir hatadır. Çünkü Allah (subhânehû ve teâlâ) onun ölmüş olduğunu haber vermiştir.

Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) Nebi'yi (sallallâhu aleyhi ve sellem) bizim için kabrinde dirilttiğine, onu tıpkı ölümünden önceki gibi yaşattığına dair sahih bir rivayet var mıdır? Aksine, hiç kimsenin diri kalmayacağına dair kesin delil ortadadır: Allah (subhânehû ve teâlâ) **"Bu gün mülk kimindir?" (Mü'min, 16)** buyurmuştur. Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefat etmiş olacak, sonra Allah (subhânehû ve teâlâ) onu kabrinde diriltecek, sonra o tekrar ölecek, öyle mi? Onun için üç ölüm, ondan başkası için iki ölüm olacak, öyle mi? Hâlbuki Ebû Bekir (radiyallâhu anh), vefatından sonra onun yanına gelmiş ve şöyle demiştir: "Sana yazılan ölüme gelince, onu tecrübe ettin. Allah sana iki ölümü birden göstermeyecektir."

Ayrıca Allah (subhânehû ve teâlâ) cennet ehlinden bahsederken şöyle buyurmuştur: **"Onlar orada birinci ölümün dışında bir ölüm tatmazlar."** (Duhan, 56) Yani, onlar dünyadaki ölümlerinden başka ölüm tatmazlar. Şu halde Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) birinci ölümünden sonra ikinci defa ölmüş olabilir mi?

Ayrıca o (sallallâhu aleyhi ve sellem), kabrinde, yeryüzünde bulunduğu zamandaki hayatı gibi bir hayatla diri olsaydı; ashâbı, kendilerine karışık

gelen meseleleri ona sorardı. Ömer (radiyallâhu anh) şöyle demiştir: “Üç şey var ki, Rasûlullah'a onları sormak isterdim: Dede(nin mirastan alacağı pay), kelâle ve ribâ hakkında bazı meseleler.” Buna rağmen Ömer (radiyallâhu anh) onun kabrine gitmiş midir? Aksine o, yağmur duası yaparken Abbas'ı (radiyallâhu anh) vesile kılmış, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrine gidip onu vesile kılarak yağmur talep etmemiştir.

Ayrıca Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) sonra meydana gelen büyük ayrılıklar malumdur. Buna rağmen bir kimse Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrinin yanına gelip de ona ihtilafa düştükleri mevzuyu sormamıştır. Meşhur bir hadiste şöyle buyrulmuştur: “*Bana selam veren hiçbir müslüman yoktur ki, Allah onun selamına karşılık vermem için ruhumu bana iade ediyor olmasın.*” Bu hadis, onun ruhunun sürekli kabrinde bulunmadığına delalet etmektedir. Ölünün kendisini ziyaret edenleri bilmesi ise, Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) mahsus bir durum değildir.

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabrindeki hayatının tıpkı vefatındaki önceki hayatı gibi olduğunu zannedenler; Eş-Şifâ ve benzeri kitaplarda geçen ve kendi aralarında meşhur olan bir hikâyeyi söylerler. Hikâyeye göre İmam Malik, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) mescidinde sesini yükselten Mansûr'a “Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) mescidinde sesini yükseltme, çünkü onun vefat etmiş durumdayken hürmeti, diri haldeyken hürmeti gibidir.” demiştir. İbni Kayyim (rahimehullâh), Nûniyye'sinde, bu iddiada bulunan kimselere cevap vermek üzere ayrı bir fasıl açmış ve gerçekten güzel bir şekilde cevap vermiştir. Allah ona rahmet etsin.

“*Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısıdır.*” hadisine gelince, bu hadisin aslı yoktur. Fakat Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) Ali'ye (radiyallâhu anh) hitaben söylediği “*Senin bana olan durumun, Harun'un Mûsa'ya olan durumu gibidir.*” buyruğuna gelince, bu sahih bir hadistir. Bu hadisin vürûd sebebi ise şudur: Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) Tebük Gazvesi için hazırlandığı zaman, Ali'nin (radiyallâhu anh) gazveye çıkmasına izin vermemiş ve onu ailesine bakması için arkasında bırakmıştı. Bunun üzerine Ali (radiyallâhu anh) Rasûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) “Beni kadınlarla ve çocuklarla mı bırakıyorsun, ey Allah'ın Rasûlü?” demişti. Buna karşılık Nebi de (sallallâhu aleyhi ve sellem) “*Mûsa'nın yanında Harun ne konumdaysa, benim yanımda o konumda olmak istemez misin?*” buyurmuştu. Âlimler, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu buyruğuyla, Allah Teâlâ'nın “*Musa, kardeşi Harun'a dedi ki: Kavmimin*

arasında benim vekilim olarak kal." (A"raf, 142) buyruğuna işaret ettiğini söylemişlerdir. Yani burada anlatılmak istenen şey Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem), gazvesi esnasında Ali'yi (radiyallâhu anh) ailesine bakması için arkada bırakmasıdır.

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) müşriklere şefaati edeceğini söyleyen kimselerin iddiasına gelince, bu bir yalandır. Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) sözü bunu reddetmektedir: Ebû Hureyre (radiyallâhu anh), kendisine "İnsanlar arasında şefaati en fazla hak eden kimseler kimlerdir, ya Rasûlallah?" diye sorduğu zaman Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Lâ ilâhe illallâh diyen ve bununla Allah'ın yüzünü isteyenlerdir." buyurmuştur. Demek ki onun şefaati tevhid ehli içindir, müşrikler için değil. Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Ben, duamı, ümmetimden büyük günah işleyen kimselere şefaati etmek için sakladım. Yüce Allah dilerse o (şefaati), Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamış kimselere ulaşacaktır."

Yine ona (*rahimehullâh*), fetret zamanlarında ölen ve kendilerine davet ulaşmayan kimseler hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Fetret zamanlarında ölen ve Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) daveti kendisine ulaşmamış olan kimsenin hükmünü en iyi Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bilir. Ayrıca "fetret" isminin bazı ümmetleri içine alıp bazılarını dışarıda bırakması gibi bir durum söz konusu değildir. (Her ümmette fetret zamanı olabilir.) Nitekim İmam Ahmed, "Er-Reddu ale'z Zenâdikati ve'l Cehmiyye" isimli kitabının girişinde şöyle demiştir: "Peygamberlerin kesintiye uğradığı her fetret dönemi için ilim ehlinen kalan bazı kimseleri ikame eden Allah'a hamdölsun." Bu lafız aynı zamanda Ömer'den de (*radiyallâhu anh*) rivayet edilmiştir. Biz fetret ehlinin hükmü konusunda söz söylemekle mükellef değiliz. Bu meseledeki ihtilaf ise malumdur.

(İbni Müflih) "Fürû'" isimli kitabında, müşriklerin çocuklarının, keza deli olduğu halde bülûğa eren müşriğin hükmünden bahsederken şöyle demiştir: "Kendisine davet ulaşmayan kimseye davetin bir benzeri tebliğ edilir. Bunu hocamız söylemiştir. Ayrıca "Kitâbu'l Fünûn'da mezhep âlimlerimizin bu kimsenin cezaya uğratılmayacağı görüşünde oldukları rivayet edilmiştir. İbni Hâmid'den ise bu kimsenin mutlak olarak cezalandırılacağı görüşü nakledilmiştir." Daha sonra sözü şuraya getirir: "Kâdı Ebû Ya'lâ, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*)'nın "**Biz peygamber göndermedikçe azap edecek değiliz.**" (*İsra*, 15) buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Bu ayet göstermektedir ki, Allah'ı bilmek akıl ile vacip olmaz, ancak şariat ile vacip olur. O da peygamberlerin gönderilmesidir. Bir insan peygamberin gelmesinden önce ölse, onun cehennemlik olduğu kesin bir şekilde söylenemez." İbni Müflih'in sözleri burada sona erdi.

İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*), mükelleflerin tabakalarından bahsederken, on dördüncü tabaka hakkında şunları söylemiştir: "Ne bir taati, ne bir masiyeti, ne bir küfrü, ne de bir imanı olmayan kimselerdir. Bunlar sınıf sınıftır. Onlardan bazılarına davet hiçbir şekilde ulaşmamıştır ve onlar davet adına hiçbir şey duymamışlardır. Bazıları ise hiçbir şeye akıl erdiremeyen delilerdir. Bazıları hiçbir şey duymayan sağırlardır. Bazıları ise müşriklerin temyiz çağına ulaşmadan ölen çocuklarıdır. İşte ümmet, bu tabakanın hükmü konusunda derin bir ihtilafa düşmüştür." İbnu'l Kayyım daha sonra görüşleri nakletmiş ve hocasının tercih ettiği görüşü, yani bu zikredilenlerin kıyamet gününde imtihana tabi tutulacakları görüşünü tercih etmiştir.

İbnu'l Kayyım bu görüşünü tercih ederken, İmam Ahmed'in Müsned'inde Esved b. Surey'den merfu olarak rivayet ettiği şu hadisi delil olarak zikretmiştir: *"Dört kişi vardır ki, bunların kıyamet gününde ileri sürecekleri bir mazeretleri olacaktır: Hiçbir şey duymayan sağır kimse, deli kimse, bunamış kimse ve fetret zamanında vefat etmiş kimse. Sağıra gelince, o, "Rabbim, İslam bana ulaştı fakat ben bir şey duymuyordum" diyecektir. Deliye gelince, o, "Rabbim, İslam bana ulaştı fakat o zaman çocuklar üzerime deve pisliği atıyorlardı" diyecektir. Bunağa gelince, o, "Rabbim, İslam bana geldi fakat benim aklım ermiyordu" diyecektir. Fetret döneminde vefat eden kimseye gelince, o, "Rabbim bana hiçbir peygamber gelmedi" diyecektir. Sonra Allah onlardan (peygamberlere) itaat edeceklerine dair söz alır. Sonra onlara "Cehenneme girin!" diye bir peygamber gönderir. Nefsimi elinde tutan Zâta yemin ederim ki, oraya girseler orası onlar için mutlaka serin ve selametli bir yer olur."*

İbnu'l Kayyım ayrıca Ebû Hureyre'nin rivayet ettiği benzer lafızdaki hadisi nakletmiştir. Yalnız bu hadisin sonunda *"Kim oraya girmezse, oraya döndürülür."* ilavesi vardır.

İbni Kesir (rahimehullâh), Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Biz peygamber göndermedikçe azap edecek değiliz."** (İsra, 15) buyruğunun tefsirinde şunları söylemiştir: *"Bu meselede âlimler ihtilaf etmişlerdir. Bu mesele, küçük yaşta ölen ve babaları kâfir olan çocukların durumu meselesidir. Aynı şekilde deli, sağır, bunak, ahmak ve fetret zamanında ölen kimsenin durumu hakkında da ihtilaf edilmiştir. Bunların durumu hakkında bazı hadisler rivayet edilmiştir. Şimdi ben, Allah'ın yardımını ve tevfiğiyle onları zikredeceğim."* İbni Kesir böyle demiş ve bu mesele hakkında on hadis rivayet etmiştir. İlk olarak az önce zikrettiğimiz hadisi nakletmiş sonra da meseledeki ihtilafa işaret etmiştir.

İbni Kesir şöyle devam etmiştir: *"Âlimlerden bazıları, bu kimselerin kıyamet gününde imtihana tabi tutulacaklarını, onlardan itaat edenin cennete gireceğini ve Allah'ın onlar hakkındaki ilminin gerçekleşeceğini, onlardan isyan edenlerin ise cehenneme gireceğini ve Allah'ın onlar hakkındaki ilminin gerçekleşeceğini savunmuşlardır. Bu görüş delillerin arasını bulan görüştür. Yukarıda zikrettiğimiz ve birbirlerini destekleyen hadisler de açık bir şekilde bu görüşü desteklemektedir. Eş'arî de bunu Ehli Sünnet'in görüşü olarak nakletmiş, sonra bu görüşe ahiretin teklif yeri olmadığını ileri sürerek karşı çıkan kimselere ise şöyle cevap vermiştir..."* İbni Kesir sonra sözü şuraya getirmiştir: *"Bu mesele hakkında konuşmak için sahih delillere ihtiyaç*

duyulduğu için ve bu konuda hiçbir ilmi olmayan kimselerin konuşması sebebiyle, âlimlerden bir topluluk bu meselede konuşmayı hoş görmemiştir. Bu yol, İbni Abbas, Ebû Hanîfe ve Kasım b. Muhammed gibi kimselerden rivayet edilmiştir.”

İbni Kesir daha sonra şunları eklemiştir: “Şu bilinmelidir ki, küçük yaşta ölen çocukların hükmündeki ihtilaf sadece müşriklerin çocuklarıyla ilgilidir. Müslümanların ve müminlerin çocuklarına gelince, onlar hakkında bir ihtilaf söz konusu değildir. Kâdı Ebû Ya'lâ El-Hanbelî, İmam Ahmed'in "Onların cennet ehli olduğu hakkında ihtilaf edilmez" dediğini rivayet etmiştir. İbni Abdulberr'in âlimlerin bu konuda sustuklarını ve bu çocukların hükmünün Allah'ın meşietine bağlı olduğunu nakletmesine gelince; bu görüş, Malik'in, Muvatta'sında, Kader Kitabı'ndaki bab başlıklarını isimlendirmesine bakılarak çıkarılan görüşe benzemektedir. Fakat bu görüş çok garip bir görüştür. Kurtubî de "Et-Tezkira" isimli eserinde buna benzer bir görüşü nakletmiştir.”

İbni Kesir yine şöyle demiştir: "*Müminle savaşmak küfürdür*", "*Nesebinden teberri eden kimsenin yaptığı şey küfürdür*" gibi günahları işleyen kimseye mutlak olarak küfür nispet eden hadislerle gelince; âlimlere göre bu hadisler insanları şiddetli bir şekilde sakındırma amacıyla söylenmiştir. Ayrıca Ehli Sünnet, bu gibi günahları işleyen kimsenin İslam dairesinden çıkmayacağı üzerinde icma etmiştir. Günahlar hakkında "küfürden aşağı küfür" denir. Aynı şekilde "zulümden aşağı zulüm" ve "fısktan aşağı fık" ifadeleri kullanılır. Aynı şekilde (zahiren) bazı büyük günahları işleyen kimseye cennetin haram olduğunu ifade eden hadisler de, şiddetli bir şekilde sakındırma amacıyla söylendikleri şeklinde tevیل edilir. Çünkü Ehli Sünnet ve'l Cemaat, tevhid ehlinde hiç kimsenin cehennemde ebedi olarak kalmayacağı üzerinde icma etmiştir. Nitekim Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edilen tevatür derecesine ulaşmış hadisler de buna delalet etmektedir.

Yine Şeyh Abdullah Ebâ Butayn'a "El-Hameviyye" müellifinin şu sözlerinin manası soruldu: "Ona, batınlarıyla muvafakat edip zahirleriyle muvafakat etmekten aciz kalan, ya da zahirleriyle muvafakat edip batınlarıyla muvafakat etmekten aciz kalan, ya da imkânları ölçüsünde hem zahirleriyle hem de batınlarıyla ona muvafakat eden kimselere gelince; bunlar mutlaka onun sünnetinden sapanlar tarafından eksiklikle itham edilecek ve kendilerine itham edilecek eksiklikle kınanacaklardır. Onun sünnetinden sapanlar, onları, -taktıkları isimlerin doğruluğuna inansalar bile- hakikate ters isimlerle isimlendireceklerdir. Rafızî'nin, "Kim Ebû Bekir'e ve Ömer'e buğzetmezse, o kimse Ali'ye buğzetmiştir." demesi gibi..."

O da şöyle cevap verdi: Müellif bunları zikretmeden önce, Sünnet'in, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) itikat, denge, söz ve amel olarak üzerinde bulunduğu yol olduğunu zikretmiştir. Daha sonra ona basiret üzere tâbî olan kimselerden bahsetmiştir. O kimseler ki, hem hayattayken hem de ölümden sonra, hem zahiren hem de batınen insanlar arasında ona en yakın olanlardır. Müellif bundan sonra, ona batınlarıyla muvafakat ettikleri halde zahirleriyle muvafakat etmekten aciz kalan zümreyi zikretmiştir. Yani onlar, itikadi meselelerde ona uymuş fakat söz ve amel olarak yerine getirilmesi gereken şeyleri yerine getirmekten aciz kalmışlardır. Örneğin Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) davette bulunamamışlardır. Bir taife de zahirleriyle ona uydukları halde, batınlarını ona tam anlamıyla uyduramamışlardır. Bunlar, batınlarının hak üzere mi batıl üzere mi olduğunu kalpleriyle tam olarak bilemeyen kimselerdir. Onlarda bu açıdan bir eksiklik vardır. Bir topluluk da imkânları ölçüsünde ona hem zahiren hem de batınen uymuşlardır. Fakat onlar ilk başta zikredilen; Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hem itikat, hem denge, hem söz, hem de amel olarak basiret üzere uyan kimselerin gerisindedirler. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine ona (*rahimehullâh*), Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Ben, insanların kendisinin ayağı dibinde -başka bir rivayette akibinde- toplanacağı Hâşir'im/toplayıcıyım." buyruğu hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Benim beş ismim vardır." buyurmuş ve bunların arasında "İnsanların kendisinin ayağının dibinde toplanacağı Haşir" i zikretmiştir. Hadiste geçen قَدِمُ kelimesindeki yâ harfi şeddesiz olarak

da şeddeli olarak da rivayet edilmiştir. Şeddesiz olduğu durumda tekil (ayağım) manası, şeddeli olduğu durumda ikil (iki ayağım) manası ortaya çıkar. "Akibimde" buyruğunun manasına gelince, "Benim izim üzerinde, benim nübüvvetimden ve risaletimden sonra" demektir. Zira ondan sonra bir peygamber yoktur. Bazıları ise, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) insanların önüne geçeceğini, insanların onun arkasında olacağını; ya da insanların mahşerde onun izini takip edeceğini, çünkü yerin kendisi üzerinden ilk yarılacağı kimsenin o olduğunu söylemişler, bu kelimeye bu şekilde mana vermişlerdir. (Yine bu hadiste zikredilen) Âkib isminin manasına gelince, kendisinden önceki kimseye hayırda mirasçı olan kimsedir. "عقة الرجل للده" denir, yani "Adam oğluna hayır bıraktı". Bu kelimenin, Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sonra peygamber gelmeyeceğini ifade ettiği de söylenmiştir. Çünkü bir şeyin akibi sonudur. O peygamberlerin akibi, yani sonuncusudur.

Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman b. Hasan'a (*rahimehumullah*), Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın -Allah onun ecrini ve mükâfatını bol bol versin- akidesi ve insanları kendisine çağırdığı şeyin hakikati hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd Allah'a mahsustur. O'na hamd eder, O'ndan yardım ister, O'ndan bağışlanma diler, O'na tevbe ederiz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayet etmişse, onu saptıracak kimse yoktur. Kimi de saptırmışsa, onu hidayet edecek kimse yoktur.

Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Tektir ve ortağı yoktur. Muhammed de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) O'nun kulu ve resulüdür. Allah, onu, kıyametin öncesinde müjdeleyici ve uyarıcı olarak göndermiştir.

Bundan sonra: Allah seni doğruya iletсин. Benden; şeyh, imam, âlim, önder, İslam'ın izleri silindikten sonra onu tekrar yenileyen ve İnsanların Seyyidi'nin dinine yardım eden Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın halini açıklayan anlaşılır ve kısa bir risaleyi sana göndermemi istedin. Allah onun varacağı yeri güzel kılsın. Onun mükâfatını kat kat katlayarak versin. Onun vereceği hesabı kolaylaştırsın.

Allah seni doğruya iletсин. Bana, sizin taraflarınızda bu konuda bir bilginin bulunmadığını ve aranızdaki bazı talebelerin bu konuyla ilgili malumat sahibi olmaya istekli olduğunu söyledin. Ben de sana bu risaleyi yazdım. Bu sayfaları acele ile doldurdum ki; bu imamın neye davet ettiğini, nasıl bir itikada ve tam anlayışa sahip olduğunu öğrenmek isteyen ve bu konuya rağbet eden kimse hakikati öğrensin; bu risale üzerinde düşünen kimse de düşmanların insanları doğru yoldan çevirmek ve delilleri gizlemek amacıyla ona attığı yalanların ve iftiraların farkına varsın.

Onun düşmanları ve karşıtları iyice çoğalmıştır. Söyledikleri ve naklettikleri şeyler içerisindeki iftiralar iyice artmıştır. Belki insaf ve tahkik ehli kimseye doğru yol ve menhec adına bir şeyler bulaşır da; şer'î asılları ve kendisinden razı olunan kanunları düşünüp her nimetin bir hasetçisi

olduğunu, her hakkın da bir inkârcısı olduğunu görür; böylelikle insanlar arasında adaletli, güvenilir ve zabt sahibi kimselerden başkasının naklettiği sözleri ve hükümleri kabul etmez.

İşte bu hal üzere olan kimse, kendisine nakledilen her şeyin ve duyduğu her şeyin peşine düşme sıkıntısından kurtulur. Uydurulan ve ortaya atılan çoğu şeye iltifat etmez. Açık ve Şeriat'e uygun bir menhec üzere olur.

FASIL

Şeyh'in nesebi şöyledir: İmam, âlim, önder, mahir, Muhammed b. Abdulvehhab b. Süleyman b. Ali b. Muhammed b. Ahmed b. Râşid b. Berîd b. Muhammed b. Berîd b. Müşrif.

O (*rahimehullâh*), Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hicretinden bin yüz on beş sene sonra Necd bölgesindeki Ayniyye beldesinde dünyaya gelmiştir. Orada büyümüş, Kur'an'ı orada öğrenmiş ve on yaşına gelmeden önce Kur'an'ı sağlam bir şekilde hıfzetmiştir. Keskin bir anlayışa sahipti. Hızlı kavıyor ve hızlı ezberliyordu. Ailesi onun anlayışına ve zekasına hayret ediyordu.

Kur'an'ı hıfzettikten sonra ilimle meşgul olmaya başladı ve ilim talep etme konusunda azimli davrandı. İlim talebi için yolculuğa çıkmadan önce bir miktar ilim öğrendi. Hızlı yazı yazardı. Bazen bir defteri bir oturuşta yazardı.

Kardeşi Süleyman şöyle demiştir: "Babası onun anlayışına hayret eder, yaşının küçük olmasına rağmen ondan istifade ettiğini itiraf ederdi."

Babası, bulunduğu bölgenin müftüsüydü. Dedesi de Necd bölgesinin müftüsüydü. Onun eserleri, kitapları ve fetvaları; ilmine ve fıkına delalet etmektedir. Fıkıh ve fetva konusunda hep dedesine müracaat edilirdi. Dedesi, "Hanbelî Mezhebi'in hizmetçisi" olan Şeyh Mansur El-Behûtî ile aynı asırda yaşamış, onunla Mekke'de bir araya gelmiştir.

Şeyh ihtilam olup bülüğa erdiği zaman, babası onu namaz kıldırması için öne geçirmiş, onu imamlık yapmaya ehil görmüştür. Şeyh daha sonra Beytu'l Haram'ı haccetmek istemiş, babası da onun bu isteğine olumlu karşılık vermiştir. Şeyh bunun üzerine İslam'ın bu farızasını yerine getirmek, haccı bütün rükünleriyle eda etmek için hemen yola koyulmuştur. Oradan da Medîne-i Münevvere'ye geçmiştir. -Salât ve selâmın en faziletlisi orada bulunan zatın üzerine olsun.- Orada yaklaşık iki ay kalmış, daha sonra memleketine sevinçli bir şekilde dönmüştür. Orada İmam Ahmed'in

(rahimehullâh) mezhebi üzere yazılmış fıkıh kitaplarını okumakla meşgul olmuştur. Daha sonra ilim talep etmek için yolculuklar yapmış, ilim tahsilinin ve anlayışının tadını almıştır. Büyük âlimlerle bir araya gelmiştir. Basra'ya ve Hicaz'a defalarca yolculuk yapmış, orada bulunan âlimlerle ve derin ilme sahip hocalarla bir araya gelmiştir. Yine o, Ahsâ'ya da yolculuk etmiştir. Onun Ahsâ'da bulunduğu sırada Ahsâ, hocalarla ve âlimlerle dolu idi. Onlardan dinlemiş, münazaralarda bulunmuş, araştırmış ve istifade etmiştir. Rab Teâlâ'nın yazdığı kader de onun elinden tutmuş ve onu başarıya götürmüştür.

Aralarında Şeyh Abdullah b. İbrâhîm En-Necdî El-Medînî'nin de bulunduğu bazı kimselerden hadis rivayet etmiştir. (Abdullah b. İbrâhîm) ona iki tarikten de icazet vermiştir. Şeyh'in ondan duyduğu ilk hadis, hadis kitaplarında "el-müselselu bi'l evveliyye/zincirleme şekilde ilk olarak rivayet edilen" şeklinde geçen hadistir: Şeyh'ten, Abdullah b. Amr b. Âs'a (radiyallâhu anh) kadar uzanan muttasıl senetle şu hadisi işitmiştir: Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: *"Merhametli olanlar var ya, Rahman onlara merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki gökteki de size merhametetsin."*¹²

Yine ondan, senedi Enes b. Malik'e (radiyallâhu anh) kadar ulaşan, Hanbelîler'in müselsel hadisini işitmiştir: Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: *"Allah, kulu için hayır dilediği zaman ona amel ettirir."* Dediler ki: *"Ona nasıl amel ettirir?"* Buyurdu ki: *"Ölmeden önce onu salih amel işlemeye muvaffak kılar."* Bu hadis, İmam Ahmed'in (rahimehullâh) sülâsiyyâtındandır.¹³

Şeyh Basra'da uzun bir süre kaldı ve oraya birçok seyahatte bulundu. Orada, hadis, fıkıh ve Arapça ilimlerine dair birçok şey okudu. Bu süre zarfında Allah'ın dilediği ölçüde hadis, fıkıh ve lügat alanında bazı şeyler yazdı.

¹² "El-müselselu bi'll evveliyye/zincirleme şekilde ilk olarak rivayet edilen" olarak bilinen hadis "Merhametli olanlar var ya, Rahman onlara merhamet eder. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki gökteki de size merhamet etsin" hadisidir ki bu hadis "rahmet hadisi" olarak meşhur olmuştur. Hadis talebesinin ilk dinlediği hadisin bu olması adet haline gelmiştir. Hocadan talebeye bu adet süregelmıştır.

Her talebe bu hadisin isnadını zikrederken "Bu benim hocamdan işittiğim ilk hadistir" der. Kendisinden önceki hocalarının da ilk rivayet ettikleri/işittikleri hadis de bu olduğu için hadis zincirleme şekilde ilk olarak rivayet edilmiş olmaktadır.

¹³ İmam Ahmed'in sülâsiyyâtı, İmam Ahmed'in rivayet ettiği, Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile İmam Ahmed arasında üç ravisi bulunan hadislerdir.

İnsanları tevhide davet ediyordu. Bir araya geldiği ve oturduğu kimselerden birçoğuna tevhidi izhar ediyordu. Bu konuda deliller ortaya koyuyor, kendisinde bulunan ilmi açıklıyordu.

“Dua tamamıyla Allah'a aittir. Duanın Allah'tan başkasına yöneltilmesi caiz değildir” diyordu. İhtimal ki, onun bulunduğu ortamda bazı kimseler, tağutları ve kendilerine dua ettikleri, kendilerinden istiğâsede bulundukları, zor zamanlarda kendilerine sığındıkları salihlerin kerametlerinden bir şeyleri zikrediyorlardı. Şeyh ise insanları bu fiillerden sakındırıyor ve onları bundan vazgeçirmeye çalışıyordu. Kitap'tan ve Sünnet'ten delilleri ortaya koyuyor, insanları uyarıyordu. Velîleri ve salihleri sevmenin, ancak onların üzerinde bulundukları hidayete ve dine tabi olmakla, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdikleri konusunda onları takip etmek suretiyle onların ecirlerini arttırmakla olacağını bildiriyordu. Kişinin, sünnete ve hak yola muhalefet etmekle beraber onları sevdiği iddiası ise, hakikat ve nazar ehline göre boş bir iddiadan ibaretti, sağlıklı bir iddia değildi. Şeyh (*rahimehullâh*) hep bu hal üzere devam etti.

Sonra memleketine döndü ve babasının Hureymilâ beldesine intikal etmiş olduğunu gördü. O da babasıyla beraber oraya yerleşti. Orada Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünnetine davet ediyor, bunu açıktan yapıyor, onun sünnetinin dışına çıkanlara nasihatte bulunuyor ve Sünnet'i yaymaya çalışıyordu. Ta ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onun şanını ve şerefini yükseltti, onun kabul görmesini sağladı. Aklî ve naklî ilimlerde ilim sahibi olan fazilet ehli kimseler onun faziletine şahitlik etti.

Şeyh daha sonra tevhid konusundaki meşhur kitabını kaleme aldı. İnsanları, Azîz ve Hamîd olan Allah'ın yoluna açıktan davet etti. Bu faydalı kitap birçok kimse tarafından okundu. Yanında bulunan birçok ilim talebesi de bu kitabı işitti. Kitabın nüshaları birçok beldede yayıldı. Bu nüshalar uzak beldelerde bile konuşulmaya başladı. Niyetini halis tutan; şımarıklıktan, zulümden ve bozgunculuktan selamette olan kimse onun sohbetiyle hayır elde etti ve ondan faydalandı. Allah'a hamd olsun ki sevenleri ve askerleri arttıkça arttı. Onun çevresinde bir topluluk halkalandı. Öyle bir topluluk ki güzel görünüşe sahip yiğitlerden oluşmaktaydı. Onunla beraber yola girdiler. Her bir fasık ve zındıkla cihad ettiler.

FASIL

O zamanlarda, Şeyh'in aynı şehri ve zamanı paylaştığı kimseler arasında İslam'ın garipliği iyice artmıştı. Dinin izleri onlar arasından silinip gitmişti. Haniflik Milleti'nin temelleri yıkılmış, insanların çoğuna cahiliye toplumunun üzerinde bulunduğu din hakim olmuştu. Şeriat'ın yol işaretleri o dönemde silinmiş, cehalet, taklit, Kur'an ve Sünnet'ten yüz çevirme yaygınlaşmıştı. Çocuk delikanlılık çağına ulaşıyor, fakat din adına bu beldelerin üzerinde bulundukları şeylerden başka bir şey bilmiyordu. İhtiyar kimse, babalarından ve dedelerinden öğrendikleriyle kocuyordu. Şeriat'ın yol işaretleri kaybolmuştu. Kur'an'ın nasları ve Sünnet'in asılları onların arasında önemsenmemekteydi. Ataların ve öncekilerin yolu ise başlar üzerinde tutulmaktaydı. Kâhinlerin ve tağutların sözleri onlar tarafından kabul edilmekte, reddedilmemekteydi. Tevhidin ve dinin halkasını boyunlarından çıkarmışlardı. Allah'tan başkalarından; velilerden, salihlerden, putlardan ve şeytanlardan istiğâsede bulunurken ve onlara yapışırken bütün ciddiyetlerini ve gayretlerini ortaya koyuyorlardı.

Onların âlimleri ve önderleri ise bu durumu onaylıyorlardı. Bu vaziyetin acı denizinin suyunu yudumluyorlardı. Bu hale rıza gösteriyorlar, sürekli buna davet ediyorlardı. Gelenekler ve alışkanlıklar onların gözlerini kör etmişti. Şehvetler ve boş arzular onları, muhkem naslardan ve apaçık ayetlerden hidayeti aramaktan alıkoymuştu. Onlar, tıpkı cahiliyye ve fetret ehlinin yaptığı gibi, gördükleri uydurma rivayetleri, uydurma hikâyeleri ve rüyaları hüccet olarak ileri sürüyorlardı. Onlardan birçoğu taşlardan ve cansız varlıklardan fayda ve zarar umuyor, her fırsatta bazı kimselerin bıraktıklarıyla ve kabirleriyle teberrükte bulunuyordu.

"Onlar Allah'ı unuttu. Allah da onlara kendilerini unutturdu. İşte onlar fasıkların ta kendileridir." (Haşr, 19),

"Hamd, gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a mahsustur. Bundan sonra kâfirler hâlâ Rablerine denkler tutarlar." (En'âm, 1),

"De ki: Rabbim ancak açık veya gizli hayâsızlıkları, günahı, haksız yere taşkınlık etmeyi, haklarında hiçbir delil indirmedığı şeyleri Allah'a ortak koşmanızı ve Allah hakkında bilmediğiniz şeyler söylemenizi haram kıldı." (A'raf, 33)

Necd bölgesine gelince, şeytan oranın halkına oynadığı oyunda çok ama çok ileri gitmiştir. Evet, oranın halkı Zeyd b. Hattâb'ın kabrine yalvarıp yakarı-

yor, güzel güzel konuşmalarla umarak ve korkarak ona dua ediyorlardı. Onun kendilerinin ihtiyaçlarını gördüğünü iddia ediyor, onu Allah'a götüren en büyük vesilelerden biri olarak addediyorlardı. Aynı şekilde Dırar b. El-Ezver'in kabri olduğunu iddia ettikleri bir kabrin başında da bu fiilleri yapıyorlardı. Onların bu iddiası ise apaçık bir yalan ve uydurulmuş bir iftiradır.

Yine onların erkek bir hurma ağaçları vardı. Kadınlar ve erkekler ona yalvarıp yakarırılar, onun yanında en çirkin fiilleri işlerlerdi. Evde kalan ve hiç kimse tarafından beğenilmeyen kadın, onun yanına gider, eliyle onu tutar, ümit besleyerek ona dua ederdi. Derdi ki: "Ey yiğitlerin yiğidi! Bir sene dolmadan bir koca istiyorum!"

Yine onların "Tarfiyye" denen bir ağaçları vardı. Şeytan onu kullanarak insanları saptırmış, onlara bu ağaca yapışmaları gerektiğini ve bu ağaçtan bereket umulacağını fısıldamıştı. İnsanlar da çocuklarının kötülüklerden selamette olması için bu ağaca çaput bağlarlardı.

Bu bölgenin aşağısında Dir'iyye beldesindeki bir dağda bir mağara vardı. İnsanlar bu mağaranın "Emir'in kızı" denen bir kadın sebebiyle dağda açıldığını iddia ediyorlardı. Güya adamın biri bu kadına zulmetmek istemişti de kadın için bu mağara açılmıştı. Bundan sonra o adam kadına ulaşmayı başaramamıştı. İnsanlar bu mekâna, şeytanın askerlerinin besleneceği etler ve ekmekler gönderiyorlardı.

Yine onların beldesinde velî olduğunu iddia eden "Tâc" isminde bir adam vardı. İnsanlar onunla teberrük eder, ondan yardım ve sıkıntıların giderilmesini umarlardı. Ona gider, -zanlarınca- onun edeceği medede rağbet ederlerdi. Yöneticiler ve zalimler ondan korkarlardı. Onun tasarruf gücü olduğunu ve kendisine karşı geleni mahvedebileceğini iddia ediyorlardı. Bununla beraber onlar, onun hakkında çirkin ve yüz kızartıcı hikâyeler anlatıyorlardı. Bu hikâyelerde onun İslam'ın ve Şeriat'in hükümlerinden azade olduğu söyleniyordu. Necd bölgesindeki diğer beldeler de anlattığımız şeylerin benzeri görülmekteydi. Allah'ın dininden yüz çevriliyor, şer'î hükümler red ve inkâr ediliyordu.

Ne hayret verici bir durumdur ki, bu batıl itikatlar, sapık görüşler, zalim gelenekler ve hüsrana mahkum uygulamalar Haremeyn-i Şerîfeyn'i bile içine alacak kadar her tarafa yayılmış, her tarafta hakim duruma gelmiş ve her tarafı doldurup taşırmıştı. El-Mahcûb'un ve Ebû Tâlib'in türbesinin yanında

yapılmakta olanlar bu uygulamalara örnektir. İnsanlar başlarına bir sıkıntı geldiği zaman istiğâsede bulunmak için Ebû Tâlib'in türbesine mumlarla ve başka alametlerle giderler, ona gösterebilecekleri en ileri derecedeki tazimi gösterirlerdi. Allah'ın değerli evine gösterilmesi gereken saygıdan daha fazlasını ona gösterirlerdi. Eğer hırsızın, gasıbın ya da zalimin biri bu iki türbeden herhangi birine girse, insanlar bu türbeler için gerekli gördükleri saygı ve hürmetten ötürü o kimseye ilişmezler.

Müminlerin annesi Meymûne'nin (*radiyallâhu anha*) Serf bölgesindeki kabrinin yanı başında yapılanlar da bu uygulamalara örnektir. Müminlerin annesi Hatîce'nin (*radiyallâhu anha*) kabrinin yanında yapılanlar da bu uygulamalara örnektir. Onun kabrinin yanında öyle şeyler yapılmaktaydı ki bunlara Allah'ı ve ahiret yurdunu ümit eden bir müslümanın sessiz kalması mümkün değildi. Nerede kaldı ki bu fiiller kendisiyle övünülen dînî kazanımlardan olacak! Bu kabrin yanında görülen şeylerden bazıları; erkeklerin ve kadınların orada karışık bulunmaları, iman ve kemal ehlinin asla onaylamayacağı hayâsızlıkların, münkerlerin ve çirkinliklerin işlenmesi idi. Allah'ın haram beldesi Mekke-i Müşerreffe'deki tazim edilen ve saygı gösterilen diğer kabirlerin durumu da bu şekilde idi.

Taif'te de İbni Abbas'ın (*radiyallahu anhuma*) kabri bulunmakta idi. Onun kabrinin yanında da öyle şirk fiilleri işleniyordu ki onlar sebebiyle muvahhidlerin tüyleri ürperir. Allah'ın ihlas sahibi kullarının kalpleri bunları inkâr eder. Kur'an ayetleri ve Peygamberlerin Seyyidi'nden (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) nakledilen naslar bunları reddeder. Bu şirk fiillerinden bazıları şunlardır: Kişi onun kabrinin başında yalvarıp yakararak ve ondan istiğâsede bulunarak durur. İhtiyacını mabuduna arz eder. Boynunu büküp ondan yardım ister. Halis sevgiyi ona yöneltir ki bu sevgi ancak kulun mabuduna duyacağı sevgidir. Yine o türbenin altındaki şahıs için adaklar adar, kurbanlar keser.

Onların ayak takımının ve avamının çoğu pazarlarda "Bugün Allah'a ve sana kaldık ey İbni Abbas!" sözünü durmadan tekrar ederlerdi. Ondandır rızık, yardım, sıkıntıların ve zorlukların kalkmasını isterlerdi. Muhammed b. Hüseyin En- Naîmî Ez-Zebîdî (*rahimehullâh*) şunları zikretmiştir: Adamın biri, Tâif ehlinin yapmakta olduğu şirk amellerini gördü ve şöyle dedi: "Tâif ehli Allah'ı bilmemektedir. Onlar ancak İbni Abbas'ı bilmektedir." Bunun üzerine ilimle uğraşan kimselerden biri ona şöyle cevap verdi: "İbni Abbas'ı

bilmeleri onlara yeter. Çünkü İbni Abbas onlara Allah'ı tanıtmaktadır."

Şu vahim şirke, kınanmış aşırılığa, doğru yoldan sapmaya bir bak! Sonra bu sözle Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunu karşılaştır:

"Kullarım sana Beni sordukları zaman (bilsinler ki) Ben onlara yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına icabet ederim." (Bakara, 186),

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber kimseye dua et- meyin." (Cinn, 18)

Ayrıca Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), peygamberlerinin kabirlerini içerisinde Allah'a ibadet edilen mescitlere çeviren Yahudilere ve Hristiyanlara lanet etmiştir. Şu halde Allah ile beraber salihlere ibadet eden ve onlara dua eden kimse hakkında ne düşünülür? Bu konudaki naslar ilim ehline gizli değildir.

Aynı şekilde Medîne-i Müşerrefe'de -salatın ve selamın en faziletlisi orada bulunan zatın üzerine olsun- yapılan fiiller de Şeriat yolundan uzak olan bu uygulamalara örnektir. Aynı şekilde Cidde Şehri'nde yapılan fiiller de sapıklığın son raddesine dayanmıştı. Orada Havva'nın kabri olduğunu iddia ettikleri bir kabir vardı. Bazı şeytanlar böyle bir kabri uydurmuş, bu kabir hakkında apaçık yalanlar ortaya atmış, onun için hizmetçiler görevlendirmiş, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirleri tazim etme ve içinde yatan salih ve değerli kimselerle fitneye düşme konusundaki sakındırmalarına kulak asmamışlardı.

Aynı şekilde insanlar El-Alevî'nin türbesine olan tazimlerinde, saygılarında, korkularında ve ümitlerinde de aşırıya gitmişlerdi. Anlatıldığına göre tüccarın birisi, bin iki yüz on yılında Hindistan'da ve diğer beldelerde büyük bir miktarda mal kaybetmişti. Bunun üzerine hemen El-Alevî'nin türbesine koştu. Ona sığındı ve ondan istiğâsede bulundu. Bunun üzerine mal sahipleri onu bıraktı. Yöneticilerden hiç kimse bu türbeye saygısızlık etmeye cesaret edemedi. Bilinen kimselerden bir topluluk, bu zararın karşılanmasının aralarında senelere yayılmış bir şekilde taksitlendirilmesi üzerinde görüş birliği ettiler. Günahkârların ve şeytanların oyuncağı olmaktan Allah'a sığınırız.

Mısır beldelerine gelince, Mısır'ın yukarı bölgeleri olsun, Feyyum bölgesi olsun, her tarafında şirk fiilleri, putperest ritüelleri ve firavunlara yakışan iddialar bir araya gelmişti. Öyle ki hiçbir kitabın hacmi bunları anlatmaya yetmez. Ne kadar konuşulursa konuşulsun bunlar bitmez. Özellikle

de Ahmed El- Bedevî gibi kendilerine itikat ve ibadet edilen kimselerin türbelerinin yanında yapılanlar... İnsanların onlar hakkındaki iddiaları, cahiliyye ehlinin putları hakkındaki iddialarını geride bırakmıştı. İnsanların çoğu onların işleri çekip çevirmede, kâinatta tasarrufta bulunmada pay sahibi olduklarına, onların bu derece bir meşiete ve kapsamlı kudrete sahip olduklarına inanıyordu. Böyle bir itikat firavunların ve nemrutların hiçbirinden nakledilmemiştir.

Onların bazıları "Kainatta yedi kişi tasarrufta bulunur" der. Bazıları "Dört kişi tasarrufta bulunur" der. Bazıları "Bir kutup vardır ki her iş ona götürülür" der. Bazıları da ileri sürdükleri sayıda kimsenin bir araya geldiğine ve işlerin bunlar arasında şûrâ ile görüldüğüne inanır. Allah zalimlerin söylediklerinden çok çok yücedir.

"Onların ağızından çıkan söz ne kadar büyüktür. Onlar ancak yalan söylüyorlar." (Kehf, 5)

Onlar ayrıca bu türbelerin yanında, sayılamayacak kadar çok ve tarif edilemeyecek kadar rezil münkerleri, hayâsızlıkları ve bozgunculukları işliyorlardı. Bu yaptıklarını ise bazı hikâyelere, hurafelere ve cahilliklere dayandırıyorlardı ki aklî ilimlerden zerre payı bulunan kimse bunları söylemez. Nerede kaldı ki bunları şer'î ilimleri bilen kimse söyleyecek!

Yemen'de yapılmakta olan şeyler de yukarıda zikrettiklerimizle aynıydı. San'â, Bura ve El-Muhâ gibi beldelerde öyle şeyler yapılmaktaydı ki akıl sahibi kimse bunları anlatmaktan ve tarif etmekten çekinir. Anlatsa bile sonu gelmez. Fakat şu tablo sana yeterli gelir: Şeytan onlardan bir topluluğu boyunduruğu altına almıştı da, onlar da Rahman'a ibadet etmeyi bırakıp kabirlere ve şeytana ibadet eder hale gelmişlerdi. Suçluları cezalandırmakta acele etmeyen, bununla beraber hakları ve zulümleri göz ardı etmeyen Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir!

Aynı şekilde Hadramevt, Şihr, Aden ve Yâfi' gibi beldelerde ağızları açık bırakacak fiiller işleniyordu. Örneğin bu beldelerin halkından biri, "Allah için bana bir şey ver ey Ayderûs! Allah için bana bir şey ver ey nefisleri diriltlen!" diyordu.

Yine Necran topraklarında da şeytanın oyunları her tarafı sarmış, çoğu kimse iman halkasını boynundan çıkarmıştı. Bu durum ilim ehline gizli değildi. Ayrıca insanlar "Seyyid" denilen reislerine öyle itaat

ediyorlar, öyle tazimde bulunuyorlar, onu öyle öne çıkarıyorlar ve onun hakkında öyle ileri gidiyorlardı ki bu fiilleri onları İslam Dini'nin dışına itmiş ve putlara tapmaya sürüklemişti.

"Onlar hahamlarını, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i Allah'ın dışında rabler edindiler. Hâlbuki onlar ancak tek bir ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı. O'ndan başka ilah yoktur. O onların ortak koşmalarından münezzehtir." (Tevbe, 31)

Halep'te, Dimeşk'te ve diğer Şam beldelerinde de durum bundan farksızdı. Bu beldelerde de İnsanların Seyyidi'nin yolunu takip eden iman ve İslam ehlinin asla rıza göstermeyeceği türbeler, dikilitaşlar ve alametler vardı. Buralarda işlenenler de yukarıda zikrettiğimiz ileri derecedeki küfürlere benzemekteydi. Bu beldeler de yukarıda zikrettiğimiz putperestçe ve müşrikçe amellerle kirlenmişti.

Musul'da ve Kürt beldelerinde de durum böyleydi. Bu beldelerde de türlü türlü şirkler, günahlar ve bozgunculuklar her tarafı kaplamıştı. Irak'ta ise bütün bu koyları içine alacak derecede büyük bir şirk denizi bulunmaktaydı: Rafizîler, Hüseyin'in (radiyallâhu anh) türbesini bir put edinmişlerdi. Hatta onu işleri çekip çeviren bir rab, kolaylıkla yaratma gücüne sahip bir yaratıcı makamına yükseltmişlerdi. Böyle yaparak mecusilere dönmüşlerdi. Adeta Lât'a, Uzzâ'ya tapmayı ve cahiliyye ehlinin itikatlarını diriltmişlerdi.

Abbas'ın (radiyallâhu anh), Ali'nin (radiyallâhu anh), Ebû Hanîfe'nin, Maruf-u Kerhî'nin ve Şeyh Abdulkâdir'in türbelerindeki durum da bu idi. Râfızîsi olsun sünnîsi olsun, insanlar bu türbelerle fitneye düşmüşlerdi. Arzu edilecek en parlak hedeften sapmışlardı. Ferd, Samed ve Vahid olan Allah'ın kendileri üzerinde ne gibi hakları olduğundan cahillerdi.

Toparlayacak olursak, onlar bütün şehir halkları arasında en şerli olanlardır. Haktan en fazla kaçanlar ve ona karşı en fazla büyüklenenlerdir. Rafizîler bu türbelere doğru namaz kılarlar, bu türbelerin içindeki zatlara rükuda ve secdede bulunurlar. Onlar bu kabirlere büyük miktarlarda mallar ve adaklar sunarlar; bunun binde birini Melik, Alî ve Ğafûr olan Allah'a sunmazlar.

Onlar zanneder ki, Ali (radiyallâhu anh) gibi zatların türbelerini ziyaret etmeleri, Allah (teâlâ ve tekaddes) için yetmiş defa haccetmelerinden daha faziletlidir. İlahlarına öyle tazimde bulunur, öyle saygı gösterir, onlardan öyle

korkar, onlara öyle hürmet ederler ki; Allah'a öyle tazimde bulunmaz, öyle saygı göstermez, O'ndan öyle korkmaz ve haşyet duymazlar. Hâlbuki O, hak ilahtır. Yegâne hükümdardır, her şeyi bilendir.

Bunlarda Hristiyanlar'ın itikadında ne varsa -Allah'a çocuk isnat etme hariç- hepsi vardır. Başka bir eksikleri yoktur. Hatta onlardan bazıları Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) insanlardan bazı kişilere hulul edeceğine inanmaktadır.

"Senin Rabbin, izzetin Rabbi onların yakıştırmalarından münezzehtir." (Saffat, 180)

Aynı şekilde Eş-Şatt bölgesindeki kasabaların tamamında ve El-Mecerre bölgesinde cehalet had safhaya ulaşmıştır. Katîf ve Bahreyn bölgelerinde de Haniflik Dini ile çelişen ve karşı karşıya gelen Rafızî bidatleri, mecusi uygulamaları ve putları andıran makamlar görülmektedir.

Bu fiillere muttali olan kimse, eğer imanı, İslam'ı ve bu ikisinin köklerini ve dallarını bilen biriye; bu insanların dosdoğru yoldan saptığını, Kur'an'ın ve delillerin gerektirdiklerinin dışına çıktığını, şeytanın süslediği şeylere ve kâhinlerin sözlerine yapıştıklarını kesin olarak görür dini konusundaki basireti artar, gördükleriyle imanı ve yakîni kuvvetlenir, Mevlasına itaat etme ve şükretme konusunda daha fazla gayret eder, O'na yönelmeye, sürekli O'nu zikretmeye çaba sarf eder, O'nun emirlerini yerine getirmede hızlı davranır, şeytanın azgınlığı ve küfrü sebebiyle imanının gitmesinden son derece endişe duyar. Şu durumda helak olan kimsenin nasıl helak olduğunu düşünüp hayret etmektense, kurtulabilen kimsenin nasıl kurtulabildiğini düşünüp hayret etmek gerekir. Allâme Muhammed b. İsmâîl El-Emîr, zamanındaki bozuklukları naklederken gerçekten güzel bir iş ortaya koymuştur.

FASIL

Yukarıda zikredilen ve sonradan ortaya çıkmış bu fiilleri, iyice yayılmış bu küfürleri, kemikleşmiş bu bidatleri; ilim ve iman ehli kimseler şiddetle reddetmişlerdir. Öyle ki bu fiilleri yapan kimsenin İslam ve iman halkasını boynundan çıkardığı şeklinde hüküm vermişlerdir. Fakat üstünlük cahillerin ve alçakların olduğu için dinin düğümleri çözülmüş, rükünleri zedelenmiş, onu gösteren yol işaretleri kaybolmuştur. Onlara bu konuda önderlerden ve yöneticilerden bazı nasipsiz kimseler, helali haramı bildiğini söyleyen bazı cahiller yardımcı olmuştur. Bunun üzerine avam ve halkın cumhuru bunlara tabi olmuştur. Bununla beraber Allah'ın dinine muhalefet ettiklerinin

ve O'nun dininden ayrıldıklarının farkına varamamışlardır. O din ki, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu seçkin kulları, dostları ve değer verdikleri için seçmiştir.

Avamdan olan kimseler, ilimsizliklerine ve Allah'ın ayetleri hakkında düşünüp onları anlamaktan yüz çevirmelerine rağmen; önderlerini ve efendilerini taklit etmekten taviz vermiyorlardı. Alıştıkları ve adet haline getirdikleri şeyleri bırakamıyorlardı. Bu sebepten dolayıdır ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu çürük hüccete ve söylenmesi adet haline gelmiş saçmalığa defalarca dikkat çekmiştir. O şöyle buyurmuştur:

"Onlara "Allah'ın indirdiğine uyun!" denildiği zaman "Hayır, biz babaları- mızı üzerinde bulduğumuz şeye uyarız!" derler." (Lokman, 21),

"İşte böyle, biz senden önce hiçbir memlekete bir uyarıcı göndermedik ki, oranın şımarık zenginleri, "Biz babalarımızı bir din üzerinde bulduk. Biz elbette onların izlerinden gidiyoruz!" demiş olmasınlar." (Zuhruf, 23)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), bu manayı, Kuran'da, kulların onu bilmeye olan zorunluluk derecesindeki ihtiyaçları sebebiyle, onları böyle bir bahaneyi ileri sürmekten ve bu bahaneyi ileri sürenlerden sakındırmak için defalarca tekrar etmiştir. Abdullah b. Mübarek (*rahimehullâh*) ne de güzel söylemiştir:

Dini kim bozmuştur ki

Hükümdarlardan, kötü âlimlerden ve abidlerden başka?

Bunları bildiğin zaman görürsün ki, sonradan ortaya atılan bu fiillere tepki gösteren, sadece Şeyh değildir. Aksine onun, ilim ve hidayet imamlarından salih bir selefi vardır. Bu imamlar ayağa kalkıp bu fiillere tepki göstermişler; sapan, azan ve ibadetlerini toprağın altındakilere yönelten kimselere karşı çıkmışlardır. Şimdi biz sana onların sözlerinden bazı pasajlar sunacağız. Bu nakiller gözleri aydınlatacak, göğüsleri karla yıkayacaktır. Yine bu nakillerle birlikte cahillerin ortaya attığı bidatler, şirkler ve iftiralar çürüyüp gidecektir.

Ebû Bekir Et-Tartûşî, "El-Havâdis ve'l Bida" ismini verdiği meşhur kitabında Ebû Vâkıd El-Leysî hadisini zikrettikten sonra bazı açıklamalarda bulunmuştur. Hadisin metni şu şekildedir: Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve*

sellem) ile birlikte Huneyn'e doğru yola çıktık. O zaman küfürden yeni çıkmıştık. Müşriklerin de etrafında ibadet ettikleri "Zâtu Envât" denilen bir sidre ağaçları vardı. Silahlarını ona asıyorlardı. Sonra biz de bir sidre ağacının yanından geçtik ve bunun üzerine "Ya Rasûlallah, onların nasıl Zâtu Envât'ı varsa bize de bir Zâtu Envât yap!" dedik. Bunun üzerine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "Allahu Ekber! Bu öncekilerin yoludur. Nefsimi elinde tutan Zâta yemin ederim ki Benî İsrâil'in Mûsa'ya söylediği gibi söylediniz. Onlar "Onların ilahları olduğu gibi bize de bir ilah yap!" demişlerdi. Mûsa da onlara "Siz bilmeyen bir topluluksunuz" demişti. Sizden öncekilerin yolunu mutlaka takip edeceksiniz."

Ebû Bekir Et-Tartûşî şöyle demiştir: "Allah size rahmet etsin. İyi dinleyin. Nerede insanların yöneldiği, tazim ettiği, kendisinden şifa umduğu, üzerine çiviler çakıp çaputlar astığı bir sidre ya da ağaç görürseniz, işte o Zâtu Envât'tır. Onu kesin!" Ebû Bekir Et-Tartûşî'nin sözleri burada sona erdi. Allah ona rahmet etsin.

Allah sana rahmet etsin. Şu imamın kullandığı açık ifadelere bak: İnsanların kendisine yöneldiği, kendisini tazim ettiği, kendisinden şifa ve afiyet umduğu her ağaç bir Zâtu Envât'tır. O Zatu Envât ki, Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), ashabı kendisinden onun gibi bir ağaç bulmalarını istediği zaman "Allahu Ekber! Bu söz Benî İsrâil'in "Bize bir ilah yap" sözlerine benzemektedir." demiştir. Bununla beraber onların istedikleri şey sadece bir ağacın yanında durup teberrük amacıyla ona silahlarını asmak konusunda onlara benzemektir.

Şimdi şunu anlamış olman lazım: Kim bir kabre, ağaca, ölü veya diri bir kimseye yönelir, ona dua eder, ondan istiğâsede bulunur, onunla teberrük ederse Allah ile beraber onu da ilah edinmiş olur. Aynı şekilde kim bir kimsenin kabrine ibadet ederse Allah ile beraber onu ilah edinmiş olur.

Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), sırf kendisinden, onun yanında durmak ve teberrük amacıyla üzerine silahlarını asmak suretiyle onlara benzemeyi talep etmeleri sebebiyle ashabına bu tepkiyi gösterdiyse; bundan daha büyük ve daha ileride olan büyük şirk hakkında ne düşünürsün? Büyük şirk ki, Allah ve Rasûlü onu haram kılmış, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yaratılmışların en salihinin bile onu işlediği takdirde amellerinin boşa gideceğini ve zalimlerden olacağını bildirmiştir.

-Allah'ın salatı ve selamının üzerine olsun- Rasûlullah, açık bir tebliğde bulunmuş, bize Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) tanıtmış ve dosdoğru yolu göstermiştir. Şu halde kendisinin iyiliğini düşünen, Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimsenin, şu ümmetin arasındaki şirk ehlinin yapmakta olduğu kabirperestliğe aldanmaması gerekir.

Yine bu konuda söylenmiş sözlere örnek olarak Ebû Şâme künyesiyle tanınan imam, Şam'ın muhaddisi, Şâfiîler'in fukahası ve öncülerinden olan Abdurrahman b. İsmâîl b. İbrâhîm'in "El-Bâis alâ İnkârî'l Bida' ve'l Havâdis" ismini verdiği kitabında "Çirkin Bidatler" bölümünde zikrettiklerini gösterebiliriz. O şöyle demiştir:

Çirkin bidatler iki kısma ayrılır. Birinci kısımdaki bidatlerin haram kılınmış ya da mekruh olan bir bidat olduğunu, avamdan olanlar da havastan olanlar da bilir. İkinci kısımdaki bidatleri ise, Allah'ın koruduğu kimseler hariç insanların çoğunluğu; ibadet, Allah'a yakınlaşma, Allah'a itaat etme ve sünnet olarak görür. Birinci kısım üzerinde fazla durmayacağız. Çünkü bu kısımdaki bidatleri yapan kimselerin bu bidatlerin dinden olmadığını itiraf etmeleri sebebiyle bir kaç kelimeyi yeterli gördük. Fakat biz, avamın cahillerinden olan, İslam'ın hükümlerini bir kenara bırakan, fukahadan din önderlerinin yoluna uymayı terk eden bir topluluğun içine düştüğü bidatlerden bahsedeceğiz. Bu bidatleri kendilerine fakîr (derviş) diyen kimseler işlemektedir ki onlar aslında iman fakirleridir. Onlar yabancı kadınlarla bir arada bulunurlar, onlarla yalnız kalırlar, sapan ve saptıran şeyhlerine sıkı sıkıya bağlanırlar, Ramazan ayında özürleri olmaksızın gündüzün yemek yerler, namazı terk ederler, necasetler içinde yaşarlar ve buna aldırmazlar bile. İşte bu kimseler Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunun hükmüne dâhildirler:

"Onların, kendileri için din konusunda Allah'ın izin vermediği hükümleri koyan ortakları mı var?" (Şura, 21)

İşte putperestlik gibi küfürlerin ortaya çıkışı da bu gibi bidatler sebebiyle olmuştur. Yine bu kısımdan olan bidatler kapsamında, şeytanın avamdan olan kimselere süslü gösterdiği ve birçok kimsenin kendisi sebebiyle fitneye düştüğü, duvarları ve direkleri güzel kokularla kokulandırma, her beldede bazı yerlere özel değer atfetme gibi bidatleri gösterebiliriz. Adamın biri, insanlara rüyasında bir yerde salih ve veli olduğu bilinen bir zatın olduğunu gördüğünü

anlatır, insanlar da onun anlattığı şeylere göre hareket ederler. Hem de bu konuda çok hassas davranırlar. Fakat Allah'ın farzlarını ve yol olarak gösterdiklerini zayi ederler. Ayrıca bunları yapmakla Allah'a yaklaştıklarını zannederler. Bundan sonra bu mekânların sevgisinin kalplerinde büyümesiyle sonraki aşamaya geçerler. Bu mekânları tazim eder, onlara adaklar adayarak hastaları için şifa umar, ihtiyaçlarının giderilmesini talep ederler. Bu mekânlar ya bir çeşmenin, ya bir ağacın, ya bir duvarın, ya da bir taşın bulunduğu yerlerdir.

Dımeşk'te de buna benzeyen birçok yer bulunmaktadır: Toma kapısının dışındaki Sıtma Çeşmeciği, Bab-ı Sağîr'in içindeki kokulandırılmış direkler, herkesin gelip geçtiği bir yolun üzerinde olan Nasr kapısının dışındaki lanetlenmiş kuru ağaç bunlardan bazılarıdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu ağacı kesmeyi ya da kökünden sökmeyi müyesser kılsın. Bunlar hadiste varid olan Zâtu Envât'a ne kadar da benzemektedir! Muhammed b. İshak ve Süfyan b. Uyeyne Zührî'den, o da Sinan b. Ebî Sinan'dan, o da Ebû Vâkıd El-Leysî'den şunu rivayet etmiştir: "Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ile beraber Huneyn'e doğru yola çıkmıştık. Kureys'in büyük ve yeşil bir ağacı vardı. Her sene onun yanına gelir, silahlarını ona asar, onun yanında ibadette bulunur ve ona kurbanlar keserlerdi."

Hadis, başka bir rivayette şu lafızlarla gelmiştir: Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ile birlikte Huneyn'e doğru yola çıktık. O zaman küfürden yeni çıkmıştık. Müşriklerin de etrafında ibadet ettikleri "Zâtu Envât" denilen bir sidre ağaçları vardı. Silahlarını ona asıyorlardı. Sonra biz de bir sidre ağacının yanından geçtik ve bunun üzerine yolun iki tarafından Huneyn'e doğru ilerlerken "Ya Rasûlallah, onların nasıl Zâtu Envât'ı varsa bize de bir Zâtu Envât yap!" dedik. Bunun üzerine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "Allahu Ekber! Bu öncekilerin yoludur. Nefsime elinde tutan Zât'a yemin ederim ki Benî İsrâîl'in Mûsa'ya söylediği gibi söylediniz. Onlar "Onların ilahları olduğu gibi bize de bir ilah yap!" demişlerdi. Mûsa da onlara "Siz bilmeyen bir topluluksunuz" demişti. Sizden öncekilerin yolunu mutlaka takip edeceksiniz." Bu hadisi Tirmizî aynı manaya gelen farklı bir lafızla rivayet etmiş ve "Bu hasen sahîh bir hadistir" demiştir.

İmam Ebû Bekir Et-Tartûşî (yukarıda ismi geçen kitabında) şöyle demiştir: "Allah size rahmet etsin. İyi dinleyin. Nerede insanların yöneldiği, tazim ettiği, kendisinden şifa umduğu, üzerine çiviler çakıp çaputlar

astığı bir sidre ya da ağaç görürseniz, işte o Zâtu Envât'tır. Onu kesin!"

Ben (Ebû Şame) derim ki: Afrika bölgesindeki salihlerden olan Şeyh Ebû İshak El-Cebînânî'nin (*rahimehullâh*) yaptığı şey gerçekten hoşuma gitmiştir. Onun salih arkadaşı Ebû Abdullah Muhammed b. Ebi'l Abbâs El-Müeddib şunları anlatmaktadır: Onun (Şeyh İshak'ın) yanında "Afiyet Çeşmesi" denilen bir çeşme vardı. Avam onunla fitneye düşmüştü. Onun için uzak beldelerden geliyorlardı. Kim evlenememişe ya da kimin çocuğu olmuyorsa "Beni Afiyet Çeşmesi'ne götürün!" diyordu. Bu çeşme sebebiyle fitne iyice yayılmıştı. Ebû Abdullah dedi ki: Ben bir gece seher vaktinde Ebû İshak'ın o çeşme tarafından gelen sesini işittim ve dışarı çıktığımda onun çeşmeyi darmadağın etmiş olduğunu gördüm. O, çeşmenin yanında sabah ezanı okuyordu. Sonra dedi ki: "Allah'ım, ben bunu senin rızan için yıktım. Artık onun kafasını bir daha kaldırma!" O günden günümüze kadar da o çeşme bir daha kafasını kaldırmadı. (Yeniden yapılmadı.)

Ben (Ebû Şame) derim ki: Bundan daha fazla dehşet vereni ve daha acı olanı ise; herkes tarafından kullanılan yolu kullanmaları ve o yol üzerindeki üç eski ve bayağı kapının birinden geçmeleridir. Geçtikleri kapı ya Allah'ın peygamberi Süleyman b. Davud'un (as) zamanındaki cinlerin yaptığı, ya Zülkarneyn'in yaptığı ya da içinden geçilmesine izin verilen, başkasının yaptığı bir kapıdır. O, Kuzey Kapısı'dır. Nitekim bunları Târîh-u Dimeşk isimli eserimizde aktardık. İnsanlar, kendisine güvenilmeyen birinin altı yüz otuz altı yılı içinde bir rüya gördüğünü ve rüyanın güya o yerde Ehli Beyt'ten birinin defnedilmiş olduğunu içerdiğini söylemektedirler. Güvenilir bir zat bana, bu rüyayı gördüğü söylenen kişinin kendisine bunu uydurduğunu itiraf ettiğini haber verdi. Evet, (bu rüya sebebiyle) herkes tarafından kullanılan yolu kesmişler, kapının tamamını insanların hakkını gasp ederek mescit haline getirmişlerdir. Öyle ki yoldan geçmekte olan kimse zor geçmektedir. Bu, o yoldan gelip giden insanların çektiği sıkıntıyı ve meşakkati iyice arttırmaktadır. Allah da, bu mescidin inşasına sebep olanların azabını kat kat arttırsın. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), kâfir düşmanlarının gözetleme mekânı olan Dırar Mescidi'ni yıkmasını örnek alarak onun yıkılmasına ve verdiği eziyetin ortadan kaldırılmasına yardım eden kimsenin de mükâfatını bol bol versin. Evet, Şariat Koyucu onun bir mescit olmasına aldırış etmemiş, onunla kötülük hedeflenmesi sebebiyle onu yıktırıştır.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Nebisi'ne **"Onun içinde asla namaz kılma!"** (Tevbe, 108) buyurmuştur. Yüce Allah'tan bizi rızasına muhalif amellerden selamette kılmasını, bizi saptırdığı kimselerden ve arzularını ilah edinenlerden eylememesini niyaz ederiz.

İşte bu şeyh, yedinci asrın başlarında yaşamış olan, Şâfiî Mezhebi'nin büyük âlimlerinden Ebû Şâme'dir.

İmam Ebu'l Vefâ İbni Akîl El-Hanbelî şunları zikretmiştir: Şeriat'ın hükümleri cahil ve aşağılık kimselere ağır geldiği zaman Şeriat'ın hükümlerinden sapmışlar ve kendileri için vaz' ettikleri bazı uydurmaları yüceltmeye başlamışlardır. Böylece bir başkasının emri altına girmedikleri için üzerlerindeki yükü hafifletmişlerdir. Benim nezdimde onlar vaz' ettikleri bu uydurmalar sebebiyle kâfirdirler. Örneğin onlar kabirleri tazim eder, onlara Şeriat'ın yasakladığı derecede saygı gösterirler. Kabirlerin yanında ateş yakar, onları öper, güzel kokularla kokulandırır. Ölülerden ihtiyaçların görülmesini isterler. İçerisinde "Ey efendim, bana şunları şunları yap!" gibi ifadeler bulunan kâğıt parçaları yazarlar. Bereketlenmek için kabrin toprağından alırlar. Kabirlerin üzerine güzel koku akıtırlar. Kabirleri ziyaret etmek için yolculuğa çıkarlar. Ağaçlara çaput bağlarlar. Bunları yaparak Lât'a ve Uzzâ'ya tapan kimselerin yolundan gitmiş olurlar.

Onlara göre El-Keff türbesinin duvarlarını öpmeyen, çarşamba günü El-Melmûse Mescidi'nin taşlarına elini yüzünü sürmeyen, tabutunu taşıyan kimselerin "Ebû Bekir Sıddık", "Muhammed" ya da "Ali" demediği, babasının kabrini kireçleyip etrafına tuğla örmeyen, elbisesini baştan aşağı yırtmayan, kabrinin üzerine gül suyu dökmeyen kimse acınacak bir kimsedir. İbni Akîl'in sözleri burada sona erdi.

Allah sana rahmet etsin. Hanbelî imamlarının, hatta bütün müslüman imamların en büyüklerinden olan şu imamın söyledikleri üzerinde bir düşün. Sadece kadınların, ayak takımının ve avamın değil, havastan olan kimselerin de yapmakta oldukları fiilleri nasıl gözler önüne seriyor? Hem de o, altıncı asırda yaşamış bir zattır. İnsanlar daha o zamanda imamın zikrettiği şeyleri yapıyorlardı. Doğruyu yanlıştan ayırabilen âlimler bu yapılanlara şahit oluyor, "iyiliği emretme ve kötülükten sakındırma" vecîbesinin ikinci rûknünü yerine getiriyor, insanları bu fiillerden sakındırıyorlardı. Bu da sana, batıl yoldaki

kimselerin süslemiş oldukları ve mutaassıp ve mülhid kimselerin hakla karıştırdığı şeyin bozukluğunu açık bir şekilde gösterir.

Şeyh Takiyyuddîn (İbni Teymiyye) şöyle demiştir: Nebi olsun, başkası olsun; ölüden ya da gaipte bulunan bir kimseden bir şey talep etmeye gelince, bu müslümanların imamlarının ittifakıyla haramdır ve münkerdir. Bunu ne Allah ve Rasûlü emretmiş; ne Sahabe'den ve onlara güzelliikle tâbî olanlardan biri yapmış; ne de müslümanların imamlarından biri güzel görmüştür. Bu, İslam Dini'nde bilinmesi zaruri olan meselelerdendir. Bu kimselerden hiçbiri başına bir musibet geldiği zaman ya da bir şeye ihtiyaç duyduğu zaman bir ölüye; şu müşriklerin dua ettikleri bazı ölümlere ve gaipte bulunan kimselere seslendiği gibi "Ey efendim! Ey falan! Senin bahtına düştüm. Ne olur ihtiyacımı gör!" diye seslenmezdi. Aynı şekilde Sahabe'den hiçbiri ne Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ne de başka peygamberlerden, kabirlerinin yanında olsun, kabirlerinden uzakta olsun hiçbir zaman istiğasede bulunmamışlardır. Yine onlar, dua edecekleri ya da namaz kılacakları zaman peygamberlerin kabirlerinin yanında bulunmaya özel bir çaba sarf etmiyorlardı.

Ömer b. Hattab'ın (*radiyallâhu anh*) hilafeti döneminde insanlara kuraklık isabet etmişti de, Ömer (*radiyallâhu anh*) Abbas (*radiyallâhu anh*) ile Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) yağmur talep etmiş, onun duasını vesile edinmiş ve şöyle demiştir: "Allah'ım, sıkıntıya düştüğümüz zaman sana Nebin ile tevessül ediyorduk da Sen bize yağmur gönderiyordun. Şimdi biz Sana Nebimizin amcasıyla tevessül ediyoruz, bize yağmur gönder!" Bu hadis Sahih-i Buhârî'de rivayet edilmiştir. Aynı şekilde Muaviye (*radiyallâhu anh*) Şam ehli için yağmur duasına çıktığı zaman Yezîd b. El-Esved El-Cereşî ile tevessülde bulunmuştur. İşte böyle. Ömer'in (*radiyallâhu anh*) sözü de yukarıdadır. Onlar, ancak Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hayattayken, onun duasıyla ve şefaatiyle tevessülde bulunmuşlardır. Bu sebeple onun vefatından sonra Abbas'ın ve Yezîd b. El-Esved'in dualarıyla tevessülde bulunmuşlardır. Fukahanın, "Kitâbu'l İstiskâ/Yağmur Duası Kitabı" bölümlerinde zikrettikleri şey budur. Onlar şöyle demişlerdir: "Yağmur duasında salihleri vesile yapmak güzel görülmüştür. Hele bir de salih kimseler Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yakınlarıysa, bu daha faziletlidir."

İmam Mâlik gibi âlimler, kişinin Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinin yanında durup kendisi için dua etmesini kerih görmüşler, bunun Selef'in hiç

yapmadığı bir bidat olduğunu söylemişlerdir. İmam Mâlik'in mezhebine mensup âlimler şöyle demişlerdir: "Kişi mescide girdiği zaman Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrine yaklaşır, sonra ona selam verir, sonra kibleye yönelip sırtını kabre dönerek dua eder." "Sırtını kabre dönmez" de denmiştir. Görüldüğü gibi bu âlimler ancak kabre sırt dönmenin bulunması sebebiyle ihtilaf etmişlerdir. Fakat kişi Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hücreni soluna aldığı zaman mahzur, ittifakla ortadan kalkar. İhtimal ki âlimler bu hükmü, kabirlere doğru namaz kılınmasının haramlığından çıkarmışlardır. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu konudaki yasağı sabittir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirlerin mescit ya da kible edinilmesini yasakladığı için âlimler, kişinin kabre doğru namaz kılmaması gibi kabre doğru dua etmeye de özel bir çaba sarf etmemesini emretmişlerdir. İmam Malik El-Mebhut'ta şöyle demiştir: "Kişinin Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinin yanında durup dua etmesini caiz görmüyorum. Fakat kişi ona selam verir ve namazını kılar."

Allah en doğrusunu bilir, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hücrenin inşa edildiği zaman çevrilmesinin, üçlenmesinin; kuzey duvarının da kible yolunda ve genişçe yapılmamasının sebebi de budur. İmam (Malik) ve diğer âlimler; kişinin kibleye yönelmesini, hücreyi de ona sırtını dönmek için soluna alması gerektiğini söylemiştir. Tabii bundan önce onu selamlar, ona salat ve selam eder. Bundan sonra kendisi için dua eder. Bazı âlimler de şöyle demişlerdir: Kişi Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) selam verdiği ve ona salat ettiği zaman ona doğru -Anam babam ona feda olsun- döner. Dua etmek istediği zaman ise onun hücreni soluna alır, kibleye yönelir ve dua eder. İşte bu âlimler dua edenin ya da ziyaretçinin kabrin yanında dua etmeye özel bir çaba sarf etmek gibi yasaklanmış bir fiilden sakınması için bunları söylemişlerdir.

İmam Malik (*rahimehullâh*) ve Medine ehlinden olan diğer bazı âlimler, kişinin Mescid'e her girdiğinde Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yanına gelip ona ve iki arkadaşına (Ebû Bekir ve Ömer'e) selam vermesini kerih görmüşlerdir. İmam Malik demiştir ki: "Bu ancak yolculuktan gelen, yola gidecek olan ya da bunun gibi sebepleri olan kimse için uygundur." Bazıları ise, kişinin Mescid'e namaz gibi sebeplerle girdiği durumlarda her girdiğinde ona selam vermesine ruhsat vermişlerdir. Fakat Mescid'e giren kimsenin kastı sürekli ona salat ve selam etmek ise, buna ruhsat veren bir kimse bilmiyorum. Çünkü bu, bir nevi onun kabrini bayram yerine çevirmedir.

Ayrıca bu bir bidattir. Muhacirler ve Ensar; Ebû Bekir, Ömer, Osman ve Ali (*radiyallahu anhum*) dönemlerinde Mescid'e her girdiklerinde ona selam vermek için kabrine yönelmiyorlardı. Çünkü onlar Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bundan hoşlanmadığını ve kendilerine bunu yasakladığını biliyorlardı. Yine onlar ona hayatında selam verdikleri gibi, Mescid'e her girip çıktıklarında selam vermiyorlardı.

İbni Ömer'den (*radiyallâhu anh*) gelen rivayet de buna delalet etmektedir. Ebû Said, Sünen'inde şöyle demiştir: Bize Abdurrahman b. Yezîd tahdis etti, dedi ki: Bana babamın tahdis ettiğine göre İbni Ömer bir seferden döndüğü zaman Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinin yanına gelir, ona salat ve selam eder, sonra da "Selam üzerine olsun ey Ebû Bekir! Selam üzerine olsun ey babacığım!" derdi.

Abdurrahman b. Yezîd her ne kadar zayıflanan bir ravi olsa da, Nâfi' tarihiyle gelen sahih hadis, İbni Ömer'in bunu sürekli yapmadığını, hatta çoğunlukla bile yapmadığını göstermektedir.

İmam Malik (*rahimehullâh*) ne güzel söylemiştir: "Bu ümmetin başı ne ile ıslah olmuşsa, sonu da ancak onunla ıslah olur." Fakat ümmetlerin peygamberlerinin sözlerine olan bağlılıkları zayıfladığı ve imanları azaldığı zaman bunların yerine uydurdukları şirkleri ve bidatleri koymuşlardır. Bu sebeple âlimler, kabrin istilam edilmesini ve öpülmesini kerih görmüşlerdir. Onun kabrini; insanların ona doğru namaz kılmaları mümkün olmayacak şekilde bina etmişlerdir.

Şeriat'ın hikmetini gözler önüne seren ve denildiği gibi onun Nuh'un gemisi gibi olduğunu, ona binenin kurtulacağını, binmeyenin ise boğulacağını beyan eden hususlardan biri de, şeytanın Şeriat dairesinin dışına çıkan kimselere amellerini süslü göstermesi ve bu kimselerin de Şeriat dairesinden çıkıp şirk dairesine girmeleridir. Bunlardan bir taife ölüye doğru namaz kılar. Onlardan biri "Beni bağışla, bana merhamet et!" gibi sözler söyleyerek ölüye dua eder ve onun kabrine secde eder.

Yine onlardan bir taife kabre yönelip sırtını Kabe'ye dönmüş şekilde ona doğru namaz kılar ve der ki: "Kabir havasın kıblesidir, Kabe ise avamın..." Evet, hem de bu sözü söyleyen kimse insanlar arasındaki en çok ibadet eden ve en fazla zühd sahibi kimsedir. Bu adam, takipçileri olan bir şeyhtir. Belki de şeyhinin tabileri arasında doğru yola en yakın olan bu kimse, şeyhi hakkında

Bunları söylemektedir. Yine onların seçkin ve kendisine tabi olunan şeyhlerinden; doğrulukla, çokça ibadet etmekle ve zühdle bilinen başka bir kimse; mürit ilk defa tevbe edeceği zaman, ona falan şeyhin kabrine gitmesini ve putperestlerin putlarına tazim ettikleri gibi o kabre tazim etmesini emreder.

Kabirleri Allah'a ortak koşan bu kimselerin çoğu, kabirlere ibadet ederken öyle rikkat içerisinde olurlar, öyle huşu duyarlar, öyle zillate bürünürler, kalplerini öyle huzurla doldururlar ki; *Allah'ın, yükseltilmesine ve içerisinde adının anılmasına izin verdiği mescitlerinde (Nur, 36)* bile bu halleri yaşamazlar. Yine onlardan bazıları kabirleri haccederler.

Bir taife de birtakım kitaplar kaleme almış ve bu kitapları "Türbeleri haccetmenin ahkamı" şeklinde isimlendirmiştir. Örneğin "Müfid" lakabıyla anılan ve İmâmiyye Mezhebi'nin şeyhlerinden biri olan Ebû Abdullah Muhammed b. En-Nu'mân bu konuda bir kitap kaleme almıştır. İçerisinde, Ehli Beyt üzerine iftira olarak atılmış bazı hikayeler zikretmiştir ki bu hikayelerin yalan olduğu naklî ilimlerde bilgi sahibi olan kimseye gizli kalmaz. Bazıları da her ne kadar menasik ve hac olarak isimlendirmeseler de şeyhlerin kabirlerine yolculuk ederler. Nihayetinde hepsi aynı kapıya çıkmaktadır.

Yine bu kimselerin birçoğunun hacdan maksadı büyük ölçüde Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrine gitmektir, Beytullah'ı haccetmek değil. Dindarlığı, zühdü ve salihliğiyle bilinen bir şeyh, "Uykuda ve uyanıklıkta Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) istiğâsede bulunma" ismini verdiği bir kitap kaleme almıştır. İşte bu şeyhin menkıbeleri arasında, bir defasında hacca gittiği, fakat Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinin onun son durağı olduğu, bundan sonra Kabe'yi haccetmeden memleketine geri döndüğü zikredilmiştir. Evet, bu olay onun menkıbeleri arasında zikredilmiştir. Eğer böyle yapmak güzel bir davranışsa, üzerine haccın vacip olduğu kimsenin Medine'yi son durağı yapması ve Mekke'ye gitmemesi gerekir! Çünkü Mekke'ye gidilirse hem daha faziletli olan terk edilmiş olur hem de gereksiz bir külfete ve meşakkate girilmiş olur! Evet, bunu akıllı bir kimse tabii ki yapmaz.

İnsanların Şeriat dairesinin dışına çıkmaları sebebiyle; hükümdarların, kadıların, alimlerin ve avamdan olan kimselerin hürmet gösterdiği, insanların nezdinde büyük olan bazı şeyhler İbni Seb'in'in yoluna sülûk etmişlerdir. İbni Seb'in ki onun şöyle dediği söylenmiştir: "Haccedilecek mekanlar üç tanedir:

Mekke, Beyt-i Makdis ve Hindistan'daki müşriklerin tapınağı..." Onun böyle demesinin sebebi, Yahudilerin dininin de, Hristiyanların dininin de, (diğer dinlerin de) hak olduğuna inanmasıydı. Ârif kardeşlerimizden biri, gerçek yüzünü görmeden önce onun yanına gitmiş ve "Ben senin yoluna sülûk etmek istiyorum" demiş, İbni Seb'in de "Yahudilerin dini üzere mi, Hristiyanların dini üzere mi, yoksa müslümanların dini üzere mi?" diye sormuş. Kardeşimiz de ona "Yahudiler ve Hristiyanlar kafir değiller mi?" diye karşılık vermiş. O da demiş ki: "Onlara zorluk çıkarma, fakat İslam daha faziletlidir."

Yine bazı insanlar şeyhin kabrini Arafat Dağı konumuna yerleştirirler. Hac mevsiminde oraya yolculuk ederler. Müslümanların Arafat'ta durdukları gibi onlar da orada dururlar. Buna hem doğuda hem de batıda şahit olunmaktadır. Yine bazı kimseler, ölmüş olan şeyhlerinin "Kabrimde doğru atılan her adım bir hac gibidir! Onu hacca değişmem!" dediğini nakletmektedirler. Bazı kimseler ise bu söze tepki göstermişler, fakat şeytan onlara şeyhlerinin suretinde gözükmüş ve onları bu söze karşı gelmekten caydırmıştır.

Bu kimselerin ve benzerlerinin namazı ve diğer ibadetleri Alemlerin Rabbi olan Allah'tan başkası içindir. Bunlar haniflerin önderinin dini üzere değildirler. Allah'ın kendileri hakkında *"Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı kılan, zekatı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler şenlendirir."* (Tevbe, 18) buyurduğu, Allah'ın mescitlerini şenlendirecek kimseler değildirler.

Kabirlerin üzerine inşa edilmiş türbeleri şenlendiren kimseler, Allah'tan başkasından korkmakta ve O'ndan başkasından ummaktadır. Öyle ki yaptıkları hiçbir çirkinlikten utanmayan büyük günah ehli bazı kimseler, bir ölünün türbesini ya da türbenin tepesindeki hilali gördükleri zaman hayâsızlık yapmaktan çekinmektedir. Onlardan biri arkadaşına "Yazıklar olsun sana! Baksana, türbenin hilali!" demektedir. Evet, onlar hilalin altında medfun bulunan kişiden korkarlar ama gökleri ve yeri yaratan, gökteki hilalleri insanlar için bir zaman hesaplama ve hac mevsimlerini bilme aracı kılan Allah'tan korkmazlar!

Bunlarla tartışıldığı zaman, kendileriyle tartışan kimseyi korkuturlar. Nitekim müşrikler İbrâhîm'e de (as) böyle davranmışlardır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Kavmi onunla tartışmaya girdi. Onlara dedi ki: Beni doğru yola iletmışken, Allah hakkında benimle tartışıyor musunuz? Ben sizin O'na ortak koştuğunuz şeylerden korkmam. Ancak, Rabbim'in bir şey dilemesi hariç. Rabbimin ilmi her şeyi kuşatmıştır. Hala ibret almıyor musunuz? Siz, Allah'ın size haklarında hiçbir hüküm indirmedigi şeyleri O'na ortak koştuktan korkmazken, ben sizin ortak koştuğunuz şeylerden nasıl korkarım! Şimdi biliyorsanız (söyleyin), iki guruptan hangisi güvende olmaya daha lâyıktır? İnanıp da imanlarına herhangi bir haksızlık bulaştırmayanlar var ya, işte güven onlarıdır ve onlar doğru yolu bulanlardır." (En'âm, 80-82)

Yine bu kimselerden bazıları ölüyü ilah makamına yerleştirir. Onlara göre hayatta olup kendisine yapıılan şeyh ise peygamber gibidir. Onlardan birisi, ihtiyaçlarının giderilmesini ve sıkıntılarının kaldırılmasını ölüden ister. Diriyeye gelince, helal onun helal kıldığı şeydir, haram da onun haram kıldığı! Sanki onlar Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) ilah edinilmeye, Muhammed'i de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) peygamber edinilmeye uygun bulmamışlardır!

Yeni müslüman olmuş ve onlara hüsnüzan besleyerek onlara tabi olmuş bir kimse ya da başka bir kimse bir kabre gelmekte, ölmüş olan şeyhten kendisine zulmetmek isteyen bir hükümdarın zulmünü defetmesini istemekte ya da daha farklı isteklerde bulunmaktadır. Sonra onun yanına türbenin bir görevlisi gelmekte "Ben senin isteğini şeyhe ilettim, o da Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) iletti, o da Allah'a iletti. Allah da o hükümdara falancayı elçi olarak gönderdi." demektedir! Peki, bu tamamıyla müşriklerin ve hristiyanların dini değildir de nedir? Ayrıca bu hikayenin içerisinde bazı müşriklerin ve hristiyanların bile kulak asmayacağı ve iltifat etmeyeceği yalanlar ve cahillikler bulunmaktadır.

Evet, bu kimseler adak mallarını yerler. Adaklar ise, ölülerin kabirlerinin yanına getirilen mallardır. Böylece bu kimseler Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Şüphesiz hahamların ve rahiplerin birçoğu insanların mallarını haksız yere yiyorlardı." (Tevbe, 34)** buyruğunun kapsamına girerler. Bu malları kendileri yerler, başkalarına bu mallardan bir şey yedirmezler. Onların bu yaptıklarına şahit olan kimse uygulamaların Allah'ın yolu ve dini olduğunu zannettiği için, Allah'ın kendisiyle peygamberlerini gönderdiği ve kitaplarını indirdiği hak dine girmekten imtina eder.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında türbeleri hiç zikretmemiş, mescitleri zikretmiştir. Mescitlerin de sadece kendi rızası için kullanılması gerektiğini bildirmiştir. O şöyle buyurmuştur:

"Her mescitte yüzünüzü O'na çevirin." (A'râf, 29),

"Allah'ın mescitlerini ancak Allah'a ve ahiret gününe inananlar... şenlendirilir." (Tevbe, 34),

"Allah'ın yükseltilmesine ve içerisinde adının anılmasına izin verdiği ev-lerde..." (Nur, 36),

"Allah'ın insanları birbirleriyle savması olmasaydı içerisinde Allah'ın çok-ça anıldığı manastırlar, kiliseler, havralar ve mescitler yıkılır giderdi." (Hac, 40)

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*), ateşgedeler, puthaneler ve türbeler gibi şirk yuvalarını zikretmemiştir. Zira manastırlar ve kiliseler Ehli Kitab'ın ibadethaneleridir. Ayette övülen manastırlar ve kiliseler ise Hristiyanlık'ın ve ve Yahudilik'in değişime uğrayıp nesh edilmesinden önce inşa edilenlerdir. Nitekim dinlerinin değişime uğrayıp da nesh edilmesinden önce Allah'a ve ahiret gününe inanıp salih ameller işleyen Yahudiler, Hristiyanlar ve Sâbiîler de övülmüşlerdir.

Puthanelere, ateşgedelere, içerisinde yıldızlara ibadet edilen tapınaklara ve türbelere gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunları hiçbir şekilde övmemiştir. Ancak Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendilerine lanet ettiği kimselerin kıssasını anlatırken zikretmiş, şöyle buyurmuştur:

"Duruma hakim olanlar ise "Onların üzerine mutlaka bir mescit yapacağız!" dediler." (Kehf, 21)

İşte bunlar Ashab-ı Kehf'in üzerine mescit yapanlardır. Onlar, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Allah Yahudilere ve Hristiyanlara lanet etsin! Onlar peygamberlerinin -başka bir rivayette salihlerinin- kabirlerini mescit edindiler." buyurarak kendilerine lanet ettiği hristiyanlardandılar.

Kabirlerde bulunan kimselere dua etmek ise kabirlerin mescit haline gelmesinin en büyük etkenlerindendir. Doğu tarafından bir şeyh gelip benimle bu konu hakkında konuştu. Ben de ona söylediklerinin yanlış olduğunu söyledim. O da "Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "İşler sizi çaresiz

düşürdüğünde kabir ehlinen yardım isteyiniz" buyurmuyor mu?" dedi. Ben de şöyle cevap verdim: Bu söz, ilim ehlinin ittifakıyla, uydurulmuş bir hadistir. Bu sözü hadis âlimlerinden hiç kimse Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) rivayet etmemişlerdir. Bu ve benzeri sözler sebebiyle Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şu buyruğu gerçekleşmiştir: "Sizden öncekilerin yolunu karış karış takip edeceksiniz. Öyle ki onlar bir keler deliğine girseler siz de oraya gireceksiniz." Dediler ki: "Ya Rasûlallah! Onlar Yahudiler ve Hristiyanlar mıdır?" Buyurdu ki: "Başka kim olacak?"

Şirkte ileri giden bu müşriklerden birinin isteği -bir kâfir tarafından olsa bile- karşılanacak olsa arada bir elçiye kabul etmez. Aksine ihtiyacını ihtiyacının görüleceği yerden talep eder. (Ne var ki bu kimse ihtiyaçlarının görülmesi için kabirleri aracı yapmaktadır.) Bazen içerisinde salih bir kimsenin yattığını zannettiği bir kabre gider. Hâlbuki o, bir kâfirin ya da münafığın kabridir. Bazen orada bir kâfirin ya da münafığın yattığını bile bile oraya gider. Nitekim bazı kimseler, kiliselere ve adakları kabul ettiği söylenen diğer bazı yerlere gitmektedirler. Bu ikinci durum genellikle onların avamı arasında, birinci durum ise onların havası arasında görülmektedir.

Anlatmak istediğimiz şudur: İnsanlardan birçoğu, hakikatte kâfir ya da münafık olan kimselerin kabirlerini tazim etmekte ve bu kabirleri elçi konumunda görmektedir. Çünkü onlar, ölünün, salih kimse olduğu takdirde ihtiyaçlarını göreceğine inanmaktadır. Hâlbuki onlara göre ölmüş kimse salih olsa da olmasa da kendisinden istiğâsede bulunulacak kimselerdendir.

İnsanların tazim ettiği ve içerisinde salih bir kimsenin yattığını zannettiği nice türbeler vardır ki, içerisinde salih bir zat yatmamaktadır. Aksine bazı türbelerdeki kabirlerin içinde bir kâfirin yattığı söylenmektedir. İçerisinde Nuh'un (as) yattığı söylenen Lübnan Dağı'nın aşağısındaki türbe bunlara örnektir. Marifet ehli kimseler bu türbenin içerisinde Amâlikalılar'dan bir adamın bulunduğunu söylemişlerdir. Kahire'de bulunan Hüseyin türbesi, Dimeşk'te bulunan Ubeyy türbesi de bu türbelere örnektir. Âlimler bu türbelerin uydurulduğu üzerinde ittifak etmişlerdir. Hatta bazı âlimler bu iki kabrin, Hristiyanlardan iki kimsenin kabri olduğunu bile söylemişlerdir.

Türbelerin birçoğu hakkında insanlar ayrılığa düşmüşlerdir. Ayrıca bu türbelerin yanında bazı şeytanlar bulunmaktadır. Şeytanlar bu türbelerle,

saptıracakları kimseleri saptırmışlardır. Kimisi rüyasında bir zat görür ve onun bir yerde defnedilmiş olan kişi zanneder. Hâlbuki gördüğü zat bir şeytandır. Şeytan o zatın suretine bürünmüştür. Putların yanında bulunan şeytanlar ve putlardan; ölülerden ve gaiplerden istiğâsede bulunan kimselere temessül eden şeytanlar, bu şeytanlara örnektir.

Bu durumlar gerek günümüzde gerekse başka zamanlarda sıkça görülmüştür. Örneğin bazı kimseler, Mısır'daki Ahmîm beldesinde ve diğer belde-lerde bulunan, camların içindeki birtakım putları gözler dururlar. Evet, bir putu bir müddet gözlerler de bu müddet içerisinde ne müslümanların temizlendiği gibi (abdest ve gusül ile) temizlenirler, ne müslümanların namazını kılarlar, ne de Kur'an okurlar. Ta ki şeytan o puta yapışır ve kişi putu hareket eder görür. Sonra onun üzerine bir mum ya da başka bir şey koyar. Sonra bir şeytanın onun için çıktığını görür. Bunun üzerine o şeytana secde eder. Eder ki şeytan ihtiyaçlarından bazılarını görsün.

Bu gibi uygulamalar kâfir Türkler arasında "puşt" (eşcinsel erkek) olarak isimlendirilen adamlarda da sık sık görülmektedir. İnsanlar bu kimseden bazı ihtiyaçlarının görülmesini talep ettikleri zaman ona kendisiyle beraber olacağı birini gönderirler. Onun için karanlık gecede çeşitli hareketler yaparlar. Ona ekmek ve leş sunarlar. Ona uygun olan bir şarkı söylerler. Ayrıca yanlarında Allah'ı zikreden birinin olmamasına da dikkat ederler. Orada Allah'ı anma adına hiçbir şeyin bulunmamasına özen gösterirler.

Sonra kendisiyle o iş yapılacak olan adam havaya yükselir. İnsanlar teflerin havada uçtuğunu görür. Havadaki adam elini ekmeğe uzatanların eline vurur. Şeytan da o esnada müzik aletlerini çalar. İnsanlar onun sesini duyarlar. Yine şeytan onlara, kâfir atalarının söylemekte oldukları şarkıları söyler. Bir süre sonra bazen ekmeğin ortadan kaybolduğu görülür. İnsanlar ekmeğin puştun evine gittiğini görürler. Bazen de ekmek ortadan kaybolmaz. Bu durumda ona ateş ile yaktıkları bir leşi kurban olarak sunarlar. Bunun sonucunda insanların bazı ihtiyaçları görülür. Bu tür olaylar müşrikler arasında çok sık görülmektedir. Türbelerin yanında yapılan fiiller de tıpkı putların yanında yapılan fiillere benzemektedir.

Birçok tarikle sabit olduğu üzere, Allah'a ortak koşulan ne kadar put, kabir ya da bunlara benzer şey varsa, hepsinin yanında şeytanlar bulunur. O

şeyi Allah'a ortak koşan kimseleri saptırırlar. Ayrıca o şeytanlar, onların ihtiyaçlarının ancak bir kısmını görebilirler. Tabii onlar şeytanın istediği şirk amellerini ve günahları işledikten sonra...

Bu şeytanlardan bazıları dua eden kimseye kendisine secde etmesini ister. Bazıları kişinin hayasızlık işlemesini ister. Bazen de şeytan bunları kendisi işler. Bazen de kişiyi, ona emredilen tevhid, ihlas, beş vakit namaz, Kur'an kıraati gibi amellerden sakındırır.

Şeytanlar, insanı, ona olan ümitleri ölçüsünde azdırırlar. Eğer kişinin imanı zayıfsa, ona açık küfrü emrederler. Eğer kişinin imanı çok zayıf değilse, ona fık ve masiyet olan şeyleri emrederler. Eğer kişinin ilmi az ise, ona Kur'an ve Sünnet'e muhalif olduğunu bilmediği şeyleri emrederler. İleri derecede dindar, zahid ve abid olan şeyhlerden birçoğu, Allah'ın kendisiyle Rasûlullah'ı gönderdiği dinden cahil olmaları sebebiyle bu tuzağın içine düşmüştür. Şeytanlar da onlardan bir şeyler ummuş, sonunda onları Kitab'a ve Sünnet'e muhalif olan amellerin içine düşürmüşlerdir.

Şu tür olaylar çok yaşanmıştır: Mezhebimize mensup olan şeyhlerin asha-bından bazı kimseler, bu şeyhlerin birinden istiğâsede bulunmaktadır. İstiğâsede bulunan kimse ise şeyhini uyanıkken görmekte ve talebi yerine getirilmektedir. Hakikatte onlar Allah'tan başkasına dua eden müşriklere temessül eden bazı şeytanlardır. Cinler de insanlara göredir: Kafir olanı kaire, facir olanı facire, cahil olanı da cahile...

İlim ve iman ehline gelince, bunlara tabi olan cinler de tıpkı onlara tabi olan insanlar gibidir. Onları, Allah'ın ve Rasûlü'nün emir ve yasaklarına uydukları sürece takip ederler.

Müderislik yapan ve kendisinin müftü olduğunu iddia eden başka biri ise şöyle derdi: "Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem), Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) bildiği her şeyi bilir, O'nun güç getirdiği her şeye güç yetirebilir. Bu özellik ondan Hasan'a (radiyallâhu anh) geçmiştir. Sonra Hasan'ın zürriyetinden Ebu'l Hasan Eş-Şâzelî'ye geçmiştir." Yine derler ki: "Bu makam; Kutup, Gavs, Ferd ve Câmi' makamıdır."

Takipçileri tarafından büyük hürmet gören bir başka şeyh de bu makamda bulunduğunu iddia etmekte ve Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisini müjdelediği mehdi olduğunu ve kızını İsa (as) ile evlendireceğini, hükümdar-

ların ve velilerin perçemlerinin elinde olduğunu, dilediğini göreve getirip dilediğini azledebileceğini, Rab Teâlâ'nın sürekli kendisiyle konuştuğunu ve kendisinin Arş'ı taşıyan meleklerin ve denizdeki balıkların imdadına yetiştiğini söylemekteydi. Bir cuma günü onu, Kahire'de, mescitteki insanların da şahit olacağı bir biçimde sert bir şekilde tazir ettim. İnsanlar da onun gerçek yüzünü gördüler. Onun sebebiyle onun gibi nice deccallerin de ipliği pazara çıkarıldı.

Bunlardan bazıları Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Biz seni bir şahit, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik ki Allah'a ve Resulü'ne iman edesiniz, O'na destek olasınız, O'na saygı gösteresiniz ve O'nu (yani Allah'ı) sabah akşam tesbih edesiniz."** (Fetih 8-9) buyruğunda sabah akşam tesbih edilmesi emredilen kişinin Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) olduğunu iddia etmektedir.

Yine bunlardan bazıları, Rasûlullah'ın gaybın beş anahtarını bildiğini iddia ederler ki Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bunlar hakkında şöyle buyurmuştur: **"Beş şey vardır ki, bunları Allah'tan başkası bilmez: "Kıyamet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru O yağdırır, rahimlerde olanı O bilir. Hiç kimse yarın ne kazanacağını bilemez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilemez."** (Lokman, 34) Bunlar der ki: "Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bunları, bunları Allah'tan başka kimsenin bilmediğini bildirdikten sonra bilmiştir."

Yine bunlardan bazıları "Rablik sıfatını bir kenara ayır, sonra Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hakkında ne söylüyorsan söyle!" derler. Bazıları "Biz Allah'a ve Rasûlü'ne kulluk ediyoruz" derler. Bazıları da bir ölünün mezarına gider, "Beni bağışla, bana merhamet et, benim ayağımı kaydırma!" der. Bunun gibi, yaratılmışların ilah makamına yükseltildiği nice sözler söylenmekte ve nice ameller işlenmektedir. (İbni Teymiyye'nin sözleri burada sona erdi.)

Derim ki: Vallahi bu, önceden beri yolcusu olan bir yoldur. Birçok insan bu yola sülûk etmiş, bu yolu asla yolcusuz bırakmamıştır. Yine bu açık ve meşhur bir dalalet, sık sık karşılaşılan ve insanlardan gizli olmayan bir bidattir. Bu dalaletin ve bidatin sancakları yükseltilmiş ve dalgalandırılmıştır. Bayrakları dikilmiş, yerde kalmamıştır. Bunu destekleyen örnekler sayılamayacak kadar çoktur. Bunun delilleri birçok kitapta ve manzumede zikredilmiş bulunmaktadır. Bunun bir örneğini (El-Busîrî) Kasîde-i Bürde'de söylemiş, maksadını da açıklamıştır:

*Hristiyanların nebileri hakkında söylediklerini bir kenara koy
da Onu övmek adına ne söylemek istiyorsan söyle
Zira dünya ve dünya zenginliği senin cömertliğindendir
Levh ü Kalem'in ilmi de senin ilimlerindendir*

Bu nakillerin hepsini zikretmeye kalksak, bu nakillerle ciltler meydana gelir ve kalem bu konuda her şeyi yazmaktan aciz düşeceği için geri durur. Verilecek hüküm ise, vallahi, basiret sahibi kimseye gizli değildir. Aksine güneşin ışığı kadar açıktır.

Şirk bu kimselerin kalplerinde öyle yer etmiştir ki, onlardan birine kendisini şirkten sakındıran kimse hakkında "Bu ne diyor?" diye sorulduğu zaman "Ona göre Allah'tan başka (tazim edilecek, ibadet edilecek) kimse yok!" der! Çünkü Allah'ın beraberinde ilahlar edinme onların kalplerinde iyice yer etmiştir. Biz bunların tamamına ve bunlara benzer diğer birçok olaya Mısır'da bulunduğumuz sırada şahit olduk.

Bu sapıklar Allah'ın tevhidini hafife almaktadırlar. Allah'ın dışındaki varlıklara ve ölümlere dua etmeye ise değer vermektedirler. Tevhid ile emrolunup şirkten sakındırıldıkları zaman Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) küçümserler. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) müşrikler hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Seni gördükleri zaman seninle ancak alay ederler..." (Furkan, 41)

Evet, onlar şirkten sakındırdığı zaman Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ile alay ediyorlardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yine müşrikler hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Onlara "Allah'tan başka ilah yoktur" denildiği zaman büyüklenirler ve "Deli bir şair için biz mi ilahlarımızı bırakacağız?" derlerdi. Hayır! O hak ile geldi ve peygamberleri doğruladı." (Saffat, 35-37),

"Aralarından bir uyarıcının gelmesine hayret ettiler ve kafirler şöyle dediler: "Bu yalancı bir sihirbazdır. Bütün ilahları tek bir ilah mı yaptı? Şüphesiz bu şaşılacak bir şeydir!" (Sad, 4-5)

Müşrikler peygamberleri hep beyinsizlikle, delilikle ve sapıklıkla vasıflandırılmışlardır. Nuh Kavmi'nin Nuh'a (as), Ad Kavmi'nin Hud'a (as) söyledikleri gibi... ***"Dediler ki: Atalarımızın tapmakta olduklarını bırakıp yalnızca Allah'a ibadet edelim diye mi bize geldin?" (A'raf, 70)*** Evet müşriklerin peygamberleri beyinsizlikle itham etmelerinin ve onlara karşı çıkmalarının en büyük sebebi tevhiiddir.

Bu sebeple bu kavimlere bazı yönlerden benzeyen bir kimsenin; Allah'ı birlemeye, ibadeti O'na has kılmaya, Allah'tan başkasına ibadet etmemeye, O'ndan başkasına tevekkül etmemeye davet eden birini gördüğü zaman, içerisinde barındırdığı şirk sebebiyle onunla alay ettiğine şahit olursun. Bunlardan birçoğu mescitleri harap ederler, türbeleri ise imar ederler. Beş vakit namazın kılınması için inşa edilen mescidin işlevsiz bırakıldığını ve harap hale getirildiğini, içerisinde insanların elbiselerinden başka hiçbir kisve bulunmadığını, sanki onun hanlardan bir han olduğunu görürsün. Ölünün üzerine inşa edilen türbe mi? Onun üzerinde perdeler; altından, gümüşten ve mermerden süslemeler vardır. Adaklar ise türbeye sabah akşam sunulur. Bu, Allah'ı, O'nun ayetlerini ve Rasûlünü hafife alıp şirki yüceltmek değil de nedir? Onların itikadına göre, üzerine türbe inşa edilmiş olan ölüye dua edip ondan istiğâsede bulunmak, Allah için inşa edilmiş mescitlerde Allah'a dua edip O'ndan istiğâsede bulunmaktan kendileri için daha yararlıdır. Evet, onlar, yaratılmışa dua edilmesi için inşa edilen binayı, Allah'a dua edilmesi için inşa edilen binadan üstün görmüşlerdir. Hem mescidin hem de türbenin vakfı olduğu zaman onlara göre şirkin vakfı daha üstündür. Bu itikatlarıyla, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğuyla hallerini beyan ettiği Arap müşriklerine benzerler:

"Allah'ın yarattığı ekinlerle hayvanlardan Allah'a pay ayırıp, zanlarınca, bu Allah'a, bu da ortaklarımıza (putlarımıza) dediler. Ortakları için ayrılan Allah'a ulaşmıyor, fakat Allah için ayrılan ortaklarına ulaşıyor! Ne kötü hüküm veriyorlar!" (En'âm, 136)

Arap müşrikleri, Allah için bir miktar ekin ve hayvan, ilahları içinde bir miktar ekin ve hayvan ayırıyorlardı. İlahlarının payına bir musibet isabet ettiğinde, Allah'ın payından (!) alıp, onu ilahlarının payına katıyorlardı. Sonra da "Allah nasıl olsa zengindir, putlarımızsa fakirdir" diyorlar, Allah'tan başkası için ayrılan payı Allah için ayrılan paya üstün tutuyorlardı. İşte türbeler için vakıflar kuran ve türbelere adaklar sunan kimselerin durumu da budur. Onların türbe ler için sarf ettikleri mallar, mescitler, mescitleri

imar ve Allah yolunda cihad için sarf ettikleri maldan daha fazladır.

Bunlardan birisi tazim ettiği bir kabre yöneldiği zaman onun yanında ağlar, iki büklüm olur, ona yalvarıp yakararak dua eder. Öyle ki, onun yanındayken yaşadığı rikkat, tavazu, ubudiyet ve kalp huzuru halini; beş vakit namazda, cuma namazında, gece namazında ve Kur'an okurken yaşayamaz. Bu hal bidatçı müşriklerin hali değildir de nedir? Evet, bu hal asla Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine ittiba eden ihlas sahibi muvahhidlerin hali değildir.

Buna benzer başka bir örnek daha verelim: Bu kimselerden biri bir şiir duysa, tüyleri öyle ürperir, öyle huşu duyar, öyle gözyaşı döker ki, Allah'ın ayetlerini dinlerken bu hallere bürünmez. Bidat ehli müşrikleri dinlerken tüyleri diken diken olur da takva ehli muhlisleri dinlerken tüyleri diken diken olmaz. Hatta Allah'ın ayetlerini duydukları zaman, ayetleri dinlemeye dayanamazlar, onları kerih görürler ve onlarla alay ederler. Böylece Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğundan en büyük payı alırlar:

"Allah'la, O'nun ayetleriyle ve Resulü'yle mi alay ediyordunuz?" (Tevbe, 65)

Kur'an'ı dinledikleri zaman, eğlenceye dalmış kalplerle ve gereksiz sözler söyleyen dillerle dinlerler. Sanki onlar sağırdırlar ve kördürler. Fakat beyitleri dinledikleri zaman bütün kalplerini ona verirler, ağızları da kıpırdamaz. Hiç hareket etmezler; öyle ki onlardan biri susasa dahi kalkıp da su içmez.

Bunlardan öyleleri vardır ki, semada bulundukları sırada müezzin ezan okusa "Biz müezzinin bizi çağırdığı şeyden daha faziletli bir isteyiz." der. Bazıları da "Biz şimdi (hükümdarın) huzurundayız. Kalkıp namaza gitsek, huzurdan kapıya çıkmış oluruz." der. Bir adam bana, bu sapık şeyhlerin söyledikleri bu söz hakkında sordu. Ben de dedim ki: "Doğru söylemişler. Onlar şeytanın huzurundadırlar. Kalkıp namaza giderlerse, Allah'ın kapısına gelmiş olurlar." Çünkü bidatler ve sapıklıklar şeytanın huzurunda durmak demektir. Nitekim bu mesele başka yerlerde açıklanmıştır.

Peygamberlerden, imamlardan ve şeyhlerden ölmüş kimselere dua etmeyi Allah'a dua etmekten üstün görenler sınıf sınıftır: Onların bir sınıfından yukarıda bahsettik. Yine onlardan bir sınıf şu hikaye gibi türlü türlü hikayeler anlatır: Adamın biri düşman beldesinde hapiste bulunuyormuş da Allah'a dua etmiş fakat Allah onu oradan çıkarmamış. Bunun üzerine adam ölmüş şeyhlerden birine dua etmiş. Şeyh de hemen ona gelip, onu

hapisten çıkarıp İslam beldesine götürmüş! Yine başka bir hikayeye göre şeyhin biri müridine “Bir ihtiyacın olduğu zaman doğru kabrime gel” demiş! Başka bir şeyh “Benimle tevessül et” demiş! Bir başkası da “Falancanın kabri denenmiş tiryaktır” demiş!

Bu kimseler ve benzerleri, şirk içerikli bu duaları, ibadeti Allah'a has kılan kimselerin dualarına tercih etmekte ve böylece müşriklere benzemektedirler. Bu kimselerden birçoğunun karşısında, dua ettiği şeyhinin sureti temessül eder de kişi onu şeyhi ya da şeyhinin suretindeki bir melek zanneder. Hâlbuki o, onu azdıran bir şeytandır.

Yine bunlardan öyleleri vardır ki, başına bir musibet geldiği zaman ancak şeyhine dua eder. Onun isminden başkasını ağzına almaz. Çocuğun durmadan annesinin adını söylediği gibi şeyhinin adını söyler durur. Fakir duruma düşer de “Ey falan!” diye haykırır. Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) muvahhidler hakkında şöyle buyurmuştur:

“Hac ibadetlerinizi bitirince, babalarınızı andığınız gibi, hatta bundan daha kuvvetli bir şekilde Allah'ı anın.” (Bakara, 200)

Yine bazı kimseler Allah adına yemin eder de yalan söyler, şeyhinin ya da imamının adına yemin eder de doğru söyler. Şeyhi onun kalbinde Allah'tan daha büyüktür! Şu durumda peygamberlerden, salihlerden ya da diğer kimselerden olan ölümlere dua etmek; Allah ile, O'nun ayetleri ve Rasûlü ile alay etmeyi içeriyorsa, iki gruptan hangisi Allah'ın ayetleriyle ve Rasûlü'yle alay etmektedir? Ölümlere dua etmeyi, onlardan istiğâsede bulunmayı ve bunların bir gereği olarak Allah ile, O'nun ayetleri ve Rasûlü ile alay etmeyi emredenler mi? Yoksa Allah'ın peygamberlerinin emrettiği gibi yalnızca ortağı bulunmayan Allah'a dua etmeyi emreden, getirdiği şeylerin tamamı konusunda Peygamber'e itaat etmeyi ve ona uymayı gerekli gören kimseler mi?

Bu muvahhid kimseler, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) haber verdiği her şeyi tasdik ederek, emrettiği her şeye itaat ederek, onun kendisiyle gönderildiği şeyi bilme konusunda özen göstererek, onun adına rivayet edilen sahih, zayıf, doğru ve yalan haberleri temyiz ederek, ondan rivayet edilen sahih haberlere uyarak, başkalarına uymayı terk ederek ona tabi olmayı gerekli görme konusunda en öndeki kimselerdir. Onlar böyle yaparak Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğuyla amel etmiş olurlar:

"Rabbinizden size indirilene uyun ve O'nun dışındaki velilere uymayın. Ne de az öğüt alıyorsunuz!" (A'raf, 3)

Bu sapık kimselere; müşriklerin ve hristiyanların benzerlerine gelince; bunların dayanağı ya zayıf ve uydurma hadisler, ya sözleri hüccet olmayan kimselerden gelen nakillerdir. Bu nakiller, ya kendisinden nakilde bulunan kimse üzerine atılan bir iftira ya da ondan kaynaklanan bir hatadır. Evet, doğru sözlü olmayan bir kimsenin hatadan korunmuş olmayan kimseden nakli... Eğer Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet edilen bir şeye tutunacak olsalar, hristiyanların yaptığı gibi kelimeleri yerlerinden kaydırır, muhkemi bir kenara bırakıp müteşabihin peşine düşerler.

Bu gibi nakillerin herhangi bir alim tarafından nakledildiğini bilmiyorum. Fakat bu nakillere bazı kimselerin sözlerinde rastlanmaktadır. Örneğin Şeyh Yahyâ Es-Sarsarî'nin şiirlerinde bu gibi sözler vardır. Aynı şekilde Şeyh Muhammed b. En-Nu'mân'ın "Uykuda ve uyanıklıkta Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) istiğâsede bulunanlar" isminde bir kitabı vardır. Bu kimseler dindar ve salih kimselerdir. Fakat onlar, İslam'ın hükümlerinin gereğiyle amel eden alim kimseler değildir. Yine İslam'ın hükümlerini ve helal ve haramı bilme konusunda onların sözlerine itibar edilmez. Ayrıca onların elinde ne şer'î bir delil, ne de kendisinden razı olunan bir alimden gelen nakil vardır. İnsanların birçoğunun sıkıntılı zamanlarında şeyhinden istiğâsede bulunmayı ve ona dua etmeyi adet haline getirdiği gibi, onlar da bunu adet haline getirmişler ve bu adetlerini sürdürme gelmişlerdir.

Tanıdığım salih ve zahid şeyhlerden biri, başına bir musibet geldiği zaman Şeyh Abdulkâdir'in bulunduğu yöne birkaç adım atar, sonra ondan istiğâsede bulunurdu. Evet, bunu insanlardan birçoğu da yapmaktadır. Fakat kendilerini arlarındaki faziletli kimselerden biri uyardığı zaman yaptıklarının farkına varırlar ve anlarlar ki üzerinde bulundukları şeyin hiçbir şekilde İslam Dini ile alakası yoktur, aksine yaptıkları şey putperestliğe benzemektir.

Biz İslam Dini'nden zorunlu olarak biliyoruz ki Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), -peygamber olsun veya bir başkası olsun- ölümlere, ne istiğâse lafzını kullanarak ne de bir başka lafız kullanarak dua etmeyi asla meşru kılmamıştır. Nitekim o, ölüye secde etmeyi ve benzer fiilleri de meşru kılmamıştır. Aksine biz biliyoruz ki Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu fiillerin tamamından

sakındırmıştır ve bütün bunlar Allah'ın ve Rasûlü'nün haram kıldığı şirk kapsamındadır. Fakat sonradan gelen kimseler arasında cehaletin yaygınlaşması ve peygamberliğin izlerine dair ilmin azalması nedeniyle, onlara Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerinin beyan edilip bunlara muhalif olan şeyler açıklanana kadar, yaptıkları sebebiyle tekfir edilememişlerdir.

Bu sebeple ben bu meseleyi İslam Dini'ni bilen kime açıkladıysam mutlaka anlattıklarımı kafası aldı ve "İşte İslam'ın aslı budur!" dedi. Örneğin mezhebimize mensup olan arif zatlardan ve büyük şeyhlerden biri, beyan ettiğim şeyin dinin aslı olduğunu bildiği için, "Bu, senin bize beyan ettiğin en büyük husustur!" diyordu. Fakat bu kimse ve benzerleri, diğer taraftan ölümlere dua ediyor, onlardan bir şeyler talep ediyor, onlara sığınıyor ve onlara yalvarıp yakarıyorlardı. Belki de onların ölümlerle işledikleri (şirkler) daha büyüktür.

Çünkü onlar başlarına bir musibet geldiği takdirde hemen ölüye yönelirler ve darda kalmış kişinin duası gibi dua ederler; ya ona dua ederek, ya onu dualarında vesile kılarak ya da onun kabrinin yanında dua ederek ihtiyaçlarının görülmesini umarlar. Fakat Allah'a yönelttikleri ibadetleri ve duaları böyle değildir. Çünkü onlar çoğu zaman adet yerini bulsun diye ve üzerlerindeki borçtan kurtulmak için Allaha ibadet ve dua ederler. Öyle ki İslam Şeriatı'nın dışında bulunan düşman Dimeşk'e geldiği zaman, insanlar sokaklara dökülüp ölümlerden istiğâsede bulunmak için sıkıntılarını gidereceğini umdukları kabirlere koşmuşlardır. Bir şair şöyle demiştir:

Ey Tatarlar'ın zulmünden korkanlar!

Ebû Ömer'in kabrine sığının!

Ya da şöyle demiştir:

Ebû Ömer'in kabrine sığının da

Sizi sıkıntıdan kurtarsın

Ölülerden istiğâsede bulunan bu kimselere dedim ki: Eğer savaşta onlar sizinle birlikte olsalardı, yine Uhud günü müslümanların hezimete uğradığı gibi hezimete uğrarlardı. Çünkü ordunun hezimete uğramasını gerektiren bazı sebeplerden dolayı ve Allah'ın hikmeti gereği ordunun hezimete uğrayacağı hükme bağlanmıştır.

Bu sebeple dini bilen mükâşefe ehli kimseler o zaman savaşa katılmadılar. Çünkü ortada Allah ve Rasûlü'nün emrettiği şer'î bir savaş yoktu. Bu savaştan sonra ise, insanlara ibadeti Allah'a has kılmalarını ve O'ndan istiğâsede bulunmalarını emrettik. Onlara O'ndan başka, -mukarreb bir melek ya da gönderilmiş bir resul olsa bile- kimseden istiğâsede bulunmamaları gerektiğini söyledik.

Ne zaman insanlar hallerini düzeltti ve sâdıkâne Rablerinden istiğâsede bulundu, işte o zaman Allah onlara düşmanlarına karşı büyük bir yardımla yardım etti. Öyle ki Tatarlar o zaman bozguna uğradıkları gibi hiçbir zaman bozguna uğramamışlardı. Çünkü o zaman Allah'ın tevhidi gerçekleştirilmiş, Rasûlü'nün izinden gidilmişti. Bundan önce ise bunlar yerine getirilmiyordu. Şüphesiz Allah (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberlerine ve iman edenlere, hem dünya hayatında hem de şahitlerin ayağa kalkacağı günde yardım eder. Nitekim O, Bedir günü hakkında şöyle buyurmuştur:

"Hani siz Rabbinizden istiğâsede bulunuyordunuz. O da size icabet etmişti..."
(Enfal, 9)

Yine rivayet edildiğine göre Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) her gün şöyle derdi: *"Yâ Hayyu yâ Kayyûm! Rahmetinden istiğâsede bulunuyorum."* Başka bir rivayette şunlar da gelmiştir: *"Bütün işlerimi ıslah et. Göz kırpma süresi kadar olsun beni bana ya da yarattıklarından birine bırakma."*

Bunlar ise ölüye ve gaipte olan kimseye dua etmektedirler. Onlardan biri çıkıp "Senden yardım diliyorum", "Sana sığınıyorum", "Bize yardım et", "Bizi koru", "Sen günahlarımı biliyorsun" gibi ifadeler kullanmaktadır. Yine onlardan biri ölüye "Beni bağışla", "Bana merhamet et" ve "Tevbemi kabul et" gibi sözler söylemektedir. Onların arasında biraz akıllı olup bunları söylemeyenler ise, "Günahlarımı sana arz ediyorum", "Düşmanımı sana şikayet ediyorum", "Yöneticilerin zulmünü, bidatlerin yaygınlaşmasını, zamanın kötülüğünü sana şikayet ediyorum" benzeri ifadeler kullanmakta, din ve dünya konusunda karşılaştığı sıkıntıları ona şikayet etmektedir.

Bu kişinin ölüye şikayette bulunmakla amaçladığı şey, ölünün söz konusu sıkıntıyı gidermesidir. Kişi böyle bir şikayette bulunduğu bazı zamanlarda “Sen bizim başımıza gelen musibeti biliyorsun”, “Sen işlediğim günahları biliyorsun” gibi sözler bile söyler. Böylece ölü, diri ve gaib kimseyi; kulların günahlarını ve ölü veya diri olsun bir insanın bilmesini istemeyecekleri suçlarını bilmekle vasıflandırır.

Onların arasında biraz akıl sahibi olanlar “Bizim maksadımız ancak, onun bizim için Allah'tan istekte bulunması ve bize şefaate etmesidir” derler. Zannederler ki, ölümünden sonra bir kimseden kendileri için bir şeyi Allah'tan istemesini istedikleri zaman o kimse o şeyi Allah'tan isteyecek ve onlar için şefaatte bulunacak!

Tıpkı Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Sahabe kendisinden yağmur duası yapmasını ya da başka bir istekte bulunmasını istediği zaman Allah'a dua etmesi ve onlar için şefaate olması gibi... Ya da kıyamet gününde insanlar kendisinden şefaate talep ettikleri zaman onlar için şefaate olması gibi...

Onlar bilmezler ki ölüden veya gaipte bulunan kimseden bir şeyler istemek asla meşru değildir ve bunu Sahabe'den hiç kimse yapmamıştır. Aksine Sahabe (Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) vefat ettikten sonra) ondan bir şeyler istemeyi ve dua talep etmeyi bırakmışlar, başkasından istekte bulunup dua talep etmişlerdir. Ne Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), ne diğer peygamberlerden, ne salihlerden ne de başka kimselerden; vefatlarından sonra, hayatlarında kendilerinden istenen şeyler talep edilemez. Şeyh'in (*rahimehullâh*) özetlenmiş bir şekilde aktarılan sözleri burada sona erdi.

Allah sana rahmet etsin. Şu imamın zikrettiği; kendi zamanında, ilim ve irfan ehli olduğunu iddia eden, müftülük ve kadılık makamında oturan kimselerden sadır olan büyük şirklere bir bak! Şeyh (*rahimehullâh*) onları bu konuda uyardığı ve onlara bu fiillerin Allah'ın ve Rasûlü'nün haram kıldığı büyük şirk olduğunu beyan ettiği zaman; onlardan bazıları yaptıklarının farkına varmış, Allah'a tevbe etmiş, üzerinde bulunduğu şeyin şirk ve delalet olduğunu anlamış ve hakka boyun eğmiştir.

Bu durum, şu zamanda insanların birçoğunun nezdinde İslam'ın ne kadar garip olduğunu sana gösteren hususlardandır. Yine bu durum sana Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tevatür seviyesine ulaşan şu buyruklarının gerçekleştiğini göstermektedir: “Sizden öncekilerin yolunu mutlaka takip

edeceksiniz...”, “İslam garip başladı. Yine başladığı gibi garip bir hale dönecektir.” Bunlara baktığın zaman, günümüzdeki insanların birçoğunun üzerinde bulunduğu şirklerin ve bidatlerin batıl olduğunu kesin bir şekilde görürsün ve onların üzerinde bulundukları şeye aldanmazsın.

Büyük bir bela, zemmedilmiş çirkin bir haslet vardır: Babalarla, atalarla, içerisinde bulunulan beldenin halkının yapmakta olduklarıyla aldanmak... İşte bu bahaneyi; şirk, küfür ve inat ehli aynen dile getirmiştir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu bahaneyi onlardan, hiçbir şüphe ve tevil götürmez şekilde, kitabının muhkem ayetlerinde nakletmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) -ki O en doğru sözlü olandır-, melun Firavun'un, iki kerîm insana, Mûsa ve kardeşi Harun'a “*Peki önceki nesillerin durumu nedir?*” dediğini, Mûsa'nın da (as) ona “*Onların bilgisi Rabbimin katında bir kitaptadır. Şüphesiz Rabbim şaşırmaz ve unutmaz.*” (*Tâhâ, 51-52*) diye cevap verdiğini bildirmiştir.

Şu halde kim doğruluğun ve vefanın ardından yürürse, taassuptan, inattan ve şımarıklıktan selamette olursa, yolun ortasını tutturursa, hüccet ile hakkı kabul etmeye kanaat ederse; bu onun yolu ve menheci olur, göğsünde kabul kandilleri parlar, bu kandiller marifet ve vusûl yağıyla tutuşturulur ve tevhidin ışıyla maksadı hâsıl olur.

İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) “İhâsetu'l Lehfân” isimli eserinde şöyle demiştir: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: “*Kabrimi bayram yerine çevirmeyin!*”, “*Allah'ım, kabrimi ibadet edilen bir put haline getirme! Allah'ın gazabı, peygamberlerinin kabirlerini mescit edinen kimseler için çok şiddetlidir.*”

Kabirlerin mescit haline getirilmesinde öyle mefsedetler vardır ki, kalbinde Allah'a saygı bulunan ve tevhid konusunda kıskanç olan kimse bu sebeple öfkelenir. Fakat ölü acıyı hissetmez. (Bu hasletlere sahip olmayan kimse bundan hiç rahatsızlık duymaz.)

Bu mefsedetlerden bazıları, kabirlere doğru namaz kılmak, kabirleri tavaf etmek, onları istilam etmek, topraklarına yüz sürmek, içinde yatanlara ibadet etmek; onlardan, putperestlerin putlarından talep ettikleri yardım, rızık, afiyet, dertlilere deva, borçlulara eda gibi şeyler talep etmektir. İlmin koku-sunu zerre kadar almış herkes bilir ki bu gibi fiillere giden yolları kesmek en önemli işlerdendir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yasakladığı şeyin varacağı

akıbeti çok iyi bilmektedir. Kabirlerin mescit edinilmesi bu sonuçları doğurmaktadır. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), kabirleri içerisinde Allah'a ibadet edilen mescitler edinenlere lanet ettiğine göre; sürekli kabirlerin yanında bulunan, onlara yönelmeyi ve ibadet etmeyi adet haline getiren kimse hakkında ne düşünülür?

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirler konusundaki sünnetini, bu konudaki emirlerini ve yasaklarını, ashabının bu konuda takip ettiği yolu ve bugün insanların çoğunluğunun içerisinde bulunduğu durumu yan yana getiren kimse, bir tarafın diğerine zıt olduğunu görür.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirleri mescit edinmeyi yasaklamasına rağmen bunlar kabirlerin üzerine mescitler inşa ederler. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirlerde kandil yakmayı yasaklamasına rağmen bunlar kabirlerde kandil yakmak için özel vakıflar kurarlar. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirleri bayram yerine çevirmeyi yasaklamasına rağmen bunlar kabirleri bayram yerine çevirirler. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Sahih-i Müslim'de Ali b. Ebî Talib'ten rivayet edildiği üzere kabirlerin yükseltilmesini yasaklayıp yerle bir edilmesini emretmesine rağmen bunlar kabirleri yükseltmiş ve tepelerine kubbeler koymuşlardır. Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Sahih-i Müslim'de Câbir'den (*radiyallâhu anh*) rivayet edildiği üzere kabirlerin kireçlenmesini ve üzerlerine bina yapılmasını yasaklamıştır. Yine Tirmizî'nin Sahih'inde Câbir'den (*radiyallâhu anh*) rivayet ettiği üzere kabirlerin üzerine yazı yazmayı yasaklamıştır. Yine Ebû Davud'un Câbir'den rivayet ettiği üzere kabirlere toprağından başka bir şey eklenmesini yasaklamıştır. Bunlar ise kabirlerin üzerine levhalar koyarlar, üzerlerine Kur'an ayetleri yazarlar. Kabre toprağından başka kireç, tuğla ve taş ilave ederler.

İş öyle çığıından çıkmıştır ki, bu sapık müşrikler kabirleri hacetmek gibi bir ibadet ortaya atmış, bu hac için bazı rükünler belirlemişlerdir. Öyle ki onlardan biri bu konuda bir kitap kaleme almış, kitabın adını da "Türbeleri Hacetmenin Rükünleri" koymuştur. Bunun İslam Dini'nden ayrılmak ve putperestlerin dinine girmek olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. (İbnu'l Kayyim'in sözleri burada sona erdi.)

Şimdi sen, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmetine şeriat olarak bildirdikleri ile şu kimselerin şeriat olarak ortaya attıkları arasındaki büyük farka

iyi bak! Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirleri ziyaret etmeyi emretmiş-tir, çünkü kabirler ahireti hatırlatır. Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabri ziyaret eden kimseye kabir ehli için dua etmesini emretmiş, kötü söz söylemesini de yasaklamıştır. İşte Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisi hakkında ümmetine izin verdiği ve kendisini ümmetine öğrettiği kabir ziyareti! Bu ziyaretin içerisinde herhangi bir şirk ve bidat ehlinin dayanabilecekleri herhangi bir şey görebiliyor musun? Yoksa bu ziyareti her yönden onların ziyaretinin tam zıddı olarak mı görüyorsun?

İmam Malik (*rahimehullâh*) ne güzel söylemiştir: "Bu ümmetin başı ne ile ıslah olduysa sonu da ancak onunla ıslah olur." Ne var ki, ümmetlerin peygamberlerinin yoluna olan bağlılıkları ne kadar azalırsa, o ölçüde peygamberlerinin sünnetlerinin yerine uydurdukları bidatleri ve şirkleri koyarlar.

Selefi Sâlihîn tevhidini koruma altına almışlar, onu şirkten uzak tutmaya özen göstermişlerdir. Öyle ki, onlardan biri Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) selam verdikten sonra dua etmek istediği zaman, sırtını kabrin duvarına dönüyor sonra dua ediyordu. Dört imam da, kişinin dua edeceği zaman kabrin yanında dua etmiş olmamak için kibleye yönelmesi gerektiğini, çünkü duanın ibadetin ta kendisi olduğunu açıkça ifade etmişlerdir.

Toparlayacak olursak: Ölmüş olan kimsenin ameli kesilmiştir. Kendisine dua edecek birine ihtiyaç duyar. Bu sebeple ölünün cenaze namazında, ölü için, diri için meşru kılınmayan dualar meşru kılınmıştır. Ölü için kılınan cenaze namazının maksadı, onun için istiğfarda ve duada bulunmaktır. Aynı şekilde kabir ziyaretinin maksadı da, ölü için dua etmek, ona iyilik etmek ve ahireti hatırlamaktır. Fakat şirk ve bidat ehli kendilerine söylenen sözü değiştirmişlerdir.

Ölü için dua etmeyi ona dua etmekle değiştirmişlerdir. Ona dua ile şefaate bulunmayı ondan şefaate istemekle değiştirmişlerdir. Hem ölüye hem de ziyaretçiye iyilik olsun diye meşru kılınan kabir ziyaretini, ölüden yardım isteme ve onunla Allah'a yemin etme ziyaretine çevirmişlerdir. Kabirleri, ibadetin ta kendisi olan dua için özel yerler olarak görmüşler, kabirlerde; mescitlerde bulamadıkları kalp huzurunu ve huşûyu bulmuşlardır.

İbnu'l Kayyım daha sonra Zâtu Envât hadisini zikretmiş ve şöyle devam etmiştir: Üzerine silah asmak ve yanında ibadet etmek için bir ağaç

edinmek, ona ibadet etmedikleri ve ondan bir şey ummadıkları halde onu Allah ile beraber ilah edinmek anlamına geliyorsa; kabrin yanında ibadet etmek, kabre dua etmek, kabrin yanında dua etmek ve kabri vesile ederek dua etmek hakkında ne düşünülür? Ayrıca bir ağaçla fitneye düşme tehlikesi nerede, bir kabirle fitneye düşme tehlikesi nerededir? Şirk ve bidat ehli keşke bilselerdi!

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisiyle Rasûlû'nü gönderdiği din hakkında ve günümüzdeki şirk ve bidat ehlinin gerek bu konuda gerekse başka konularda içerisinde bulundukları durum hakkında bilgi sahibi olan herkes bilir ki, Selef ile bu kimseler arasında doğu ile batı arasındaki mesafe kadar uzak bir mesafe vardır. Aslında durum, vallahi zikrettiğimizden daha ciddidir. Bu sebeple Sahabe (*radiyallahu anhum*) Danyal'ın (*as*) kabrini Ömer'in (*radiyallâhu anh*) emriyle insanlardan gizlemiştir. Yine Ömer'e (*radiyallâhu anh*), insanların, altında Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) biat edilen ağaca sürekli gelip gittikleri ulaştığı zaman birini göndermiş ve o ağacı kestirmiştir. İsa b. Yunus dedi ki: "Bu hadis bize İbni Avf-Nâfi' kanalıyla gelmektedir."

Ömer'in (*radiyallâhu anh*), Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'da zikrettiği ve Sahabe'nin altında Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) biat ettiği bir ağaca yaptığı buysa, bundan başkası için hükmü ne olur?

Bundan daha ilerisi ise, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Dırar Mescidi'ni yıktırmış olmasıdır. Bunda, zararı ondan daha fazla olan mescitlerin, örneğin kabirlerin üzerine inşa edilen binaların ve kubbelerin yıkılmasının caiz olduğuna delil vardır. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yapana lanet ettiği binaları yıkmakta acele etmek gerekir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) dinine yardım edecek ve onu müdafaa edecek kimseleri ikame edecektir.

Dimeşk'te bu putlardan çok vardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu putların kırılmasını Şeyhulislam (İbni Teymiyye) ve kendisinin tevhid ehli hizbinin eliyle müyesser kıldı. Avamdan bazı kimseler, bu putlardan biri için "Bu, adakları kabul eder" diyordu. Bu söz hakikatte "Bu, Allah'tan ayrı ibadetleri kabul eder" anlamına gelmektedir. Çünkü adak, adakta bulunan kimsenin, kendisi için adakta bulunan kimseye yaklaşmak için yaptığı bir ibadettir.

Selef, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*), kendisinin namazgah edinilmesini emrettiği Makam-ı İbrâhîm'in taşına bile el yüz sürmeyi hoş karşılamamışlardır. Katade bununla ilgili ayeti tefsir ederken şöyle demiştir: "Onlar ancak onun

yanında namaz kılmakla emrolundular, ona dokunmakla değil. Fakat bu ümmet ona dokunarak, kendisini önceki ümmetlerin yükünden daha ağır bir yükün altına sokmuştur. Bize anlatıldığına göre, insanların Makam-ı İbrâhîm'e çok dokunmaları yüzünden İbrâhîm'in ayağının ve parmaklarının izi yıpranmıştır."

Bu taşlar sebebiyle düşülen fitneden daha büyük olanı ise kabirdekiler sebebiyle düşülen fitnedir. İşte bu fitne, putperestlik fitnesinin aslıdır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Nuh suresinde şöyle buyurmaktadır:

"Dediler ki: İlahlarınızı sakın bırakmayın! Vedd'i, Süvâ'ı, Yeğûs'u, Yeûk'u ve Nesr'i sakın bırakmayın!" (Nuh, 23)

Selefin bu ayetin tefsirinde zikrettiğine göre bu isimler, Nuh kavmi içerisindeki bazı salih kimselerin isimleriydi. Onlar öldükleri zaman insanlar onların kabirleri yanında ibadet etmeye başladılar. Sonra onların suretlerini çizdiler. Sonra aradan uzun bir süre geçince onlara ibadet etmeye başladılar. Halbuki salihlere hürmet etmek, ancak onların kendisine davet ettikleri şeye uymakla olur. Onların kabirlerini bayram yerlerine ve putlara çevirerek değil... Fakat onlar meşru olandan yüz çevirmiş, bidatlere dalmışlardır.

Kim Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kelimasına kulak verir, onu anlamaya çalışırsa; bidatlerden ve şahsi görüşlerden müstağni olur. Kim de Allah'ın kelimından uzak durursa, mutlaka onun yerine kendisine fayda vermeyecek bir şeyi koyar. Tıpkı kalbini Allah'ın sevgisiyle, haşyetiyle ve O'na olan tevekkülüyle şenlendiren bir kimsenin O'ndan başkasını sevmekten, O'ndan başkasından korkmaktan ve O'ndan başkasına tevekkül etmekten müstağni olacağı gibi... Tevhidden yüz çeviren kimse, kabul etse de etmese de müşriktir. Sünnetten yüz çeviren kimse, kabul etse de etmese de bidatçidir. Allah'ı sevmekten yüz çeviren kimse, kabul etse de etmese de suretlerin kuludur.

Kabirlerin yanında işlenen, sonradan ihdas edilmiş bu işler çeşit çeşittir. Bu fiillerden Şeriat'e en uzak olanı, birçok kimsenin yaptığı üzere kişinin ölüden ihtiyacını talep etmesidir. Bunu yapan kimseler, putperestler zümresindendir. Bu sebeple şeytan onlara, putperestlere temessül ettiği gibi ölünün suretinde temessül eder. Aynı şekilde kabre secde etmek, onu öpmek ve ona el yüz sürmek de Şeriat'e en uzak fiillerdendir.

Kabirlerin yanında işlenen bidatlerin ikinci kısmına gelince, kişinin ölüyü vesile kılarak Allah'tan istemesidir. Müteahhirînden olan birçok kimse bunu yapmaktadır. Halbuki bu, icma ile bidattir.

Üçüncü kısım ise, kişinin kabrin başında edilen duanın kabul edileceğini ve bu duanın mescitte edilen duadan daha faziletli olduğunu zannetmesi, bu sebeple özel olarak kabirlere gitmesidir. Bu da aynı şekilde icma ile münker amellerdendir. Her ne kadar müteahhirînden birçok kimse bunu yapsa da, bunun münker bir amel olduğu konusunda din önderleri arasında herhangi bir ihtilaf bilmiyorum.

Toparlayacak olursak: Yeryüzü halkının çoğu putperestlik fitnesine düşmüştür. Bu fitneden ancak hanifler, İbrahim'in dinine tabi olanlar kurtulabilmiştir. Putlara ibadet edilmeye, Nuh'dan (as) önce başlanmıştır. Putların tapınakları, vakıfları, hizmetçileri, perdecileri ve onlara ibadet konusunda kaleme alınan kitaplar yeryüzünün tamamını kaplamıştır. Haniflerin önderi (as) şöyle demişti:

"Beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut. Rabbim, onlar insanlar- dan birçoğunu saptırdılar." (İbrahim, 35-36)

Putperestlerin yeryüzü halkının ekseriyetini teşkil ettiklerini görmek için Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) sahih olarak rivayet edilen, cehenneme giden kafilenin her bin kişiden dokuz yüz doksan dokuzunu barındıracağına dair hadise bakmak yeterlidir. Ayrıca Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Fakat insanların çoğu küfürden başkasına razı olmaz." (Furkan, 50),

"Eğer sen yeryüzündekilerin çoğuna uyacak olursan, seni Allah yolundan saptırırlar." (En'âm, 116)

Eğer putperestlik fitnesi büyük bir fitne olmasaydı, putperestler bu uğurda canlarını, mallarını ve evlatlarını feda etmezlerdi. Onlar kardeşlerinin yıkıldıkları yerleri ve onların başına gelenleri görüp durmalarına rağmen, bu onların ancak putlara olan sevgisini ve hürmetini arttırmaktadır. Sonra birbirlerine bu dava uğrunda sabretmeyi tavsiye etmektedirler. Şeyh'in özetlenmiş sözleri burada sona erdi.

Şeyh Takıyyuddîn (İbni Teymiyye) Er-Risâletu's Sünniyye isimli eserinde Hâricîler ile ilgili hadisi, onların dinden çıkışlarını ve Rasûlullah'ın

(*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onlarla savaşmayı emrettiğini zikrettikten sonra şöyle demiştir: Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve onun halifeleri döneminde kendilerini İslam'a ve Sünnet'e nispet eden, fakat ileri derecedeki ibadetlerine rağmen İslam ve Sünnet dairesinin dışına çıkan kimseler bulunduğuna göre; günümüzde de kendilerini İslam'a nispet eden kimselerin İslam dairesinin dışına çıkabileceği bilinmelidir. Bunun ise farklı sebepleri olabilir. Bu sebeplerden bir tanesi dinde aşırıya gitmektir ki, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında şu buyruğuyla bunu zemmetmiştir:

"Ey kitap ehli, dininizde aşırıya gitmeyin..." (Nisa, 171)

Ali b. Ebî Tâlib de (*radiyallâhu anh*), Râfızîler'den aşırıya gidenleri yaktırmıştır. Onlar için Kinde Kapısı'nın yanında hendekler kazılmasını emretmiş, hendekler kazıldıktan sonra da onları bu hendeklerin içine atmıştır. Sahabe de onların öldürülmesi gerektiği konusunda icma etmişti. Fakat İbni Abbas (*radiyallâhu anh*) onların ateşle değil kılıçla öldürülmeleri gerektiği görüşünde idi. Bu aynı zamanda ulemanın ekserisinin tercihidir. Hâricîler'in kıssaları ulema tarafından bilinmektedir. Bazı şeyhler hakkında, Ali b. Ebî Tâlib (*radiyallâhu anh*) hakkında ve Mesih (as) hakkında aşırıya gitmek de Hâricîler'in aşırılığına benzemektedir.

Herhangi bir nebi ya da salih bir kimse hakkında aşırıya giden, ona ilahlıktan bir pay veren, örneğin "Ey efendim falan, bana yardım et!", "Yetiş imdadıma", "Bana rızık ver", "Durumumu düzelt", "Bana sen yetersin" gibi sözler söyleyen kimsenin yaptığı; şirk ve dalaletten başka bir şey değildir. Bunları yapan kimseden tevbe etmesi istenir. Tevbe ederse ne âlâ... Etmezse öldürülür. Şüphesiz Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) peygamberlerini göndermesinin ve kitaplarını indirmesinin tek sebebi yalnız O'na ibadet edilmesi ve O'nunla beraber bir başka ilah edinilmemesidir. Allah ile başka ilahlara, örneğin Mesîh'e, meleklerle ve putlara dua edenler; onların bir şey yaratabileceğine, yağmur yağdırabileceğine ya da bitki bitirebileceğine inanmıyorlardı. O kimseler ancak **"Biz bunlara ancak bizi Allah'a yaklaştırsınlar diye ibadet ediyoruz."** (Zümer, 3), **"Bunlar bizim Allah katındaki şefaatçilerimizdir."** (Yunus, 18) diyerek onlara ya da kabirlerine ibadet ediyorlardı. Bunun üzerine Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Rasûlü'nü, kendisi dışında herhangi bir kimseye -ister ibadet duası olsun ister istiğase duası olsun- dua edilmesine engel olmak için gönderdi.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"De ki: O'nun dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım! Onlar sizden bir kötülüğü ne savabilirler ne de değiştirebilirler. Dua ettikleri o varlıklar, Rablerine en yakın olmak için vesile ararlar. O'nun rahmetini umar, azabından korkarlar..." (İsra, 56-57)

Seleften bir taifenin zikrettiğine göre Mesih'e ve Üzeyr'e dua eden bazı kimseler vardı...

İbni Teymiyye daha sonra sözü şuraya getirmiştir: Allah'a ibadet etmek dinin aslıdır. İşte bu, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisiyle peygamberlerini gönderdiği ve kitaplarını indirdiği tevhiddir. O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun Biz her ümmete "Allah'a ibadet edin ve tağuttan kaçının" diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Senden önce hiçbir resül göndermedik ki ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse yalnız Bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tevhidi gerçekleştiriyor ve ümmetine onu öğretiyordu. Öyle ki bir adam ona "Allah ve sen dilediğin takdirde" dediği zaman "Beni Allah'a ortak mı kıldın? Yalnızca Allah dilediği takdirde de." diye karşılık vermişti. Allah'tan başkası üzerine yemin etmekten sakındırmış, "Kim Allah'tan başkası üzerine yemin ederse şirk koşturmuştur." buyurmuştur. Ölüm döşegindeyken, "Allah Yahudilere ve Hristiyanlara lanet etsin. Peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler." buyurmuş, onların yaptıklarından sakındırmıştır. Yine (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Allah'ım, kabrimi kendisine ibadet edilen bir put kılma." buyurmuştur. Bu sebeple müslüman imamlar kabirlerin üzerine mescit inşa etmenin ve kabirlerin yanında namaz kılmanın meşru olmadığı üzerinde icma etmişlerdir. Zira putperestliğin en büyük sebeplerinden birisi kabirleri tazim etmektir. Bundan dolayı âlimler şunun üzerinde ittifak etmiştir: Kim Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinin yanında ona selam verirse, onun hücreğine dokunamaz ve onu öpemez. Çünkü öpme ve istilam, ancak Allah'ın beyti için söz konusudur. Yaratılmışın evi Yaradan'ın evine benzetilemez.

İşte bunların hepsi tevhidi gerçekleştirmek içindir. Tevhid ki, dinin aslı ve başıdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) o olmadan hiçbir ameli kabul etmez. Onun

sahibini bağışlar fakat onu terk edeni bağışlamaz. Nitekim O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar. Kim Allah'a şirk koşarsa, büyük bir günah işleye- rek iftira etmiş olur." (Nisa, 48)

İşte bu sebepten dolayı kelime-i tevhid en faziletli sözdür ve Kur'an'daki en büyük ayet Ayete'l Kürsî'dir:

"Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Hayy'dır, Kayyum'dur." (Bakara, 255)

Ayrıca Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "*Kimin dünyadaki son sözü "Lâ ilâhe illallâh" olursa, cennete girer.*" buyurmuştur. İlah odur ki, kalpler ona ibadet ederek, ondan yardım isteyerek, ondan umarak ve korkarak, onu ululayarak onu ilah edinir. İbni Teymiyye'nin (*rahimehullâh*) sözleri burada sona erdi.

Önüyle arkasıyla Şeyh'in sözleri üzerinde bir düşün! Bir nebiye ya da veliye dua eden, örneğin "Ey efendim, yetiş imdadıma!" gibi sözler söyleyen kimsenin tevbeye davet edileceği, tevbe ederse bırakılacağı, etmezse öldürüleceği şeklinde verdiği hükmün üzerinde bir düşün! Bunun üzerinde düşündüğün zaman bu sözlerin açık bir şekilde şirk ehlinin tekfir edileceğine, tevbeye davetten ve hüccet ikamesinden sonra öldürüleceğine, bir nebi ya da salih bir kimse hakkında aşırıya giden ve ona ilahlıktan bir pay veren kimsenin onu Allah ile beraber ilah edinmiş olacağına delalet ettiğini görürsün. Çünkü ilah demek, kalplerin kendisine teellühte bulunduğu, yani ibadetle, duayla, korkuyla, saygıyla ve tazimle kendisine yöneldiği varlık demektir. Kişinin böyle yaparak ancak şefaat ve Allah'a yakınlık istediğini söylemesinin bir önemi yoktur. Şeyh önceki müşriklerin maksadının da bu olduğunu beyan etmiş, bu konudaki açık ve kesin ayetleri delil getirmiştir.

Yine İbni Teymiyye (*rahimehullâh*), Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"...ve Allah'tan başkası için boğazlananlar..." (Bakara, 173)** buyruğunu tefsir ederken şunları söylemiştir: Bu ayetin zahiri göstermektedir ki, Allah'tan başkası adına kesilen hayvan -hayvanın kendisi için kesildiği varlığın adı anılsın ya da anılmasın fark etmez- haramdır. Bu hayvanın haramlığı, kişinin et için kestiği, keserken de Mesih'in ya da başka kimselerin adını andığı hayvanın haramlığından daha açıktır. Nitekim bizim Allah'a yaklaşmak için kestiğimiz (fakat üzerine Allah'ın adını anmayı unuttuğumuz) hayvan; et için kesip

de üzerine Allah'ın adını andığımız hayvandan daha temizdir. Çünkü namaz ve kurban ile Allah'a ibadet etmek, işlerin başlangıcında O'nun ismiyle yardım istemekten daha büyük bir şeydir. Yine Allah'tan başkasına ibadet etmek de O'ndan başkasının ismiyle istiğâsede bulunmaktan daha büyük bir küfürdür. Eğer kişi Allah'tan başka bir varlığa yakınlaşma amacıyla ona kurban kesmişse, hayvanın üzerine Allah'ın adını ansa bile hayvanın eti haram olur. Nitekim bunu bu ümmetin münafıklarından bir taife yapmaktadır. Bunların kestikleri asla helal değildir. Çünkü bunların kesiklerinde, helal olmalarına engel teşkil eden iki husus bir araya gelmiştir. Allah'tan başkası adına kurban kesmeye örnek olarak Mekke'de ve diğer beldelerde cinler adına kesilen kurbanları zikredebiliriz. Şeyh'in (*rahime- hullâh*) sözleri burada sona erdi.

Allah sana rahmet etsin. Şu sözler üzerinde bir düşün! Nasıl açık bir şekilde ifade ediyor: Bu ümmet arasında Allah'tan başkasına kurban kesen kimseler kafirdir ve mürteddir. Kestiği helal değildir. Çünkü kesilen hayvanda, helal olmasına engel teşkil eden iki husus bir araya gelmiştir. Birincisi husus, bu hayvanı bir mürtedin kesmiş olmasıdır ki mürtedin kestiği icma ile helal değildir. İkinci husus ise, bu hayvanın Allah'tan başkası için boğazlanmış olmasıdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), şu buyruğunda bu tür hayvanları haram kılmıştır:

“De ki: Bana vahyolunanda, leş veya akıtılmış kan yahut domuz eti -ki o pisliktir- ya da günah işlenerek Allah'tan başkası adına kesilmiş bir hayvandan başka, yiyecek kimseye haram kılınmış bir şey bulamıyorum.” (En'âm, 145)

Ayrıca sen Şeyh'in, Mekke'de ve diğer beldelerde cinler adına boğazlanan hayvanları zikretmesi üzerinde de düşün. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

FASIL

İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*), “Menâzilu's Sâirîn” şerhinde, tevbe bölümünde şunları söylemiştir: Şirke gelince, şirk büyük ve küçük olmak üzere iki kısımdır. Büyük şirke gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu ancak tevbe ile affeder. Büyük şirk, kişinin Allah'a bir ortak kılması, onu Allah'ı sevdiği gibi sevmesidir. Hatta çoğu kimse ilahlarını, Allah'ı sevdiklerinden daha çok severler. İlahları için öfkelenirler de bir kimse Alemlerin Rabbi'ne noksanlık izafe ettiği zaman öfkelenmezler. Bu duruma hem biz hem de başkaları açık bir şekilde şahit olmuştur. Onlardan birini, Allah'tan başka ilah ve mabud edindiği varlığı ağzından düşürmediğini; kalktığı, oturduğu, fakir

duruma düştüğü, hastalandığı ve endişeye kapıldığı zaman hep onu zikrettiğini ve ondan başka kimsenin adını ağzına almadığını görürsün. İlahının, Allah'a arz edeceği ihtiyaçları için bir kapı görevi gördüğünü ve O'nun katında kendisinin şefaathçisi olduğunu söyler. Zaten putperestler de bu şekilde itikat ediyorlardır. Arada herhangi bir fark yoktur.

İşte bu derecedeki şirk onların kalplerinde yer etmiştir. Müşrikler ilahları ölçüsünde bu şirkleri birbirlerine miras bırakmışlardır. Öncekilerin ilahları taştandı. Sonrakiler ise insanları ilah edindiler. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bunların seleflerinden hikayeten şöyle buyurmaktadır:

"O'nun dışında veli edinenler derler ki: Biz bunlara ancak bizi Allah'a yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz..." (Zümer, 3)

İşte Allah'ın dışında veli edinen ve veli edindiği şeyin kendisini Allah'a yaklaştıracığını zanneden kimsenin durumu budur. Bu durumdan kurtulabilen kimse ne kadar azizdir! Hatta bu duruma karşı gelen kimseye düşmanlık etmeyen kimse ne kadar azizdir! Gerek bu müşriklerin gerekse seleflerinin kalplerine yerleşen şey, ilahlarının kendileri için Allah katında şefaath edeceği inancıdır. İşte bu şirkin ta kendisidir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında bu itikadı onların yüzüne çarpmış, bu itikadı çürütmüş, şefaatin bütünüyle kendisine ait olduğunu bildirmiş ve şöyle buyurmuştur:

"De ki: Allah'ın dışında ilah olduğunu iddia ettiklerinizi çağırın bakalım. Onlar göklerde ve yerde zerre ağırlığınca bir şeye sahip değildirler. Onların göklerde ve yerde bir ortaklıkları yoktur. Allah'ın onlardan bir yardımcısı da yoktur. O'nun izin verdiği kimse hariç O'nun katında şefaatin bir faydası da olmaz." (Sebe, 22-23)

Kur'an, bu ayetin benzeri ayetlerle doludur. Fakat çoğu insan bu ayetlerin kendisinin de ilgilendirdiğinin farkında değildir. Bu ayetlerin sadece, önceden yaşamış ve ölüp gitmiş ve arkalarında hiçbir varis bırakmayan kimseleri ilgilendirdiğini zanneder. İşte insan ile Kur'an'ı anlaması arasındaki engel budur. Ömer'in (*radiyallâhu anh*) dediği gibi: "İslam'ın düğümleri ancak birer birer çözülecektir. Cahiliyeyi bilmeyen kimse İslam'ın içerisinde büyüdüğü zaman..."

Şöyle ki: Şirki ve Kur'an'ın ayıpladığı ve zemmettiği şeyleri bilmeyen kimse; bunların içine düşer ve bunları onaylar. Bunların cahiliye ehlinin üzerinde bulunduğu şeyler olduğunun farkına da varmaz. İşte İslam'ın düğümleri bu şekilde çözülür. Maruf münker, münker maruf kabul edilir. Bidat sünnet, sünnet ise bidat olarak algılanmaya başlar. Kişi sadece imanından dolayı ve tevhidi koruduğu için tekfir edilir. Yine kişi, sırf Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) uyduğu, şahsi görüşleri ve bidatleri terk ettiği için bidatçilikle suçlanır. Keskin bir görüşe ve diri bir kalbe sahip olan kimse bunu çok net bir şekilde görür. Vallâhu'l Müsteân.

Sonradan ortaya çıkan şirklerden bazıları; ölülerden ihtiyaçların giderilmesini istemek, onlardan istiğâsede bulunmak, onlara teveccüh etmektir. İşte bunlar yeryüzündeki şirkin temelidir. Zaten ölünün ameli kesilmiştir. Kendisinden istiğâsede bulunan ve kendisi için Allah katında şefaet etmesini isteyen kimse şöyle dursun, kendisi için dahi herhangi bir fayda ya da zarar meydana getiremez. Bu; kişinin, şefaet eden ve kendisinin katında şefaet edilen hakkındaki cehaletinden kaynaklanmaktadır. Zira Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) izni olmaksızın hiç kimse O'nun katında şefaet edemez. Aynı şekilde Allah (*subhânehû ve teâlâ*), başkasından şefaet istemeyi, izni için bir sebep kılmamıştır. O'nun iznine sebep olacak tek şey, kâmil bir tevhiddir. Müşrik kimse ise, O'nun iznine engel olan bir sebebe tutunmaktadır.

Hâlbuki ölü, kendisi için dua edecek kimseye muhtaçtır. Nitekim Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), müslümanların kabirlerini ziyaret ettiğimiz zaman onlara rahmet okumamızı, onlar için afiyet ve mağfiret talep etmemizi tavsiye etmiştir. Fakat müşrikler kabir ziyaretinin amacını tam tersine çevirmişlerdir. Ölüleri ibadet amacıyla ziyaret etmişler, onların kabirlerini tapınılan birer put haline getirmişlerdir. Böylece Hak Mabud'a şirk koşmayı, O'nun dinini değiştirmeyi, tevhid ehline düşmanlık göstermeyi ve onları ölüleri değersizleştirmekle itham etmeyi kendilerinde bir araya getirmişlerdir. Halbuki onlar Yara-dan'ı ve O'nun tevhid ehli dostlarını, onları kınayarak ve onlara düşmanlık göstererek küçümsemektedirler. Yine onlar kendilerini Allah'a ortak koştukları kimselere, onların bundan razı olduklarını ve kendilerine bunu emrettiklerini zannetmek suretiyle en büyük hakareti etmektedirler.

Bu kimseler her zamanda ve her mekânda peygamberlerin düşmanlarıdır. Onlara ne kadar da çok insan kulak vermiştir! Halilullah İbrâhîm (as) ne güzel söylemiştir:

"Beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut. Rabbim, onlar insanlar- dan birçoğunu saptırdılar." (İbrâhîm, 35-36)

Bu büyük şirkten ancak Allah'ı birleme konusunda özen gösteren ve müşriklere beslediği öfkeyle Allah'a yaklaşmaya çalışan kimseler kurtulabilmiştir. İbnu'l Kayyım'ın (rahimehullâh) sözleri burada sona erdi.

Allah sana rahmet etsin. Şu imamın söylediklerine bak! Nasıl açık açık söylüyor: Kim kendisine Allah katında şefa'at etmeleri için ölümlere dua eder, onlara teveccüh eder ve onlardan istiğâse bulunursa büyük şirk işlemiş olur. Büyük şirk ki, Allah (subhânehû ve teâlâ) Muhammed'i (sallallâhu aleyhi ve sellem) bu şirki reddetmek, ondan tevbe etmeyi tekfir etmek, onunla savaşmak ve ona düşmanlık göstermek üzere göndermiştir.

Evet, bu şirkler İbnu'l Kayyım'ın zamanında vaki olmuştur. Daha o zamanda insanlar Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) dinini değiştirmişler, kendilerine ibadeti tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a has kılmayı emreden tevhid ehline de düşmanlık göstermişlerdir.

Yine onun şu sözleri üzerinde düşün: "Bu fitneden kurtulabilen kimse ne kadar azizdir! Hatta bu duruma karşı çıkanlara düşmanlık göstermeyen kimse ne kadar azizdir!" Bu sözler üzerinde düşündüğün takdirde, inşallah hakikat sana gözükecektir. Yine -Allah seni doğruya iletsin- onun şu sözü üzerinde düşün: "Bu büyük şirkten ancak müşriklerle düşmanlık gösteren kimseler kurtulabilmiştir..." Bu söz üzerinde düşündüğün zaman anlayacaksın ki, İslam bu şirki işleyen kimselere düşmanlık gösterilmediği takdirde kemale ermez. Kişi onlara düşmanlık göstermezse, şirk işlemese bile onlardandır. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine İbnu'l Kayyım (rahimehullâh) "Zâdu'l Meâd fî Hedyi Hayri'l İbâd" isimli eserinde Tâif Gazvesi'nden bahsederken şunları söylemiştir: Bu kıssadaki failerden biri de şudur: Şirkin ve tağutların bulunduğu yerlerin, onları yıkmaya ve ortadan kaldırmaya güç yetirildikten sonra bir gün bile bırakılması caiz değildir. Çünkü onlar şirkin ve küfrün şiarlarıdır. Münkerlerin en büyüğüdür. Onları yıkmaya güç yetirildiği halde olduğu gibi bırakılmaları kesinlikle caiz değildir. Kabirlerin üzerine inşa edilen, Allah'ın dışında

kendisine ibadet edilen, put ve tağut haline gelen türbelerin hükmü de aynıdır. Tazim edilerek, kendisiyle teberrükte bulunularak, kendisine adaklar adanarak ve öpülerek kendisine yönelinen taşların hükmü de budur. Bunlardan hiçbir şeyi, ortadan kaldırmaya güç yetirdikten sonra yeryüzü üzerinde bırakmak caiz değildir. Bunlardan bir çoğu Lât, Uzzâ ve diğer üçüncüleri olan Menât konumundadırlar. Hatta bunların yanında işlenen şirk onların yanında işlenen şirkten daha büyüktür. Vallâhu'l Müsteân.

Bu tâğutlara ibadet eden hiç kimse, onların yaratabileceğine, rızıklandırabileceğine, hayat verip öldürebileceğine inanmıyordu. Onlar bu putların yanında ancak; bugünkü müşrik kardeşlerinin, tâğutlarının yanında yaptıkları şeyi yapıyorlardı. İşte bugünkü kimseler aynen kendilerinden öncekilerin yolundan gitmiş, onların yolunu karış karış, arşın arşın izlemişlerdir. Şirk, cehaletin yayılması ve ilmin ortadan kalkması sebebiyle insanlar üzerinde hakim olmuştur. Maruf münker, münker maruf sayılır olmuştur. Sünnet bidat, bidat sünnet haline gelmiştir. Küçük bu hal üzere büyümekte, büyük bu hal üzere yaşlanmaktadır. Yoldaki işaretler iyice silinmiştir. İslam'ın garipliği iyice artmıştır. Âlimler azalmış, beyinsizler üstün duruma gelmiştir. İş iyice çığrından çıkmış, sıkıntılar şiddetlenmiştir. İnsanların elleriyle yaptıklarından ötürü karada ve denizde fesat ortaya çıkmıştır. Fakat Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmetinden mutlaka hakkı ayakta tutan bir taife bulunacak, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yeryüzüne ve üzerindeki varis oluncaya kadar şirk ve bidat ehliyle cihad edecektir. O varislerin en hayırlısıdır.

Şeyh Takıyyuddin (İbni Teymiyye), kendisine, kelime-i şehadeti söylemelerine ve İslam'ın aslına iltizam ettiklerini iddia etmelerine rağmen Tatarlar ile savaşmanın hükmü sorulduğu zaman şöyle cevap vermiştir: Bu kavim olsun, başka kavimler olsun; İslam'ın zâhirî ve mütevatir hükümlerini yerine getirmekten imtina eden her bir taife ile İslam'ın hükümlerini yerine getirmeye kadar savaşmak vaciptir. Kelime-i şehadeti telaffuz etmeleri ve İslam'ın bazı hükümlerini yerine getirmeleri bir şeyi değiştirmez. Nitekim Ebû Bekir ve Sahabe (*radiyallahu anhum*) zekat vermeyenlerle savaşmıştır. Ömer'in (*radiyallâhu anh*) Ebû Bekir (*radiyallâhu anh*) arasındaki münazaradan sonra, Sahabe'den sonra gelen fakihler de bunun üzerinde icma etmişlerdir.

Aynı şekilde Sahabe (*radiyallahu anhum*), Kitap ve Sünnet'e göre amel ederek, İslam'ın haklarını yerine getirmekten imtina eden kimselerle savaşmanın vacip olduğu üzerinde ittifak etmişlerdir. Ayrıca Hâricîler'den bahseden hadis, Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gelen on ayrı tarikle rivayet edilmiştir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Onların namazı yanında namazınızı, orucu yanında orucunuzu az görürsünüz." buyurmasına rağmen onlarla savaşmayı emretmiş ve onların insanların ve hayvanların en şerlileri olduğunu haber vermiştir. Bundan şu sonuç çıkar: Hükümlerini yerine getirmeksizin mücerred olarak İslam'a tutunmaları, insanlarla savaşmaya engel teşkil etmez. Savaş, din tamamıyla Allah'ın oluncaya, ortada hiçbir fitne kalmayınca kadar vaciptir. Din ne zaman Allah'tan başkasının olursa, işte o zaman savaşmak vaciptir.

Hangi taife farz olan namazların bir kısmını, orucu ya da hacı yerine getirmekten imtina ederse, yahut cana kıymanın, haksız yere mal yemenin, zinanın, kumarın veya mahremlerle evlenmenin haramlığına aykırı davranırsa, yahut kafirlerle cihad etme, kitap ehli üzerine cizye yükleme ve bunlar gibi dinin vaciplerine ve haramlarına -ki hiç kimse bunları inkar etme ya da terk etme konusunda herhangi bir bahane ileri süremez, bunları inkâr eden kimse kâfir olur- riayet etmezse; bunlara riayet etmeyen taife ile bu sebeple savaşılır. Bu vacipleri ve haramları ikrar etmeleri bir şeyi değiştirmez. Bu, kendisi hakkında âlimler arasında herhangi bir ihtilafın olduğunu bilmediğim meselelerdendir.

Fakihler ancak, sabah namazından önce kılınan iki rekat namaz, ezan, -vacip olmadığını söyleyen âlimlere göre- kamet gibi İslam'ın şiarlarından olan bazı sünnetleri terk etmekte ısrar eden mümteni taife hakkında ihtilaf etmişlerdir. Mümteni taife ile bu sünnetleri terk etmesi sebebiyle savaşılır mı, savaşılmaz mı? Yukarıda zikredilen vaciplere ve haramlara gelince, bunlar hususunda mümteni taife ile savaşmanın vacip olduğu konusunda hiçbir ihtilaf yoktur.

Tahkik ehli âlimlere göre bu kimseler, Müminlerin Emiri Ali b. Ebî Tâlib'e (*radiyallâhu anh*) karşı isyan bayrağını açan Şam ehli gibi, bir imama isyan eden ya da ona itaatten dışarı çıkan bağîler konumunda değildirler. Zira onlar muayyen bir imama itaatten dışarı çıkmışlar ve onu yöneticilik makamından indirmek için ona isyan etmişlerdir. Bizim zikrettiklerimiz ise İslam dairesinin dışına çıkmış kimselerdir. Ya zekat vermekten imtina edenler, ya da Ali'nin (*radiyallâhu anh*) kendileriyle savaştığı Hâricîler konumundadırlar. Bu sebeple

Ali (radiyallâhu anh) Basra ve Şam ehliyle savaşıırken farklı davranmış, Nehrevan ehliyle savaşıırken farklı davranmıştır. Basra ve Şam ehliyle savaşıırken karşı tarafa kardeş gibi davranmış, Hâricîler'le savaşıırken aksi bir tavır sergilemiştir. Nebi'den (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelen naslar da Sahabe'nin üzerinde icma ettiği şeyi, yani Ebû Bekir Sıddık'ın (radiyallâhu anh) zekatı vermeyenlerle, Ali'nin de (radiyallâhu anh) Hâricîler'le savaşmasının vacip olduğunu desteklemektedir. İbni Teymiyye'nin (rahimehullâh) sözleri burada sona erdi.

Allah sana rahmet etsin. Şu imamın bu fetvada kullandığı açık ifadelere bak: Kim İslam'ın, beş vakit namaz, zekat ve hac gibi zâhirî rükünlerinden birini yerine getirmekten imtina ederse ya da zina gibi haramları terk etmekten geri durursa yahut cana kıymanın, haksız yere insanların mallarını yemenin, içki içmenin ve diğer münkerlerin haramlığına aldırmasa; onlarla din tamamen Allah'ın oluncaya kadar, onlar İslam'ın tüm hükümlerine boyun eğinceye kadar savaşmak vaciptir. Kelime-i şehadeti telaffuz etmeleri ve İslam'ın bazı hükümlerine uymaları bir şeyi değiştirmez. Bu gerek Sahabe zamanında gerekse sonraki zamanlarda fakihlerin üzerinde icma ettikleri meselelerdendir. Yine bu görüşle amel etmek, Kur'an ve Sünnet ile amel etmek demektir.

Böylece şunu anlamış olman lazım: Hükümlerine iltizam etmeksizin mücerred olarak İslam'a tutunmaları, insanlarla savaşmanın önünde bir engel değildir. Şeyh'in fetvanın sonunda şu sözlerle açıkça ifade ettiği üzere onlarla kâfir oldukları ve İslam'dan çıktıkları için savaşılar: "Tahkik ehli âlimlere göre bu kimseler, imama karşı isyan bayrağı açan ve ona itaatten dışarı çıkan bağîler konumunda değildirler. Aksine onlar İslam dairesinden dışarı çıkan, zekatı vermeyen kimseler konumundadırlar." Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Hanbelîler'in kitapları arasından fetva konusunda Hanbelîler tarafından itimat edilen "El-İknâ" isimli eserde şöyle denilmiştir: Yine âlimler mürtedin öldürülmesinin vacip olduğu üzerinde icma etmişlerdir. Kim Allah'a (subhânehû ve teâlâ) ortak koşarsa, islamından sonra kâfir olmuş olur. Çünkü Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar..." (Nisa, 48)

Aynı şekilde kim O'nun rabliğini ve birliğini inkâr ederse kâfir olur. Çünkü bunları inkâr eden kimse Allah'a şirk koşmuştur...

Müellif daha sonra sözü şuraya getirir: Şeyh dedi ki: ... ya da Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) veya onun getirdiklerine buğzederse, yahut kendisi ile Allah arasında kendilerine dua ve tevekkül ettiği, kendilerinden bir şey istediği araçlar edinirse icma ile kâfir olur. Çünkü bu, **"Biz onlara ancak bizi Allah'a yaklaştırmaları için dua ediyoruz."** (Zümer, 3) diyen putperestlerin yaptığı- ğına benzemektedir.

Bu konuda Hanefîler'in sözlerine gelince, "Kitâbu Tebyîni'l Mehârimi'l Mezkûrati fi'l Kur'ân" isimli eserde "Küfür" bölümünde şunlar söylenmiştir: Küfür, örtmek ve hakkı inkâr etmek demektir. Küfür, Kur'an-ı Azîm'de ilk zikredilen günahdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"İnkâr edenler var ya, onları uyarsan da uyarmasan da birdir, inanmaz- lar." (Bakara, 6)

O, büyük günahların en büyüğüdür. Küfürden öte bir büyük günah yoktur.

Müellif sözü sonra şuraya getirir: Bil ki, küfrü gerektiren şeyler kısım kısım- dır. Bir kısım Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ile ilgilidir. Bir kısım Kur'an ve indirilmiş diğer kitaplarla ilgilidir. Bir kısım Peygamberimiz (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve sair peygamberlerle, meleklerle ve âlimlerle ilgilidir. Bir kısım da dini hükümlerle ilgilidir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ile ilgili küfürlere gelince; Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) O'na layık olmayan sıfatlarla vasıflandırmak, örneğin Allah'ı yaratılmışlardan bir şeye benzetmek, O'nun sıfatlarını inkâr etmek, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) bir varlığa hulul ettiği ya da bütün varlıkların Allah olduğu görüşünde olmak, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ile beraber başka bir kadim varlığın olduğuna inanmak, O'nun dışında O'ndan bağımsız bir müdebbirin olduğuna inanmak, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) cisim ya da muhdes olduğuna itikat etmek, O'nun diri olmadığına itikat etmek, O'nun cüz'iyâtı bilmediğine itikat etmek, O'nun isimlerinden, emirlerinden, vaatlerinden veya tehditlerinden biriyle alay etmek, O'nun vaatlerinden ve tehditlerinden herhangi birini yalanlamak, Allah'tan başkasına secde etmek, Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) sövmek, O'nun bir çocuğu ya da eşi olduğunu iddia etmek, O'ndan bir şey doğduğunu söylemek, Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) yarattık

larından birini ibadette ortak kılmak, ilahlık ya da peygamberlik iddiasıyla Allah'a iftirada bulunmak...

Müellif sözü sonra şuraya getirir: ... ve bunun gibi O'na yakışmayan sözler, fiiller ve itikatlar... Allah zalimlerin söylediklerinden münezzehtir, çok yücedir. Kişi bu sayılanlardan herhangi biri nedeniyle icma ile kâfir olur. Çünkü kasten de olsa, şakadan da olsa kötü bir fiil işlemiştir. Bu fiilleri işlemede ısrar ederse öldürülür. Eğer tevbe ederse Allah onun tevbesini kabul eder ve öldürülmekten selamette olur. Müellifin sözleri harfi harfine aktarılmış, burada sona ermiştir.

Şeyh Kâsım, "Şerhu'd Dürer" isimli eserinde şunları söylemektedir: "Avamdan olan kimselerin çoğundan vaki olan adak şu şekilde olmaktadır: Kişi salihlerden birinin kabrine gitmekte, sonra "Ey efendim falan! Eğer kaybettığım şey bulunursa, ya da hastam sahlığa kavuşturulursa, ya da ihtiyacım görülürse; sana şu kadar altın, ya da yiyecek, ya da mum!" demektedir. Bu adak icma ile batıldır. Bunun batıl olmasının birçok sebebi vardır. Bunlardan birisi, yaratılmışı adak adamanın caiz olmamasıdır. Diğer bir sebep de bunun küfür olmasıdır." Şeyh El-Kâsım daha başka şeyler de söyler ve sonra şunu ekler: "İnsanlar bu belanın içine düşmüşlerdir. Özellikle de Ahmed El-Bedevî'nin doğum gününde..." Şeyh Kâsım'ın sözleri burada sona erdi.

Görüldüğü gibi Şeyh Kâsım, böyle bir adakta bulunmanın küfür olduğunu, bir müslümanın böyle bir şey yaptığı takdirde kâfir olacağını açık bir şekilde ifade etmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Muhammed'e, onun aline, ashabına ve din gününe kadar onlara güzellekle tabi olan kimselere bol bol salât ve selâm etsin.

Yine Seyh Abdullatif b. Abdurrahman b. Hasan (*rahimehumullah*) şöyle
 demiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salat ve selam peygamberlerin seyyidi olan Muhammed'in, onun bütün âlinin ve ashâbının üzerine olsun. Bundan sonra: Doğu sahili tarafından gelen sorular, kardeş Sa'd El- Bevâridî'nin aracılığıyla bize ulaştı.

Birinci soru, mülhidlik eden ve Allah'ın dini hakkında tartışma içine giren kimsenin Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın ortaya koyduğu şeyin beşinci bir mezhep ve ümmeti aldatmadan ibaret olduğu şeklindeki sözleriyle ilgilidir. Bu sözü söyleyen kimse Sünnet ehli midir, yoksa bidatçı midir?

Cevap: Tefvik Allah'tandır. Bu kimsenin söyledikleri, bu kimsenin Allah'ın kulları arasından Allah'ın dini konusunda en cahil olanlardan ve yine İslam'a en uzak ve sapıklığı en açık olanlardan olduğunu göstermektedir. Çünkü Şeyhulislam Muhammed b. Abdulvehhab (*rahimehullâh*) insanları ancak yalnızca Allah'a ibadet etmeye ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamaya davet etmiştir. Zaten bunun Allah'ın kendisiyle resullerini gönderdiği ve kitaplarını indirdiği dini olduğu konusunda hiçbir müslüman şüphe etmez. Nitekim bu meseleden ileride bahsedeceğiz inşaallah.

Bu şahsın "beşinci mezhep" ifadesini kullanması, onun cehaletini, ilimden ve alimlerden habersiz olduğunu göstermektedir. Çünkü Şeyhulislam'ın ortaya koyduğu şeye mezhep denmez, ancak din ve inanç denir. Zira tevhid, Allah'ın dinidir. Dostu İbrâhîm'in, ayrıca tüm nebilerin ve resullerin inancıdır. Yine o, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendisiyle Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderdiği İslam Dini'dir. Bunun üzerinde selefiyle halefiyle ümmetin bütün âlimleri icma etmiştir. Bu konuda müşrik kimseden başkası farklı bir görüş belirtmemiştir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Dini Allah'a has kılarak O'na ibadet et. İyi bilin ki halis din Allah'ındır." (Zümer, 2-3),

"Onlar ancak, dini Allah'a has kılan hanıfler olarak O'na ibadet etmekle, namazı kılmakla ve zekatı vermekle emrolumuşlardı. İşte dosdoğru din budur." (Beyyine, 5)

Görüldüğü gibi Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu akideyi, gerek bu iki ayette, gerekse Kur'an'daki diğer ayetlerde din olarak isimlendirmiştir, mezhep olarak değil.

Âlimlerin ağzından duyula gelen "Falan kimsenin mezhebi budur", "Falanca kimse şu mezhebi (görüşü) tercih etmiştir" gibi sözlere gelince, bu mezhepler ancak şer'î hükümler hakkında söz konusudur. Zira her bir âlim, kendisine ulaşan delillere ve bu delilleri anlayışına göre farklı görüşler ortaya koymuştur. Ayrıca bu mezhepler dört imamın mezhepleriyle sınırlı değildir. Onlardan önceki ve sonraki âlimlerin hükümler konusundaki mezhepleri çoktur. Fıkhi hükümler konusunda Sahabe (*radıyallahu anhum*) bile ihtilaf etmiştir. Ebû Bekir Sıddık'ın da, İbni Mes'ud'un da, İbni Abbas'ın da, diğer sahabilerin de infirad ettikleri görüşleri olmuştur. Aynı şekilde Tâbiîn'in meşhur yedi fakihi, bazı meselelerde birbirlerine muhalefet etmişlerdir. Onların dışındaki tâbiîlerinin de birbirlerine muhalefet ettikleri meseleler olmuştur.

Yine onlardan sonra gelen, ilim merkezi olan beldelerin imamları konumunda olan; Şam ehlinin imamı Evzâî, Mısır ehlinin imamı Leys b. Sa'd, Irak ehlinin imamları Süfyan b. Uyeyne ve Sevrî gibi zatların her birinin, alimlerin ihtilaflarından bahseden kitaplarda zikredilen ve herkesçe bilinen bir görüşü vardır. Aynı şekilde dört imamın da bilinen görüşleri vardır. Bunlardan sonra ise müçtehit imamlar gelmiş, bu imamlarâlimler tarafından bilinen bazı meselelerde dört imama muhalefet etmişlerdir. Zahirî Mezhebine mensup kimseleri bunlara örnek verebiliriz. Bu sebeple sen, âlimlerin ihtilaf ettikleri meselelere dair kaleme alınmış eserlerde, müellifin, dört imamın üzerinde görüş birliği ettiği meselelerden bahsederken "ittifak etmişlerdir ki" ifadesini kullandığını, selefiyle ve halefiyle bütün ümmetin üzerinde görüş birliği ettiği meselelerden bahsederken de "icma etmişlerdir ki" ifadesini kullandığını görürsün.

Mezhep sadece Sahabe'den ve onlardan sonraki Ehli Sünnet'ten olan kimselerin görüşleri için kullanılan bir kelime değildir. Ayrıca bazı bidat fırkaları

da imamlarından naklettikleri görüşleri mezhep şeklinde bir araya getirmişlerdir. Örneğin Zeydiyye'nin bilinen kitapları vardır. Bazı Yemen ehli bu kitaplara göre fetva vermektedir. Aynı şekilde İmamiyye Râfızîleri'nin de içerisinde birçok konuda Ehli Sünnet ve'l Cemaat'e muhalefet ettikleri tedvin edilmiş bir mezhepleri vardır. Maksudımıza gelirsek: Bu cahilin "beşinci mezhep" iddiası fasit bir iddiadır. Söylediğinin hiçbir anlamı yoktur. Bu adamın durumu tıpkı kendisine benzeyen, zamanımızdaki diğer cedelci ve kalbi eğri kimselerin durumu gibidir. Bunu bir şiirle ifade edecek olursak:

Bazı sözler söylerler fakat söylediklerini bilmezler

"Delilinizi getirin" dendiğinde delil getiremezler

Söz konusu şahsın "ümmeti aldatmak" ifadesine gelince, bu cahil sapık, bu yalancı iddiasını; kötü anlayışı ve İslam Dini'nden ayrılığı üzerine bina etmiştir. Çünkü o, İslam'ı ayağa kaldıran, İslam'a çağıran ve İslam ile amel eden kimsenin düşmanıdır. Akıllı ve basiret ehli kimselerin malumu olduğu üzere, kim insanları Rablerini birlemeye ve O'na itaat etmeye davet ediyorsa, o kimse gerçekten insanların iyiliğini istemektedir. Kim de şirki ve bidatleri güzel gösteriyor, insanları bunlara davet ediyor, batıl şeyler ileri sürerek tartışıyor, Allah'ın isimleri ve sıfatları konusunda doğru yoldan sapıyorsa; işte asıl zalim ve Allah'ın kullarını aldatan kimse odur. Çünkü o, insanları dalaletе çağırmaktadır. Fakirliğe düşmekten, bedbahtlardan olmaktan, kötü yazgıdan ve düşmanlara maskara olmaktan Allah'a sığınırız.

Şimdi Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın (rahimehullâh) ayağa kaldırdığı şeyden bahsedelim: Şeyh, dinin şiarlarının aralarından kaybolduğu ve şirkin ve bidatlerin her taraflarını kapladığı bir toplumda yetişmiştir. Yalnızca Allah Teâlâ'nın bildiği, dine yapışan bir avuç kimse dışında birçok belde halkının durumu bundan ibaretti. İnsanların çoğunluğuna gelince, onların arasında maruf münker, münker ise maruf kabul edilir olmuştu. Bidat sünnet, sünnet ise bidat sayılmaktaydı. Çocuk bu hal üzere büyüyor, büyük bu hal üzere ihtiyarlıyordu.

Sonra Allah (subhânehû ve teâlâ), Şeyhulislam'ın basiretini, kendisiyle resul-lerini ve nebilerini gönderdiği tevhidîne açtı. O da insanlara Rablerinin kita-

bında bulunan ve yaratılış gayeleri olan tevhid hakkındaki delilleri ve O'nun kendisini ancak tevbe ile affedeceği büyük şirki haram kıldığını öğretti. Onlara peygamberlerin ümmetlerine söylediği şeyi söyledi:

"Allah'a ibadet edin. Sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur." (Hud, 50; 61; 84)

Birçok kimseyi, adet edindiği ve içerisinde yetiştirdiği şirkler ve bidatler budaveti kabul etmekten alıkoymuştu. İnsanlar, kendilerini Rablerini birlemeye ve O'na itaat etmeye davet eden kimselere, yani şeyhimize ve yine ona icabet eden, davetini kabul eden, Allah'ın hüccetlerine ve apaçık delillerine kulak veren kimselere düşmanlık gösterdiler. Tıpkı önceki zamanlarda peygamberlere düşmanlık gösteren kimseler gibi... Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"İşte biz böyle her peygamber için mücrimlerden bazı düşmanlar kıldık. Hidayete ileten ve yardımcı olarak Rabbin yeter." (Furkan, 31)

Bu şeyhin kendisine davet ettiği tevhidin Kitap ve Sünnet'teki delilleri son derece açıktır.

Allah'ın kitabını baştan sona oku: Tevhidin açıklanmasının ve onun emredilmesinin, şirkin açıklanmasının ve ondan sakındırılmasının her bir surede açık bir şekilde yer aldığını göreceksin. Hatta Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'daki surelerin birçoğunda, tek bir surenin içinde birkaç yerde tevhidi beyan etmiştir. Basirete sahip olan ve Kur'an üzerinde tedebbür eden kimse bunu bilir. Örneğin Fatiha suresinde, ***"Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur."*** ayetinde tevhidin iki kısmından bahsedilmiştir: Uluhiyet tevhidi ve rububiyet tevhidi. Yine ***"Ancak Sana ibadet eder ve ancak Senden yardım isteriz."*** ayeti de iki hususu içermektedir: İbadetin ve yardım istemenin ancak Allah'a yöneltilmesi gerektiği. Zira ayetin manası "Senden başkasına ibadet etmeyiz ve Senden başkasından yardım istemeyiz." şeklindedir.

Kur'an'daki, duyanın ve dinleyenin kulaklarına çarpan ilk emir Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğudur:

"Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet edin ki, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız. O, yeri sizin için döşek, göğü de bina yapan,

gökten su indirip onunla size rızık olarak çeşitli ürünler çıkarandır. Öyleyse siz de bile bile Allah'a ortaklar koşmayın." (Bakara, 21-22)

Bu ayetlerde Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ulûhiyet tevhidini emretmiş ve rububiyet tevhidini bunun delili olarak sunmuştur. Yine O, insanları kendisine ortaklar koşmalarından sakındırmış; onlara, müşriklerin Allah'tan başka ibadet ettikleri varlıkları terk etmelerini emretmiştir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Kur'an'daki surelerden birçoğuna bu tevhid ile başlamıştır:

"Elif, Lâm, Mîm. Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Hay ve Kayyum'dur." (Ali İmran, 1-2),

"Hamd gökleri ve yeri yaratan, karanlıkları ve aydınlığı var eden Allah'a mahsustur. Sonra inkâr edenler, hala Rablerine denk tutarlar. O sizi bir çamurdan yaratan, sonra bir ecel takdir edendir. Yine O'nun katında bir ecel daha vardır. Hal buyken siz şüphe edersiniz. O, göklerde de yerde de Allah'tır." (En'âm, 1-3)

Yani göklerde ilah olup kendisine ibadet edilen de O'dur, yerde ilah olup kendisine ibadet edilen de O'dur. Bu surede zikredilen tevhidin delilleri sayılamayacak kadar çoktur. Yine bu surede, şirk açıklanmakta ve ondan sakındırılmaktadır.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Hud suresine de bu tevhid ile başlamış, şöyle buyurmuştur:

"Elif, Lâm, Râ. Bu, Hakîm ve Habîr olan Allah tarafından ayetleri muhkem kılınmış, sonra da açıklanmış bir kitaptır. Ki Allah'tan başkasına ibadet etmeyiniz. Şüphesiz ben sizin için O'nun tarafından gönderilmiş bir müjdeleyici ve uyarıcıyım." (Hud, 1-2)

Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) tevhidi açıklayarak ve şirkten sakındırarak Kur'an ayetlerini muhkem (sağlam) kılmış, sonra da bu ayetleri açıklamıştır. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*), Taha suresinin baş tarafında ***"Allah, kendisinden başka ilah olmayandır. En güzel isimler O'nundur." (Taha, 8)*** buyurmuştur. Saffat suresine de bu tevhid ile başlamış, bu tevhidin üzerine kasem etmiştir:

"Saf saf dizilmişlere, toplayıp sürenlere, zikir okuyanlara yemin ederim ki, ilahınız birdir. O; göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin Rabbi, doğuların Rabbidir." (Saffat, 1-5)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) Zümer suresine şu buyruğuyla başlamıştır:

"Kitab'ın indirilmesi, Azîz ve Hakîm olan Allah tarafındandır. Biz sana Kitab'ı hak ile indirdik. Öyleyse dini Allah'a has kılarak O'na ibadet et. İyi bilin ki halis din Allah'ındır." (Zümer, 1-3)

Bu surede de, müminin kalbini aydınlatacak şekilde tevhid açıklanıp emredilmekte, şirk açıklanıp ondan sakındırılmaktadır. Aynı şekilde kendisinden sonra gelen sure de bu içeriğe sahiptir. "Kul yâ eyyuhe'l kâfirûn" suresinde de **"Ben sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmem."** buyruğundan itibaren ibadetteki şirk nefyedilmektedir. "Kul huvallâhu ehad" suresinde de hem ulûhiyet tevhidi, hem rububiyet tevhidi, hem de isim ve sıfat tevhidi bulunmaktadır. Bu, Allah'ın kalbini nurlandırdığı kimse için çok açıktır.

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*), Mushaf'ın sonunda **"De ki: Sığınırım insanların rabbine, insanların melikine, insanların ilahına."** buyurmuş, kendisinin insanların rabbi, yaratıcısı ve rızıklandırıcısı olduğunu beyan etmiştir. Kulları üzerinde meşietiyile ve iradesiyle tasarrufta bulunan O'dur. O insanların hükümdarıdır. Hükümdarların ve tüm mahlûkatın perçemleri O'nun avucundadır. Birini aziz kılarken diğerini zelil kılar. Dilediğini hidayete iletir, dilediğini de saptırır. **O'nun hükmünü geçersiz kılacak hiç kimse yoktur. O hesabı hızlı görendir. (Ra'd, 41)** O insanların mabududur. O'ndan başka kimse kendisine ibadet edilmesini hak etmez. İşte bunlar Kur'an'da zikredilen ve tevhidin delillerini gösteren bazı işaretlerdir.

Sünnet'e gelince, tevhidin Sünnet'te zikredilen delilleri sayılamayacak kadar çoktur. Örneğin Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Sahiheyn'de yer alan Muaz hadisinde **"Allah'ın kulları üzerindeki hakkı, O'na ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır."** buyurmuştur. Yine İbni Mes'ud'un rivayet ettiği sahih bir hadiste **"Kim Allah'ın huzuruna O'na hiçbir şeyi ortak koşmamış halde çıkarsa, cennete girer. Kim de O'nun huzuruna O'na bir şeyi ortak koşmuş halde çıkarsa, cehenneme girer."** buyurmuştur. Taberânî'nin Mu'cem'inde yer alan bir hadiste **"Benden istiğâsede bulunulmaz, ancak Allah Azze ve Celle'den istiğâsede bulunulur."** buyurmuştur. Bir adam ona **"Allah ve sen dilediğin takdirde"**

deyince, "Beni Allah'a ortak mı kıldın? Aksine sadece Allah dilediği takdirde..." buyurmuştur. Daha önce zikri geçtiği üzere bunun örnekleri saymakla bitmez. Tevhidin Kur'an ve Sünnet'teki delilleri, öğle vaktindeki güneşten daha açıktır. Tabii keskin bir anlayışa, kâmil bir akla ve seçici bir basirete sahip kimse için... Köre gelince, o ne güneşin ziyasını görebilir ne de ayın ışığını.

Bunun dışında Şeyhimiz (*rahimehullâh*), beş vakit namaz için nerede ezan okunursa okunsun, orada insanları namaza davet ediyor ve namazı devamlı kılmaya çağırıyordu. Bu hidayet sünnetlerinden ve dinin şiarlarından. Nitekim Kitap ve Sünnet de buna delalet etmektedir.

Yine o zekatı, orucu ve haccı emrediyor, marufu emredip onunla amel ediyor, insanlara da marufu emredip onunla amel etmelerini emrediyordu. Münkerden sakındırıp onu terk ediyor, insanlara münkerden sakındırıp onu terk etmelerini emrediyordu.

Gerek onun zamanındaki âlimler, gerekse sonraki âlimler, onun kaleme aldığı eserleri didik didik etmişlerdir de, onların içerisinde kusurlu görülecek bir şey bulamamışlardır. Onun dinin asılları hakkında söyledikleri, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ın icma ettiği şeylerdir. Furuata ve fikhî hükümlere gelince, Şeyh Han-belî'dir. Dört imamın tercih ettiği görüşlere muhalif olan hiçbir görüşü yoktur. Hatta, daha önce geçtiği üzere, hak dört mezheple sınırlandırılmaz olmasına rağmen mezhebinin imamlarının görüşlerinin dışına çıkmamıştır. Eğer hak dört mezhep ile sınırlı olsaydı; ulemanın ihtilafına dair kitap yazan kimselerin; Sahabe'nin, Tâbiîn'in ve onlardan sonra gelenlerin dört mezhebe aykırı olan görüşlerini zikretmelerinin bir anlamı olmazdı.

Hasılıkelam, hakka karşı gelen bu cedelci kimse, cahil olmasının yanında anlayışı da bulanmıştır. Kalbi münker olanı kabul ederken maruf olanı reddetmiştir. İşte, Nuh Kavmi zamanından kıyametin kopacağı ana kadar hakkın ve hak ehlinin düşmanlarının durumu ve metodu budur. İnsanları Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kendisine davet ettiği dine davet eden mümin kullarını şu üç sınıf insanla imtihan etmesi, Rab Teâlâ'nın hikmetindendir. Her sınıflardan her birinin takipçileri vardır.

Birinci sınıf: Yahudiler gibi, hakkı bilen fakat bildikten sonra hasetleri ve kıskançlıkları sebebiyle ona düşmanlık eden kimselerdir. Evet, Yahudiler

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve müminlerin düşmanlarıdır. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Karşılığında nefislerini sattıkları şeyi, kıskançlıkları sebebiyle Allah'ın, kullarından dilediğine lütfuyla indirdiği vahyi inkâr etmeleri ne kötüdür! Bu yüzden gazap üstüne gazaba uğradılar. İnkâr edenlere alçaltıcı bir azap vardır." (Bakara, 90),

"Onlardan bir grup bildikleri halde hakkı gizlemektedirler." (Bakara, 146)

İkinci sınıf: Dünyalıklarının ve şehvetlerinin kendilerini fitneye düşürdüğü mal sahibi kodamanlardır. Onlar, hakkın kendilerini hoşlandıkları sapık arzuların birçoğundan alıkoyacağını bildikleri için fitneye düşmüşler, hakka davet eden kimseyi umursamamışlar, onun davetine olumlu cevap vermemişlerdir.

Üçüncü sınıf: Üzerinde buldukları bir batılın içinde doğup büyüyen ve batıl yolda olmalarına rağmen atalarını hak üzere zanneden kimselerdir. Bu kimseler, içerisinde yetiştikleri şeyden başkasını bilmezler. **Bununla beraber iyi iş yaptıklarını düşünürler. (Kehf, 104)**

İşte bu üç sınıfın ve takipçilerinin tamamı Nuh'un (as) döneminden bu yana hakkın düşmanı olagelmişlerdir ve kıyametin kopacağı ana kadar da olacaklardır. Birinci sınıfa gelince, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) onlar hakkında ne buyurduğunu yukarıda gördün. İkinci sınıfa gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onlar hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Eğer sana cevap veremezlerse, bil ki onlar, sırf heveslerine uymaktadırlar. Allah'tan bir yol gösterici olmaksızın kendi hevesine uyandan daha sapık kim olabilir! Elbette Allah zalim kavmi doğru yola iletmez." (Kasas, 50)

O (*subhânehû ve teâlâ*) üçüncü sınıf hakkında ise şöyle buyurmaktadır:

"Hayır, biz atalarımızı böyle yapar bulduk." (Şuarâ, 74),

"Biz atalarımızı bir din üzerinde bulduk ve biz mutlaka onların izlerini takip edeceğiz." (Zuhruf, 22),

"Onlar atalarını sapık bir halde bulmuşlardı. Buna rağmen onların izinden koşa koşa gidiyorlardı." (Saffat, 69-70)

Bu kimseler, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Andolsun onlardan önce, evvelki-lerin çoğu doğru yoldan saptı."** (Saffat, 71) buyurduğu üzere insanların çoğun- luğunu teşkil etmektedirler. Yine Allah (subhânehû ve teâlâ) Şuarâ suresindeki her kissanın ardından şöyle buyurmuştur:

"Şüphesiz bunda bir ibret vardır. Ama onların çoğu iman etmiş değildi. Elbette senin Rabbin Aziz (izzet sahibi) ve Rahim (merhamet eden) olandır." (Şuarâ, 103-104)

Yine O (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Sen ne kadar çok arzulasan da insanların çoğu iman edecek değildir." (Yusuf, 103)

Nuh (as) kıssasını anlatırken **"Onunla beraber ancak çok az kimse iman etmişti."** (Hud, 40) buyurmuştur. Yine O (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Eğer sen yeryüzündekilerin çoğuna uyacak olursan, seni Allah yolundan saptırırlar. Onlar ancak zannın peşinden gidiyorlar ve atmaktan başka bir şey yapmıyorlar." (En'âm, 116)

Şu hâlde ey kendi iyiliğini düşünen kişi! Allah Teâlâ'nın kitabında çoğunluğun dalalette olduğunu zikretmesi üzerinde iyi düşün ki müminlerin yolu olan Sırat-ı Müstakîm'den sapan kimselerin çokluğuna aldanma. Yine Allah Teâlâ'nın zikrettiği peygamber düşmanlarının halleri ve Allah'ın onlara ne yaptığı üzerinde iyi düşün! Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın ayetleri hakkında inkâr edenlerden başkası tartışmaya girmez. Onların şehirlerde gezip dolaşmaları seni aldatmasın. Onlardan önce Nuh Kavmi ve onlardan sonra gelen topluluklar da yalanlamıştı. Her ümmet kendi peygamberini yakalayıp cezalandırmaya azmetmişti. Hakkı yok etmek için batıl şeyler ileri sürerek tartışmışlardı. Bu yüzden onları kısıvrak yakaladım. Benim cezalandırmam nasılmış?" (Mü'min, 4-5),

"Peygamberleri onlara apaçık deliller getirince, sahip oldukları bilgi ile şımardılar. Sonunda alaya almakta oldukları şey kendilerini kuşatıverdi." (Mü'min, 83)

Bunlar ve aynı anlamı ifade eden diğer ayetler göstermektedir ki, peygamberlerin izinden giden hak ehli sayı olarak diğer insanlardan azdır fakat Allah katındaki değerleri bakımından diğer insanlardan

üstündür. Hakkın düşmanları ise her zamanda ve her mekânda çoğunluk olagelmışlerdir. İşte bunlar zirveye ulaşmış birer hikmettir! Sahih hadislerde de bu hakikate ileten ifadeler bulunmaktadır. Örneğin sahih olarak rivayet edildiği üzere Varaka b. Nevfel, Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Keşke o zaman (davete başladığın zaman) bir delikanlı olsaydım, keşke kavmin seni yurdundan çıkardığı zaman hayatta olsaydım" demiş, Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Onlar beni yurdundan çıkaracaklar mı?" diye sorunca da şöyle cevap vermiştir: "Evet! Senin getirdiğini getiren hiç kimse yoktur ki ona düşmanlık edilmiş olmasın."

İnsanların çoğunluğunun peygamberlere gösterdikleri tavır, akıllarının kuvvetine, anlayışlarının keskinliğine ve ilimlerinin çokluğuna rağmen buysa; günümüzde onların benzerleri olan kimselerin hakka ve hak ehline düşmanlık etmelerine, insanları Allah'ın yolundan alıkoymalarına şaşmamak gerekir. Çünkü günümüzdeki insanlar ayrıca kendilerinde ahmaklık, cehalet ve ölümler hakkında aşırıya gitme gibi hasletler de barındırmaktadırlar. Allah (subhânehû ve teâlâ) onların selefleri ve benzerleri hakkında şöyle buyurmuştur:

"Allah'ın dışında dua ettikleri varlıklar, hiçbir şey yaratamazlar. Çünkü onlar kendileri yaratılmışlardır. Onlar diriler değil, ölümlerdir. Ne zaman diriltileceklerini de bilmezler. Sizin ilahınız tek bir ilahtır. Ahirete inanmayanların kalpleri bunu inkâr etmekte, kendileri de büyüklük taslamaktadırlar." (Nahl, 20-21)

Allah (subhânehû ve teâlâ) yukarıdaki ayette insanların kendisinden başkasına dua etmelerinin batıllığını birkaç cihetten açıklamıştır. Birincisi, onların bir şey yaratamayacak olması, kendilerinin yaratılmış olmasıdır. Yaratılmış bir varlığa ise, ilahlığın özelliklerinden olan dua gibi ibadetlerle yönelmek doğru olmaz. *Dua ibadetin özüdür.*

İkincisi, Allah'tan başka dua ettikleri varlıkların ölü olmaları, diri olmamalarıdır. Ölü ise hiçbir şeye kadir değildir. Kendisine yakaranı işitemez ve ona karşılık veremez. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) şu buyruğu da bu manayı ifade etmektedir:

"Allah'tan başka dua ettikleriniz, bir çekirdek zarına bile hükmedemezler. Eğer onlara dua etseniz, duanızı duymazlar. Duysalar bile size karşılık vere-

mezler. Kıyamet günü de sizin ortak koşmanızı inkâr ederler. Bunları sana hiç kimse, hakkıyla haberdar olan (Allah) gibi haber veremez." (Fatır, 13-14)

Bu ayette, Allah'tan başkasına dua etmenin batıllığını ortaya koyan, Allah'tan başkasına dua eden kimsenin sapıklığını beyan eden dört husus vardır. Bunlar üzerinde düşün!

Ayetteki Allah'tan başkasına dua etmenin batıllığını ispat eden üçüncü cihet ise, **"Ne zaman diriltileceklerini bilmezler."** buyruğudur. Allah'ı bırakıp da ne zaman diriltileceğini dahi bilmeyen varlıklara dua etmek olacak iş değildir. Bu dua ister ibadet duası olsun ister istek duası olsun, fark etmez.

Sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kulları üzerine vacip kıldığı şeyi; ibadeti kendisine has kılmaları gerektiğini bildirmiş; başkasının değil, yalnızca kendisinin ibadeti hak eden hak mabud olduğunu beyan etmiş, **"İlahınız tek bir ilahdır."** buyurmuştur. İşte bu, Allah'ın kendisiyle peygamberlerini gönderip kitaplarını indirdiği dinin ta kendisidir. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki, ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse yalnız bana ibadet edin!" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

Daha sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendilerine hüccet ikame edildiği zaman insanların takındıkları tavır, onların Allah'a şirk koşmalarının batıllığını ve onlara kendisini birlemelerini farz kıldığını bildirmiş, **"Ahirete inanmayanların kalpleri bunu inkâr etmekte, kendileri de büyüklük taslamaktadırlar."** buyurmuştur. Böylece insanların kendisine davet edildikleri hakkı kabul etmelerine engel olan iki sebep belirtmiştir. Birincisi, ahiret gününe iman etmemektir. İkincisi de büyüklük taslamaktır. İşte bu; çoğunluğun içerisinde bulunduğu haldir. Nitekim Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kendilerine peygamberlerini gönderdiği Nuh'un (as) kavmi, Hud'un (as) kavmi, Salih'in (as) kavmi gibi ümmetlerin bu hal üzere oldukları bilinen bir husustur. Onlar ne yapmışlardır ve başlarına neler gelmiştir? Bunların hepsi bilinmektedir. Kureyş'in, Araplar'ın ve diğer milletlerin kâfirleri de, Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) karşı, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu tevhide emretmek ve şirkten sakındırmak üzere gönderdiği zaman aynı hâl üzere olmuşlardır.

Müslim'in ve diğer muhaddislerin rivayet ettiğine göre Amr b. Abese, Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) kendisine *"Ben bir nebiyim."* buyurduğu zaman *"Nebi de nedir?"* demiştir. Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunun üzerine *"Yani beni Allah gönderdi."* buyurmuştur. Amr *"Seni ne ile gönderdi?"* diye sorunca da, *"Akrabalık bağlarını gözetmekle, putları kırmakla, Allah'ı birlemekle ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamakla gönderdi."* diye cevap vermiştir. Bunun üzerine Amr *"Bu davada seninle birlikte kim var?"* diye sormuş, Nebi de (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Bir hür ve bir köle."* buyurmuştur. Zira o gün onunla birlikte sadece Ebû Bekir ve Bilal vardı.

Yine Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: *"İslam garip olarak başladı. Yine başladığı gibi garip bir hale dönecektir. Gariplere ne mutlu! Onlar ki insanlar bozgunculuk çıkardığı zaman ıslah ederler."* Ayetteki garipler ifadesi, her bir kabileden bir-iki kişi şeklinde tefsir edilmiştir. Yani, her kabileden ancak bir ya da iki kişi hakkı kabul edecektir. Bu sebeple Seleften biri şöyle demiştir: *"Yolunun yolcularının azlığı sebebiyle haktan geri durma. Helak olanların çokluğu sebebiyle de batıla kanma."* Yine başka bir zat şöyle demiştir: *"Helak olan kimsenin nasıl helak olduğunda şaşılacak bir şey yoktur. Şaşılacak şey kurtulan kimsenin nasıl kurtulduğundadır."*

Durum bu olduğuna göre; apaçık haktan sapan ve din konusunda tartışmaya giren kimselerin çokluğuna şaşırmanın. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır:

"Onlar kendilerine gelmiş hiçbir delil olmaksızın, Allah'ın ayetleri hakkında tartışan kimselerdir. Bu ise Allah katında ve iman edenler katında büyük öfke ve gazap gerektiren bir iştir. Allah, her bir kibirli zorbanın kalbini işte böyle mühürler." (Mü'min, 35)

Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) kendisini hakkı bilmekle rızıklandığı kimse üzerindeki en büyük lütfu; o kimsenin, hakka muhalefet edenlerin ve batıl şeyler ileri sürerek tartışmaya girenlerin çokluğuna rağmen Allah'ın kitabına dört elle yapışması, O'nun tevhidinde ve şeriatine tutunmasıdır.

Allah kime hidayet ederse, işte hidayete eren kimse odur. Kimi de saptırırsa, artık onun için hiçbir dost ve yol gösterici bulamazsın. (Kehf, 17)

Allah'ın salât ve selâmı, Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdullatif b. Abdurrahman'dan bu mektubun ulaştığı tüm kardeşlere... Allah onlara selamet versin. Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Bu mektubun kaleme alınmasına neden olan şey, sizin bizim üzerimizdeki nasihat hakkınızdır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Sen hatırlat, zira hatırlatma müminlere fayda verir."** (*Zariyat, 55*) buyurmuştur. Hatırlayın ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) size nimetlerin en şerefli ve en büyüğü olan din nimetini ve bu nimetin zımnında olan sayılamayacak kadar çok güzelliği lütfetmişti. Evet O, böylece size büyük bir lütufta bulunmuş, bu sebeple sizi diğer insanlardan ayrıcalıklı kılmıştı.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kelîmi olan Mûsa'nın (as) kavmine bu nimeti hatırlattığını haber vermiş ve şöyle buyurmuştur:

"Hani Mûsa, kavmine şöyle demişti: Ey kavmim, Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani sizin aranızdan peygamberler çıkarmıştı ve sizi hükümdarlar kılmıştı..." (*Maide, 20*)

Evet, Musa (as) onlara öncelikle en büyük nimeti hatırlatmıştır. O da, kendi aralarından, kendilerini hem dünyada hem de ahirette ıslah edecek, kurtuluşa iletecek ve saadete kavuşturacak şeylere irşad eden peygamberlerin çıkmasıdır.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında, kullarına bu nimetle lütufta bulunduğunu bildirmiş, birçok yerde bu nimeti onlara hatırlatmıştır:

"Andolsun, Allah, mü'minlere kendi içlerinden; onlara ayetlerini okuyan, onları arıtp tertemiz yapan, onlara kitab ve hikmeti öğreten bir peygamber göndermekle büyük bir lütufta bulunmuştur. Oysa onlar, daha önce apaçık bir sapıklık içinde idiler." (*Ali İmran, 164*),

"O, ümmîlere, içlerinden, kendilerine ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderendir. Hâlbuki onlar, bundan önce apaçık bir sapıklık içinde idiler." (Cuma, 2)

Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) kıblenin Mescid-i Haram'a çevirilmesini emretmekle muradının ne olduğunu bildirmiştir: Bununla müminlere nimetini tamamlamak ve onların doğru yolu bulmasını sağlamak istemiştir. Bunu zikrederken de onlara yine bu nimetini hatırlatmış, daha önce nasıl ki Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) göndermekle onlara lütufta bulunmuşsa, şimdi de kıblenin çevrilmesiyle başka bir lütufta bulunduğunu haber vermiştir:

"Nitekim kendi aranızdan, size ayetlerimizi okuyan, sizi kötülüklerden arındıran, size kitap ve hikmeti öğreten, ayrıca bilmediklerinizi de öğreten bir peygamber gönderdik." (Bakara, 151)

Faydalı ilim ve salih amel, nebilerin ve resullerin gönderilmesiyle hâsıl olur. Ancak bununla Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) mükemmel ve yüce isim ve sıfatları bilinebilir, O'nun ayetleri ve yarattıkları bir delil olarak okunabilir, O'nun kulları üzerine vacip kıldığı ibadet ve tevhid yerine getirilebilir ve Rab Teâlâ'nın razı olduğu ve sevdiği ameller işlenebilir. Evet, kulun temizliği, ilerlemesi, ıslahı, kurtuluşu ve hem dünyadaki hem de ahiretteki mutluluğu ancak bununla hâsıl olur.

Kitab'ın ve Hikmet'in öğretilmesinin zımında, ilimlerin, amellerin ve yine Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) birliğine, kudretine, rahmetine, adaletine, lütfuna, kullarını öldüreceğine ve tekrar dirilteceğine, amellerine göre karşılık vereceğine delalet eden misallerin açıklamaları bulunmaktadır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yine bu kapsamda olmak üzere peygamberlerinin ve dostlarının kıssalarını anlatmış, hem kendisinin hem de onların düşmanlarına neler yaptığını ve yapacağını bildirmiştir. Hakikati tam olarak yansıtan örneklerle; Allah'ı, O'nun kudretini, takdirindeki hikmetleri, koyduğu şeriattaki ve kâinatı yaratmadaki muradını ve bunların dışında saymakla bitmeyecek kadar çok olan külli ve cüz'i hükümleri bilmek adına kulun üzerine nelerin vacip olduğunu haber vermiştir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) yeryüzü halkına hangi nimeti bahşetmişse, o nimet nebilerin ve resullerin gönderilmesi nimetinden aşağıdadır. Özellikle de âdemoğullarının seyyidi; Livâ-yı Ma'kûd'un, Makâm-ı Mahmûd'un, varılacak havzın sahibi olan Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderilmesi nimetinden... Çünkü onun gönderilmesi vesilesiyle

âlemlerin tamamı öyle bir rahmete ve felaha kavuşmuş, öyle bir arınıp hidayet bulmuş, ona ittiba edenler öyle doğru bir yola iletilmişlerdir ki; bunlar onun dışında herhangi bir peygamberin gönderilmesiyle hâsıl olmamıştır. Hatta onun gönderilmesi ile bir başka peygamberin gönderilmesi bu yönden kıyaslanamaz dahi. Şu hâlde kim, onun getirdiklerini kabul etme ve ona iman etme nimetinden nasiplenmişse, bundan nasibi olmayan kimsenin aksine, bu nimet için Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) şükretmesi, O'na itaat etmesi, nimetleri sebebiyle sürekli O'nu zikredip sena etmesi gerekir.

Allah size rahmet etsin. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) size; cahilliğin yaygınlaştığı, ehli arasına dalaletlerin yayıldığı ve içerisine fetret bulanıklığının karıştığı şu zamanda, sizin için bu dini yenileyen ve insanları Rasûl-ü Emîn'in getirdiği apaçık hidayete davet eden birini lütfetmiştir. O, İslam'ın ve müslümanların şeyhi; akidenin ve dinin silinen izlerini yeniden ortaya çıkaran zat olan, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'tır (*rahimehullâh*). Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onun vesilesiyle insanları körlükten basirete çıkarmış, onun kendisine davet ettiği şey ile insanları dalaletten hidayete letmiş, size ve ona bahşettiği nimetlerle fakirliğin yerine zenginliği koymuştur. Hakilatte sizin gibilere uzak olan ilim insanlar arasında yayılmıştır. Sonunda, bu ümmetin başının ve imamlarının; Allah'ı O'nun mükemmel ve yüce isim ve sıfatlarını kabul ederek birleme ve O'nun kaderine iman edip fiillerindeki hikmete inanma konularında üzerinde bulunduğu apaçık yol insanlara belli olmuştur. İşte o (*rahimehullâh*) bu hususları iyice açıklamıştır.

Evet, Şeyh (*rahimehullâh*) bu yoldan sapıp tahrif ve ta'tîl yollarına sülûk eden kimselere; mezheplerinin ve bidatlerinin değişik değişik olmasına, sözlerinin ve yollarının farklı farklı olmasına rağmen; ilim ve iman ehli olan Selef-i Salihîn'in ve hadis nassı ile faziletli olduğu söylenen nesillerin yoluna uyarak karşı çıkmış, onlara reddiyeler vermeye girişmiştir. O (*rahimehullâh*), bu yolun dışında kalan felsefî kıyasa, cehmî ta'tîle, hululcû ya da ittihatçı ilhada, mutezilî ya da eş'arî tevile meyletmemiştir. O, Selef-i Salihîn'in itikadını; üzerinden rüzgârların geçmesinden, üzerine örtülerin örtülmesinden, kasabalarda ve çöllerde yaşayan kimselerden onu bilenlerin iyice azalmasından sonra gün yüzüne çıkarmıştır. Şu kadar var ki, avamdan olan kimseler arasında fitratın aslının kalıntıları bulunuyordu. Evet,

İslam'ın garipleştiği bir fetret dönemi olsa dahi insanlarda bu kalıntılar vardı.

Şeyh aynı şekilde, insanları bu tevhidin gereğine davet etmeye girişmiştir: Bu tevhidin gereği ise, tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmek, O'nun dışındaki ortakları ve ilahları bırakmak, Allah'tan başka ibadet edilen her bir varlığa ibadetten beri olmaktır.

Onun zamanında velîlere, salihlere ve diğer kimselere ibadet etme belası her tarafı sarmıştı. Yeryüzü halklarının çoğunluğu hep birden İslam'ı terk etmişlerdi. Her bir şehirde, kasabada ve yönde; sayılarını ancak Allah'ın bileceği kadar çok ilaha ve ortağa Âlemlerin Rabbi ile beraber ibadet ediliyordu. İnsanlarının ilahlarının ve itikatlarının farklılığına rağmen durum bu idi. Bazıları gök cisimlerine ibadet ediyor, onlara ihtiyaçlarını arz ediyor, onlar için tütsüler yakıyor; onların kendileri ya da âlem üzerinde tasarruf edebileceğine, kendilerinin ihtiyaçlarını görüp kendilerinden belaları savabileceğine inanıyordu.

Bazıları da böyle inanmıyor, böyle inananları tekfir edip onlardan beri oluyordu. Fakat peygamberlere ve salihlere ibadet etme fitnesinin içine düşüyor, onlardan sıkıntılı zamanlarda istiğâsede bulunulabileceğine, duaların kabul edilmesi ve sıkıntıların giderilmesi hususunda onların aracı olduklarına itikat ediyordu. Bu kimselerin yüzlerini onlara çevirdiklerini; sevgi, tazim, tevekkül, itimat, dua ve istiğâse gibi ibadetlerde onlarla Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) denk tuttuklarını görürdün. İşte bu ümmî Araplar'ın Cahiliyede'deki dinidir. Nitekim bundan önce zikredilen itikat da, Ken'anlı Sâbiîler'in dinidir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hidayet ve hak din ile göndermiştir ki, müşrikler istemese de bu hak dini diğer bütün dinlere üstün getirmiştir. Araplar, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) peygamber olarak gönderildiği zamanda Allah'ı (*subhânehû ve teâlâ*) rabliğinde ve fiillerinde birliyorlardı. Aynı zamanda onlar Halil İbrâhîm'in (as) dininden kalan bazı şeyler üzereydiler. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hakimdir? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. O zaman de ki: "Hâlâ sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31),

"De ki: "Eğer biliyorsanız söyleyin bakalım, yeryüzü ve içindekiler kime aittir?" 'Allah'a...' diyeceklerdir. De ki: "Öyleyse öğüt almıyor musunuz?"", "Öyleyse nasıl büyüleniyorsunuz?" buyruğuna kadar... (Mü'minun, 84,89)

Bu manadaki ayetler çoktur. Fakat Arap müşrikleri, ibadet ve uluhiyet tevhidi konusunda Allah'a ortak koşmuşlar; meleklerden, salihlerden ve diğer kimselerden şefaathiler ve aracılar edinmişlerdi. Allah'ın kendileri üzerindeki hakkı olan sevgi, boyun eğme, tazim, yönelme ve haşyet gibi ibadetler ve taatler konusunda, Allah katındaki makamları sebebiyle ve şefaathilerine nail olmak amacıyla onları Âlemlerin Rabbi olan Allah'a ortak kılmışlardı. Bazı cahillerin zannettiği gibi, onların işleri çekip çevirdiklerine ve âlem üzerinde etkilerinin olduğuna inanarak bunları yapmamışlardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ın dışında kendilerine ne bir zarar ne bir fayda verecek şeylere ibadet ederler ve "Bunlar bizim Allah katındaki şefaathilerimizdir" derler..." (Yunus, 18),

"Yoksa onlar Allah'ın dışında şefaathiler mi edindiler? De ki: Hiçbir şeye malik olamasalar, hiçbir şeye akıl erdiremeseler bile mi?" (Zümer, 43),

"O'nun dışında veliler edinenler "Biz bunlara ancak bizi Allah'a yakınlaştırsınlar diye ibadet ediyoruz" derler." (Zümer, 3)

Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onları bundan sakındırdı. Bunu yapanları tekfir etti. Onların cahil olduğunu söyledi ve akıllılarını akılsızlıkla itham etti. Onları Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmeye çağırdı ve bu şahadetin gereğinin tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet edip Allah'tan başka ibadet edilen varlıkları inkâr etmek olduğunu beyan etti. İşte dinin aslı ve temeli budur. Bu sebepten dolayı şahadet sözü, kendisiyle İslam'a girilen sözdür. Esenlik yurdunun anahtarıdır. İnsanları kâfir ve mümin olarak ayıran sözdür. Kılıçlar bu uğurda sıyrılmış, cihad bunun için meşru kılınmıştır. İnsanların temizi pisinden bu söz ile ayrılmış, canlar ve mallar bu söz ile koruma altına alınmıştır.

Şeytan, insanların çoğundan istediğini elde etmiştir. Evet, İblis, onlar hakkındaki zannını gerçekleştirmiştir. İnsanların çoğu onun peşinden gitmiş, peygamberlerin getirdiği, Allah'ın kendisinden razı olduğu dini terk etmişlerdir. Şeytan, kurduğu tuzakta ve oynadığı

boyunda çok sinsi davranmış; şirki, salihlere ve başkalarına ibadet etmeyi, kendisini İslam'a nispet eden birçok kimseye; salihleri ve peygamberleri sevmek, onların şefaatlerini talep etmek olarak göstermiş; onlara dua edip sığınan kimselerin onların (Allah katındaki) makamlarından yararlanacağına inandırmıştır. İşleri çekip çevirenin, kâinat üzerinde tasarruf sahibi olanın, yaratanın ve rızık verenin sadece Allah olduğunu ikrar eden kimsenin, Allah'tan başkasına dua etse, O'ndan başkasına sığınsa dahi müslüman olacağını ortaya atmıştır. Mücerred olarak Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmenin, yanında kendisinden faydalanılacak ilim bulunmasa bile yeterli olacağını; duanın, istiğâsenin, istiânenin, sevginin, tazimin ve benzeri şeylerin ibadet olmadığını; ibadetin ancak rükû ve secde gibi fiiller olduğunu ileri sürmüş, insanların gözlerini böyle boyamış ve onları böyle kandırmıştır. Bütün bu zikredilenler, önceden aktarıldığı üzere Cahiliyye Araplarının üzerinde bulunduğu şeyin aynısıdır.

İlim ehlinde olan müfessirler ve tarihçiler, Nuh'un (as) kavmi içerisinde şirkin ortaya çıkışının sebebi olarak bu tuzağı zikretmişlerdir: Vedd, Süvâ, Yeğûs, Yeûk ve Nesr, Nuh'un (as) kavmi arasında bulunan salih kimselerdi. Onlar öldüğü zaman, şeytan onların kavmine gelip, kendilerini ibadet ve taate teşvik etmeleri için onların heykellerini dikmelerini ve suretlerini çizmelerini fısıldadı. Bu heykelleri ve suretleri yapan kimseler öldüğü zaman da şeytan onlardan sonrakilere sokulup kendilerinden öncekilerin onlara tapmakta olduklarını, onlar sebebiyle üzerlerine yağmur yağdırıldığını vahyetti. Onlar da bu sebepten dolayı onlara ibadet etmeye başladılar.

Demek ki şirkin temeli, salihleri meşru olmayan şekilde yüceltmek ve bu konuda aşırıya gitmektir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) lütufta bulundu da, Necd beldelerinde ve Arap topraklarında, İslam'ın dev âlimlerinden olan ve şüpheleri ortadan kaldıran, bulutları dağıtan, ümmete nasihat eden, içerisine Cahiliyye müşriklerinin dininden hiçbir şey karışmamış katıksız hakka ve apaçık dine çağıran bir zatı ortaya çıkarmayı takdir etti. O zat da Allah'ın dinini savundu. İnsanları Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) davet ettiği şeye davet etti. Kitaplar ve risaleler kaleme aldı. Ayağa kalkıp, batıl yolda olan ve batılı savunmak için tartışmaya girişen her bir kimseye gereken cevapları verdi. Onun yanında bulunan kimseler, ilmin nasıl ve nereden talep edileceğini cedelci kimsenin ne ile mağlup edileceğini gördüler. Sonra

onun etrafında, müslümanlardan ve müminlerden, ondan ilim alan ve aldıkları ilimle faydalanan, Allah'a ve Rasûlü'ne yardım eden güçlü bir topluluk halkalandı. Sonra kendisine davet ettiği şey yayıldı ve etrafa ışık saçmaya başladı. Sahip olduğu ilimlerin güneşleri parıl parıl parladı. Allah'ın sözü iyice yükseldi. Öyle ki onun parıltısı ve ışığı, her bir batıl ehlinin ve cedelcinin gözlerini kör etti. Her bir münafık ve mücadil, onun sözüne boyun eğdi.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) dostlarına ve askerlerine bulunduğu vaadini yerine getirdi. Nitekim O şöyle buyurmuştur:

"Biz peygamberlerimize de iman edenlere de, hem dünya hayatında hem de şahitlerin ayağa kalkacağı günde mutlaka yardım ederiz." (Mü'min, 51),

"Allah, aranızdan iman edenlere ve salih amel işleyenlere, tıpkı onlardan öncekileri halife kıldığı gibi onları da yeryüzünde halife kılacağını vadetmiştir..." (Nur, 55)

Böylece gerek Necd bölgesindeki gerekse çevresindeki kubbeler, türbeler, mezarlar ve mağaralar ortadan kalktı. Avamın kendileriyle teberrük ettikleri ağaçlar kesildi. Cahiliyye bidatlerinin kalıntıları olan çaputları, muskaları ve diğer şirk eserlerini yok etmek üzere bazı kimseler görevlendirildi.

Şeyh, insanlara namaz kılmalarını, zekat vermelerini, Ramazan orucunu tutmalarını, Beytullah'ı haccetmelerini ve diğer vacipleri de yerine getirmelerini emretti. Yanında bulunan kadıları ve müftüleri, sadece sahih olarak Peygamberlerin Seyyidi'nden rivayet edilen sünnetlere uymaya, bununla beraber müslüman imamlara ve doğru yola iletilen salih Selef'e de uymaya teşvik etti. Onları, daha önce kendisine uyulan hiçbir imamın söylemediği ve hakkında kendisi ile doğru yol bulunacak hiçbir bilginin bulunmadığı sözleri ortaya at-maktan sakındırdı.

Yine Şeyh, gerek bu beldelerdeki gerekse diğer beldelerdeki, insanların üzerinde bulundukları; yüceltilmeleri gerektiğine dair hiçbir delil inmemiş olan, haklarında hiçbir şer'î hüccet ve burhan varid olmamış olan mevlitleri ve Cahiliyye bayramlarını yüceltici fiillere karşı çıkmıştır. Çünkü bu, doğru yoldan sapmış hristiyanlara, belirli zamanlarda ve belirli mekanlarda kutladıkları yortuları konusunda benzemeyi içermektedir ki bu yortular batıldır ve Peygam-berlerin Seyyidi'nin şeriatinde reddedilmiştir.

Yine Şeyh, cahil tasavvufçuların ve sapık bidatçilerin uydurdukları ruhbanlığa, ıslık çalıp alkış tutmaya ve şarkılarla coşmaya karşı çıkmıştır. Şeytan bunlarla insanları Kur'an ayetlerine kulak vermekten alıkoymuştur. Böylece insanlar, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) haklarında şöyle buyurduğu putperestlerin benzerleri durumuna gelmişlerdir:

"Onların Beyt'in yanındaki namazları, ışıktan ve alkıştan başka bir şey değildir." (Enfal, 35)

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerinden haberdar olan her kimse, bu fırkanın, fırkaların en sapığı, yol ve metot yönünden en habisi olduğunu görür. Bu kimselerin çoğuna nifak ve Allah'ın ve Rasûlü'nün kalamını dinlemekten hoşlanmama galebe çalmış durumdadır.

Yine Şeyh (*rahimehullâh*), ayak takımından aşağılık kimselerin ortaya attığı; günahkârlardan ve tağutlardan bazı kimselerin salih olduğuna ve onlardan bereket umulacağına dair inançlara karşı çıkmıştır. O günahkârlar ve tağutlar ki, insanların ibadetlerine aday olmak, onların kalplerini velilik ve salihlik kisvesine bürünerek, kendilerinin bazı kerametleri ve halleri olduğunu ileri sürerek ve buna benzer diğer bazı cahilane iddialar ortaya atarak çelmek isterler. İşte bunlar avamın dinine en çok zarar veren kimselerdir. Yine Şeyh (*rahimehullâh*), insanların itikat ettikleri akılsızlara ve meczuplara karşı çıkmıştır. Bu akılsızlardan ve meczuplardan hali en iyi olandan kalem kaldırılmıştır ve o deliller zümresine ilhak edilmiştir.

Yine o (*rahimehullâh*), insanları, Rahman'ın dostları ile şeytanın dostları arasında farkı ortaya koyan Kitap'taki ve Sünnet'teki delillere yönlendirmiştir. İki fırkayı birbirinden ayırt etmeye yarayan, iman ve tahkik ehlinin itimat ettiği şer'î delilleri sıralamıştır. Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*), iyi kimselerin özelliklerini ve sıfatlarını, ayırt edilecekleri ve bilinecekleri bir şekilde bildirmiştir. Onların halleri gizli değildir, durumları karışık değildir. Aynı şekilde O, şeytanın dostları olan kafirlerin ve facirlerin de özelliklerini bildirmiştir. Öyle ki, bu özelliklere bakıldığı zaman onların hali gizli kalmaz. İlme göz ucuyla bile olsa bakan ve imandan nasiplenmiş kimsenin, onların durumu konusunda kafası karışmaz.

Yine Şeyh, çöldeki baldırı çıplaklara, köylerin ve kasabaların reislerine; yol kesme, kan dökme, koruma altında olan malları yağmalama gibi fiillere

cüret etmeleri konusunda karşı çıktı. Bunun neticesinde adalet her tarafı kapladı ve istikrar buldu. Din yayıldı ve bir süre hakim oldu. Necd beldelerinde olsun diğer beldelerde olsun, yönetici konumunda olan herkes onun sözünü dinledi. Bundan dolayı Allah'a hamd olsun. Bunları hatırlatmak; Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*), kullarına olan lütuflarını zikretmesi ve onlara peygamberlerin gönderilmesini hatırlatması babındandır.

İbadetin ve tevhidin etrafında dönüp dolaştığı yer, iki büyük rükündür. Bu iki rükün, sevgi ve tazimdir. İşte nimete bakıldığı zaman bu iki rükün hâsıl olur. Kalp, kendisini nimetlendiren kimseye itaat etmeye meyleder. Kul bunu ne kar iyi bilirse, ve yine nimetin hakikatini ve miktarını ne kadar iyi bilirse; Allah'a olan itaati, sevgisi, yönelişi, saygısı ve tevekkülü o ölçüde artar. Bu sebeple Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kullarına, genel ve özel nimetleri, açık ve kapalı lütuflarını hatırlatmaktadır. Kullarını bu konuda tefekkür etmeye ve öğüt almaya teşvik etmektedir. Kulun Rabbine şükretmesini ve O'nun hakkını eda etmesini istemektedir.

Şükür, üç rükün üzerine bina edilmiştir: Birinci rükün, nimeti ve değerini bilmektir. İkincisi, o nimet sebebiyle, o nimeti kendisine verene övgüde bulunmaktır. Üçüncüsü de, o nimeti, onu veren nimet sahibinin rızasına uygun olan yerlerde kullanmaktır. Kim bu üç rükünü bir araya getirirse, kâmil manada şükrünü yerine getirmiş olur. Kul, bu üç rükünden ne kadar azaltırsa, imanından ve şükründen de o ölçüde azaltmış olur. Öyle ki, bazen kendisi sebebiyle mükâfatlandırılacağı bir şükrü kalmaz.

Toparlayacak olursak: Nimetleri hatırlama, her bir felahın ve hayrın aslı olan dini maslahatları ve iman şubelerini içermektedir. Allah da (*subhânehû ve teâlâ*) zikrettiğimiz ayete, genel olarak nimetlerin en büyüğünü ve en değerlisini hatırlatarak başlamıştır: Bu nimet, onların arasından, Allah'tan kendilerini en büyük saadete ve en kıymetli lütufa iletecek haberleri alıp kendilerine bildiren peygamberler çıkarmasıdır. Yeryüzünde bu kapsamda olan ne kadar hayır meydana gelmişse, bütün bu hayırların aslı resullerden ve nebilerden alınmıştır. Çünkü onlar güvenilir davetçi önderlerdir. İlim ehline düşen ise tebliğdir, peygamberlerden aldıklarını ümmete aktarmaktır. Onlar, ilmin ulaştırılmasında ve aktarılmasında birer vasıtadırlar.

Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) "...ve sizi hükümdarlar kılmıştı." buyruğuna gelince, bu da kendisi sebebiyle şükredilmesi ve gereğinin yerine getirilmesi gereken çok büyük bir nimettir. Evet, bu en üstün nimetlerdendir. Şükür nimetin bağıdır. Şükrettiğin takdirde nimet yerinde kalır. Nankörlük ettiğin takdirde ise nimet uçup gider. Bu nimete ancak peygamberlere uyulup onlara itaat edildiği takdirde mazhar olunabilir. Zira İsrailoğulları, ancak Mûsa'ya (as) uymaları, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmeleri ve bu konuda sabretmeleri sebebiyle Firavun ve kavminden sonra yeryüzünün hükümdarları konumuna gelmişlerdi. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"Hor görülüp ezilmekte olan o kavmi de, içini bereketle doldurduğumuz yerin doğu taraflarına ve batı taraflarına mirasçı kıldık. Sabretmelerine karşılık Rabbinin İsrailoğulları'na verdiği güzel söz yerine geldi." (A'raf, 137)

Gerek ümmî olan Araplar'dan gerekse onların dışındaki değişik milletlerden Muhammed'e (sallallâhu aleyhi ve sellem) iman edenler de, ona ittiba etmeleri sebebiyle, İsrailoğulları'nın elde ettiklerinden daha büyük bir saltanatı elde etmişler, onların mirasçı oldukları topraklardan daha fazlasına mirasçı olmuşlardır. Zira onlar batının en uç noktasından doğunun en uç noktasına kadar bütün dünyaya hükümdar olmuşlardır. Fars hükümdarı olan Kisra'nın ve Rum hükümdarı olan Kayzer'in hazineleri onların ayağına getirilmiştir. Rumlar'ın ve Farslar'ın beldeleri, doğusuyla batısıyla onların vilayeti haline gelmiştir. Halkları da onların reayası haline gelmiştir. Onların hükümleri bu halklar üzerinde uygulanmış, bu halklardan vergi alınmıştır.

Onlar bir süre diğer ümmetlere üstün bir durumda kaldılar. Ta ki İsrailoğulları'nın başına gelenler onların da başına gelene kadar. Onlar peygamberlere ittibadan dışarı çıktılar, onların yolunu takip etmediler, arzuları ve şehvetleri ne isterse onu yaptılar. Bunun üzerine bela kapıya dayandı. Düşman musallat oldu. İnsanlar fırkalara ayrıldı. Birlik bozuldu. İslam Devleti'ni, birçok bölgede ve birçok dönemde, münafık, zındık, kâfir ve mülhid, peygamberlerin yönetim metotlarını önemsemeyen, hatta kasıtlı olarak onların yönetim metotlarının tam aksi metotlar takip eden hükümdarlar yönetir oldu. Bu sebeple hükümdarlık elden gitti. Emanet zayi oldu. Zulüm ve hıyanet her tarafa yayıldı. Müslümanlar güçlerini birbirleri üzerinde kullandılar. Üzerlerine düşman musallat edildi. Düşman onların elinden birçok beldeyi aldı. Allah düşmanı İblis bunlarla tatmin

olmadı ve onlardan birçoğunu şirkin ve bidatlerin içerisine düşürdü. İslam'ı tamamen ortadan kaldırmak için gayret etti.

İnsanlar ilimden ve peygamberliğin izlerinden ne kadar uzaklaştılsa ve peygamberlerinin emirlerine ve yasaklarına olan bağlılıkları ne kadar zayıfladıysa; şeytan o ölçüde onların dinleri, yolları ve inançları konusunda istediğini elde etmiştir. Fakat Allah'ın rahmetinden ve lütfundandır ki, bu ümmetin içerisinde, hak üzere daima üstün durumda olacak, kendilerini yardımsız bırakanlar kendilerine zarar veremeyecek, Allah'ın emri gelinceye kadar bu hal üzere olacak bir bakiyye, bir taife ikame etmiştir. Bu taife, bir bölgede -ya da bir belde- ne zaman bir güç ve kuvvet elde etse; Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerine olan bağlılıkları ölçüsünde hükümlanlık, izzet ve insanlara karşı üstünlük elde ederler.

İşte bu sebepten dolayı şeyhimiz, Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab ve onun yardımcıları, peygamberlerine uydukları ve onun dinine sarıldıkları ölçüde hükümlanlık, üstünlük ve zafer elde etmişlerdir. Şam'dan Umman'a kadar, Hîre'den Yemen'e kadar Araplar'ın tamamına egemen olmuşlardır. Onların takipçileri ve taraftarları sünnete ne kadar sıkı sarılmışlarsa, o ölçüde izzet ve üstünlük elde etmişlerdir. Şu da var ki, günahlarının, hakka muhalefetlerinin ve peygamberlerine ittibanın dışına çıkmalarının gereği olarak bazen düşman onları yenilgiye uğratmış ve bazen musibetlere maruz kalmışlardır. Allah'ın affettikleri ise daha çok ve daha büyüktür.

Sözün özü: Elde edilen her hayır, her zafer, her üstünlük ve her sevinç; Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ittiba etmekten, gerek usulde gerekse fîruda onun buyruklarını öne geçirmekten kaynaklanmaktadır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) size şu zamanda öyle lütuflarda bulunmuştur ki, bölgelerin ve beldelerin çoğunda sizden başkasına böylesi lütuflarda bulunmamıştır: Size hem dînî hem de dünyevî nimetler bahşetmiştir. Sizi vatanınızda güven içinde kılmıştır. O halde Allah'ı anın ki O da sizi ansın. O'nun nimetlerine şükredin ki nimetlerini arttırsın. Allah'ı bilerek, O'nu severek, O'na itaat ederek, O'nu ululayarak, dinin asıllarını öğreterek, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiği emir ve yasaklara önem vererek, bu emir ve yasaklara riayet ederek, Allah'ı birleme, namazı kılma, zekatı verme, Ramazan orucunu tutma, Allah'ın haram evini haccetme, O'nun yolunda cihad etme, marufu emredip münkerden alıkoyma konularına ihtimam göstererek, gerek gizli gerekse açık hayasızlıkları terk ederek, sakıncalı

şeylere götüren, günah ve kötülükleri işlemeye ileten vesilelerin önüne engel koyarak *hem kendinizi hem de ailenizi yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. (Tahrim, 6)*

Bu hususların tamamını Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğu kapsamaktadır:

“Şüphesiz Allah, adaleti, iyiliği ve yakınlarla vermeyi emreder. Hayasızlığı, kötülüğü ve haddi aşmayı da yasaklar. O, öğüt alasınız diye size öğüt veriyor.” (Nahl, 90)

Allah'tan, hem bizi hem de sizi yoluna ileterek doğruyu deliliyle bilenlerden eylemesini, böylece hem bize hem de size lütufta bulunmasını niyaz ederiz.

Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Yine onun şöyle bir mektubu vardır. Allah onun ruhunu takdis etsin ve
kabrini nurlandırsın.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdullatif b. Abdurrahman b. Hasan'dan, Abdulaziz El-Hatîb'e... Selam hidayete uyanların ve Allah'ın salih kullarının üzerine olsun. Bundan sonra: Mektubunu okudum. Mektubun içeriğini ve mazeret olarak ileri sürdüğün şeyi öğrendim. Fakat şeyhimizin sizin hak ehlini tekfir etmenize ve buna rağmen doğru yolda olduğunuza inanmanıza karşı çıktığını zikrettikten sonra bunun sizden sadır olmadığını söylemen gerçeği yansıtmamaktadır. Hatırlasana, Nakî' ehlinden olan kardeşlerin bizim durumumuz hakkında seninle tartışıyorlar, bizi bazı şeyler konusunda sessiz kalmakla itham ediyorlardı. Her ne kadar bizi açıktan tekfir etmeseler de, söylediklerini çoğunlukla akidemizi eleştirmek ve yolumuza ta'n etmek amacıyla söylüyorlardı. Evet, onlar koruluğun etrafında dolaşıyorlardı. Hidayeti bulduktan sonra dalaletе düşmekten Allah'a sığınırız. Doğru yola girdikten sonra sapıklık ve körlüğe sapmaktan Allah'a sığınırız.

Atmış dört yılında, Ahsâ'da, sizin benzerlerinizden iki sapık adam gördüm. Cumayı ve cemaati bırakmışlar, o beldedeki bütün müslümanları tekfir etmişlerdi. İleri sürdükleri argüman da sizin argümanınızın aynısıydı. Şöyle diyorlardı: "Ahsâ halkı, İbni Feyruz ile oturup kalkmaktadır. İbni Feyruz ve benzerleri ise tağutu inkâr etmemiş kimselerdir. O, Şeyh Muhammed'in davetini reddeden, kabul etmeyen ve hatta bu davete düşmanlık gösteren dedesini açıktan tekfir etmemektedir."

Yine onlar şöyle diyorlardı: "Kim onun kâfir olduğunu açıktan söylemezse Allah'ı inkâr etmiştir ve tağutu inkâr etmemiştir. Onunla oturup kalkan da onun gibidir." İşte onlar, bu iki yalancı ve sapık öncül üzerine, açık riddetin gerektirdiği hükümleri bina ediyorlardı. Öyle ki insanların selamını bile almıyorlardı.

Sonra onların durumu bana iletildi. Ben de onları çağırttım. Onları tehdit ettim. Çok ağır sözler söyledim. Bunun üzerine onlar ilk başta Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'ın akidesinde olduklarını, onun risalelerinin kendilerinde bulunduğunu söylediler. Ben de o anda aklıma gelenlerle onların şüphelerini giderdim ve sapık argümanlarını çürüttüm.

Onlara, Şeyh'in bu akideden ve mezhepten beri olduğunu, onun ancak müslümanların kâfir olduğu üzerinde icma ettiği kimseyi, örneğin büyük şirk işleyen, Allah'ın ayetlerini ve peygamberlerini inkâr eden ya da onlardan herhangi birini inkâr eden kimseyi; hüccet ikamesinden ve hüccetin ulaşmasından sonra tekfir ettiğini söyledim. Salihlere ibadet eden, Allah ile birlikte onlara dua eden, onları yarattıkları üzerindeki hakkı olan ibadet ve uluhiyette Allah'a ortak kılan kimsenin tekfiri buna örnektir. Bu, ilim ve iman ehlinin üzerinde icma etmiş olduğu bir husustur. İnsanlar tarafından taklit edilen mezheplere mensup olan her taife, bu meseleyi (yani tekfir meselesini) diğer meselelerden ayrı bir şekilde büyük bir bapta ele alır. Bu babın içerisinde tekfirin hükümlerini, riddete nelerin sebep olduğunu zikreder ve şirkin tarifini yapar. İbni Hacer (El-Heytemî), bu konuda "El-İ'lâm bi Kavâtî'l İslâm/İslam'dan Çıkarın Hususların Öğretilmesi" adını verdiği müstakil bir eser kaleme almıştır.

Bundan sonra adı geçen bu iki Fârisî adam açıktan görüşlerinden tevbe ettiler, pişmanlıklarını dışa vurdular ve hakkın kendilerine belli olduğunu ifade ettiler. Sonra sahile tarafına gittiler ve eski görüşlerine döndüler. Onların, Mısır krallarıyla mektuplaşmalarından ötürü müslümanların imamlarını tekfir ettiklerini, hatta müslümanların şeyhlerinden olup da bu mektuplaşmaları yapan kimselerle oturup kalkanları tekfir ettiklerini işittik. Hidayeti bulduktan sonra dalalet düşmekten, sarıgımızın sarıldktan sonra çözülmesinden Allah'a sığınırız.

Sizin de bu görüşlere yakın olduğunuzu işittik. Sürekli bu konu ile ilgili meseleler hakkında konuşuyormuşsunuz. Örneğin; dostluğu, düşmanlığı, barış antlaşmalarını, mektuplaşmaları, (kâfirler için) mal harcayıp hediyeler vermeyi ve bunun dışındaki şirk ve dalalet ehlinin sözlerini, bedevilerin ve diğer baldırı çıplakların Allah'ın indirdiğiyle hükmetmeme meselesini gündeme getiriyormuşsunuz. Hâlbuki bu konularda ancak selim akıl sahibi, Allah tarafından doğru anlayışla rızıklandırılmış, kendilerine hikmet ve tatmin edici söz söyleme kabiliyeti verilen âlimler söz söyleyebilir.

Yine bu konuda söz söyleyebilmek için yukarıda zikrettiklerimizi ve genel kaideleri bilmek gereklidir. Bu konuda olsun, başka bir konuda olsun; bir konuyu bilmeyen, onun hakkında iyice araştırma yapmamış olan ve tafsilatından habersiz olan kimsenin, o konu hakkında konuşması caiz değildir. Zira genelleme yapmak, mutlak sözler söylemek, söz konusu meselenin tafsilatını bilmemek; kafa karışıklığına, hata yapmaya, Allah'ın muradını doğru anlamamaya sebep olur. Böylece insanların dinleri fesada uğrar, zihinleri bulanır ve Kur'an ve Sünnet'i anlamakla zihinler arasına bir engel girer. İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) Kâfiye'sinde şöyle demiştir:

*Sen daima tafsilata inmeye ve meseleyi iyice açıklığa kavuşturmaya bak
Zira açıklama olmaksızın genelleme yapmak ve mutlak ifadeler kullanmak
Her dönemde âlemin düzenini bozmuştur
Zihinleri ve görüşleri bulandırmıştır*

Sizin, kendisi sebebiyle müslümanların tekfir edileceğini zannettiğiniz amellerle insanları tekfir etmek; Müminlerin Emiri Ali b. Ebî Talib'e (*radiyallâhu anh*) ve beraberindeki sahabilere karşı isyan bayrağını açan dinden çıkmış Harurîler'in mezhebidir. Zira onlar, Ali'ye (*radiyallâhu anh*), Muaviye liderliğindeki Şam ehli ile arasında meydana gelen fitnede Ebû Mûsa El-Eş'arî'nin ve Amr b. As'ın hakem tayin edilmesi konusunda karşı çıkmışlardı. Evet, Hâricîler bu konuda Ali'ye (*radiyallâhu anh*) karşı gelmişlerdi. Hâlbuki onlar, Ali'nin ashabıydılar. Kufe'nin ve Basra'nın kurrasıydılar. Dediler ki: "Sen Allah'ın dini konusunda insanları hakem tayin ettin. Muaviye'yi ve Amr'ı dost edindin. Oysa Allah Teâlâ **"Hüküm ancak Allah'ındır."** (*Yusuf, 40*) buyurmuştur. Yine sen onlarla belirli bir süreliğine barış antlaşması yaptın. Oysa Allah Teâlâ bu tür antlaşmaları Berâet suresinin nazil olmasından bu yana ortadan kaldırmıştır."

Sonra aralarındaki sürtüşme ve husumet uzadıkça uzadı. Ta ki Hâricîler müslümanların meralarına saldırmaya, Ali'nin (*radiyallâhu anh*) ashabından güçlerinin yettiğini öldürmeye başladılar. İşte o zaman Ali (*radiyallâhu anh*) onlarla savaşmak için kılıcını kuşandı. Uyarılarını yaptıktan sonra onları Nehrevan bölgesinde kılıçtan geçirdi. Sonra, Müslim'in ve sünen sahiplerinin rivayet etmiş olduğu sahih bir hadiste özelliklerinden bahsedilen

eli eksik adamı aramaya koyuldu ve onu buldu. Bu sebeple sevindi. Kendisini başarıya ulaştırmasından dolayı Allah'a şükür secdesinde bulundu. O şöyle demiştir: "Eğer onlarla savaşıacak ordu, kendileri lehine Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) diliyle neler söylendiğini bilmiş olsalardı, (bu amellerine güvenip) amel etmeyi bırakırlardı." İşte böyle. Onlar insanlar arasında en çok ibadet eden, en çok namaz kılan ve oruç tutan kimseler olmalarına rağmen durum budur.

FASIL

Kur'an'da ve Sünnet'te varid olan, zulüm, masiyet, fısk, fücûr, dostluk, düşmanlık, meyletme, şirk ve benzeri lafızlarla bazen bu lafızların mutlak müsemması ve mutlak hakikati kastedilir. Bazen de bu lafızların hakikatının mutlakı kastedilir. Birinci durum, usulcülere göre asıl olan durumdur. İkinci duruma gelince; kalam, lafzi veya manevi bir karine olmadığı sürece bu duruma hamledilmez. Bu karine de ancak Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) beyanıyla, Sünnet'in açıklamasıyla bilinebilir. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurur aktadır:

"Biz her peygamberi ancak kavminin diliyle gönderdik ki onlara iyice açıklasın..." (İbrahim, 4),

"Senden önce de, kendilerine vahyettiğimiz kişilerden başkasını peygamber olarak göndermedik. Eğer bilmiyorsanız, bilenlere sorun. Apaçık mucizeler ve kitaplarla (gönderildiler). İnsanlara, kendilerine indirileni açıklamak için ve düşünüp anlasınlar diye sana da bu Zikr'i indirdik." (Nahl, 43-44)

Aynı şekilde mümin; berr (iyi) ve takva sahibi gibi sıfatlarla da, mutlak olarak ve övgü amacıyla kullanıldıkları zaman; emir ve nehiye bulunulduğu zaman bu sıfatlarla kastedilen manalardan farklı manalar kastedilir. Görmez misin ki; zina eden, hırsızlık yapan, içki içen ve diğer günahları işleyen kimseler de Allah Teâlâ'nın şu buyruklarının kapsamına girmektedir:

"Ey iman edenler, namaza kalktığınız zaman..." (Maide, 6),

"Ey iman edenler, siz Musa'yı incitenler gibi olmayın. Allah onu insanların söylediklerinden temize çıkarmıştı..." (Ahzab, 69),

"Ey iman edenler, aranızdaki şahitlik şöyle olur..." (Maide, 106)

Fakat O'nun şu buyrukları kapsamına girmemektedirler:

"Müminler ancak Allah'a ve Resulü'ne iman eden, sonra hiç şüpheye düşmeyen kimselerdir." (Hucurat, 15),

"Allah'a ve Resulü'ne iman edenler var ya, işte onlar sıddıklardır..." (Hadid, 19)

İşte Selef'in, fasık kimseyi mümin veya berr olarak vasıflandırmamasının sebebi budur. Ayrıca hadislerde şunlar gelmiştir: *"Zina eden, zina ettiği esnada mümin olarak zina etmez. Kişi, şarap içtiği esnada mümin olarak şarap içmez. Yine kişi, insanların gözlerini dikerek baktıkları bir malı yağmaladığı esnada mümin olarak yağmalamaz."*, *"Komşusu kendisinin şerrinden güvende olmayan kimse iman etmiş olmaz."*

Fakat bu naslarda imanın nefyedilmiş olması, kişinin küfrüne delalet etmez. Aksine onun için mutlak manada mümin ismi kullanılır. Bu kimse Allah'ı ve resullerini inkâr eden kimse gibi değildir. İşte Selef'in anladığı, Hâricîler ve Mürcie gibi bidat fırkalarına reddiye mahiyetinde söyledikleri şey budur. Sen de bunu iyi anla. Zira bu konuda kafalar karışmakta ve ayaklar kaymaktadır.

Bazı büyük ve küçük günahların karşılığı olarak zikredilen vaîdlere (tehditlere) gelince, bu vaîdlerin muayyen şahıslara indirgenmesinin önünde bazı engeller bulunabilir. Kişinin Allah ve Rasûlü'nü sevmesi, Allah yolunda cihad etmesi, iyiliklerinin ağır basması, Allah'ın mağfiretine ve merhametine mazhar olması, müminlerin kendisine şefaet etmesi, dünyada, berzahta ve ahirette başına gelen ve günahlarına kefarete olan musibetler bu engellerdendir. Bu sebeple Selef, günah işleyen kimseye yöneltilen vaîdi Kur'an ve Sünnet'in kullandığı gibi mutlak olarak kullansa da, kible ehlinde herhangi bir muayyen şahsın cennete veya cehenneme gideceğine dair şahitlikte bulunmamışlardır. Evet, onlar mutlak olarak kullanılan genel ifade ile, mukayyed olarak kullanılan özel ifadenin arasını ayırıyorlardı.

Abdullah Hımâr, şarap içen bir kimseydi. Bir seferinde Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) huzuruna getirildi. Bir adam da ona lanet etti ve *"Rasûlullah'ın huzuruna ne kadar da çok çıkarıldı!"* dedi. Bunun üzerine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Ona lanet etme. Çünkü o Allah ve Resulü'nü sever."* buyurdu. Evet, Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şaraba, onu içene, satana, sıkana, sıktırana, sunana ve onun kendisine sunulduğu

kimseye lanet etmesine rağmen böyle buyurmuştur.

Hâtib b. Ebî Beltea kıssası ve ondan alınacak dersler üzerinde düşün. O, Allah'a ve Rasûlü'ne hicret etmiş, Allah yolunda cihad etmişti. Fakat o, Rasûlullah'ın sırrını Mekke'deki müşriklere yazdığı bir mektupta ifşa etmiş, onlara Rasûlullah'ın planını ve cihad için onların üzerine yürüdüğünü haber vermişti. Bununla, onlara bir iyilik yapmış olmak ve bu sebeple Mekke'deki ailesini ve malını koruma altına almak istiyordu. Sonra onun durumunu bildiren bir vahiy nazil oldu. Hâtib ise mektubu bir kadına vermişti. Kadın da onu saçlarının arasına gizlemişti. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) o kadını bulmaları için Ali ve Zübeyr'i görevlendirdi ve onlara kadını Ravdatu Hâh bölgesinde bulacaklarını söyledi. Onlar da kadını orada buldular. Mektubu saç örgülerinin arasından çıkarıncaya kadar kadınının üzerine gittiler. Sonra mektup Rasûlullah'a getirildi.

Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Hâtib b. Ebî Beltea'yı çağırdı ve ona *"Bu nedir?"* diye sordu. O da şöyle cevap verdi: *"Ya Rasûlallah! Ben iman ettikten sonra kâfir olmadım. Yine ben bunu İslam'dan yüz çevirdiğim için de yapmadım. Ben istedim ki şu topluluğa yaptığım bir iyilik bulunsun ve bu iyilik sayesinde ailemi ve malımı koruyayım."* Bunun üzerine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) *"Size doğruyu söyledi, onun yolunu açın."* buyurdu. Ömer (*radiyallâhu anh*) onu öldürmek için izin isteyip *"Bırak da şu münafığın boynunu vurayım"* deyince, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle cevap verdi: *"Ne biliyorsun, belki Allah, Bedir ehline muttali olmuş ve 'İstediginizi yapın, sizi affettim' demiştir."* Allah (*subhânehû ve teâlâ*) da bu olay üzerine *"Ey iman edenler, hem benim düşmanım hem de sizin düşmanınız olan kimseleri dost edinmeyin..."* ayetiyle başlayan Mümtetine süresinin ilk ayetlerini indirdi.

Görüldüğü gibi Hâtib b. Ebî Beltea iman sıfatıyla vasıflandırılarak ayetteki hitabın kapsamına girmiştir. Ayetteki yasak genel olarak onu da ilgilendirmektedir. Ayrıca ayette kastedilen kimsenin kendisi olduğunu gösteren bir nüzul sebebi de bulunmaktadır. Bunun yanında ayet-i kerimeden, Hâtib'in yaptığıнын bir çeşit dostluk olduğu, hatta onun yaptığıнын sevgi göstermekten daha ileri bir davranış olduğu ve bunu yapan kimsenin doğru yoldan saptığı anlaşılmaktadır. Fakat Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) *"Size doğruyu söyledi, onun yolunu açın."* buyruğu, onun bu yaptığı sebebiyle kâfir olmadığına dair açık bir ifade-

dir. Yeter ki kişi, şeksiz şüphesiz bir şekilde Allah'a ve Rasûlü'ne iman etsin. Evet, Hâtib (*radiyallâhu anh*) bunu ancak dünyevi bir maksatla yapmıştı. Eğer o kâfir olsaydı, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Onun yolunu açın." buyurmazdı.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Ne biliyorsun, belki Allah Bedir ehline *muttali* olmuş ve "İstediğinizi yapın, sizi bağışladım" buyurmuştur." buyruğunun Hâtib'in tekfir edilmesine engel olduğu gibi bir şey söylenemez. Çünkü diyoruz ki: Eğer o kâfir olsaydı, onun kâfirler zümresinden olmasına ve kendisine kâfirlere uygulanan ahkâmın uygulanmasına engel olacak hasenatından bir şey kalmazdı. Zira küfür, kendisinden önceki iyiliklerin tamamını siler. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Kim imandan yüz çevirirse ameli boşa gider." (Maide, 5),

"Eğer onlar şirk koşsalardı mutlaka yapmış oldukları boşa giderdi." (En'âm, 88)

Küfür, iyilikleri de imanı da boşa çıkarmaktadır. Bu konuda icma vardır. Dolayısıyla yukarıdaki iddia temelsizdir.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*); "Sizden kim onları dost edinirse onlardandır." (*Maide, 51*), "Allah'a ve ahiret gününe iman edip de Allah'a ve Resulü'ne karşı sınır yarışına giren kimselere sevgi besleyen bir topluluk bulamazsın..." (*Mücadele, 22*), "Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine kitap verilenlerden dininizi alaya alıp oyuncak edinenleri ve öteki kâfirleri dost edinmeyin. Eğer mü'minler iseniz Allah'a karşı gelmekten sakının." (*Maide, 57*) buyruklarına gelince; Sünnet bu ayetleri tefsir etmiş, kayıtlandırmış ve bu ayetlerde zikri geçen dostluğun mutlak manadaki genel dostluk olduğunu bildirmiştir.

Dostluğun aslı; sevmek, yardım etmek ve arkadaşlık etmektir. Bunun altında birçok dostluk mertebesi bulunur. Her günahın da tehditten ve kınanmadan belli bir payı vardır. Bu husus, bu konuda olsun veya başka bir konuda olsun, Selef tarafından, Sahabe ve Tabiîn'den ilimde derinleşmiş kimseler tarafından bilinmektedir. Fakat sonraki dönemlerde Acemler'den ve sonradan müslüman olanlardan konu hakkında bilgileri olmayan, Kur'an ve Sünnet'teki nasların manaları hakkında araştırmaları bulunmayan bazı kimselere mesele karışık gelmiş, anlamlar kapalı kalmıştır. Bu sebeple hükümleri birbirine karıştırmışlardır.

Bu yüzden Hasan (*radiyallâhu anhu*) "Bunlar hep acemlikten gelmektedir." demiştir. Yine Amr İbnu'l Alâ, Amr b. Ubeyd ile büyük günah işleyen kimselerin cehennemde sonsuza kadar kalıp kalmayacakları meselesi üzerinde tartışmış; Amr b. Ubeyd de, Kur'an'daki, bazı büyük ve küçük günahları işleyen kimselere yöneltilen cehennem ve cehennemde sonsuza kadar kalma tehditlerini ileri sürmüş, "İşte bunlar vaaddir, Allah ise vaadinden caymaz." diyerek tezini savunmuştur. Bunun üzerine Amr İbnu'l Alâ da ona, "Sen acemlikten bunları söylüyorsun. Bunlar vaiddir (tehdit), vaad değil." diye cevap vermiştir. Sonra şairin şu beytini okumuştur:

Ben ona bir tehditte ya da vaatte bulunursam

Tehdidimden cayarım da vaadimden caymam

Buhari veya başka birinin naklettiğine göre imamlardan bir zat şöyle demiştir: "Müslüman oldukları zaman Sünnet ehli bir kimseyle karşılaşmaları hem Arab'ın hem de Acem'in bahtiyarlığındandır. İmtihana maruz kalıp da hevâ ve bidat ehli bir kimseyle karşılaşmaları da onların bedbahtlığındandır."

Sana şöyle bir misal verelim: Biri Hâricî, diğeri de Mürcîî olan iki adam Allah'ın kitabından bazı ayetler üzerinde tartışıyorlar. Hâricî diyor ki: "Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Allah ancak takva sahiplerinin amellerini kabul eder."** (*Maide, 27*) buyruğu, isyankârların ve facirlerin yaptıklarının boşa gideceğine ve amellerinin batıl olduğuna delalet etmektedir. Zira hiç kimse onların Allah'ın takva sahibi (yani sakınan) kullarından olduğunu söylememektedir."

Mürcîî de şöyle cevap veriyor: "Ayetteki sakınmaktan maksat şirkten sakınmaktır. Şirkten sakınan her kimsenin ameli kabul edilir. Çünkü Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Kim bir iyilikle gelirse, onun için o iyiliğin on misli vardır."** (*En'âm, 160*) buyurmuştur." Hâricî de buna şöyle karşılık veriyor: "Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Kim Allah'a ve Resulü'ne karşı gelirse, onun için içerisinde ebedi kalacağı cehennem ateşi vardır."** (*Cinn, 23*) ayeti senin bu tezini çürütür."

Bunun üzerine Mürcîî şöyle diyor: "Buradaki karşı gelmekten maksat, Allah'a şirk koşturmak ve Allah ile beraber ortaklar edinmektir. Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar."** (*Nisa, 48*) buyurmuştur."

Hârici de buna şöyle cevap veriyor: "Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Mümin olan kimse hiç fasık olan kimse gibi olur mu?"** (Secde, 18) buyruğu, fasıkların cehennem ehli olduklarına ve orada ebedi kalacaklarına delalet etmektedir." Bunun üzerine Mürciî şu cevabı veriyor: "Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) bu ayetten sonra gelen **"Onlara denir ki: Yalanlamakta olduğunuz ateş azabını tadın bakalım!"** (Secde, 20) buyruğu göstermektedir ki, ayette sözü edilenler Allah ve Rasûlü'nü yalanlayan kimselerdir. Fasık ise kible ehliendir, kâmil imana sahip bir mümindir."

Bu münazaraya vakıf olan cahil talebeler ve Acemler, bunların ulaşılması gereken nokta olduğunu zannetmişler ve bunlara azı dişleriyle ısırırcasına yapışmışlardır. Hâlbuki bu görüşlerin ikisi de, ilim ve hidayet ehlinin kabul etmediği ve doğruluklarına hükmetmediği görüşlerdendir. Selef'in ve ilimde derinleşen kimselerin görüşü bu görüşlerle taban tabana zıttır. Çünkü insanlara indirilen şeyi onlara açıklayan Sünnet'e müracaat etmek vaciptir. Bidat ve hevâ ehline gelince; onlar şahsi görüşlerinin, heveslerinin ve zevklerinin peşinden giderek Sünnet'ten müstağni olmuşlardır(!)

İşittiğime göre Allah Teâlâ'nın Muhammed suresindeki **"Bu, onların, Allah'ın indirdiğinden hoşlanmayanlara "Size bazı hususlarda itaat edeceğiz" demelerinden dolaydır."** (Muhammed, 26) buyruğunu tevîl edip, zamanımızdaki yöneticilerin bazı sapık liderlerle ve müşrik krallarla yaptıkları mektuplaşmaları, barış ve ateşkes antlaşmalarını bu ayetin kapsamına dâhil ediyormuşsunuz. Bir önceki ayet olan, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Şüphesiz kendilerine doğru yol belli olduktan sonra gerisingeriye dönenler var ya..."** (Muhammed, 25) buyruğuna bakmıyormuşsunuz. Buradaki itaatten ve bu ayet-i kerimede zikri geçen emirden maksadın ne olduğunu anlamıyormuşsunuz. Hudeybiye Barışı kıssasında; yani müşriklerin bu barış antlaşmasında neleri talep ettiklerinde ve neleri şart koştuklarında, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onların taleplerine ve şartlarına nasıl karşılık verdiğinde sizin anlayışınızı reddeden ve saçmalıklarınızı çürüten yeterli delil bulunmaktadır.

FASIL

Burada zikretmemiz gereken bazı kaideler vardır:

Birincisi: Kur'an'ın hükümleri ve Allah'ın kitabında varid olan Allah'ın indirdiği şeylerin tanımları hakkındaki naslar ile ne kastedildiğini açıklığa ka-

vuşturan şey, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünneti ve hadisleridir. Örneğin mümin, kâfir, müşrik, muvahhid, facir, berr, zalim ve takvalı gibi kavramlar ancak Sünnet ve hadisler ile doğru bir şekilde bilinebilir. Aynı şekilde müvâlât ve tevellî (dostluk) gibi kavramlar ile ne kastedildiğini de Sünnet ve hadisler açıklar. Nitekim Sünnet, namaz emrinin de istenilen şekilde nasıl yerine getirileceğini; onun sayısını, rükünlerini, şartlarını ve vaciplerini beyan etmiştir. Zekat da bunun gibidir. Çünkü zekattan ne kastedildiğini; zekatın nisap miktarını; hayvanlardan, ürünlerden ve nakitlerden hangi cins malların zekatının verileceğini, zekatın ne zaman vacip olduğunu, bazı kısımlarında bir sene geçmesi şartını, nisapta vacip olan şeylerin miktarını ve özelliğini; Sünnet'in açıklamalarına bakmadan zekatı emreden ayetlerden çıkarmak mümkün değildir.

Oruç ve hac da bunun gibidir. Sünnet bunları açıklamış; tanımlarını, şartlarını, bunları bozan hususları ve benzeri şeyleri beyan etmiştir. Bu hususların beyan edilmesi Sünnet'e bırakılmıştır. Aynı şekilde riba meseleleri, ribanın türleri, nelerin riba kapsamına girip nelerin girmeyeceği, riba ile şer'î alışveriş arasındaki fark Sünnet tarafından beyan edilmiştir. Bu ayrıntıların tamamı, güvenilir ve adalet sahibi kimselerin, rivayet zinciri Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ulaşana kadar, yine kendileri gibi güvenilir ve adalet sahibi kimselerden yaptıkları nakillerle Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) alınmıştır. Kim bu noktayı önemsemez ve atarsa; ilme, imana, Kur'an'daki manaların bilgisine açılan kapıyı üzerine kapatmış olur.

İkinci kaide: İman, çok sayıda dalları bulunan bir köktür. Onun dallarından her biri iman olarak isimlendirilir. İmanın en üstünü Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmek, en alt derecesi ise yoldan eziyet veren şeyi kaldırmaktır. İmanın şubelerinden öylesi vardır ki, onun ortadan kalmasıyla icma ile imanın tamamı ortadan kalkar. Kelime-i şehadet buna örnektir. Öylesi de vardır ki, onun ortadan kalkmasıyla icma ile iman ortadan kalkmaz. Yoldan eziyet veren şeyi kaldırmamak da buna örnektir. Bu iki şubenin arasında farklı farklı derecelerde şubeler bulunur. Bu şubelerden bazısı şehadet şubesinin şemsiyesi altına girer ve ona daha yakın olur. Bazısı da yoldan eziyet veren şeyi kaldırma şubesinin şemsiyesinin altına girer ve ona daha yakın olur. Bütün bu şubelerin hepsinin aynı derecede olduğunu söylemek hem naslara hem de ümmetin selefinin ve imamlarının yoluna aykırıdır.

Aynı şekilde küfür de bir köke ve bazı dallara sahiptir. İmanın dallarının iman olarak isimlendirilmesi gibi, küfrün dalları da küfür olarak isimlendirilir. Taatlerin tamamı imanın şubelerinden olduğu gibi günahların tamamı da küfrün şubelerindendir. İman ve küfrün şubeleri, isimler ve hükümler konusunda eşitlenemez. Namazı, zekatı veya orucu terk eden, Allah'a ortak koşan ve Mushaf'ı küçümseyen kimsenin küfrüyle; hırsızlık yapan, zina eden, içki içen, insanların mallarını yağmalayan veya Hâtib'in kıssasında geçtiği üzere müvâlâtın bir nev'ine bulaşan kimsenin küfrünün arasını ayırmak gerekir. Kim isimler ve hükümler konusunda imanın şubelerinin ya da küfrün şubelerinin aynı derecede olduğunu söylerse; Kitab'a ve Sünnet'e muhalefet etmiş, ümmetin selefinin yolunun dışına çıkmış olur. Bidat ve hevâ ehlinin zümresine dâhil olur.

Üçüncü kaide: İman, söz ve amelden mürekkeptir. Söz, kalbin sözü ve lisanın sözü olmak üzere iki kısımdır. Kalbin sözü, itikadıdır. Lisanın sözü ise, İslam sözünü (yani şehadeteyni) dile getirmektir. Amel de, kalbin ameli ve azaların ameli olmak üzere iki kısımdır. Kalbin ameli; kastı, tercihi, sevgisi, rızası ve tasdikidir. Azaların ameli ise; namaz, zekat, hac, cihad gibi zahiri amellerdir. Kalbin tasdiki, rızası, Allah'a olan sevgisi ve sıdkı ortadan kalktığı zaman imanın tamamı ortadan kalkar. Kalbin tasdikinin ve kabulünün bulunmasıyla beraber, namaz hac ve cihad gibi amellerden biri bulunmadığı durum hakkında ise ihtilaf edilmiştir: Kişi İslam'ın namaz, hac, zekat ve oruç gibi rükünlerinden birini terk ettiği zaman imanı tamamen ortadan kalkar mı, kalkmaz mı? Bu amelleri terk eden kimse kâfir olur mu olmaz mı? Bu ameller içerisinde namaz ayrı bir konumda mıdır, yoksa namaz ile diğer ameller arasında ayrıma gidilmez mi?

Ehli Sünnet, kişinin imanının olabilmesi için, kalbin amelinin, yani sevgisinin, rızasının ve inkıyadının olmazsa olmaz olduğu üzerinde icma etmiştir. Mürcie ise, sadece tasdikin kişiye yeteceğini, kişinin bununla mümin olacağını savunmuştur.

Evet, Ehli Sünnet arasında vaki olan ihtilaf azaların amelleri konusundadır: Bu amelleri terk eden kimse kâfir olur mu, olmaz mı? Selef'ten nakledilen görüşe göre, İslam'ın namaz, zekat, oruç ve hac gibi rükünlerinden birini terk eden kimse tekfir edilir. İkinci görüşe göreyse, bunları terk eden kimse bunları inkâr etmediği sürece tekfir edilmez. Üçüncü bir görüşe göre ise namaz ile diğer ameller arasında ayrıma gidilir. İşte bunlar bilinen görüşlerdir.

Ehli Sünnet, yasaklanan şeyleri yapmak anlamına gelen masiyetler ve günahlar konusunda da ayrıma gitmiş, İslam'ın aslıyla çelişen ve onu ortadan kaldıran masiyet ve günahlar ile bunların aşağısında bulunanların arasını ayırmıştır. Yine onlar, Şeriat Koyucu'nun küfür olarak isimlendirdikleriyle isimlendirmedikleri arasında ayrıma gitmişlerdir. İşte bu, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünnetine sımsıkı yapışan eser ehlinin üzerinde bulunduğu yoldur. Bunun delilleri, uygun yerlerde uzun uzadıya ortaya konmuştur.

Dördüncü kaide: Küfür, iki kısımdır: Amelî küfür, inkâr ve inat küfrü. İnkâr ve inat küfrü, kişinin, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Rab Teâlâ'nın isimleri, sıfatları, fiilleri ve hükümleri konusunda -ki bunların temeli Allah'ı birlemek ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmadan sadece O'na ibadet etmektir- Allah katından getirdiklerini bilmesine rağmen inadından dolayı bunları inkâr etmesidir. İşte bu imanla taban tabana zıttır. Amelî küfre gelince, bu kısımdan olan ameller de bazen İslam'ın tam karşısında yer alır. Puta secde etmek, mushafı küçümsemek, Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) öldürmek ve ona sövmek bu amellere örnektir. Allah'ın indirdiğinin dışında hükmetmeye ve namazı terk etmeye gelince, bunlar da amelî küfürdür, itikadî değil. Aynı şekilde Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "*Benden sonra birbirlerinin boyunlarını vuran kâfirlere dönmeyiniz.*" buyruğundaki ve "*Kim bir kâhine gider de onu tasdik ederse, ya da hanımına arkadan yaklaşırsa; Muhammed'e indirileni inkâr etmiş olur.*" buyruğundaki küfür de amelî küfürdür. Puta secde etmek, mushafı küçümsemek; Nebi'yi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) öldürmek ya da ona sövmek gibi değildir. Her ne kadar iki kısım için de küfür lafzı kullanılsa da, birbirlerinden ayrılmaktadırlar.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kitabının bir kısmıyla amel eden bir kısmıyla amel etmeyen kimseleri, amel ettiklerinin mümini olmakla, amel etmediklerinin de kâfiri olmakla vasıflandırmış ve şöyle buyurmuştur:

"Birbirinizin kanını dökmeyeceğinize, birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacağınıza dair sizden söz almıştık. Her şeyi görerek sonunda bunları kabul etmiştiniz. Sonra buna rağmen siz, birbirinizi öldürüyor, aranızdan bir zümreyi yurtlarınızdan çıkarıyor, kötülük ve düşmanlıkta onlara karşı birleşiyorsunuz. Onları yurtlarınızdan çıkarmak size haram olduğu halde (hem çıkarıyor hem de) size esirler olarak geldiklerinde fidye verip onları kurtarıyorsunuz. Yoksa siz

Kitab'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkar mı ediyorsunuz?...” (Bakara, 84- 85)

Görüldüğü üzere Allah (*subhânehû ve teâlâ*), onların, kendisinin onlara sunduğu misakını kabul ettiklerini ve bu misaka iltizam ettiklerini haber vermiştir. Bu da göstermektedir ki, onlar bu misakı tasdik etmiştir. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onların kendisinin emrine karşı geldiklerini, onlardan bir grubun diğerini öldürdüğünü ve onları yurtlarından çıkardığını bildirmiştir. Bu da onlardan alınan misak konusunda bir küfürdür. Bundan sonra Allah (*subhânehû ve teâlâ*), onların esir ettikleri topluluktan olan kimseler için fidye verdiklerini haber vermiştir. Bu da onların, Kitap'ta kendilerinden alınan misaka olan imanların- dandır. Onlar, misaka uygun amellerinin mümini, misaktan terk ettiklerinin de kâfiri idiler.

Demek ki amelî iman amelî küfrün karşısında yer alırken, itikadî iman da itikadî küfrün karşısında yer almaktadır. Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sahih olarak rivayet edilen bir hadiste “Müslümana sövmek fîsk, onunla savaşmak ise küfürdür.” buyurmuş, müslümana sövmek ile onunla savaşmanın arasını ayırmıştır. Birini; kişinin kendisi sebebiyle kâfir olmayacağı fîsk olarak, diğerini ise küfür olarak vasıflandırmıştır. Ayrıca bilinmektedir ki Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) burada amelî küfrü kastetmiştir, itikadî küfrü değil. Amelî küfür ise kişiyi İslam dairesinin ve dinin dışına tamamen çıkarmaz. Nitekim zina eden, hırsızlık yapan veya şarap içen kimse de, her ne kadar kendisinden mümin sıfatı düşse de dinden çıkmamaktadır.

Bu şekilde tafsilata inmek; ümmet içerisinde Allah'ın kitabını da, İslam'ı da, küfrü de, bunların gerektirdiklerini de en iyi bilen kimseler olan Sahabe'nin yoludur. Dolayısıyla bu meseleler ancak onlardan öğrenilir. Sonradan gelen bazı kimseler ise onların muradını anlayamamışlar, böylece iki zıt kutup ortaya çıkmıştır. Bir grup insanları işledikleri büyük günahlardan dolayı dinin dışına çıkarıp büyük günah işleyen kimselerin cehennemde ebedi kalacağını savunurken, diğer bir grup onların kâmil bir imana sahip müminler olduğunu söylemiştir. Birinci gruptakiler ifrata saparken ikinci gruptakiler tefrite sapmışlardır. Fakat Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Ehli Sünnet'i orta yola ve vasat görüşe iletmiştir. Bu yolun mezhepler arasındaki konumu, İslam'ın diğer dinler arasındaki konumu gibidir.

Demek ki küfrün altında küfür, nifakın altında nifak, şirkin altında şirk, zulmün altında zulüm vardır. Rivayet edildiğine göre İbni Abbas (*radiyallâhu anh*), Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar kâfirlerin ta kendileridir."** (*Maide, 44*) buyruğu hakkında, "Buradaki küfür sizin anladığınız küfür değildir." demiştir. Bu kavli ondan Süfyan ve Abdurrezzak rivayet etmiştir. Yine başka bir rivayette o, "Bu, dinden çıkarmayan bir küfürdür." demiştir. Atâ da, "Küfrün altında küfür, zulmün altında zulüm, fışkın altında fışkıdır." demiştir.

İşte bu hususlar, iyice düşünen kimse için Kur'an'da beyan edilmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kendisinin indirmiş olduğundan başkasıyla hükmeden kimseyi de, kendisinin Rasûlü'ne indirdiğini inkâr eden kimseyi de kâfir olarak isimlendirmiştir. Fakat bu iki küfür aynı derecede değildir. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) kâfiri zalim olarak isimlendirmiş, **"Kâfirler, zalimlerin ta kendileridir."** (*Bakara, 254*) buyurmuştur. Bununla beraber nikâh, talak, ricat ve hul' konularında çizdiği sınırları aşanları da zalim olarak isimlendirmiş, **"Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa kendine zulmetmiş olur."** (*Talak, 1*) buyurmuştur. Yunus da (as) **"Şüphesiz ben zalimlerden oldum."** (*Enbiya, 87*) demiştir. Âdem (as) **"Rabbimiz, biz kendimize zulmettik."** (*A'raf, 23*) demiştir. Musa (as) **"Rabbim şüphesiz ben kendime zulmettim."** (*Kasas, 16*) demiştir. Bu ayetlerde geçen zulüm diğer (büyük) zulüm gibi değildir.

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruklarında kâfirleri fasık olarak isimlendirmiştir:

"Allah onunla ancak fasıkları saptırır." (*Bakara, 26*),

"Andolsun sana apaçık ayetler indirdik, bunları ancak fasıklar inkâr eder." (*Bakara, 99*)

Şu buyruğunda ise günahkâr kimseyi fasık olarak isimlendirmiştir:

"Ey iman edenler, size bir fasık haber getirdiği zaman onu iyice araştırın." (*Hucurat, 6*)

Aynı şekilde namuslu kadınlara zina iftirası atanlar hakkında da **"İşte onlar fasıkların ta kendileridir."** (*Nur, 4*) buyurmuştur. Yine O (*subhânehû ve teâlâ*) **"Hacda cinsel ilişki, fışk ve kavga etmek yoktur."** (*Bakara, 197*) Buradaki fasıklık da diğer fasıklık gibi değildir.

Aynı şekilde şirk de iki kısımdır. Birincisi dinden çıkaran şirktir ki büyük şirk olarak isimlendirilir. İkincisi ise dinden çıkarmayan şirktir ki küçük şirk olarak isimlendirilir. Örneğin riya şirki bu kısımdandır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) büyük şirk hakkında şöyle buyurmaktadır:

"Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa Allah ona cenneti haram kılar, onun varacağı yer de cehennemdir. Zalimler için hiçbir yardımcı yoktur." (Maide, 72),

"Kim Allah'a şirk koşarsa, sanki gökten düşmüş de kuşlar tarafından kapılmış kimse gibidir..." (Hacc, 31)

Yine O, riya şirki hakkında şöyle buyurmaktadır:

"O halde kim Rabbine kavuşmayı ümit ediyorsa salih amel işlesin ve Rab- bine ibadette hiç kimseyi ortak koşmasın." (Kehf, 110)

Ayrıca hadislerde şunlar gelmektedir: *"Sizin için kendisinden en fazla kork- tuğum şey küçük şirktir."*, *"Kim Allah'tan başkası adına yemin ederse, şirk koşmuş olur."* Bilindiği üzere Allah'tan başkası adına yemin etmek kişiyi dinden çıkarmaz ve kişiye kâfirlerin hükümlerinin uygulanmasını gerektirmez. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) *"Bu ümmetin arasında şirk, karıncanın yürüyüşünden daha gizlidir."* buyruğundaki şirk de bu manadadır. Şimdi iyi bak: Şirkin, küfrün, fıskın ve zulmün her biri; dinden çıkaran ve dinden çıkarmayan olarak nasıl ikiye ayrılıyor!

Aynı şekilde nifak da, itikadî nifak ve amelî nifak olmak üzere iki kısımdır. İtikadî nifak Kur'an'da birçok yerde zikredilmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), nifakları sebebiyle münafıkları cehennemden en alt tabakasına atılmakla cezalandırmıştır. Amelî nifak hakkında ise Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şu buyruklarında söz edilmiştir: *"Dört şey vardır ki, bunlar kimde bulunursa, o kimse halis bir münafıktır. Kimde de bunlardan bir haslet varsa, onu bırakıncaya kadar kendisinde nifakın bir hasleti var demektir: Konuştuğu zaman yalan söyler. Söz verdiği zaman sözünde durmaz. Tartıştığı zaman ileri gider. Kendisine bir şey emanet edildiği zaman, emanete hıyanet eder."*, *"Münafiğin alameti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler. Söz verdiği zaman sözünde durmaz. Kendisine bir şey emanet edildiği zaman, emanete hıyanet eder."*

Fazilet ehli kimselerden biri şöyle demiştir: *"Bu tür nifak İslam'ın aslıyla bir araya gelebilir. Fakat iyice kök salarsa ve kemale ererse, sahibi İslam'dan tamamen sıyrılıp çıkabilir. İsterse sahibi*

namaz kılsın, oruç tutsun ve müslüman olduğunu söylesin. Çünkü kişinin imanı onu bu hasletlerden geride tutmaktadır. Bu hasletler kulda kâmil manada bulunduğu zaman ve kulun kendisini bu hasletlerden geride tutacak bir imanı kalmadığı zaman, işte bu kul ancak halis bir münafık olur.”

Beşinci kaide: Bir kuldan imanın şubelerinden birinin sadır olması onun mümin olarak isimlendirilmesini gerektirmeyeceği gibi, küfür şubelerinden birinin sadır olması da, her ne kadar kendisinden sadır olan şey küfür olsa da onun kâfir olarak isimlendirilmesini gerektirmez. Nitekim kişinin herhangi bir ilim hakkında, tıp hakkında ya da fıkıh hakkında biraz bilgisinin olması da; onun âlim, tabip ya da fakih olarak isimlendirilmesini gerektirmez. Fakat küfrün şubesi hakkında küfür lafzı mutlak anlamda kullanılır. Şu hadislerde geldiği gibi: “Ümmetimde iki şey vardır ki, onlar için küfürdür: Nesebe ta'n etmek, ölü için ağıt yakmak.”, “Kim Allah'tan başkası adına yemin ederse kâfir olmuştur.” Fakat kişi bunlar sebebiyle mutlak manada kâfirlik sıfatını taşımayı hak etmez.

Kim bu hususları bilirse Selef'in anlayışını, ilimlerinin derinliğini ve kendilerini ağır yüklerin altına sokmaktan ne kadar geri durduklarını görür. İbni Mes'ud (*radıyallâhu anh*) şöyle demiştir: “Kim birini örnek almak istiyorsa, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabını örnek alsın. Çünkü onlar bu ümmet arasındaki en iyi kalpli, en derin ilimli ve ağır yüklerin altına girmekten en uzak kimselerdir. Öyle bir topluluk ki, Allah onları Nebisine arkadaş olmaları için seçmiştir. Onların haklarına riayet ediniz. Zira onlar dosdoğru bir yol üzereydiler.”

Evet, şeytan âdemoğulları için iki büyük tuzak kurmuş, bunların hangisiyle zafere ulaşacağına aldırmamıştır. Birincisi; aşırılık, haddi aşmak ve ifrattır. İkincisi ise yüz çevirme, terk etme ve tefrittir.

İbnu'l Kayyım, şeytanın bazı tuzaklarından bahsettikten sonra şöyle demiştir: Selef'ten bir zat şöyle demiştir: “Allah ne emrettiyse, şeytanın onun hakkında iki dürtüsü vardır. Kişiyi ya tefrite ve kısmaya yönlendirir, ya da haddi aşmaya ve aşırılığa yönlendirir. Bunlardan hangisi sebebiyle zafere ulaşacağı onun için önemli değildir.” Çok azı hariç insanların çoğunluğu bu iki vadide dolanmaktadırlar: Kısmı vadisi ile haddi aşma ve ileri gitme vadisi. İnsanların çok azı

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ashabının üzerinde bulundukları yol üzerinde sabit kalabilmişlerdir.

İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) sonra ifrata ve tefrite düşülen konulardan birçok örnekler vermiş ve şöyle demiştir: Şeytan bir topluluğu tefrite sürüklemiştir. Öyle ki onlar, insanların en fasığının ve zaliminin imanının, değil Ebû Bekir'in ve Ömer'in imanı ile, Cibrîl'in ve Mîkâîl'in imanı ile eşit olduğunu söylemişlerdir. Yine şeytan başka bir topluluğu ifrata sürüklemiş, onlar da kişiyi işlediği bir büyük günah sebebiyle İslam dairesinin dışına çıkarmışlardır.

Bu da, Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman'ın, İmam Faysal'ın (*rahimehullâh*)
ağzından Necran ahalisine yazmış olduğu bir mektuptur. Metni şöyledir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Faysal b. Türkî'den, kardeşim Şeyh Râşid b. İsa'ya... Allah ona selamet versin ve onu doğruya iletsin. Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Bundan sonra: Bizi bu mektubu yazmaya iten şey, Bahreyn'de bazı bidatlerin, örneğin Râfızîlik ve Cehmîlik bidatlerinin ortaya çıkmış olduğunu işitmemizdir. Bu bidatlerin yayılmasının sebebi, Râfızî ve Cehmî olan Hasan Da'bûş'un öne geçirilip Bahreyn'de kadılık makamına atanmasıdır. Senin gibiler ise, nasihati ve açıklamayı, sırf yöneticilerle ya da başkalarıyla iyi geçinmek için küçük görürlük etmez. İbni Abbas'ın rivayet ettiği şu sahih hadisi biliyorsun: "Allah'ın en çok buğzettiği, şu üç kimsedir: Harem bölgesinde haktan sapan kimse, İslam'da cahiliye âdeti işlemek isteyen kimse ve bir müslümanın kanını, haksız yere onun kanının dökülmesi için talep eden kimse."

Biliyorsun ki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'sine ikramda bulunmuş, ona yarattıklarının en hayırlılarını ve halislerini arkadaş kılmak gibi özel bir lütufla lütuflandırmıştır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kitabında Nebi'sinin ashabını; onları kınayanların, onlara dil uzatanların ve sövenlerin görüşlerini çürütecek şekilde açık ifadelerle övmüş ve methetmiştir. Râfızîler'in mezhebi bu görüşte olanlara örnektir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten sakındırırsınız..." (Ali İmran, 110),

"Allah gerçekten Nebi'yi, Muhacirler'i ve Ensâr'ı affetmiştir..." (Tevbe, 117),

"Gerçekten Allah, sana ağacın altında biat ettikleri zaman müminlerden razı olmuştur." (Fetih, 18)

Onlar o gün bin dört yüz kişiydiler. Onlar arasında en önce biat edenler, Ebû Bekir ve Ömer'di. Osman da orada bulunmamasına rağmen, Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) onun adına biat almıştı. Bu da Osman'ın (radiyallâhu anh) faziletine, imanına ve yakînine delalet etmektedir. Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) onda imanın ve yakînin bulunduğunu bilmiş, bu sebeple sağ elini sol elinin üzerine koyarak onun adına biat almış, sonra "Bu (biat) da Osman'ındır." buyurmuştur.

Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"(İslâm'a girme hususunda) öne geçen ilk muhacirler ve ensar ile onlara güzellikle tabi olanlar var ya, işte Allah onlardan razı olmuştur..." (Tevbe, 100)

Bu ayet, İslâm'a girme hususunda öne geçen ilk muhacirlerden ve ensardan; Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr ve Bilal gibi Allah'a ve Rasûlü'ne iman etmede öne geçen kimselerden Allah'ın razı olduğuna dair açık bir ifadedir.

Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

"(Dünyada iman ve hayırda) öne geçenler, (ahirette de) öne geçenlerdir. İşte onlar Allah'a yakınlaştırılan kimselerdir." (Vâkıa, 10-11),

"Muhammed Allah'ın resulüdür. Onun beraberinde olanlar kafirlere karşı sert, aralarında ise merhametlidirler..." (Fetih, 29)

Bazı âlimler bu ayeti delil olarak ileri sürerek, Râfızîler gibi Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ashabına kin ve nefret besleyen kimselerin kâfir olduğunu söylemişlerdir.

Allah (subhânehû ve teâlâ), şu buyruklarıyla Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ashabının mümin kimseler olduklarını açık bir şekilde ifade etmiştir:

"Hani sen müminlere "Rabbinizin indirilen üç bin melek ile yardım etmesi size yetmez mi?" diyordun..." (Ali İmran, 124),

"Allah müminlere, kendilerine içlerinden bir peygamber göndermekle gerçekten bir lütufta bulunmuştur..." (Ali İmran, 164),

"Müminlerin topluca cihada çıkmaları uygun değildir." (Tevbe, 122)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu buyruklarıyla ancak Rasûlullah'ın ashabını kastetmiştir. Bu ayetlerde onlar övülmekte, tezkiye edilmekte, faziletleri vurgulanmaktadır. Çünkü iman sıfatı ve onun Allah'ın kitabında mutlak olarak kullanılması bunu göstermektedir. Yine Allah Teâlâ kitabında birçok yerde onlara hitap ederken **"Ey iman edenler!"** buyurmaktadır.

Onların faziletine ve öncülüğüne delalet eden hadislerle gelince; hem onların genel anlamda faziletine ve öncülüğüne, hem de onlar arasındaki bazı kimselerin faziletine ve öncülüğüne delalet eden hadisler sayılamayacak kadar çoktur. Örneğin sahih olarak rivayet edildiğine göre Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Ashabımı bana mı bırakıyorsunuz? Nefsim elinde olana yemin ederim ki, aranızdan biri Uhud Dağı kadar altın infak etse, ashabımın infak ettiği bir müdde, hatta onun yarısına denk gelmez."*

Yine o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"İsrailoğulları yetmiş bir fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim de yetmiş üç fırkaya ayrılacaktır. Biri hariç hepsi cehennemdedir."* Dediler ki: "Onlar kimdir ey Allah'ın Rasûlü?" Buyurdu ki: *"Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğu şey üzere olanlar."*

Yine o şöyle buyurmuştur: *"İmanın alameti Ensâr'ı sevmek, nifakın alameti ise Ensâr'a buğzetmektir."*, *"Ümmetimin en hayırlıları benim bulunduğum asırdakilerdir, sonra onlardan sonra gelenler, sonra onlardan sonra gelenler..."*, *"Ashabıma ikram ediniz. Zira onlar sizin en hayırlılarınızdır."*, *"İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, insanlardan bir topluluk savaşa çıkar. Onlara "Aranızda Rasûlullah'ın ashabından biri var mı?" diye sorulur. Onlar da "evet: derler ve onlara fetih nasip olur. Sonra insanlar üzerine bir zaman daha gelir. İnsanlardan bir topluluk savaşa çıkar. Onlara "Aranızda Rasûlullah'ın ashabının ashabından biri var mı?" diye sorulur. Onlar da "evet" derler ve onlara fetih nasip olur."* Bazıları şu ilaveyi de zikretmişlerdir: *"Ta ki insanlar üzerine bir zaman gelir. İnsanlardan bir topluluk savaşa çıkar. Onlara "Aranızda Rasûlullah'ın ashabının ashabının ashabından biri var mı?" diye sorulur."*

Yine Abdullatif b. Abdurrahman şöyle demiştir:

Bidat ehline gelince; Müminlerin Emiri Ali b. Ebî Talib'e (*radiyallâhu anh*) isyan eden ve onunla savaşıp, müslümanların kanlarını ve mallarını tevilde bulunarak mübah sayan Hâricîler bidat fırkalarındandır. Onların en meşhur görüşü, insanları şirkin altında işledikleri günahlar sebebiyle tekfir etmektir. Onlar, bu ümmetten büyük günah işleyen kimseleri tekfir ederler. Ali b. Ebî Talib (*radiyallâhu anh*) ve Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabından onun beraberinde bulunanlar onlarla savaşmıştır.

Onlar hakkında birçok sahih hadis varid olmuştur. Müslüm, bu hadislerden on tanesini rivayet etmiştir. Bu hadislerde onlarla savaşmak emredilmekte, onların gök kubbe altında öldürülenlerin en şerlileri olduğu, onların öldürdüğü kimselerin de ölülerin en hayırlıları oldukları, yine onların putperestlere dokunmayıp müslümanlarla savaşacakları haber verilmiştir. Yine bir hadiste şöyle buyurulmuştur: *"Sizden biri onların namazı yanında namazını, orucu yanında orucunu küçük görür. Fakat onlar, okun avın bir tarafından girip diğer tarafından çıktığı gibi İslam'dan çıkarlar. Onlarla nerede karşılaşsanız, onları öldürün. Zira onları öldüren kimse için onları öldürmesi sebebiyle Allah katında bir ecir vardır."*

Ebû Bekir ve Ömer'den teberri eden, Ehli Beyt'e dost olduklarını iddia eden Râfızîler de bidat fırkalarındandır. Onlar insanlar arasındaki en yalancı, en sapık, Ehli Beyt'e ve Allah'ın salih kullarına dost olmaya en uzak kimselerdir. Onlar rafizilikte o kadar ileri gitmişlerdir ki, Müminlerin annesi Âişe'ye -Allah ondan razı olsun ve ona ikramda bulunsun- sövmüşler, küçük bir topluluk dışında Rasûlullah'ın ashabına sövmeyi mübah saymışlar; şeyhlere ve imamlara ibadet eden, ibadet ederek onları tazim eden; teellüh, tazim, inabe, korku, ümit, tevekkül, rağbet ve rahbet gibi sadece Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) hak ettiği ibadet çeşitlerini onlara yönelten kimselerin sahip olduğu aşırı görüşleri de bu küçük topluluğa izafe etmişlerdir. Onların gulât sınıfı, Ali'nin (*radiyallâhu anh*) ahir zamanda yeryüzüne ineceğine inanırlar. Bazıları, Cibrîl-i Emîn'in hata ettiğini, nübüvvetin aslında Ali'nin hakkı olduğunu savunurlar. Ayrıca onlar, Allah'ın sıfatları konusunda cehmîdirler. O'nun buyrukları ve şeriatı konusunda ise zındık ve münafıklardır.

Yine, Ümmü'l Kitab'da hükmü geçen ve kalem tarafından yazılan kaderi yalanlayan Kaderiyye de bidat fırkalarındandır. "Kul yaptıkları konusunda mecburdur. Onun ne bir fiili vardır ne de bir tercihi..." diyen Cebrî Kaderiyye de bidat fırkalarındandır.

"İman tasdikten ibarettir ve tek bir şeydir, kişiler iman konusunda farklı derecelerde olamaz." diyen Mürcie de bidat fırkalarındandır.

Bu bidat fırkalarından biri de Cehmiyye'dir. Bu fırka bidat fırkalarının en kâfiridir. Allah Teâlâ'nın Kur'an ve Sünnet'te zikredilen sıfatlarını inkâr edip tevil yoluna giderler. İstivâ, kelam, gelme, inme, öfkelenme, rıza gösterme, sevmeye, hoşlanmama ve bunlar dışındaki zâtî ve fiilî sıfatlar onların tevil ettikleri sıfatlardandır.

Sonradan ortaya çıkmış; Rufâîlik, Kâdirîlik, Bûmîlik ve Nakşibendîlik gibi tarikatlara mensup fırkalar da sapık bidat fırkalarındandır. Kur'an'da ve Sünnet'te aslı olmayan bir bidati ortaya atan her fırka bidat fırkalarındandır.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Abdullatif b. Abdurrahman'dan, değerli kardeş Şeyh Muhammed b. Süleyman Âlu Abdulkerim El-Bağdâdî'ye... Allah onu kendisine iman etmeye ve kendisinden sakınmaya muvaffak kılsın. Tevfikini ve hidayetini arayanların üzerine tevfikinin ve hidayetinin dolunayını assın. Selamun aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Bundan sonra: Ben, kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamd ettiğimi sana bildiriyorum. O hamde layık olandır, her şeye kadirdir. Değerli mektubun bana ulaştı. Allah seni rızasına ulaştırsın. Seçkin kullarının ve dostlarının yoluna koysun. Senin adına çok mutlu oldum ve gözlerimi sana verilen nimete tekrar tekrar çevirip baktım. Allah'ın senin üzerindeki lütfundan ve seni ilettiği şeyler içerisinde, nimetlerin en büyüğü, bağışların en değerlisi ve parlağı, arzu edilenlerin en şerefli olan; İslam dinini bilmek, onunla amel etmek, çoğu kimsenin içine düştüğü ölümlere ve gaipte olan kimselere dua etme, onlardan sıkıntıların giderilmesi, talep edilen şeylere ulaşılması ve rağbet edilen şeylerin hâsıl olması için onları Âlemlerin Rabbine denk tutarak istiğâsede bulunma gibi açık şirk ve küfürlerden berî olmak gibi nimetlerinden dolayı Allah'a hamd ettim.

Halis kulluk sevgisi ve Âlemlerin Rabbine karşı duyulması gereken saygı; niddlere, şerîklere, aracılar ve şefaatçilere yöneltilmiştir. Hatta diğer dînî ibadetler bile puthane konumunda olan türbelere ve şirk yuvası olan tapınaklara yöneltilmiştir. İbadetlerini bunlara yönelten kimselerin dilleri de bunu açıkça söylemekte, gönülleri kabullenmekte ve azaları da bunun gereğini yerine getirmektedir. Diğer beldelerde bu tür şirklerden ancak seçkin, garip ve yalnız kimseler kurtulabilmiştir. Bu durum da doğru sözlü Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) "İslam garip olarak başladı, yine başladığı gibi garip bir hale dönecektir." buyruğunu doğrulamaktadır. Uzun zaman önce yaşamış fazilet ehli bir zat şöyle demiştir: "Günümüzde İslam, ilk zuhur ettiği zamankinden daha gariptir."

Derim ki: Bu sözün manası şudur: İslam'ın ilk zuhuru zamanında, kafirler ve ona karşı çıkanlar onun ne anlama geldiğini biliyorlardı. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kâfirlerin **"Bütün ilahları tek bir ilah mı yaptı? Gerçekten bu şaşılabacak bir şeydir."** (*Sad, 5*) dediklerini nakletmiştir. Yaşadığımız zamanda kendilerini İslam'a nispet eden kimselerin çoğu ise, İslam'ın, salihlere itikat etmek, onlara dua edip onlardan istiğâsede bulunmak; kurban kesme, adak adama ve yemin etme gibi farklı ibadet çeşitleriyle onlara yakınlaşmaya çalışmak olduğunu zannetmektedir. Bu böyledir, çünkü onların küçüğü bu itikadın hakim olduğu bir çevre içerisinde dünyaya gelmiş, büyükleri de yine bu itikat üzere yaşlanmıştır. Tabiatları bunu yadırgamamıştır. Onları, tevhidin savunulduğu zaman "Bu beşinci mezheptir" derken duyarsın. Çünkü onlar içerisinde doğup büyüdükları ve adet haline getirdikleri şeyden başka bir şey bilmezler. Özellikle de adetleri; âlim ve dindar olduklarını söyleyen kimselere aldanma desteklediği zaman... Âlim ve dindar olduklarını söyleyen bu kimseler Allah katında cahillerden ve müşriklerden addedilir. Bu gibi kimseler avamın çoğunluğu ile Kitap ve Sünnet'in nasları arasındaki ve yine bu ikisinde beyan edilen dinin ve hidayetinin arasındaki en büyük perdedirler.

Onların çoğu ölçüyü iyice kaçırmış, Allah'a rabliğinde şirk koşma denizinde boğulmuştur. Bu şirkin içerisinde ayrıca Allah'a (*subhânehû ve teâlâ*) ilahlığında şirk koşma da bulunmaktadır. Öyle ki velilerin ve salihlerin kâinattaki işleri çekip çevirme ve kâinata tesir etme konusunda ortaklıklarının bulunduğunu, hatta yazılan kaderlerin gerçekleşmesi konusunda bile ortaklıklarının bulunduğunu iddia etmişlerdir. Melun İblis onlara sokulup, bunun salihler hakkındaki en güzel itikat olduğunu ve Allah'ın mukarreb dostlarına hürmet etmek anlamına geldiğini vahyetmiştir. Allah, zalimlerin söylediklerinden çok yücedir. O müşrik düşmanlarının attıkları iftiralardan münezzehtir. **Arş'ın Rabbi olan Allah onların yakıştırmalarından münezzehtir. (Enbiya, 22)**

Allah sana hidayeti ve hak dini bilme nimetini bahsetti de insanların üzerinde bulunduğu bu açık şirki gördün. O halde üzerindeki bu en büyük nimeti itiraf et ve bu nimetin şükrünü eda et. Rabbine çok çok hamd ü senada bulun. Allah Teâlâ'ya ve O'nun yoluna davet etmede öncü olmaya, hakkı deliliyle bilmeye gayret göster. Zira bu Allah dostlarının ve O'nun seçkin kullarının bulunacağı en yüksek mertebedir. Hayatının her anını ganimet bil ey kardeşim!

Umulur ki bu hayatında yaptıklarıyla ebedi mutluluğu; yüksek bahçelerde nebilerle, sıddıklarla, şehidlerle ve salihlerle arkadaşlığı kazanırsın.

Kasîm'deki talebe kardeşlerinin yanında bulunan ve Allah'a basiret üzere davet eden İslam âlimlerinin risalelerini okuyup üzerinde düşün. Kardeşlerle müzakere etmeye, gerek bu konuda gerekse diğer ilimlerde onlarla beraber araştırmalarda bulunmaya özen göster. Çünkü onlar şu zamanda insan türünün en seçkinleri ve kâinatın cevherleri konumundadırlar. Allah onları muvaffak kılsın ve kalplerindeki imanı arttırsın.

Mektupta ayrıca bize kavuşmaya ve bizimle bir araya gelmeye duyduğun özlemi belirtmişsin. Bil ki biz Allah yolundaki kardeşlerimize kavuşmaya daha çok özlem duyuyoruz. Umulur ki Allah bizi birbirimize kavuşturarak lütufta bulunur, aramızdaki uzaklığı ve ayrılığı ortadan kaldırır.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdullatif b. Abdurrahman'dan, değerli kardeş Münîf b. Neşât'a... Allah ona selamet versin, onun ipini sapasağlam olan kulpa bağlasın; onu tevhide iltizam etme, bununla sevinme ve mutlu olma lütfuna mazhar kılsın. Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Bundan sonra: Ben, kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamd ettiğimi sana bildiriyorum. O hamde layık olandır, her şeye kadirdir. O'ndan, takdir ettiği kaza ve kaderdeki bütün zorlukları kolaylaştırarak hem bana hem de size lütufta bulunmasını niyaz ederim. Hâlimiz bildiğin gibi sağlık ve selamet üzeredir. Nimetler üzerimize arka arkaya gelmektedir. Bir de bu nimetlerin şükründen yüz çevirip çok az şükretmemiz olmasaydı! Katı kalplerimizi ve zalim nefislerimizi Allah'a şikâyet ediyoruz. O ne güzel müştekâdır, ne güzel efendidir ve ne güzel yardımcıdır.

Münîf kardeşin yazdığı hoş yazıyı barındıran mektubun bize ulaştı. Mektup, içerisindeki açıklamalarla; sıhhatinizi, selametinizi, itikadınızın ve kalbinizin temizliğini bildirmekle bizi mutlu etti. Allah'a, lütfundan, doğruyu bulmayı nasip etmesinden, kendisinin hakkını ve kullar üzerine vacip olan şeyleri öğretmesinden dolayı hamd olsun.

İlim talep etmeye, onu öğretmeye, Allah'ın dinine ve yoluna davet etmeye gayret et. Zira sen ilmin ortadan kalktığı, cehaletin yayıldığı, dinin ve sünnetlerin değiştirildiği bir zamandasın. Bilhassa Allah'ın mükemmel ve yüce sıfatlarını bilme meselesinde dinin asıllarını ve İslam ve yakîn ehlinin dayanağının değişime uğratıldığı bir zamandasın. Bu konuda bazı kimseler doğru yoldan sapmış ve haktan yüz çevirip hakkı inkâr etmişlerdir. Öyle ki Allah Teâlâ'nın, kendileriyle kendisini vafsettiği ve kendileri ile kendisini kullarına tanıttığı sıfatlarını yok saymışlardır. O'nun yarattıklarından yukarıda olması, Arş'ına istivası, ko-

nuşması, sevgisi, dostluğu, rızası, öfkesi, gelmesi ve inmesi, onların yok saydıkları sıfatlara örnektir. Onlar, bu ve benzeri sıfatları tevil etmişler, sonunda sıfatları hakikatlerinden sıyırmışlar, yerlerinden kaydırmışlar ve delalet ettikleri manaları çarpıtmışlardır. Aynı şekilde Allah'a ibadet etme, Allah'ı birleme ve kulları üzerindeki hakkının ne olduğu konusunda da tahrifler yapılmıştır. .

Kendisini İslam'a nispet eden insanların çoğu bu konuda sapmışlardır. Sevgi, dua, istiğâse, tevekkül, saygı, tazim, alçalma ve korku gibi ibadetin özü olan ve sadece Âlemlerin Rabbi'nin hakkı olan fiilleri; velîlere, salihlere, kabirlere, dikilitaşlara ve şeytanlara yöneltmişlerdir. Hatta bunların aşırıları, Allah ile beraber ibadet ettikleri varlıkların kâinat üzerinde tedbire ve tasarrufa sahip olduklarını açıkça dillendirmişler, böylece uluhiyet konusundaki şirklerine rububiyet konusundaki şirklerini de eklemişlerdir. Öyle ki onlar böyle bir itikada sahip olmaktan hiç geri durmazlar. Aksine bu itikatlarını açıkça söyler, bununla iftihar eder, sonra da İslam ehlinde olduklarını iddia ederler. Hakikatte onlar yalancıların ta kendileridir. Cahiliyye arabının şirk, onların şirkine yetişememiştir. İşte bu kimseleri görüyorsun: Kur'an okuyorlar ve kendilerinin Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) takipçileri olduğunu iddia ediyorlar. Durumumuzun düzeldikten sonra kötüye gitmesinden, hidayeti bulduktan sonra dalalet düşmekten ve doğru yola girdikten sonra sapkınlıktan Allah'a sığınırız.

Aynı şekilde, gerek usul ile ilgili meselelerde gerekse fûru ile ilgili meselelerde yalnızca Rasûllullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ittiba etmek de; kendisinin âlim, dindar, dayanak ve ilmi merci olduğunu iddia eden kimselerin çoğu tarafından terk edilmiştir. İnsanlar Rasûllullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) uymak yerine, âlim olduklarına inandıkları sözde âlimlerin sözlerine yönelmişlerdir. Eğer bir kimse bunların sözlerini reddedecek olsa, onlar tarafından ahmak ve deli addedilir. İşte Şeriat'e uyduğunu ve dine bağlı olduğunu iddia eden kimselerin çoğunun durumu budur. Sence hak ve din bundan daha garip bir duruma düşebilir mi? Şu hâlde sen imanı bilip onu kabul etmeye, öncelemeye ve diğer insanlara tavsiye etmeye çabala. Umulur ki yeryüzünün her tarafını kaplayan ve nesiller boyu insanların çoğunu helak eden bu şirkten ve ta'tilden kurtulursun.

Ayrıca mektubunda, Allah'ın indirdiğinin dışındaki hükümlerle hükmeden bedevilerin durumu hakkında, bunu helal sayanlarla saymayanlar arasında

ayırma gidilmesi gerektiğini söylemişsin ki kendisiyle amel edilen görüş de budur. İlim ehli nezdinde bu ayrıma gidilmesi gerekir. Vesselam.

Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman b. Hasan'a; semt, hüda ve tu'de gibi lafızların manası soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Manalarını sorduğun hadisler hakkında bazı âlimler birtakım açıklamalarda bulunmuşlardır. Bu açıklamaların özeti şu şekildedir: Semt ve hüda, kişinin takip ettiği yoldaki ve ahlakındaki halidir. Semtin sözlük anlamı, zorluk çıkarmayan yoldur. Sonra bu kelimenin anlamı; "kişinin durumu"na, "takip ettiği yoldaki ve ahlakındaki metodu"na, "dengeli oluşu"na, "bir işe azimle ve rıfk ile girme"ye ve "devamı getirilebilecek bir yola girme"ye gibi ön manalara kaymıştır.

Tu'de'nin manası ise; teenni ile, yavaş yavaş hareket etmek, aceleci davranmamak, bir işe girişmeden önce düşünüp taşınmak, ölçüp tartmak demektir.

Bu hasletlerin peygamberliğin yirmi dört cüzünden biri olmasına gelince, bu da şöyle açıklanmıştır: Bu hasletler peygamberlerin -selâm onların üzerine olsun- karakterindendir. Bunların dışında onların hasletlerinden olduğu zikredilen diğer hasletler de onların karakterindendir. Evet, bu hasletler onların faziletlerinden bir cüzdür. Bu hasletlere sahip olarak onların peşinden gidiniz, onlara tabi olunuz. Yine âlimler şöyle demişlerdir: Bu hadisten; nübüvvetin cüzlere ayrılabilceği ve bu hasletleri kendisinde toplayan kimsenin nübüvvetten bir payının olacağı manası çıkmaz. Zira nübüvvet, çalışmakla elde edilen, bazı sebepleri işleyerek kazanılan bir şey değildir. Nübüvvet ancak, Allah'ın, kulları arasından lütufta bulunmayı istediği kimselere bahşettiği bir nimet ve ayrıcalıktır. **Allah peygamberliği kime vereceğini çok iyi bilir. (En'âm, 124)** Ayrıca nübüvvet, Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) vefatıyla son bulmuştur.

Hadis şu şekilde de yorumlanmıştır: Buradaki nübüvvet; nübüvvetin getirdiği ve peygamberlerin kendisine davet ettiği şey anlamındadır. Yani bu hasletler, nübüvvetin getirdiği ve peygamberlerin kendisine davet ettiği şeylerin yirmi dört cüzünden bir tanesidir. Allah'ın salâtı ve selâmı onların üzerine olsun. Bize Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Öyleyse onların yolunu takip et."** (En'âm, 90) buyruğunda onlara uymamız emredilmiştir.

Yine âlimler şöyle demişlerdir: Hadiste bundan başka bir mana da kastedilmiş olabilir ki o da şudur: Kim bu hasletleri kendisinde toplarsa insanlar ona hürmet eder ve saygı gösterirler. Allah ona, peygamberlerine giydirdiği takva elbisesini giydirir. Böylece bu hasletler adeta nübüvvetten bir cüz olur. Derim ki: Bundan önceki görüş, hadisin manasını daha doğru yansıtmaktadır.

"Rüya haktır." hadisine gelince, bu hadiste rüyanın değerinin ifade edildiği ve vurgulandığı, onun peygamberler için nübüvvetin cüzlerinden biri olduğu söylenmiştir. Bu durum başkaları için söz konusu değildir. Çünkü peygamberlerin rüyası vahiydir. Amr b. Dinar, Ubeyd b. Umeyr'in "Peygamberlerin rüyası vahiydir." dediğini nakletmiş, sonra da Allah Teâlâ'nın şu buyruğunu okumuştur:

"Ben rüyamda seni boğazladığımı gördüm, şimdi sen düşün bakalım ne diyeceksin?" O da dedi ki: "Babacığım sana emredilen şeyi yap" (Saffat, 102)

Nübüvvetin cüzlerinin hadiste zikredilen sayı ile sınırlandırılmasına gelince, bazı âlimler bunu şöyle açıklamışlardır: Nebi'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem), Mekke'de iken altı ay boyunca rüyasında vahyedilmiştir. Bundan sonra vefat edene kadar hep uyanıklık halinde vahiy almıştır. Onun vahiy aldığı süre ise toplamda yirmi üç senedir. Bu sürenin ilk yarım senesinde ona rüyasında vahyedilmiştir. Bu altı ayın, ona vahyin geldiği diğer süreye oranına bakıldığı zaman, rüyanın nübüvvetin kırk altı cüzünden biri olduğu görülür.

Yine âlimlerden birine bu hadis hakkında sorulmuş, o da şöyle demiştir: "Hadisin manası şudur: Rüya nübüvvete muvafık olarak gelir; zira rüya, nübüvvetin, diğer cüzleriyle beraber bir cüzü değildir." Bir zat da şöyle demiştir: "Rüya, nübüvvet ilimlerinden bir cüzdür. Rasûlullah'ın vefatıyla beraber nübüvvet ilimleri baki kalmış, nübüvvet ise sona ermiştir. Nübüvvet gitmiş, mübeşşirat kalmıştır. Mübeşşirat ise, müslüman kimsenin gördüğü ya da müslüman kimse hakkında görülen salih rüyalarıdır."

Ben de diyorum ki: Peygamberlere şariatların vahyedilmesi demek olan nübüvvet, önemli bir haber ya da yakîn içeren büyük bir iş hakkında kullanılır. Vahyin kısımlarından olan salih rüya da, kuvvetine ve ifade ettiği ilme itibarla, nübüvvetin kırk altı cüzünden biridir. Bu; nübüvvetin cüzlere ayrılabilceği, çalışmakla elde edilebileceği ve rüyanın mutlak olarak nübüvvet olarak isimlendirilebileceği anlamına gelmez. Çünkü nübüvvet ismi, nübüvvetin bütün cüzleri için kullanılır. Bu açıklamalar aynı şekilde Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) az önce zikri geçen "*Salih hüda, semt-i hasen (güzel ahlak) ve orta yolluluk nübüvvetin yirmi beş cüzünden bir cüzdür.*" buyruğu hakkında da söylenebilir. Benim anladıklarım bunlardır. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine ona, ilahiyatçı filozoflar ile meşşâî filozoflar arasındaki fark soruldu. O da şöyle cevap verdi:

İlahiyatçı filozoflar ile meşşâî filozoflar arasındaki fark hakkında, İbni Zeydûn'un risalesinin şârihi şu açıklamalarda bulunmuştur: Meşşâîler, Platon ve takipçileridir. Onlar, tabiat felsefesi hakkında ilk söz söyleyen, tabiatlerini kuvvetlendirmek ve onlara karışan pisliklerden temizlenmek için riyazeti ve yürümeyi (meşy) tavsiye eden kimselerdir. Aynı şekilde onlar tabiatla ilgili meselelerin müzakere edildiği esnada yürümeyi ve riyazeti tavsiye eden ilk filozoflardır. Bundan dolayı Meşşâîler (Çok yürüyenler) diye adlandırılmışlardır.

İlahiyatçı filozoflara gelince onlar; ulvi felekler, bu ulvi feleklerin hareketleri ve zanlarınca kâinat üzerindeki tesirleri hakkında söz söyleyen düşünürlerin öncüleridir. İlah lügatte mutlak olarak kullanıldığı zaman kâinat üzerinde tasarruf ve tesiri bulunan varlık demektir. Nitekim mabud da mutlak olarak kullanıldığı zaman bu anlama gelir. Biliyorsun ki onların çoğunluğunun ve öncülerinin, peygamberlerin getirdikleri şeylerle herhangi bir alakaları yoktur. Onların görüşleri; en kâfir, en batıl ve doğru yoldan en uzak görüşlerdir.

Bu mektup, Râşid b. Abdullah El-Gazzî'nin, kendisiyle İbrâhîm Hayyâr arasında vuku bulan münazarayı Şeyh Abdurrahman'ın oğlu Şeyh Abdulatif'e bildirdiği zaman, Şeyh'in kendisinin ağzından yazdırdığı bir mektuptur. O bu mektubu yazmış ve "Umulur ki bu mektup onun hakka dönmesine vesile olur." demiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Râşid b. Abdullah El-Gazzî'den, Şeyh İbrâhîm Hayyâr'a... Allah bizi de onu da Nebî'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünnetine ve hayır sahibi kimselerin yoluna uymaya muvaffak kılsın. "Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh" dedikten sonra size bildiriyoruz: Biz Riyad'a sağ salim vardık ve "Dâvud b. Circîs'in İddialarının Çürütülmesi" isimli eseri aramaya koyulduk. Bunun sonucunda bu eserin üç nüshasını bulduk. Bu nüshaların her biri, Necid belgelerinin halkından olan ve kendisini dine nispet eden kimseler tarafından yazılmıştır. Onların verdiği cevaplardan birçoğunu işittim ve onların hiç kimsenin karşısında duramayacağı ve ağzını açamayacağı hüccetleri, delilleri ve burhanları ortaya koyduklarını gördüm. Zira onlar, ibadetin Allah'a has kılınması, ibadetin, duanın, istiğâsenin ve sığınmanın yalnız O'na yöneltilmesi gerektiğine dair Kur'an ayetlerinden, Nebî'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hadislerinden, ümmetin âlimlerinin sözlerinden ve hadisin nassı ile faziletli kılınan nesillerin üzerinde bulundukları yoldan hüccetler ortaya koymuşlardır.

Böylece Kasîde-i Bürde'nin beyitlerinin ve Dâvud'un bu kasideye yaptığı teştîrin hükmü konusunda delil ortaya konmuş ve doğrru yol iyice belli olmuştur. Bu beyitlerde "*Ey yaratılmışların en kerîmi, senden başka kime sığınayım ben...*", "*Şüphesiz dünya ve onun bol nimeti senin cömertliğindendir...*" gibi ifadeler kullanılmaktadır. Evet, (bunlara karşı delilleri ortaya koyan kimseler) gerek bu beyitlerdeki, gerekse bu beyitlere yazılan teştîrdeki çirkinliği ve cehaleti beyan etmişler, bu ifadelerin Allah' ve Rasûlü'nün zemmettiği aşırılık kapsamında olduğunu, nasların bu tür aşırılıklardan defalarca sakındırdığını ve bunun bir kaç yönden Hristiyanların aşırılığına benzediğini söylemişlerdir.

Zira kendisine sığınılmayı hak eden yalnızca Allah'tır (*subhânehû ve teâlâ*). Dünyayı ve ahireti vücuda getiren de O'dur. Dünya da ahiret de O'nun cömert-

liğinin yansımasıdır, O'ndan başkasının değil... Bütün gaybı bilen O'dur. İlmî her şeyi kuşatmıştır. Derecesi ne kadar yüksek olursa olsun, ister nebî olsun ister melek olsun, herhangi bir yaratılmışın Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) sıfatlarından bir sıfatında ya da fiillerinden bir fiilinde O'na eş ve benzer olması kesinlikle mümkün değildir. Allah Teâlâ böyle bir şeyden yücedir. Bu konuda bütün söyleyeceklerimizi söylersek söz uzar. Ben senin hayrını istiyorum. Helak olanlarla birlikte helaka sürüklenmemeni temenni ediyorum. Bu yüzden insafî bir şekilde düşüneceğin ümidiyle sana bu mektubu yazdım.

Özetle: Yukarıda zikri geçen topluluğun akidesi; ibadetin, sevginin, yönel- menin, tazimin ve itaatın Allah'a has kılınmasının gerekliliği konusunda, aynı şekilde Allah'ın mükemmel ve yüce sıfatları konusunda Kitab'ı ve Sünnet'i hakem kılmak ve ümmetin selefinin ve dört imam gibi imamlarının sözlerine bakmaktır. Onlar, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kendisi için hangi sıfatları ispat etmişse tahrife, ta'tîle, teşbihe ve temsile sapmadan o sıfatları ispat ederler. Yani onlar Selef'in yolu üzeredirler. İmam Malik'in (*rahimehullâh*) (istiva meselesinde) söylediği söz, onlar için hem istiva meselesinde hem de başka sıfatlar hakkında genel bir kaidedir.

Aynı şekilde onlar, şeyhlerin ruhlarının ölümlerinden sonra bazı tasarruflara sahip olduğunu ve bunun onlara verilen bir keramet olduğunu söyleyen kimselere karşı çıkarlar ve onları tekfir ederler. Şüphesiz bu söz, kişiyi kâfir yapan sözlerin en çirkini ve en sapığıdır. Çünkü bu söz tasdik edilen Kitap ile çelişmekte ve apaçık şirk barındırmaktadır.

Aynı şekilde onlar, Allah'ın ve Rasûlü'nün meşru kılmadığı bidatlerle, Nebî'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ashabının yapmadığı fiillerle ve söylemediği sözlerle Allah'a yakınlaşmaya çalışmaya karşı çıkarlar. Fakat bir şey meşru kılınmışsa onun gereğini de yerine getirirler.

Onlar şirke giden vesilelerden ve yollardan sakındırma konusunda çok katı davranırlar. Kabirlerin üzerine mescitler inşa etmek, yanlarında namaz kılmak, üzerlerinde kandiller yakmak, yanlarında ibadet etmek, onlar için hizmetçiler görevlendirmek, bulundukları yerleri belli günlerde ve belli saatlerde ziyaret edilen bayram yerlerine çevirmek, şirke götüren vesilelerden ve yollardandır. Bu fiillerdeki şirk kokusu ve şirke götüren vesileler açık bir şekilde görülmektedir.

Yine onların ilkelerinden biri de şudur: Onlar, ümmetin ayrılığa düştüğü konuların Allah'ın kitabına ve Rasûlü'nün sünnetine arz edilmesi gerektiğini savunurlar. Bir delil tarafından desteklenmeyen herhangi bir kavli, sırf şeyhin biri ya da Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) dışında bir önder söyledi diye kabul etmezler. Özellikle de söz konusu şeyh ya da önder, faziletli kılınan nesillerin yoluna ve bu ümmetin evvelinin üzerinde bulunduğu şeye muhalefet eden bir kimseyse... Evet, onlar onlara muhalefet eden kimselere karşı çok katıdırlar. Onların İslam'ın rükünlerini emretmelerine, bunları terk edenleri cezalandırarak edeplendirmelerine, bunları yerine getirmeye teşvik etmelerine gelince; bu bilinen bir husustur ve düşman tarafından bilmezlikten gelinecek bir şey değildir.

İkimizin arasında istivâ meselesi hakkında bir müzakere cereyan etmişti. Sen bana istivânın manasının istîla (bir yeri hakimiyeti altına almak) olduğunu söylemiş, sonra da şairin "*Bîşr Irak'a istivâ etti...*" şeklindeki beytini nakletmiştin. Ben de senin bu sözünü hocalarımızdan birine aktardım. Hocamız bu söze şaşırdı ve bunun birkaç cihetten batıl ve merdud bir görüş olduğunu söyledi.

Birincisi: İstivanın istila manasında kullanımı ancak hakimiyet altına alınan yerin önceden hakimiyet altında olmaması ve orayı hakimiyet altına almak için mücadele edilmiş olması durumunda söz konusu olabilir. Nitekim beyitte de bu durum söz konusudur.

İkincisi: Bu beyit uydurulmuştur. Dolayısıyla hüccet olarak ileri sürülemez.

Üçüncüsü: Lügatte bilinen mana, bu görüşü çürütmektedir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ve (gemi) Cûdî'ye istivâ etti." (Hud, 44), "Sonra göğe istivâ etti." (Bakara, 29)

Bu iki ayette istilâ manasının kastedilmiş olması ihtimal dâhilinde değildir. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Ki onların sırtlarına istivâ edesiniz (kurulasınız), sonra da onların üzerine istivâ ettiğiniz zaman Rabbinizin nimetini anasınız." (Zuhruf, 13)

Aynı şekilde buradaki istivâ ile de istilâ anlamının kastedilmiş olması ihtimal dâhilinde değildir. Bu lafzı en iyi, Allah'ın kitabında varid olan ayetler tefsir etmektedir. Zira Kur'an ayetleri birbirini tefsir etmektedir.

Ayrıca yukarıdaki beyit şairin şu sözüyle çelişmektedir:

Onları, ot bitmeyen bir çölde suya vardırdım

O esnada Yemânî Yıldızı yükselmiş ve istivâ etmişti

Evet, herhangi bir kimsenin bu beyitteki istivâyı istilâ olarak tevil etmesi mümkün değildir. Çünkü yıldız bir şeyi hakimiyeti altına almaz.

Sika, güvenilir, dînî ilimlerde ve lügatte büyük bir âlim olan Nadr b. Şümeyl şöyle demiştir: Bana Halîl (b. Ahmed) tahdis etti. -Zaten sana (lûgat konusunda) Halîl yeter.- Dedi ki: Ebû Rabîa El-A'râbî'nin yanına vardım. O, gözümün gördüğü en âlim kimselerdendi. Yüksek bir yerde oturuyordu. Ona selam verdik. O da selamımıza karşılık verdi ve "İstivâ edin!" dedi. Biz de bu söze şaşırdık kaldık ve ne dediğini anlayamadık. Sonra bir bedevi onu kastederek "Size yukarı çıkmanızı söylüyor." dedi. Halîl dedi ki: Buradaki istivânın anlamı Allah Teâlâ'nın şu buyruğundaki istivânın anlamıyla aynıdır: *"Sonra O, duman halinde olan göğ'e yöneldi."* (Fussilet, 11) Biz de onun yanına çıktık. Buradaki istivânın istilâ manasında kullanılması mümkün değildir.

Kim Allah'ın kelamını, sırf sonradan araplaşmış kimselerden birinin sözüne bakarak hakikatinden ve zahirinden uzaklaştırırsa; Sahabe'nin, ilim ve iman ehlinin tefsirlerini terk ederse, işte o kimse ya eğri kalplidir ya da cehaletin doruk noktasındadır.

Kim Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ümmete bu ayetlerde ne kastedildiğini ve Rableri hakkında nasıl bir inanca sahip olmaları gerektiğini beyan etmediğini söylerse, işte o insanların en sapığı ve en cahilidir. Bu hem şer'an hem de aklen imkânsızdır. Hiç böyle bir şey düşünülebilir mi? Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) tuvalet adabına varıncaya kadar her şeyi açıklayacak ama asılların asılını beyan etmeyecek, bu konuda ümmetini bir şey bilmez ve kafası karışık bir halde bırakacak! Sonra haleften bazı kimseler gelecek ve ümmete Rableri hakkında sahip olmaları gereken sahih akideyi anlatacak! Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ashabı ise bu konuyu es geçip anlatmamış olacak! Lafı eğip bükmeyin, sizin iddianızın lazımı budur!

Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve ashabının bu meselede hak olanı bilmemeleri, bununla beraber halefin imanda öne geçen ilk müslümanlardan, Tâbiîn'den, Tebe-i Tâbiîn'den, yani dört imam ve onların izinden giden din önderlerinin ve hidayet rehberlerinin de içerisinde bulundukları faziletli kılınmış nesillerden daha bilgili olmaları da aynı şekilde imkânsızdır.

Hocalarımız bize dediler ki: Eş'arîler, Kerramiyye ve Mutezile âlimleri, kendilerinin savundukları görüşlerin Selef tarafından söylemediğini ve Selef'ten kendi görüşlerini savunan bir nakilde bulunulmadığını itiraf ederler. Zaten bu sebeptendir ki onların cahilleri "Selef'in yolu daha selametli, halefin yolu ise daha bilgili ve daha hikmetlidir." derler. Çünkü onların zanlarınca Selef, ilâhi ilmin inceliklerine akılları ermeyen, rableri ve mabudları hakkındaki itikatlarının hakikatini bilmeyen ümmî kimseler konumundayken, halef bu konuları bilmede birinciliğe oturmuştur!

Yine hocalarımız bize şöyle dediler: Onların "Halef daha bilgilidir" sözündeki haleften maksatları kelimcilerden bir taifedir. O kelimciler ki, şaşkınlık içerisinde bocalayıp durduklarını bizzat kendileri itiraf etmişler, cevherlerle ve arazlarla ilgili meselelere daldıklarından dolayı kendilerini kınamışlardır. Onların en bilinen üstatlarından biri de Ebu'l Meâlî El-Cüveynî'dir. O şöyle demektedir: "Ben uçsuz bucaksız bir denize daldım. Müslümanları ve İslamî ilimleri terk ettim. Şimdi Allah'ın rahmeti bana erişmezse, vay İbnu'l Cüveynî'nin haline! İşte ben anamın akidesi üzere ölüyorum."

Seleften bir zat şöyle demiştir: "İnsanlar arasında ölüm esnasında en fazla şüpheye düşenler kelimcilerdir." Senin de çok iyi bildiğin üzere, kim Selef'in yolunu terk etmiş ve halefin yoluna uymuşsa, onu buna ancak kelimcilerin şüpheleri, kıyasları ve onları taklit etmesi sürüklemiştir. Değilse o kimse, Kitap ve Sünnet'ten bir delil sebebiyle Selef'in yolunu terk etmiş değildir.

Kelamın haklarından birisi de, ümmet onunla mecazın kastedildiği üzerinde ittifak etmediği sürece hakikate hamledilmesidir. Zira bize Rabbimizden indirilen vahye uymamız için bundan başka takip edeceğimiz bir yol yoktur. Allah'ın kelamı ancak, anlamları arasında en bilinen ve en açık anlamı kasteder ki bu anlama teslim olmanın gerekliliğini engelleyen hiçbir şey yoktur. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) "Artık yeryüzü içinde gezin." (*Tevbe, 2*) buyurmuştur. Buradaki "yeryüzü içinde" ifadesi "yeryüzü üzerinde" anlamına gelmektedir.

Yine İmam Malik'e "*Rahman Arş'a istivâ etti.*" Nasıl istivâ etti?" diye sorulduğu zaman o (*rahimehullâh*) kendisine soru soran kimseye şöyle cevap vermiştir: "İstiva bilinen bir şeydir. Keyfiyeti ise meçhuldür. Senin bunu sorman da bidattir. Ben seni kötü bir adam olarak görüyorum."

Ebû Ubeyde, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) "*Rahman Arş'a istivâ etti.*" buyruğu hakkında şunları söylemiştir: Yani yükseldi. Araplar, "Bineğin üzerine istivâ ettim" ve "Evin üzerine istivâ ettim." derler.

Eğer bir sözde mecaz olduğunu iddia eden herkesin iddiası dikkate alınsaydı, ibadetlerden hiçbiri sabit olmazdı. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Araplar'ın anlamayacağı, onların konuşageldikleri dilin dışında, dinleyenler tarafından anlamı sağlıklı bir şekilde bilinmeyen bir kelamla konuşmaktan münezzehtir. Bütün bu söylediklerim, istivânın mecâzî manada kullanıldığını ve istilâ manasına geldiğini savunan kimselerin tezini çürüten açık birer delildir. Çünkü istilâ lügatte "müğâlebe/mücadele sonunda galip gelme" anlamına gelmektedir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ile de hiç kimse galip gelmek için mücadeleye girişemez. Aynı şekilde istivânın da lügat anlamı bilinmektedir: Yücelerde olmak, yükselmek ve karar kılmak.

"Meâlimu't Tenzîl" isimli eserin sahibi İmam Muhyi's Sünne Ebû Muhammed Hüseyin b. Mes'ud El-Behavî Eş-Şâfiî, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) "*Sonra Arş'a istivâ etti.*" (*A'râf*, 54) buyruğunu tefsir ederken şunları söylemiştir: Kelbî ve Mukâtil dedi ki: "Karar kıldı." Ebû Ubeyde dedi ki: "Yükseldi." Derim ki: "Karar kıldı." şeklindeki tefsir benim pek hoşuma gitmiyor. Aksine ben İmam Malik'in dediği gibi derim: "İstiva bilinen bir şeydir, keyfiyeti ise meçhuldür."

Sonra El-Behavî şöyle devam eder: Mutezile, istivâyı istilâ olarak tevil etmiştir. Ehli Sünnet ise, Arş üzerine istivâ etmenin Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) keyfiyeti bilinmeyen bir sıfatı olduğunu ve buna iman edilmesinin vacip olduğunu söyler.

Bil ki, bu mektubu yazmadaki amacım sana nasihat etmek ve seni Allah'ın yoluna çağırmaktır. Umulur ki Allah seni kendisine döndürerek, sana hakkı göstererek ve onunla amel etmeni müyesser kılarak sana lütufta bulunur. Tefekkürü ve tedebbürü sakın bırakma. Müslim'in Sahih'inde rivayet ettiği, namazın başında okunan "*Allah'ım, Cibrîl'in, Mikâîl'in ve İsrâfîl'in Rabbi...*" şeklindeki duayı dilinden düşürme.

Yine Şeyh Abdullatif b. Abdurrahman şöyle demiştir:

Ubâde hadisi; dinin asıllarını ve kaidelerini kendisinde bir araya getiren çok büyük ve çok önemli hadislerden biridir. Şöyle ki: Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik, ulûhiyyete şahitliği barındırmaktadır. Bu şahitlik ise üç asıldan oluşmaktadır: Ulûhiyyet tevhidi, rububiyet tevhidi, isim ve sıfat tevhidi. İşte peygamberlerin getirdikleri din ve onlara indirilen vahiy bu üç asıl etrafında dönüp dolaşmaktadır. Bu asıllar; akılların ve fitratların işaret ettiği ve şahitlikte bulunduğu büyük asıllardır. *"Muhammed Allah'ın resulüdür."* şهادeti ise, ona ve tüm resullere iman etmeyi içermektedir. Çünkü bu ikisi birbirlerini gerektiren şeylerdir. Aynı şekilde bu şهادet, resullerin getirdiği kitaplara iman etmeyi de içermektedir.

"İsa Allah'ın kuludur." şهادetinde ise Hristiyanlara reddiye yapılmakta ve onların görüşlerinin batıl olduğu vurgulanmaktadır. *"...ve resulüdür."* şهادetinde de Yahudilere cevap verilmekte ve onların İsa (as) ve annesi hakkında ortaya attıkları iddialar yalanlanmaktadır. *"...ve O'nun Meryem'e attığı kelimesidir."* buyruğuna gelince, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onu kelime olarak isimlendirmiştir. Çünkü o, babasız bir şekilde bir kelime ile yaratılmıştır.

İşte bu, İsa'nın (as) kelimenin bizzat kendisi olduğunu savunan Hristiyanların hilafına peygamberlerin dinidir. Hristiyanlar insanların en sapıkları ve en akılsızlarıdır. Çünkü onlar yaratmayla emretmenin arasını ayıramamışlardır. Hâlbuki Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ***"Dikkat edin! Yaratmak da emretmek de O'na aittir."*** (*A'râf, 54*) buyurmuş, böylece yaratmasıyla emretmesinin arasını ayırmıştır. Selef ve büyük âlimler de, bu ayrıma dikkat çekerek Kur'an'ın mahlûk olduğunu savunan kimselere reddiye vermişlerdir.

Ayrıca *"O'ndan bir ruhtur."* buyruğunda İsa'nın (as) ilah olup Allah'ın zatından olduğunu savunan Hristiyanların şüphesi izale edilmektedir. Çünkü bu hadiste, İsa'nın da (as) tıpkı diğer yaratılmış ve sonradan vücuda gelmiş ruhlar gibi bir ruha sahip olduğu, bu ruhun da yaratılış itibariyle Allah'tan olduğu, Hristiyanların iddia ettiği gibi Allah'ın zatından olmadığı vurgulanmaktadır. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ***"Göklerde ve yerde ne varsa kendisinden (bir nimet olarak) hepsini size amade kıldı."*** (*Casiye, 13*) Gerek bu ayette, gerek hadiste, gerekse Nisa suresindeki ayette geçen *"O'ndan/kendisinden"* ifadesinin anlamı birdir. Hepsinde yaratılış ve vücuda getiriş anlamında kullanılmıştır.

"Cennet haktır, cehennem de haktır." buyruğu da vaade ve vaide, yeniden dirilmeden sonra amellerin karşılığının verileceğine, kıyamet saatine, ölümden sonra dirilmeye ve bütün bunların bir hikmet gereğince olduğuna iman etmeyi içermektedir. O hikmet de Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) güzel isimlerinin ve yüce sıfatlarının muktezasının, dostlarının mükâfatlandırılıp ikrama mazhar kılınmasının ve düşmanlarının da cezalandırılıp zillete mahkûm edilmesinin gerçekleşmesini. Ve yine O'nun hamdinin zuhur etmesi ve bütün yarattıklarının O'na karşı bunu dile getirmeleridir.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Abdullatif b. Abdurrahman'dan, kardeş Salih Âlu Osman'a... Allah ona selamet versin ve onu şeytanın vesveselerinden muhafaza etsin. Es-selâmu aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yağdırdığı nimetlerden dolayı hamd ettiğimi sana bildiriyorum. Allah bizi de seni de, zikreden ve şükreden dostlarından eylesin.

Hakkında soru sorduğun meseleye, Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) *"Evîm ile minberim arası cennet bahçelerinden bir bahçedir."* buyruğunun manasına gelince; bu hadisin manası hakkında söylenenlerin en güzeli allâme İbnu'l Kayyım'ın (rahimehullâh), Menâzil Şerhi'nin "Muâyene" bölümünde, sûflerin hakikatin bizzat kendisi olduğunu iddia ettikleri şeyden, onların gördükleri nurlardan ve bu nurların aslında bazı semboller ve görüntüler olduğundan bahsederken söyledikleridir.

O şöyle demiştir: Malum kimselerin bizzat hakikati idrak ettiklerini ve bazı nurlar gördüklerini iddia etmeleri ve onların gördükleri bu şeylerin bazı misallerden ve görüntülerden ibaret olduğu hakkında konuşurken görmeleridir: basiret anlamındaki görme; bilme yetisinin harice uygun ilmi örneğe vaki olmasıdır. Böylece kişinin o şeyi idrak etmesi, gözün dışındaki sureti idrak etmesi konumunda olur. Bu batınî idrakin etkisi bazen hüküm kendisinin olacak şekilde güçlü olur. Akleden kuvvet (kuvve-i âkile) bazen öyle güçlenir ki kul idrak ettiği şey içerisine dalar ve o şey içerisinde gark olur. Bunun sonucunda kalbin hükmü hissedilen ve müşahade edilen şeylerin hükmüne galebe çalar, kulak ve gözü hakimiyeti altına alır. Öyle ki kalp, o şeyi dış âlemden varmış gibi görür ve işitir. Ya da nefsinde ve zihninde algılar. Fakat müşahadenin baskın oluşu, canlandırma kuvveti, kalbin hükmünün hakim duruma gelip işitme ve görme duyularını hakimiyeti altına alması sebebiyle, kişi o şeyi gözüyle görü-

yormuş gibi, kulağıyla duyuyormuş gibi olur. Öyleki gördüğü ve duyduğu şeyden kesinlikle şüphe duymaz ve bu konuda kendisini kınayanlara aldırılmaz. Aslında bütün bunlar, kişinin inancına tabi olan bazı görüntüler ve ilmi yansımalarıdır.

İbnu'l Kayyım daha sonra sözü şuraya getirir: Şu halde bu topluluğa (yani sûfilere) tecelli eden şey, yansımalarından, ilmi sembollerden; kalbin Rabb'e yakınlığının, O'na olan ünsiyetinin, O'nun muhabbetinin ve zikrinin içerisinde boğulmasının, O'nun marifetinin kendisini hakimiyeti altına almasının meyvesi olan inceliklerden başka bir şey değildir. Değilse Rab Teâlâ bütün bunların ötesindedir. Beşerin zatına, zatının nuruna, sıfatlarına, sıfatlarının nuruna muttali olmasından münezzehtir, mukaddestir. Evet, kulun kalbinde beliren yansımalar tıpkı ahiretin, cennetin, cehennem ve Allah'ın cennet ve cehennem ehli için hazırladığı şeylerin onun kalbindeki yansımaları gibidir, başka bir şey değil.

İşte Abdullah b. Haram'ın (*radiyallâhu anh*) Uhud gününde hissettiği şey de bu kapsamdadır. O, "Vay be, cennetin kokusu ne kadar güzel! Ben gerçekten onun kokusunu ta Uhud'un önünden alıyorum." demişti. Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şu buyrukları da bu manaya işaret etmektedir: "*Cennet bahçelerine uğradığınız zaman oralarda gezinin.*", "*Evimin ve minberimin arası cennet bahçelerinden bir bahçedir.*" Evet, buradaki bahçe ilim ve iman ehlinin bahçesidir. Çünkü cennetin yansımaları onların kalbinde öyle bir yer etmiştir ki, onu gözleriyle görür gibi olmuşlardır. Bu sebeple münafık oraya oturduğu zaman, o yer onun hakkında cennet bahçelerinden bir bahçe olmaz. Demek ki amel ancak bu yansımalarla göredir. Kulun ameli, ancak kalbine yansıyanlara göre olur. İbnu'l Kayyım'ın özetlenmiş olarak aktarılan sözleri burada sona erdi.

Yukarıdaki nakle bakıldığı zaman hadisin manası anlaşılır. O mekânın özel olarak cennet bahçelerinden bir bahçe olduğunun zikredilmesi, kulun kalbine gelen yansımaların ve sembollerin kalbi hakimiyeti altına alması sebebiyledir. Bu yansımalar ve semboller semeresini verir. Kul bunlardan öyle bir lezzet alır, öyle bir nimetlenir ki, hissettiği şeyi gözüyle görüyormuş gibi olur. Bu konuda şu zikrettiklerimiz yeterlidir. Allah başarıya iletendir. Oturduğu yeri Allah'ın zikriyle, O'na davet etmeyle, Allah'ın Rasûlü'ne indirdiği Kitap ve Hikmet'te bulunan ilimleri yaymakla şenlendirmekten uzak tutma. Allah her şeyin en doğrusunu bilir. Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Yine ona (*rahimehullâh*) kader ve kaza arasındaki fark soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Kader asla inildiği zaman *قَدَرَ* (qadera) fiilinin masdarıdır. Sonra bu fiil; ayırmak ve açıklamak anlamına gelen takdir manasında kullanılmaya başlanmıştır. Bu anlamdaki kullanım yaygınlık kazandıktan sonra bu fiil, Allah'ın kâinatın varlığa çıkmasından önceki takdiri manasında da kullanılmaya başlanmıştır. Kaza ise, kaderlerin cereyan etmesiyle gerçekleşen kevnî hüküm ve ilk kitaplara yazılan yazı anlamında kullanılır. Kaza bazen ayırmak ve temyiz anlamına gelen kader ile aynı manada kullanılır.

Aynı şekilde kader de bazen takdir edilen şeylerin gerçekleşmesiyle ortaya çıkan kevnî hüküm manasına gelen kaza ile aynı anlamda kullanılır. Yine bazen kaza, dînî ve şer'î hüküm anlamında kullanılır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Sonra verdiğin hüküm konusunda içlerinde hiçbir sıkıntı duymayıncaya kadar..." (Nisa, 65)

Yine kaza, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Namaz kılındığı/bitirildiği zaman"** (*Cuma, 10*) buyruğunda olduğu gibi bir işi bitirmek ve tamamlamak anlamında da kullanılır. Bazen Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Yapacağını yap."** (*Taha, 72*) buyruğunda olduğu gibi "yapmak" anlamında kullanılır. Bazen **"İsrailoğulları'na şunu bildirdik:"** (*İsra, 4*) buyruğunda olduğu gibi bildirmek ve haber vermek anlamında kullanılır. Bazen de "Falan kimse kaza olundu/öldü" cümlesinde olduğu gibi ölüm manasında kullanılır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur: **"Şöyle seslenirler: Ey Malik, Rabbin bizim işimizi bitirsin!"** (*Zuhruf, 77*) Bazen de Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"İş bitirildi."** (*Hud, 44*) buyruğunda olduğu gibi azabın varlığı anlamında kullanılır. Bazen Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Sana vahyedilmesi tamamlanmadan önce Kur'an'ı okumakta acele etme."** (*Taha, 114*) buyruğunda olduğu gibi bir şeyin tamamlanması ve iyice yerleştirilmesi anlamında kullanılır. Bazen Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Artık onların arasında hak ile hüküm verilmiştir."** (*Zümer, 75*) buyruğunda olduğu gibi hüküm vermek anlamında kullanılmıştır. Bazen de Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Onları yedi gök olarak yarattı."** (*Fussilet, 12*) buyruğunda olduğu gibi yaratmak anlamında kullanılır.

Bazen Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Bu karara bağlanmış bir iştir."** (Meryem, 21) buyruğunda olduğu gibi son vermek ve karara bağlamak anlamında kullanılır. Bazen Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Rabbin ancak kendisine ibadet etmenizi emretti."** (İsra, 23) buyruğunda olduğu gibi dini emir anlamında kullanılır. Bazen kişinin ihtiyacını görmesi anlamında kullanılır ki " قَضَيْتُ وَطَرِي /ihtiyacımı gördüm" cümlesi bu kullanıma örnektir. Bazen iki hasma da hükmün gereğini yaptırmak anlamında kullanılır. Bazen de Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Hac ibadetlerinizi yerine getirdiğiniz zaman..."** (Bakara, 200) buyruğunda olduğu gibi eda etmek ve yerine getirmek anlamında kullanılır. Bu örneklerin hepsinde "kaza" masdardır.

"Emir vacipliği iktiza etti/اقتضى الأمر السجيب" cümlesi ise "Emir vacipliğe delalet etti, vacipliği gösterdi" manasına gelir. İktiza; siganın diziliminin nasıllığını bilmek demektir. Asmaî, "ال أقض منوالعجة" /Ona olan hayretimi kaza etmem" cümlesinin "Ona olan hayretim hiç sona ermez, sürekli durur." manasına geldiğini söylemiştir.

Yine ona (*rahimehullâh*), "Arşının izzet mahalli (معقد) hürmetine Senden istiyorum." sözünün manası soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Bu sözün, meşru kılınan dualardan olmadığı gayet açıktır. Bu nedenle insanlar bu söz hakkında görüş ayrılığına düşmüşlerdir. Ebû Hanife Arş'ın izzet mahalli hürmetine Allah'tan bir şey istemeyi kerih görmüş, talebesi Ebû Yusuf ise bunun caiz olduğunu söylemiştir. Çünkü bu sözle -tıpkı mezheb ile gitmenin yeri ve zamanı kastedildiği gibi- Arş'ın izzet mahallinin yeri ve zamanı kastedilmiş olabilir. (İki siga da ismi zaman-ismi mekân sigasıdır) Bununla beraber mef'ul anlamı da kastedilmiş olabilir. Merkûb/binilen gibi... Yine "عَقْدٌ-عَقْدٌ" şeklindeki fiilin masdarı da olabilir. Bu durumda isim "معقد" olur ve zatın sıfatı olur. Bu sebeple Ebû Yusuf "Arş'ın izzet mahalli Allah'tır." demiştir. Ebû Hanife ise bu lafzın birçok manaya gelme ihtimalinin bulunduğunu göz önünde bulundurmuş ve onun hürmetine Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) bu şekilde bir şey istemeyi kerih görmüştür. Bu açıklamalarla bu sözün manası iyice anlaşılır.

Yine ona (rahimehullâh), Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) meşhur bir duasında söylediği "Beni kime bırakıyorsun? Bana tecehhüm eden uzak kimseye mi?" sözü hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Bil ki tecehhüm; sertlik, asık suratlılık, karşıdaki kişiye yüz ekşitme anlamına gelir. Lügat âlimlerinden biri şöyle demiştir: "Cehm, son derece sert kimse demektir. جَهْمٌ ile aynı babtandır. Masdarı جَهْمَةٌ ve جَهْمَةٌ olarak gelir. 'Onu tecehhüm etti', "Asık bir suratla ona yöneldi" demektir. 'جَهْمَةٌ/cuhme'de gecenin sonu ya da sonundaki karanlığın eseri anlamına gelir. 'أَجْهَمٌ/echeme' ise içine girdi demektir." Âlimin sözleri burada sona erdi. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere tecehhüm, karşıdaki kişiye karanlık ve asık bir suratla yönelmektir. Allah en doğrusunu bilir.

İshak b. Abdurrahman b. Hasan (rahimehumullah) şöyle demiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd Allah'a mahsustur. O ki, hidayete erenler O'nun nimetiyle hidayete erer, sapıklar ise O'nun adaleti gereği dalaletе düşerler. ***O yaptığından dolayı sorguya çekilmez ama onlar sorguya çekilirler. (Enbiya, 23)*** Bir kul nasıl Rabbine hamd edip O'nu zalimlerin söylediklerinden tenzih ediyorsa, ben de o şekilde Rabbime hamd ediyorum. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Tektir ve ortağı yoktur. Arş'ın Rabbi olan Allah onların yakıştırmalarından yücedir. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu, doğru sözlü ve güvenilir elçisidir. Allah'ın salat ve selamı, onun ve onun yoluna sımsıkı bağlı olan âlinin ve ashabının üzerine olsun.

Bundan sonra: Şeytanın boyunduruğu altına aldığı bazı kimseler, kabir ehli hakkında kalplerinde yerleşmiş olan aşırılık ve içerisinde yetiştikleri ve göğüslerini dolduran bidatler sebebiyle Şeyhulislam Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'a (rahimehullâh) düşmanlık göstererek, ona hakaret ederek, insanları ondan ve onun eselerinden sakındırarak fitneye düşmüşlerdir. Ben de istedim ki onun haberleri ve halleri hakkında bir kaç söz söyleyeyim de bu sözler üzerinde düşünen kimse onun gerçek durumunu öğrensin, batıl ona cazip gelmesin ve haktan sapanlara kanmasın.

Onun hakkında ortaya atılan iftiraların dayanağı, onun zamanında ona düşmanlıklarıyla, ona hakaret etmekte ileri gitmeleriyle, birlik olup ona karşı yer almalarıyla ve onu suçlamalarıyla tanınan düşmanlarının naklettikleridir. Bu kimseler çoğunlukla onun değerinden kısarlar ve onun Allah tarafından güçlendirilen ışığını sönük gösterirler. Böyle yaparak parıl parıl parlayan hakkı bir kenara atarlar ve dosdoğru yoldan saparlar.

Hayret edilecek olan şey ise; insafsızlıkları, ileri derecedeki zulümleri ve sapıklıklarıdır. Şöyle ki onlar, kendilerini Şeyh'e nispet eden kimselerden en

ufak bir hata veya sürçme gördükleri zaman hemen bu hatayı Şeyh'e nispet ederler ve bu hatanın sorumluluğunu ona yüklerler. Bu ise sadece onun değerinin yüksekliğini, kadrinin ve önderliğinin büyüklüğünü göstermektedir. Bilindiği üzere bu kimselerin cahil kısmının çokça yaptığı bir şey vardır: Bir kimse herhangi bir memlekette Allah'a davet etti mi, iyiliği emredip kötülükten sakındırdı mı, onu mutlaka vahhâbî olarak isimlendirirler. Sonra o kimse hakkında, içerisinde ağızları açık bırakan çeşit çeşit yalan ve iftiraların bulunduğu mektuplar yazıp, bu mektupları farklı beldelere gönderirler.

İnsaflı davranmak isteyen ve Mevlasından korkan kimse bu şeyhin yazdığı, şu anda da takipçilerinin yanında bulunan eserlere bakar. Zira bu eserler ilim konusunda ateşten daha parlak, zulmü bilme konusunda kandilden daha ışıktır. Şimdi ben sana onun bazı vakıf olduğum sözlerini aktaracağım ki ağzından çıkanlar hakkında bilgi sahibi olmadan ona sövmeye kalkmayasın. Derim ki:

Şeyh'in kendisinden duyulan, kendisine okunan ve kendi eliyle yazdığı gerek takrirlerinden, gerek mektuplarından, gerekse eserlerinden; aynı şekilde durumundan, davetinden, seçkin ve faziletli arkadaşlarının ve öğrencilerinin üzerinde bulundukları yoldan anlaşıldığı, bilindiği ve meşhur olduğu üzere o; Allah'ı bilme, O'nun Kur'an-ı Azîz'de yer aldığı ve Nebî'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sahih olarak rivayet edilen haberlerin bildirdiği, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ahabının da kabul ve teslimiyetle karşıladığı, ispat ve iman ettiği, tahrife, ta'tîle, tekyife ve temsile sapmaksızın geldiği gibi kabul ettiği mükemmel ve yüce sıfatları konusunda Selef-i Salihîn'in, din önderlerinin, fıkıh ve fetva ehlinin yolunu takip etmiştir.

Nitekim Sahabe'den sonra gelen, onlara tabi olan, ümmetin selefinden olan ilim ve iman ehli kimseler bu yolu takip etmişlerdir. Saîd b. Müseyyeb, Urve b. Zubeyr, Kâsım b. Muhammed, Salim b. Abdullah, Süleyman b. Yesar, Mücahid b. Cebr, Atâ b. Ebî Rabah, Hasan, İbni Sîrîn, Şa'bî, Ali b. Hüseyin, ÖÖme b. Abdulaziz, Muhammed b. Müslim Ez-Zührî, Malik b. Enes, İbni Ebî Zî'b, Hammad b. Seleme, Hammad b. Zeyd, Fudayl b. İyaz, İbnu'l Mübarek, Ebû Hanîfe Nu'man b. Sâbit, Şâfiî, Ahmed, İshâk, Buhâri, Müslim ve bunlar gibi nice fıkıh ve hadis ehli kimse bunlara örnektir. Şeyh, bunların sözlerine asla muhalefet etmemiş, onların davet ettiklerinin ve inandıklarının dışına asla çıkmamıştır.

İbadet ve ulûhiyet tevhidine gelince, Şeyh bunu tam anlamıyla gerçekleştirmiş, bu konuda gidilmesi gereken doğru yolu göstermiştir. O şöyle demiştir: Günümüzdeki insanların yapmakta oldukları, bunumla birlikte de İslam'ın ve imanın doruk noktası olarak gördükleri ameller; örneğin ölümlerden ihtiyaçların giderilmesini talep etme, onlardan önemli isteklerinin yerine getirilmesini isteme, onların kabirlerinin yanında ibadet etmek ve namaz kılmak için kabirlerini haccetme gibi ameller; ilk cahiliye dönemindeki insanların Lât'a, Uzzâ'ya ve Menât'a dua ederek yaptıklarıyla aynıdır. Zira Lât, hadiste varid olduğu üzere hacılar için kavut ufalayan bir kimseydi. O öldüğü zaman insanlar onun kabrinin yanında ibadet etmeye başladılar. Kendisinin yakınında olanlara şefaate edeceğini ve kendisini ziyaret edenleri Allah'a yakınlaştıracığını umdular. Onun işleri çekip çevirdiğini, yaratılmışları rızıklandırıldığını, öldürüp dirilttiğini ve bazı şeyleri yarattığını asla iddia etmediler. Nitekim Kur'an da bunu açıkça bildirmektedir. Bu konuda herhangi bir şek şüphe söz konusu değildir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Kulaklara ve gözlere kim hükmediyor? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim çekip çeviriyor?" "Allah" diyeceklerdir. De ki: "Artık sakınmıyor musunuz?" (Yunus, 31)

El-İmâd İbni Kesîr (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Yani, ibadet konusundaki şirkten sakınmıyor musunuz?" Çünkü onlar, onlardan ancak şefaate ve Allah'a yakınlık talep ediyorlardı. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ı bırakıp da kendilerine ne bir zarar ne bir fayda verebilecek şeylere ibadet ederler ve derler ki: Bunlar Allah katında bizim şefaathilerimizdir." (Yunus, 18),

"O'nun dışında velî edinenler derler ki: Biz bunlara ancak bizi Allah'a yaklaştırmaları için ibadet ediyoruz." (Zümer, 3)

Şeyh (*rahimehullâh*) dedi ki: Şu söyleyeceklerimle bunu iyice anlayacaksınız: İslam'ın aslı ve temeli, Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmektir. Bu, tek olan Allah'a imanın aslıdır. Aynı şekilde bu, iman şubelerinin en faziletlisidir. Evet, bu asli temeldir. Müslümanların icmasıyla; bunun yanında ilim, amel ve ikrar olmazsa olmazdır. Bu şahadetin işaret ettiği şey; tek olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmek ve O'nun dışındaki varlıklara -bu varlık kim olursa olsun- ibadet

etmekten beri olmaktır. İşte cinlerin ve insanların yaratılmasının, peygamberlerin gönderilmesinin ve kitapların indirilmesinin hikmeti budur. İbadet ise kâmil manada zilletin, sevginin, itaatın ve tazimin bir arada bulunmasıdır. İşte bu, Allah'ın ne öncekilerden ne de sonrakilerden kendisinden başka dini kabul etmeyeceği İslam Dini'dir.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Bunlar; yani ilim, amel ve ikrar; iki ihlas suresinde (ihlas ve kafirun) bir arada zikredilmiştir. Fakat günümüzdeki bazı insanlar ikrarı yeterli görmekte, onu tevhidin son aşaması addetmekte, Allah'tan başka ilah yoktur'un işaret ettiği ibadeti kabirlerde yatanlara yöneltmekte, bu yaptıklarının da ölümlere hürmet etme babından olduğuna inanmakta, böyle yapmayanların ise onların değerlerini eksiltmiş, onlara buğzetmiş ve karşı gelmiş olacağını söylemektedirler. Onlar, İslam dininin yalnızca Allah'a teslim olmak, yalnız O'na boyun eğmek olduğunu ve yine ibadetin herhangi bir çeşidini O'ndan başkasına yöneltmemek demek olduğunu bilememişlerdir.

Kur'an, Allah ile beraber bir başkasına teslim olan kimsenin müşrik olduğuna delalet etmektedir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Rabbimize yönelin ve O'na teslim olun." (Zümer, 54),

"Gerçekten biz her ümmete, Allah'a ibadet edin ve tâğûttan kaçının diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25)

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Halil (as) hakkında şöyle buyurmuştur:

"Hani İbrahim babasına ve kavmine "'Ben sizin taptıklarınızdan berîyim" demişti. "Ancak beni yaratan hariç, O beni doğruya iletecektir."'" (Zuhruf, 26-27),

"Gerçekten İbrahim'de ve onun beraberindekilerde sizin için güzel bir örnek vardır: Hani onlar kavimlerine şöyle demişlerdi: Biz sizden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan berîyiz. Sizi tanımıyoruz. Yalnız Allah'a iman edinceye kadar bizim ve sizin aranızda sürekli bir düşmanlık ve nefret belirmiştir." (Mümte- hane, 4),

"Senden önce gönderdiğimiz peygamberlere sor bakalım, Rahman'ın dışın- da ibadet edilecek ilahlar kılmış mıyız?" (Zuhruf, 45)

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Nuh, Hud ve Şuayb gibi peygamberlerinin, kavimlerine *"Allah'a ibadet edin, sizin O'ndan başka bir ilahınız yoktur."* (Hud, 50;61;84) dediklerini bildirmiştir.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Bu ayetlerde ve benzeri ayetlerde vurgulanan şirkin kapsamına; kabirlere tapanların, peygamberlere, meleklerle ve salihlere tapanların şirki de girmektedir. Zira bu, kendilerine Allah'ın kulu ve elçisi olan Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderildiği cahiliye arabının şirkidir. Çünkü onlar da peygamberlere, meleklerle ve salihlere dua ediyor, onlara sığınıyor ve onlardan bir şeyler istiyorlardı. Böylece kendilerini Allah'a yaklaştırmaları için onların makamlarıyla ve şefaatiyle tevessülde bulunuyorlardı. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu hususa Yunus ve Zümer surelerindeki ayetlerde dikkat çekmiştir.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Bilindiği üzere müşrikler; peygamberlerin, velîlerin ve salihlerin; göklerin ve yerin yaratılmasında Allah ile ortaklıklarının bulunduğunu, kâinattaki işlerin çekilip çevrilmesinde, kâinat üzerinde tesir etmede veya herhangi bir şeyi, -bir zerreyi bile- vücuda getirmede bir yetkilerinin olduğunu söylemiyorlardı. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Andolsun, eğer onlara, "Gökleri ve yeri kim yarattı?" diye sorsan elbette, "Allah" derler. De ki: "Peki söyleyin bakalım? Allah'ı bırakıp da ibadet ettikleri- niz var ya; eğer Allah bana herhangi bir zarar dokundurmak isterse, onlar Al- lah'ın dokundurduğu zararı kaldırabilirler mi? Yahut Allah bana bir rahmet dilese, onlar O'nun rahmetini engelleyebilirler mi?" De ki: "Allah bana yeter. Tevekkül edenler ancak O'na tevekkül ederler."" (Zümer, 38)

Evet, onlar bunu ikrar ve itiraf ediyorlardı. Bu konuda hiçbir itiraz öne sürmüyorlardı. Bu sebeple ayetteki soru tam yerinde olmuş, yukarıdaki cümlelerde olduğu gibi bunları dile getirmeleriyle hüccet onlara ikame edilmiş; zararı kaldıramayan, rahmeti de engelleyemeyen varlıklara ibadet etmenin batıllığı ortaya konmuştur. Ayrıca ayette zararın ve rahmetin nekra/belirsiz olarak kullanılmış olması zararın ve rahmetin en küçük parçasını bile içerisine alan bir genelliği bildirmektedir. (Yani onlar zararın en ufağını bile kaldıramaz, rahmetin en azını bile engelleyemezler.) Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Onların çoğu ancak müşrik oldukları halde inanırlar." (Yusuf, 106)

İbni Abbas ve Seleften diğer bazı zatlar, onların ayette zikredilen imanının, Allah'ın rabliğini ve hükümranlılığını ikrar etmeleri olduğunu söylemiştir. Şirkleri ise, Allah'tan başkasına ibadet etmeleri olarak tefsir edilmiştir.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Eğer “Onlar ancak putlardan bir şeyler istiyorlardı, bizse peygamberlere dua ediyoruz.” dersen, derim ki: Kur'an, birçok yerde, müşriklerden bazılarının melekleri, bazılarının peygamberleri ve salihleri, bazılarının gök cisimlerini, bazılarının da putları Allah'a ortak koştuklarını beyan etmiştir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu sınıfların tamamına cevap vermiş ve bu sınıfların tamamını tekfir etmiştir. Nitekim O şöyle buyurmaktadır:

“(Herhangi bir peygamber) size melekleri ve peygamberleri rabler edinmenizi de emretmez. Siz müslüman olduktan sonra size küfrü hiç emreder mi?” (Ali İmran, 80),

“Onlar hahamlarını, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i Allah'ın dışında rabler edindiler...” (Tevbe, 31),

“Ne Mesih, ne de mukarreb melekler Allah'a kul olmaktan çekinmezler. Kim O'na ibadet etmekten çekinir ve büyüklük taslarsa, bilsin ki Allah onların hepsini huzurunda toplayacaktır.” (Nisa, 172)

Kur'an'da bunlara benzeyen birçok ayet vardır.

Enbiya suresindeki ayet gibi: **“Şüphesiz siz de Allah'ın dışında ibadet ettikleriniz de cehennem odunuzunuz. Oraya varacaksınız.” (Enbiya, 98)** İbnu'z Zuba'râ bu ayeti duyduğu zaman şöyle demiştir: “Biz meleklerle, peygamberlere ve diğer varlıklara ibadet ediyoruz. Şimdi biz hepimiz cehennem odunu muyuz?” Bunun üzerine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) bu ayetten sonra istisna getirerek onlara cevap vermiştir: **“Haklarında bizim tarafımızdan güzellik takdir edilmiş olanlar ondan uzak tutulacaklardır.” (Enbiya, 101)** Mümin kimse buna bakarak, peygamberlere ve salihlere ibadet etmenin de aynı şekilde şirk olması ve Allah'tan başkasına ibadet etmek olup küfre girilmesi yönüyle, tıpkı gök cisimlerine ve putlara ibadet etmek gibi olduğunu görür.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Müşriklerin, ilahlarına yönelttikleri bu ibadetler, kuldan sadır olması gereken fiillerin ta kendisidir. Sevgi, boyun eğme, yönelme, tevekkül, dua, yardım isteme, istiğâse, korku, ümit, kurban,

takva, bir şeyler umarak birinin evini tavaf etme, kalpleri ve emelleri birinin lütfuna, yardımına, ihsanına ve keremine bağlama bu fiillere örnektir. Şüphesiz bu zikredilen ibadet çeşitleri, ibadetlerin en değerlileri ve en büyükleridir. Hatta bunlar, İslam ile ilgili diğer bütün amellerin özü ve hülasasıdır. Bunlardan soyutlanmış olan her amel eksiktir ve sahibinin yüzüne çarpılmayı hak etmektedir.

Müşriklerden şirke düşüp kâfir olanlar ancak, bu fiilleri Allah'tan başkalarına yönelttikleri ve bu fiillerle Allah'tan başkasına ibadet ettikleri için şirke düşmüşler ve kâfir olmuşlardır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Yaratan hiç yaratmayan gibi olur mu? Artık öğüt almayacak mısınız?" (Nahl, 17),

"Yoksa onların bizden başka kendilerini koruyacak ilahları mı var? Onlar kendilerine bile yardım edemezler. Bizden de yardım görecektir." (Enbiya, 43),

"O'ndan başka, hiç bir şey yaratamayan, kendileri yaratılmış olan bazı ilahlar edindiler..." (Furkan, 3)

Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*), cehennem ehlinin, Allah ile beraber ibadet ettikleri ilahlarına *"Allah'a yemin olsun ki biz sizi Âlemlerin Rabbi ile denk tu- tarken açık bir sapıklık içindeymişiz."* (*Şuarâ*, 97-98) diyeceklerini bildirmektedir. Bilindiği üzere onlar ilahlarını yaratma, işleri çekip çevirme veya kâinata tesir etme konusunda Allah (*subhânehû ve teâlâ*) ile denk tutmamışlardı. Onların denk tutmaları ancak sevgi, boyun eğme, tazim, dua ve benzeri ibadetler konusunda idi.

Yine o (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: İşte biz, bu sınıftan olan ve bunlara benzeyen kimselerin, velîlere ve salihlere ibadet eden müşriklerin, kendilerine peygamberlerin getirdiği hüccetler ikame edildikten sonra müşrik olduklarına hükmediyor ve kâfir olduklarına inanıyoruz. Dereceleri ve sebep oldukları mefsedet açısından bundan aşağıda olan günahlara geline, bu günahlar sebebiyle insanları tekfir etmiyoruz.

Putlara ve kabirlere tapanlardan ayrılan kible ehlinen hiç kimsenin, sırf işlediği bir günden ya da içine düştüğü büyük bir cürümden ötürü küfrüne hükmetmiyoruz. Cehmiyye'nin, Kaderiyye'nin ve Râfızîler'in gulat kesimi ve

Selefin tekfir ettiği bunlara benzer fırkaların hükmü hakkında da, bu ümmetin selefinden olan hidayet ve takva önderlerinin kavillerinin dışına çıkmıyoruz. Hâricîler'in ortaya attıkları görüşten ve günah işleyen müslümanlar hakkında verdikleri hükümden Allah'ın huzurunda beraatimizi bildiriyoruz.

Yine o (rahimehullâh) şöyle demiştir: **Mükellef kimse, manasını bilmeden ve gereklerini yerine getirmeden sadece kelime-i şهادeti telaffuz etmekle müslüman olmaz.** Aksine bu durumda kelime-i şهادeti telaffuz etmesi, Kerrâmiyye gibi imanın ikrardan ibaret olduğunu, Cehmiyye gibi imanın tasdikten ibaret olduğunu iddia eden fırkaların söylediğinin aksine, âdemoğlunun önüne hüccet olarak konulur. Allah (subhânehû ve teâlâ), münafıkların, dile getirdikleri şهادetleri konusunda yalancı olduklarını bildirmiş, şهادet sözünü çeşit çeşit pekiştirilmiş ifadeyle telaffuz etmelerine rağmen onların yalancılıklarını tescil etmiştir. O şöyle buyurmuştur:

"Münafıklar sana geldiklerinde, "Senin elbette Allah'ın peygamberi olduğuna şahitlik ederiz" derler. Allah senin, elbette kendisinin peygamberi olduğunu biliyor. Yine Allah, o münafıkların hiç şüphesiz yalancılar olduklarına elbette şahitlik ediyor." (Münafikun, 1)

Evet, münafıklar şهادetlerini, "şهادet" lafzıyla, pekiştirme anlamı katan "ن !/inne" ile, "ل/âm" ile ve isim cümlesi kullanarak pekiştirmişlerdir. Buna rağmen Allah (subhânehû ve teâlâ) onların yalancı olduklarını bildirmiş ve tıpkı onların şهادetlerini pekiştirerek ifade etmeleri gibi onları pekiştirilmiş bir şekilde yalanlamıştır. Buna ilaveten onlara açıkça çirkin bir lakap takmış, pis bir isim vermiştir.

Bununla şunu anlarsın: İman denildiği zaman, onun içinde tasdik ve amel olmadan olmaz. Kişi Allah'tan başka ilah olmadığına şهادet ediyor, bununla beraber O'ndan başkasına ibadet ediyorsa; namaz kılsa da, zekat verse de, oruç tutsa da, İslam'ın amellerinden herhangi bir amel işlese de onun şهادetinin bir önemi yoktur. Allah (subhânehû ve teâlâ) Kitab'ın bir kısmına iman edip bir kısmını inkâr edenlere hitaben *"Siz Kitab'ın bir kısmına iman edip bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz?" (Bakara, 85)* buyurmuştur. Yine O şöyle buyurmuştur:

"Allah'ı ve peygamberlerini inkâr edenler ve (inanma hususunda) Allah ile peygamberlerini birbirinden ayırmak isteyip "Bir kısmına iman ederiz ama bir

kısmına inanmayız" diyenler ve bunlar (iman ile küfür) arasında bir yol tutmak isteyenler yok mu..." (Nisa, 150),

"Kim, hakkında hiçbir delili olmadığı halde Allah ile birlikte başka bir ilâha dua ederse, onun hesabı ancak Rabbi katındadır. Şüphesiz kâfirler asla kurtuluşa eremezler." (Mü'minun, 117)

Küfür, mutlak ve mukayyed olmak üzere iki kısımdır. Mutlak küfür, Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) getirdiklerinin tamamını inkâr etmektir. Mukayyed küfür ise, kişinin Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) getirdiklerinin bir kısmını inkâr etmesidir. Öyle ki bazı âlimler, dedenin veya kız kardeşin mirastan hak sahibi olması gibi sabit olduğu üzerinde icma edilmiş olan bir fer'î meseleyi inkâr eden kimsenin, namaz kılsa da oruç tutsa da küfrüne hükmetmişlerdir. Şu halde salihlere dua eden ve ibadetin özünü onlara yönelten kimsenin durumu nice olur? Bu mesele, dört mezhebin kitaplarının muhtasarlarında zikredilmiştir. Hatta âlimler, bazı cahillerin ağzından çıkıveren birtakım sözler sebebiyle bile insanları tekfir etmişlerdir. İsterse bu sözlerin kendisinin ağzından çıktığı kimse namaz kılıyor ve oruç tutuyor olsun.

Yine o (rahimehullâh) şöyle demiştir: Sahabe, kelime-i şهادeti telaffuz etmelerine, namaz kılmalarına, oruç tutmalarına ve haccetmelerine rağmen zekat vermeyenleri tekfir etmiş ve onlarla savaşmıştır.

Yine o (rahimehullâh) şöyle demiştir: "Ümmet, kelime-i şهادeti telaffuz etmelerine namaz kılmalarına, Kahire'de ve diğer beldelerde mescitler inşa etmelerine rağmen Ubeyd El-Kaddâh Oğulları'nın küfrü üzerinde icma etmiştir." Sonra Şeyh, İbnu'l Cevzî'nin onlarla savaşmanın vacip olduğu konusunda bir kitap kaleme aldığını ve bu kitabı "En-Nasr Ale'l Mısır/Mısır'a Destek" diye isimlendirdiğini zikretmiştir. Sonra şöyle devam etmiştir: "Bu meseleyi ilimden ve dinden en ufak nasibi olan kimse bilir. Demek ki kabirlere ibadet edenlerin namaz kıldıklarının, oruç tuttuklarının, yeniden dirilmeye iman ettiklerinin öne sürülmesi; avamın gözünü boyamaktan, insanların şirklerinin revaç bulması, onların müslüman ve mümin olduklarının söylenmesi için ortaya atılan bir hileden başka bir şey değildir."

Kader, cebir, ircâ, imamet, şiiilik ve benzeri görüşlere ve mezheplere gelince; aynı şekilde o bu konuda da Selef-i Salihîn'in, hidayet ve din önderlerinin üzerinde bulunduğu yolu takip ediyordu. Kaderi inkâr eden Kaderîler'in, cebir

görüşünü savunan Cebriyeler'in, Mürcie'nin, Râfızîler'in sözlerinden; gulat şiîlerin ve nâsıbîlerin yolundan Allah'ın huzurunda beraatini bildiriyordu. Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) ashabının tamamını dost biliyor, onların arasında cereyan eden olaylardan elini çekiyordu. Onların, insanlar arasında kendilerinden sadır olan şeyler konusunda affedilmeye en layık, kullar arasında ise Allah'ın mağfiretine ve ihsanına en yakın kimseler olduklarına inanıyordu. Çünkü onların fazileti, öncülüğü ve cihadı vardı. Onların eliyle kalpler faydalı ilimle fethedilmiş, beldelerin kapıları açılmış; şirkin, putperestliğin, ateşperestliğin, nücumperestliğin ve cahillerin kendisine ibadet ettiği diğer varlıklara ibadet edilmesinin izleri silinmişti.

Yine Şeyh, Râfızîler'in üzerinde bulundukları yoldan beraatini ilan ediyor, onların beyinsizler ve aşağılıklar topluluğu olduğuna inanıyordu. Bu ümmetin, peygamberinden sonra en faziletlisinin Ebû Bekir, sonra Ömer, sonra Osman, sonra da Ali olduğuna inanıyordu. Allah onların hepsinden razı olsun. Yine o, Rûh-u Emîn'in, resullerin seyyidinin ve nebilerin sonuncusunun kalbine indirdiği Kur'an'ın, Allah'ın yaratılmamış kelamı olduğuna, O'ndan başladığına ve O'na döneceğine itikat ediyordu. Kur'an'ın yaratılmış olduğunu söyleyen Cemiyeye'nin görüşünden teberrî ediyor; selefin cumhurunun, ilim ve iman ehlinin onların tekfir ettiğini naklediyordu.

Yine Şeyh, Allah'ın kelamının Yarattıcı'nın zatiyla kaim olan bir mana olduğunu ve Cibrîl'in (as) indirdiği şeyin de o kelamın bir aktarımı ya da Allah'ın zatındaki mananın bir ibaresi olduğunu savunan, Abdullah b. Saîd b. Küllâb'ın takipçileri olan Küllâbiyye'nin görüşünden de beraatini ilan ediyor, bunun da Cehmiyye'nin sözlerinden olduğunu söylüyordu. Bu ayrıma giden ilk kişi İbni Küllâb'dır. Bu görüşü ondan Eş'arî ve Kalânîsî gibi diğer kimseler almıştır.

Şeyh, Allah'ın dini konusunda söyledikleri ve bidat olarak ortaya attıkları her şeyde Cehmiyye'ye muhalefet etmiştir. Sûfîlerin ortaya attıkları bidatleri; Şeriat'e muhalif olan ibadetler, halvetler ve zikirler uydurarak Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) yoluna ve sünnetine muhalefet eden tarikatları doğru görmemiştir.

Yine o, içtihadı sonucunda Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) sünnetlerine ve hadislerine muhalefet eden bir fakihin görüşüne ya da bir âlimin tercihinə bakarak Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) sünnetlerinin ve hadislerinin terk

edilmesini doğru görmezdi. Evet, Sünnet onun kalbinde, -kim olursa olsun- bir kimsenin sözünden dolayı terk edilme konumunda olmaktan çok çok büyüktü ve onun nezdinde çok daha deperliydi. Nitekim Ömer b. Abdulaziz "Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) sünnetinin olduğu yerde hiç kimsenin şahsi görüşüne yer yoktur." demiştir. Evet, zaruret hallerinde; ehliyetlilik durumunda; sünnetlerin, hadislerin, hüküm çıkarmak ve racih olanı belirlemek için gerekli kaidelerin bilinmediği durumlarda taklide girilebilir. Fakat bütün konularda değil, yalnızca anlamakta zorlanılan ve kapalı olan konularda...

Yine Şeyh, aşırıya giden mukallitlerin aksine, Kur'an'dan ve Sünnet'ten kendisiyle hüccetin ikame olmuş olacağı bir delil bulunmadığı müddetçe bir müçtehidin görüşüne uymanın vacip olduğu görüşünde değildi. Ayrıca dört imamı dost bilir, onların faziletini, imamlığını, boyunlarını uzatan kimselerin bile kendilerinin aşağısında kalacağı bir derecede bulunduklarını kabul ederdi. Bununla beraber İmam Ahmed'in kavillerine olan meyli daha fazlaydı.

Şeyh, müslümanların; muhaddis, fakih, müfessir, zahid ve abid âlimlerin tamamını dost bilirdi. Bir bidatçinin görüşünün peşinden giderek, Selef'ten olan din önderlerinin yolundan ayrılmaktan sakındırırdı. Din konusunda tabi olunacak bir aslı olmayan, ilim ve hadis ehlinin sözlerinde bulunmayan şeyleri söylemezdi. Kur'an'ın söylediklerine; sahih olarak rivayet edilen hadislere; haklarında tehdidin varid olduğu, müslümanların kanlarını dökmek, mallarını almak ve ırzlarını çiğnemek gibi fiillerin haram olduğuna inanırdı. Bunlardan ancak Şeriat'ın helal kıldığını ve Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) heder ettiğini helal sayardı. Kim ona bunlara aykırı bir şey nispet ederse; yalan söylemiş, iftira atmış ve hakkında bilgisi olmadığı bir şeyi dillendirmiş olur. Allah (subhânehû ve teâlâ) bu kimseyi, onun gibi iftiracılara hangi cezaları vadetmişse o cezalarla cezalandıracaktır.

Yine Şeyh (rahimehullâh), ihlas ve tevhid sözü olan "Allah'tan başka ilah yoktur" şهادeti hakkında, tasdik edilmiş Kitab'ın ve tahkik edilmiş aydınlatıcı icmanın delalet ettiği faydalı açıklamaları ve eşsiz araştırmaları ortaya koydu. İbadeti ve ilahlığı Allah'tan başka kimsenin hak etmediğini, bunların şirkin kül liyatını ve cüz'iyatını nefyeden kâmil bir manada yalnız Allah'a ait olduğunu, şهادetin hem vaz' yönünden hem de mutabakat yönünden manasının bu olduğunu söylemiştir. Kelamcılardan bunun dışında bir şey söyleyen, örneğin ilahın yaratmaya güç yitiren ya da her şeyden müstağni olan ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu varlık anlamına geldiğini söyleyen

kimselere karşı çıkmıştır. Zaten bu sıfatlar ilahlığın lazımı olan sıfatlardır. Zira hak ilahın kadir olmaması, başkalarından müstağni olmaması düşünülemez. Fakat bu sıfatların, "ilah" lafzı vaz' edildiği zaman bu lafızla kastedilen manalar olduğu iddiasına gelince, bu iddia batıldır.

Bu nokta kelimcılara kapalı kalmıştır. Onlar, rububiyet tevhidini gerçekleştirmenin ve Allah'ın yaratmaya kudret sahibi olduğunu ikrar etmenin istenilen gaye olduğunu, bu yapıldığı takdirde tevhidin gerçekleştirilmiş olacağını zannetmişlerdir. Hâlbuki durum böyle değildir. Bu tek başına, beraberinde ulûhiyet tevhidi olmadıkça İslam'ın aslı hususunda yeterli değildir. Ulûhiyet tevhidi ise, Allah Teâlâ'yı; ibadette, sevgide, boyun eğmede, tazimde, yönelmede, tevekkülde, korkuda ve ümitte birlemek; Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmektir. İşte İslam'ın aslı ve temeli budur. Kelamcıların tarifini yaptıkları birinci tevhid ise, Allah'ı rablikte, yaratmada ve yoktan var etmede birlemektir. Ameldeki ve niyetteki tevhid de bunun üzerine bina edilir. Ameldeki ve niyetteki tevhidin en büyük delili ve en önemli esası rububiyet tevhididir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) defalarca, kendisine yöneltmesi gereken amelleri başkalarına yönelten kimselere karşı bunu hüccet olarak ortaya koymuştur. Örneğin O şöyle buyurmuştur:

"İlahınız tek bir ilahtır. O'ndan başka ilah yoktur. Rahman'dır, Rahim'dir. Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında..." (Bakara, 163),

"Kendisine dua ettiği zaman kim darda kalmış kimsenin imdadına yetişiyor, sıkıntıyı ortadan kaldırıyor ve sizi yeryüzünün halifeleri kılıyor? Allah ile beraber başka bir ilah mı?..." (Neml, 62-64),

"Şüphesiz sizin Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'a istiva eden Allah'tır..." (A'raf, 54)

Selef'in tefsirlerine bakan kimse bunu görür.

Yine Şeyh (*rahimehullâh*) "Muhammed Allah'ın resulüdür" şهادeti üzerine de açıklamalarda bulunmuş, bu şهادetin gerektirdiklerini beyan etmiştir: Yalnız Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) uymak, onun haklarını yerine getirmek, yani onu sevmek, ona hürmet etmek, yardım etmek, uymak, itaat etmek, onun sünnetini bütün adetlerin ve kavillerin önüne geçirmek; dinin gerek

usulünde gerek fûrusunda, gerek batınında gerek zahirinde, gerek gizlisinde gerek açığında, gerek küllisinde gerek cüzisinde onun sünnetinin dur dediği yerde durmak, onun sınırlarının dışına çıkmamaktır. Evet, Şeyh bunları beyan ederek faziletini, ilminin genişliğini ve seçkinliğini ortaya koymuştur. Yine bunlardan anlaşılacağı üzere, sapıkların davetçilerinden kim onun hakkında bunların zıddına bir şey naklederse, aklı ve niyeti bozuk demektir.

Onun eserlerine ve açıklamalarına vakıf olan kimse şunu görür: O, zirvelere tırmanmış ve olağanüstülükler ortaya koymuş birisidir. Onun üzerine çıkılamaz. Araştırma ve bilgiler ortaya koyma konusunda onun bıraktığı izlere yetişilemez. Onun düşmanları, fazileti konusunda ona husumet besleyenler, onunla çekişenler ve onu kötüleyenler hakkında mürekkep yalamış kimseler arasında darbimesel olan şu beyitler çok uygun düşmektedir:

Yiğide, onun yaptıklarını yapamadıkları için haset ettiler

Bu yüzden bu topluluk onun düşmanları ve hasımlarıdır

Tıpkı hasetlerinden ve kıskacılıklarından dolayı

En güzel yüzlü kumalarının yüzüne çirkin diyen kumalar gibi

Yine Şeyh (rahimehullâh), Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Şüphesiz sen dosdoğru bir yola iletiyorsun."** (Şûrâ, 52) buyruğu hakkında şunları söylemiştir: Allah (subhânehû ve teâlâ) Rasûl'ü (sallallâhu aleyhi ve sellem) insanlara önder kılmıştır. Ona Kur'an'ı indirdiği gibi Sünnet'i de indirmiştir ki Kur'an'a muvafık olsun ve onu açıklasın. Şu halde onun getirdiklerine muvafık olan ne varsa, dosdoğru yolun kapsamı içerisindedir. Onun getirdiklerine muhalif olan ne varsa, zararlı birer bidat ve dalalettir. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"Allah'ın yolu..."** (Şûrâ, 53) buyruğu ise, **"Allah'a götüren yol"** anlamına gelmektedir. Bu ayette Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şereflendirilmekte, aynı şekilde şeriatı da Allah'a izafe edilerek şereflendirilmektedir. Şu halde Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) **"De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin..."** (Ali İmran, 31) buyruğuna muhalefet ederek bidat olan bir görüş ortaya atan kimse ne kadar cahildir!

Yine Şeyh (*rahimehullâh*) kaleme aldığı "Kitâbu't Tevhîd" isimli eserde, içeri- sinde Rasûlulah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) itaati açıkladığı bir bap açmış, bu babı "Allah'ın haram kıldığını helal sayma ya da helal kıldığını haram sayma hususunda âlimlere ve yöneticilere itaat eden kimsenin, onları Allah'tan gayrı rabler edinmiş olacağı babı" diye isimlendirmiş ve buna Adiyy hadisini delil getirmiştir. O bunlar dışında da "Muhammed Allah'ın resulüdür" şهادetinin gerçekleştirilmesi konusunda birçok çalışma yapmıştır ki bunların bazılarını Şeyh Hüseyin b. Gannâm Târîh'inde beyan etmiştir.

Yine onun, fazilet ve basiret sahiplerine gizli kalmayacak derecede açık menkıbeleri ve saygınlığını bildiren haberleri vardır. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) bahşettiği lütuflar konusunda onu ayrıcalıklı kıldığı hususlardan biri de, din düşmanlarını ve kendisinin mümin kullarının hasımlarını ona sövmeye, iftira atmaya, onun hakkında gıybet etmeye yönlendirmesidir. Şâfiî (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Bana göre Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabına sövme belasının içine düşenlerin sövmesi sebebiyle, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) mutlaka amelleri kesildikten sonra onların sevabını arttırmaktadır." Evet, bu ümmetin, nebisinden sonra en faziletlieleri Ebû Bekir ve Ömer'dir. Buna rağmen onlar, bilindiği üzere, cahillerin ve beyinsizlerin hakaretlerine maruz kalarak imtihan olunmuşlardır.

Bizim Şeyh'ten naklettiklerimizin aynısını, mezheplerin görüşleriyle ilgili araştırmalar yapıp eserler kaleme alan kimseler de, gerek mücmel olarak gerekse ayrıntılı bir şekilde Ehli Sünnet ve'l Cemaat'ten nakletmişlerdir.

Örneğin Ebu'l Hasen El-Eş'arî şöyle demiştir: Hadis ashabının ve Sünnet ehlinin üzerinde bulundukları şeylerin bütünü; Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve onların Allah'tan alıp getirdiklerini, sika ravilerin Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet ettiklerini ikrar etmektir. Onlar bunlardan hiçbirini inkâr etmezler.

Yine onlar inanırlar ki Allah Teâlâ yegâne ilahtır, birdir, tektir, herkes kendisine muhtaçtır, kendisi kimseye muhtaç değildir, ne bir eş ne bir evlat edinmiştir. Muhammed O'nun kulu ve elçisidir. Cennet haktır, cehennem haktır. Kıyamet saati de şüphesiz gelecektir. Allah kabirlerdekilere diriltecektir. Yine Allah, "*Rahman Arş'a istiva etmiştir.*" (*Taha*, 5) buyurduğu üzere Arş'ının üzerindedir. "*Seni iki elimle yarattığıma secde etmekten ne alıkoydu?*" (*Sad*, 75) ve "*Hayır, O'nun iki eli de açıktır.*" (*Maide*, 64)

buyurduğu üzere keyfiyetsiz bir şekilde iki eli vardır. Yine O'nun keyfiyetsiz bir şekilde iki gözü vardır. Yine "*Rabbinin celal ve ikram sahibi yüzü baki kalacaktır.*" (Rahman, 27) buyurduğu üzere bir yüzü vardır. Mutezile'nin ve Hâricîler'in söylediği gibi, Allah'ın isimlerinin O'ndan ayrı olduğu söylenmez.

Yine Ehli Sünnet, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) "*Onu ilmi ile indirmiştir.*" (Nisa, 166) ve "*O'nun ilmi olmaksızın hiçbir dişi hamile kalamaz ve doğuramaz.*" (Fâtır, 11) buyurduğu üzere, O'nun bir ilme sahip olduğunu ikrar ederler. Aynı şekilde Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) duyma ve görme sıfatlarını da ispat ederler, Mutezile gibi nefyetmezler. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) "*Onlar görmediler mi ki, kendilerini yaratan Allah onlardan daha güçlüdür?*" (Fussilet, 15) buyurduğu üzere O'nun kuvvete sahip olduğunu söylerler. Yine derler ki: Yeryüzünde hayır ve şer adına ne oluyorsa, ancak Allah'ın dilemesiyle olmaktadır. Olaylar Allah'ın dilemesiyle meydana gelmektedir. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ), "*Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.*" (İnsan, 30) buyurmuştur. Aynı şekilde müslümanlar da sürekli "Allah'ın dilediği olur, dilemediği olmaz." demektedir.

Yine onlar derler ki: Hiç kimse, bir şeyi, Allah'ın onu yapmasından önce yapamaz. Hiç kimse Allah'ın ilminin sınırları dışına çıkamaz. Hiç kimse, Allah'ın kendisini yapmayacağını bildiği bir şeyi yapamaz.

Yine onlar şunları ikrar ederler: Allah'tan başka yaratıcı yoktur. Kulların fiillerini Allah yaratır. Kullar herhangi bir şey yaratmaya kadir değildirler. Allah müminleri kendisine itaat etmeye muvaffak kılmış; kâfirleri ise, onların kendisine isyan etmelerine izin vererek yardımsız bırakmıştır. Müminlere lütufta bulunmuş, onların durumunu düzeltmiş ve onları doğru yola iletmış; kâfirlere ise lütufta bulunmamış, onların durumunu düzeltmemiş ve onları doğru yola iletmemiştir. Eğer Allah onların durumunu düzeltseydi mutlaka salih kimseler olurlardı. Eğer onları doğru yola iletseydi mutlaka doğru yola girerlerdi. Allah (subhânehû ve teâlâ) kâfirlerin durumunu düzeltmeye ve onlar mümin oluncaya kadar onlara lütufta bulunmaya kadirdir. Fakat O, onların kâfir olmasını istedi. Nitekim bunu daha önceden bilmişti. Onları yardımsız bıraktı, saptırdı ve kalplerini mühürledi. Hayır ve şer Allah'ın kazası ve kaderiyedir.

Yine onlar, hayrıyla ve şerriyle, acısıyla ve tatlısıyla Allah'ın kazasına ve kaderine iman ederler. Kendileri için, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) buyurduğu üzere O'nun dilemesi olmaksızın ne bir faydaya ne bir zarara malik olmadıklarına inanırlar. İşlerini Allah'a havale ederler. Her zamanda ihtiyaçlarını Allah'a arz ederler. Her halde Allah'a muhtaç olduklarını bilirler.

Yine derler ki: Allah'ın kelamı yaratılmış değildir. Bu konuda Allah'ın kelamının yaratılmış olup olmaması hakkında bir şey söylememe ve Allah'ın kelamının lafzının yaratılmış olduğunu savunma konusuna gelince, onlar Allah'ın kelamının yaratılmış olup olmaması hakkında bir şey söylemeyen ya da Allah'ın kelamının lafzının yaratılmış olduğunu söyleyen kimseleri bîdatçi görürler. Kur'an'ın telaffuzu hakkında "yaratılmıştır" ya da "yaratılmış değildir" denmez.

Yine onlara göre Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kıyamet gününde, dolunay gecesi ayın görüldüğü gibi gözlerle görülecektir. Müminler O'nu görecek ama kâfirler göremeyecektir. Çünkü onlar Allah'tan perdeleneklerdir. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) "**Hayır, onlar o gün Rablerinden perdeleneklerdir.**" (*Mu- taffifin, 15*) buyurmuştur. Mûsa (as) Allah'tan (*subhânehû ve teâlâ*) kendisini dün- yada görmeyi istemiş, Allah da (*subhânehû ve teâlâ*) dağa tecelli edip onu paramparça etmiştir. Bununla, onun kendisini dünyada göremeyeceğini ama ahirette görebileceğini bildirmiştir.

Yine onlar, kible ehlinden hiç kimseyi, zina ve hırsızlık gibi işlediği büyük günahattan dolayı tekfir etmemişlerdir. Zira bu kimseler büyük günah işlemiş olsalar da, kalplerinde bulunan iman sebebiyle mümindirler. İman onlara göre; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine; hayrıyla ve şerriyle, acısıyla ve tatlısıyla kadere, kendilerini ıskalayan şeyin zaten kendilerine isabet etmeyecek olduğuna, kendilerine isabet eden şeyin de zaten kendilerini ıskalamayacak olduğuna inanmaktır. İslam ise, hadiste varid olduğu üzere, Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmektir. Onlara göre İslam ve iman farklı şeylerdir. Yine onlar Allah'ın kalpleri evirip çevirdiğini ikrar ederler.

Onlar Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şefaatinin, onun ümmetinden büyük günah işleyenler için olduğunu, ayrıca kabir azabını da ikrar ederler. İnanırlar ki, havz haktır. Allah'ın kulları sorguya çekmesi haktır. Allah'ın huzurunda durulması haktır. Yine onlar iman söz ve amel olduğunu, artacağını ve azalacağını ikrar ederler. Onun hakkında "yaratılmıştır" ya da

"yaratılmış değildir" demezler. Allah'ın isimlerinin Allah oluşunu söylerler. Büyük günah işleyenlerden herhangi birinin cehenneme gideceğine şahadet etmezler. Muvahhidlerden herhangi birinin de kesinlikle cennete gireceğine hükmetmezler. Ta ki Allah onları dilediği yere koyana kadar... Onlar şöyle derler: "Onların işi Allah'a kalmıştır. Onları dilerse azaba uğratar, dilerse bağışlar." Yine onlar, Rasûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) gelen rivayetlerde bildirildiği üzere, Allah'ın muvahhidlerden bir topluluğu cehennemden çıkaracağına inanırlar.

Din konusunda cedele ve tartışmaya girmeyi, kader meselesinde çekişmeyi, cedel ehlinin üzerinde münazara ettikleri konularda münazara etmeyi doğru görmezler. Şayet dinlerinde bir mesele hakkında ihtilafa düşerlerse; sahih rivayetlere, zincir Rasûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) ulaşana kadar sika ve adalet sahibi ravilerin birbirlerinden rivayet ettikleri hadislerde bulunana teslimiyet gösterirler. "Nasıl?" ve "Neden?" gibi sorular sormazlar. Çünkü bunlar bidattır. Yine onlar derler ki: Allah şerri emretmemiştir. Aksine onu yasaklamıştır. O ancak hayrı emretmiştir. Şerri irade etmiş olsa bile ondan razı olmaz.

Yine onlar, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) kendilerine Nebi'sine ashab olma ayrıcalığı verdiği Selef'in hukukunu tanırlar. Onların faziletlerini görür, büyük olsun küçük olsun onların arasında cereyan eden olaylar hakkında dillerini tutarlar. Önce Ebû Bekir'i, sonra Ömer'i, sonra Osman'ı, sonra da Ali'yi öne geçirirler. Allah onlardan razı olsun. Onların hidayete iletilmiş raşid halifeler olduklarını, peygamberlerinden sonra insanların en faziletli olduklarını ikrar ederler.

Rasûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) rivayet edilen *"Şüphesiz Allah dünya semasına iner de "Hiç bağışlanma isteyen yok mu?" buyurur."* gibi hadisleri tasdik ederler. Nitekim bu hadis, Rasûlullah'tan (sallallâhu aleyhi ve sellem) rivayet edilmiştir.

Onlar, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) *"Eğer bir meselede ihtilafa düşerseniz, onu Allah'a ve Resul'e götürün."* (Nisa, 59) buyurduğu üzere Kur'an ve Sünnet'e yapışırlar. Bu ümmetten gelip geçmiş din önderlerinin yoluna uyulmasını ve din konusunda Allah'ın izin vermediği bir şeyi bidat olarak ortaya atmamayı gerekli görürler. Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) *"Rabbin ve melekler saf saf geldiği zaman..."* (Fecr, 22) buyurduğu üzere Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) kıyamet günü geleceğini ikrar ederler. Yine Allah'ın (subhânehû ve teâlâ) *"Biz*

ona şah damarından daha yakınız." (Kaf, 16) buyurduğu üzere Allah'ın kullarına dilediği şekilde yaklaşabileceğini ikrar ederler. Salih olsun, günahkâr olsun, her imamın arkasında; bayram, cuma ve cemaat namazlarının kılınmasını gerekli görürler. Hem ikamet halinde hem de yolculukta mestler üzerine mesh etmeyi sünnet olarak kabul ederler.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'sini gönderdiği zamandan itibaren Deccal ile savaşılan topluluktan hiç kimse kalmayınca kadar müşriklerle cihad etmenin farz olduğuna inanırlar. Ayrıca müslümanların yöneticilerinin düzelmesi için onlara dua edilmesini gerekli görürler. Onlara kılıç çekip isyan etmezler. Fitne zamanında savaşmazlar. Deccal'in çıkacağını ve Meryem oğlu İsa'nın (as) onu öldüreceğini tasdik ederler. Münker ve Nekîr'e, Mirac'a, uykuda görülen rüyaya iman ederler. Müslümanlardan ölmüş olanlara vefatlarından sonra edilen duanın ve onlar adına verilen sadakanın onlara ulaşacağına inanırlar. Dünyada sihirbazların var olduğunu, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) *"Onlar "Biz ancak bir fitneyiz, sakın kâfir olma" demedikçe hiç kimseye (sihir) öğretmiyorlardı."* (Bakara, 102) buyurduğu üzere sihirbazın kâfir olduğunu ve sihrin dünyada mevcut olduğunu tasdik ederler.

Yine onlar, tam anlamıyla mümin olsun ya da günahkâr olsun, kible ehlinden ölen her kimse için cenaze namazının kılınmasını gerekli görürler. Cennet ve cehennem hâlihazırda yaratılmış olduklarını, ölen kimsenin eceliyle öldüğünü, öldürülen kimsenin de aynı şekilde eceliyle öldürüldüğünü, rızıkların Allah tarafından geldiğini, helal olsun haram olsun Allah'ın bu rızıklarla mahlûkatı rızıklandığını; şeytanın insana vesvese verdiğini, onu şüpheyi sürüklediğini ve hataya düşürdüğünü; Allah'ın, üzerlerinde görülebilen bazı alametlerle salih kimseleri ayrıcalıklı kılabilceğini, Sünnet'in ayetleri nesh edemeyeceğini, çocukların durumunun Allah'a kaldığını, dilerse onlara azap edeceğini, dilerse istediği şeyi yapacağını, Allah'ın kulların yapacakları şeyleri bildiğini ve bunların olacağını yazdığını, işlerin tamamının Allah'ın elinde olduğunu ikrar ederler.

Yine onlar, Allah'ın hükmüne sabretmeyi, Allah'ın emrettiğini yapıp yasakladığından uzak durmayı, amellerde ihlaslı olmayı, müslümanlara nasihat etmeyi gerekli görürler. Allah'a ibadet eden kimseler arasında Allah'a ibadet etmeyi, müslümanların yöneticilerine nasihat etmeyi; büyük günahlardan, zinadan, yalan sözden, masiyetlerden, övünmeden, kibirden,

insanları küçük görmekten ve kendini beğenmişlikten uzak durmayı din bilirler. Bidate çağıran her kimseden uzak durmayı, Kur'an okumakla ve hadis yazmakla meşgul olmayı, fıkıh meseleleriyle ilgilenmeyi; bununla beraber mütevazı ve alçak gönüllü olmayı, güzel bir şekilde yiyip içmeyi gerekli görürler.

İşte bunların hepsi onların emrettikleri, kendisiyle amel ettikleri ve gerekli gördükleri hususlardır. Biz de, onların sözlerinden naklettiğimiz her şeyi savunuyor ve onları mezhep ediniyoruz. İmam Eş'arî'nin sözleri burada sona erdi.

Bu çalışmanın bir kısmını şeyhimiz Abdullatif "Et-Te'sîs" isimli eserde zikretmiştir. Ben de onun zikrettiklerini gizlendiği yerden meydana çıkarmak istedim. Ta ki Şeyh Muhammed b. Abdulvehhab'in hakikatte ne üzere olduğu insanlara iyice belli olsun ve böylece insanların bu konudaki vehimleri ve kafa karışıklıkları ortadan kalsın. Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir. Allah'ın salâtı, peygamberlerin en şerefli olan Muhammed'in, O'nun âlinin ve ashâbının tamamının üzerine olsun.

Yine onun (*rahimehullâh*) şöyle bir mektubu vardır:

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

İshak b. Abdurrahman'dan, sevgili ve değerli dostum Abdullah b. Ahmed'e... Allah onu çokça övülmüş olan yola iletsin. Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi ve bundan başka lütufları üzerinize olsun. Bu mektubun yazılmasının sebebi, sana nasihat etmek istememiz ve sana karşı hüsnüzan besliyor olmamızdır. Yürekten inanıyorum ki hak senin kaybettiğin malındır. Bundan sonra sana tavsiyem, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmen, çözmekte zorlandığın problemlerle karşılaştığın zaman bunu kendine ilke edinmendir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, Resul'e itaat edin, sizden olan emir sahiplerine de... Eğer bir meselede ihtilafa düşerseniz (Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsanız) onu Allah'a ve Resulü'ne götürün. Bu daha hayırlı ve sonuç bakımından daha güzeldir." (Nisa, 59)

✈ Müfessirler Allah'a götürmenin anlamının O'nun kitabına götürmek olduğunu, Resûl'e götürmenin anlamının ise onun sünnetine götürmek olduğunu söylemişlerdir.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyruğunda kendisinden başkasına itaat etmeyi yasaklamıştır:

"Eğer sen yeryüzüdekilerin çoğunluğuna uyacak olursan, seni Allah'ın yolundan saptırırlar. Onlar zanna tabi olmaktan başka bir şey yapmıyorlar ve onlar ancak atıyorlar." (En'am, 116)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) Nebi'sini dahi insanların çoğunluğuna uymaktan sakındırmışsa, günümüzdeki insanlar hakkında ne düşünülür? Nitekim doğru sözlü olan ve doğrulanan Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "İslam garip olarak başladı. Yine başladığı gibi garip

bir hale dönecektir.” buyurmuştur. Hangi gariplik bundan daha ileri olabilir?

Tuhfe müellifi (rahimehullâh) şöyle demiştir: Müminler; Allah'ın nebileri, re- sulleri ve salih kulları hakkında orta yolludurlar. Hristiyanların aşırıya gittikleri gibi onlar hakkında aşırıya gitmemişlerdir. Hristiyanlar; *bilginlerini, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesih'i Allah'ın dışında rabler edinmişlerdir. Hâlbuki onlar ancak tek bir ilaha ibadet etmekle emrolunmuşlardı. O'ndan başka ilah yoktur. Onların ortak koşmalarından münezzehtir. (Tevbe, 31)* Yine müminler, Yahudilerin yaptığı gibi onlar konusunda tefrite de düşmemişlerdir. *Yahudiler, peygamberleri ve insanlardan adaleti emredenleri haksız yere öldürüyorlardı. (Ali İmran, 21)* Aksine onlar Rasûlullah'a (sallallâhu aleyhi ve sellem) iman etmiş, onu desteklemiş, ona yardım etmiş, onun beraberinde indirilen Nur'a tabi olmuşlardır. (A'raf, 157) Peygamberleri rab edinmemişlerdir. Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmaktadır:

“Hiçbir insanın, Allah'ın kendisine Kitap, hikmet ve peygamberlik verme- sinden sonra kalkıp insanlara: “Allah'ı bırakıp bana kul olun!” demesi mümkün değildir. Bilakis (şöyle demesi gerekir): “Okutmakta ve öğretmekte olduğunuz Kitap uyarınca Rabbe hâlis kullar olunuz.” Ve size: Melekleri ve peygamberleri rabler edinin, diye de emretmez. Siz müslüman olduktan sonra hiç size kâfirliği emreder mi?” (Ali İmran, 79-80)

İsa (as) da şöyle demiştir:

“Ben onlara, ancak bana emrettiğini söyledim: “Benim de Rabbim, sizin de Rabbiniz olan Allah'a kulluk edin” dedim. İçlerinde bulunduğum müddetçe onlar üzerine kontrolcü idim.” (Maide, 117)

Nebi de (sallallâhu aleyhi ve sellem) tevhidi gerçekleştiriyor ve onu ümmetine öğretiyordu. Öyle ki bir adam kendisine “Allah ve sen dilediğin takdirde” dediği zaman ona “Beni Allah'a denk mi kıldın? Aksine, sadece Allah dilediği takdirde...” şeklinde cevap vermiştir. Yine O “Allah da diledi, Muhammed de diledi, demeyiniz. Fakat, Allah diledi, sonra da Muhammed diledi, deyiniz.” buyurmuştur. Allah'tan başkası adına yemin etmeyi yasaklamış, “Kim yemin edecekse Allah adına yemin etsin ya da sussun” buyurmuştur. Aynı şekilde “Kim Allah'tan başkası adına yemin ederse, şirk koşmuş olur.”, “Beni, Hristiyanların Meryem'in oğlunu övdükleri gibi övmeyin. Ben ancak bir kulum. (Benim için) Allah'ın kulu ve resulü deyin.”

buyurmuştur. Bu sebeple âlimler, hiç kimsenin, Ka'be gibi yaratılmış varlıklar adına yemin etmesinin caiz olmadığı üzerinde ittifak etmişlerdir.

Yine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabirlerin mescit edinilmesini yasaklamış, ölüm döşeğindeyken "Allah Yahudilere ve Hristiyanlara lanet etsin. Onlar peygamberlerinin kabirlerini mescit edindiler." buyurmuş, onların yaptıklarından sakındırmıştır. Aişe de (radiyallâhu anha) "Eğer Onun bu sözü olmasaydı mutlaka kabri açık bir alanda olurdu. Fakat kabrinin mescit edinilmesinden korkuldu." demiştir. Yine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem), vefat etmeden beş gün önce "Şüphesiz sizden öncekiler kabirleri mescit edinirlerdi. Dikkat edin, siz sakın kabirleri mescit edinmeyin! Ben sizi bundan yasaklıyorum." buyurmuştur. Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Kabrimi bayram yerine çevirmeyiniz. Bana salat ediniz. Zira sizin salatınız bana ulaşır." Bu sebeple âlimler, kabirlerin üzerine mescit inşa etmenin caiz olmadığı ve kabirlerin yanında namaz kılmanın da Şeriat'a uygun olmadığı üzerinde ittifak etmişler, kabirlerin yanında kılınan namazın batıl olduğunu söylemişlerdir. Tuhfe müellifinin sözleri burada sona erdi.

Doğru sözlü olan ve doğrulanmış Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) sözünü biliyorsun. Artık başkasının sözü, senin için Peygamberinin sözünden daha değerli olamaz. Allah (subhânehû ve teâlâ) kıyamet gününde "Neden Peygamberimi övmekte aşırıya gittin, neden onu koyduğum makamın üzerine çıkarttın?" dediği zaman bahanen ne olacak? "Şiirlerde onun sözünün hilafına olan şeyler gördüm ve onlara tabi oldum." mu diyeceksin? Yoksa "Peygamberinin sözü bana ulaşmamıştı." mı diyeceksin? Bu soruya vereceğin cevabı hazırlayadur. Ömer (radiyallâhu anh) bir hutbesinde şöyle demiştir: "Rasûl'den, onu gönderenden, onun getirdiklerinden ve söylemiş olduklarından mutlaka sorguya çekileceksiniz." Ayrıca bazı eserlerde şu varid olmuştur: "İki söz vardır ki, öncekiler de sonrakiler de onlardan sorguya çekileceklerdir: "Neye ibadet ediyordunuz?" "Peygamberlere ne cevap verdiniz?"

İnsanlardan sadır olan herhangi bir fiilin ya da sözün doğruluğu ya da yanlışlığı hususunda dosdoğru ve adil bir terazi sana yeter. O da Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) "Kim dinimize uygun olmayan bir amel islerse, o reddedilir." buyruğudur. Bu hadis, dinin asıllarından biridir. Kim bu hadisin içerdiği mana üzerinde düşünürse, asıllarını ve üzerine oturtulduğu temellerini anlamaya çalışırsa; Allah ve Rasûlü'nün meşru kılmadığı birçok ibadetten (!) uzaklaşır. Onun dinine uygun olmayan her amel,

sahibinin yüzüne çarpılacağına ve Allah tarafından kabul edilmeyeceğine göre, benim bu bidatlara karşı çıkmakta kafama göre davranmadığımı anlamış olman gerekir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu bidatlerin ortaya çıkacağını bildirmiş ve şöyle buyurmuştur: *“Nesillerin en hayırlısı benim içerisinde bulunduğum nesildir, sonra onlardan sonra gelenlerdir, sonra onlardan sonra gelenlerdir. Onlardan sonra kendilerine emredilmeyenleri yapan bazı topluluklar gelir.”* Sen zannediyor musun ki bu topluluklar daha önce gelip geçtiler ve günümüzde onların düştükleri şey içine düşme gibi bir tehlike yoktur? Ya da zannediyor musun ki, doğru sözlü olan ve doğrulanmış Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) haber verdiği şey gerçekleşmeyecektir? Bu bidatlerden ancak, Kur'an ve Sünnet'e iletilmiş olan, güzel ve süslü gördüğü şeyler konusunda bu ikisini ölçü kabul eden kimse selamette olabilir.

Âlimlerden de bazı hataların sadır olması mümkündür. Onlar hatadan korunmuş değillerdir. Kim Kitab'a ve Sünnet'e bakmadan onlara (görüşleri konusunda) hüsnüzan beslerse helak olur. Günümüzdeki, kabirler üzerinde kandil yakma uygulamasına bir bak! Bu uygulama her tarafa iyice yayılmış, bu iş için özel vakıflar kurulmuştur. Bazı âlimler de bunu güzel görmüş ve bu konuda bazı şeyler yazmışlardır. Kabirlerin kireçlenmesi de bidatlerdendir. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabirleri kireçleyen kimse-leri, kabirleri (meşru olmayan şekilde) ziyaret eden kadınları, kabirlerin üzerine mescit inşa edenleri ve kandil yakanları lanetlemiştir. Evet, bu hadisler, bu kimselerin lanetlenmesini gerektirmektedir. Şimdi sen zannediyor musun ki bu fiillerin caiz olduğu üzerine icmaya varılsa, bu icmaya itibar edilir? Hayır, vallahi bu, fetret döneminde yaşayan insanların, kabirlere ibadet etmenin caiz olduğu üzerinde icma etmelerine benzer.

Söylediklerimizi, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şu buyruğu desteklemektedir: *“Sizden öncekilerin yolunu karış karış takip edeceksiniz.”* Başka tariklerde şu ilave de vardır: *“Öyle ki onların arasında anasıyla açıktan zina eden biri bulunsa, sizin aranızda da bunu yapan biri bulunacak.”* Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) daha önce geçen *“Şüphesiz sizden öncekiler, kabirleri mescit edinirlerdi.”* buyruğunda da bu manaya işaret vardır.

Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), İsrailoğulları'nın âlimlerinin ilmi gizlediklerini, aynı şekilde bu ümmette de ilmin gizleneceğini haber vermiştir. Eğer âlimlerin bir meselede bir görüşü savunmaları delil olsaydı, Me'mun ve onun beraberinde bulunan ve kendilerinden başka

kimsede bulunmayan ilme sahip olan âlimlerin isabet etmiş olmaları gerekirdi. Çünkü onlar birçok konuda kitaplar kaleme almışlar ve insanları kendi görüşlerine davet etmişlerdir. Buna rağmen onlar hak üzere değillerdi. Ancak İmam Ahmed ve Ehli Sünnet'ten olan bir kaç korkmuş ve baskı altına alınmış kimse hak üzereydi. Şimdi sen zannediyor musun ki bu konuda Sevâd-ı A'zam (Büyük Karaltı) insanların çoğunluğudur? Hayır, vallahi Sevâd-ı A'zam; İmam Ahmed, Muhammed b. Nasr El- Huzâî ve onlara uyanlardır!

Eğer onların zamanında biri tutup da Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Sevâd-ı A'zam'a yapışınız." buyruğunun zahirini delil alacak olsaydı, şüphesiz helak olurdu. Zira Sevâd-ı A'zam, az olsalar bile hakka tabi olanlardır. Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimden hak üzere olan muzaffer bir taife daima bulunacaktır. Onları yalnız bırakanlar ve onlara muhalefet edenler onlara zarar veremeyecektir. Bu durum, kıyamet gününe kadar devam edecektir." Fudayl b. İyaz da (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Helak olanların çokluğu sebebiyle batıla aldanma. Doğru yola girenlerin azlığı sebebiyle de haktan uzak durma."

Allah sana selamet versin. Bu meseleyi iyice anladığın zaman; insanların, yaratılmışları vesile ederek Allah'tan bir şeyler isteme, bir yaratılmışın yüzü suyu hürmetine Allah'tan bir şey talep etme konusundaki sözlerinin doğru mu yanlış mı olduğunu da anlarsın. Ben sana, bu konuda itikat ettiğimiz şey olarak, bir kimseyi bu fiili yapması sebebiyle tekfir etmediğimizi, ancak bunun Selef'in sakındırdığı çirkin bir bidat olduğunu söylediğimizi zikretmiştim. İmam Malik (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Bu ümmetin başı ne ile ıslah olmuşsa, sonu da ancak onunla ıslah olur." Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Sana şüphe veren şeyi bırak, sana şüphe vermeyen şeye bak." şeklinde buyurmuştur. Bu fiil şirk olmasa da, şirke götüren bir vesiledir. Kişinin kalbinde yer eden şeylerin mutlaka sağlam ve güvenilir olması gerekir.

Şimdi geriye bir mesele kaldı ki bu mesele hakkında karşıt görüşte olan kimsenin ileri sürebileceği herhangi bir hüccet yoktur. O da, bazı durumlarda, rağbet (umma) ve rahbet (korkma) içeren bir şekilde, nida "yâ'sı kullanarak ("ey!" diye seslenerek) Allah'tan başkasına hitap etmektir. İşte bu, Allah'tan başkasına yöneltilmesi şirk olan duadır. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Dua ibadetin özüdür." buyurmuştur. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) da şöyle buyurmuştur:

"Gerçek dua O'na yöneltilir." (Ra'd, 14),

"Öyleyse Allah ile beraber başka bir ilaha dua etme. Sonra azaba uğratılanlardan olursun." (Şuarâ, 213),

"Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin, size karşılık vereyim. Şüphesiz Bana ibadet etmeyi gururlarına yediremeyenler cehenneme aşağılanmış bir şekilde gireceklerdir." (Mü'min, 60)

Yine zikrettiğimiz hususları barındıran nidanın, şüphe götürmez bir biçimde duanın ta kendisi olduğuna, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) şu buyrukları delildir:

"Eyyub'u da an. Hani o Rabbine "Başıma bu dert geldi, Sense merhametlilerin en merhametlisisin" diye nida etmişti. Biz de onun duasını kabul etmiş ve onda bulunan derdi kaldırmıştık." (Enbiya, 83-84),

"İşte Zekeriyya orada Rabbine dua etti." (Ali İmran, 38),

"Bu Rabbinin Zekeriyya kuluna olan rahmetini anmadır. Hani o gizli bir sesle Rabbine nida etmişti. Demişti ki: Rabbim! Şüphesiz kemiklerim gevşedi. Saçım sakalım ağardı. Sana yaptığım dualarda da hiç mahrum olmadım." (Meryem, 2-4)

Görüldüğü gibi Allah (*subhânehû ve teâlâ*), daha önce zikri geçen nidayı, bu ayetlerde dua olarak isimlendirmiştir. Duanın ise Allah'tan başkasına yöneltilmesi yasaklanmıştır. Çünkü dua bir ibadettir. Hiç kimse bu hakikatten kaçamaz. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Kim, hakkında hiçbir delili olmadığı halde Allah ile birlikte başka bir ilâha dua ederse, onun hesabı ancak Rabbi katındadır. Şüphesiz kâfirler asla kurtuluşa eremezler." (Mü'minun, 117)

Umma ve korkma içermeyen, mücerred nida ise üzerinde tartışılacak bir konu değildir. Ne var ki şüphe ehli, bu şüpheyi ileri sürmekte, bununla hataya düşmekte, Zekeriyya'nın (as) nidasının da Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Ona Tûr'un sağ tarafından nida ettik ve onu gizlice konuşmak için kendimize yaklaştırdık." (Meryem, 52)** buyruğundaki Mûsa'ya (as) hitabındaki manada olduğunu iddia etmektedir. Kim **"Benim Rasûlullah'a nida etmem ve "Ya Rasûlallâh!" demem, umma ve korkma içermemektedir, bu sözümün hükmü tıpkı "Ey falan, gel!" ya da "Ey filan, dışarı çık!" sözlerimin**

hükmü gibidir." derse, yalan söylemiş olur. Yok, kişi umma ve korkma içeren bir nidada bulunduğunu itiraf ederse, bu takdirde onun yaptığı duanın ta kendisidir. Umma ve korkma içeren duayı Allah'tan başkasına yöneltmek ise kesin olarak yasaklanmıştır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Yine deselerdi ki: Allah bize yeter. Allah bize lütfundan verecektir. Resulü de verecektir. Biz yalnız Allah'ı umarız." (Tevbe, 59),

"Kim Allah'a ve Resulü'ne itaat ederse, Allah'tan korkar ve sakınırsa..." (Nur, 52)

Görüldüğü gibi Allah (*subhânehû ve teâlâ*), Rasûl'e itaat edilmesini emretmiş, ondan korkulmasını ve sakınılmasını emretmemiştir. Yeterli gelmeyi ve umulmayı kendisi için zikretmiş, Rasûl için zikretmemiştir. Çünkü bunlar ibadet çeşitlerindendir. Bunların Allah'tan başkasına yöneltilmesi şirktir. Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) vermeyi Rasûl'e nispet etmiştir, çünkü Rasûl buna kadirdir. Ayrıca O (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ve yalnız Rabbine râğbet et." (İnşirah, 8),

"Allah sana bir zarar dokunduracak olsa, onu O'ndan başkası kaldıramaz. Senin için bir hayır dilese, O'nun lütfunu kimse geri çeviremez." (Yunus, 107)

Görüldüğü gibi Allah (*subhânehû ve teâlâ*) sıkıntıyı gidermeyi her bir varlıktan cinsi nefyeden لئلا ile nefyetmiş, istisna ile de bunu kendisi için ispat etmiştir. Bu bir şeyi nefyetmenin en belîğ şekillerindendir. **"Allah'tan başka ilah yoktur." (Saffat, 35)** buyruğunda da bu şekilde bir nefiy kullanılmıştır. Zira Allah (*subhânehû ve teâlâ*) burada ilahların tamamını olumsuzlaştırmış; ilahlığı başkaları için değil, sadece kendisi için ispat etmiştir. Böylece yaratılmışların tamamından ilahlık nefyedilmiştir.

Şu halde sen, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) **"Şüphesiz benden yardım istenmez (istiğâsede bulunulmaz), ancak Allah'tan yardım istenir."** buyruğu ile Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Kendi tarafından olan, düşmanına karşı ondan yardım istedi (istiğâsede bulundu)." (Kasas, 15)** buyruğu arasındaki farkı bildiğin gibi, iki nidâ arasındaki farkı da bilmelisin. Basiretsiz kimse, burada Kur'an'ın Sünnet'le çeliştiğini zanneder. Senedi Sahabe'ye kadar ulaşan rivayetleri barındıran Sa'lebî Tefsiri, Beğavî Tefsiri ve İbni Cerîr

et-Taberî'nin tefsiri gibi tefsirlere bakan kimse ise, Kur'an'da anlatılmak istenenleri anlar.

İbni Ebi'd Dünyâ'nın senediyle rivayet ettiği şu olay, zikrettiğimiz hususları daha da anlaşılır kılacaktır: Ebû Talha bir gün evinden dışarı çıktı. Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), ona gelen bir malın bir kısmını isteme niyetindeydi. Rasûlullah'ı hutbe irad eder bir halde buldu. Şöyle diyordu: “Kim (insanlardan) müstağni davranırsa Allah onu zengin kılar. Kim iffetli olmaya çalışırsa Allah onu iffetli kılar.” Bunun üzerine Ebû Talha çıkarabildiği en yüksek sesiyle “Senden de mi (müstağni davranırsa) ey Allah'ın Rasûlü?” diye bağırdı. Rasûlullah da (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) “Benden de” buyurdu. Bunun üzerine Ebû Talha geri döndü ve ondan bir şey istemedi. Ebû Talha şöyle demiştir: “Aradan fazla bir süre geçmeden Medîne'nin en zengini oldum.”

Evet, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) güç yetirebildiği konularda dahi durum bu şekildedir. Çünkü Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), dinin temellerini sağlamlaştırmak ve yalnızca Âlemlerin Rabbi'nin kadir olduğu şeyleri yaratılmışlardan istemeye götüren yolları kapatmak için gönderilmiştir.

Allah'tan ümidimiz odur ki, göğüslerimizi İslam'a açsın. Bizi Rabbinin zikrinden yüz çeviren, arzularının peşinden giden ve işi gücü aşırılık olan kimselerden eylemesin. Dualara icabet edildiği vakitlerde, Rabbinden, sana hakkı hak olarak gösterip seni ona tabi olmakla rızıklandırmasını, batılı batıl olarak gösterip seni ondan kaçınmakla rızıklandırmasını, doğru yoldan sapmamak için hak ve batılı sana karışık göstermemesini niyaz et. Vesselam. Allah'ın salâtı ve selâmı Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Şeyh İshak b. Abdurrahman b. Hasan'a, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrindeki hayatının keyfiyeti, onun kabrindeki hayatının şehidlerin hayatı gibi mi olduğu, yoksa Allah katında daha yüksek bir mertebede mi olduğu soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Tevfik Allah'tandır. Hafız, hüccet, Şemsuddîn İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kabrinde diri olduğuna dair herhangi bir sahih hadis varid olmamıştır. Fakat kesin olarak söyleyebiliriz ki; peygamberler, özellikle de onların sonuncusu ve en faziletlisi olan Muhammed (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), şehidlerden daha yüksek bir mertebedirler. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şehidlerden bahsederken onların *diri olduklarını ve Rablerinin katında rızıklandırıldıklarını* haber vermiştir. Peygamberler buna daha layıktır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Sakin Allah yolunda öldürülenleri ölümler zannetme! Hayır, onlar diridirler ve Rableri katında rızıklandırılmaktadırlar." (Ali İmran, 169)

Bununla beraber şehidler, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) **"Her nefis ölümü tadacaktır."** (Ali İmran, 185) ve **"Şüphesiz sen de öleceksin, onlar da ölecekler."** (Zümer, 30) buyruklarının kapsamına dâhildirler.

Görüldüğü gibi Allah (*subhânehû ve teâlâ*), ayetinin kapsamına girmeleri açısından şehidler için, tıpkı peygamber için var olduğu gibi, bir ölümün var olduğunu bildirmiştir. Bu da bizim de şahit olduğumuz ölümdür. Ayrıca Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onların ölü olmadıklarını da bildirmiştir. Şu halde var olduğu söylenen ölüm ile olumsuzlanan ölüm birbirinden farklıdır. Var olduğu söylenen ölüm, ruhun cesedi terk etmesidir. Nitekim buna şahit olunmakta ve bu hissedilmektedir. Olumsuzlanan ölüm ise, hayatın hem ruhta hem de bedende bulunmamasıdır. Beydâvî, Allah Teâlâ'nın **"Hayır, onlar diridirler."** buyruğu hakkında şöyle demiştir: "Bu ayette, onların hayatlarının beden ile olmadığına, aynı şekilde herhangi bir canlının algılayabileceği bir hayat yaşamadıklarına, onların hayatının akılla idrak edilemeyeceğine ve ancak vahiyle bilinebileceğine dikkat çekilmektedir." İbnu'l Kayyım'ın sözleri burada sona erdi.

Şeyh Abdullah b. Abdurrahman Ebû Butayn (*rahimehullâh*), El-İrâkî'ye verdiği cevapta şöyle demiştir: Ebû Davud'un Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet ettiği, **"Bana selam veren hiçbir müslüman kimse yoktur ki, Allah (bu sebeple) onun selamına karşılık vermem için ruhumu iade etmesin."**

hadisi, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), kabrinde tıpkı yeryüzünde yaşadığı hayat gibi bir hayat yaşadığını savunan kimsenin iddiasının batıllığını ortaya koymaktadır. Bu hadis göstermektedir ki, onun ruh-u şerîfi bedeninde değildir. Onun ruhu, yücelerin yücesindedir. Hakikatini yalnızca Allah'ın bileceği, duyularla ve akıllarla kavranılması mümkün olmayan bir şekilde cesediyle bağlantı kurar.

Bu durum, ondan rivayet edilen bir hadiste bildirildiği üzere, sadece ona mahsus değildir. O şöyle buyurmuştur: *"Bir müslüman kimse, dünyadayken tanıdığı bir kardeşinin kabrine uğrar da ona selam verirse, Allah mutlaka ona, selamını alması için ruhunu iade eder."* Yine Sahih-i Müslim'de rivayet edilen bir hadiste o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: *"Şüphesiz şehidlerin ruhları yeşil kuşların kursaklarındadır. Cennet bahçelerinde diledikleri yerlerde gezerler. Sonra Arş'ın altına asılmış olan kandillere girerler..."* Yine Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şehidlerin berzah âleminde **diri olduklarını ve Rableri katında rızıklandırıldıklarını** bildirmiştir.

Ebû Bekir Sıddık da (*radiyallâhu anh*) (Nebi'ye) şöyle demiştir: "Senin için takdir edilen ilk ölümü görmüş bulunuyorsun. Allah senin için iki ölümü bir araya getirmeyecektir." Ayrıca sûra üfürüldüğü zaman hiç kimsenin hayatta kalmayacağına dair kesin delil ortaya konmuştur. Eğer durum onların dediği gibi olsaydı, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) onun için iki ölümü bir araya getirmiş olurdu. (Onu iki kere öldürmüş oldurdu.)

Yine Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) *"Cuma günleri bana çok çok salât ediniz. Zira sizin salâtınız bana arz edilir."* buyurduğu zaman insanlar, "Sen çürümüş olduğun halde nasıl salâtımız sana arz edilir?" demişlerdi de Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onlara *"Şüphesiz Allah yeryüzüne peygamberlerin cesetlerini yemesini haram kılmıştır."* şeklinde cevap vermiş, "Ben kabrimde şu andaki hayatım gibi bir hayata sahip olacağım." dememişti. Allah'ın salâtı ve selâmı onun üzerine olsun. Ebû Butayn'ın (*rahimehullâh*) sözleri burada sona erdi.

Yine o (Ebû Butayn) şöyle demiştir: (Peygamberlerin ve şehidlerin) ölü olmalarının; onların bizim tarafımızdan görülmemelerinden başka bir manasının olmadığını söyleyen kimselerin söylediklerini gerektiren şey; meleklerin de bizim tarafımızdan görülmemeleri sebebiyle ölü olduklarının söylenmesinin caiz olmasıdır. Ebû Butayn'ın sözleri burada sona erdi.

Yine İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Kabirlere selam vermeye ve onlara seslenmeye gelince, bunlar kabirdekilerin ruhlarının cennette olmadığına, ancak kabrin içerisinde bulunduğuna delalet etmez. İşte ruhu yüceler yücesinde ve Refik-i A'lâ ile beraber olan âdemoğlunun seyyidi! Ona kabrinin yanında selam verilmekte, O da kendisine selam veren kimsenin selamını almaktadır. İbni Ömer de (*radiyallâhu anh*) şehidler ruhlarının cennette olduklarına muvafakat etmesine rağmen, tıpkı diğer kimselerin kabirlerinin yanında selam verdiği gibi onların kabirlerinin yanında da onlara selam veriyordu. Nitekim Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onlara selam vermemiz gerektiğini bize öğretmiştir. Aynı şekilde Sahabe de (*radiyallahu anhum*) Uhud şehidlerine selam veriyorlardı. Hâlbuki daha önce geçtiği üzere onların ruhlarının cennette olduğu ve orada istedikleri yerlerde gezdikleri bildirilmişti. Ruhların Mele-i A'la'da bulunduklarını, cennette istedikleri yerlerde gezdiklerini, bununla beraber kabirlerinin yanında kendilerine selam veren kimsenin selamını duyduklarını ve o kimsenin selamına karşılık verecek kadar yaklaştıklarını anlamakta zorlanma! Zira ruhun apayrı bir özelliği vardır. Beden gibi değildir.

İşte Cibrîl (as)! Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onu altı yüz kanadı olduğu halde gördü. Bu kanatlardan ikisi doğu ile batı arasını kapatıyordu. Buna rağmen o, bir seferinde Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) yanına gelmiş, dizlerini onun dizlerine dayamış, ellerini de onun uyluklarının üzerine koymuştu. Şimdi ben senin, Cibrîl'in o esnada asıl yeri olan göklerin üzerindeki Mele-i A'lâ'da bulunduğunu, bununla beraber Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu kadar yaklaştığını anlayacak kapasitede olduğunu zannetmiyorum. Zira bunları tasdik etmek, bunları tasdik etmek için yaratılan ve bunları bilmeye ehil kılınan kalplerin işidir. Bunları anlamakta zorlanan kimse, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) göklerin üstünde ve Arş'ının üzerinde olduğu halde her gece dünya semasına indiğine iman etmekte daha çok zorlanır. Şeyh Şemsuddîn'in (İbnu'l Kayyım) sözleri burada sona erdi. Allah ona rahmet etsin ve onu bağışlasın.

Şeyh Hamd b. Nâsır b. Ma'mer (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hayatı meselesine gelince, bizim bu konudaki itikadımız, ümmetin selefının ve imamlarının itikadıdır. Onlar bizim örneklerimizdir. Onların itikadı da şudur: Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ruhu kabzedilmiş, bedeni defnedilmiş ve dünyadaki hayatı sona ermiştir. Nitekim Ebû Bekir (*radiyallâhu anh*) onu (vefatından sonra) öptüğü zaman

“Sen diriyken de ölüyken de güzelsin.” demiştir. Berzah hayatına gelince, Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) berzah hayatında diridir. Aynı şekilde şehidler de berzah hayatında diridirler. Eğer Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) dünya hayatındaki gibi bir hayat yaşıyor olsaydı, şüphesiz Sahabe (radiyallahu anhum) aralarında meydana gelen anlaşmazlıkları ona götürürlerdi ve (yağmur duasına çıktıkları zaman) Abbas'ın (radiyallâhu anh) duasıyla tevessülde bulunmaya meyletmezlerdi. Şeyh HHam b. Nâsır'ın sözleri burada sona erdi. Cevap da böylece tamamlanmış oldu. Allah'ın salâtı Muhammed'in üzerine olsun.

Yine Şeyh İshak b. Abdurrahman b. Hasan'a (*rahimehumullah*), Nebi 'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Mûsa'yı (as) kabrinde namaz kılıyor bir halde gördüğüne, Beyt'i tavaf ediyor bir halde gördüğüne, semada olduğu halde gördüğüne, aynı şekilde diğer peygamberleri de gördüğüne dair varid olan hadisler hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Bu ve benzeri hadisler, geldikleri gibi kabul edilir ve geldikleri gibi inanılırlar. Zira bu konuları kavramaya akıllar güç yetiremez. Bu konuları akılla kavramaya çalışan kimse helak olan kimselerle birlikte helak olur. Malik b. Enes (*rahimehullâh*), bir adam kendisine istivâ hakkında sorduğunda öfkelenmiş, "İstiva bilinen bir şeydir, keyfiyeti ise meçhuldür." şeklinde cevap vermiş, sonra söyleyeceklerinin devamını söylemiş, sonra da "Ben seni ancak kötü bir adam olarak görüyorum." deyip adamın yanından çıkarılmasını emretmiştir. İşte Selef'in âdeti budur.

Zikri geçen konularda varid olan bu hadisler hakkında zındığın biri derinlere dalmış, bu hadislerin üzerine bina ettiği bir eser kaleme almıştır. Bu kitapta Kur'an'da mutlak manada kullanılan bu hayatı yaşayan kimseye seslenilmesinin caiz olduğunu savunmuş ve bu konuda cidale girişmiştir. Çünkü bu cahile göre hissî hayat ile berzah hayatı arasında fark yoktur. Çünkü bu kimsenin, Mûsa'nın (as) namaz kılması ve şehidlerin rızıklandırılması konusunda kafası karışmıştır. O, berzah ehline kendisiyle lezzetlenecekleri ahiret nimetlerinin verildiği, hem de onlara bu nimetlerin verilmesinin sebebinin yapmakla mükellef oldukları amelleri yapmaları olmadığı konusunda bir ihtilafın olmadığından habersizdir.

Ayrıca Müslim'in rivayet ettiği Rasûlullah'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Âdemoğlu öldüğü zaman ameli kesilir. Üç şey hariç..." buyruğuna aykırı görüşte olmaktan Allah'a sığınırız. Bu hadis genellik ifade etmektedir. Çünkü bu hadiste kastedilen âdemoğullarının her bir ferdidir. Zira yerinde açıklandığı üzere müfred isim umum (genellik) ifade eder. Beyinsiz kimse bilmiyor mu ki, berzah ikinci bir dönemdir ve farklı bir hükme sahiptir? Eğer bazı eser sahiplerinin iddia ettiği gibi Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu dönemdeyken velîlerle ve faziletli kimselerle görüşüyor olsaydı, ondan sonra ortaya atılan içtihatların hükmü batıl olurdu. Aynı şekilde Sahabe (*radiyallahu anhum*), ondan sonra karşılaştıkları meseleler konusunda birbirlerine müracaat etmez, bu meseleler hakkındaki ihtilafları günümüze kadar sürüp gelmezdi.

Bir işaret mahiyetinde olan bu sözlerimin üzerinde iyice düşündüğün zaman, soruda geçen hadisler hakkında İbni Teymiyye'nin söylediklerini sana aktarmamam olmazsa olmazdır. Allah onun ruhunu takdis etsin.

İbni Teymiyye (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Mûsa'nın (as) tavaf ederken görülmesi, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rüyasında gerçekleşmiştir. Miraç gecesinde iken gerçekleşmemiştir. Hadis açıklanmış olarak bu şekilde gelmiştir. Nitekim o (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), Mesih'i (as) ve Deccal'i de bu şekilde görmüştür. Onun Mûsa'yı (as) ve onun dışındaki peygamberleri Miraç gecesine gökte görmesine, Âdem'i (as) en yakın gökte görmesine, aynı şekilde Yahya'yı (as) ve İsa'yı (as) görmesine gelince; Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onların ruhlarını; bedenleri şeklinde tasvir edilmiş bir halde görmüştür. Bazı kimseler, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) onların bizzat kabirlerinde medfun bulunan bedenlerini gördüğünü söylemiştir ki bu görüşe itibar edilmez. Şu da var ki, İsa (as) ve İdris (as) göğe hem ruhuyla hem de bedeniyle yükselmiştir.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) Mûsa'yı (as) kabrinde namaz kılıyor bir halde görmesine, aynı şekilde onu gökte de görmesine gelince; bu ikisinin arasında herhangi bir çelişki yoktur. Zira ruhların durumu meleklerin durumuna benzer. Bir anda melek gibi hem yükselirler hem inerler, ruhlar beden gibi değildirler. Ben (başka bir yerde) ruhların bedenleri terk ettikten sonraki durumuyla alakalı uzun açıklamalarda bulundum, bu konudaki hadisleri ve eserleri zikrettim. Özeti budur.

(Mûsa'nın kıldığı) bu namaz, tıpkı cennet ehlinin tesbih ile nimetlendiği gibi, ölünün kendisiyle nimetlendiği ve kendisinden zevk aldığı şeylerdendir. Zira cennet ehline, tıpkı insanlara dünyadayken nefes alıp vermenin ilham edildiği gibi tesbih etmeleri ilham edilir. Yani bu, kişinin yapmakla mükellef kılındığı, kendisi sebebiyle ayrı bir mükâfat umulan amellerden değildir. Bilakis bu amelin bizzat kendisi, nefsin kendisiyle nimetlendiği ve lezzet aldığı amellerden olan nimetlerdendir. İbni Teymiyye'nin sözleri burada sona erdi.

İbni Teymiyye'nin sözlerinden anlaşıldığı üzere onların ruhları, kabirlerinde bulunan bedenlerinin suretinde tasvir edilmiştir. Böylece nasların arası bulunmuş, işkal de ortadan kalkmıştır. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Yine ona (*rahimehullâh*), (öldükten sonra küllerinin) denize savrulmasını va- siyet eden adam hakkında soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Allah'a olan korkusundan dolayı küllerinin denize savrulmasını vasiyet eden adam, Allah'ın kudreti hakkında şüphe eden bir kimse değildi. O ancak, bunun yapıldığı takdirde bedeninin tekrar bir araya getirilmesinin Allah'ın kudretine taalluk etmeyen imkânsız olaylardan olduğunu zannetmişti. Bu çok geniş bir konudur. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Şeyh Hamd b. Atîk'e, fukahanın "Kim "Ben inşaallah müminim" derse ve bunu bulunduğu zaman için söylese kâfir olur. Gelecek zaman için söylese kâfir olmaz." şeklindeki sözleri soruldu. O da şöyle cevap verdi:

Bu soru, soru sormayı bilmeyen kimsenin sorduğu bir sorudur. Çünkü sorunun zahiri, fukahanın hepsinin bu görüşte olduğu izlenimini vermektedir. Fukahanın görüşlerinden haberdar olan kimse, bu iddianın onlar hakkında gerçeği yansıtmayan bir genelleme ve ilimsizce söylenmiş bir söz olduğunu görür. Her ne kadar müteahhirînden olan, bazı mezheplere mensup bazı kimseler bu görüşü dile getirmişlerse de, bu söz bidat ehli tarafından sonradan ortaya atılmış bir görüştür. Şimdi ben sana imanda istisna yapma konusundaki bu kişinin "Ben inşaallah müminim" demesidir- âlimlerden bazı nakillerde bulunacağım. Ta ki yanlış ile doğru ayırt edilsin ve bu konuda kimlerin hakka daha yakın oldukları ortaya çıksın.

Şeyhulislam İbni Teymiyye (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Kişinin "Ben inşaallah müminim" demek suretiyle imanda istisna yapmasına gelince, insanlar bu konuda üç farklı görüşe sahiptirler. Bazıları bunu vacip görürken bazıları bunun haram olduğunu söyler. Bazıları da, kastedilen manaya göre bunu bazen vacip, bazen de haram görür. Görüşler arasında doğru olan da budur.

İmanda istisna yapmanın haram olduğunu savunanlar Mürcie ve Cehmiyye gibi imanın tek bir şey olduğunu ve insanın kendi kalbinde bulunan Rab Teâlâ'yı tasdik gibi şeyleri bilebileceğini söyleyen fırkalardır. Bu görüşte olan kimse "Ben nasıl Fâtîha'yı okuduğumu biliyorsam mümin olduğumu da bilirim." der. Onlara göre imanında istisna yapan kimse, imanında şüphe eden bir kimsedir.

İmanda istisna yapmayı vacip görenlere gelince, onlar bu görüşlerini iki şeye dayandırmaktadırlar. Birincisi: İman, kişinin kendisi üzerine vefat ettiği şeydir. Kişi ancak vefat ettiği zamandaki durumuna ve Allah'ın ilminde kendisi hakkında gerçekleşmesi hükme bağlanmış olan şeye göre mümindir veya kâfirdir. Bu, müteahhirînden Küllâbiyye ve diğer mezheplere mensup olan, Ehl-i Sünnet'in ve Ehl-i Hadis'in kendisini savunmak için deliller getirdikleri şeyi desteklemek isteyen birçok kimsenin dayanak noktasıdır. Onlar "Ben inşaallah müminim" der ve bununla beraber imanın kişiden kişiye farklılık arz etmeyeceğine, kişinin kendisinde hâlihazırda bulunan şey hakkında şüpheye düşemeyeceğine, ancak gelecekteki hali hakkında şüpheye düşebileceğine inanırlar.

Her ne kadar İmam Ahmed'in, Malik'in, Şâfiî'nin ve diğer âlimlerin mezhebine mensup olan Hadis Ehli'nin birçoğu bu gerekçelendirmeyi kullanmış olsa da, ben Selef'ten imanda istisna yapmanın gerekli olduğunu bu şekilde gerekçelendiren herhangi bir kimse bilmiyorum.

Derim ki: Mürcie ve Cehmiyye, imanda istisna yapmayı hem içerisinde bulunan zaman için hem de gelecek zaman için haram görürler. Bu kimseler ise bunu içerisinde bulunan zaman için caiz görmezken, gelecek zaman için caiz görürler.

Şeyhulislam (rahimehullâh) şöyle devam etmiştir: İmanda istisna yapmanın vacip olduğunu savunanların ikinci dayanak noktası şudur: Mutlak manada iman, Allah'ın emrettiği bütün şeyleri yapmayı ve haram kılınan bütün şeylerden de uzak durmayı içerisine alır. Bu açıdan bakıldığında kişi "Ben müminim" derse, kendisinin, emredilen bütün şeyleri yapan, yasaklanan bütün şeylerden de uzak duran muttaki ve iyi kimselerden, Allah'ın dostlarından olduğuna şahitlik etmiş olur. Bu ise insanın kendini temize çıkarması ve kendisi hakkında bilgisi olmadığı bir şey ile şehadette bulunması demektir. Eğer kişinin bu şehadeti doğru olsaydı, kendisinin o hal üzere öldüğü takdirde cennetlik olduğuna şehadet etmesi de uygun olurdu.

İşte bu aynı zamanda imanda istisna yapmayı gerekli gören Selef'in tamamının dayanak noktasıdır. Her ne kadar istisnanın başka bir anlamda kullanıldığı takdirde terk edilmesinin caiz olduğunu söyleseler de...

Hallal, Ebû Talib'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: Ebû Abdullah'ı şöyle derken işittim: "İstisnadan kaçış göremiyoruz. Zira insanlar "Ben müminim" dedikleri zaman, bir söz ortaya atmış olmaktadırlar. İstisna ise ancak amel ile, söz ile değil."

İshâk b. İbrâhîm de şöyle demiştir: Ebû Abdullah'ı şöyle derken işittim: "İmanda istisna konusunda İbni Mes'ud hadisine tutun. Zira iman, söz ve ameldir. Amel ise fiildir. Biz bir söz ortaya attık ama bir taraftan da amellerimizin eksik olmasından endişeleniyoruz. Bu yüzden kişinin imanda istisna yapması "Ben inşaallah müminim" demesi benim hoşuma gider." İmam Ahmed ve onun gibi âlimlerin buna benzer birçok sözü bulunmaktadır.

Bu sözler, yukarıda zikrettiğimiz gerekçelerle mutabıktır: Mutlak anlamda mümin kimse, vacipleri yerine getiren ve iman üzere ölüp cenneti hak eden

kimsedir. Emredilen şeyleri yapmayarak ya da yasaklanan şeyleri yaparak (imanını) azaltan kimse içinse mutlak şekilde mümin sıfatı kullanılmaz. Mutlak anlamda mümin; iyi, takva sahibi ve Allah'ın dostu olan kimsedir. Şu halde kişi "Ben kesinlikle müminim" dediği zaman, "Ben kesinlikle iyiyim, takva sahibiyim ve Allah'ın dostuyum" demiş gibi olur.

Bununla beraber İmam Ahmed ve Selef'ten diğer zatlar, kişinin bir başkasına "Sen mümin misin?" diye sormasını kerih görürlerdi. Aynı şekilde bu soruya cevap vermeyi de kerih görürlerdi. Çünkü bu, Mürcie'nin, görüşlerini desteklemek adına ortaya attıkları bir bidattir. Kişi kendisinin kâfir olmadığını bilmekte, kalbini Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerini tasdik eder bulmaktadır. Buna dayanarak "Ben müminim" demektedir. Selef onların maksatlarını anladığı zaman, bu konuda soru sorulmasını kerih görmüş, sorulan soruya cevap verme konusunda ise tafsilata inmişlerdir.

Şöyle ki: İman lafzı hem mutlak olarak hem de mukayyed olarak kullanılır. Selef, mukayyed manadaki iman hakkında sorulan soruya cevap vermeyi caiz görüyordu. Çünkü bu cevap, kişinin kendisinin kâmil manada bir imana sahip olduğuna şahitlik etmesi anlamına gelmemekteydi. Bu sebeple, sahih olan görüş, bu mana kastedildiği takdirde, istisna yapmaksızın "Ben müminim" denmesinin caiz olduğudur. Fakat kişinin sözünün, mutlak ve kâmil manadaki imanı kastetmediğini belli eden bir bağlamda söylenmesi gerekir. Bu sebeple Ahmed, kişinin mutlak olarak kullanılan iman hakkında sorulan soruya istisna yapmaksızın cevap vermesini kerih görmüştür.

Derim ki: Böylece üçüncü görüş -ki doğru olan odur- üste çıkmış oldu. O da şudur: Kişi "Ben müminim" dediği zaman, bununla kâmil manada bir imana sahip olduğu iddiasını gerektirmeyen mukayyed manadaki imanı kastediyorsa istisna yapmaması caiz olur. Fakat bu sözüyle kâmil manada bir imana sahip olduğu iddiasını gerektiren mutlak manadaki imanı kastediyorsa, o zaman istisna yapması gerekir.

Hallal şöyle demiştir: Bana Harb b. İsmail ve Ebû Davud haber verdi. Ebû Davud dedi ki: Ahmed'i şöyle derken işittim: Süfyan b. Uyeyne'yi şöyle derken işittim: "Mümine "Sen mümin misin?" diye sorulduğu zaman buna cevap vermez. "Senin bana sorduğun soru bidattir, ben imanımda şüphe de etmiyorum" der." Ahmed şunu ilave etmiştir: "Bu durumda "İnşaallah" demek kötü bir şey değildir, şüphe kapsamına girmez." Yine

Ebû Davud'un bana haber verdiğiğine göre Ahmed şöyle demiştir: "Biz imanımızda şüphe etmiyoruz. Zaten soruyu soran kimse de kendisine soru sorulan kimsenin imanından şüphe etmiyor. Bu daha ileridir. Kişi bununla ancak Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) getirdiklerini ikrar ettiğini ve doğruladığını kesin bir şekilde söylemektedir. Bütün vacipleri yerine getirdiğini kesin bir şekilde söylüyor değildir."

Bu nakillerden anlaşılacağı üzere, Ahmed ve Selef'ten diğer zatlar, bu durumda, kalpte bulunan imanın varlığını kesin bir şekilde ifade ediyorlar ve bu konuda şüphe etmiyorlardı. İmanda istisna yapmayı ise, iman emredilen fiilleri yapmayı da içine alan mutlak manasıyla kullanıldığı zaman gerekli görüyorlardı. İşte bunlar, "Kitabu'l İman" isimli eserinde İbni Teymiyye'nin zikrettiklerinin bir özetidir.

Yine o başka bir yerde şöyle demiştir: İnsanlar imanda istisna yapma konusunda üç ayrı görüşe sahiptirler. Hanefilerden bir taife gibi bazı kimseler bunu haram görmekte ve "İmanda istisna yapan kişi, şüphe içindedir" demektedir. Ehl-i Hadis'ten bir taife gibi bazı kimseler de bunun vacip olduğunu savunmaktadır. Bazıları da bunu caiz ya da müstehap görmektedir. En dengeli görüş de budur. Zira imanda istisna yapmanın doğru olduğu yerler olduğu gibi, yapmamanın da doğru olduğu yerler vardır. Bir kimse "Ben inşaallah müminim" diyor ve bununla iman bütün vacipleri yerine getirmek olduğuna itikat ediyorsa ve vaciplerin tamamını yerine getirememiş olmaktan korkuyorsa, güzel bir iş yapmış olur. Aynı şekilde, mutlak manada mümin kimsenin cenneti hak eden kimse olduğuna itikat eden ve kötü akıbet uğramaktan korkması sebebiyle imanda istisna yapan kimse de isabet etmiştir. Yine nefsinin tezkiye etmiş olmaktan, kendisini övmüş olmaktan ya da Allah'ın meşietine taalluk eden bir mesele hakkında söz söylemekten çekindiği için imanda istisna yapan kimse de iyi yapmıştır. Aynı şekilde kalbinde bulunan tasdiki kesin bir şekilde bildiğinden dolayı imanda istisna yapmayan kimse de isabet etmiştir.

Yukarıda zikrettiklerimizden anlaşılacağı üzere imanda istisna yapılmasının haram olduğu görüşü, fukahânın tamamı tarafından dillendirilmesi şöyle dursun, kendilerine uyulan âlimlerin nezdinde bilinen bir söz değildir. Durum bu olduğuna göre, sözüne itibar edilen kimselerin söyledikleri ve doğru olan görüş ortaya çıktığına göre, sonradan ortaya atılmış sözleri bilmemize gerek yoktur.

İkinci mesele: Bu mesele, adamın şu sorusuyla ilgilidir: Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Kim "Ben müminim" derse, o kimse kâfirdir. Kim de "Ben cennetliğim" derse, o kimse cehennemliktir." buyruğu ne manaya gelmektedir?

Benim araştırmalarım göre bu söz Ömer'in (*radiyallâhu anh*) sözlerindendir. Nitekim İmam Ahmed Ömer'in (*radiyallâhu anh*) şöyle dediğini rivayet etmiştir: "Kim "Ben müminim" derse, o kimse kâfirdir. Kim âlim olduğunu söylerse, o kimse cahildir. Kim de cennetlik olduğunu söylerse, o kimse cehennemliktir." Şimdi sen bu sözün ne senedini zikrettin, ne de bu sözü bir asla dayandırdın. Bilindiği üzere hiç kimsenin Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), sırf beyazın üzerinde siyah var diye (yani bir yerde yazıyor diye) herhangi bir şeyi nispet etmesi caiz değildir. Nitekim konunun, ilim ve hadis ehlinin kitaplarında ayrıntılı bir şekilde açıklandığı malumdur.

Ömer'in (*radiyallâhu anh*) kastına gelince, bazı kimseler bu konuda şöyle demişlerdir: "Kişi Allah'ın mekrinden emin bir şekilde ve Allah'a yemin eeder "Ben müminim" dediği zaman kâfir olur." Bazıları da şöyle demiştir: "Kişi "Ben tağutun müminiyim, tağuta iman ettim" dediği zaman Allah'a kâfir olmuş olur." Aynı şekilde "Ameller sonuçlarına göredir" hadisini yalanlama niyetiyle kesinlikle cennetlik olduğunu söyleyen kimsenin cehennemlik olduğu şeklinde de teviller yapılmıştır. Bunların dışında da hakka uzak ve zayıf diğer bazı sözler söylenmiştir.

Ben derim ki: Allah bu râşid halifenin maksadını en iyi bilendir. Ben bu söz hakkında nefislerin tatmin olacağı bir açıklama bilmiyorum. Kendisine bilmediği bir şey sorulan kimse, "Bilmiyorum" demekten utanmamalıdır. Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Dördüncü mesele: Adamın şu sorusuyla ilgilidir: "Kişinin içinden "Ben münafığım", "Ben kâfir olmaktan korkuyorum" gibi sözler geçirmesi caiz midir? Bu dinde şüpheye düşmek midir, değil midir?"

Cevap: Buhârî, Sahih'inde şöyle demiştir: İbni Ebî Muleyke dedi ki: "Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabından otuz kişiye yetiştim. Hepsi de nifaka düşmekten korkuyordu. Onlardan hiçbiri, imanının Cebrâîl ve Mîkâîl'in imanı gibi olduğunu söylemiyordu."

İbnu'l Kayyım da şöyle demiştir: Allah'a yemin olsun ki, nifak korkusu imanda öne geçen öncülerin kalplerini paramparça etmişti. Çünkü onlar

nifakın çoğunu ve azını, ayrıntılarını ve toplu halini biliyorlardı. Bundan dolayı kendileri hakkında iyi düşünmüyorlardı. Öyle ki münafıklar zümresinden olmaktan korkuyorlardı.

Yine Ömer (*radiyallâhu anh*) şöyle demişti: "Ey Huzeyfe! Allah için söyle: Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sana münafıklar arasında benim adımla da zikretti mi?" Bunun üzerine Huzeyfe (*radiyallâhu anh*) da "Hayır, senden sonra da kimseyi temize çıkarmam." demişti. Huzeyfe (*radiyallâhu anh*) bu sözyle, "İnsanları temize çıkarma konusunda bu kapıyı açmam" demek istemişti. Yoksa Ömer'den (*radiyallâhu anh*) başkasının nifaktan beri olmadığını kastetmemiştir. Şu halde İmanda öne geçen öncülerin sıfatlarından olan bir sıfat, nasıl dinde şüphe etmek olarak isimlendirilebilir? Yine rivayet edildiğine göre Hasan El-Basrî nifak hakkında "Ondan ancak münafık kendisini güvende hisseder, yine ondan ancak mümin kimse endişe eder." demiştir.

Yine İbnu'l Kayyım (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: Kulun, imanı ve marifeti ölçüsünde münafıklardan olma korkusu artar. Bu sebepten dolayı ümmetin ileri gelenlerinin ve öncülerinin münafıklardan olma korkusu ileri derecedeydi. İbnu'l Kayyım'ın sözleri burada sona erdi.

Demek ki imanın arttığı ölçüde nifak korkusu artar. İman ne kadar zayıf olursa, nifaktan da o ölçüde güven duyulur. Küfürden korkmaya gelince, bu konuda Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Halil-i İbrâhîm'den (as) naklettiği şu buyruğu yeterlidir: **"Beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut."** (İbrahim, 35) Bu ayet İbrâhîm'in (as) putlara tapmaktan ne kadar çok korktuğuna delalet etmektedir. Me'sur bir duada da şöyle buyrulmuştur: *"Allah'ım! Küfürden, fakirlikten, kabir azabından ve ömrün en güçsüz dönemine ulaşmaktan Sana sığınırım."*

Bil ki, kişinin küfürden ve nifaktan çok korkması, sürekli bu ikisine götüren sebepler üzerinde durması gibi şeyler, telaffuzun dâhil olmadığı şeylerdir. Kişinin "Ben münafığım" demesine gelince, bu apayrı bir meseledir.

Şeyh Hamd b. Atîk'in oğlu Şeyh Sa'd -Allah onu bağışlasın- şöyle demiştir:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Salat ve selam, peygamberlerin en şerefli olan efendimiz Muhammed'in, onun âlinin, ashâbının ve onların izinden gidenlerin üzerine olsun.

Bundan sonra: Bir mecliste, Sahiheyne'de rivayet edilen Ebû Hureyre (radiyallâhu anh) hadisinin zikri geçti. Ebû Hureyre'nin rivayet ettiğine göre Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Kahtan'dan bir adam çıkıp insanları asasıyla sürmedikçe kıyamet kopmaz." Mecliste bulunan bazı kimseler bu hadiste adı geçen Kahtanlı kimsenin, hicrî on üçüncü asrın sonlarında ortaya çıkan, gücü arttıkça artan, on dördüncü asrın başlarında devletinin sınırları iyice genişleyen, Necd bölgesinde bulunan beldelerin birçoğunu hakimiyeti altına alan, bedevilerden birçok topluluğa boyun eğdiren, bunun sonucunda Necd ve Yemâme bölgelerindeki halkın birçoğu hatta çoğunluğu hareketine teslim olan Muhammed b. Raşîd olduğunu açık bir şekilde söylediler. Bunun üzerine ileri gelenlerden bir zat bana şunu sordu: "Bu iddiada bulunan kimsenin iddiası bu hadisten çıkarılabilir mi? Hadiste zikri geçen kimsenin falan kimse olduğunu kesin bir şekilde söylemek uygun mudur, değil midir?"

Ayrıca bazı kardeşlerden, bu iddianın Sıddık Hasan El-Hindî'ye nispet edildiğini işittim. Sıddık'tan nakledildiğine göre hadis, hadiste adı geçen Kahtanlı kimsenin müslüman olacağını fakat mümin olmayacağını ifade ediyormuş. Bunun üzerine ben, ilim ehlinin bu hadis hakkında vakıf olduğum sözlerinden, soru soran kimsenin istifade edebileceği şekilde birkaç kelimeyle bazı nakillerde bulunmamın uygun olacağını düşündüm. Her ne kadar ilmimin azlığı ve kendisinden istifade edebileceğim tahkik ehli kimseleri bulamamam sebebiyle buna ehil olmasam da...

Ayrıca Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hadisleri hakkında konuşmaya ilimde derinleşmiş büyük âlimler bile çekinirken, sermayesi değersiz ve kulacı kısa kimselerin bu konuda söz söylemesi nasıl düşünülebilir? Doğru sözün kurtuluş olduğunu bildiğimden dolayı itiraf ediyorum ki, hadisin ne manalar içerdiğinin benim gibi birine sorulması zamanın garipliklerindendir. Fakat zaruret, kişiyi bundan daha büyük meselelerde bile söz söylemeye iletebilir. Şimdi cevap olarak derim ki:

Bil ki, hadiste adı geçen Kahtanlı kimsenin, vasıflarını zikrettiğimiz adam olduğunu iddia eden kimsenin sözü; şüphesiz hatalardan korunmuş olan Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) muradını tayin etmek ve maksadını açıklamak anlamına gelmektedir. Bu ise iki şeye muhtaçtır: Birincisi, sika ravilerin rivayetiyle ondan gelen bir nakildir. Aynı şekilde adalet sahibi olan ve nakil konusunda ehil olan âlimler tarafından itibar edilen kimselerin, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) buyruğunda kastedilen kimsenin bizzat o adam olduğuna dair açık ifadeleridir. Böyle bir şeyin olmasına da imkân yoktur.

İkincisi ise, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) kastettiği kimsenin o olduğuna delalet eden karinelerin bulunması ve şahitliklerin ortaya konmasıdır. Fakat buna, hadisin lafzının delalet ettiği şey hakkında tam bir bilgiye sahip olan, bu bilgiyle beraber hadiste kastedilen kimsenin kendisi olduğu iddia edilen kimsenin özelliklerine iyice bakan, onun halini ve üzerinde bulunduğu şeyi dikkate alan kimseden başkası muttali olamaz. Hadisin lafzının delalet ettiği şeyin bilinmediği, mefhumun kesin olarak muayyen bir şey olduğunu söylemeye engel olan ihtimallerin bulunduğu ya da kastedilen kimsenin kendisi olduğu iddia edilen kimsenin haline itibar edilmediği ve özelliklerinin araştırılmadığı halde murad edilen kişinin falan kimse olduğunu kesin bir şekilde söylemeye gelince, bunun faydası olan ilimden ne kadar uzak olduğu ilim ehlinin nezdinde ortadadır.

Bu bilindiği zaman deriz ki: İlim ehlinin bir zat hadisin manası hakkında şöyle demiştir: "Bu, insanların istikamet üzere olacaklarına, ona boyun eğeceklerine ve onun etrafında toplanacaklarına dair bir kinayedir. Şu kadar var ki asanın zikredilmesinde onun insanlara zulmedeceğine ve onlara sert davranacağına işaret vardır." Biri de şöyle demiştir: "Buradaki anlam hakikidir. Ya da üstünlük kurma ve dövme anlamında mecaz olarak kullanılmıştır." Muhammed Tahir El-Hindî de "Şerhu Harîbi'l Âsâr" isimli eserinde, "Şerhu'l Mesâbîh" isimli eserden nakille, asanın, tıpkı çobanın

sürüyü emrine amade kılması gibi insanları emrine amade kılmanın bir ifadesi olduğunu söylemiştir.

Bunlarla anlaşılacağı üzere hadiste zikredilen kişinin insanlar üzerinde bir hakimiyeti olacak, onları gücü altında ezecek; çoban, sürüsünden hiçbir koyunun itaatinin dışına çıkmaması yönüyle nasıl sürüsü üzerinde hakimse o da insanlar üzerinde öyle hakim olacaktır. Şu halde insanlardan birçoğunun bu emirin peşinden gitmediğini, ona itaatin dışına çıktığını ve onun emrine karşı geldiğini gören ve âlimlerin bu hadisin manası hakkında söylediklerini bilen kimsenin, bu kimselerin ortaya attıkları sözün peşinden gitmemesi ve ileri sürdükleri şeyden uzak durması gerekir. Kahtanlı kimse hakkında bu hadisten başka bir şey nakledilmemiş olduğu takdirde bile takip edilmesi gereken yol budur.

Peki, bir de Kurtubî "Kahtanlı kimsenin, Müslim'in rivayet ettiği hadiste zikredilen Cahcâh ile aynı kimse olması ihtimal dâhilindedir." demişse ne olacak? Kurtubî bu sözünü şu hadise işaret etmektedir: Ebû Hureyre'nin rivayet ettiğine göre Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "*Cahcâh denilen bir adam hükümdar olmadıkça günlerin ve gecelerin sonu gelmez.*" Ayrıca bazı haberlerde -ileride geleceği üzere- Kahtanlı kimsenin çıkışının Mehdî'den sonra olacağı zikredilmiştir.

Kahtanlı'nın müslümanlığı ya da müminliği meselesine gelince, Sahiheyne'de rivayet edilen hadiste bu hususa değinilmemiştir. Daha önce de geçtiği üzere hadisin lafzı şöyledir: "Kahtan'dan bir adam çıkıp insanları asasıyla sürmedikçe kıyamet kopmaz." Bu lafızda küfrüne veya nifakına delalet eden bir ifade bulunmadığı gibi, müslümanlığına veya müminliğine delalet eden bir ifade de bulunmamaktadır. Bu yalnızca Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) Cahcâh ile ilgili haberi gibi bir haberdir. Bu gayb haberlerindendir ki Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunu tıpkı fitneleri, savaşları, dumanı, Dabbe'yi, Deccal'in çıkacağını, Ye'cüc ve Me'cüc'ün çıkacağını, güneşin batıdan doğacağını ve gelecekte olacak diğer olayları haber verdiği gibi haber vermiştir. Evet, Kahtanlı'nın çıkışının Mehdî'den sonra olacağına ve onun Mehdî'nin izinden yürüyeceğine dair bir rivayet sabit olmuşsa, onun bir müslüman ve mümin olacağına, Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) şeriatına davet edenlerden olacağına şüphe yoktur. Ayrıca Mehdî'nin çıkacağına ve adaletle hükmedeceğine delalet eden birçok hadis varid olmuştur. Bu hadisler Ebû Davud'un, İbni Mace'nin ve

diğer hadis âlimlerinin sünenlerinde zikredilmiştir. Bu hadislerden biri İbni Mes'ud'un (*radiyallâhu anh*) Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) rivayet ettiği şu hadistir: *"Dünyada bir günden başka zaman kalmamış olsa bile, Allah o günü uzatır ve o günde ehli beytimden olan, ismi ismimle, babasının ismi de babamın ismiyle uyuşan; yeryüzünün tıpkı zulüm ve haksızlıkla doldurulmuş olduğu gibi, onu hak ve adaletle dolduracak bir adamı gönderir."* Ayrıca içerisinde *"İsa b. Meryem'den başka mehdî yoktur."* ifadesi geçen başka bir hadis de varid olmuştur.

Şeyhulislam İbni Teymiyye (*rahîmehullâh*) şöyle demiştir: Bu zayıf bir hadistir. Bu hadisi Yunus (b. Abdula'lâ) Şâfiî'den, o da Yemen ehlinde bir şeyhten rivayet etmiştir. Hadisin bu isnadıyla hüccet ortaya konmamıştır.

Yine Zehebî "Mîzânu'l İ'tidâl" isimli eserinde şöyle demiştir: Yunus b. Ab- dula'lâ, Ebû Mûsa Es-Sadeî, İbni Uyeyne'den ve İbni Vehb'den rivayette bulunmuştur. Ondan da İbni Huzeyme, İbni Avâne ve birçok kimse rivayette bulunmuştur. Ebû Hâtim ve diğer bazı âlimler onun sika olduğunu söylemişler, onu hıfz ve akıl ile vasıflandırmışlardır. Şu kadar var ki o, Şâfiî'den rivayet ettiği *"Meryem'in oğlundan başka mehdî yoktur."* hadisinde teferrüd etmiştir. Bu hadis ise çok münker bir hadistir. Zehebî'nin sözleri burada sona erdi.

Sıddık, Avnu'l Bârî isimli eserinde, Kahtanlı ile ilgili hadisi zikrettikten sonra şöyle demiştir: "O, Mehdî'den sonra gelecek ve onun izinden yürüyecektir. Bunu Ebû Nuaym b. Hammad El-Fiten isimli eserinde rivayet etmiştir." Sıddık'ın sözleri burada sona erdi.

Eğer bu hadis sahihse, Mehdî ile ilgili diğer hadislerle beraber, Kahtanlı'nın ortaya çıkışının ileride olacağına, onun ancak Mehdî'nin çıkışından sonra ortaya çıkacağına, ayrıca güzel bir yol ve razı olunan bir hal üzere olacağına delalet etmektedir. Değilse bazı kimselerden nakledildiği gibi, Sahiheyne'de geçen hadisin onun müslüman olduğuna fakat mümin olmadığına delalet etmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Zira hadis ne lafzıyla ne de manasıyla böyle bir şeye delalet etmemektedir. Bunu Sıddık söylemiş olsa bile, söylediklerinin dayanaksız olduğu ortadadır.

Aynı şekilde Sıddık'ın, hadiste zikredilen Kahtanlı'nın özelliklerine en yakın kimsenin Muhammed b. Raşîd olduğunu söylediğine dair yapılan naklin ise sabit olup olmadığı tartışmalıdır. Ayrıca bu konu hakkında daha önce

zikrettiğimiz üzere Sıddık, kitabında, Kahtanlı'nın çıkışının Mehdî'nin çıkışından sonra olacağını açık bir şekilde ifade etmiş ve Ebû Nuaym'ın rivayetini buna delil getirmiştir. Şu halde bu iki farklı sözün bir kişinin ağzından çıkması nasıl mümkün olur? Şüphesiz ondan nakledilen bu sözün aslı astarı yoktur. Ondan ilim alan ve onun kalamını duyan kimselerden böyle bir nakil sabit olmamıştır.

Bu sebeple diyorum ki: Bu sözü, onu Sıddık'tan nakleden arkadaşımızdan nakleden kimseye bakmak gerekir. Bu sözü Sıddık'ın söylediğini varsaysak bile, bu, hiçbir delili olmayan, yaptığı açıklamalarla ve üzerine delil getirdiği görüşle de çelişen bir sözdür. Nitekim yukarıda sana bundan bahsetmiştik. ***Eğer o (Kur'an) Allah'tan başkasının katından olsaydı, şüphesiz onun içinde birçok tutarsızlık bulurlardı. (Nisa, 82)*** Allah her şeyin en doğrusunu bilir.

Şeyh Abdurrahman'ın oğlu Şeyh Abdullatif'in oğlu Şeyh Muhammed - Allah
onu başarıya iletsin- şöyle dedi:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. Güzel âkıbet takva sahiplerininindir. Düşmanlık ancak zalimleredir. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur, tektir ve ortağı yoktur. O; gerçek ve apaçık hükümdardır. Yine şehadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve elçisidir. Güvenilir ve doğru sözlü dostudur. Allah'ın salât ve selâmı, onun, âlinin, ashâbının, onlara tabi olanların ve din gününe kadar onlara güzellekle tabi olanların üzerine olsun.

Muhammed b. Abdullatif b. Abdurrahman b. Hasan Âlu's Şeyh'ten; bu mektubu gören Yemen, Asîr, Tihâme bölgesindeki kasaba halklarına; Şehrân, Benî Şehr, Kahtân, Hâmid ve Zehrân kabilelerinin reislerine; Hicaz'da ve diğer bölgelerde bulunan halkların tamamına... Allah bizi de onları da İslam dinine ilet- sin. Bizi de onları da insanların seyyidinin yolundan gidenlerden eylesin. Âmin. Selâmun aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh.

Bundan sonra: İçerisinde bulunduğumuz, Nebi'nin -salâtın en fazîletlisi ve selâmın en şereflişi onun üzerine olsun- hicretinden sonra bin üç yüz otuz dokuz senesinde; öncü imam, fazilet sahibi ve dev lider, devlet sahibi Abdulaziz b. Abdurrahman b. Faysal Âlu Suûd -Allah onun başarılarının devamını getirsin ve onu müslümanların başından eksik etmesin- Allah Teâlâ'nın sizin üzerinize vacip kıldığı şeyleri ve sizi yapmakla sorumlu tuttuğu ibadetleri size öğretmemiz için bizi görevlendirdi. Kendisini bilmek, kendisiyle amel etmek ve kendisi üzerinde düşünmek cennete girme sebebi olan; kendisini bilmemek, kendisinden yüz çevirmek, kendisini kabul etmemek ve kendisine boyun eğmemek de cehenneme girme sebebi olan İslam dinini size öğretmemiz için bu görevi bize verdi.

Sizin beldelerinizin bazılarına uğradığımız zaman, şeytanın ve hevanın oraların halkını ele geçirmiş olduğunu gördük. Onlar sapıklık ve azgınlık üzerinde devam etmişler, nurdan ve hidayetden hep yüz çevirmişler ve dinlerini paramparça edip fırkalara ayrılmışlardır. Cehalet ve arzuları önceleme onlarda iyice yaygınlaşmıştır. Şüpheler ortaya atan davetçinin peşinden gitmişler ve son derece tehlikeli olan cehalet vadisinin ortasına düşmüşlerdir. Böylelikle çılgın ateşin uçurumunun iyice ucuna gelmişlerdir. Kabirdekilere, taşlara ve mağaralara itikat etmek; kabirlerde yatan salih kimseleri aşırı yüceltmek onlarda sık görülen bir durum olmuştur. Bu ise önceki cahiliyyede yaşayan, peygamberlerin seyyidinin ve müt-takilerin önderinin kendilerine gönderildiği insanların dininin aynısıdır.

İşte biz bu durumu gördüğümüz zaman, hüccetlerle ve açık delillerle insanları Allah'a davet etmek üzerimize vacip oldu. Zira bu Nebî-i Emîn'in, Sahabe'den ve Tâbiîn'den onu takip edenlerin ve din gününe kadar onların yolundan gidenlerin yoludur. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

***"De ki: Bu benim yolumdur. Ben ve bana tabi olanlar basiret üzere Allah'a davet ediyoruz. Allah bütün eksikliklerden münezzehtir. Ben müşriklerden değilim."* (Yusuf, 108)**

Kabilelere ve kasabalara; Kur'an ayetlerini, Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) hadislerini ve Selef'in itikadını yazıp gönderdik. Çünkü bunların üzerinden rüzgârlar esmiş, gerek kasabalarda gerekse çöllerde bunları bilen kişi sayısı iyice azalmıştı. Bunu; Allah için, Rasûlü için, Kitabı için ve mümin kulları için bir nasihat olması için yaptık.

Bunun üzerine bazı insanlar bizi, bizim üzerinde bulunduğumuz şeyin hakikatini bilmeden "Vahhabîler topluluğu" olarak tanıtmaya başladı. Bizim asla kendisine davet etmediğimiz şeyleri bize ve dinimize nispet ettiler. Yine bazıları, insanları bu dinden soğutmak ve Âlemlerin Rabbi'ni birlemekten alıkoymak için bizim hakkımızda asılsız iddialar ortaya attılar ve bize birçok saçma söz ve batıl görüş nispet ettiler. Bu da, aceleyle kaleme alınmış bu mektubu karalamamızı gerekli kıldı. Ta ki itikadımızı, Allah'ın huzurunda neyi din edindiğimizi, neye davet ettiğimizi ve insanlarla ne uğrunda cihad ettiğimizi açıklayalım.

Bilin ki, bizim üzerinde bulunduğumuz, kendisine davet ettiğimiz, insanların kendisine boyun eğip kendisiyle amel etmeleri için cihad ettiğimiz şeyin hakikati; aslı ve esası Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet etmek olan İslam dinine, onun rükünlerini ve hükümlerini yerine getirmeye davet etmek ve bir olan ve ortağı bulunmayan Allah'a ibadet etmeyi emretmektir. Bu ibadet iki asıl üzerine bina edilmiştir: Kamil manada Allah'ı sevmek, bununla beraber kâmil manada O'na boyun eğmek ve O'nun karşısında alçalmaktır. İbadetin birçok çeşidi vardır. Bunlardan biri de duadır. Dua, en büyük ibadetlerdendir. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), kitabında birçok yerde onu ibadet olarak isimlendirmiştir. Nitekim O şöyle buyurmuştur:

"Rabbiniz dedi ki: Bana dua edin, size karşılık vereyim. Şüphesiz Bana ibadet etmeyi gururlarına yediremeyenler cehenneme aşağılanmış bir şekilde gireceklerdir." (Mü'min, 60)

Kur'an'da buna benzer ayetler çoktur. Yine bir hadiste *"Dua ibadetin özüdür."* buyrulmuştur.

Diyoruz ki: Allah'tan başkasına dua edilmez. Sıkıntılı zamanlarda ve fayda elde edilmek istendiğinde O'ndan başkasından istiğâsede bulunulmaz. O'ndan başkasına kurban kesilmez. O'ndan başkasına adak adanmaz. O'ndan başkasından yürekten korkulmaz. O'ndan başkasına tevekkül edilmez. O'ndan başkasından yardım istenmez. O'ndan başkasına sığınılmaz. Melek olsun, nebî olsun, velî olsun, salih olsun veya başkası olsun; yaratılmışlardan hiçbirisi bunlardan herhangi bir şeyde hak sahibi değildir. Allah'ın bir hakkı vardır ki o Allah'tan başkasına yöneltilemez. O hak, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ibadetin bütün çeşitlerinde birlenmesidir. Kalpler; sevmek, saygı duymak, ululama, korkma ve umma ile ancak Allah'a ibadet etmelidir. İşte insanların yaratılmasındaki şer'î ve dînî hikmet, maksat budur.

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım." (Zariyat, 56)

Buradaki ***"Bana ibadet etsinler"***, "Beni birlesinler" anlamındadır. Buradaki ibadetten kasıt tevhiddir. Çünkü peygamberlerle ümmetleri arasındaki ihtilaf tevhid konusunda çıkmıştır. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmuştur:

"Gerçekten biz her ümmete, Allah'a ibadet edin ve tâğuttan kaçının diye bir peygamber gönderdik." (Nahl, 36),

"Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona "Benden başka ilah yoktur, öyleyse bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım." (Enbiya, 25),

"Şüphesiz mescitler Allah'ındır. Öyleyse Allah ile beraber kimseye dua etmeyin." (Cinn, 18)

Şu halde kim Allah'ın dışındaki varlıklara, ölümlere ve gaiptekilere dua ederse veya onlardan istiğasede bulunursa; o kimse yaptığı şeyle ancak Allah'a yaklaşmayı ve O'nun katında şefaati edinmeyi kastetmiş olsa bile kâfirdir, müşriktir.

Bu ümmetten olan birçok kimse şirke düşmüş, Allah'tan başka varlıklara tutunmuş, bunu da tevessül ve teşeffu' (şefaati isteme) olarak isimlendirmiştir. Fakat isimlerin değişmesinin hiçbir önemi yoktur. Bir şeyin isminin ortadan kalkıp insanların örfünde başka bir isim ile anılması, o şeyin hakikatini ve hükmünü ortadan kaldırmaz.

Şeytan, kalplerin müşriklerin yapmakta oldukları şeylerin ibadet olarak isimlendirilmesinden rahatsızlık duyacağını bildiği için; bunları kalplerin kabul edeceği bir kalıba sokmuştur. Nitekim Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Ümmetimden bir topluluk mutlaka şarabı adını değiştirerek içecektir." Zina eden ve bunu nikâh olarak isimlendiren kimsenin yaptığı da buna benzemektedir. Demek ki isimlerin ortadan kalkması hakikatleri ortadan kaldırmaz. Şirk amellerinden birini işleyen kimse, bunu tevessül ve teşeffu' olarak isimlendirse de yine müşriktir.

Allah'ın (subhânehû ve teâlâ), kitabında Yahudiler ve Hristiyanlar hakkındaki **"Onlar hahamlarını ve rahiplerini Allah'tan gayrı rabler edindiler..." (Tevbe, 31)** buyruğu bu konuya ışık tutmaktadır. İmam Ahmed'in, Tirmizî'nin ve diğer hadis âlimlerinin rivayet ettiğine göre cahiliyye döneminde Hristiyan olan Adiy b. Hatem Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanına geldi ve onu **"Onlar hahamlarını ve rahiplerini Allah'tan gayrı rabler edindiler..."** ayetini okurken işitti. "Ey Allah'ın Rasûlü, onlar onlara ibadet etmiyorlardı." dedi. Bunun üzerine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurdu: **"Hayır! Onlar onlara helalleri haram, haramları da helal kılıyorlardı. İşte bu onların onlara ibadetidir."**

İbni Abbas ve Huzeyfe b. Yemân, bu ayetin tefsirinde "Onlar, helal ve haram kıldıkları şeyler hususunda onlara uydular." demişlerdir. İşte Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) ayette bahsettiği bu kimseler hahamlarını ve rahiplerini rabler ve ilahlar olarak isimlendirmemişlerdi. Onlar hakkındaki bu fiillerinin onlara ibadet etmek olduğunu da düşünmüyorlardı. Bu sebeptendir ki Adiy "Onlar onlara ibadet etmiyorlardı" demiştir. Demek ki bir şeyin hükmü hakikatine bağlıdır, ismine veya o şeyi yapan kimsenin düşüncesine değil. Zira onlar, hahamlarına ve rahiplerine itaat etmelerinin, onlara ibadet etmek olmadığına inanıyorlardı. Buna rağmen bu itikatları onlar için geçerli bir mazeret sayılmadı ve yaptıkları fiilin ismini, hakikatini ve hükmünü ortadan kaldırmadı.

Bu konuyu, Tirmizî'nin Ebû Vâkıd El-Leysî'den rivayet ettiği ve sahih olduğunu söylediği şu hadis daha da anlaşılır kılacaktır: (Ebû Vâkıd) dedi ki: Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ile birlikte Huneyn'e doğru yola çıktık. O zaman küfürden daha yeni çıkmıştık. Müşriklerin yanında ibadet ettikleri ve üzerine silahlarını astıkları Zâtu Envât denilen bir (sidre) ağaçları vardı. Biz de bir ağacın yanından geçtik ve "Ey Allah'ın Rasûlü, onların Zâtu Envât'ı olduğu gibi bize de bir Zâtu Envât yap!" dedik. Bunun üzerine Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: "Allahu Ekber! Bu öncekilerin yoludur. Nefsimi elinde tutan Zât'a yemin ederim ki, tıpkı İsrailoğulları'nın Mûsa'ya "Onların ilahları olduğu gibi bize de bir ilah yap!" dedikleri gibi dediniz. Mûsa da onlara "Siz gerçekten bilmeyen bir topluluksunuz" (A'raf, 138) demişti. Sizden öncekilerin yoluna mutlaka uyacaksınız." O insanlar talep ettikleri şeyin "Lâ ilâhe illallah" ile zıt olduğunu düşünmüyorlardı. Onların cehaleti durumun hakikatini ve hükmünü değiştirmede.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*), Rasûlü'nü ne ile gönderdiği hakkında bilgisi olan kimse; kabirlerin yanında yapılan; kabirdekilere dua etme, onlardan istiğâsede bulunma, onların yanında ibadet etme, onlara secde etme, onlara adak adama gibi fiillerin, hahamlarını ve rahiplerini Allah'tan gayrı rabler edinen kimselerin fiilinden daha büyük olduğunu, "Onların Zâtu Envât'ı olduğu gibi bize de bir Zâtu Envât yap" diyen kimselerin sözünden daha çirkin olduğunu bilir.

Tahkik ehli âlimlerden biri (*rahimehullâh*) şöyle demiştir: "Bu ağacı, üzerine silah asmak ve yanında ibadet etmek için edinmek, ona ibadet etmedikleri ve ondan bir şey istemedikleri halde ilah edinmek oluyorsa; kabrin etrafında ibadet etmek, kabirdekini vesile edinerek dua etmek,

kabirde bulunan kimseye dua etmek ve kabrin yanında dua etmek hakkında ne düşünülür? Ayrıca kabir ile fitneye düşmeye kıyasla bir ağaç ile fitneye düşmek nedir ki? Şirk ve bidat ehli keşke bilselerdi!" Âlimin sözü burada sona erdi.

Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) gerçekten tevhidi koruma altına almış, şirk götüren yolları da kapatmıştır. Kendisinden sahih olarak rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur: *"Allah'ım, kabrimi tapınılan bir put kılma! Peygamberlerinin kabirlerini mescit edinen topluluğa Allah'ın öfkesi şiddetlidir."* Yine o, kabirlerin üzerinde kandil yakmayı yasaklamış, *"Allah kabirleri ziyaret eden kadınlara, onların üzerine mescit inşa edenlere ve kandil yakanlara lanet etmiştir."* buyurmuştur. Yine o, kabirlerin bayram yerine çevrilmesini, üzerlerine bina yapılmasını yasaklamış ve kabirlerin yerle aynı seviyeye getirilmelerini emretmiştir. Nitekim Müslim'in Sahih'inde rivayet ettiğine göre Ebu'l Heyyâc El-Esedî şöyle demiştir: Ali (radiyallâhu anh) bana dedi ki: *"Seni Rasûlullah'ın (sallallâhu aleyhi ve sellem) beni görevlendirdiği şeyle görevlendireyim mi? Tanınmaz hale getirmediğin hiçbir suret, yerle yeksan etmediğin hiçbir yükseltilmiş kabir bırakma!"* Yine Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) kabirlerin kireçlenmesini ve üzerlerine yazı yazılmasını yasaklamıştır.

Biz, kabir ehli hakkında aşırıya gitmeye, onları aşırı derece övmeye ve yüceltmeye karşı çıkıyoruz. Kabirlerin üzerine inşa edilmiş olan binaları; Allah'a şirk koşmaya ileten en büyük vesileler olan aşırılığı ve yüceltmeyi barındırmaları sebebiyle yıkıyoruz. Kabirlere Allah'tan gayrı ibadet edilmesi sonucunu doğuran bu fiilleri, onlara bu şekilde saygılarını sunmak ve hürmetlerini izhar etmek isteyen bazı kimseler bidat olarak ortaya atmışlardır. Sonra onlardan sonraki nesiller gelmiş, onlara Allah'tan gayrı ibadet etmiş, onlardan başlarındaki sıkıntılarının giderilmesini, ihtiyaçlarının görülmesini, dertlerinin kaldırılmasını ve karşılaştıkları zorlukların ortadan kaldırılmasını istemişlerdir. Üstüne üstlük, bu büyük şirkin, bir ibadet ve edindikleri bir din olduğuna itikat etmişlerdir. Buna karşı çıkan ve insanları bundan sakındıran kimselere çok sert tepki göstermişler, onlar hakkında yalan sözler uydurmuşlar ve iftiralar atmışlardır. Allah her zamanda ve her mekânda dininin yardımcısıdır. Fakat O, taraftarlarını düşmanlarıyla imtihan eder. Bu, iki tarafın bulunduğundan beri böyle olmuştur.

İtikat ettiğimiz ve Allah'ın huzurunda din edindiğimiz şeyleri zikretmeye devam edersek: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ölümden sonra dirilmeye, hayrıyla ve şerriyle kadere iman ediyoruz. Allah Teâlâ'nın isimlerine ve sıfatlarına da iman ediyoruz. Allah Teâlâ'nın isimlerini ve sıfatlarını, celâline ve azametini yaraşır şekilde temsile sapmadan ispat ediyoruz. Yine O'nu, celâline yaraşır şekilde ta'tile sapmadan tenzih ediyoruz. Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Arş'ına istiva ettiğine ve yarattıklarının üzerinde bulunduğuna itikat ediyoruz. O'nun Arş'ı göklerin üzerindedir. O, yarattıklarından ayıdır. Fakat O'nun ilminden hali olan hiçbir yer yoktur. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Rahman Arş'a istiva etti."** (*Taha, 5*) buyurmuştur. Biz ayetin lafzına iman ediyor, istivânın hakikatini ispat ediyor, O'na keyfiyet izafe etmiyor ve O'nu bir şeye benzetmiyoruz. Çünkü kendisinin nasıl olduğunu ancak O (*subhânehû ve teâlâ*) bilir.

Biz hicret yurdunun imamı olan Malik b. Enes'in (*rahimehullâh*) söylediğini söylüyoruz. O, bir adam kendisine istivâ hakkında sorduğu zaman "İstivâ bilinen bir şeydir, keyfiyeti ise meçhuldür, ona inanmak vaciptir ve onun hakkında soru sormak bidattir." demiştir. Görüldüğü gibi Malik (*rahimehullâh*) istivâyı ispat etmiş, keyfiyetinin ise bilinemeyeceğini söylemiştir. Biz aynı şekilde Rab Teâlâ'nın bütün isimleri ve sıfatları konusunda böyle itikat ediyoruz: Onların lafzına iman ediyor, hakikatini ispat ediyor ve keyfiyetinin bilinemeyeceğine inanıyoruz.

Bu konu hakkında söylenecek en kapsamlı söz şudur: Biz, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) kendisini hangi sıfatlarla vasıflandırmışsa, Rasûlü O'nu hangi sıfatlarla vasıflandırmışsa; bu sıfatlarla Allah'ı (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) vasıflandırıyoruz. Kur'an'ın ve hadislerin çizdiği sınırı aşmıyoruz. Kim Allah'ı yarattıklarından birine benzetirse kâfir olur. Yine kim Allah'ın kendisini vasıflandırdığı sıfatlardan birini inkâr ederse kâfir olur. Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"O'nun bir benzeri yoktur. O iştir, görendir."** (*Şûrâ, 11*) buyurmuştur. Hiçbir dengi ve benzeri olmayan Allah bütün noksan sıfatlardan münezzehtir! O, hem kendisini hem de başkasını en iyi bilendir. Yarattıklarından daha doğru ve daha güzel söz söyleyendir.

Yine biz, Allah'ın her gece gecenin son üçte biri kaldığı zaman dünya semasına indiğine ve **"İsteyen yok mu, ona istediğini vereyim? Bağışlanma dileyen**

yok mu, onu bağışlayayım? Tevbe eden yok mu, onun tevbesini kabul edeyim?" buyurduğuna dair varid olan hadislerle iman ediyoruz.

Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğuna, gökten indirildiğine, yaratılmamış olduğuna, O'ndan başladığına ve tekrar O'na döneceğine, Allah'ın onunla hakiki manada konuştuğuna, Cibrîl'in onu Yaratıcı'dan duyduğuna ve Rasûlullah'a (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) indirdiğine itikat ediyoruz. Eş'arîler'in ya da bidat ehli diğer fırkaların görüşlerini savunmuyoruz.

Allah'ın dilediğini yaptığına ve yapacağına, O'nun kazasından ve kaderinden bağımsız olarak hiçbir şeyin meydana gelmeyeceğine, hiç kimsenin takdir edilmiş kaderden kaçışının olmadığına ve kendisi için Levh'te yazılan yazının dışına çıkamayacağına iman ediyoruz.

Vaîd ayetlerine ve Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) bu konuda varid olan sahih hadislerine iman ediyoruz. Hâricîler'in ve Mutezile'nin dediği gibi, müslümanlardan büyük günah işleyen herhangi bir kimsenin cehennemde sonsuza kadar kalacağını söylemiyoruz. Çünkü Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gelen sahih hadislerle sabit olduğu üzere kalbinde zerre ağırlığınca iman bulunan kimseler cehennemden çıkarılacaktır. Onların cehennemden çıkarılması, ümmetinden büyük günah işleyen kimseler arasından kendilerine şefa'at etmesine izin verilen kimselere Nebi'miz Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ve onun dışında meleklerin ve peygamberlerin şefa'at etmesiyle olacaktır. Yine biz mutlak hükümler hakkında şüphe etmiyoruz. Aksine biliyoruz ki, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) büyük günah işleyenlerden kimi cehenneme koyacaksa onu cehenneme koyacaktır. Diğerlerini ise, cehenneme girmelerine mani olan bazı sebeplerden dolayı, örneğin kötülükleri imha eden iyiliklerden ve günahlara kefareti olan musibetlerden dolayı cehenneme koymaz.

Yine biz Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) yaptığı şeylerin bazı hikmetleri ve sebepleri olduğuna itikat ediyoruz. Bununla beraber O, sebeplerin ve sebepleri meydana getirenlerin yaratıcısıdır. Yine biz, Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) (cennetlik veya cehennemlik olduğuna) şahitlik ettiği kimse hariç, muayyen bir şahsın cennetlik ya da cehennemlik olduğuna şahitlik etmiyoruz. Çünkü biz onun kalbinde bulunana ve ne üzere öldüğüne vakıf olamayız. Ancak iyi kimse için ümit besler, kötü kimse için endişeleniriz. Yine biz müslümanlardan hiç kimseyi şirkin altında işlediği bir günahıtan ötürü

tekfir etmiyor, büyük günah işlemesi sebebiyle onu İslam dairesinin dışına çıkarmıyoruz.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ölümden sonra olacaklar hakkında haber verdiği şeylere iman ediyoruz. Kabir fitnesine, azabına, nimetine; ruhların cecetlere iade edileceğine, insanların kıyamet alanında Âlemlerin Rabbi'nin huzurunda yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz bir şekilde duracaklarına, güneşin insanlara yaklaşacağına ve terin onların gırtlaklarına kadar ulaşacağına, terazilerin kurulacağına, defterlerin açılacağına, bazı kimselerin kitabını sağ tarafından alacağına, bazılarının ise kitabını sol tarafından alacağına iman ediyoruz.

Nebi'miz Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) havzına iman ediyoruz. Sıratın cehennemine üzerine kurulacağına ve insanların onun üzerinden amelleri ölçüsünde (hızlı) geçeceklerine iman ediyoruz.

Nebi'nin (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şefaatine, onun ilk şefaatçi ve ilk şefaatçi kılınan kimse olduğuna iman ediyoruz. Onun şefaatinin sapık bir bidatçiden başkası inkâr etmez. Aynı şekilde şefaatin ancak (şefaate edecek olan kimseye verilen) izinden ve (kendisine şefaate edilecek kimseye) rızadan sonra olacağına iman ediyoruz. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

"(Melekler) O'nun razı olduğu kimseden başkasına da şefaate etmezler." (Enbiya, 28),

"Göklerde nice melekler vardır ki, Allah dilediği ve razı olduğu kimse için izin vermedikten sonra şefaati bir yarar sağlamaz." (Necm, 26)

Allah (*subhânehû ve teâlâ*) tevhidden başkasına razı olmaz ve onun ehinden başkasına şefaate edilmesi için izin vermez. Nitekim Ebû Hureyre (*radıyallâhu anh*) Nebi'ye (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Senin şefaatinle insanların en bahtiyarı kimdir, ey Allah'ın Rasûlü?" diye sorduğunda, Nebi (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) "Kalbinden gelerek "Lâ ilâhe illallâh" diyen kimse..." buyurarak cevap vermiştir. Demek ki bu şefaate Allah'ın izniyle ihlas ehli içindir, Allah'a ortak koşan kimse için değil. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) **"Artık onlara şefaate edenlerin şefaati fayda vermez." (Müddessir, 48)** buyurmuştur.

Yine biz, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) cenneti yarattığına, onun şu anda mevcut olduğuna, Allah'ın onu kendisine itaat edenlere ve kendisinden sakınanlara hazırladığına, yine Allah'ın cehennemi yarattığına, onun şu anda mev-

cut olduğuna, Allah'ın onu kendisini inkâr edenlere ve kendisine karşı gelenlere hazırladığına iman ediyoruz.

Yine biz, müminlerin cennette Rablerini gözleriyle dolunay gecesinde ayın görüldüğü gibi göreceklerine, O'nu görmek için itişip kakışmayacaklarına iman ediyoruz. Nitekim Allah (*subhânehû ve teâlâ*) şöyle buyurmaktadır:

“O gün birtakım yüzler parlar ve Rablerine bakar.” (Kıyâme, 22-23),

“Güzel iş yapanlara, en güzeli ve daha fazlası vardır.” (Yunus, 26)

Nebi'den (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), “*En güzeli cennettir, daha fazlası ise Allah Teâlâ'nın yüzüne bakmaktır.*” buyurduğu sahih olarak rivayet edilmiştir.

Muhammed'in (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) nebîlerin ve resullerin sonuncusu olduğuna; Onun ümmetinin en faziletlisinin Ebû Bekir, sonra Ömer, sonra Osman, sonra Ali, sonra Aşere-i Mübeşşere'nin diğerleri, sonra Bedir Ehli, sonra Rıdvan Ahacı'nın altında biat edenler, sonra da diğer sahabîler olduğuna iman ediyoruz. Allah onların hepsinden razı olsun. Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) ashabını dost biliyor, Allah'ın onlardan razı olması için dua ediyor, onlar için bağışlanma diliyor, onların güzelliklerini ve faziletlerini zikredip aralarında meydana gelen olaylar hakkında dilimizi tutuyoruz. Aynı şekilde müminlerin her türlü çirkinlikten uzak olan pâk anneleri için de Allah'tan rıza talep ediyoruz. Onların en faziletlisinin Aişe (*radiyallâhu anh*) olduğuna inanıyoruz. Râfızîler'in görüşlerinden beraatimizi ilan ediyor, onların gulatının küfrüne itikat ediyor, aynı şekilde Zeydiyye ve diğer bidat fırkalarının görüşlerinden de beraatimizi ilan ediyoruz.

Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) Muhammed'i (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gönderdiğinden itibaren, bu ümmetin son fertleri Deccal ile savaşına kadar, iyi olsun günahkâr olsun her imamın arkasında cihadı gerekli görüyoruz. Masiyet olan bir şeyi emretmedikleri müddetçe, iyi olsun günahkâr olsun, müslümanların imamlarının sözünü dinlemeyi ve onlara itaat etmeyi gerekli görüyoruz. Aynı şekilde bidat ehlini terk etmeyi ve onlardan uzak durmayı gerekli görüyoruz. Din konusunda ortaya atılmış her yeniliğin bidat olduğuna inanıyoruz.

Gücü yeten her kimsenin, gücü ölçüsünde iyiliği emretmesini ve kötülükten sakındırmasını vacip görüyoruz. Kişi kötülüğü eliyle engellemelidir, bunu yapmakta zorlanırsa diliyle engellemelidir, bunu da yapmakta zorlanırsa kötülüğe kalbiyle buğzetmelidir. Nitekim sahih bir

hadiste Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Sizden kim bir kötülük görürse onu eliyle değiştirsin, buna gücü yetmezse diliyle değiştirsin, buna da gücü yetmezse kalbiyle (buğzetsin). Bu da imanın en zayıfhalidir.*

Yine biz, imanın dil ile ikrar, azalarla amel ve kalp ile itikat olduğuna, taatlerle arttığına ve masiyetlerle azaldığına itikat ediyoruz. Nitekim sahih bir hadiste şöyle buyrulmuştur: *"İman atmış küsur -ya da yetmiş küsur- şubedir. En yükseği "Lâ ilâhe illallâh" sözüdür. En düşüğü ise yoldan eziyet veren şeyi kaldırmaktır. Hayâ da imandan bir şubedir."*

Yine biz, Allah'ın (subhânehû ve teâlâ), güvenilir resul, nebîlerin ve resullerin sonuncusu olan Muhammed'i -Allah'ın salat ve selamı kıyamet gününe kadar onun üzerine olsun- göndermekle dini kemale erdirdiğine ve âlemler üzerindeki nimetini tamamladığına itikat ediyoruz. Allah (subhânehû ve teâlâ) şöyle buyurmuştur:

"Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim, sizin üzerinizdeki nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslam'dan razı oldum." (Maide, 3)

Allah (subhânehû ve teâlâ) onunla dini kemale erdirince, o da apaçık bir şekilde tebliğde bulununca; Allah onun ruhunu kabzetmiş, onu kendisine yükseltmiş ve onun için Refîk-i A'lâ'yı (En Yüce Dostu) seçmiştir.

Nebi'nin (sallallâhu aleyhi ve sellem) derecesinin mutlak olarak bütün mahlûkatın derecesinin üzerinde olduğuna; onun kabrinde berzah hayatıyla, Kur'an'da zikri geçen şehidlerin hayatından daha ileri bir hayatla hayatta olduğuna itikat ediyoruz. Çünkü hiç şüphesiz O, şehidlerden üstündür. Yine o, kendisine selam veren kimsenin selamını duyar. Fakat onun (dünyada olan olayları) bildiği, bazı tasarruflarda bulunduğu, bazı işleri görmek için hareket ettiği manalarını içeren bir hayatı söz konusu değildir.

Toparlayacak olursak: Kur'an'da ve Sünnet'te zikredilen bütün sıfatlar hakkındaki akîdemiz, Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in akîdesidir. Bu sıfatlara iman ederiz, onları geldiği gibi kabul ederiz. Hakikatlerini ve delalet ettikleri şeyi, tekyife, temsile, ta'tile, tebdile ve teville sapmadan ispat ederiz.

Füruat ve ahkâm konusunda mezhebimiz, Ehli Sünnet'in imamı, İmam Ahmed b. Hanbel'in mezhebidir. Biz müçtehit olduğumuzu iddia etmiyoruz.

Rasûlullah'tan (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) gelen sahih bir sünnet gördüğümüz zaman onunla amel ediyor, -kim olursa olsun- hiç kimsenin sözünü onun sözünün önüne geçirmiyoruz. Aksine onu kabul ve teslimiyet ile alıyoruz. Çünkü Rasûlullah'ın (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) sünneti bizim kalbimizde, herhangi bir kimsenin sözünü onun önüne geçiremeyeceğimiz kadar değerlidir. İşte bizim itikat ettiğimiz ve Allah'ın huzurunda din edindiğimiz şey budur. Kim bize bunların hilafına olan bir şeyi nispet eder ya da bizim söylemediğimiz bir şeyi söylediğimizi iddia ederse; Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Allah onun -ne farz ne de nafil- hiçbir amelini kabul etmesin. Bizim hesabımız da onun hesabı da, katında sırların ortaya döküldüğü, huzurunda kalplerin sakladıklarının meydana çıktığı Allah tarafından görülecektir. **Allah hakkı söyler ve doğru yola iletir. (Ahzab, 4)** Bize Allah yeter. O ne güzel vekildir. Allah'ın salâtı, ümmî peygamber Muhammed'in, onun âlinin, ashâbının ve kıyamete kadar onlara güzellekle tâbi olanların üzerine olsun.

Yine onun -Allah onu muvaffak eylesin- şöyle bir mektubu vardır:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

Muhammed b. Abdullatif'ten; Asîr, Hicaz ve Yemen bölgelerinin halkından bu mektubu gören herkese... Allah onları İslam dinine iletсин. Bundan sonra: Bilin ki, bizim itikat ettiğimiz, kendisini Allah'ın huzurunda din edindiğimiz, insanları kendisine çağırduğımız ve kendisi uğrunda cihad ettiğimiz şey; Allah'ın kullarına vacip kıldığı, onları kendisi için yarattığı ve onlar üzerindeki hakkı olan İslam dinidir. Evet, Allah (*subhânehû ve teâlâ*) insanları kendisine ibadet etmeleri, ibadette kendisine yaratılmışlardan hiç kimseyi -başkaları şöyle dursun, mukarreb bir meleği ve gönderilmiş bir nebîyi dahi- ortak koşmamaları için yaratmıştır. Kim Allah'tan başkasına tutunur, ibadetin herhangi bir çeşidini ona yöneltirse; Allah ile beraber onu da ilah edinmiş olur. Allah (*subhânehû ve teâlâ*), başka bir varlığı kendisine ortak koşan kimseye cenneti haram kıldığını ve onu mağfiretinden de mahrum bırakacağını bildirmiş ve şöyle buyurmuştur:

“Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındakileri dilediği kimse için bağışlar.” (Nisa, 48),

“Şüphesiz kim Allah'a şirk koşarsa Allah ona cenneti haram kılar. Onun varacağı yer de cehennemdir...” (Maide, 72)

Nebi de (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurmuştur: “Kim Allah'a O'na hiçbir şeyi ortak koşmamış olduğu halde kavuşursa cennete girer. Kim de O'na O'na bir şeyi ortak koşmuş olduğu halde kavuşursa cehenneme girer.”

Yine biz, türbelerin yıkılmasını emrediyor ve kabirlerin üzerine inşa edilmiş binaları yıkıyoruz. Kabre bir karıştan yüksek olacak şekilde toprak ya da başka bir şey ilave edilemez.

Namazların mescitlerde cemaatle kılınmasını emrediyor, cemaatten geri kalanları ve üşenerek mescitlere gelmeyenleri te'dib ediyoruz. Aynı şekilde

insanları; İslam'ın zekat, oruç, gücü yeten kimse için hac, iyiliği emretme ve kötülükten sakındırma gibi diğer emirleriyle sorumlu tutuyoruz. Faizden, zinadan, şarap ve tütün içmekten, erkeklerin ipek giymesinden, anne babaya karşı gelmekten, akrabalık bağlarını koparmaktan sakındırıyoruz.

Toparlayacak olursak: Biz, Allah'ın (*subhânehû ve teâlâ*) kitabında emrettiklerini ve yine Rasûlü'nün emrettiklerini emrediyor; Allah'ın ve Rasûlü'nün sakındırdıklarından da sakındırıyoruz. Ancak Allah'ın haram kıldıklarının haram olduğunu, yine ancak Allah'ın helal kıldıklarının helal olduğunu söylüyoruz. İşte bizim kendisine davet ettiğimiz şey budur. Maksudı hak, isteği hayır ve onun kapsamına girmek olan kimse; zikrettiklerimize uyar ve belirttiklerimizle amel eder. İşte o zaman bizim lehimize olan onun da lehine, bizim aleyhimizde olan onun da aleyhine olur. Bunları kabul etmeyenlerle de cihad eder, onlara karşı olan cihadımız hususunda Allah'tan yardım dileriz. Allah'ın kitabında emrettiği ve yine Rasûlü'nün emrettiği şeyleri yerine getirene kadar onlarla savaşıyoruz.

Biz, -Hamd ve minnet Allah'adır- Allah'ın kitabında ve Rasûlü'nün sünnetinde bulunanların dışına çıkmadık. Kim bize bunun hilafına olan bir şey nispet ederse, Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların laneti onun üzerine olsun. Allah'ın salâtı ve selâmı Muhammed'in, onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun.

Şeyh Süleyman b. Sehman -Allah onun ruhunu takdis etsin ve kabrini nurlandırsın-, bu davetin bayrağını taşıyan kimselerin akidelerinin toplu olarak aktarılmasından sonra şöyle demiştir:

Bizim nasıl bir itikada sahip olduğumuzu içeren bu manzumeyi zikrettim. Zira ağızlarıyla Allah'ın nurunu söndürmek isteyen ve insanları şüpheye düşürmek isteyen kimseler bu itikat konusunda bize muhalefet etmektedirler. Fakat kâfirler istemese de Allah nurunu mutlaka tamamlayacaktır.

Özetle, bizim itikat ettiğimiz, kendisini Allah'ın huzurunda din edindiğimiz, insanları kendisine çağırdığımız ve kendisi hakkında bize muhalefet edenlerle cihad ettiğimiz şey budur. Allah'ın verdiği güç ve rızıkla... Manzumenin metni şudur:

Allah'ım! Sana hamd olsun, ey efendilerin en hayırlısı!

Ey kendisinden istenenlerin

Ve ihtiyacını arz edenlere karşılık verenlerin en hayırlısı!

Sana hamd olsun, lütfunla bize ne kadar çok nimet gönderdin

Ki bu nimetler saymakla bitmez

Sana hamd olsun, Muhammed'in dinine düşmanlık edenlere karşı

Bizi ne kadar çok korudun ve bize ne kadar çok yardım ettin!

Bize Muhammed'in dini olan İslam'ı öğrettin

Bundan önce her sapık kimse onun dininden yüz çevirmişti

Bize hakikat nurunu apaçık şekilde gösterdin

Haksız yere ileri derecede düşmanlık gösteren kimselerin dininden bizi uzak tuttun

Hamd, şükür ve sena Rabbim Allah'adır

Bahsettiklerinden dolayı Efendime hamd u senalar olsun

Bundan sonra: Şüphesiz Allah celle celaluhu

Hidayete ermemiz için bize İslam'ı hak olarak gösterdi

Bizi hidayete iletmesinden dolayı O'na şükrediyoruz

Hâlbuki daha önce azgın ve haddini açan kimseler

İnsanları İslam'dan alıkoyuyorlardı

Şimdi ey Allah'ın kulları, ölüm uykusundan uyanın!

Uyanın da hidayetin aslını anlamaya ve nefisleri hevadan ayırmaya gelin

Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayın ve

Haktan sapan azgın kimselerin yollarından uzak durun!

Onlar ki sabah erkenden kabirleri ziyaret etmeye giderler

Karşılaştıkları her sıkıntıda onlara dua eder, isteklerini onlara arz ederler

Büyük belalarla kendilerini sarıp sarmaladığı zaman

Dara düştükleri zaman onlardan medet beklerler

Övgüye layık olan, Yüce Arş'ın sahibi Allah'ın katında

Şefaath ve yakınlık elde etmek için onlara ümit beslerler

Onlardan belaların kaldırılmasını isterler

Hakka boyun eğmekte ayak direten kimseler

Başlarına ne zaman bir musibet gelse böyle yaparlar

Neyi ümit ediyorsa, aklına ne geliyorsa

Hepsini kabirde yatanlardan talep ederler

Tek Rabbi (celle zikruhu) unuturlar

Azamet sahibi, her şeye gücü yeten, hiçbir ortağı bulunmayan İlahı unuturlar!

Şu halde, ey dininin selamette olmasını isteyen kimse!

Arş'ın sahibi olan Allah'tan sakınmaya devam et ki doğru yolu bulasın

Seni hidayete iletmesi için yalnız O'na yönel

Umulur ki yarın cehennemden kurtulursun
Ey muvahhid, Rabbinden ayaklarını sabit kılmasını iste
Bunu ciddiyetle ve gayretle talep et
Sağ salim cehennemden kurtulmak,
Sonsuz kılınmış ebedi cennetlerde dolaşmak,
Rahatlığı, güzel bir rızkı, mutlu ve seviçli bir hayatı,
Yakuta benzeyen güzel ve bâkire hurileri elde etmek istiyorsan;
İbadeti, bütün çeşitleriyle yalnız Allah'a yönelt
İhlas ile O'nu tevhid et, tevhid konusuna özen göster
Tazimde, korkuda, ümitte, sevgide ve rağbette O'nu birle
Adadığın adakta ve kestiğin kurbanda da O'nu birle
Rabbinden başkasından istiğâsede bulunma ki doğru yolu bulmuş olasın
Ancak O'ndan, O'nun kudretinden yardım iste
Haşyet ile, huşû içerisinde O'na ibadet et
Ancak O'ndan yardım iste, başkasından değil
Her meselede yalnız Allah'a sığın
Yalnız O'na yönel, yalnız O'na tevbe et ve yalnız O'na güvenip dayan
Arş'ın sahibi olan Allah'a güven ki doğru yola iletilsin

Yalnız Allah'a dua et, O'ndan başkasına değil
Allah'tan başkasına dua eden kimse, haddini aşan sapığın tekidir
Rabbini olan Allah'tan kork ve O'na saygı besle, hürmet ettiğin diğer varlıklara
değil
Rabbine rükûda ve secdede bulun
O'na namaz kıl

Ama seni görüyorlar diye riya yapmaktan,

Senin abid olduğunu duysunlar diye süm'a yapmaktan sakın

Bazı insanların, hürmet ettikleri kimselere yönelttikleri aşırı fiillerden de uzak dur

Onu yüceltmeleri sebebiyle ayağa kalkarlar ve ona doğru eğilirler

Sonra elleriyle önce alınlarına sonra burunlarına işaret ederler

İşte bu, ona tazim içeren bir işaretle bulunarak yapılan bir çeşit secde ve rükûdur

İşte bu haddini aşan kimselerin fiilidir Bunların dışında sadece Allah'ın hakkı olan

İbadetin bütün çeşitlerinde O'nu birle ki saadete erişesin

Bu ibadetlerin ya da bir kısmının Allah'tan başkasına yöneltilmesi şirktir

Ondan uzak dur ve büyük bir cürüm işlemekten sakın

Nuh'dan (as) Nebi Muhammed'ye (sallallâhu aleyhi ve sellem) kadar

İnsanlar arasındaki anlaşmazlığın sebebi budur

O'nu (celle zikruhu) fiillerinde birle

Allah'ın en mükemmel sıfatlara sahip efendi olduğunu ikrar et

O; yaratandır, diriltendir, öldüren, işleri çekip çevirendir

O; yegâne hükümdardır, rızık verendir

İsteyeceğini O'ndan iste ve ihtiyaçlarını O'na arz et

Yine O'nu, bunların dışındaki fiillerinde de birle

Bu fiilleri haktan sapanlar bile ikrar etmiş, inkâr etmemiştir

O'nu isimlerinde ve sıfatlarında da birle

İsim ve sıfatlarını, sözüne itibar edilmeyen kimselerin tevilleri gibi tevil etme

Şehadet ederiz ki şanı yüce Allah gerçekten
Yedi kat semanın üstünde ve Arş'ının üzerindedir
Keyfiyetini bilmediğimiz bir şekilde Arş'a istiva etmiştir
Yarattıklarından da gerçekten ayıdır, bu bütün muvahhidlerin sözüdür
Ayetlerde ve Ahmed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyruklarında geldiği üzere
Allah'ın sıfatları haktır

İçerdikleri tüm manalarla haktır ve hakikattir
Hakka uymakta ayak diretenlerin dediği gibi mecaz değildir
Allah'ın bir benzeri yoktur, O'nun bir adaşı da yoktur
Yine "O'nun bir dengi yoktur" de ki, doğru yolu bulmuş olasın
Bütün bunlar O'nun teredütsüz bir şekilde,
Mahlûkatın ilahı olduğuna şehadet etmenin manasıdır
Bu şehadeti hem dilinle telaffuz et hem de manasının gereğini yerine getir
Şüphesiz bu şehadet, Allah'a kavuşulacağı günde muvahhid için ne güzel
umuttur

O en sağlam kulptur, ona yapış
Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yolunda dosdoğru ilerle
Bir olan Allah'a ibadette ihlaslı ol ve O'na hiçbir şeyi ortak koşma

Hidayet üzere olan dev âlimlerin dediği üzere:
Kim şehadetin tüm şartlarını yerine getirmeze
O kimse Şeriat yolunda yürüyor değildir
Hakka düşman olan kimselerin yolundan gitmektedir
Birincisi ilimdir ki zıddı cehalettir
Cehalet kişiyi asla saadete iletmez

Kişi birçok şeyi bilse, fakat şehadetin manasını bilme
 Bu kimse üzerine cehalet gömleğini giymiş demektir
 İkincisi kabuldür ki zıddı reddir
 Bu şartı iyi anla ki doğru yola iletilesin
 Nitekim Kureyş de hıdayeti kabul etmemiş
 Küfürde inat edip Allah'a isyan ederek reddetmişlerdi
 Onlar bu şehadetle neyin kastedildiğini ve
 Bu şehadetin Allah'ın birlenmesine delalet ettiğini biliyorlardı
 Fakat Allah'ın onlardan Sâd suresinde naklettiği şeyi söylediler
 Bunu iyi bil ki doğru yolu bulasın
 Bu sebeple onların kanları ve malları
 Muvahhidler için helal ve ganimet oldu
 Bil ki (şehadetin şartlarının) üçüncüsü ihlastır
 Zıddı ise herhangi bir şeyde Ma'bud'a şirk koşmaktır
 Nitekim Allah (subhânehû ve teâlâ) ihlası, Nebi'sine
 Şerefli "Tenzîlu' Kitâb/Mü'min" suresinde emretmiştir

Dördüncü şart sevgidir, bu şehadetin işaret ettiklerini sev
 İbadetin bütün çeşitlerini Allah'a has kıl ve
 Şirkten uzak dur, ona düşmanlık besle
 Kim Mevlasına sevgi besliyorsa,
 Onun sevgisi ancak dini, Muhammed'in dinini sevmekle tamam olur
 Muhammed'in dinine düşmanlık edenlere düşmanlık göster
 O'nun dininin dostu olan hidayet ehli kimselere de dostluk göster
 Allah'a ve O'ndan sakınmaya davet edenlerin en mükemmeli

Mürşidlerin en mükemmeli olan Rasûlullah'ı sev

Onu evlatlarından, canından, hatta

Bütün insanlardan, malından mülkünden daha çok sev

Onu bir tarafa koy, anneni ve babanı bir tarafa koy

Analarımız ve babalarımız ona feda olsun

Mümin olan kimseyi, Allah sevdiği için sev

Hakkı kabul etmekte ayak direten kimseye de, Allah buğzettiği için buğzet

Zaten din; sevgiden, buğzdan, dostluktan ve

Sapkın ve haddini aşan kimselerden beri olmaktan başka nedir ki?

Beşincisi inkiyaddır (boyun ehme)

Zıddı ise emredilen şeyi yapmama ya da zararlı şeyi yapmadır

Üzerinde ne kadar hak varsa gereklerini yerine getirirsin

Sana farz kılınan şeyleri de kesin bir şekilde yerine getirirsin

Kalbinle Allah'a itaat ederek ve O'na teslim olarak

O'nun haram kıldıklarından da uzak durursun, böylece doğru yola iletilirsin

Kim Allah'a kalbiyle teslim olmaz ve

Azalarıyla O'na itaat edip boyun eğmez ise

Yaptığı ibadetleri rüşd zannetse bile

Şeriat yolunda yürümemektedir

Altıncı şart yakîndir

Zıddı ise Muhammed'in dosdoğru dini hakkında şüphe etmektir

Kim onun dininden şüphe ederse, onun dininden yüz çevirdiği için ağlasın

Ve bilsin ki kıyamet gününde büyük bir cürümle gelecektir

Hatalardan korunmuş ve en kâmil mürşid olan Efendi'nin buyurduğu üzere

Kişinin kalbi tam bir yakîn üzere olmalıdır

Şehadet kişiye fayda vermez, bunu iyi bil

Şüphelerden arınıp yakîni elde etmedikçe

Yedinci şart sıdktır

Her türlü fesada çağıran yalan ise onun karşısında yer alır

Şehadetin manasını bilen

Onu kabul ederek gerekleriyle amel eden kimse doğru yolu bulmuştur

Aynı şekilde kişi kalbini (şehadeti telaffuz eden) diline uydurmalıdır

Dinin vaciplerini de aksatmamalıdır

Bu şartların tamamı, şehadeti telaffuz eden kimsede bulunmazsa

O kimse doğru yol üzere değildir

Şehadet ederiz ki insanların seyyidi, günahlardan korunmuş,

En kâmil mürşid, dine ve hidayete çağıranların en hayırlısı olan

Muhammed Mustafa, yüce ve övgüye layık Allah'ın gönderdiği bir elçidir

Allah'ın bütün kullarına gönderilmiştir o

Hiç şüphesiz ona itaat edilir, isyan edilmez

Gücümüz yettiği ölçüde bize emredileni yaparız ve

Bize yasaklanan her bir zararlı şeyden de uzak dururuz

Beş vakit namaz farzdır ve o

Ahmed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) buyruğunda geldiği üzere bu dinin direğidir

Aynı şekilde malın zekatını vermek

Hidayet üzere olan her kimsenin nezdinde malı olan kimsenin üzerine farzdır

Kim namaz kılmazsa hiç şüphesiz

Günahlardan korunmuş olan, en kâmil Efendi'nin buyurduğu üzere kâfirdir

Yine Allah (subhânehû ve teâlâ) orucu insanlara farz kılmıştır

Nitekim bu şanı yüce Kitap'ta geçmektedir

Aynı şekilde Beytullah'ı hacetmek de farzdır, vaciptir

Kişi yoluna güç yetirirse ve yeterli aزیğa sahip olursa

İşte bu gerçekten İslam'ın ta kendisidir

Nitekim, onun sayısı zikredilen rükünler (beş) üzerine bina edildiğı buyrul-

muştur

İlahımız olan yüce Allah'a, O'nun şerefli meleklerine ve resullerine iman ediyoruz

Kitaplara, ahiret gününe ve takdir edilmiş kadere iman ediyoruz ki hidayete erelim

Rahman ne takdir etmişse o dilediğı şekilde olur

Neyi de takdir etmemişse o olmaz, bunu böyle bil

Hayır ve şer adına ne varsa tamamı

Hiç şüphesiz Allah'ın takdiriyledir

Allah, Muhammed Nebi'yi, bu dinin tek olan Allah'a has kılınması için

Kabirperestleri ve onların yolundan giden

Azgın ve haddi aşan kimseleri tekfir etmek üzere gönderdi

Şu halde sen hak ve hidayet yolunda ol ki

Sonsuz cehennem ateşinden selamette olasın

Bu hidayet üzere olan bizden önceki ilim sahibi ve tahkik ehli imamların itikadıdır

İmam Şâfiî, Ahmed, Malik ve Numan (Ebu Hanîfe) gibi önderlerin itikadı...

Onların derin ilim sahibi ashabının ve onların takva ehli takipçilerinin itikadı...

Biz de onların yollarını ve itikatlarını takip ediyoruz

Biz içtihatla bulunmuyor, âlimlerin sözlerine bakıyoruz

Arş'ın ilahı olan Allah'ın (celle celaluhu) verdiği güçle ve O'nun tevfiğiyle...

Allah bize hayırlar ihsan etsin

Hidayet ehline muhalefet eden her kimsenin bidatinden

Hakka düşmanlık eden her kimsenin görüşünden berîyiz

Aynı şekilde bütün kabirperestlerin dininden,

Küfürde ileri giden ve haktan sapan her bir Cehmî'den berîyiz

Günahları sebebiyle muvahhidleri tekfir etmekle aşırıya gitmelerinden,

Beyinsizlikleri sebebiyle bunu din zannetmelerinden,

Dinde son derece ileri gitmelerinden dolayı

Hâricîler'in dininden de berîyiz

Aynı şekilde, hakka ve hidayete muhalif olan

Nebî Muhammed'in yolu üzere olmayan her bir dinden berîyiz

Şimdi ey insanlar, birbirini ardınca söylediğim şu sözlerimi

İyi dinleyin ve aklınızı çalıştırın

Eher söylediklerim, hidayet üzere olan her kimse tarafından bilindiği üzere

Apaçık hakikatse ve hidayetse

Bunun hakkında Apaçık Hakikat'ten deliller vardır

Muvahhid kimseye parlar ve kendini gösterir

Durum böyleyse doğru dine dönün ve hevâyı bırakın

Sapıkların ve haddi aşanların sözlerini din zanneden

Ahmed'in buyruklarındaki müsamahadan sapan
Hak düşmanlarının görüşlerinin peşinden gitmeyin

Hayret doğrusu, içiniz nasıl rahat etti
En hayırlı mürşid Mustafa'nın dinini değiştirirken?
Haram kılınan şirki açık açık işlerken?
Her bir mecliste ve meydanda şirk haykırılırken?
İçinizden hiç kimse bu şirke eliyle veya diliyle karşı çıkmıyor, onu ayıplamı-
yordu

Siz Muhammed'in dinindenseniz
Hakka boyun eğmemekte direten kimselerin yaptıklarına nasıl cevaz verdiniz?
İçinizden hiç kimse bunlara ses çıkarmadı ve bunları ayıplamadı
Durum böyleyken hayatta tattıklarınızdan nasıl lezzet aldınız
Allah'ı inkârın çoğaldığını gördüğünüz halde
Nasıl rahat rahat uyuyabildiniz ve sakın sakın durdunuz?
Muvahhid kimseye tahammül edemezken
Nasıl bu fiillere tepki gösteremediniz?
Dikkat edin, uyanın, bakın, düşünün
Din hakkında düşünen kimse asla helak olan kimse gibi değildir
Cehalet içindeki kimse de bilen kimse gibi değildir
Dinine (delilleriyle) iman eden de mukallit gibi değildir
İşte biz yukarıda açıkladığımız hidayet uğrunda
Hayatta olduğumuz sürece cihad ederiz, hidayete ereriz ve iletiriz
Muhammed'in dininin üstün gelmesi için
Tereddütsüz bir şekilde canlarımızı ve mallarımızı feda ederiz

Bütün canımızı versek de, bütün değerli mallarımızı kaybetsek de
 O'nun dinini canlardan ve mallardan yüksekte tut ki
 İnsanlar hidayete dönsün, hidayete erecek kimse için Allah'ın dini belli olsun
 Eğer bunlar size göre apaçık hakikat değilse
 Muhammed'in dosdoğru dininden değilse
 O zaman Kitap'tan, Sünnet'ten
 Nebî Muhammed'in ashabının sözlerinden
 Hidayet üzere onlara tabi olanların ve onlara tabi olanların sözlerinden
 Sözü doğru ve hıfz sahibi herhangi bir imamın sözünden delil getirin
 Hâşâ ve kellâ, Muhammed'in dininden sapan kimsenin
 Böyle bir şey getirmeye imkanı yoktur
 O sapkınlığı içinde bocalayıp durmaktadır
 İslam'dan berî, azgın ve haddini aşan bir kimsedir

Ey gerek çölden gerekse şehir halklarından olan
 Hak ile gelen Muhammed'in dininin takipçileri!
 Bununla Necd sakinlerini ve
 Onların yolundan gidip hidayete eren ve ileten kimseleri kastediyorum
 Gelin, hidayet bahçelerini yeşertelim
 Muhammed'in dininin rükünlerini onaralım
 Bu rükünler her ülkede, her diyarda silindi ve kayboldu
 Ahmed'in dini üzere olan kimselerden başkasında görülmez oldu
 Siz müsamahalı (hanif) din üzeresiniz
 Bu din her bir muvahhid tarafından açık bir şekilde bilinir
 Öyleyse ona azı dişlerinizle ısırırcasına yapışın ve sabredin

Siz her yerde dinin koruyucularısınız

Siz hanîf dini ve hidayet üzeresiniz

Başkaları ise hiç şüphesiz cehalet gömleğini giymiştir

Şu halde ey kardeşler gayret edin ve

Allah'ın dinine mal ve kuvvet ile yardım etmek için hazırlanın

Allah rızası için nefislerinizi satın

Bununla da sonsuz nimetler içinde sonsuzluğu talep edin

Bu dünya kalıcı ikamet yeri değildir

Yakında buradan göçeceğiz ve

(Mahşerde) dünyalıkları fidye olarak vermek isteyeceğiz

Fakat kalıcı ikamet yurdu

Kabirlerimizden kaldırıldığımız zaman başlayacaktır

Kalıcı yurt ahirettedir

O halde onu ciddiye alıyorsan, fakir bir haldesin, azık edin

Ne olur, Allah'a iman ediyorsan

Ahiret için ameller hazırla ki yarın kurtuluşa eresin

Eğer bu hususları iyice anladıysanız

-Zaten hiç tereddütsüz bunları daha önceden de biliyordunuz-

Ahmed'in buyruklarına göre

İslam dininden diğer birçok hakkı da yerine getirmeniz gerekir:

İmamınıza verdiğiniz söze bağlı kalın

Bundan hoşlansanız da, hoşlanmasanız da...

Pekiştirilmiş naslarda geldiği üzere,

Onun sözünü dinleyin ve ona itaat edin

Tabî size iyiliği emredip, zararı olan hayâsızlıklardan sakındırdığı takdirde
 Malınızı alarak zulmetse; döverek, zincire vurarak haddi aşsa bile
 Sakın karanlıkları elinizle dağıtmak isteyip de
 Kaba kuvvete başvurarak ona isyana kalkışmayın
 Aşırıya giden Hâricîler'in yaptığı gibi yapmayın
 Onlar aşırılıkları sonucunda dinlerinden sıyrılıp çıkmışlardı
 Yaptıklarını Kitap ve Sünnet'ten bir delil olmaksızın yaptılar
 Kendi görüşlerine ve içtihatlarına dayanarak yaptılar
 Böylece kendisine varacağımız günde cehennem köpekleri oldular
 Yaptıkları ibadetler de onlara fayda vermedi

İslam'ın haklarından biri de
 Kâfirlere ve Allah'ın emrine karşı gelen haddi aşan kimselere karşı cihaddır
 Bunun açık bir şekilde dinden olduğu zaten bilinmekteydi
 Bu konuda hidayet üzere olan kimselerin bir şüphesi yoktur
 Müslümanların müslümanlar üzerindeki hakları da İslam'ın haklarındandır
 Bu her muvahhidin yerine getirmesi gereken haklardandır
 Günah işlemeyen müslüman yoktur, hatta çok kötü bir fiil işlemiş de olabilir
 Buna rağmen dininden ve müslümanlığından dolayı hakları teslim edilir
 Zira o hakka boyun eğmiştir
 Kişi bu sebeple dost bilinir ve bu sebeple haklarına riayet edilir
 Nitekim bütün doğru sözlü âlimler böyle söylemiştir
 Yine kişi iyilikleri sebebiyle övülür
 Güzellikleri sebebiyle övülür ki güzelliklerini arttırsın
 Hidayet üzere olan her kimse tarafından şüphesiz bilindiği üzere

Kişi yaptığı hayırlar ve takvaya uygun ameller sebebiyle mükâfatlandırılır

Yine kişiye sürçmelerinden ve hatalarından dolayı buğzedilir

Fakat buğz, kişiyle alakayı kesme boyutlarına varmamalıdır

Böyle yapılmalıdır ki o masiyetleri işlemeye son versin

Başkaları da her türlü gûnahtan uzak dursun

Nitekim kişi işledikleri kötülükler sebebiyle

Abartıya kaçmadan yaptıklarına karşılık olmak üzere cezalandırılır

Kim bu zikrettiklerimize riayet etmezse

En doğru yolun üzerinde yürüyen bir kimse olamaz

Dinde, Muhammed'in dininde bildirilen

Müslümanların müslümanlar üzerindeki haklarını zayı etmiş olur

Hakka ileten kimsenin sözünü dinlemeyen ve aşırıya giden

Hâricîler'in dininin dairesi içine girer

Bu söylenecek çok söz içinden yalnızca az bir kısımdır

Kim yolcusu olmak için hayırlı bir yol arıyorsa

İlim ehline hidayet yollarını sorar

Sorar ki cehennemin sonsuz ateşinden kurtulsun

Yine cahil kimselerden ilim almaz

Yoksa helaka sürüklenir ve dinsizlerin görüşlerine meyleder

Şeyh Süleyman b. Sehman (*rahimehullâh*) şöyle demiştir:

Bizi buna ileten Allah'a hamd olsun. Eğer Allah bizi hidayet etmiş olmasaydı biz hidayete eremezdik. Bundan sonra: Bu manzume, allâme İbnu'l Kayyım'ın (*rahimehullâh*), İhâsetu'l Lehfân isimli eserinde kalbin sıhhati hakkında zikrettiği altı tabloyu kapsamaktadır. Yine bu manzume, Şeyh'in Ehli Sünnet ve'l Cemaat'in itikadı hakkında zikrettiklerinin aktarılmasıyla sona ermektedir. Manzumenin metni şöyledir:

Sözümüze Allah'a hamd ederek başlarız

Her işe Allah'ı zikrederek başlarız Allah'ı anmak her zaman

Selim kalpten sıkıntıyı giderir Arındığı zaman selim kalbin

Mükemmelliğinin bazı alametleri vardır

Her selim kalbin, sapıklıklardan selamette olduğunun bazı alametleri vardır

Bu alametler okuyucu için dev âlimler tarafından

Açık bir şekilde düz yazı halinde zikredilmiştir

Fakat ben bunları nazım haline getirdim

Bununla da faziletli kimselerle (hayırda) yarışmayı umuyorum

Bununla beraber nazımdaki kusurları da itiraf ediyorum

Ayrıca içerisinde âkide ile ilgili meselelerden de bahsedilmektedir

Kalbin sıhhatinin alameti

Arş'ın sahibi, Mukaddes Allah Zü'l Celal'i anmasıdır

Hiç yorulmadan ve bıkkınlık göstermeden

Rabbimize her durumda ibadet etmektir

*Fakirliğe doğru yürümeyen kimseden başkası
Kesinlikle Allah'tan başkasına (mutlak olarak) yakınlık duymaz
Sağlıklı kalp hem gizli hem de açık olarak Rabbini zikreder
Her durumda O'nu zikretmeyi alışkanlık haline getirir
Kalbin sıhhatinin ikinci alameti ise şudur:
Bir meşguliyeti sebebiyle virdini kaçırınca
Mala düşkün kimsenin malını kaybettiğinde duyduğu üzüntüden
Daha fazla üzüntü duyar
Alametlerden bir diğeri de boşa giden vakit konusunda cimri olmasıdır
Bu konuda o malını harcamayan cimri gibidir
Diğer bir alamet ise
Birçok dert ile değil, yalnız bir dert ile dertlenmesidir
Onun bütün derdi tasası Allah içindir
O'nun rızası dışında hiçbir şey konuşmaz
Alametlerden bir diğeri de şudur:
Celâl sahibi Allah'a namaz kılma vakti yaklaşınca
Namaza her durumda yönelen ve boyun eğen bir kalple girince
Bütün dertleri ve tasaları ondan uzaklaşır
Dünya onun gözünde adeta yok olur
Rahata, kalp süruruna, göz aydınlığına ve ruh nimetlerine kavuşur
Namazdan ayrılmak ona çok zor gelir
Bütün gücüyle sürekli Allah'a yalvarıp yakarmak ister

Yine sözleri ve fiilleri düzeltmeye özen göstermek de
Kalbin sıhhatinin alametlerindendir*

Aynı şekilde sağlıklı kalp amellerini ve niyetlerini
 İhlas üzere düzeltmeye gayret eder
 Amelleri konusunda büyük gayret gösterir, amellerine özen gösterir
 Amellerinden kisan kimsenin düştüğü tefrite
 Ya da amellerinde aşırı giden kimsenin düştüğü ifrata meyletmez
 Aynı şekilde samimiyetini gözden geçirir
 Samimiyetinin içine asla ikiyüzlülük ve aldatma karıştırmaz
 Bütün fiillerinde ihlas üzere olduğu halde
 Naslara uymaya çaba sarf eder Naslardan başkasına kulak vermez
 İnsanların görüşlerine önem vermez
 Kalbin bu altı manzarasında onun ölümcül hastalıklarına işaret vardır
 Sağlıklı kalp Rahman'ın kendisi üzerindeki lütuflarının farkındadır
 Yine o her saniye Allah'ın haklarını yerine getiremediğinin farkındadır
 Bunların farkında olmayan kalp hastadır
 Kendisine yapılan iyiliğe nankörlük etmekte ve iyilik yapan kimseye küs-
 mektedir

Eğer yarın kurtuluşu ve
 Asla tükenmeyen nimetleri elde etmek istiyorsan
 Sonsuzluk yurdunda, yüksek odalarda
 Bitmeyen, sonu gelmeyen nimetleri elde etmek istiyorsan
 Rabbine sakın bir şeyi ortak koşma
 Zira Allah benzerden münezzehdir
 Bir tek yüce ilahtır

Bilendir, adildir, fiilleri hikmetli olandır

Kendisine yöneldikleri ve

Sapıklara uymaktan tevbe ettikleri zaman kullarına karşı merhametlidir

Kendisine karşı gelene karşı intikamı şiddetli olandır

Onu cehenneme atar da hiç umursamaz

Şu halde sen O'nun hoşnut olduğu şeyleri yapmakta acele et ki

Hem dünyada hem de ahirette hayırlarla karşılaşasın

Her zaman O'nu anmaya devam et

Dedikodulara meyletme

İlim ehliyle beraber otur ve onlara soru sor

Zamanını boşa harcama

Yüksek derecelere ulaşma hususunda hayır ehliyle yarış

Onlara iyi davran, onlarla arkadaşlık et, onlarla birlikte olduğuna sevin

İnsanlara iyi davranmak teşvik edilen bir fiildir

Bunu yapan kimse güzellik elbisesini üzerine geçirir

Allah için sev, Allah için düşmanlık et

Bütün gayretinle O'nun için buğzedip O'nun için dostluk besle

Şirk ehlinden ayrıl, onlardan uzaklaş

Sapıklara da sakın meyletme

Yine şeksiz şüphesiz

Allah'ın benzerden münezzeh olduğuna şehadet et

*Keyfiyetini bilmediğimiz ve aşırıya giden kimselerin tevillerinden uzak bir
şekilde*

Zatıyla Arş'ın üzerindedir

Allah'ın kemal sıfatlarından olan

Hem kadir yüceliği anlamında, hem de kahır yüceliği anlamında...

*Sahabe'nin ve Ehli Beyt'in günahlardan korunmuş olan Nebi'den rivayetle-
rinde*

Bu bize açık ifadelerle gelmiştir

Rabbimiz her gece, gecenin son üçte biri kaldığı zaman

Yüce göklerin en altındakine nüzul eder

Gecelerin durmadan geçmesine rağmen keyfiyetsiz bir şekilde nüzul eder

Kullarına seslenir: Bana yönelen yok mu?

*Her durumda tevbe eden kimse yok mu? Kalbinden dua ederek isteyen kimse yok
mu, İsteddiği zaman istediği ona verilsin?*

*İşlediği cürümlerden ya da söylediği kötü sözlerden dolayı Bağışlanma isteyen
yok mu?*

*Yine Kur'an'ın hakiki manada Allah'ın kelamı olduğuna Onda hiçbir kusur
bulunmadığına şehadet et*

*Bidatçı cahillerin sapıklardan naklettiği uydurma sözlerle Onun üzerini
örtmelerine bakma*

*Sıfat ayetleri geldiği gibi ve kâmil manada kabul edilir Müminlerin kıyamet
gününde celal sahibi Allah'ı göreceklerine de şehadet et*

O açık bir şekilde dolunayın ya da güneşin

*Bulutsuz günde görüldüğü gibi görülecektir, bu bir hayal olmayacaktır Aynı
şekilde hesap için kurulacak Mizan'a ve*

Suyu berrak ve tatlı olan tertemiz Havz'a da iman et

Şüpheleri dağıtan naslarda varid olduğu üzere

Resul'ün Allah'a miracı da haktır

Aynı şekilde köprü kesinlikle insanlar için

Çılgın ateşin üzerine kurulacaktır

Bazıları bütün sıkıntılardan selamette olup kurtuluşa erecek

Bazıları da ateşin içerisine düşecek ve helak olacaktır

Yine hayrıyla ve şerriyle kazaya iman et

Her fiilin bir kader ile takdir edildiğine iman et

Yine şunlara iman et: Cehennem haktır

Rasûlullah'ın sapık düşmanları için hazırlanmıştır

Bu Rabbimizin hikmetinin ve adaletinin gereğidir

Rabbimiz mahlûkatın ahirette ne durumda olacağını bilmiştir

Firdevs Cenneti de haktır ve yüksek derecelerdeki hidayet ehli için hazırlanmıştır

Allah bunu onlara lütfuyla, ihsanıyla, cömertliğiyle

Kavuşmadan sonra, onları ödüllendirmek için hazırlamıştır

Kabirde bulunan herkes

Şüphesiz orada Münker ve Nekir'le karşılaşacak ve sorguya çekilecektir

Sahabe'den ve Ehli Beyt'ten gelen nakiller bunu göstermektedir

Oraya beraberinde amellerini götürürsün

Yanında bulunanlar ya hayırdır, ya da kötü bir hal içerisinde

Ey bir benzeri olmayan Tek, beni koru

İzzetinle ayaklarımı sabit kıl ey Celâl Sahibi!

Bana affınla muamele et

Lutfet de kalbimi haram kıldıklarından helaller ile müstağni eyle

Kalbimi günahların pisliklerinden arındır

İhsanlarını üzerime sağanak halinde yağdır

Senin huzurunda zayıf olan, Sana güvenip dayanan şu kuluna

Lütufta bulun, onu inayetinden mahrum bırakma

Beni af ve afiyetle güzelleştir

Fakat beni affetmesen de yine Senin kapından ayrılmam

Allah'ın salâtı, yaratılmışların en faziletlisi, yaratılmışların en temiz

Hatalardan korunmuş olan Muhammed'in

Onun âlinin ve ashâbının üzerine olsun

Ormandaki gölgesi büyük kocaman ağaçların dalları üzerine konan

Sürekli erkek güvercinlere seslenip onları çağıran güvercinlerin

Yüksek dallarda öttüğünce...

İmam Abdulaziz b. Abdurrahman El-Faysal -Allah onu muvaffak eylesin- şöyle demiştir:

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Abdulaziz b. Abdurrahman Âlu Faysal'dan; iki değerli kardeş, faziletli şeyh Ebu'l Yesâr Ed-Dimeşkî ve Nâsiruddîn El-Hicâzî'ye... Allah onlara selamet versin. Selâmun aleykum ve rahmetullâhi ve berekâtuh. Bundan sonra: Ben size, kendisinden başka ilah olmayan Allah'a nimetlerinden ötürü hamd ettiğimi bildiriyorum. O nimetler ki, en büyüklerinden biri İslam nimetidir. O'na (*subhânehû ve teâlâ*) şükrediyoruz. Bizi İslam'ın ehlinden, yardımcılarından ve koruyucularından kıldı. O'ndan; kulu, elçisi, habîbi ve kulları arasından seçtiği Muhammed'e, onun âline, ashâbına ve taraftarlarına salat etmesini niyaz ediyoruz.

Abdulkadir El-İskenderânî'ye yaptığınız reddiye bize ulaştı. Onun; hedefini bulan bir reddiye, doğruları içeren ve maksadın kendisiyle hâsıl olduğu faydalı bir cevap olduğunu gördük. Size hakkı öğretmek ve hakkı görmenizi sağlamak suretiyle lütufta bulunan Allah'a bundan dolayı hamd ettik. Sonra bu cevabı müslümanların şeyhlerine arz ettik. Onlar da bu cevabı beğendiler ve onayladılar. Hak ehli için, peygamberlerin dinini savunan ve onların dininin sınırlarını sapık kimselerin eğriliklerinden ve dinden çıkan mülhidlerin şüphelerinden koruyan bir bakiyye ve topluluk var eden Allah'a hamd olsun. Rabbimize hamd olsun. Biz O'nu hakkıyla övemeyiz. O, kendisini övdüğü gibidir. Yarattıklarının övgülerinin üzerindedir.

Allah'ın sizi bu zamanda yaratması gerçekten çok büyük bir lütuf, çok değerli bir bağıştır. Bu zaman ki, ehlinin çoğuna cehalet, hevâ, nurdan ve hidayetten yüz çevirme hakim olmuştur. İnsanlar putlara tapmayı güzel görmüşler, Melik ve Deyyân olan Allah'ın hakkı olanı onlara vermişlerdir. Üstelik bunu bir ibadet ve Allah'a yakınlaşma vesilesi olarak görmüşlerdir. Uzun bir süre boyunca insanları bundan sakındıracak ve bu durumu değiştirecek kimse bulunmamıştır. Bu sebeple İslam iyice garip bir hale gelmiş, kötülükler ve fitneler kök salmış, hidayeti gösteren yol işaretleri kaybolup gitmiştir. Buna tepki gösteren ve insanları bundan sakındıran kimse; bilinmeyen bir mezheple gelen bir Hâricî olarak algılanır olmuştur. Çünkü onlar tabiatlarının alışageldiği, kalplerinin kendisiyle huzur bulduğu, seleflerini ve atalarını kendisi üzerinde buldukları küfürden, şirkten, bidatlerden ve yüz kızartıcı münkerlerden başka bir şey bilme-

mektedirler. Durum bu olunca, hakkı bilip tanıyan, batıla karşı çıkıp onu değiştirmeye çalışan kimse onların arasında garip ve yalnız sayılmıştır.

Allah size rahmet etsin. Allah'a, O'nun dinine ve şeriatına çağırma; O'nun resullerinin getirdikleri ve kitaplarının bildirdikleri açık delillere ve hidayete muhalefet eden kimselerin argümanlarını çürütmeyi; Allah'a davetin hikmetle, güzel öğütle, hüccetle ve beyanla olmasını ganimet biliniz. Ta ki Kerîm olan Allah, size bu konuda yardım edecek kimselerle size lütufta bulunsun. Zira bunu yerine getirmek, vaciplerin en gereklilerinden, önemli işlerin en önemlilerinden, salih amellerin en faziletlielerindendir. Bilhassa hayrın azaldığı ve şerin çoğaldığı şu günlerde... Nebi (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: *"Kim bir hidayete çağırırsa, kendisine o hidayete uyanların eciri kadar ecir verilir. Onların ecirlerinden de bir şey eksilmez."* Yine o (sallallâhu aleyhi ve sellem), Ali b. Ebî Tâlib'e (radiyallâhu anh) şöyle demiştir: *"Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın senin vesilenle bir adamı hidayete iletmesi, senin için kırmızı develerden daha hayırlıdır."* Biz de inşaallah sizin yardımcılarınız ve destekçileriniziz.

Evet, Allah'ın sizi şu zamanda insanlara hüccet olan ve hakka davet eden kimseler olarak konumlandırması, O'nun güzel tevfiğinin bir sonucudur. Bundan dolayı O'na şükredin. Bilin ki, Allah kimi bu makama getirirse, ona mutlaka kendisine eziyet edecek ve sıkıntı verecek düşmanlar musallat olacaktır. Bu durumda o; kendisinden önceki nebîleri, resulleri ve onların yolundan giden hidayete iletilmiş imamları örnek alsın. Karşılaştığı eziyetler onu Allah'a davet etmekten caydırmasın. Zira hak ehli imtihana tabi tutulur fakat zafer onlarındır. Her zamanda ve her mekânda güzel sonuç takva sahiplerininindir. İşte bu¹⁴ size gönderdiğimiz bir hediyedir. İçerisinde müslümanların âlimlerinin sözleri, bizim ve hocalarımızın Muhammed'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yolu ve Selef akîdesi üzere olduğunun beyanı vardır. Ta ki size, bizim ne üzere olduğumuz, bizim ve bizden önceki selefimizin neye davet ettiği iyice belli olsun. Allah'tan hem bizi hem de sizi muvaffak kılmasını; hem bizi hem de sizi en doğru yola iletmesini niyaz ederiz. Vesselam.

¹⁴ Şeyh Süleyman b. Sehman'ın yazdığı "El-Hedyyetu's Seniyye" isimli eser.

Allah'ın salâtı ve selâmı Muhammed'in, O'nun âlinin ve ashâbının üzerine olsun. Birinci cilt bitti. Bundan sonra ikinci cilt, "Tevhid Kitabı" gelecektir.